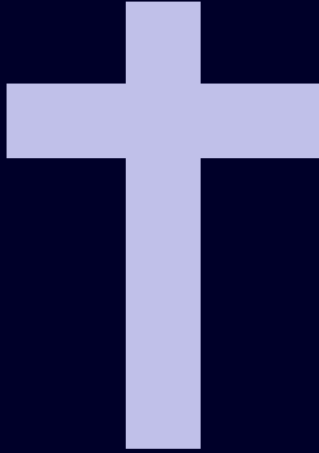

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa

Masi iŋ daŋla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi in danla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

ab97a9dd-e7e6-53b0-a477-f2859d09bc84

Contents

Matiye	1
Maark	50
Luk	80
Yaaya	133
Akt	170
Roomen	221
1 Korentiyen	246
2 Korentiyen	268
Galaat	283
Epeeziyen	291
Pilipiyen	299
Koloosiyen	305
1 Tesalonisiyen	310
2 Tesalonisiyen	315
1 Timote	318
2 Timote	325
Tiit	330
Pilemon	333
Hebru	335
Zaak	353
1 Piyer	359
2 Piyer	366
1 Yaaya	370
2 Yaaya	376
3 Yaaya	377
Zuud	378
Apokalips	380

Kabarre ta Gala ta Matiye Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kaawe kadar ɲa Matiye kat siirta. ɲaar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. Ya ku garkiya Kabarre taat Maark siirtu in ta Luk, ɲu kolaag oki Matiye a Lebi. Matiye ɲaar Yuudinɕe ho ɲa siir do Yuudinnar. Ampaa ko, ɲa ibingit rakki rakki Kitamne ta Jamaw ta Awalle ho ɲa siirig werin dakina do maktumney. ɲa ibingit oki aadin ta Yuudinnar. Taar-at ko taat berji botol ɲa siiriicot maktumne-an do Yuudinnar in gee okinɕo kuuk raka ase in Iisa Masi. Awalle, Yuudinna, ɲuur aada taat gaanuun kaawiico di. Kar Matiye gay gaaraacog Iisa ho ɲa piliig odinco in botol ta pey, a maman ɲuu ibine baay ta gaanu-unco. Kar agindaw ku Yuudinnar gay rakaatdo kaaw-ata. Ansii ko, ɲu pociɕ Iisa in ɲuur okinɕo kuuk aadaaga. Maajirna gay yaa gaarin Kabarre ta Gala do gee okinɕo kuuk do adiy ka kidar.

Tamba ta Iisa Masi

¹ ɲuur-aɲ sinj ku tamba ta Iisa Masi, roɲ ka Dawuud kaak roɲ ka Ibraayim. ² Ibraayim weetu Isaaka, Isaaka weetu Yakuub, Yakuub weetu Zuuda in sintay ³ ho Zuuda weetu Perees in Zaara, ɲuur-aɲ yaaco sinji Tamaar. Perees gay weetu Esroom, Esroom weetu Araam, ⁴ Araam weetu Aminadaab, Aminadaab weetu Nasoon ho Nasoon weetu Salmoon. ⁵ Salmoon weetu Booz, yaaco gay sinji Raab. Booz gay weetu Obeed, roɲti ka Ruut. Obeed weetu Jeese, ⁶ Jeese weetu sultan Dawuud.

Dawuud gay weetu Selemaan, ataɲ Selemaan awalle, ta daaciy ta gem rakki ɲu kolaag Uuri. ⁷ Selemaan weetu Robowaam, Robowaam weetu Abiya, Abiya weetu Aza, ⁸ Aza weetu Jozapaat, Jozapaat weetu Joraam ho Joraam weetu Oziyaas. ⁹ Oziyaas gay weetu Jowataam, Jowataam weetu Akaaz ho Akaaz weetu Ezekiyaas. ¹⁰ Ezekiyaas gay weetu Manaase, Manaase weetu Amoon ho Amoon weetu Zoziyaas. ¹¹ Zoziyaas gay weetu Jekoniyaas in sintay do wiktin taar-at ko gee ku Babiloon nosiriico do gee ku Israyeel ho ɲu iyiig do kidco.*

¹² Min ɲu iyiig Babiloon-ak, Jekoniyaas weeyiig Salatiyeel, Salatiyeel gay weetu Zorobabeel, ¹³ Zorobabeel weetu Abiyuud, Abiyuud weetu Eliyakiim, Eliyakiim weetu Azoor, ¹⁴ Azoor weetu Sadok, Sadok weetu Akiim ho Akiim weetu Eliyuud. ¹⁵ Eliyuud gay weetu Eliyazaar, Eliyazaar weetu Mataan, Mataan weetu Yakuub ¹⁶ ho Yakuub weetu Yuusup. Yuusup ko obit mic taat ɲu kolij Mariyam taat weeyig Iisa kaak ɲu kolij Masi.

¹⁷ Tamba okintit ko anta : min Ibraayim nam sultan Dawuud gin orok in pood tamba. Min sultan Dawuud nam wiktin taat ɲu iyiig gee ku Israyeel Babiloon gin orok in pood tamba, ho min wiktin taar-ata nam wiktin taat ɲu weeyig Masi gin orok in pood tamba.

Weenji ka Iisa Masi

¹⁸ Talonj maman ɲu weeyiig Iisa Masi. Yaaco Mariyam, taar kaawco mat ko in Yuusup a ɲuu obe. Kar gay, min ɲa bal weye misa in taar di, ta ictu adi in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ¹⁹ Yuusup dubilti, ɲaar gem sellen ho ɲa rakaado imilin oorinti kara. Paa ko, ɲa ictu niyine a ɲaa totirinti in bugumiy. ²⁰ Min

* 1:11 Anne-aɲ kaawa a gee ku Israyeel ɲu obig ɕerrina do kid ka Babiloon (2 Ruwa 24.12-16).

na pakira misan di, dubil ka *Rabbin Bun bayniiji do sooniikar ho na kaawiiiji aman : « Yuusup, ronj ka Dawuud, dak ginenna kolaw. Icit Mariyam do gerin ar daacin, asaan adti naar asa min gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ²¹ Ta asa wee mico, ya ta wee kiiiji diye sinj Iisa† asaan na asa jilin geenji min do zunuu binnico. » ²² Maanna-ak kuuniyutu ar taat Rabbin Bun kaawtu awalle inj bi ka nabiinacey aman : ²³ « Cokiyon ! Gemso taat bal aawe mitko asa ice adi ho taa wee mico. Ya ta wee, mic-ak, nuu kolin " Emanuweel ". » ‡ Sinj-ak diya aman : « Bun goy inj ginte. » ²⁴ Min Yuusup niintu, na icit Mariyam ar daaciy uudin taat dubil ka Rabbin Bun kaawiiiji. ²⁵ Kar gay, na bal weye inj taara nam ta weeyig ronji. Hiyya, mic-ak, Yuusup diyiiiji sinj Iisa.

2

Asinco ka gay ibinindi

¹ Nu weeyig Iisa do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude do wiktin taat sultan kaak nu kolij *Herood tiya misa meennuwi. Min nu weeyiiga, gay ibine kaalnal uctu min coke ka pati ho nu baawtu Zeruzaleem. ² Kar nu inditu aman : « Moo mic kaak nu weetu daabiney ho asa gine sultan ka *Yuudinnar-aka ? Ni talig kaaloy bayin min coke ka pati ho ni as abdiyinji. » ³ Min sultan Herood doriit kabarre-at, na barjiltu yoo gee okinco ku Zeruzaleem oki. ⁴ Na numiig agindaw ku gay satkiner okinco inj agindaw ku gaanuundi ho na indiigu aman : « Momonj ga wer kaak nuu weenji Masi kaak Bun dobtu ? » ⁵ Nuur gay telkiiiji aman : « Nuw weenji do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude, asaan nabiinacey siirit awalle do Kitamner aman :

⁶ « Kanke Beteleyem, do kid ka Zuude, ka seener, min do hellinnan ku Zuude-anj, ka kapakdo tak-tak, asaan min kanken di asa amile tatkaw kaak asa tale kaaco do gee ku Israyeel. » * »

⁷ Hiyya, min Herood doriit kaawat, na kolliig inj cigile gay ibine kaalnal-aku ho na indiigu a nuuji gaare wiktin taat kaal-ak bayintu.

⁸ Min nu gaariiji, na naamiig Beteleyem ho na kaawiico aman : « Baanj, indonj samaane do bi ka mic-aka. Ya ku gas weriy di, ku asiidu kaawe. Paa kat, nun meendu sa yaa baa abdiyinji. »

⁹ Min sultan kaawiico pa-ak, nu ictu botilco. Do deetinco, nu talig kaal kaak awalle nu taltu min coke ka pat-aka. Naar gay sinja sinjen di inj unji nam na daktu pey do wer kaak mic goyiyo. ¹⁰ Min nu taliig kaal pey do wer-aka, aditco miintu inj galal. ¹¹ Hiyya, nu unjitu geero ho nu gasiig mic-ak inj yaaco Mariyam. Nu dersitu do unji ho nu abdiyiiga. Kar nu piliig gaminco ho nu beriiji gamin kuuk kaalne : daabne, *dokkanne ho inj itir kaak nu kolij miir. ¹² Min naar-ak, Bun miniig gee-ak do sooniikar a nu baanno pey wer ka Herood. Hiyya, nu yeptu do darrico inj botol ta pey.

Gade ka kaar do kid ka Meser

¹³ Min gay ibine kaalnal-ak yeptu do darrico, dubil ka *Rabbin Bun bayniiiji do Yuusup do sooniikar ho na kaawiiiji aman : « Ucu, icig mico inj yaaco ho gadonj do kid ka Meser. Goyonj annere nam yiriy taat naan kaawe ja kat kii yeepe. Yampa, Herood yaa bariyin mico naa deenji. » ¹⁴ Hiyya, inj aando-at di, Yuusup uctu, na iciig mic-aka inj yaaco ho nu gadtu kayco

† 1:21 'Iisa' : Sinj-anj diya a 'Bun jilaw'. ‡ 1:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 7.14. * 2:6 Wer ka gase kaawor do Mise 5.1.

Meser. ¹⁵ Nju goytu anner kee nam sultan Herood mattu. Ta kuuniyту ampa-ak asaan kaaw taat Rabbin kaawtu in bi ka nabiinçey yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Nu kolig ronđu a nja amile min Meser. »

Dee ka kooginar

¹⁶ Min Herood ibintu kadar gay ibine kaalnal caaciyga-ak, nja dapintu aale. Paa ko, nja kaawiico do askirnay a nju 6aa do hellin ta Beteleyem yoo hellinnan kuuk moota, njuu deen koogin kuuk miday kuuk elginco bal nece seera. Elgin-ak, Herood girsico min menaw kuuk gay ibine kaalnal kaawijji. ¹⁷ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle do Kitamner astu do werti aman :

¹⁸ « Nju dora koriya do geeger ka Raama,

ale dakina ho in morke oki.

Ta Raseel kat ala kooginti.

Ta rakaado a njuu doodinti† asaan nju mate. »‡

Yeepe kaak min Meser

¹⁹ Wiktin taat Herood mattu. Yu-usup gay goy misa Meser. Hiyya, dubil ka Rabbin Bun baynijji do sooniikar ²⁰ ho nja kaawijji aman : « Ucu ! Içig mico in yaaco ho yeepon do kid ka Israyeel, asaan njuur kuuk raka deen mic-ak mat ko. » ²¹ Do wer-ak, Yuusup uctu, nja iciig mico in yaaco ho nju yeeptu Israyeel. ²² Kar nja dortu kadar Arkelawuus ronji ka Herood icit Meennaw ta tacco do kid ka Zuude. Do wer-ak, kolaw obiiga ho nja rakaado goye do kid ka Zuude-aka. Kar *dubil ka Bun di miniig pey do sooniikar. Paa ko, nja deettu do kid ka Galile. ²³ Na 6aawtu goye do hellin rakki nju kolaat Nazareet. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabiinna kaawtu awalle as do werti aman : « Nju asa kolin a nja Nazareyence. »

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Maark 1.1-8, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist astu do kalaan ka Zuude ho nja teestu gaare kaaw ta Bun di aman : ² « Ibinon niginko, rason goye kaak awalle asaan *Meennaw ta Bun di askon ko moota ! » ³ Njaar ko Yaaya kaak nabi Ezaayi kaawtu biy awalle aman :

« Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan. ” »*

⁴ Kesuuney ta Yaaya, nju siyit in law ku lokumi ho nja duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, nja eeyma bagi in yiime. ⁵ Gee dakina asijji min Zeruzaleem, min kid ka Zuude okinji ho min kidin kuuk moota in barre kaak nju kolyi Zurdan. ⁶ Min nju asijji, nju gaariig zunuubinnico do unco ka geemir ho Yaaya *batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁷ Min Yaaya taltu kadar gee kuuk nju kolyi *Pariziyenna in *Sadusiyenna asijji dakina a nja batiziyinco, nja kaawiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anju ! Ku pakira a kuu pake min dapinko ta Bun di taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ?

⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinjo kaak awalle. ⁹ Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ko, ” asaan ka seener, Bun nec soke min do dambay-an di nja ra bilin ron ku Ibraayim.

¹⁰ Din gay jekin, njaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron kuuk samaane, njuu doliyinji ho njuu accin do aki.

¹¹ Nun batiziyaa ko in amay. Paak gaara kadar ku rasig goyinjo

† 2:18 ‘doodinti’ : Werin daarin, nju kaawa a ‘salinti’. ‡ 2:18 Wer ka gase kaawor do Zeremi

31.15. * 3:3 Wer ka gase kaawor do Malasi 3:1 ho Ezaayi 40:3.

kaak awalle. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin nūgiray. Gem n̄aar-ak yaako batiziyin̄ko in̄ Ruwwin ta Bun̄di ho in̄ ako. ¹² Na ob garta do pisin̄ji, n̄aa yiile *geme ka putiri ho n̄aa leen̄ do urdey. Kar bun̄ gay, n̄aa orin do ak taat matdo tak-tak. »

Batem ka Iisa Masi

(Maark 1.9-11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

¹³ Min n̄aar-ak, Iisa uctu min kid ka Galile. Na dakiig gas Yaaya do barre ka Zurdan a n̄aa *batiziyin̄ji. ¹⁴ Kar n̄aar gay zer raka pooce. Na diyiji do Iisa aman : « Kin̄ke kat yaan batiziyindu ga, ki kaawiy a nun kat yaan batiziyee ! » ¹⁵ Iisa gay telkiji aman : « Paado, din̄ ginten̄ maanna-an̄ ampaa di, asaan gii necin taat Bun̄ rakiyo. » Hiyya, Yaaya ooytu, n̄a batiziyiig Iisa. ¹⁶ Min n̄a batiziyga, Iisa amiltu min do amiydi ho ta bite-an̄ di, samaan piltu waakilak. Kar n̄a taliit Ruwwin ta Bun̄di paayiji ar ammaama ho ta goyiji. ¹⁷ Kar n̄a dora gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « N̄aar-an̄ Ron̄du, nu elgig dakina ho adir miin in̄ galal do bi kan̄ji. »

4

Gece ka Iisa Masi

¹ Min n̄aar-ak, Ruwwin ta Bun̄di n̄aamiig Iisa do goosiner a *Seetanne yaa gecin̄ji. ² Do wer-ak, menaw orok pood, yiriyo aando, n̄a bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, mey diyaaga. ³ Seetanne, gay gecindi, sin̄jiiji moota do Iisa ho n̄a kaawiji aman : « Ya kin̄ kat Ron̄ ka Bun̄di-ak, kaawco do dambay-an̄ a n̄uu rafile tee. » ⁴ Iisa gay telkiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di, illa gay

in̄ ay kaaw taat amila min do Bun̄di oki. ”* »

⁵ Min n̄aar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem, geeger kaak Bun̄ dobtu. Na diyiiig kuwa do kaay ka *ger ka Bun̄di ⁶ ho n̄a kaawiji aman : « Ya kin̄ kat Ron̄ ka Bun̄di-ak, beer keder, asaan n̄u siir do Kitamner aman :

“ Bun̄ yaaco kaawe do d̄ubilji do bi kan̄ji.

Dubal-ak yaan̄ acume† do pisin̄co. Paa kat, asin̄ji dooyido in̄ dambay. ”‡ »

⁷ Iisa gay telkiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo *Rabbin Bun̄jin̄. ”§ » ⁸ Kar Seetanne iyiig pey do kaat ka damba taat bolok. Na gaariijig kidin̄ ku sultinniidi okin̄co kuuk do duniiner in̄ samaanuwco. ⁹ Na kaawiji aman : « As kii derse un̄tu kiin̄ abdiyindu, kar naan̄ berin̄ gamin-an̄ okin̄co. » ¹⁰ Kar Iisa gay telkiji aman : « Yalla 6aa annere Seetanne ! Nu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye Rabbin Bun̄jin̄ keeji di ho n̄aar di kii derse un̄ci. ”* » ¹¹ Min n̄aar-ak, Seetanne rasiiga, kar *dubal ku Bun̄di asiiji ho n̄u taltu kaaci.

Durce ka riyor do kid ka Galile

¹² Do wiktin taar-at, n̄u obig Yaaya dan̄aayne. Min Iisa dortu pa-ak, n̄a deettu do kid ka Galile, n̄aa teese riyo. ¹³ Kar gay, n̄a bal goye do geeger ka Nazareet, n̄a da goy do geeger ka Kapernayuum. Geeger n̄aar-ak goy do bi ka barrer ka Galile, do kid ka Zabiloon in̄ ka Neptali. ¹⁴ Ta kuuniyту ampaak, asaan kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle as do werti aman : ¹⁵ « Kin̄ kid ka Zabiloon in̄ ka Neptali, Kin̄ kaak aaniy in̄ barre, Kin̄ goy aar barre ka Zurdan,

* 4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † 4:6 ‘acume’ : Werin daarin̄, n̄u kaawa a ‘okume’. ‡ 4:6 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12. § 4:7 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16. * 4:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13.

Galile, kinj kid kaak Yuudinnado
oki goyiyo !

¹⁶ Njuur kuuk goy do gondikor
yaa tale portikaw dakin aale.
Njuur kuuk goy do kid ka kellam ku
muuti,
portikaw asaaco bayne. »†

¹⁷ Min wiktin taar-at di, Iisa teestu
gaare kaaw ta Bunji aman : «
Ibinonj niginjko, rasonj goye kaak
awalle, asaan *Meennaw ta Bunji
askonj ko moota ! »

*Kole ka maajirna kuuk awalle
(Maark 1.16-20, Luk 5.1-11)*

¹⁸ Yiriy rakki Iisa jaawa do bi ka
barre ka Galile. Na gastu sinja
seer, gay cabe boosir : Simon
kaak nu koliy oki Piyer inj sinji An-
dre. Nu caba boosi wiktin taat
na gasiigu. ¹⁹ Iisa diyiiico aman :
« Asonj aadonnu ho naako giniñko
gay cabe geemir. » ²⁰ Kodok di, nu
rasiig ribbinco ho nu aadiiga. ²¹ Iisa
sinjitu pey unja sood ho na gastu
sinja seer ku pey, nuur kunj Zaak
inj sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Nu
goy siya ribbinco inj tacco ka mark-
abar. Min Iisa gasiigu, na koliigu
²² ho kodok di, nu rasiig markabco
inj tacco ho nu aadiiga.

*Coole inj bilde ka geemir
(Maark 1.39, Luk 5.12-16)*

²³ Iisa jaawiig kidka Galile okinji.
Na bildiy gee do geray ku salaaner
ku *Yuudinnar, na gaariy Kabarre
ta Gala ta Meennaw ta Bunji ho
na cooliig gee kuuk gin ay raduwa
ho ay gem kaak ziy galjido. ²⁴ Do
wer-ak, Iisa, sinji altu do kid ka
Siri okinji ho nu iyiiig gee kuuk
raduwco keetiti keetiti : kuuk aarid
obgu, kuuk gin punpun ho kuuk
runjiye. Okinco, na cooliigu. ²⁵ Gee
dakina astu min Galile, min darre
ta Geegirnay ku Orok, min Zeruz-
leem, min kid ka Zuude ho min
kid kaak aar barrer ka Zurdan.
Okinco, nu aadiig Iisa.

† 4:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.23-9.1.

5

*Gaare ka kaawor kuwa ka
dambar*

¹ Min Iisa taltu dakinaw ta
geemir-ak, na coktu ka dambar ho
na goytu. Maajirnay asiiji moota
ho ² na teestu garkiyinco.

Galal ta tab

³ Do garaaney-at, na kaawa
aman :

« Galal do nuur kuuk ibina kadar
gelbinco aaye do unji ka
Bunji,
asaan *Meennaw ta Bunji taar
loco.

⁴ Galal do nuur kuuk alaw,
asaan Bunj asa doodiñco.

⁵ Galal do nuur kuuk dalullay,
asaan Bunj asaaco rasiñ kid
loco.

⁶ Galal do nuur kuuk bariya goye
kaak Bunj rakiyo
ar gem kaak mey diyaaga
bariya tee ho see,
asaan Bunj asaaco berin maan
kaak nu bariyiyo.

⁷ Galal do nuur kuuk tala amindaw
ta eenco,
asaan Bunj asa tale amin-
duwco.

⁸ Galal do nuur kuuk gelbinco
*cawar,
asaan nu asa talin Bunj.

⁹ Galal do nuur kuuk amra gee do
werinco,
asaan Bunj asa kolin a nu koogi-
nay.

¹⁰ Galal do nuur kuuk nu taabiyaagu
do goyinco kaak Bunj rakiyo,
asaan *Meennaw ta Bunji,
taar loco.

¹¹ Galal loko ya gee waraako, ya
nu taabiyaako ho ya nu diyaako
kaawin maalan di, asaan ku aamin
lotu. ¹² Aaciyonj ho goyonj do galal
asaan haginko taat Bunj yaako bere
ka samaaner-at, taar dakina. Ansi-
ak, ku kuuniy ar nabiinna kuuk
awalle. Njuur oki, nu taabiyig ar
kunjo.

Maral in portikaw

¹³ « Na kunjon kat ar maral ku duniiner. Ya maral-ak kat cille, gii giniñ pey maman nuu aawe ? Illa nuu orin kara, gee yaaco jaawe.

¹⁴ « Na kunjon kat ar portikaw ta duniiner. Geeger kaak nu pinig kuwa ka dambar, naar cigallo. ¹⁵ Ginno oki gem kaak biy lampa ho na zu6kiit in bardila. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyiiit do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak yaa talin portikuwti. ¹⁶ Ansii ko, portikuwko, ta ceeru do unco ka geemir a gee yaa tale riy taat samaan ku giniyo ho nu ozilin Takko Bunj ka kuwa ka samaaner.

Garaan do bi ka gaanuundi

¹⁷ « Dakonj pakirenno a nu as deen *gaanuun kaak Muusa siirtu wala kaawin kuuk nabiinna kaawtu. Nu bal ase deenco, nu as a gamin-anj yaa ase do werco. ¹⁸ Cokiyon, naako kaawe seene, min kida ho samaane bal bire misa, Kaawin kuuk Bunj kaawtu-anju, yoo rakki oki amilaado min do gaanuundi. Nuu goye kee nam gamin okinco yaa kuuniye. ¹⁹ Paa ko, min gaanuun okinji, naar kaak karmiyigido kaak kapak tak-tak ho na jagaag eenji nuu gine ar naara, na asa gine kapak tak-tak do *Meennaw ta Bunji. Kar gay, naar kaak karmiyaaga ho gaaraag do eenji nuu gine ar naara, na asa gine tatko do Meennaw ta Bunji. ²⁰ Ka seener nu kaawaako, ya kunj kat bal gine taat Bunj rakiyo pakgig agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna, ku unjaado do Meennaw ta Bunji.

Garaan do bi ka dapinkor

²¹ « Ku dor nu kaawco do aginiyte aman : “ Dak deenno gemo. Ay gem kaak dee gemo, nuuji dukume seriine. ” ²² Hadi nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak dapiña in

sinji, nec nuu sakkiyin do wer ka gay seriiner. Ay gem kaak wara sinji a na ibanno maanna, nec nuu sakkiyin do wer ka gay seriiner kaak tatiko. Ay gem kaak wara sinji a naa oliyo, nec nuu accin do ak ta ba oole. ²³ Ya ki baa do *ger ka Bunji a kiiji bere *satkine, kar do wer-ak, ki pakirtu kadar sinjin gin kaaw in kinje, ²⁴ rasit satkineñ ede ho duw baa amron ja, kar kat kii yeepe berin satkineñ-ata.

²⁵ « Ya waan sakkiyinçin, daan kaawko kodok di botildi. Yampa, adineñ yaan iye do gay dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ²⁶ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyiijin.

Garaan do bi ka baaye ka munjam

²⁷ « Ku dor nu kaaw aman : “ Waan baayaado munjam. ”* ²⁸ Kar nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak tala daaciy ta gemor ho ta deejji, naar-ak ar na wey ko in taara do gelbiney. ²⁹ Ya odoñ ta meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dimta. Guna ya maannañ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji. ³⁰ Ya pisinjin ka meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dukunga ho accig kara. Guna ya maannañ rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji.

Garaan do bi ka totiriikar

³¹ « Ku dor nu kaaw pey aman : “ Ya waan totirit daaciy, naati bere katkat ta totiriikar. ”† ³² Kar nun gay kaawaako aman : Gem ginno botol naa totirin daaciy, illa ya ta kokina miday kara. Ya gem totirit daaciy, na naamit do zunubinnar ya ta ob mitik ka pey. Ho gem kaak

* 5:27 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. † 5:31 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 24.1.

ob daatik taat ɲu totirta, ɲaar oki unje ziy do zunuubinnar.

Garaan do bi ka togiliikar

³³ « Ku dor oki ɲu kaawco do aginiyte aman : “ Ya ki togil do unji ka *Rabbiner, necit kaawon. Dak yeeppenno pey aaro. ”†
³⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Dakon togilenno tak-tak : wala in samaane, asaan ɲa wer kaak Bun goyiyo, ³⁵ wala in kida, asaan ɲa wer kaak ɲa leeyiy asinji, wala in Zeruzaleem, asaan ɲa geeger ka Sultan kaak tatiko, ³⁶ wala in kaan ka meenji, asaan ki gediraado rabilin durwen rakki portiko wal pondiko. ³⁷ Ya ki ooy sa, ooyu ho ya ki pooc sa, poocu. Yampa kaaw taat ɲu gaayiy gaaye, taar asa min do *Seetanner.

Garaan do bi ka kapuuni

³⁸ « Ku dor ɲu kaaw aman : “ Ya gem dimit odon, kin sa dimjiit tanji ho ya ɲa sik saanon, kin sa sikijig kanji. ”§ ³⁹ Kar nun gay kaawaako aman : Ya gem ginaako maan kaak samaanno, dakon kapiyenno. Ya waan baasinjin do gargumon ta meeda, newsiijit taat rakki oki. ⁴⁰ Ya waan sakkiiyincin do bi ka parlamen, rasjita ho berjit pey batkon min kaatiya. ⁴¹ Ya waan kusbiyincin a kii iyiin goroy kilo-meetir rakki, iyiit kilomeetir seera. ⁴² Beriy do ay waan kaak indaacin maanna ho dak newsenno kop do waan kaak telka maannan.

Garaan do bi ka ele ka adiner

⁴³ « Ku dor ɲu kaaw pey aman : “ Kii elin gijin* ho kii yilin adinen. ” ⁴⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Elguwon adinko ho salkiyguwonco do ɲuur kuuk taabiyaako. ⁴⁵ Ansii kat, kuu gine koogin ku Takko kaak kuwa. Pa-ak asaan ɲaar sa cokaat patoy do gee kuuk jookumo ho in

† **5:33** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.12, Nombir 30.3, Deteronoom 23.22-24. § **5:38** Wer ka gase kaawor do Ekzood 21.24, Lebitik 24.20, Deteronoom 19.21. * **5:43** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † **5:48** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

kuuk sellen. ɲa ɲokaag amiyji do ɲuur kuuk goy in botol do unji ho do ɲuur kuuk goyincin in botiliido oki. ⁴⁶ Kar ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maa haginir taat Bun yaako bere ? Gay oba miirir oki elgig ɲuur kuuk elgig di ! ⁴⁷ Kar ya ku ooya do sintikon di, maa biidir kaak ajbay ku giniyo ? ɲuur kuuk ibanno Bun oki gina pa ! ⁴⁸ ɲaar-ak, kuuniyon *cawar ar Takko Bun ka kuwa. »†

6

Garaan ta bere do pokirnar

¹ Iisa kaaw pey aman : « Pakiron, ya ku gina riy taat Bun rakiyo, dakon gaarenno do unco ka geemir. Yampa Takko kaak kuwa yaako todin hagin ta riyko-ata. ² Ya ki raka bere maan do pokirincer, dak delenno darin do odin ku geemir ar gee kuuk abdiya Bun in binjico di. Gee-ak, ɲu el gaare zinjico do berindi do geray ku salaaner ho do botilniidi a gee yaa ozilincin. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ³ Kar kin gay, ya ki gina oyaw in pisinji ka meeda, ka ɲugila ibinaado maan kaak ki beriyu. ⁴ Ansii ko, maan kaak ki bertu yaa goye in cigile. Paa kat, Takko Bun kaak talaag ay maan kaak ki giniyo in cigile yaan berin hagineɲ.

Garaan do bi ka salaaner

⁵ « Ya ku salkiyaw, dakon salkiyenno ar gee kuuk abdiya Bun in binjico di. ɲuur el salkiye in peyincin do geray ku salaaner ho do botilniidi a paa kat, gee yaa talincin. Ka seener nu kaawaako : gee ɲuur-ak gasit ko haginco. ⁶ Kar kin gay, ya ki salkiyaw, unju zugar ho dibirga. Indig Takko Bun kaak goy do wer kaak ki cigiltu-aka. Paa kat, ɲaar kaak talaag ay maan

kaak ki giniy in cigile yaan berin haginē.

⁷ « Ya ku salkiyaw, dakon deelenno taar di kuu goye ar gee kuuk ibanno Bun. Gee nuur-ak, do taŋco a wal in deele ka kaawinco-ak kat Bun ya cokiyinco. ⁸ Dakon icenno taŋco, asaan Takko Bun ibingig maan kaak arumko min ku bal indinji. ⁹ Cokiyon maman kuu salkiye :

Baaba, Bun kaak goy kuwa ka samaaner,
gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin nuur keeco.

¹⁰ *Meennuwin yaa ase do duni-
iner.

Gee okinco, nu ginguwon taat ki rakiyo keder

ar nu gingiy kuwa ka samaaner.

¹¹ Berni tee kaak yaani nece yiriyta.

¹² Saamiyningu zunuubinni ar nin oki saamiygiy do gee kuuk niginti.

¹³ Dakni rasenno *Seetanne yaani gece, kar gay gooyni min-niney.

[Asaan locin di Meennaw, gudurre ho in *darjine elgin in el-gina. *Aamin.]*

¹⁴ « Ya kun kat saamiyaaco do eenko, Takko kaak kuwa yaako saamiye loko oki. ¹⁵ Kar ya ku saamaydo do eenkon gay, Takko Bun saamiyaakonno tak-tak zunuubin-niko.

Garaan do bi ka sayamner

¹⁶ « Ya ku ic sayamne, dakon ritineno ar gee kuuk abdiya Bun in binjico di. Nuur yiimiit wijeenco, paa kat, gee yaa talin a nu ic sayamne. Ka seener nu kaawaako, gee nuur-ak gasit ko haginco. ¹⁷ Kar kin gay, ya ki ic sayamne, acit wi-jeenen ho kockac itir. ¹⁸ Paa kat, gee ibiniydo kadar ki ic sayamne, illa Takko kat talaag maan kaak gee giniy in cigile. Naar kaak talaag

maan kaak ki giniy-ak yaan berin haginē.

Garaan do bi ka mallel

¹⁹ « Dakon atkenno malle do duniiner, yampa gujin yaa cokinji, nadaane yaa obinji ho kokinay asa dimin gero, nuu kokininji. ²⁰ Kar gay, bariyon malle kaak do unji ka Bundi, asaan anner-ak, gujin ginno, wala nadaane wala kokinaw. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan wer kaak ki dummiyiy malle-ak, gelbinen sa goy eden di.

Portikaw ta zin̄kar

²² « Odina, nuur ko lampa ta zin̄kar. Ya odinan tala samaane, zin̄ okinji goy do portikaw. ²³ Kar ya odinan tallo samaane gay, naar-ak zin̄ okinji goy do gondikor. Ansii ko, ya portikaw taat Bun diyiiin do gelbinen kat gondiko, gondikaw-at yaa gine dulum !

Dobe Bun wala gurus

²⁴ « Ginno waan kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji ho ka rakki gay, naa poocinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus.

Diye ka kaar

²⁵ « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : Dakon moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. Goyin̄ko, naar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zin̄kiko, nuur pakgit kesuun taat ku isiy wal maman ? ²⁶ Talon diidi, nu luwdō ho nu seddo, wala nu liya gamin do urder. Illa Takko Bun ka kuwa-an di beraaco tee. Kar kun gay pakgigdo diid serek walla ? ²⁷ Waa minninko, in̄ pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ? ²⁸ Kar maa di ku moyiy do bi ka isindi ? Talon maman booyaw amiliy do kalaaner, wala nu wasaw, wala nu

* **6:13** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

azaw. ²⁹ Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ³⁰ Gañ kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di n̄uu oriñji do ak din sa, Bun̄ imilaaji booyaw. Kar kun̄ yelee-an̄ kat na isiikonno maman ? Talon̄ gee kuuk imaanco sood-an̄ku ! ³¹ Dakon̄ moyenno aman : “ Gii tee maa ? Gii see maa ? Gii ise maa ? ” ³² Gamin̄ n̄uur-ak, illa gee kuuk ibanno Bun̄ kat diya kayco. Kar kun̄ gay, Takko Bun̄ kaak goy ka samaaner ibingig gamin̄ kuuk yaako nece. ³³ Bariyon̄ ja *Meennaw ta Bun̄di ho goye kaak Bun̄ rakiyo. Kar gamin̄ kuuk dak gay, Bun̄ yaako beriñco oki. ³⁴ Dakon̄ moyenno ta neginda, asaan neginda taar goy in̄ tanti. Taañin̄ ta yiriy rakki nec ko do yiriy taar-at di. »

7

Dukume ka seriiner

¹ Iisa kaaw pey aman : « Dakon̄ talenno zin̄kiko ar gay dukume seriiner, paa kat Bun̄ dukumiikonno seriin loko. ² Asaan Bun̄ yaako dukume serine ar kun̄ dukumiy do eenko. N̄aako yeepin̄ maan kaak kun̄ giniy do geemir. ³ Maman ki taliy gañ kaak kapak kaak goy do od ta sin̄jin̄, kar et kaak goy do odon̄ tan̄jin̄ gay, ki talgigdo ? ⁴ Kin̄ kaak gin̄ et tatik do odon̄, kar maman ki kaawiy do sin̄jin̄ aman : “ Gem kol sin̄ji, rasin ja naa icin̄ gañ kaak goy do odon̄-an̄ka ? ” ⁵ Tal ja gem kaak kaawa in̄ biy di-an̄ka ! Gedar ja do od tan̄jin̄, kii tale karan̄, kar kii imilin̄ gañ kaak goy do od ta sin̄jin̄. ⁶ Dakon̄ berenno gamin̄ ku Bun̄di do kan̄ir, yampa, n̄uu newse n̄uuko umin̄ko. Dakon̄ orenno duurko do un̄co ka kin̄ziirnar, yampa, n̄uuko jaawe kaaco.

Inde ka Bun̄di

⁷ « Indon̄ ho Bun̄ yaako berin̄ kaak ku indiyo, bariyon̄ ho Bun̄ yaako berin̄ kaak ku bariyio, kokon̄ ho Bun̄ yaako piliñ d̄ibiro. ⁸ Asaan n̄aar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bun̄ yaaji bere, ho n̄aar kaak kokaw oki, Bun̄ yaaji pile. ⁹ Minninko-an̄ goy gem kaak ya ron̄ji kat indaag mappa, n̄aaji bere dambi walla ? ¹⁰ Ho ya na indaag booso, n̄aaji bere aalo walla ? ¹¹ Kun̄ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin̄ kuuk samaane do kooginko, kar maa di, Takko kaak goy ka samaaner beriicodo gamin̄ kuuk samaane do n̄uur kuuk indaaga ! ¹² Ginoñco do geemir gamin̄ okiñco ar taat kun̄ rakiy a n̄uuko gine loko. An ko taat n̄u siirtu do *gaanuun ka Muusa ho in̄ makaatamna ku nabiinnar.

Botilay kuuk seera

¹³ « Un̄jon̄ min botol ta ñelel ! Asaan botol taat berel, taar iya gee do aki. Dibirti tatko ho gee dakina un̄ja melen̄ min ede. ¹⁴ Kar taat iya gee do janni gay, taar ñelel ho dibirti sa kapak di. Gee sood di kuuk gasaata.

Nabiinna kuuk raada

¹⁵ « Yaman pakron̄co do gee kuuk gina zin̄kiko ar nabiinna. Ya n̄u as do werko, n̄u gina zin̄kiko dalul-lay ar tamgi, kar do aditco gay, n̄u motilay ar pulkina*. ¹⁶ Ku ibingig gee-ak min do riyco ar taat ku ibingig atay min do ron̄co. Gee cimdo siña min et kaak gin̄ jamay. Ho gee okaddo gapra min do gurkudu. ¹⁷ Ay et kaak samaane wiya ron̄ kuuk samaane, kar ay et kaak samaanno wiya ron̄ kuuk samaanno. ¹⁸ Et kaak samaan-ak waado ron̄ kuuk samaanno ho et kaak samaanno-ak waado ron̄ kuuk samaane. ¹⁹ Ay et kaak waado ron̄ kuuk samaan-ak, n̄uu doliyin̄ji ho n̄uu erin̄ji. ²⁰ Ar gi ibiniig et-ak

* 7:15 'pulkina' : Werin daarin̄, n̄u kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

min do ronji, kuu ibiniḡ gee inḡ riy ta ḡu giniyo.

Maajirna kuuk tab

²¹ « Gee kuuk kolaan a “ *Rabbine, Rabbine ”, wala okiḡco yaa unḡe do *Meennaw ta Bunḡi ? Ha’a, illa ḡuur kuuk gina riy taat Tanni ka kuwa rakiyo. ²² Do yiriy ta seriiner, gee dakina asaadu kaaw aman : “ Rabbine, Rabbine, inḡ siḡ kunḡin ko, ni gaartu kaawin ar nabiinna. Ni atiktu aaridna ho ni gintu gamin dakin kuuk ajbay inḡ siḡ kunḡin ! Maman ki ibingiydo ? ” ²³ Hiyya, naaco kaawe do gee ḡuur-ak aman : “ Nu ibingikonno bat. Yalla baanḡ annere, kunḡ gee kuuk gina jookumo ! ”

Geray kuuk seera

²⁴ « Do bi ḡaar-ak ko, ay gem kaak cokiyaat kaawor ho aadaat inḡ botilti, ḡaar-ak ar gem kaak gin ilim ho pinig geriy ka maari. ²⁵ Amay ḡoktu, balal miintu, ḡu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okiḡco, ḡu duksiyiḡ ger-aka. Kar inḡ taarat oki, ger-ak bal eeze asaan ḡu pinig ka maari. ²⁶ Kar ay gem kaak cokiyit kaawor-anta ho rawit biti gay, ḡaar-ak ar gem kaak oliyo kaak pinig geriy do yiror. ²⁷ Amay ḡoktu, balal miintu, ḡu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okiḡco, ḡu duksiyiḡ ger-aka ho ḡa eeztu dizic. »

Bilde kaak inḡ izinne

²⁸ Min Iisa gaasiit kaawoy, gee okiḡco ajbiyту do bildinḡi-aka, ²⁹ asaan bildinḡi arro ka agindaw ku gaanuundi. Kar ḡaar gay bildaag inḡ izinne.

8

Cale ka burdumdi (Maark 1.40-44, Luk 5.12-16)

¹ Min Iisa paaytu min ka dambar, gee dakina amiltu aadinḡi. ² Min ḡaar-ak, gem kaak gin burdum baawtu, ḡa dersitu do unḡi ka Iisa ho ḡa indiḡ aman : « Gem kol

*Rabbiney, kii gedire kiin calindu ya ki ooye. » ³ Iisa ḡaamtu pisinḡi, ḡa diiriḡa ho ḡa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diḡ calu ! » Ek di ḡa caltu *cawar min do burdumji. ⁴ Kar Iisa kaawiiḡi do gem-ak aman : « Yaman dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baḡ gaar zinḡ do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ḡuu ibine kadar ki cale. »

Coole ka gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room

⁵ Wiktin taat Iisa unḡitu do hellin taat ḡu koliy Kapernayuum, tatkaw rakki ka askirnar kaak gin askirin miya do aaroy baawiiḡi moota ho ḡa indiḡ a ḡaa gaayinḡi. ḡa kaawiiḡi aman : ⁶ « Gem kol Rabbiney, nu gin gay riyor rakki weya kar geero. ḡa runḡiye ho taaḡin patiy kaay. » ⁷ Iisa telkiiḡi aman : « Yalla nu baḡ coolinḡi. » ⁸ Kar tatkaw-ak gay telkiiḡi aman : « Gem kol Rabbiney, nun bal nece kii unḡe do gerir. Kar gay baanḡ, kaaw kaawen di, gay riyor-anḡ yaa coole. ⁹ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minninco a “ Baa ! ” Ek di ḡa baayo. Ya nu kol rakki ka pey a “ Asu ! ” Ek di ḡa asiyo. Kar ya nu gaarḡi do gay riyor a “ Ginit riy-anta ! ” Ek di ḡa giniita. » ¹⁰ Min Iisa doriit kaaw-at, ḡa ajbiyiḡi do tatkaw-aka. Kar ḡa kaawiiḡo do gee kuuk aadaaga-ak aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okiḡco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ḡaar-anḡa. ¹¹ Nu kaawaako pey, gee dakina yaa ase min coke ka pati wala min gale ka pati, ḡuu goye keder do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bunḡi inḡ Ibraayim, Isaaka ho inḡ Yakuub. ¹² Kar ḡuur kuuk pakira a zer Meennaw ta Bunḡi do pisinḡo gay, ḡuu atkinḡ kara do gondikor. Do wer-ak, ḡuu eeyme saḡco ho zulinḡo yaa minḡ dakina. »

¹³ Hiyya Iisa kaawiiji do tatkaw-ak aman : « Yeep ko geero, taat ki inditu inj imaaniñ, Buñ yaan berinti. » Do wiktin-at di, gay riyor ka tatkaw ka askirnar-ak cooltu.

*Coole ka gee dakina
(Maark 1.29-31, Luk 4.38-41)*

¹⁴ Min ñaar-ak, Iisa baawtu wer kañ Piyer. Min ña unjitu geero, ña gasit kogoy weyaw, ziti kobire. ¹⁵ Ña obiig pisinti ek di ziti ooltu. Min ñaar-ak, ta uctu ho ta taltu kaaci. ¹⁶ Min pat gale, ñu iyijji do Iisa gee dakina kuuk aaridna obgu. Ña kaawa kaawen di aaridna amiliyo ho ña cooliig okiñco kuuk radaw oki. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman : « Ña sokig gamin kuuk taabiyaate ho ña icit raduwte do kaay. »*

Gee kuuk raka aadiñ Iisa

¹⁸ Min Iisa taliit dakinaw ta gee kuuk leyga, ña kaawiico do maajirñay a ñuu aale aar barrer. ¹⁹ Kar rakki min agindaw ku gaanuundi baawiiji moota ho ña kaawiiji aman : « Gem kol Tacco, ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ²⁰ Iisa telkiiji aman : « Bolli, ñuur gin biddinco ho diid sa gin geriyco, kar nun *Roñ gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. » ²¹ Kar rakki min maajirñay diyijji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisiñ tanni. » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisiñ momtinco ho kiñ gay aadnu. »

*Peye ka usi
(Maark 4.35-41, Luk 8.22-25)*

²³ Min ñaar-ak, Iisa ñeptu markaba ho maajirñay gay aadiiga. ²⁴ Tala kar us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay paka puk-puk nam ñu gaay miiniñ markaba. Kar do wiktin taar-at, Iisa gay

weyaw. ²⁵ Paa ko, maajirna baawiiji do Iisa ho ñu niiniig aman : « Gem kol Rabbiney, uc kiite jilinte ! Amay tiyaate ! » ²⁶ Ñaar gay telkiico aman : « Maa di ku giniy kolaw ? Sando, imaanko sood ampa ! » Hiyya, ña uctu, ña leesiiji do usi ho do amiydi. Ek di wer bugumtu dil. ²⁷ Okiñco, ñu ajbiyitu tak-tak ho ñu kaawtu aman : « Ñaar-añ kat maa gemir kaak nam usu ho amay din sa karmiyaaga ? »

*Coole ka gee kuuk aaridna obgu
(Maark 5.1-20, Luk 8.26-39)*

²⁸ Min wer bugume, Iisa aaltu inj markaba do kid ka gee kuuk ñu koliy Gadariyenna.† Do wer-ak, gin gee seer kuuk aaridna obgu amiltu min do maggindi ho ñu baawiiji. Gee-ak motilay aale nam waan gedarro aade min do botolata. ²⁹ Gee-ak teestu koole aman : « Ki rakaani gine maman, Iisa, Roñ ka Buñdi ? Ki asintiñ ko taabiye walla ? Wiktin taat Buñ diytu bal nece misa. »

³⁰ Serek sood min do wer-aka, gin kinziirna dakina kuuk gooyaw. ³¹ Aaridna-ak marmilijji do Iisa aman : « Ya ki rakaani atke sa, atkini ni baay unje do kinziirna anjure. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Yalla amilon min do gee-añku ! » Hiyya, aaridna-ak amiltu ho ñu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak eeztu tem inj gadco, ñu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³³ Gee kuuk gooya kinziirna-ak gadtu min do wer-aka ho ñu deettu do geegirdi. Ñu iyicot kabarre okintit ta gee kuuk seer aarid obtu-aku. ³⁴ Kar gee ku geeger-ak amiltu okiñco ñaamiñ Iisa. Min ñu ñaamiiga, ñu kaawiiji a ñaa baane, ñaa rasiñ kidco.

* **8:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.4. † **8:28** 'do kid ka gee kuuk ñu koliy Gadariyenna' : Kid ñaar-añ ñu kolaag 'Gadara'.

9

Coole ka gem kaak rungiye
(Maark 2.1-12, Luk 5.17-26)

¹ Min ñaar-ak, Iisa ñeptu mark-aba, ña aaltu barre ho ña birtu do geegirji. ² Min ña ottu, gee daarin iyiji gem rungiye ka darin gildi. Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, ña diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, um bin zunuubinnan, ñu saamiyjinngu. » ³ Do wer-ak, min agindaw ku gaanuundi, daarin kaawiy do aditco aman : « Gem ñaar-an niga biy in Bun ! » ⁴ Iisa gay ibiniit pikirrico ho ña kaawiico aman : « Maa di aditko osiy gallo ampa ? ⁵ Ya nu kaaw aman : “ Zunuubinnan, ñu saamiyjinngu ” wala “ Ucu ho jaawu », taat moo melen ? ⁶ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey ña diyiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiiñ-an, ucu, icig darin gilin ho deet geero. » ⁷ Hiyya, gem-ak uctu ho ña deettu. ⁸ Min gee taltu pa-ak, kolaw unjiico ho ñu teestu ozile Bun kaak ber gudurre ar taar-an do geemir.

Kole ka Matiye
(Maark 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Iisa uctu min do wer-aka ho ña deettu. Do botildi, ña taltu gay obe miirir, sinji Matiye, kaak goy do riyoy. Kar ña kaawiji aman : « Uc aadnu. » Hiyya, Matiye uctu ho ña aadiiga. ¹⁰ Iisa baawtu in maajir-nay do ger ka Matiye ho ñu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in ñuura. ¹¹ Min *Pariziyenna taltu pa-ak, ñu indiig maajir-nay aman : « Maa di tatkuwko tiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anju ? » ¹² Kar Iisa dorit kaawco ho ña telkiico aman

: « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ñuur kuuk radaw. ¹³ Paa ko, nun oki bal ase do gee kuuk tala zin kico a ñu sellen. Nu as do ñuur kuuk ibina kadar ñu gina jookumo. Kar kun gay, baan bariyon baati ta kaaw taat Bun kaawtu awalle aman : “ Nu rakaado *satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. ”* »

Bilde ka Iisa, ñaar marbinto
(Maark 2.18-22, Luk 5.33-39)

¹⁴ Min ñaar-ak, maajir-nay ku Yaaya-Batist baawiji do Iisa ho ñu indiig aman : « Nini in Pariziyenna icgiy sayamne, kar maajir-nay kunjin gay, maa di ñu icgiydo ? » ¹⁵ Iisa gay telkiico aman : « Gee kuuk ñu kolig do iidin ta obindi, ya ñu goy misa in ñaar kaak obe, wala ñuu gonde ? Ha'a, ñu gondaado ! Kar gay, wiktin yaa ase taat ñuu icin ñaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, ñu asiya ice sayamne. »

¹⁶ Na kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen† kaak marbinto. Yampa giteen-ak obaat mirin ta bokiyoo ho mutti gaayiy pey tatiko. ¹⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, ñuu ñaale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. Ampaa kat, seerco, ñu nigiydo. »

Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Maark 5.21-43, Luk 8.40-56)

¹⁸ Min Iisa kaawaaco misan di, tatkaw ka *Yuudinnar rakki astu darsa do unji ho ña kaawiji aman : « Romor mat din ka-an di. As kiiti diye pisinji do kaati taa nooye. » ¹⁹ Hiyya, ña uctu in maajir-nay ho ñu aadiig tatkaw-aka. ²⁰ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata.

* 9:13 Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † 9:16 'giteene' : Werin daarin ñu kolaat a 'lawne'.

Elgin orok in seer, nu miṅa minen di. Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa, kar ta diirit biti ka kesuuney. ²¹ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²² Min ta diiriita, Iisa kolsitu ho ṅa taliita. ṅa diyiiit aman : « Gem kol romoy, um bike, imaanke coolinṅe. » Ta bite-aṅ di, daatko-at cooltu.

²³ Wiktin taat Iisa ottu do ger ka tatkaw-ak, ṅa gastu gee dakina in palindina alaata. ²⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Yalla amilonṅ min anne, mic sa weya di, ta bal mate. » Kar gee-ak gay ajimiyaag Iisa. ²⁵ Min ṅu amiltu kara, Iisa unjitu zugar, ṅa obiig pisinti ka mic-ata ho ta uctu. ²⁶ Hiyya, kabarre-at totirtu do adti ka darrer okintiti.

Coole ka noolin seera

²⁷ Wiktin taat Iisa amiltu min do wer-aka, noolna seer aadiig in kolinco aman : « *Ronṅ ka Dawuud, tal aminduwni ! » ²⁸ Min ṅa ottu geer, noolna-ak ḡaawtu do unji. Iisa gay indiigu aman : « Ku amniya kadar nu nec piliṅ odinko walla ? » ṅuur gay telkiiji aman : « Hii, gem kol *Rabbiney, ni amniyaw. » ²⁹ Hiyya, Iisa diiriig odinco ho ṅa kaawtu aman : « In imaanko-anta, Buṅ yaako bere ar taat ku rakiyo. » ³⁰ Ek di odinco piltu ho Iisa karmiig aman : « Ha', yaman dakonṅ kaawenno tak-tak do waanna. » ³¹ Kar ṅuur gay, min ṅu amiltu di, ṅu teestu ko kaawe do bi ka Iisa do darre-at okintiti.

Coole ka gem kaak aarid soku-mig biy

³² Wiktin taat noolna-ak amiliyo, ṅu iyiji pey gem kaak aarid soku-mig biy. ³³ Iisa atkiig aarid-aka ho min ṅaar-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee okinco ajbiyту tak-tak ho ṅu kaawtu aman : « Maan ar ṅaar-aṅ, gi bal taliṅ yiriy rakki do kid ka Israyeel ! » ³⁴ Kar Pariziyenna gay kaawtu aman : «

Gem-aṅ atkaag aaridna in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! »

Tale ka amindaw ta geemir

³⁵ Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi okinco. ṅa garkiyyigu do geray ku salaaner ku Yuudin-nar, ṅa gaariy Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buṅdi, ṅa cooliy ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ³⁶ Iisa tal amindaw ta gee kuuk dakin-aku asaan zinṅico oolgu ho ṅu rawte, ṅu jaawa ar tamgi kuuk ginno gay gooyinco. ³⁷ Min pa-ak, ṅa kaawiico do maajir-nay aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. » ³⁸ Indonṅ meenji gay morgor a ṅaa ṅaame gay riyor do sedinji. »

10

Paliinna kuuk orok in seera (Maark 3.13-19, Luk 6.12-18)

¹ Min pa-ak, Iisa koliig maajir-nay kuuk orok in seera. ṅa berico izinne taat ṅuu atke aaridna in gudurre taat ṅuu coole ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido.

² Aṅ ko sinco ku paliinna kuuk orok in seera : Simon ja kaak Iisa koliig oki Piyer in sinji Andre, Zaak ronṅ ka Zebede in sinji Yaaya, ³ Pilip in Bartelemi, Tooma in Matiye kaak ica miiri, Taade in Zaak ronji ka Alpe, ⁴ Simon kaak mala do darrey, ho Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

ṅaame ka paliinna kuuk orok in seera

(Maark 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵ Wiktin taat Iisa ṅaamiig paliinnay kuuk orok in seer do riyor-ak, ṅa taayiyigu aman : « Dakonṅ ḡaanno do gee kuuk Yuudinnado ho dakonṅ unjenno yoo do geeger rakki ka kid ka Samari. » ⁶ Kar gay, ḡaanco do tamgi kuuk rawte min gee ku Israyeel. ⁷ Ya ku deeta do botildi, gaaron Kabarre ta Gala aman : « *Meennaw ta Buṅdi askonṅ ko moota ! » ⁸ Coolonṅ gee kuuk

radaw, nooyon gee kuuk mate, calon burdumna ho atkon aaridna. Bun berko maalan di, beron oki maalan di. ⁹ Ya ku 6aawaw, dakon icenno gurus, wala daabne, wala tammin ku poddiner. ¹⁰ Dakon icenno mokolle, wala batik seer, wala nugir ku pey, wala donkilo. Ya ta6 gay, gay riyor nec gase teenji.

¹¹ « Do ay geeger wala do ay hellin taat ku paaytu, bariyon ja gem kaak nec yaako obinjo samaane ho goyon do wer-ak di nam kuu deete. ¹² Ya ku unja do gerdi, kaawonco aman : " Aapiy ta goy in kunjo. " ¹³ Ya gee ku gerdi kat obinjo samaane, aapiy yaaco goye. Kar ya nu poo obinjon gay, aapiy-at yaako yeepe do maaniiko. ¹⁴ Kar wer kaak gee poo obinjo ho nu poo cokiye kaawinko, kokon burintal kuuk do asinjo* ho amilon min do ger-aka wala min do geeger-aka. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom in ka Gomoor†. »

Taabin taat yaa ase

(Maark 13.9-13, Luk 21.12-17)

¹⁶ Iisa kaawtu pey awalle aman : « Cokiyon, nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar. Goyon neenduway ar aalna ho dalullay ar ammaamna. ¹⁷ Gooyon zinjiko min do gee ku duniiner, asaan do menaw ku asaw, nuuko sakkiyinjko ho nuuko koocinjko in kordingo do geriyco ku salaaner. ¹⁸ Do bi kanto, nuuko iyinjko do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko loco ho do gee kuuk Yudidinnado oki. ¹⁹ Ya nu obinjo ho nu sakkiyinjko, dakon moyenno do

kaaw taat kuu kaawe, wala man kuu ose binjiko. Kaawin nuur-ak, Bun yaako gaarico do wiktin-at di. ²⁰ Kaawin kuuk kuu kaawe-ak, nuur asdo min loko, nu asa min Ruwwin ta Takko Bun. ²¹ Gee asa bere sinja ku maanico, nuu deenco ho aginay sa yaa gine pa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho nu asa bariye muutco. ²² Do bi kanto, gee dakina asaako pocijko. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay yaa gase jile. ²³ Ya nu taabiyaako do geeger rakki, gadon do ka pey. Nu kaawaako ka seener, ku necaagdo geegirnay ku Israyeel okinco di, nun *Ron gemor yaa ase.

²⁴ « Ku iban kadar *maajirince, naar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga ho gay riyoy oki pakgigdo gemoy. ²⁵ Nec di maajirince yaa gine ar gem kaak bildiga ho gay riyor oki yaa gine ar gemoy. Ya gee niga binjiko in mee gerdi a na Belzebuul‡, do geenji ku geer gay, nuu nige binjiko paka !

Gine ka kolaw do Bunji

(Luk 12.2-7)

²⁶ « Dakon ginenna kolaw do geemir asaan gamin okinco kuuk cigile, nuu imilince kara, ho kuuk nu rakaado a gee yaa ibinince sa, nuuco gaarince nuu ibinince. ²⁷ Kaawin kuuk nu kaawiiko in aando, kaawongu in yiriyo. Kar kuuk ku dortu in semsume, peyon do wer kaak jadan ho gaaronju. ²⁸ Dakon ginenna kolaw do nuur kuuk ida zi ka gemor ho gedarro idin kelmoy. Illa ginon kolaw do Bun kaak nec ide zi ka gemor in kelmoy do aki. ²⁹ Gee gidaydo ga diid seer in tamma rakki di ? Yampa ya rakki minnince gal kefer oki, Takko Bun iban. ³⁰ Kar kun

* **10:14** 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † **10:15** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirniico asaan goyince jookum aale (Zeneez 19.24-28).

‡ **10:25** 'Belzebuul' : Naar tatkaw ka aaridnar kaak nu koliy pey 'Seetanne'.

gay, duruwko okintiti, Buñ osta.
³¹ Njaar-ak, dakonj ginenno kolaw.
 Do unji ka Buñdi, kunjko kat kaalin
 pkgig diid okinco !

³² « Ay gem kaak kaawa do unjo
 ka geemir a na maajirinjer, nun
 oki yaa kaawe do unji ka Tanni ka
 kuwa a na kanto. ³³ Kar ay gem
 kaak pooaan do unjo ka geemir
 gay, nun sa yaa pociñji do unji ka
 Tanni ka kuwa. »

*Rawte ka goyindi in gase ka
 jilindi*

(Luk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ « Dakonj pakirenno kadar nu
 as iye aapiye do adiy ka kidar. Nu
 bal ase iye aapiye, illa taasiñka.
³⁵ Ka seener gay, nu as eeriñ gemo
 in ronji, mica in yaaco, geema in
 kogi. ³⁶ Paa ko, do adiy ka gerco,
 nuu goye adine. §

³⁷ « Gem kaak elgig tacco wal
 yaaco pak nunu, turro kanto. Ho
 gem kaak elgig ronji wal romoy
 pak nunu, turro oki kanto. ³⁸ Gem
 kaak icgig do etoy ka taañiner a
 njaan aadindu, njaar-ak oki turro
 kanto. ³⁹ Gem kaak raka jile
 goyiñji, nja rawtiñji. Kar waan
 kaak rawtaag goyiñji do bi kanto
 gay, nja gase goye kaak tañ.

*Hagin ta nuur kuuk gaayaag gee
 ku Buñdi*

(Maark 9.41)

⁴⁰ « Njaar kaak obinjo samaane,
 ar na obin nun meendu. Ho njaar
 kaak obin nunu, ar na obig njaar
 kaak naamintu. ⁴¹ Gem kaak oba
 nabiinje do geriy do saan taat na
 nabiinje, Buñ yaaji bere haginey
 ar taat na beriy do nabiinjer. Ho
 njaar kaak oba gem kaak goy goye in
 botiliy do unji ka Buñdi, do saan ta
 goyiñji-ak, Buñ yaaji bere haginey
 ar taat na beriy do gem-aka. ⁴² Gem
 kaak gaaya rakki min maajirnar
 do saan taat na maajirinjer, Buñ
 yaaji berin haginey. Ka seener nu

kaawaako, yoo na bera amay sood
 ku maala pondik-anj di do maa-
 jirnar kuuk sinco allo misa, nja
 gasin haginey. »

11

Inde ka Yaaya-Batist

(Luk 7.18-35)

¹ Min Iisa taayig ko maajirnay
 kuuk orok in seera, na birtu bilde
 gee ho gaare Kabarre ta Gala do
 geegirnay kuuk do kid-aka. ² Do
 wiktin taar-at, Yaaya-Batist goy
 danjaayne. Do wer-ak, na dor gee
 kaawa do bi ka gamin kuuk Masi
 giniyo. Paa ko, na naamtu daarin
 min maajirnay a nu baa indin Iisa
 aman : ³ « Kin ko Masi kaak yaa ase
 wala ni ere ka pey ? » ⁴ Iisa gay
 telkiico aman : « Baan kaawonji do
 Yaaya do taat ku dortu ho ku taltu
 : ⁵ noolin talaw, mersin jaawa tal-
 tal, burdumin calaw, dunguyuuyn
 doraw, gee ku mate nooyaw ho
 kuuk pokirna gasit Kabarre ta
 Gala. ⁶ Galal do njaar kaak talintu
 ho rasgit do imaanji do bi kanto. »

⁷ Min maajirna ku Yaaya yeeptu,
 Iisa testu kaawe do bi ka Yaaya do
 gee dakina kuuk goy ede-ak aman
 : « Ku baaw tale maa do kalaaner
 ? Coor taat us awkaata walla ?
 Ha'a ! ⁸ Yampa, ku baaw tale maa ?
 Gem kaak is kesuun taat samaane
 walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun
 taat samaan-at, nuur goy do geray
 ku sultinniidi. ⁹ Yampa, ku baaw
 tale waa ? Nabiinje ga ? Hii, ka
 seener, nu kaawaako, kunj tal gem
 kaak pkgig nabiinje. ¹⁰ Yaaya-
 Batist, njaar ko kaak Buñ kaawtu do
 Kitamner a nja naame awalle min
 Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :
 " Nun naa naame gay tabiriikar
 unji

a njaan siyin botilin. »*

¹¹ Nu kaawaako, min gee kuuk
 nu weeyig ween di-anj, ginno
 kaak tatik pkgig Yaaya-Batist.

Kar sando, naar kaak kapak do *Meennaw ta Bunđi-ak gay, naar tatik pakgig Yaaya. ¹² Min wiktin taat Yaaya-Batist gaariy kaaw ta Bunđi yoo dinjka, gee raka a Meennaw ta Bunđi yaa ase in guwaane ho nuur kuuk gin gudurre gay raka gaaminti. ¹³ *Gaanuun kaak Muusa siirtu kaaw do bi ka Meennaw ta Bunđi-ata. Nabiinna okinco oki kaawe nam do wiktin ta Yaaya. ¹⁴ Ya ku gin niyine, ooyon kaaw-anta : Yaaya, naar ko *Eli kaak zer yaa ase†. ¹⁵ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

¹⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku dinjka-an, nuur ar maa geenda ? Gee nuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinco aman : ¹⁷ « Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. » ¹⁸ Di talon, wiktin taat Yaaya astu, na taado ho na saado do bi ka abaadiner. In taar-an oki, nu diya aman : « Aarid obga. » ¹⁹ Kar wiktin taat nun *Ronj gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw ho nu kaawa aman : « Talonja, maan gemir kaak adiy begirji-anjka ! Na taa ho na saa ! Na royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. » Gee kuuk ooya ilim ta Bunđi gay, nu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Gee ku geegirnay kuuk pood aamine
(Luk 10.13-15)

²⁰ Min naar-ak, Iisa teestu leese do gee ku geegirnay kuuk na gintu gamin dakina kuuk ajbay, asaan nu bal ibiniñ niginco. Na diyico aman : ²¹ « Do gaayiko, kunj gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kunj gee ku geeger ka Bet-sayda ! Na lokon ko Bunj gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig

gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ²² Do saan taar-an ko, nu kaawiiko, do yiriy ta Bunj yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tanco ginaado rad aale ar tanjo. ²³ Kunj gee ku geeger ka Kaper-nayuum, ya do tanjo a Bunj yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba oole. Ya Bunj ginig gamin kuuk ajbay-an do geeger ka Sodom‡, geeger-ak yaa goye yoo dinjka. ²⁴ Do bi naar-ak ko, nu kaawaako, yiriy taat Bunj yaa dukume seriine, taabinjo yaa gine rad aale pakgit ta gee ku Sodom. »

Gase ka jamiin ta tab
(Luk 10.21-22)

²⁵ Do wiktin taar-at, Iisa ictu kaawo aman : « Baaba, kin di *Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cig-ilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjico naada. ²⁶ Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²⁷ Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingigdo Ronj kat waa, illa Tati. Waan ibingigdo Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ronj-ak raka a nuu ibiniñji.

²⁸ « Asondu okinjo kunj kuuk rawe min gorko ta ooma ho naako jammiyinjo. ²⁹ Icon gor taat nu beriiko ho bilde kaak nu bildinjo asaan nun dalulle ho gelbiner oola. Paa kat, kuu gase jamiine taat tab. ³⁰ Ka seener, bilde kaak nu bildinjo, naar raddo ho gor taat naako bere, taar oomno. »

† **11:14** Kaaw ta Bunđi kaawa a Bunj yaa naamen ja gem ar nabi Eli, kar kat, Masi yaa ase (Malasi 3.23). ‡ **11:23** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bunj idiig geegirco asaan goyinjo jookum aale (Zenenez 19.24-28).

12

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Maark 2.23-28, Luk 5.33-39)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa dukuma datik morginar. Maa-jirnay gay mey diyaagu ho ɗu teestu yiime ganduulinna, ɗu eeymiyo. ² Min *Pariziyenna talligu, ɗu diyiiji do Iisa aman : « Talig ja maajirnan gina maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ! » ³ Iisa gay telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiiigu ? ⁴ Na unjitu do *ger ka Bunji in eenji ho ɗu teetu mappa kaak ɗu bertu *satkin do Bunji. Zer tee ɗaar-ak, ɗu bal gine botol taat ɗu teenji, gaanuunte ber botol illa do gay satkiner di. ⁵ Do gaanuun-ak, ku iban tam kadar ya gay satkiner gina riyco do ger ka Bunji in yiriy ta sabitdi oki, ɗu nigaaɗo maanna. ⁶ Kar nun gay kaawaako, maan goy anne kaak tatik pak ger ka Bunji ! ⁷ Bunj kaaw do Kitamney aman : “ Nu rakaado satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. ”* Ya ku iban baat ta kaaw-anta, ku diyaado kaaw do eenko maalan di. ⁸ Asaan nun *Ronj gemor di mee sabitdi. »

Gem kaak pisinji mate

(Maark 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹ Min ede-ak, Iisa uctu ho ɗa daktu unja do ger ka salaaner ka Yuudinnar. ¹⁰ Do wer-ak, gin gem rakki pisinji mate. Pariziyenna kuuk goy ede-ak rakaaji diye kaaw do Iisa. Do bi ɗaar-ak ko, ɗu indiig aman : « *Gaanuunte ber botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi walla kawwi ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Waa minninko, in yiriy ta sabitdi, ya ɗa gin tamga rakki di ho ɗa gal do beendi, ɗa baayido imilinji ? ¹² Hadi, gem gay, ɗaar

pakgig tamig serek wal maman ? Paa ko, gaanuun bertu botol gii gine sellinkaw do gemor in yiriy ta sabitdi. » ¹³ Hiyya, Iisa kaawiiiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Paanig pisinjin. » Ek di ɗa paaniiga ho pisinji cooltu ar giji. ¹⁴ Min ɗaar-ak, Pariziyenna amiltu ho ɗu numtu dee kaawco maman ɗuu deen Iisa. ¹⁵ Iisa ibinit pikirico, paa ko, ɗa deettu min do wer-aka.

Iisa, gay riyor kaak Bunj dobtu

Wiktin taat Iisa deetiy-ak, gee dakina aadaaga ho ɗa cooliig kuuk raɗaw okinco. ¹⁶ Kar ɗa karmiig tak a ɗuu gaarinjido. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat Bunj kaawtu awalle in biy ka nabi Ezaayi as do werti aman : ¹⁸ « Anj ko gay riyor kaak nu dobtu. Nu elgiga ho galilil okintit goy in ɗaara.

Naaji bere Ruwwiner.

Naar yaa gaare botol taat samaane do darrinay okinco.

¹⁹ Na gidaado in gemo. Na koolaado. Gee doraado gaayay do botilay ku helliner.

²⁰ Na yiimaado coor taat koonj ko.

Na diyaatdo lampa taat gaay ko mate.†

Na gine paa nam ɗaa tale nosirraw ta sellinkaw ta Bunji.

²¹ Ho gee kuuk min darrinay okinco yaa diye gelbinco in ɗaara. »‡

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Maark 3.22-30, Luk 11.14-23)

²² Yiriy rakki, gee iyiiiji gem kaak aarid sokumig biy ho ɗa noolo oki. Iisa cooliiga. Gem-ak teestu kaawe ho odinay sa piltu. ²³ Gee okinco kuuk num-ak ajbiyту tak-tak ho ɗu kaawtu aman : « ɗaar-an ginaado ronj ka sultan Dawuud walla ? » ²⁴ Kar min Pariziyenna

* **12:7** Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6. † **12:20** 'coor taat koonj ko' in 'lampa ta gaay ko mate' : danjl taar-an kaawa a ɗaa kuuniye dalulle in gee kuuk imaanco misa sooda. ‡ **12:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 42.1-4.

doriit kaaw-at gay, nu diytu aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul, tatkaw ka aaridnar ! »²⁵ Iisa gay ibingit pikirrico ho na diyico aman : « Ay meennaw taat geenti taasina benannico, taar asa gale. Ho ay geeger kaak geenji kaawco bagdo, naar asa totire. Ho ay gee kuuk adiy ka gerco rakki, ya kaawco bagdo, nu asa eere. »²⁶ Ya *Seetanne kat atka giji seetanne, na taasina ziy ka meenji di. Pa-ak gay, maman meennuwi yaa taaye ?²⁷ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, nu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine.²⁸ Kar ya nu atka aaridna in Ruwwin ta Bunji, naar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunji askon ko loko.

²⁹ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, naa soke gamnay, illa ya na duunig ja. Kar ya na duunig gay, naa gedire sokin gamnay bal kaawo. »³⁰ Waan kaak in nunno-ak, naar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, naar-ak totiraagu totire.³¹ Do bi naar-an, nu kaawaako a Bun yaa saamiye ay zunuubinna ku geemir yoo nuur kuuk binjico amila gallo in naara oki. Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunji gay, Bun saamiyaajido. »³² Ya gem kaak nig biy in nun *Ron gemor, Bun yaaji saamiye. Kar gem kaak waraat Ruwwin ta Bunji gay, na saamiyaajido do duniin-anta yoo taat asa neginda. »

Eto in ronji

(Luk 6.43-45)

³³ « Cokiyon, ya et kaak samaane, ronji sa yaa gine samaane. Kar ya et kaak samaanno gay, ronji sa

yaa gine samaanno. Asaan gi ibiniig et-ak min do ronji. »³⁴ Talon kate, kun gee kuuk ar aalin-an ku ! Kun aditko pondiko, kar maman kaaw taat yaa amile min binjico yaa gine samaane ? Ka seener, kaaw taat goy do adir-at, taar ko amila kara. »³⁵ Gem kaak sellen, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, amila minniney kaawin kuuk goy do adiy kaak pondiko. »³⁶ Nu kaawaako, do yiriy ta Bun yaa dukume seriine, gee yaa ose binjico do ay kaaw taat nu kaawtu bal baati. »³⁷ Asaan in kaawnan-ak ko, Bun yaan dukume seriine ho naa ibine kadar bin gala wala gallo. »

Inde ka gamin kuuk ajbay

(Maark 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Min naar-ak, Pariziyenna daarin in agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ni raka kii gine do unni maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bun kat tabirinjin. »³⁹ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku dinjka-an nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bunji. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. »⁴⁰ Yuunus gay, awalle, gumba sidga, yiriyo aando na goy do atti nam mena subba. Ampaa ko, nun Ron gemor oki yaa gine mena subba do maginer. »⁴¹ Min gee ku Niniib cokiyyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, nu ibinig niginco. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Bun yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku dinjka ho nuuco diye kaawo. »⁴² Sultinca taat asa min watiine* oki yaaco diye kaawo, asaan ta as

§ 12:39 'Yuunus' : Yuunus, naar nabiince kaak Bun naamtu do gee ku Niniib a nuu jipte goyico.

Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus.

* 12:42 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta na goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

min kidin kuuk serek aale a taa cokiyyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-anj gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Yeepe ka aariddi
(Luk 11.24-26)

⁴³ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, na baayiy do kalaaner ho na bariyyi wer kaak naa goye. Kar ya na bal gasej gay, ⁴⁴ na osiig adiy aman : « Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninye. » Ek di na yeepiyo. Na gasiig ger-ak goy maala. Nu sooyiig sakaan ho siy samaane. ⁴⁵ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu asiy sawa, nu unjiy do ger-aka ho nu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. Ansii ko, taaco kuuniye do gee ku dinjka kuuk jookum-anjku. »

Atan Iisa in sijntay
(Maark 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶ Wiktin taat Iisa kaawa misa do gee kuuk num dakin-ak, yaaco in sijntay gay pey kara. Nu bariya botol taat nuuji kaawe. ⁴⁷ [Gem rakki asiiji kaaw do Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako in sijntan goy kara, nu indaacin. »]† ⁴⁸ Iisa gay telkiiji aman : « Yaani kat waa ho sijntar gay kun waa ? » ⁴⁹ Kar na gaariig maajirnay ho na kaawtu aman : « Talon, anj ko yaani ho sijntar. ⁵⁰ Ka seener, ay gem kaak gina taat Tanni ka kuwa rakiyo, naar di sinjdu, boor ho yaani. »

13

Danjil ta gay luwor
(Maark 4.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Yiriy taar-at di, Iisa amiltu min do ger-aka ho na birtu bi ka

barrer. Do wer-ak, na goytu, na garkiyiy gee. ² Gee dakina numiiji nam na coku ka markaba, kar na goytu. Geenj gay goy do gonjumor. ³ Na gaarco kaawin dakina in dele ka danjal. Na kaawiico aman : « Cokiyoj ! Gin gem rakki baa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat na luwiyy-ak,* busumji daarinj sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵ Busumji daarinj sollitu do wer kaak gin karniyo ho kiday perew di. Kodok di busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayig kuuk amil-aku asaan nu bal paaye caari. ⁷ Daarinj gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarinj gay sollitu do kid kaak samaane, nu amiltu nam nu neetu. Ganduulin daarinj wee ronj miya,† daarinj orok bijigiy ho daarinj gay orok subba ! » ⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denjina, laanj denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Inde ka baat ta danjal
(Maark 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰ Min naar-ak, maajirnay baawiiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Maa di, ki deliico danja ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Bunj gaarkonj loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka Meennuwiyy. Yampa, do gee ku pey gay, na todcogu. ¹² Gem kaak gine, Bunj yaaji gaaye dakina min kuwa. Kar naar kaak bal ginenj gay, ka sood kaak na gintu oki, Bunj yaaji imilinjji. ¹³ Do bi naar-ak ko, nu deliico danja, asaan ya nu tala sa, ar nu tallo ho ya nu cokiya sa, ar nu cokaydo ho kayco icdo maanna. ¹⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi

† **12:47** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarinj ku Bunjdi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **13:4** 'Wiktin taat na luwiyy-ak' : Luw taar-at, nu dawiiig dawe ar ginte liyiy buur.

† **13:8** 'ronj miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki ka game wee ronj orok subba, na samaan ko. Ya ronji miya, naar-ak, na samaan paka.

kaawtu awalle astu do werti aman

“ Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

¹⁵ Asaan kayco ku geemir-an bombo,

dengingo amil lawa,

odincó, nu timingu,

pa nuu tale in odincó,

pa nuu dore in dengingo,

pa nuu diye do gelbincó.

Nu póc jipte goyincó in nunu,

paa kat nu baltu gedire coolincó. ” †

¹⁶ Kun gay, galal loko asaan odinko

talaw ho denginko doraw ! ¹⁷ Taat

nu kaawiiko-an, ka seener, nabi-

inna dakina in gee kuuk awalle

kuuk goyincó sellen do unji ka

Bunđi rak tale maan kaak ku taliyo,

kar nu bal talinji. Nu raka dorin

maan kaak ku doriyo, kar nu bal

dorinji. »

Baat ta danil ta gem ka luwaw

(Maark 4.13-20, Luk 8.11-15)

¹⁸ « Cokiyon, naako gaare baat

ta danil ta gem ka luwaw. ¹⁹ Gee

kuuk dorit kaaw taat nu gaariico

do bi ka *Meennaw ta Bunđi ho

nu ibanno baati, nuur-ak ar botol

taat busam solliiti. *Seetanne

gay asiyo imiliiti kaaw-at min do

aditco. ²⁰ Daarin gay ar kid kaak

gin karniyo kaak busam solliiji.

Gee nuur-ak cokiyaat kaaw ta Bunđi

ho kodok di nu ooyiit in galal. ²¹ Kar

kaaw-at gay, nu rasgitdo taa paaye

caari, nu obiit do menuwir di. Ya

taa6in ase wal gee waraagu do bi

ka imaanco, ek di nu rasiita. ²² Kar

daarin gay ar kid kaak gin pompal

kuuk busam sollico. Nuur-ak dorit

kaaw ta Bunđi, kar nu pakira dak-

ina do gamin ku duniiner ho malle

oki daaniigu. Ampaa ko, kaaw-at

wadirgiydo, ta uciy maala. ²³ Gee

daarin gay ar kid kaak samaane.

Nuur-ak cokiyiit kaaw ta Bunđi ho

gas baati samaane nam kaaw-at

wadirtu. Gee nuur-ak ar gandulin kuuk wiyaw. Daarin wee ron miya, daarin orok bijigiy ho daarin gay orok subba. »

Danil ta busam kuuk samaanno

²⁴ Min naar-ak, Iisa deliico danil

ta pey aman : « Cokiyon, naako

gaare Meennaw ta Bunđi taar ar

maa. Taar ar gem kaak luw busam

kuuk samaane do morgoy. ²⁵ In

aando, wiktin taat gee weyaw,

adiney astu, na luwtu busam kuuk

samaanno do morgo-aka, kar na

deettu. ²⁶ Wiktin taat busam kuuk

samaane maadtu ho nu imiltu

ganduulinna, kuuk samaanno-ak

oki imiltu kunco. ²⁷ Hiyya, gay

riyoy dakiji kaaw do mee morgor

aman : « Gem kol Tacco, ki luw

busam kuuk samaane do morgon,

kar kuuk samaanno-an gay min

momo ? » ²⁸ Naar gay telkiico aman

: « Na adin kat iyduugu. » Gay

riyoy indiig pey aman : « Ki raka

nii rotincó walla ? » ²⁹ Naar gay

telkiico aman : « Ha'a, rasongu. Ya

ku rotaagu, *game oki yaa rote. »

³⁰ Rason nuu maade sawa di nam

wiktin ta sedindi yaa nece. Do

wiktin taar-at kat, naaco kaawe

do gay sedindi a nuu do6e ja nuur

kuuk samaanno, nuu duuni6co kaa

kaa ho nuuco diye ako. Kar kat, nuu

sokin *game nuu leen do urder. »

Danil ta busum kaak nu koliy mutaard

(Maark 4.30-32, Luk 13.18-19)

³¹ Iisa deliico pey danil rakki

aman : « Meennaw ta Bunđi taar

ar busum ka mutaard kaak gem

luwtu do morgoy. ³² Min ron

okincó, naar di kapak tak-tak. Kar

ya na amile ho na maade, na deetiy

tatik pak gamin okincó kuuk amila

do jineendi nam na giniy ar et kaak

diid sa saayiy geriycó do leeginay. »

Danil ta gelel

(Luk 13.20-21)

† 13:15 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

³³ Iisa deliico danjil ta pey aman : « Meennaw ta Bunđi taar ar *gele taat sood di daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediiigu, ho nu uciy gusus. »

Maa di Iisa kaawiy inj dele ka danjal

(Maark 4.33-34)

³⁴ Iisa kaawig kaawin-an okińco inj dele ka danjal ho na kaawiiicog illa inj dele ka danjal di. ³⁵ Ansii ko, ta kuuniytu inj kaaw taat nabiinće kaawtu awalle aman :

« Naa pile bir inj dele ka danjal.

Naa imile baaco ta gamin kuuk goy cigile min kilgiye ka duniiner. » §

Baat ta danjil ta busam kuuk samaanno

³⁶ Hiyya, Iisa rasiig gee ho na birtu geero. Maajirnay dakiig gasa ho nu indiig aman : « Baan ja, gaarni baat ta danjil ta busam kuuk samaanno do morgor-anja ? » ³⁷ Iisa telkiico aman : « Naar kaak luw busam kuuk samaan-ak, na nun *Ron gemor. ³⁸ Morgo-ak, taar ko duniine. Busam kuuk samaane, nuur gee kuuk do Meennaw ta Bunđi. Kar busam kuuk samaanno-ak gay, nuur gee kuuk ic kaaw ta Seetanner. ³⁹ Adin kaak luw busam kuuk samaanno-ak, naar ko Seetanne*. Sede, naar ko gaase ka duniiner ho gay sedindi gay, nuur *dubal ku Bunđi. ⁴⁰ Uudin taat gay sedindi rotiy gan kaak samaanno ho nu oriig do aki, ampaa ko, dubal ku Bunđi asiy gine do gaase ka duniiner. ⁴¹ Nun Ron gemor yaa tabire dubildu, nuu atkin min do Meennuwir gee okińco kuuk jookumo inj nuur kuuk isiniig eenco a nuu rasin imaanco. ⁴² Kar nuu orińco do ak ta matdo. Do wer-ak, gee yaa ale ho nuu eeyme sańco. ⁴³ Kar nuur kuuk goy sellen do unji ka Bunđi gay, nuu irne ar pato do Meennaw ta

Tacco Bun. Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Danjil ta malle ka cigile

⁴⁴ « *Meennaw ta Bunđi taar ar malle kaak cigil do morgor. Gem rakki gaasiiga ho na cigiliig pey do wer-ak di. Gem-ak adiy giniiji gal aale nam na baayiy gidiiyin gamnay okińco ho na asiy gidiiyin morgo-aka. »

Danjil ta duur ta kaalne

⁴⁵ « Meennaw ta Bunđi taar ar pey taajirińce kaak bariya duur kuuk samaan aale. ⁴⁶ Ya na gas taat kaalin aale, naa gidiiyin gamnay okińco ho na asiy gidiiyin duur-ata. »

Danjil ta ribini

⁴⁷ « Meennaw ta Bunđi taar ar pey ribin ta yaarko taat gee cabiy ay biyaw ku boosir do barrer. ⁴⁸ Ya ta miine, gay cabindi daaniit do bi ka amiydi. Kar nu goyiy keder, nu dobiig boos kuuk samaane samaane nu leeyiig do gombirkor ho kuuk samaanno gay, nu oriigu. ⁴⁹ Ansii ko, do gaase ka duniiner, dubal ku Bunđi asiy eeriń gee kuuk sellen min kuuk jookumo. ⁵⁰ Nuur kuuk jookum-ak gay, nu orińco do ak ta matdo. Do wer-ak ko, gee dakina yaa ale ho nuu eeyme sańco. »

Gamin kuuk marbinto inj kuuk taay ko

⁵¹ Iisa indiig maajirnay aman : « Has din ku iban baaco ta kaawin-an okińco walla ? » Nuur gay aman : « Hii, ni iban. » ⁵² Naar gay yeepiico pey aman : « Di ya pa-ak, ay gem kaak iban *gaanuun ka Bunđi ho nu garkiyig do bi ka *Meennaw ta Bunđi, na ar mee gerdi kaak soka min malley gamin kuuk marbinto inj kuuk taay ko. »

Iisa do geeger ka Nazareet
(Maark 6.1-6, Luk 4.16-30)

§ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 78.2. *

13:39 'Seetanne' : Na gin sinj ku pey a 'Diyaabul'.

⁵³ Min Iisa gaastu in dele ka danjlay-at, na deettu min do wer-aka. ⁵⁴ Na birtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Na teestu garkiye gee do gerco ka salaaner. Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyitu tak-tak. Nu kaawtu benannico aman : « Ilimji-an, na gasit min momo ? Gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay-an, na gasit min momo ? ⁵⁵ Ni iban kadar na ron ka gay gerkiye atiydi. Yaaco-at wal sinji Mariyam doo ? Sinjay wal nu kun Zaak, Yuusup, Simon in Zuud doo ? ⁵⁶ Sinjay kuuk daad sa goy in ginte. Kar gamnay-an gay, na gasig min momo ? » ⁵⁷ Hiyya, pikirrico-at todiico nu baltu aamine do Iisa. Kar Iisa diyico aman : « Ay wero, nabiinco, nu karmiyaag di. Illa do wer kaak nu weeyiga ho do adiy ka gerco di, nu karmiyigido. » ⁵⁸ Do bi ka imaanco taat sood-at ko, Iisa baltu gine gamin dakina kuuk ajbay do wer-aka.

14

*Muutuy ta Yaaya-Batist
(Maark 6.14-29, Luk 9.7-9)*

¹ Do wiktin taar-at, sultan *Herood*, guberneer ka Galile, dortu gee kaawa bi ka Iisa. ² Kar na kaawiico do gay riyoy aman : « Gem-an naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. »

³⁻⁴ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daacyi ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad. » Min Herood dortu pa-ak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danjaayne. ⁵ Na raka deenji, kar gay na gina kolaw

do *Yuudinnar asaan gee okinco talaag ar na nabiinco.

⁶ Ba aaro, yiriy rakki, nu iidiya al-guw ta Herood. Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood taliita-ak, ta ajbiyga ⁷ nam na togiltu a naati bere ay maan kaak ta inditu di. ⁸ Yaaco gay naamiit a taa indin Herood aman : « Nu raka kiidu berin kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ⁹ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min na togil do unco ka geemir gay, na bertu izinne a nuuti berin maan kaak ta inditu. ¹⁰ Paa ko, na naamtu gemo do danjaayner, nuu dukumin kaay ka Yaaya-Batist. ¹¹ Min nu dukumga, na iyig do gartar ho na beriitig do gemso-ata. Taar gay iciiga ho ta iyitig do yaaco. ¹² Min naar-ak, maajir-nay ku Yaaya asiig ic momtey ho nu tiisiiga. Kar nu baawtu minin Iisa do maan kaak kuuniye.

*Bere ka teendi do gee alip beey
(Maark 6.30-44, Luk 9.1017,
Yaaya 6.1-14)*

¹³ Min kabarre-at galiiji do Iisa, na neptu markaba ho na deettu serek min gee. Kar min gee kuuk dakin-ak dortu a na amile, nu amiltu min do helliniico in asiinco, nuu jarbiy do bi ka barrer ho nu aadiiga. ¹⁴ Min Iisa paaytu min ka markaba, na gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, na taltu aminduwco ho na teestu coolin nuur kuuk radaw.

¹⁵ Wiktin taat pat gale, maajir-nay sinjiiji moota ho nu kaawiji aman : « Gem koltacco, pat-an deete ho wer sa serek. Kaawco do gee-anku a nuu totire do hellinidi, nu baayiy gidiye tee. » ¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Ha'a, kuuniyaado ta nuu deete, kun maanikon di beronco tee ! » ¹⁷ Kar nuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di ! »

* 14:1 'sultan Herood' : Naar ko nu koliy oki 'Herood Antipaas'.

¹⁸ Naar gay kaawiico aman : « Iyon-duug anne. » ¹⁹ Min pa-ak, na diyiiico do geemir a nuu goye ka gan ka balan. Min nu goye, na sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunji. Kar na pirsiiig mappa ho na beriicog do maajirnar a nuu deediin do gee-aku. ²⁰ Okinco nu teetu, nu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, nu numiiga nam na miin girdin orok in seera. ²¹ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar alip beey pa, daadi in koojin gay, nu bal osinco.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Maark 6.45-52, Yaaya 6.15-21)

²² Min naar-ak, kodok di, Iisa diyiiico do maajirnay a nuu nepe ka markabar nuuji ogire ar barrer. Naar gay daktu a naa naamiinco ja gee-aku. ²³ Min na naamiigu, na caktu ka dambar a naa inde Bun. Wiktin taat pat gale oki, na goy keeji di ka dambar. ²⁴ Markab gay ot ko datik barrer. Us teestu abire dakina ho amay kuuk uca gul6an-gul6an-ak sa tanjilaaga. Us naamiiga nam markabco sinjaado. ²⁵ In datik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, na ica botol ta maajirnay. ²⁶ Wiktin taat maajirna-ak taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, kolaw unjiico. Nu kaawtu aman : « Hey yaman kelmo ! » ho in koluwo, nu teestu koole. ²⁷ Kar kodok di Iisa diyiiico aman : « Obon aditko. Na nunun di, dakon jinunno kolaw ! » ²⁸ Piyer ictu kaawo ho na kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbine, ya ka seener na kinke-ak, beror botol naa jaawe ka amiydi naan gase. » ²⁹ Iisa telkiiji aman : « Di naar-ak, asu ! » Ek di Piyer paaytu min ka markabar, na aaniyiig Iisa ho na teestu jaawe ka amiydi. ³⁰ Min Piyer aawiig us abira rad-ak, kolaw unjiiji ho na teestu nooriye do amiydi. Na kooltu rada aman : « Rabbine jorkinu ! » ³¹ Kodok di, Iisa naamiiji

pise, na obiiga ho na diyiiji aman : « Imaanji goy misa sooda ! Maa di adiñ gintu seera ? » ³² Min pa-ak, seerco, nu caktu ka markabar ho us sa peytu min abirinji. ³³ Kar maajirna kuuk goy ka markabar dersitu do unji ka Iisa ho nu diytu aman : « Way, kinke-an Ron ka Bunji ka seener ! »

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet

(Maark 6.53-56)

³⁴ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, nu ottu do kid ka Zenezareet. ³⁵ Min gee taliigu, nu ibiniig Iisa ho nu totiriit kabarey do kid okinji. Ampaa ko, nu iyiiig geeñco okinco kuuk radaw. ³⁶ Nu marmiliji a naa rasinco nuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

15

Iisa in aadanna ku aginiydi

(Maark 7.1-13)

¹ Ba aaro, daarin min *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi uctu min Zeruzaleem ho nu 6aawiiji do Iisa. Nu indiig aman : ² « Maa di maajirnan karmiyigido aadanna ku aginiydi ? Ya nu raka tee, maa di nu acgiydo pisinco ar kaak aginiyte diyiiite ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Kar kun gay, maa di ku aadiy aadanna ku aginiyko ku maaniikon di ho ku karmiyigido ka Bunji-aka ? ⁴ Bun gay diy aman : « Ber horoomin do yaako in takko. » Pey na kaaw aman : « Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco, tanji-at illa muutu. » ⁵ Kar kun gay garkiya gee a nuu kaawe do aginiyco aman : « Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bun. » ⁶ Ho ku kaawa kadar naar kaak kaawa ampa-ak, necig ko na gediraado pey naaco bere horoomine in gaayoy-ata. Paa ko, ku pociit kaaw ta Bunji ho ku

makiit in ta aginiyko ku maaniiko. ⁷ Talon gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti-anjku ! Kaaw taat Bunj diytu do bi kanjo, taar ka seener. Na kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

⁸ « Gee nuur-an beraadu horoomin in binjico di,

kar aditco gay serek min nunu.

⁹ Abaadin taat nu abdiy-in-an, taar uca maalan di,

asaan garaan taat nu garkiyiy gee sa, geen di imilit min do kayco. »* »

Maan kaak nigaag gemo do unji ka Bunji

(Maark 7.14-23)

¹⁰ Min naar-ak, Iisa koliig gee okinco ho na diyiiico aman :

« Laan denginko samaane kuu ibinin baat ta kaaw-anta : ¹¹ maan kaak gem tiyo, naar nigigdo do unji ka Bunji. Kaak nigaaga-ak, illa kaaw taat amila min do biy. »

¹² Kar maajir-nay baawiiiji moota ho nu in-diig aman :

« Ki iban kadar kaaw-na-an nigig aditco ku Pariziyen-nar walla ? »

¹³ Iisa gay telkico aman :

« Ay et kaak Tanni ka kuwa bal taatinji, nu asa rotinji.

¹⁴ Rason oola Pariziyenna-anjku ! Nuur noolna kuuk daana noolna !

Ya nool kat daana giji noolo, seerco, nuu solle do beendi. »

¹⁵ Piyer ictu kaawo aman :

« Gaarnin ja baat ta danlan-anta. »

¹⁶ Iisa newsiico loco aman :

« Kun oki kayko dibir ga ? ¹⁷ Ku ibanno ga maan kaak gem tiy-ak unja do adiy ho ba aar gem-ak baay dooye ?

¹⁸ Kar kaaw taat amila min do bi ka gemor, taar min do gelbiney ho taar ko taat niga gemo do unji ka Bunji.

¹⁹ Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do dee ka geemir, do kokine ka miday wal daad kara, do baaye kaak munjam, do kokinaw, diye ka kaawor kaak bal botol ho

na nigiy biy in gee. ²⁰ Gamin nuur-an ko kuuk niga gemo do unji ka Bunji ! Kar gay, tee kaak bal ace ka pisindi ar ka aadinco, naar nigdo gemo do unji ka Bunji. »

Ase ka daatik taat Yuudinca do (Maark 7.24-30)

²¹ Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir in ka Sidon.

²² Tala kar daatik rakki taat Yuudinca do baawiiiji do Iisa. Caarti min gee ku Kana kuuk do kid-aka. Ta astu marmile do Iisa aman :

« Gem kol *Rabbiney, *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! Romor, aarid obta ho na taabiyaat ko taabiye ! »

²³ Kar Iisa gay da pillo biy. Maajir-nay baawiiiji moota ho nu kaawiiiji aman :

« Kaawti do daatko-an a taa deete, yampa ta aadiite in koolinti kon di-an gay maman ! »

²⁴ Naar gay telkitu aman :

« Nun, nu naamintu do gee kuuk ar tangi kuuk rawte do kid ka Israyeel. »

²⁵ Kar daatko-at astu dera do unji ho ta diytu aman :

« Gem kol Rabbiney, baanu jorkinu ! »

²⁶ Iisa gay telkiitit aman :

« Kuuniyaado nuu icinji tee ka kooginar ho nuu orin do kanir. »

²⁷ Daatko-at kaawiiiji aman :

« Gem kol Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ka gemco di. »

²⁸ Kar Iisa telkiitit aman :

« Way ! Kanke-an imaanke-an dakina ! Taa kuuniye ar taat ka rakiyo. »

Hiyya, do wiktin-at di, romti cooltu.

Coole ka gee dakina

²⁹ Min naar-ak, Iisa birtu do bi ka barre ka Galile. Na coktu ka kooti ho na goytu.

³⁰ Gee dakina baawiiiji, nu iyiiiji gee kuuk radaw : mersina, noolna, gee kuuk zinjico galcodo, dunyuyuyina, in kuuk gin raduwnay ku pey. Okinco, nu iyiiig do unji ka Iisa ho na cooliiigu.

³¹ Min gee-ak taliig dunyuyuyin doraw,

* 15:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

kuuk zinjico galcodo coolaw, mersin jaawa tal-tal ho noolin talaw-ak, nu ajbiyту tak-tak. Do wer-ak, nu teestu oziliñ Bunj ka Israyeel.

*Bere ka teendi do gee alip pood
(Maark 8.1-10)*

³² Min pa-ak, Iisa koliig maajir-nay ho na diyiiico aman : « Gee-an, nu tala aminduwco, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. Nu rakaado naamin aditco aaye, yampa, gudurrico yaa arme botildi. » ³³ Maajirnay indiig aman : « Kalaan ta-anjka, kar gi aaniye momo, gii gase tee kaak yaa necin gee kuuk dakin ta anjku ? » ³⁴ Naar gay indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Njuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa peesira in tenilna minaw-minaw pa. » ³⁵ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. ³⁶ Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka in tenilna-aku. Na deliiji barkin do Bunji, na pirsiiigu ho na beriicog do maajir-nay. Njuur gay deediig do gee-aku. ³⁷ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig tee kaak dake nam na miin girdin peesira. ³⁸ Miday kuuk tee gay, nuur alip pood. Daadi in koogin gay, nu bal osinco. ³⁹ Min nu tee, Iisa naamiig kat gee-aku. Kar na neptu markaba ho na birtu do kid ka Magadaan.

16

*Inde ka maan ka ajbay
(Maark 8.11-13, Luk 12.54-56)*

¹ Min naar-ak, *Pariziyenna in *Sadusiyenna sinjiiji moota do Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunji. ² Kar naar gay telkico aman : « Ya pat gala zil-zil-zil, ku kaawgiy a wer yaa gine gala asaan pat ta guddinir ginig samaan dindiko. » ³ In wer dugus-dugus sabaan cokaw, ku kaawgiy

a yiriyta-an amay yaa ase asaan bunj derde. Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk ka samaaner, kar gamin ku gaarindi kuuk kuuniya dinjka gay, ku ibanno baaco. ⁴ Gee ku dinjka-an, nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bunji. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. » Kar na rasiigu ho na deettu.

*Gel ta Pariziyennar in ta
Sadusiyennar
(Maark 8.14-21)*

⁵ Wiktin taat maajirna aaltu aar barrer, nu rawte ice mappa. ⁶ Kar Iisa kaawiico aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min *gel ta *Pariziyennar in ta *Sadusiyennar. » ⁷ Min pa-ak, maajirna kaawiy benannico aman : « Na kaawiite ampa-an asaan gi bal ice mappa kar di walla ? » ⁸ Iisa ibinit pikirrico ho na indiig aman : « Talon gee kuuk imaanco sood-anjku ! Maa di, ku kaawiy benanniko a gi bal ice mappa ? » ⁹ Yoo dinj oki kayko dibir di misa walla ? Ku rawtig ko mappa kaak beey ku deedu do gee kuuk alip beey-aku ho in girdin minaw kuuk ku soktu-aku ? ¹⁰ Ku rawtig ko pey mappa ka peesira ku deedu do gee kuuk alip pood ho in girdin minaw ku soktu-aku ? ¹¹ Kar maa di, ku ibingiydo kadar nu kaawgikonno do bi ka mappa wiktin taat nu kaawiiko a kuu goye godom min do gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar ! » ¹² Min maajir-nay dortu pa-ak, nu ibintu kadar na bal kaawe a nuu goye godom min gel ta nu giniy mappa, illa nuu goye godom min garaan ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar.

*Iisa, naar Masi kaak Bunj dobtu
(Maark 8.27-30, Luk 9.18-21)*

¹³ Min pa-ak, Iisa baawtu do kid ka Sezare ka Pilip. Na indiig maajir-nay aman : « Do bi ka nun *Ronj gemor-an, gee kaawa a nu waa ? »

14 Njuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli ho daarin gay a ki Zeremi wal nabiinca ka pey min awalle. »¹⁵ Iisa gay indiiigu aman : « Kar kunj gay kaawa a nu waa ? »¹⁶ Simon kaak nu koliiy oki Piyer telkiiji aman : « Kinke *Masi kaak Bun dobtu, Ronj ka Bunji, Bunj kaak goy mento. »¹⁷ Iisa telkiiji aman : « Galjin Simon, ronji ka Yaaya. Na Tanni ka kuwa kat gaarjin seen-anta, yampa na gemno. »¹⁸ Nun gay kaawaajin aman : « Kin Piyer* ho do dambi-anj ko, naa pinin *Eglizdu ho muut sa gediraajido do Egliz-aka. »¹⁹ Naan berin kerilna ku *Meennaw ta Bunji. Maan kaak kii pociin keder, kuwan sa nuu pociinji, ho maan kaak kii ooyin keder, kuwan sa nuu ooyinji. »²⁰ Hiyya, Iisa karmiig maajirnay a nuu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 8.31-9.1, Luk 9.22-27)

²¹ Min yiriy taar-at di, Iisa teestu kaawe waran do maajirnay aman : « Nun 6aa Zeruzaleem. Aginay, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi, nuun taa6iyin dakina. Nuu asiin deendu ho yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. »²² Min pa-ak, Piyer imiliig serpiya ho na leesiji aman : « *Rabbine, Bun yaan gooye ! Maan sa asaa-jinno tak-tak ! »²³ Kar Iisa kolsiig Piyer ho na kaawiji aman : « Baa annere, Seetan-anjka ! Ki todaadu botol. Pikirren taar arro ta Bunji, taar ar ta geemir di. »

²⁴ Kar Iisa kaawiico do maa-jirnay aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taa6iner ho naan aadindu. »²⁵ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, naa rawtinji.

Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, naa gase goye kaak ta6. ²⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyinji, naar-ak galilti gay maa ? Naa bere maa naa gidiye goye ka gaasdo ? ²⁷ Ka seener gay, nun Ronj gemor naa ase in *darjin ta Tanni ho in dubilji. Do wer naar-ak, naa kappiye do ay gemo do riy taat na gintu. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-anj, daarinco mataado di, nuun talin nun Ronj gemor asa ar Sultan. »

17

Newse ka zi ka Iisa

(Maark 9.2-13, Luk 9.28-36)

¹ Gin mena bijigi, Iisa koliiig Piyer, Zaak in sinji Yaaya ho na iyiig keeco kuwa ka damba ta bolok. ² Tala kar Iisa, ziy newse. Wijeeney irna pit-pit ar pato ho kesuuney newis portik kar ar nirne. ³ Ta bite-anj di, nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, nuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁴ Hiyya Piyer kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-anjka. Ya ki rakaw niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »⁵ Min Piyer kaawa misan di, uce irnaw gooti-igu ho min do uc-at amila gaaya taat kaawa aman : « Naar-anj Ronju, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. Cokiyon kaawoy ! »⁶ Min maajirna doriit kaaw-at, kolaw obiigu nam nu zu6ik keder. ⁷ Iisa sinjiico moota, na kedki6igu ho na kaawiico aman : « Uconj, dakonj ginenna kolaw ! »⁸ Nu jaaltu kayco, kar nu bal tale pey waanna, illa Iisa keeji di. ⁹ Wiktin taat nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Ya-man, dakonj kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-anjka nam

* 16:18 'Piyer' : In kaaw ta Grek, Piyer-ak a 'dambi'.

nun *Ronj gemor naa nooyen ja min do muuti. »

¹⁰ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, nya leen gamin-anj do botilco. ¹² Kar gay, nu kaawaako, Eli naar as ko, kar gee gay bal ibininji. Nu taabiig ar taat nu raktu. Ansii ko, nun Ronj gemor oki, nu asiin taabiigindu. » ¹³ Paa kat, maajirna ibintu kadar nya kaawaaco do bi ka Yaaya-Batist.

*Coole ka mic kaak gin punpun
(Maark 9.14-29, Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Wiktin taat Iisa inj maajirnay yeepco do gee kuuk dakin-ak, gem rakki sinjiiji moota ho nya dersitu do unji. ¹⁵ Kar nya kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, tal amindaw ta ronju. Nya gin punpun. Ya punpunji ucji aale, nya galgiy do aki wal do amiydi. ¹⁶ Nu iycog do maajirnan, kar nu bal gedire coolinji. » ¹⁷ Iisa kaawtu aman : « Kuñ gee ku dinjka-anj, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye inj kunjko ho naako sosinjko pey ? Iyiig ronjin-anj anne. » ¹⁸ Min nu iyjiiga, nya leesiiji do aarid kaak iyiji punpun-aka. Hiyya, nya amiltu. Ek di mic-ak cooltu. ¹⁹ Min naar-ak, maajirna amiltu keeco ho nu indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-anjka ? » ²⁰ Naar gay telkiico aman : « Ku baltu gedire-ak asaan imaankon di sooda. Nu kaawaako ka seener, ya ku gin imaan kapak ar busum ka mutaard, nec kuuti kaawe do damba-an aman : “ Janjku annere. ” Ek di taa janjke, maan begiraakonno. ²¹ [Kar gay, aarid naar-anj, kuu gedire imilinji-ak, illa inj inde ka Bunji ho inj ice ka sayamner ja.]* »

Deele ka kaaw ta Iisa do bi ka muutuy

(Maark 9.30-32, Luk 9.43b-45)

²² Yiriy rakki, maajirna numtu okinco do kid ka Galile. Iisa kaawico aman : « Nun Ronj gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. ²³ Nuun deendu ho yiriy ta subbinjkar gay, naa nooye. » Min nu doriit kaaw-at, nu goytu aminda tak-tak.

Miiri ka ger ka Bunji

²⁴ Wiktin taat Iisa inj maajirnay ottu do geeger ka Kapernayuum, gay obe miirir ka *ger ka Bunji baawiji do Piyer ho nu indiig aman : « Tatkuwko kappaydo miiri ka ger ka Bunji walla ? » ²⁵ Piyer gay telkiiji aman : « Nya kappay. » Kar wiktin taat Piyer† unjiy geero, Iisa ictu kaaw awalle ho nya indiig aman : « Simon, kinj gay pakira maa do kaaw-anta ? Sultinnay kuuk do duniiner ica miiri ho patanti min do waa ? Min do geenco ku geero wala min do gee ku kara ? » ²⁶ Piyer telkiiji aman : « Min do gee ku kara. » Iisa gay kaawiji aman : « Di ya pa-ak, koogin ku sultinniidi maan isgigdo. ²⁷ Di inj taar-an oki, gi rakaado nige aditco ku gay obe miirir-anjku. Do saan taar-an ko, kii icin jambaatjin, ki baa do barer, kii cabe boosi. Boos kaak kii ice awalle-ak di, pilig biy kii gase tamma rakki. Icga, naar necten ko kiite kappiye miirte seerte. »

18

Inde kaak a waa tatik paka

(Maark 9.33-37, Luk 9.46-48)

¹ Do wiktin taar-at, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Do *Meennaw ta Bunji, waa tatik paka ? » ² Iisa koltu mico, nya iyiiig do datikco ³ ho nya kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku bal jipte goyinjo ho ku bal

* **17:21** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle inj kaaw ta Grek. † **17:25** 'Piyer' : Nu kolaag oki Simon.

gine zinjiko naada ar koogina, ku unjaado tak-tak do Meennaw ta Bunđi. ⁴ Gem kaak gina ziy kapak ar mic-anjka, jaar-ak di kaak tatik paka do Meennaw ta Bunđi. ⁵ Gem kaak obig samaane mic ar jaar-anjka do bi kanto, ar na obintu nun meendu. »

*Unje ka do zunuubinnar
(Maark 9.42-48, Luk 17.1-2)*

⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, guna nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer. ⁷ Way duni-ine ! Gamin dakina goy do duni-iner kuuk iya gee do zunuubinnar ! Ka seener gay, gamin nuur-ak yaa goyen di doo. Kar jaar kaak iya eenji do zunuubinnar gay, taafin yaa gale do kaay ! ⁸ Ya pisinjin wal asinjin kat iyaacin do zunuubinnar, dukumga ho acig kara. Gunjin kii unje do goye ka gaasdo in pise rakki wal merso, min kii unje in pisinjin wal in asinjin seer do ak taat matdo. ⁹ Ya odoñ di iyaacin do zunuubinnar, dimta. Guna kii unje in odoñ rakki di do goye ka gaasdo, min kii unje in odinañ seerco do aki. »

*Danjil ta tamga ta rawte
(Luk 15.3-7)*

¹⁰ « Yaman, min koogin-anj, dakoñ aanenno rakki minninc. Asaan nu kaawaako, *dubal ku Bunđi kuuk gooyaag koogin-anj goy doo do unji ka Tanni ka kuwa. ¹¹ [Kar nun *Ronj gemor as jile nuur kuuk rawte.]*

¹² « Ku pakira maa ? Ya gem kat gin tamgi miya ho rakki minninc rawte, naa gine maman ? Naa rasiñ kuuk dakina ka dambar in gemo, kar na baayiy bariyin ta rawte-ata wal maman ? ¹³ Ka seener nu kaawaako, ya na gasta, naa aaciye. Ho aaciynji-ak yaa pake aaciye ka

nuur kuuk dakin bal rawte. ¹⁴ Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner rakiydo yoo rakki min koogin-anj yaa rawte. »

Nige ka sinjor

¹⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Ya sinjin kat nigjin, 6aa gasig keejin di ho gaarjiig maan kaak na nigiji. Ya na cokiynin, jaar-ak ki amir in sinjin. ¹⁶ Kar ya na pooce gay, kol gem rakki wala gee seera. Paa kat, kaaw yaa mate in saadonna seer wala subba ar kaak Kitamne kaawiyo.† ¹⁷ Ya na pook cokiynin saadonna-aku, kaawco do gee ku *Eglizdi. Kar ya na pook cokiynin gee ku Eglizdi-ak gay, talig ar na gem kaak ibanno Bunj wal gay obe miirir.

¹⁸ « Ka seener nu kaawaako, maan kaak ku pookig keder, kuwan sa, nuu pociñji, ho maan kaak ku ooyig keder, kuwan sa, nuu ooyinji.

¹⁹ « Nu kaawaako pey, ya seer minninko dee kaawco keder a nuu inde maanna min do Tanni ka kuwa, maanna-ak, naaco beriñji. ²⁰ Ka seener gay, ay wer kaak gee seer wal subba num in sinj kunto, nun gay datikco. »

Danjil ta gay riyor kaak pook saamiye

²¹ Hiyya, Piyer sinjiiji moota do Iisa ho na indiiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ya sinđu kat nigđu, naaji saamiye dees minaw ? Dees peesira walla ? » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Ha'a, dees peesirro. Illa orok peesira kat peesira ! ²³ Naako gaare *Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Taar ar Sultan kaak raka ose gurus in gay riyoy. ²⁴ Min na tees ose, nu iyiji gay riyor rakki kaak yaaji kappiye tammin noñonoñono. ²⁵ Kar gay riyor-ak gay bal gedire kappiye daanay. Hiyya Sultan-ak bertu izinne a nuu gidiiynco ar berrina : naara, daacyi, kooginay in

* **18:11** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **18:16** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

gamnay okiņco. Ņa kaawtu pa-ak a űajji kappiyin daanay-ata. ²⁶ Min pa-ak, gem-ak dersitu do unji ho űa marmiliiji aman : “ Gem koltacco, ic subirraw di, naaņ kappiyinti okintiti ! ” ²⁷ Hiyya, tatkuwiyak taltu aminduwiy, űa saamiyijit daanay ho űa rasiig űa deettu. ²⁸ Do deetiņji, űa űaamtu iņ rakki min eenji kuuk űu giniy riy sawa. Gem-ak, űa aadaag daan sood pa. űa gaḡuḡiiga ho űa kaawiiji aman : “ Yalla kappiyorduut daanar ! ” ²⁹ Giji-ak dersitu do unji ho űa marmiliiji aman : “ Gem kol royay, ic subirraw di, naaņ kappiyinti ! ” ³⁰ Kar ka boodaaga-ak gay pooce. űa sakkiiyiiga ho űu obiig daņaayne, illa ya űa kappiyit ja daanay. ³¹ Min gay riyor taliig maan kaak asji do royco-ak, aditco nigtu tak-tak ho űu dakiiji os okintiti do tatkuwco. ³² Min űu osiiji, tatkuwco kaawico a űuuji iyin gay riyor-aka. Kar min űu iyiiiga, űa leesiiji aman : “ Talon gay riyor kaak gelbiny samaanno-aņka ! Nun kat saamiyjin daanaņ okintiti asaan ki marmildu. ³³ Nun tal aminduwin. Zer kiņ sa yaa tale amindaw ta sinjin doo ? ” ³⁴ Hiyya, tatkaw-ak dapin tu aale ho űa űaamiig gemak a űuu asiriņ do riyor nam űaa kappiyin daanay okintiti. »

³⁵ Kar Iisa kaawtu aman : « Ampaa ko, Tanni kaak goy ka samaaner yaako gine, ya rakki minninko saamaydo do sinji iņ gelbin rakki. »

19

Garaan do bi ka totiriikar (Maark 10.1-12)

¹ Min Iisa gaastu iņ garaaney, űa uctu min kidka Galile ho űa ḡaawtu do kidka Zuude, aar barre ka Zurdan. ² Gee dakina aadiiga ho űa cooliig geenco kuuk radaw.

* **19:4-5** Wer ka gase kaawor do Zenez 1.27. 'kircigu'.

³ Kar *Pariziyenna daarin ḡaawiiji moota, űu rakiy gaase baay. Paa ko, űu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy do ay maan kaak ta nigtu walla ? » ⁴⁻⁵ Iisa gay telkiico aman : « Kitamne kaawaman : “ Do teesindi, Buņ kilgiyiig mitko iņ daatko. ”* » Kar űa kaawtu pey aman : « Do bi űaar-ak ko, mitko yaa rasiņtacco iņ yaaco, űa ḡaayiy nume iņ daaciy, ho seerco, űuu gine ar gem rakki di do unji ka Buņdi. Ku garkiyit doo-at kaaw-anta ? ⁶ Ampa-ak, űu seerro pey, űu num ko ar gem rakki di. Maan kaak Buņ duungaa-ak, gem ipiraagdo ! » ⁷ Pariziyenna indiig aman : « Hadi, maa di Muusa gay bertu botol do gemor taat űaa bere maktumne ta totiriikar do daaciy ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. Yampa, do teesindi-ak taar paado. ⁹ Nu kaawaako, ya gem totirit daaciy ho űu bal obin iņ gemo, kar űa obtu ta pey, taar-at daaciydo ar űa kokina karan di. »

¹⁰ Kar maajirnay kaawiiji aman : « Ya ampa-ak, guna mitik yaa goye bal daatko. » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Gee okiņco gediraado icin kaaw-anta, illa űuur kuuk Buņ berco ja. ¹² Ka seener, gee daarin, min űu weeyiig di, botol ta obindi, Buņ todcota. Daarin gay, űu ticgu†. Kar daarin gay, maaniico kat ic niyine a űu obaado daad do bi ka *Meennaw ta Buņdi. űaar kaak nec icin bilde űaar-aņka, űa icga ! »

Iisa iņ koogin kuuk űaada (Maark 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Min űaar-ak, gee iyiiji koogin do Iisa a űaaco lee pise ho űaaco inde barkin min do Buņdi. Kar maajirnay gay leesiico do gee-aku.

† **19:12** 'ticgu' : Werin daarin, űu kaawa a

14 Kar Iisa diyiico aman : « Ra-sonj koogin-anj yaadu ase. Dakonco todenno, asaan Meennaw ta Bunji, taar do gee kuuk ar koogin-anjku. »
 15 Hiyya, na leeyiico pisinji, kar na deettu min do wer-aka.

Iisa inj gay gamnar

(Maark 10.17-31, Luk 18.18-30)

16 Min naar-ak, gem rakki baawiiji do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol tacco, naa gine maa kaak sellen naa gase goye ka gaasdo ? »
 17 Iisa gay telkiiji aman : « Maa di ki indiin do bi ka maan kaak sellen ? Illa maan rakki di kaak sellen. Ya ki raka goye ka gaasdo, karmiyiig *gaanuun ka Bunji. »
 18 Gem-ak indiig aman : « Gaanuun ka moo ? »
 Iisa gay telkiiji aman : « Dakon deenno gee, kunj miday, dakon kokinenno daad kara ho kunj daad oki, dakon kokinenno miday kara, okinjo, dakon kokinenno gamna ho dakon diyenno kaaw do gemor maalan di. »
 19 Beron horoomine do aginiyko ho elguwon eenko ar zinjka ku maaniiko. »
 † 20 Dubil-ak kaawiiji aman : « Gaanuun-anj okinji nu karmiyga. Di kar naa gine maman pey ? »
 21 Iisa kaawiiji aman : « Ya ki raka gine zinj *cawar, baa gidiyig gamnan okinjo kuuk ki gintu ho berig gurusji do pokirnar, kar kii gase malle kuwa ka samaaner. Min ki gin ko ampa-ak, asu ho aadnu. »
 22 Min dubil-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeneey asaan na gay gamnar.

23 Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Ka seener nu kaawaako, unje ka do Meennaw ta Bunji, naar rada do gay gamnar ! »
 24 Nu diyaako pey a lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunji yaaji gine pey rad paka. »
 25 Min maajirnay doriig kaaw-at, nu ajbiyitu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Di ampa-anj gay, waa yaa

gase jile ? »
 26 Kar Iisa gay taliig yalaan ho na diyiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunji gay, na melen di. »

27 Hiyya, Piyer ictu kaawo, na diyiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okinjo, ni aadinjin. Nin gay yaa gase maa ? »
 28 Iisa diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya kid newis marbinto, nun *Ron gemor yaa goye ka seesdu ka *darjiner. Kar kunj kuuk orok inj seer aadintu gay, kuu goye do seesna ku sultan, kuu dukume seriine do tamba ta orok inj seer ta gee ku Israyeel. »
 29 Ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyji, kooginay wala morginay do saan tanto, naa gase dakin pak miya. Ho naa gase pey goye ka gaasdo.
 30 Gee dakina kuuk ogir dinjka yaa dake aaro ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

20

Danjil ta mee jineendi inj gay riyoy

1 Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunji taar ar maa. Gin mee jineendi rakki kaak amil bariye gay riyor inj kawtir wer dugus-dugus a nu baa gine riy do jineenji. »
 2 Na gastu gee, nu deetu kaawco a naaco kappiye ar kaak nu kappiygiy eel ta riyor, kar na naamiig do jineenji.
 3 Na amiltu pey inj pat parrika ta kawtira ho na gastu gay riyor ku pey do wer ka berel ka helliner. Nu goy maalan di. »
 4 Na kaawii-ico aman : « Kunjo oki, baañ ginonj riy do jineendu ho naako kappiye maan kaak yaako kuuniye. »
 5 Hiyya, nu baawtu. Kar mee jineendi-ak amiltu pey inj yiriyo ho na naamiig pey do jineenji nuur kuuk goy maala-aku. Inj pat subba oki, na gintu pa. »
 6 Ba aaro, na amiltu pey inj pat beey ta maako. Na gastu pey gee goy maalan di do

wer ka berel-aka. Na indiig aman : “ Maa di ku eeliy do wer-anj di bal riyo ? ” ⁷ Njuur gay telkiiji aman : “ Di gem dakinti kollo do riyor-ak gay ! ” Na diyiico aman : “ Di njaar-ak, kuŋko oki 6aanj ginonj riy do jineendu. ”

⁸ « Min pat gale, mee jineendi kaawiiji do gay kappiye gurusdi aman : “ Kolig gay riyor ho ay gem di, kappiyy ar kaak nu kappiyygiy eel ta riyor. Tees ja in njuur kuuk as ba aaro, kar kii gaase in kuuk as awalle. ” ⁹ Hiyya, njuur kuuk tees riy in pat beey ta maako-ak astu, ho ay gem di, na kappiyyiiji ar eel ta riyor. ¹⁰ Na kappiyyiit do ay gemo nam na ottu do njuur kuuk as awalle. Njuur gay pakira a wal njaaco kappiye dakin paka. Kar njuur oki, na kappiyyo ar ta eenco di. ¹¹ Min na kappiyyiico, aditco nigtu in mee jineendi ¹² ho nu kaawiiji aman : “ Njuur-anj kat as ba aaro ho nu gin riy pat rakki di. Nin-anj taabiy in riyo, ni icit pat do kayni nam ni eeltu. Kar kat ki kappiyinti sawa di ! ” ¹³ Kar mee jineendi-ak telkiiji do minnino rakki aman : “ Gem kol royay, nun tiyaacinno. Gi kaaw ja a naan kappiye tamma rakki do eelonj wal maman ? ¹⁴ Icg gurusjin ho deettu ! Ya nu raka kappiye do njaar kaak as ba aaro ar kaak nu kappiyyiijn locin, taar-an isgicinno. ¹⁵ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy in gurusdu wal nu ginno ? Wala ki giniit hasuudinawanj asaan nu sellen ? ” ¹⁶ Kar Iisa kaawtu pey aman : “ Paa ko, gee kuuk aaro yaa ogire ho kuuk ogire yaa dake aaro. »

Kaaw ta subbinjkar ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 10.32-34, Luk 18.31-34)

¹⁷ Min njaar-ak, Iisa coontu Zeruzaleem. Wiktin taat nu 6aayiyo, na koliig maajirna kuuk orok in seer keeco di ho na kaawiico aman : ¹⁸ « Cokiyon, din

gi 6aa Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ronj gemor, njuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, njuu dee kaawco a njuun deendu. ¹⁹ Kar njuun berin pey do gee kuuk Yuudinnado, njuudu samtiye, njuun koocin in kordingo ho njuun doodin ka etor. Kar yiriy ta subbinjkar gay, naa nooye. »

Inde ka atan Zaak in Yaaya
(Maark 10.35-45)

²⁰ Min njaar-ak, daaciy ta Zebede sinjiiji moota do Iisa in kooginti kuuk seer-aku. Kar ta dersitu do unji asaan ta raka indin maanna. ²¹ Iisa gay indiit aman : « Ka raka maa ? » Taar gay aman : « Baanor ja, wiktin taat ki asiy teen *Meennuwin, nu raka a kooginar kuuk seer-anj, rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do nugilan. » ²² Iisa telkiico aman : « Kuŋ bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-aka. Kuu gedire seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? » Njuur gay aman : « Hii, nii gedire. » ²³ Iisa telkiico aman : « Ka seener, kuu ase see min do kordindir ta taabiner-ata. Kar do goye kaak do meedar wala do nugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin njuur-ak, Tanni kat siyiig do njuur kuuk na doftu. »

²⁴ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, nu dapiiico do sinja kuuk seer-aku. ²⁵ Hiyya, Iisa koliig okinco ho na kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ²⁶ Kar lokonj gay, ta ginaado pa. Minninko ya gem kaak raka gine tatkaw, illa naa ginen ja ar gay riyko, ²⁷ ho ya minninko rakki raka ogire, illa naa ginen ja ar berriko. ²⁸ Ansii ko, nun Ronj gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do njuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

*Coole ka noolin seera
(Maark 10.46-52, Luk 18.35-43)*

²⁹ Iisa in maajirnay amiltu min geeger ka Zeriiko, nu baayiy Zeruzaleem ho gee dakina aadiiga. ³⁰ Do wer-ak, gin noolin seer kuuk goy do bit ka botildi. Nu dortu a Iisa bira min ede ho nu teestu koole rada aman : « Gem kol *Rabbinni, *Ronj ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³¹ Gee kuuk dakin-ak gay awniico aman : « Ha', bugumon ! » Kar nuur gay jaalaat pey gaayco aman : « Gem kol Rabbinni, Ronj ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³² Iisa peytu, na koliigu ho na indiiig aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³³ Nuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, pilniig odinni ! » ³⁴ Iisa taliit aminduwco ho na diiriig odinco. Ek di odinco piltu ho nu teestu aadinji.

21

*Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sul-tan
(Maark 11.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)*

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay baawtu moota in Zeruzaleem, nu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellin rakki taat nu koliy Bepaze. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera ² ho na diyiiico aman : « Baan do hellin ta goy unda antare. Ya ku ote, kuu gase durkila duune in ronji. Ipironta ho iyonduuta in ronji. ³ Ya waan indaako a maa di ku ipiriit durkil-anta, telkonji aman : « Na *Rabbin kat rakaata. » Ek di naako rasiŋko kuudu iyinti. »

⁴ Ta kuuniytu ampa-an a kaaw taat nabiinŋe kaawtu awalle astu do werti aman :

⁵ « Kaawonŋo do gee kuuk do geeger ka *Siyon aman : Talon, sultinko asaako, Na dalulle ho na nep durkila,

ka seener, na nep ronj ka durkilal. »*

⁶ Maajirna-ak baawtu ho nu gintu ar kaak Iisa kaawiico. ⁷ Nu iyijit durkila in ronji, nu siddiyiig in kesuunco ho Iisa nepu kuwa.

⁸ Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay, yiimtu tapar ku atiydi ho nu leeyiig do botildi.†

⁹ Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman :

« Hozanna, *Ronj ka Dawuud !

Barkin do naar kaak asa in sinj ku Rabbine !

Hozanna, ozilintenj Bunje

kaak goy kuwa ka samaaner ! »‡

¹⁰ Wiktin taat Iisa unjiy Zeruzaleem, gee ku geegirdi okinŋo gina yik-yik. Nu indiy zinŋico aman : « Naar-an gay maa gemira ? » ¹¹ Gee kuuk dakin-ak telkitu aman : « Na Iisa, nabiinŋe kaak min geeger ka Nazareet, kid ka Galile. »

Iisa do ger ka Bunji

(Maark 11.15-19, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹² Min pa-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bunji ho na teestu atkinŋ okinŋo kuuk suugiya atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹³ Na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : « Gerir, naar ger ka salaaner. »§ Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁴ Wiktin taat Iisa goy misa do ger ka Bunji-ak, noolna in mersina asiji ho na cooliigu. ¹⁵ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi dapintu min nu taliig gamin kuuk ajbay Iisa giniyo, in koogin kuuk koola do ger ka Bunji aman : « Hozanna, barkin do *Ronj ka Dawuud ! » ¹⁶ Ampaa ko, nu kaawiji do Iisa aman : « Ki cokiyiit kaawco-ata ? » Iisa telkiico aman

* **21:5** Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9. † **21:8** Do aadinco, ya nu raka karmiye gemo, nu deerit kesuunco ho in tapar ku atiydi do botol taat gem-ak aadiyo. ‡ **21:9** Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. § **21:13** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

: « Hii, nu cokiya. Ho do Kitamner nu kaaw aman :

“ Buɗni, ki giniy nam koogin ku naada oki, oziliika yaa amile min do binjiko. Ho nuur kuuk siya misa buw sa yaan ozile. ”*

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? » ¹⁷ Min pa-ak, Iisa uctu ho na rasiigu. Na deettu min do geeger ka Zeruzaleem ho na daktu wal Betani.

*Iisa in et ka waado
(Maark 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Min wer waltu, Iisa yeeptu do geeger ka Zeruzaleem ho mey gay diyaaga. ¹⁹ Na taltu et kaak nu kolaag *pigiye do bit ka botildi ho na baawtu do baay. Na kociltu, kar na bal gase yoo ronjo, illa tapar di. Na kaawiiji do et-ak aman : « Kinke-an wiyaado pey yoo ronjo ! » Min na kaawtu pa-ak, ta bite-an di et-ak aaytu yarap. ²⁰ Min maajirnay taliig et aaye-ak, nu ajbiyту tak-tak. Kar nu indiig Iisa aman : « Maman et-an aaytu kodok ampa ? » ²¹ Iisa gay telkiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku gin imaan ho aditko seerro-ak, kuu gedire giniin maan kaak nu gintu do et-anjka ho kaak pak naar-anjka oki. Kuu gedire kaawe do damba-an aman : “ Ucu, baa gal do barrer ! ” Ek di Buɗ yaa janjinti. ²² Ay maan kaak ku indiy in imaan min do Buɗdi, naako berinji. »

*Izinne ta Iisa asa min momo ?
(Maark 11.27-33, Luk 20.1-8)*

²³ Min naar-ak, Iisa unjitu do ger ka Buɗdi ho na teestu garkiyee gee. Kar agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar baawiiji ho nu indiig aman : « Waa berinji botol taat ki giniig gamin-anjku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indinjo maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan

kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-anjku. ²⁵ Waa naamig Yaaya-Batist a naa *batiziye gee ? Na Buɗ wala nu geen di ? » Kar agindaw-ak teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a na Buɗ kat naamga, naate indinte pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy ? ” ²⁶ Kar ya gi telkiji aman : “ Nu geen kat naamga, ” naar-ak, paa gee kuuk dakin-an yaate uce, asaan okinjo pakira a Yaaya, naar nabiinje. » ²⁷ Hiyya, nu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anjku. »

Danjil ta koogin seera

²⁸ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Pakiron do danjil taat naako deleana : Gin gem rakki, kooginay seera. Na kaawiiji do ronji kaak aawo aman : “ Yiriya-an, ki baa gine riy do jineendi. ” ²⁹ Kar ronji-ak gay telkiiji aman : “ Ha’a, nu baado. ” Kar ba aar gay, na moyiit kaawoy-ata ho na baawtu. ³⁰ Kar tacco kaawiiji pey do aaroy a na baa gine riy do jineendi. Naar gay telkiiji aman : “ Hii baaba, naa baawe ! ” Kar na daktu. » ³¹ Kar Iisa indiig agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar-ak aman : « Kaawondu ja, min koogin kuuk seer-an, ka moo ginit riy taat tacco gaariico-ata ? » Nuur gay telkiiji aman : « Naar kaak aawo-aka. » Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, gay obe miirir in azbinna yaako ogire do *Meennaw ta Buɗdi. ³² Ka seener gay, Yaaya-Batist asko gaar botol taat samaane ho kun gay bal icin kaawoy. Kar azbinna in gay obe miirir gay icta. Ku taliig in odinko maan kaak na gintu, kar in taar-an oki, ku bal nedimin pikirriko ho ku bal icin kaawoy. »

* 21:16 Wer ka gase kaawor do Soom 8.3.

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo
(Maark 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako dele danjil ta pey. Gin mee jineendi rakki. Na taattu atay kuuk nu koliy *biñ do jineen-aka ho na naamiig in kelel†. Na siytu dukitka taat nuu miyin roñ ku atiydi-aku. Kar na pintu ger boloka nuu coke kuwa nuu gooyinji. Hiyya, na rasig jineen-ak do gee daarin a nuu gooyinji ho na deettu marti.

³⁴ Do wiktin taat roñ-ak nee, na naamtu gay riyoy do gee kuuk gooyaag jineen-ak a nuuji berin haginey. ³⁵ Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku. Ka rakki nu koociiga, ka seerinƙar nu deeyi-iga, kar ka subbinƙar gay nu dawig in dambay, nam naar oki mattu. ³⁶ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ku pey, dakin pak kuuk awalle. Kar nuur oki, gay gooyindi-ak giniig ar kaak nu giniig eenco ku awalle. ³⁷ Ba aaro, mee jineendi naamiicog ronji. Na kaawiy do adiy aman : « Rondu-an, nuu karmiyinji. » ³⁸ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benan-nico aman : « Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Ason, daantenga, kar jineen yaate dake lote ! » ³⁹ Hiyya, do wer-ak, nu obiiga, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

⁴⁰ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Ya mee jineendi kat as gay, naa giniñco manan ? » ⁴¹ Nuur gay telkiiji aman : « Nuur gee kuuk gelbinco samaanno-aku, naa taabiyyin ko taabiye nam naa deenco. Kar naa berin jineen-ak do gee ku pey kuuk yaaji berin haginey ya wiktin ta okidinji nece. »

† 21:33 'na naamiig in kelel' : Werin daarin, nu kaawa a 'na naamiig in jaaba'. ‡ 21:42 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. § 21:44 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * 22:4 'jamañce' : Werin daarin, nu kaawa a 'jamaangi'.

⁴² Iisa gay kaawiico aman : « Do Kitamner, nu kaaw aman : « Na dambi kaak gay pinindi accitu, Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi.

An ko maan kaak Rabbin Bun gintu,

Ho na ajbiyinte tak-tak. » ‡
Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? »

⁴³ Iisa kaawiico pey aman : « Do bi naar-ak ko, Bun yaa imilin *Meennuwiy minninko ho naa berin do gee ku pey kuuk yaa gine maan kaak Bun rakiyo. ⁴⁴ [Ay waan kat galji do dambi-anƙa, naa yiime karap-karap, ho ya dambi-an kat galji do gemor gay, naa rigininji dagiygay.]§ »

⁴⁵ Min agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna doriig dele ka danlay-at, nu ibintu kadar na ceera loco. ⁴⁶ Min naar-ak, nu bariyyi botol taat nuu obinji, kar gay, nu gina kolaw do odin ku geemir, asaan okinco nu talaag Iisa ar nabiinƙe.

22

Danjil ta gee kuuk nu kolig do iidiner
(Luk 14.15-24)

¹ Iisa kaawiico pey do geemir in dele ka danlal aman : ² « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunji taar ar maa. Taar ar sultan kaak gin tee do iidin ta obe ka ronji. ³ Na naamtu gay riyoy a nuu baa kole gee kuuk sinco goya do teendi. Kar nuur gay pooce. ⁴ Min nu pooce, na naamtu gay riyor ku pey a nuuco kaawe do gee-an aman : « Jamañce*, teendu naar nee ko, nu dapsiyig barkiydu ho mallel kaak neere-neere. Gamin okinco odinco nece. Ason kate do tee ka obindi. » ⁵ Kar nuur kuuk nu koliy-ak

bal icin kaaw-at do aditco. Daarin deet do riyniico, daarin deet do morgin ho daarin gay deet do suginniico. ⁶ Kar daarin gay obiig gay riyor-aku, nu koociig ko kooce nam nu deeyiigu. ⁷ Hiyya, sultan adiy nigtu. Na naamtu askirnay nu deeyiig gay dee geemir-aku, ho geegirco sa, nu erga. ⁸ Min pa-ak, na kaawiico do gay riyor aman : " Tee ka iidin ta obindi naar nee ko. Kar gee kuuk sinco goy-ak gay bal ture teenji. ⁹ Din amilon do naamiig ta botilniidi ho ay gem kaak kuu naame-ak, kaawonji a naa ase tee. " ¹⁰ Hiyya, gay riyor amiltu. Nu numiig gee okinco kuuk nu gastu, nuur kuuk samaane in kuuk samaanno oki. Paa ko, ger kaak nuu iidiye-ak miintu in gee. ¹¹ Min sultan unjitu do wer kaak marti goyiy-ak, na taltu gem rakki kaak bal ise kesuun ta iidiner. ¹² Kar na indiiig aman : " Gem kol royay, ki unjitu anne bal kesuun ta iidiner-an gay maman ? " Gem-ak gay bal pile biy. ¹³ Hiyya, sultan-ak kaawico do gay riyor aman : " Gem-an, duunonjiig asinji in pisinji ho accon kara do gondikor. Do wer ka taabiner-ak, naa ale ho naa eeyme saanji. " ¹⁴ Ampaa di oki, gee dakina, nu koliigu, kar kuuk Bun dobtu gay, nuur sood di. »

Kappiye ka miirir

(Maark 12.13-17, Luk 20.20-26)

¹⁵ Min naar-ak, *Pariziyenna baawtu dee kaawco. Nuu bariye botol taat nuu obinji Iisa in kaawo. ¹⁶ Min kaawco mate, nu naamtu maajirinc do daarin in daarin min nuur kuuk aadaag *Herood.† Gee-ak kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ki garkiya gee in botol ta Bun di taat ta6. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale ho ki ginno kolaw do geemir. ¹⁷ Hadi kaawniin

ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ¹⁸ Kar Iisa gay ibinit pikirrico taat samaanno. Paa ko, na telkiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di anku ! Maa di ku dibiidu ? ¹⁹ Gaarondu ja tamma ka kappiye miirir-aka ? » Hiyya, nu gaariijig tamma-aka. ²⁰ Kar Iisa indiiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » ²¹ Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » Kar Iisa kaawico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bun di sa, beronjiig do Bun di. » ²² Min nu doriit kaawoy-at, nu ajbiyту tak-tak. Kar nu rasiiga ho nu deettu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Maark 12.18-27, Luk 20.27-40)

²³ Yiriy taar-at di, gee daarin kuuk nu koliy *Sadusiyenna baawiji do Iisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin Iisa aman : ²⁴ « Gem kol tacco, Muusa siir do Kitamner aman : " Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. " ²⁵ Cokay, gin sinja peesira do datikni. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. Ampaa ko, na rasiit murgil-at do sinji kaak aaroy. Sinji-ak obiita. ²⁶ Min na obta, naar sa mattu. Ka subbin kar obiita. Naar oki mattu. Okinco, sinja kuuk peesir-ak obiita ho nu siibiytu bal koogina. ²⁷ Min nu siibiye, ba aar taar sa menuwti gaastu. ²⁸ Do taar-an, kaawniin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daacy ? Asaan okinco-an midiyti ! » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bun di wala gudurrey. ³⁰ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno

† **22:16** 'gee kuuk aadaag Herood' : Gee nuur-ak kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune.

pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunđi kuuk goy ka samaaner. ³¹ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat Bunj kaawiiko-anta wal mamanan? Na kaaw aman: ³² « Nun Bunj ka Ibraayim, Bunj ka Isaaka ho Bunj ka Yakuub. » » † Iisa kaawtu pey aman: « Na Bunj do ka gee kuuk mate, kar gay, na Bunj ka gee kuuk goy mento. » ³³ Gee okiŋco kuuk dorit garaaney-at ajbiytu tak-tak.

Gaanuun kaak pakgig okiŋco
(Maark 12.28-34, Luk 10.25-28)

³⁴ Min nu dortu kadar Iisa gedirco do *Sadusiyennar nam nu gedarro pey pile binjico-ak, *Pariziyenna numtu a nuuji baawe. ³⁵ Min nu ote, rakki min agindaw ku gaanuundi ictu kaawo a naaji dibe in kaawo. Na indiiŋ aman: ³⁶ « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okiŋji-aŋ, ka moo paka? »

³⁷ Iisa telkiiŋi aman: « Kii eliŋ *Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti ho in pikirren okintiti. » ³⁸ Naar-aŋ ko gaanuun kaak awalle kaak pakgig okiŋco. ³⁹ Goy pey ka seeriŋkar kaak ar naar-aŋka. Na diya aman: « Kii eliŋ giŋin ar ziŋ ka meenjin. »* ⁴⁰ *Gaanuun ka Muusa okiŋji in kaawin kuuk nabiinna kaawtu, okiŋco num do kuuk seer-aŋ di. »

Masi in sultan Dawuud
(Maark 12.35-37, Luk 20.41-44)

⁴¹ Min Pariziyenna goy misa do wer ka numiŋco-ak, Iisa indiiŋ aman: ⁴² « Ku pakira maa do bi ka Masi? Naa gine roŋ ka waa? » Nuur gay telkiiŋi aman: « Naa gine roŋ ka Dawuud. » ⁴³ Iisa indiiŋ aman: « Ya ta as ampa-aŋ gay, maa di Ruwwin ta Bunđi naamig Dawuud, na koliig a "Rabbine"? Ka seener, Dawuud kaaw awalle aman:

⁴⁴ "Rabbin Bunj kaawji do Rabbiner aman:

As goy do meedar
nam wiktin taat naaco gedire do
adineŋ,

nuu gine wer ka lee asinjin. » †
⁴⁵ Kar ya Dawuud kat kolaag Masi a "Rabbiner", di mamanan naa gine roŋji? » ⁴⁶ Do wer-ak, waanco rakki sa balji gedire telke yoo maanna. Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigido pey.

23

Do gaayiyco agindaw ku Yuudin-nar

(Maark 12.38-39, Luk 11.43-46, 20.45-46)

¹ Min naar-ak, Iisa kaawiico do maajirnay in gee kuuk dakin-ak aman: ² « Agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna, Bunj berco riy a nuu gaare baay ta gaanuun ka Muusa do geemir. ³ Ampa-ak, karmiyon kaawco ho ginon ay maan kaak nu kaawiiko. Kar gay, dakoŋ icenno botilco, asaan goyiŋco turro in taat nu gaariy do geemir. ⁴ Nu duun gor oom aale ho nu diyit do geemir. Kar nuur maaniico gay, nu gaaydo gee tak-tak in icile ka gorata. ⁵ Riycokintit taat nu giniyat, nu rakiy a gee yaa taliŋco di. Gamin kuuk nu duuniy a nu rawtaagdo Bunj, nu ginaag aginda. Ho batik sa, nu isa kuuk gin gamin ciilay-ciilay. ⁶ Ya nu kolig do teendi, nu doba werin kuuk ta do geray ku salaaner, nu el goye unja. ⁷ Nu el a gee yaaco ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo ho nu el pey a gee yaa kolguwiŋ a "Rabbine". ⁸ Kar kuŋ gay, ya nu kolaako a "Gem kol Rabbiney", dakoŋ ooyenno, asaan kuŋ okiŋko sinja di, ho Rabbinko sa, naar rakki di. ⁹ Do kidar, dakoŋ kolenno gemo a "Takko", asaan Takko naar rakki di ho na goy kuwa ka samaaner. ¹⁰ Ya

† 22:32 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.6. S

* 22:39 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

S 22:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.5.

† 22:44 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

ɲu kolaako a “Gem kol tatkaw” oki, dakoŋ ooyenno. Asaan Tatkawko, ɲaar oki rakki di : ɲaar ko Masi. ¹¹ Kaak tatik minninko yaa gine gay riyko. ¹² Kaak jaala kaay datik geemir, Buɲ yaa oninji, ho kaak ona kaay gay, Buɲ yaa jaalinji.

¹³ « Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku todaat botol ta *Meennaw ta Buɲdi do geemir. Ka seener, kuɲ maaniiko unjaado ho ku rasaado ɲuur kuuk raka unje.

¹⁴ [« Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku sokaacog gamin ku murgilgildi ho pey do salaankon sa, ku osa kaawin dakina a paa kat gee yaako ozilinjo. Do bi ɲaar-ak ko, seriin tanjo yaa gine rad paka.]*

¹⁵ « Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku aaliig barrinay ho ku jaawiig adiy ka kidar okinji a kuu gase gem rakki kaak yaa ice abaadinko. Kar ɲaar kaak ic kaawko gay, ku giniig a gem-anj tur ka aki pakgiko.

¹⁶ « Do gaayiko, kuɲ noolna gay daane noolnal-anju ! Ku diya aman : “ Ya gem looga in *ger ka Buɲdi, taar-at tiyaado. Kar ya gem looga in daabne ka ger ka Buɲdi gay, taar-at yaa tee. ” ¹⁷ Hey, talonj kat oliyay ho noolna-anju ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : daabne kaak do ger ka Buɲdi wala ger ka Buɲdi kaak ginaag daabne *cawar ? Na ger ka Buɲdi kat paka wal maman ? ¹⁸ Ku kaawiy pey aman : “ Ya gem looga in wer kaak ɲu giniy *satkin do Buɲdi, taar-at tiyaado. Kar ya ɲa looga in maan kaak ɲu bertu satkin-ak gay, taar-at kat yaa tee. ” ¹⁹ Hey, talonj kat noolna-anju ! Kaa-wondu ja, maa kaak tatik paka : ta

satkin taat ɲu giniy kat paka wala ɲa wer kaak ɲu giniy satkine kaak ginaat satkin cawar kat paka. Na wer kaak ɲu giniy satkin kat paka wala maman ? ²⁰ Ya gem looga in *wer ka satkiner-aka, ɲa looga in ɲaara ho in gamin okinco kuuk ɲu leetu kuwa. ²¹ Ya gem looga in ger ka Buɲdi-ak, ɲa looga in ɲaara ho in Buɲdi kaak goy atta. ²² Ya gem looga in samaane, ɲa looga in sees ka Buɲdi ho in meenji kaak goyji kuwa.

²³ « Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku bera zakaane do Buɲdi min tapar kuuk do jineendi, ɲuur kuuk diyaw ho kuuk aawa gala. Ku karmiy-gig gaanuun in gamin ar ɲuur-anju, kar kaawin kuuk ta6 pak gay, ku rasgu : dukume ka seriiner kaak do botiliy, sellinjaw taat do geemir ho in imaan ta do Buɲdi. Zer ɲuur-anj ko kuuk kuu gine paka, ho ɲuur kuuk dak gay, dakoŋ aaniɲcodo. ²⁴ Kuɲ noolna gay daane noolnal-anju ! Ku iban cille† pitpidin min do amiydi, kar sando ku sida lokkal !

²⁵ « Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Dawkinko in parkikko, ku acaag arirco samaane. Kar aditco gay, ku tooygigdo. Ampa-ak, aditko miin in gamin ku kokinaw ho in gamin kuuk gelbinko rakiyo. ²⁶ Hey, Pariziyençe kaak nool-anja ! Tooyit ja adti ka dawkar samaane, paa kat aarti oki yaa gine wayar.

²⁷ « Do gaayiko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku ar maggan kuuk ɲu ooyco maan portiko min kara. Ya ki talaag min kara-ak, ɲu samaane. Kar atta gay miin in kaas ku gee kuuk mate ho

* 23:14 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buɲdi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † 23:24 ‘cille’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘miye’.

in ay gamin kuuk zoode. ²⁸ Kuŋko oki, do uŋco ka geemir, ku gaara zinjiko a ku goy in botol do unji ka Buŋdi. Kar ta aditkoŋ gay keetiti ho ta miin in gamin ku jookumo.

²⁹ « Do gaayiko, kuŋ agindaw ku gaanuundi ho in kuŋ Pariziyenna. Kuŋ kuuk kaawa in binjikon di ! Ku siy maggan aginda do nabiinna ku awalle, ho pey, do ŋuur kuuk goy sellen do unji ka Buŋdi gay, ku siiriig magginco samaane. ³⁰ Kar ku kaaw aman : « Ya nin kat goy do wiktin taat aginiyini deeyiig nabiinna, ni gediraado dee kaawni in ŋuura nam nii miŋe baarco. » ³¹ Ansi-ak, kuŋ maaniikon di imil bayko a ku kooginco kuuk gee kuuk deeyiig nabiinna ! ³² Di ŋaar-ak, riy taat aginiyiko teestu-at, gaasonta ! ³³ Kuŋ kuuk ar aalin-aŋku ! Kuŋ koogin ku koosinar† ! Kuu gine maman, kuu pake min ak ta ba oole ? ³⁴ Do bi ŋaar-aŋ, cokiyoŋ, naako ŋaame nabiinna, gee kuuk iban kaawna ho agindaw ku gaanuundi kuuk taŋ. Kuu aadiŋ gee-ak geeger in geeger kuu obiŋco. Ya ku obgu, daariŋ, kuu deenŋo, daariŋ, kuu doodiŋ ka atiydi, ho daariŋ gay, kuu kooŋinco do geriyko ku salaaner. ³⁵ Ampa-ak, do gaayiko, gee okiŋco kuuk aginiyiko miŋtu baarco awalle-aŋku, min Abeel kaak sellen do unji ka Buŋdi yoo Zakariya roŋ ka Baraaki. Zakariya-ak, ku deeyiig datik taat in ger ka Buŋdi ho in wer kaak ŋu giniy satkine. ³⁶ Ka seener nu kaawaako, muut ta gee okiŋco-aŋ yaaco gagire do gee ku diŋka ! »

Iisa in gee ku Zeruzaleem
(Luk 13.34-35)

³⁷ « Tuŋina, tuŋina, gee ku Zeruzaleem, kuŋko kuuk daggig nabiinna, ho ŋuur kuuk Buŋ ŋaamiiko oki, ku zeergig in

dambay nam ŋu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako ŋumiŋko, kuŋ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronji in gezgirti. Kar kuŋ gay pooce ! ³⁸ Di ŋaar-ak, goyiro in gerko. ³⁹ Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : « Rabbin Buŋ yaa barkiyin ŋaar kaak as in sin kuŋji ! » § »

24

Dime ka ger ka Buŋdi
(Maark 13.1-2, Luk 21.5-6)

¹ Min ŋaar-ak, Iisa amiltu min do *ger ka Buŋdi. Wiktin taat ŋa deetiyo, maajirnay baawiiji moota ho ŋu kaawiiji aman : « Gem kol tacco, tal ja samaanaw ta ger ka Buŋdi-aŋka. » ² Kar Iisa gay telkico aman : « Hii, ku talaag ger-aŋka ? Ka seener nu kaawaako, wiktin yaa ase taat ŋaa dime, yoo dambi rakki kaak ŋu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Maark 13.3-13, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coku ka koot ka Olibiyennar ho ŋa goytu. Maajirnay baawiiji keeco ho ŋu indiig aman : « Gem kol tacco, kaawnin ja, gamin-aŋ yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinjin ho in gaase ka duniiner. » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinjiko ŋuuko jaginŋo. ⁵ Gee dakina yaa ase in sindu ho ŋuu kaawe aman : « Na nun ko *Masi ! » ŋu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁶ Moota ho serek ku asa dore gee kaawa do bi ka gartar. Yaman, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-aŋ yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁷ Darre in darre asa taasiŋe ho sultan in sultan oki asa taasiŋe. Meya yaa

† **23:33** 'koosinar' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'koringi'. § **23:39** Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

unje do werin daarin ho kid asa azire. ⁸ Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-an sa gaara kadar gaase ka duni-iner gaaye. ⁹ Gee kuuk ibanno Bun yaako yilinko do saan tanto. Nuuko taabiynko ho nuuko deenjo. ¹⁰ Do wiktin taar-at, gee dakina yaa rasin imaanco. Nuu isine do benannico ho nuu yile oki zinikico. ¹¹ Nabiinna dakina kuuk raada yaa bayne ho nuu jage gee dakina in raadinco. ¹² Zunuubinna gaaya gaayen di nam gee dakina, elinco yaa gine sooda. ¹³ Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, naa gase jile. ¹⁴ Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bun-di-at, nu asa gaarin do duniin okintiti nam gee ku ay darre yaa dorinti. Kar kat duniin yaa gaasen kate. »

Taabin ta dakina
(Maark 13.14-23, Luk 21.20-24)

¹⁵ « Gem kaak garkiyaat kaawan, naa ibininti ! Ku asa tale gay nigindi kaak Bun yiliyo do ger ka Bun-di. Maanna-ak, nabi Daniyeel kaaw biy. ¹⁶ Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa nuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁷ Waan kaak jammiya kara gedi-raado unje atta, naa soke gamnay. ¹⁸ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, naa icin batkoy. ¹⁹ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! ²⁰ Indon Bun, gamin-an yaa asenno do koyin ku elgol kuuk ku gedi-raado gade kayko ho do yiriy ta eele ka geeror ! ²¹ Ka seener, wiktin taat kuu talin maanna-aka, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Bun kilgiyiit duniine yoo dinka. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²² Ya Bun kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, na peyit kodok do saan ta gee kuuk na dobtu. ²³ Do mena nuur-ak, ya nu kaawaako aman : « Talon, Masi, naar goy anne ! »,

wala aman : « Naar goy annere ! », dakon cokiynco. ²⁴ Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a nuur ko Masi ho daarin a nuur nabiinna. Nuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a nuu jage gee. Nuu jage yoo nuur kuuk Bun dobtu ya nuu gedire. ²⁵ Ha' ! Yaman nun sa mininko ko.

²⁶ « Di naar-ak, ya nu kaawaako aman : « Cokiyon, Masi goy do goosiner ! », dakon baanno. Wal ya nu kaawaako aman : « Na cigile-ak anne ! », dakon cokiynco. ²⁷ Ka seener gay, ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati, nun *Ron gemor oki, naa ase pa. ²⁸ Cokiyon pey, do ay wer kaak maan mattu-ak di, daamarlin paayiyo. »

Yeepe ka Ron gemor
(Maark 13.24-27, Luk 21.25-28)

²⁹ « Min mena ku taabiner-ak bire, kodok di pat yaa mate, kooy sa ceeraado pey, kaalin yaa solle min kuwa, ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ³⁰ Kar kat, maan kaak gaara asindu ka nun Ron gemor yaa bayne kuwa. Gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa aaye ale. Gee-ak yaan talin nun *Ron gemor asa datik ucar in gudurre ho in *darjin okintiti. ³¹ Perin yaa ale rada, kar naa naame dubildu do adiy ka kidar okinji. Dubal-ak yaa numin gee kuuk nu dobtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye
(Maark 13.28-31, Luk 21.29-33)

³² « Cokiyon danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ³³ Ampaa di, kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun Ron gemor, nu gaay ko ote. ³⁴ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an mataado di, gamin-an okinco

yaa ase. ³⁵ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Wiktin taat Ronj gemor yaa yeepe

(Maark 13.32-37, Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bunji, wala nun Ronjo. Tatte Bunj keeji di iban. ³⁷ Yiriy taat nun Ronj gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ³⁸ Ka seener, min wiktin ta amay kuuk dakina bal teen misa gee, nu tiyaw ho nu siyaw. Nu oba daadi ho gemsico oki, nu berico miday. Nu giniy paa di nam yiriy taat Nowe unjitu do markab ka tatiko. ³⁹ Wiktin taat nu giniy paa di-ak, amay paaytu ho teeyiig okinco. Do yeepe ka nun Ronj gemor oki, ta asa gine pa. ⁴⁰ Do wiktin taar-at, ya gee seer gawna do morginco, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiinji. ⁴¹ Ya daad seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. ⁴² Di naar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo *Rabbinko yaa yeepe.

⁴³ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase in aando, naa goye mento ho na rasaagdo naa dobe jolo. ⁴⁴ Do bi naar-ak, kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun Ronj gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ « Ampa-an gay, kuuniyon ar gay riyor kaak sellen ho neenduwo. Naar di kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy. Kar ya wiktin nece, naa bere tee do gee kuuk nu giniy riy sawa. ⁴⁶ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiy

yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁷ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gam-nay okinco do pisinji. ⁴⁸ Kar gay, ya gay riyor ka jookumo osiig adiy a tatkuwiy yeedo kodok, ⁴⁹ kar na teesiy koochin eenji ku riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁵⁰ Ampa-ak, tatkuwiy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. ⁵¹ Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiin ko taabiye ar nu taabiin nuur kuuk kaawa in binjiko di. Do wer ka taabiner-ak, nuu ale ho nuu eeyme saanjo. »

25

Danjil ta gemsa ku orok

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Do wiktin taar-at, *Meennaw ta Bunji yaa kuuniye ar danjil ta gemsa ku orok kuuk sok lampinco, nu baa naamin dubil kaak obe. ² Min gems-ak, kuuk beey neenduway ho kuuk beey gay oliyay. ³ Nuur kuuk oliyay-ak sokiig lampinco kar nu balco ice zaadin ka sewindi. ⁴ Kar nuur kuuk neenduway gay sokiig lampinco ho nu iciico pey zaadin do dewniico. ⁵ Nu yokiig dubile-ak kee. Min na asdo kodok, gems-ak teestu gonce nam okinco wey iciigu.

⁶ « In datik aador, nu dortu gem koola rada aman : “ Ha’, talon dubil ote ! Amilon naamonja ! ” ⁷ Min gems-ak dortu pa-ak, okinco nu niintu ho nu biyiig lampinco. ⁸ Kuuk oliyay-ak indii eenco aman : “ Yaman lampinni mataw, beronin ja sood min sewinjo-aka. ” ⁹ Kar kuuk neenduway-ak telkiico aman : “ Ha’a, na necaatenno okinte. Baan, dakon giday. ” ¹⁰ Ek di kuuk oliyay-ak deettu gidiye sewe. Wiktin taat nu deete, dubil-ak astu aarco. Kar gems-ak kuuk siy ko zinjiko unjitu in naara do wer ka obindi. Min nu unje, nu dibiriit

botol. ¹¹ Kar ba aaro, kuuk oliyay-ak astu kate. Nu koliy rada aman : “ Gem koltacco, pilni botol ! ”
¹² Kar dubil-ak telkiico aman : “ Nu kaawaako seene, nu ibingikonno. ”
¹³ Hiyya, lisa kaawtu pey aman : « Goyon mento, asaan ku ibanno yiriyo wala pat taat naa yeepe. »

Dajil ta gay riyor ku subba
 (Luk 19.11-27)

¹⁴ « *Meennaw ta Bunji-at yaa kuuniye oki ar gem kaak baa marti. Na koliig gay riyoy ho na beriicog malley amaanne do pisinco. ¹⁵ Ka rakki, na berji tammin beey ku daabner, ka seerinkar, seer ho ka subbininkar, rakki. Ay gem di na berji uudin ta gudurrey. Min na beriicog gurus-ak, na deettu marti. ¹⁶ Kar gay riyor kaak gas tammin beey-ak, kodok di, na teestu taajire ho na gastu tammin beey min kuwa. ¹⁷ Naar kaak gas seer-ak oki gintu pa ho na gastu tammin seer min kuwa. ¹⁸ Kar naar kaak gas tamma rakki-ak gay daktu ecar bee ho na tiisiig gurus ka gemoy-aka.

¹⁹ « Goytu kee, gemco astu min do martuwiy. Na koliig gay riyor-aku a naa tale maan kaak nu gintu in gurus-aka. ²⁰ Gay riyor kaak gas tammin beey-ak astu ho na gaari-ijig gurus kaak na gastu min kuwa. Kar na diytu aman : “ Gem koltacco, an gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²¹ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho din gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” ²² Naar kaak gas tammin seer-ak astu ho na diytu aman : “ Gem koltacco, an gurus kaak ki beridu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²³ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak

nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho din gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” ²⁴ Kar ba aaro, naar kaak gas tamma rakki-ak astu ho na diytu aman : “ Gem koltacco, nu ibingicin kin gem tongo. Ki sedaw gamin kuuk ki bal luwinc ho ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon. ²⁵ Ampaa ko, nu gintu kolaw ho nu dakiig tiis gurusin. Din gay, naar ko-an ka, obig maanna. ” ²⁶ Kar gemoy-ak kaawiji aman : “ Kinke-an gem kaak napkiyaado. Ki zegilo ! Ki iban min awalle oki kadar nu seda gamin kuuk nu bal luwinc ho nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor. ²⁷ Ya ki iban ansi-ak, zer kii leen gurusdu-an do wer ka dummaayner. Ansii kat ya nu yeepe, naa gasin gurusdu wee. ” ²⁸ Kar na kaawtu aman : “ Icon tamma-ak minninye ho beronjiig do naar kaak gin orok-aka. ²⁹ Cokiyon naako kaawe, waan kaak gine, Bun yaaji gaaye min kuwa nam naa goye do bidinaw. Kar naar kaak bal ginen gay, ka sood kaak na gintu oki, Bun yaaji imilinji. ³⁰ Kar gay riyor kaak napkaydo gay, atkon kara do gondikor, do wer kaak nu alaw ho nu eeyma saanjo. ” »

Seriin ta ba aaro

³¹ « Wiktin taat nun *Ron gemor yaa yeepe do *darjiner in dubal okinco, nu asiy goye ka seesdu ka sultinnaw. ³² Gee kuuk do adiy ka kidar okinco asa nume untu. Kar naa eerinco ar gay gooyindi eergiy tamgi in awgi. ³³ Kar naa dibirin tamgi do meedar ho awgi gay do nugilal. ³⁴ Kar nun kaak sultan, naaco kaawe do kuuk do meedar aman : « Kun kuuk Tanni barkiyinjo-an, ason ho unjon do Meennaw taat Bun siytu loko min kilgiye ka duniiner. ³⁵ Asaan mey deentu ho ku berdu tee. Ibin deentu ho ku berdu see. Nu baawko martaw ho ku obintu

samaane. ³⁶ Nu tukinka ho ku berdu kesuune. Nu radaw wala ɲu obintu danjaayne ho ku dakintu tala. ³⁷ Hiyya, ɲuur kuuk sellen do unji ka Bunɗi-ak yaadu telke aman : “ Gem kol *Rabbine, kimin ni taliŋcinj mey diyaacinj ho ni beriiŋinj tee ? Kimin ibin diyaacinj ho ni beriiŋinj see ? ³⁸ Kimin ki asinti martaw ho ni obinŋcinj samaane ? Kimin ki tukinka ho ni beriiŋinj kesuune ? ³⁹ Kimin ki radu wala ɲu obinŋcinj danjaayne ho ni dakinŋcinj tala ? ” ⁴⁰ Min pa-ak, nun kaak sultan, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku ginit riy taar-an do rakki min do sinjar kuuk sinco allo tak-tak-an, ar ku ginit lotu. ”

⁴¹ « Kar ba aaro, naaco newse do kuuk do ɲugilal aman : “ Kuɲko-an Bun surpiyɲko, etironj minniner serek. Baaɲ do ak taat ɲu biytu do *Seetanner inj dubilji. Ak-at matdo tak-tak. ⁴² Asaan mey deentu ho ku baldu bere tee. Ibin deentu ho ku baldu bere see. ⁴³ Nu ɓaawko martaw ho ku dakintu obdo. Nu tukinka ho ku baldu bere kesuune. Nu radaw wala ɲu obintu danjaayne ho ku bal ɓaa talindu. ” ⁴⁴ Hiyya, ɲuur kuuk do ɲugilal-ak yaadu telke aman : “ Gem kol Rabbine, kimin ni taliŋcinj ki meya wala ibino, ki marte wala tukinka, ki radaw wala do danjaayner ho ni dakinŋcinj gaaydo ? ” ⁴⁵ Min pa-ak, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku bal ginin riy taar-an do rakki min do sinjar kuuk sinco allo tak-tak-an, ar ku bal ginin lotu. ” ⁴⁶ Gee ɲuur-ak ɓaa goye doo do ak taat matdo ho ɲuur kuuk sellen do unji ka Bunɗi-ak gay yaa gase goye ka gaasdo. »

26

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Maark 14.1-2, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53)

¹ Min Iisa gaasiig kaawin-an okinco, ɲa diyiiico do maajirnay

aman : ² « Ku iban kadar iidin ta *Paak daktit ko mena seer di. Ek di nun *Ronj gemor, ɲuun berindu do ɲuur kuuk yaan doodin ka etor. »

³ Hiyya, agindaw ku gay satkiner inj *aginay ku Yuudinnar numtu do geriy ka gem rakki sinji *Kayip, ɲa *Mee satkiner ka tatko. ⁴ ɲu deetu kaawco a ɲuu obin Iisa inj cigile ho ɲuu deenji. ⁵ ɲu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Maark 14.3-9, Yaaya 12.1-8)

⁶ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burɗum. ⁷ Wiktin taat ɲa goytu tee, daatik rakki asiig gasa. Do pisinti, ta gin dew ka dambir kaak ɲu kolaag albaatir. Dewti-ak miin inj itir kaak gasdo badam. Ta kockicii ɲu do kaay ka Iisa. ⁸ Min maajirna taliig maanna-ak, aditco nigtu ho ɲu kaawtu aman : « Maa di ta nigiiig itir-an dur di ? ⁹ Ya gi gidiyig itir-an, nec gii gase gurus dakina ho gii deedin do pokirnar ! » ¹⁰ Min Iisa doriit kaawco-at, ɲa diyiiico aman : « Maa di ku taabiyyit daatko-anta ? Riy taat ta giniidu-an samaane. ¹¹ Ka seener, pokirna, ɲuur goy doo inj kuɲko, kar nun gay goyaado inj kuɲko doo. ¹² Min diɲ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda ɲuu unjin zir do maginer. ¹³ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak ɲuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, ɲuu moye bit ka daatko-anta ho ɲuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas do Iisa
(Maark 14.10-11, Luk 22.3-6)

¹⁴ Min ɲaar-ak, Zuudas Iskariyoot kaak min paliinna ku Iisa ku orok inj seer-ak, ɓaawiico do agindaw ku gay satkiner ¹⁵ ho ɲa kaawiico aman : « Ya nu gaarko maman kuu obin Iisa-ak, kuudu bere maa ? » Hiyya, ɲu beriiji tammin orok

subba ku gurusdi. ¹⁶ Min yiriy taar-at di, ɲa teestu bariye botol taat ma-man ɲaaco gaariɲ Iisa, ɲuu obinji.

Iidin ta Paak

(Maark 14.12-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

¹⁷ Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal gele*, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho ɲu indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paakdi momo ? » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Baar do geegirdi do wer ka gem rakki pa ho kaawonji aman : « Tatkaw kaawa a wiktiney gaaye. ɲa asa iidiye iidin ta Paak do gerin in maajirnay. » » ¹⁹ Hiyya, maajirnay baawtu, ɲu giniit ar taat Iisa kaawiico ho ɲu giniico tee.

²⁰ Min pat gale, Iisa goytu tee in paliinnay kuuk orok in seera. ²¹ Wiktin taat ɲu tiyo, ɲa diyico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Min ɲu doriit kaaw-at, zin kico ooliig koloc. Kar ɲu teestu indinji rakki rakki aman : « *Rabbine, ɲa nununno doo ? » ²³ Iisa gay telkiico aman : « Naar kaak pisinni or do parki-an di, ɲaar-ak di yaadu isine. ²⁴ Nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya ɲu bal weenji sa guna ! » ²⁵ Zuudas kaak isinaaji-ak indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ɲa nununno doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenji kaawit ko. »

Tee ka Rabbine

(Maark 14.22-26, Luk 22.14-20, 1 Korentiye 11.23-25)

²⁶ Wiktin taat ɲu goytu tee, Iisa ictu mappa, ɲa deliiji barkin do Bunɗi, ɲa pirsiiiga ho ɲa beriicog do maajirnay. Kar ɲa kaawiico aman : « Obon ho taan, ɲaar-an zir. » ²⁷ Kar ɲa ictu pey *kordindi,

ɲa deliiji barkin do Bunɗi ho ɲa beriicota. Kar ɲa kaawiico aman : « Saan okinjo, ²⁸ asaan ɲuur-an baarir. Baar-an duunit *Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee. Baar-ak yaa miɲe do bi ka gee dakina a ɲuu gase saamiye ka zunuubinnico. ²⁹ Nu kaawaako aman : « Nu siyaado pey maam ku *binɗi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto in kunjo do Meennaw ta Tanni. » » ³⁰ Hiyya, ɲu riytu riyin ku iidiner, kar ɲu amiltu, ɲu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaawo do bi ka tatire ka Piyer

(Maark 14.27-31, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

³¹ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « In aando-an di, okinjo, kuun rasindu. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Naa deen gay gooyindi ho tamgiy yaa totire. » » ³² Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy min do muuti gay, naako ogire do kid ka Galile. » ³³ Piyer gay kaawiiji aman : « Ya okinco-an rasiɲin oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene, do aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ³⁵ Piyer gay telkiiji aman : « Ya nu mata in kinje oki, nu tatiraado a nu ibingicinno. » Kar maajirna okinco kaawtu paa di.

Inde ka Bunɗi Jetsemaane

(Maark 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Hiyya, Iisa in maajirnay ottu do wer kaak ɲu kolaag Jetsemaane ho ɲa kaawiico aman : « Goyon anne, nun baa inde Bun annere. » ³⁷ Min ɲa baayiyoy, ɲa iciig Piyer in koogin ku Zebede kuuk seera : Yaaya in Zaak. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁸ Kar ɲa kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kun goyon

* **26:17** 'iidin ta mappa ka bal gele' : Ta iidin ta Yuudinnar taat ɲu koliiy oki Paak. Do iidin taar-at, ɲu moyiy wiktin taat Bun imiliig aginiyco min darre ta Meser (Ekzood 12.1-27). † **26:31** Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

anne ho goyon mento in nunu. »
³⁹ Na sinjitu unḡa sood, ḡa dersitu ho ḡa noodig unḡi keder, kar ḡa teestu inde Buḡ aman : « Baaba, ya an kat niyinen, etirit taaḡin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiḡ rakiyo. »
⁴⁰ Min ḡaar-ak, ḡa yeepiico do maajirḡay kuuk subba. Kar ḡa gasig ḡu weyaw. Na kaawiiḡi do Piyer aman : « Ku bal gedire goye mento sood in nunu ? »
⁴¹ Goyon mento ho indiguwoḡ Buḡ kuu goye bombo ya *Seetanne geacaako. Gelbin ka gemor, ḡaar gin niyin taat ḡaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. »
⁴² Ka seeriḡkar, ḡa deettu pey inde Buḡ aman : « Baaba, ya taaḡin-an kat etiraado minniner illa naa seenti ja, ḡaar-ak niyin tanjin di paka ! »
⁴³ Kar ḡa yeepu pey do maajirḡay ho ḡa gasiig ḡu weyaw nam ḡu gedarro piliḡ odinco. ⁴⁴ Min ḡaar-ak, ḡa rasiigu ho ḡa deettu pey inde Buḡ ka subbiḡkar. Na deeliig kaawin ḡuur-ak di. ⁴⁵ Min ḡa inde Buḡ, ḡa yeepu do maajirḡay ho ḡa diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diḡ wiktinti nec kate. Nun *Roḡ gemor, ḡuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. ⁴⁶ Talon, gem kaak isindu-aḡ asa ko eka ! Ucoḡ, ḡaaminteḡa ! »

Obinji ka Iisa

(Maark 14.43-50, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daariḡ gin *seepinpan ho daariḡ gay gin doḡkilay. Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar kat ḡaamgu. ⁴⁸ Zuudas gaarco botol taat maman ḡuu obiḡ Iisa. Na kaawiiico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, ḡa ḡaar ko ku rakiyo. Obonḡa ! »

⁴⁹ Min ḡu ottu do wer-aka, Zuudas sinjiḡi moota do Iisa ho ḡa ooyiḡi aman : « Seek, gem kol Rabbiney ! » Kar ḡa baamiyiiga ho ḡa giniḡi cuud. ⁵⁰ Iisa gay telkiḡi aman : « Ab roya, maan kaak iyiḡin-aḡ, ginga ! » Hiyya, gee-ak ḡaawiiḡi moota ho ḡu obiiga. ⁵¹ Ek di rakki min maajirḡay ku Iisa ceepu *seepiney, ḡa asiidiḡ gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ḡa dukumiḡit denḡey. ⁵² Kar Iisa kaawiiḡi aman : « Unjiḡ seepine-aḡ do caapoy, asaan okiḡco kuuk jaawa in seepinpan-ak, ḡuu deenco in seepinpan. ⁵³ Ya do tanjin, ki pakira a nu gediraado indin Tanni yaadu male walla ? Ya nu indiga, kodok di ḡaadu ḡaame dubal dakin dakina†. ⁵⁴ Kar ya nu gina ampa-ak gay, maman taat ḡu siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti ? Asaan Kitamne kaaw a taa kuuniye ansi. »

⁵⁵ Min ḡaar-ak, Iisa newsiico do gee-ak aman : « Kun kawta, nu goy in kuḡko do *ger ka Buḡdi. Maa di ku obginno annere ? Ku astu in seepinpan ho in doḡkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? »
⁵⁶ Kar gay, ta kuuniyḡu ampa-ak a kaaw taat nabiinna siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti. » Min ḡaar-ak, maajirḡay okiḡco gaḡtu, ḡu rasiiga.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner

(Maark 14.53-65, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Gee kuuk obig Iisa-ak iyiḡ do ger ka *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar ḡumtu. ⁵⁸ Piyer gay aadaag min serek nam ḡu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar ḡa unḡitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho ḡa goyḡu in askirna. Na raka tale maman ḡuu deen kaawco. ⁵⁹ Sando,

† 26:53 'dubal dakin dakina' : Iisa kaawa do bi ka orok in seer 'leziyon'. Leziyon rakki, askirinti yaa gine maan ka alip subba (3000) wal alip bijigiy (6000) pa.

agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat njuuji diye kaaw do Iisa nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do taŋco-at, ta ginaado maanna. ⁶⁰ Gee dakina uctu, nu diyijji kaaw ta raadiner, kar in taar-at oki, nu balji gase oorne. Ba aaro, gee seer uctu ho nu kaawtu aman : ⁶¹ « Gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bun-di-anka, kar do menaw subba di, naa pinin do weriy. » ⁶² Hiyya, mee satkiner-ak uctu ho na kaawijji do Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶³ Kar Iisa gay buguma di. Kar mee satkiner-ak togilijji aman : « In Bun kaak goy mento-anka, kaawnin ja, kin ko *Masi, Ron ka Bun di walla ? » ⁶⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Kar gay, nu kaawaako, dak mena sood di, nun *Ron gemor, kuun talin nu goy do meeday ta Bun kaak gin gudurre okintiti, ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » ⁶⁵ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney* ho na diytu aman : « Na niga biy in Bun ! Wala gi raka pey saadine ! Ku doraaga, na geema ziy in Bun ! ⁶⁶ Ya loko-ak, gee gininji maman ? » Nu telkiiji aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁷ Do wer-ak, nu picijji ulna do wijeeney, nu kooci-iga, ho daarin gay baasiiga ⁶⁸ ho nu kaawijji aman : « Hey Masi-anka, ya kin kat nabiince-ak, kaawni ja waa kaak menjincin† ? »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa
(Maark 14.66-72, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Do wiktin taar-at, Piyer gay goy kara do wer ka berel-aka. Kar gay riyor rakki baawijji mooto ho ta kaawijji aman : « Kinke oki goy

in Iisa, gem kaak min Galile ! » ⁷⁰ Kar Piyer gay tatiriig Iisa do unco ka geemir ho na diytu aman : « Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » ⁷¹ Kar wiktin taat na raka nere min do wer-aka, gay riyor taat pey taliiga ho ta diyico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Talon, gem-an oki in Iisa kaak min Nazareet. » ⁷² Ka seerinkar, Piyer tatirtu pey ho na togiltu aman : « In Bun, nu ibingigdo gem-anka tara ! »

⁷³ Jammiy sooda, gee kuuk goy ede-ak baawijji do Piyer ho nu kaawijji aman : « Ka seener, kinke sa min nuura ! Ni ibinaacin min do kaawon-an di. » ⁷⁴ Min naar-ak, na togiltu pey aman : « In Bun-anka, nu diykon doo a nu ibingigdo gem-anka ! Ya nu raada sa, Bun, naan surpiyindu. » Min na kaawtu pa-ak di, kokir boogtu. ⁷⁵ Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawijji aman : « Awal ta kokir yaa booge, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya na amiltu kara ho na zugiiig ale.

27

Iisa wer ka Pilaat
(Maark 15.1, Luk 23.1-2, Yaaya 18.28-32)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner okinco in *aginay ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ² Do wer-ak, nu duuniiga, nu iyiga ho nu berijig do Pilaat kaak gee ku Room diyiiig guberneer do wer-aka.

Muut ta Zuudas
(Akt 1.18-19)

³ Min Zuudas kaak isinji do Iisa taltu kadar nu raka deen Iisa-ak, ginji rada. Hiyya, na baawico do agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar a naaco

§ 26:64 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinjka'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * 26:65 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige. † 26:68 'menjincin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinci'.

yeepiñ tammin kuuk orok subba-aku. ⁴ Min ña gasiigu, ña diyco aman : « Nun di bir gallo asaan nu isinji do gem-anj ñuu deen maalan di ! » Ñuur gay telkiiji aman : « Ginir ! Nin isgininno, taan gagire do gaayan ! » ⁵ Min Zuudas doriit kaaw-at, ña dawiiig gurus-ak do *ger ka Bunji ho ña deettu zikide ziy. ⁶ Kar agindaw ku gay satkiner ipiniig gurus-aka ho ñu diytu aman : « *Gaanuunte berro botol taat gii ñumiñ gurus-anj in kaak gi dummiyyi do ger ka Bunji, asaan ña gurus ka kayar. » ⁷ Hiyya, ñu deetu kaawco, ñu iciig gurus-aka ho ñu daktu giday morgo ka gem kaak pina gamin in goljo. Ñu gidiiyiig morgo-ak a ñaa gine wer kaak ñuu tiisguwe awraatinna. ⁸ Do saan taar-at ko, yoo yiriya ñu koliig morgo-ak aman : « Morig ka baarir. » ⁹ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle astu do werti aman : « Ñu ic tammin orok subba ku gurusdi. Gee ku Israyeel talaag gurus-anj nec ko in kayay. ¹⁰ Kar in gurus-ak, ñu gidiytu morgo ka gem kaak pina gamin in goljo ar taat *Rabbin Bun kaawiidu. » *

Iisa do unji ka Pilaat

(Maark 15.2-15, Luk 23.3-25, Yaaya 18.33-19.16)

¹¹ Min ñu beriig Iisa do guberneer Pilaat, Pilaat indiiig aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ¹² Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar diyiji kaawna, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹³ Kar Pilaat kaawiji aman : « Ki doraag doo di gee-anj diyijiñ kaawin-anjku ? » ¹⁴ Ñaar gay balji telke maanna nam guberneer din sa ajbiy tak-tak.

¹⁵ Ay iidin ta *Paakdi, guberneer Pilaat imilgiy gem rakki min ñaayaane, ñaar kaak gee inditu.

¹⁶ Do wiktin taar-at, gin gay ñaayaaner rakki sinji alaw, ñu kolaag Iisa Barabaas. ¹⁷ Pilaat indiiig gee kuuk num dakin-ak aman : « Naako pike waa min do ñaayaaner ? Iisa Barabaas wala Iisa kaak ñu koliy Masi ? » ¹⁸ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw-ak iyijiig Iisa. ¹⁹ Do wiktin taat Pilaat goy misa do sees ka seriiner, daaciy ñaamiiji kaawo aman : « Yaman cim kaan min kaawin ku gem-anjka. Ña bal nige maanna. Maako-an nu bal weye min sooniika do bi kanji. »

²⁰ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in aginay ku Yuudinnar isinaag gee ku dakin-ak, ñuu indin Pilaat a ñaaco pikiñ Barabaas, kar Iisa gay ñuu deenji. ²¹ Ampaa ko, wiktin taat guberneer Pilaat indiiig pey gee-ak aman : « Min kuuk seer-anj, ka moo ku rakiy naako pike ? » Ñuur gay telkiiji aman : « Barabaas ! » ²² Pilaat indiiigu pey aman : « Kar Iisa kaak ñu koliy Masi gay, naa giniñ maman ? » Okinco, ñu telkiiji aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²³ Ña indiiigu pey aman : « Kar ña nig maa di ? » Ñuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²⁴ Min Pilaat taltu kadar ña gediraacodo ho kaawco bira maan ka pey-ak, ña ictu amay ho ña aciig pisinji do unco ka geemir. Kar ña diytu aman : « Di ñaar-ak giniro, nun maan isginno in muut ta gem-anjka ! » ²⁵ Gee okinco telkiiji aman : « Ya an di kaawon-ak, baariy ñu gagiini do gayiyni yoo do kooginni ! » ²⁶ Hiyya, Pilaat pikiico gabaas. Kar Iisa gay, ña diyiiico a ñuu koochin in kordingo. Min ñu kooçga, ña beriicog do askirnar a ñuu doodigin ka etor.

Ajimiika ta askirnar do Iisa

(Maark 15.16-20, Yaaya 19.2-3)

* 27:10 Wer ka gase kaawor do Zakariya 11.12-13 in Zeremi 32.6-15.

²⁷ Min ñaar-ak, askirnay ku Pilaat iyiiḡ Iisa dō geriy ka guberneer. Askirnay okiṅco numtu dō wer-aka, Iisa gay datikco. ²⁸ Dō wer-ak, ñu cimijiit kesuuney ho ñu isiiji batik ta dindik buñ ar ta sultinni-idi. ²⁹ Kar ñu siyiiji jakumne ta jamiidi ho ñu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. Min ñu isjiigu, ñu beriiji eto dō pisinji ka meeda ar ka sultan icgiyo. Kar ñu dersiy dō unji ho ñu ajimiyiig aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, ooyaajin ! » ³⁰ Kar dō wer-ak, ñu piciji ulña ho ñu iciig etoy-aka, ñu meññiig dō kaay. ³¹ Min ñu ajimiyig ko ajimiye, ñu cimijit batko-ata, kar ñu isiijit tanji, ñu 6aay doodfin ka etor.

Doodē ka Iisa ka etor
(Maark 15.21-32, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)

³² Min ñu amiliy min dō geegirdi, ñu ñaamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen†. Askirna asiriig a ña icin etoy ka Iisa. ³³ Ñu ottu wer rakki ñu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ³⁴ Dō wer-ak, ñu beriiji dō Iisa maam kuuk amse in maan kaak yuutu. Min ña aawiig di, ña poocitu seenço. ³⁵ Hiyya, ñu doodiig ka etor. Min ñu doodga, ñu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁶ Ba aaro, askirna-ak goytu ede ñuu gooyinji. ³⁷ Kar dō et ka Iisa gay, ñu dood maan kuwa dō kaay. Dō maanna-ak, ñu siir maan kaak iy obinji aman : « Ñaar-an ko Iisa, sultan ka Yuudinnar. » ³⁸ Gin kokinay seera oki ñu doodgu dō serpay ka atiydi, rakki dō meeday ho rakki gay dō ñugilay.

³⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kayco ho ñu wariig Iisa aman : ⁴⁰ « Kiñ kaak rak dimin ger ka Buñdi ho in menaw subba di

kii pine ka pey, ya kiñ kat Roñ ka Buñdi-ak, jil kat dōo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! » ⁴¹ Yoo agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi, in *aginay ku Yuudinnar sa samtiyaaji aman : ⁴² « Ña jil gee ku pey, kar diñ gay, ña gedarro jile ziy ka meenji ! Sultan ka Israyeel kat ampa ? Paay diñ di min ka etor, kar niin aamine. ⁴³ Ña diyit kaay in Buñ ho ña kaawiy a ña Roñ ka Buñdi. Di ya Buñ elgiga-ak, diñ ña jilga kate ! »† ⁴⁴ Yoo kokinay kuuk ñu doodtu ka atiydi in ñaara oki, waraag pa.

Muut ta Iisa
(Maark 15.33-41, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)

⁴⁵ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko dō kid okinji nam pat subba ta maako. ⁴⁶ Dō wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Buñdu, Buñdu, maa di ki pociinu ? »§ ⁴⁷ Gee daarin kuuk goy moota-ak dorga ho ñu diytu aman : « Cokiyon ja, ña kolaag *Eli ! » ⁴⁸ Dō wer-ak, rakki minnincō gadtu ña ictu bit ka jardor, ña duuniit dō bi ka etor ho ña coopiig dō maam kuuk tooro. Kar ña beriijig dō Iisa a ñaa coode. ⁴⁹ Daarin gay kaawiy aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa jilinji. » ⁵⁰ Ba aar, Iisa kooltu pey rada kar ña mattu. ⁵¹ Min ña mattu, zimilla kuuk figira* ñu caaltu atta dō ger ka Buñdi eertu min datko min kuwa yoo keder. Dō wer-ak, kid sa azirtu ho dambinay sa doostu. ⁵² Maggan pile ho min gee kuuk sellen dō unji ka Buñdi ho mate, dakina nooye. ⁵³ Gee-ak amiltu min dō magginco ho min Iisa nooytu, ñu 6aawtu Zeruzaleem, geeger kaak *cawar, ho gee dakina taliigu. ⁵⁴ Min

† **27:32** 'Sireen' : Ña kidka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. † **27:43** Wer ka gase kaawor dō Soom 22.9. § **27:46** Wer ka gase kaawor dō Soom 22.2. * **27:51** 'figira' : Werin daarin, ñu kaawa a 'bakar'.

na mattu, tatkaw ka askirin ku Room in geenji kuuk gooyaag Iisa taliig kid azire in ay maan kaak kuuniy-ak, kolaw obiig tak-tak ho nu kaawtu aman : « Way, gem-anj Ronj ka Bunji ka seener ! »
⁵⁵ Do wer-ak, goy oki daad dakina kuuk aadig Iisa min kid ka Galile ho nu taliy kaaci. Nu taliy min serek. ⁵⁶ Minnincó goy Mariyam ta Magdala, Mariyam atan Zaak in Yuusup, ho in atan koogin ku Zebede.

Unje ka Iisa do maginer

(Maark 15.42-47, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁵⁷ In pat ta maako, gin gem rakki nu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Na gay gamnar ho naar oki min maajirna ku Iisa. ⁵⁸ Gem-ak dakiig gas Pilaat ho na indiiig momtey ka Iisa. Hiyya, Pilaat beriico izinne do askirnar a nuuji berinji. ⁵⁹ Min naar-ak, na dakiig paaya ho na maliyiig in batik marbinto. ⁶⁰ Kar na iciiga ho na unjiiig do magin ta meenji taat nu dodditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki, nu baltit unje. Min pa-ak, na tunjkiltu dambi tatik, na dibiriit magin-ata, kar na deettu. ⁶¹ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam goy keder aaniy magine.

Gooye ka maginer

⁶² Ka kawtinti, in yiriy ta *sabitdi†, agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna numtu ho nu baawtu wer ka Pilaat. ⁶³ Min nu ottu, nu diyiji aman : « In karaaminen, ni moy kaaw taat gay raadindi-anj kaawtu min na goy misa in odinay. Na kaaw aman : « In menaw subba di, naa nooye min do muuti. » ⁶⁴ Baañu, gem kol tatkaw, diyco do askirnan a nuu gooyin magin-an nam mena subba. Yampa, maajirnay asa kokinin

momtey ho nuu diye do geemir aman : « Na nooye min datik ta gee ku mate. » Kar raade kaak ba aar-anj yaa pakiñ ka awalle. »
⁶⁵ Kar Pilaat kaawtu aman : « Paa ko, askirin eku. Baañ in nuura ho kaawonco a nuu gooyin magine ar taat ku rakiyo. » ⁶⁶ Hiyya, nu baawtu do maginer, nu naariig dambi ka do bit-aka, kar nu rasiig askirna-ak yaa gooyinti.

28

Nooye ka Iisa

(Maark 16.1-10, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta *sabit birtu, in du-maas kawtir kawtira, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam baawtu talin magine. ² Min nu ottu, aawa kar kid azirtu linjic. *Dubil ka Bunji paaytu min ka samaaner. Na tunjkiliig dambi kaak do bit ka maginer-aka ho na goyiji kuwa. ³ Dubile-ak, ziy irna ar irne ka bunji ho kesuuney portik kar ar nirne. ⁴ Min askirin kuuk gooyaat magine taliig maanna-ak, kelimco amiltu nam nu aziraw. Nu sollitu keder ar gee ku mate. ⁵ Kar dubil ka Bunji kaawiico do daad-ak aman : « Dakonj ginenna kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa kaak nu doodtu ka etor-aka. ⁶ Naar ginno anne, na nooye ar taat na kaawiko. Ason, talon, anj ko wer kaak nu diyiga. ⁷ Kar baan kodok, dakonco kaaw do maajirnay aman : « Iisa naar nooye ho na ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji. » An di ta iyiiintu. » ⁸ Min nu doriit kaaw-at, kodok di nu uctu min do maginer. Kolaw obiigu ho galal sa miin aditco. In gadco, nu iyaat kabarre-at do maajirnay. ⁹ Tala kar, Iisa naamaagu ho na diyico aman : « Nu ooyko ! » Kar daad-ak sinjiiji mootu, nu obiig asinji ho nu abdiyiga. ¹⁰ Hiyya, Iisa

† **27:62** 'yiriy ta sabitdi' : Yuudinna siya ja zinjico in yiriy ta jimeener, kar yiriy ta sabit gay, nu eeliy geero.

diyiiico aman : « Dakonj ginenna kolaw. Baan kaawonco do sintar a nu baa do geeger ka Galile. Anner kat, nu baan talindu. »

Ose ka askirna do gamin kuuk kuuniye

¹¹ Wiktin taat daad-ak baawiico do maajirnay, askirin daarin kuuk gooyaat magin-at baawtu do geegirdi. Nu osiico do agindaw ku gay satkiner gamin okinco kuuk kuuniye. ¹² Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu, nu deetu kaawco. Nu beriico gurus dakina do askirnar ¹³ ho nu kaawiico aman : « Yaman, kuu kaawe a maajirnay kokinig momte-ak aando wiktin taat ku weyiyo. ¹⁴ Ya kaaw-an kat gal do dengey ta guberneer, nin di yaa gaasin in naara ho yaako dake kayko. » ¹⁵ Min nu kaawiico pak, askirna iciig gurus-aka ho nu giniit ar taat nu kaawiico. Ansii ko, kaaw-at totirtu do Yuudinnar okinco yoo dinka a maajirnay kat kokinga.

Bayne ka Iisa do maajirnay
(Maark 16.14-18, Luk 24.36-49,
Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁶ Ya do maajirna ku Iisa kuuk orok in rakki gay, nu baa do kid ka Galile, do damba taat na kaawiico. ¹⁷ Min nu taliiga, nu abdiyiiga. Kar minnino, daarin gay aditco osaw. ¹⁸ Kar Iisa baawiico ho na kaawiico aman : « Bun berduut gudurre okintit kuwa ho kefer. ¹⁹ Ansi-ak, baan do gee ku darrinay okinco, ginonngu maajirnar, *batiziyonngu in sin ku Tati, ku Ronjo, in ku Ruwwin ta Bundi ²⁰ ho bildonngu nuu gine gamin okinco kuuk nu kaawiiko. Nun gay goy in kunjo kun kawta nam duniin yaa gaase. »

Kabarre ta Gala ta Maark Pile ka kaawor

Kabarre-an, ɗa Maark kat siirta. Naar attanno inɗi paliinna kuuk orok inɗi seera. Kar ɗa gin riy inɗi rakki minnincɗo sinɗi Piyer. Na dorig kaawin okinɗo kuuk Piyer ostu. Paa ko, ɗa gastu botol taat ɗa siiriig gamin kuuk Iisa gintu ho kuuk ɗa kaawtu. Min okinɗo kuuk siirit kabarre ta Iisa, ɗa Maark kat siirit awalle. Na siirit do gee kuuk Yuudinnado a ɗuu ibine kadar Iisa, ɗaar ko Masi kaak Bunɗi ɗaamtu a ɗaa jile gee.

Min Iisa teestu riyoy do kidar, ɗa gaarit Meennaw ta Bunɗi, ɗa cool gee ho ɗa atke aaridna. Na kaaw inɗi izinne taat asa min kuwa. Min gee taliig maan kaak ɗa giniyo, ɗu indiy zinɗiko a ɗaar-an gay waa? Min tatkaw ka askirin ku Room taliig maan kaak kuuniye wiktin taat ɗu doodig Iisa ka etor, ɗa kaawtu aman: « Ka seener, gem-an Ronɗi ka Bunɗi. » Maark raka a gee kuuk garkiyyaat maktumne-an asa oki ibiniɗi Iisa ar tatkaw ka askirnar-ak ibiniiga.

*Gay tabiriikar Yaaya-Batist
(Matiye 3.1-12, Luk 3.1-18,
Yaaya 1.19-28)*

¹ An ko baati ta Kabarre ta Gala, ta kaawa do bi ka Iisa Masi, Ronɗi ka Bunɗi. ²⁻⁴ Gem rakki, sinɗi Yaaya, as mine gee do bi ka asinɗi ka Iisa. Do bi ka Yaaya-ak ko, Bunɗi kaawtu awalle do maktumne ta nabi Ezaayi aman:

« Nun naa ɗaame gay tabiriikar unɗi

a ɗaan siyin botilin.

Gaay tonɗo kaawa do kalaaner aman:

« Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay dalan. » *

Wiktin ta Yaaya goyiy do kalaaner, gee asiji mooto ho ɗa diyco aman: « Ibinonɗi niginɗo, rason goye kaak awalle, ɗuuko *batiziyinɗo ho Bunɗi yaako saamiyɗi zunuubinniko. » Kar ɗuur kuuk ooye, ɗa batiziyiigu.

⁵ Gee dakina asiji min kid ka Zude ho min do geeger ka Zeruza-leem. Kar ɗu gaariig zunuubinniko do unɗo ka geemir ho Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁶ Kesuuney ta Yaaya, ɗu siyit inɗi law ku lokumi ho ɗa duunit maa-soy inɗi karrabinɗi ka zaami. Teenji gay, ɗa eeyma bagi inɗi yiime. ⁷ Na kaawiico do gee-ak aman: « Gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorinɗi ɗugiray. ⁸ Nun batiziyaaiko inɗi amay, kar ɗaar gay yaako batiziyinɗo inɗi Ruwwin ta Bunɗi. »

*Batem ka Iisa
(Matiye 3.13-4.11, Luk 3.21-22,
4.1-13)*

⁹ Do wiktin taar-at, Iisa uctu min geeger ka Nazareet do kid ka Galile, ɗa dakiig gas Yaaya. Min ɗa gasga, Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan. ¹⁰ Wiktin ta Iisa imiliy kaay min do amiydi, ɗa taliig samaan pil waakilak. Kar Ruwwin ta Bunɗi paayiji ar ammaama. ¹¹ Do wer-ak, ɗa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman: « Kinɗe ko ronɗu, nu elgicinɗi dakina ho ki berdu galal dakina. »

¹² Min ɗaar-ak di, kodok di, Ruwwin ta Bunɗi ɗaamiig Iisa do goosiner. ¹³ Na gintu menaw orok pood do wer-aka. Wiktin ta ɗa goyiy ede-ak, *Seetanne astu gecinɗi. Na goy ko inɗi kumin ku yeer di ho *dubal ku Bunɗi gay tala kaaci.

*Kole ka maajirnar kuuk awalle
(Matiye 4.12-22, Luk 4.14-15,
5.1-11)*

¹⁴ Yiriy rakki, ɗu obiig Yaaya danjaayne. Min ɗaar-ak, Iisa baawtu

* 1:2-4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1, Ezaayi 40.3.

do kid ka Galile, ɲa teestu gaare Kabarre ta Gala ta asa min do Bunɗi. ¹⁵ Ɗa kaawiy do geemir aman : « Wiktinti taar ase. *Meenaw ta Bunɗi askonj ko moota. Jip-tonj goyiŋko ho icon Kabarre ta Gala ! »

¹⁶ Goytu kee, Iisa jaawiy do bi ka barre ka Galile. Ɗa gastu gay cabe boosir seera : Simon inɗi sinji Andre. Wiktin taat ɲa gasiigu, ɲu caba inɗi ribbinco. ¹⁷ Iisa ɗiyiico aman : « Asonj aadonnu ho naako giniŋko gay cabe geemir. » ¹⁸ Kodok di ɲu rasiig ribbinco ho ɲu aadiiga.

¹⁹ Iisa sinjitu pey unɗa sood ho ɲa gasiig kunj Zaak inɗi sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Ɗu goy siye ribbinco ka markabar inɗi tacco. ²⁰ Do wer-ak, Iisa ɗiyiico aman : « Aadonnu ! » Hiyya, ɲu rasiig markabco inɗi tacco ho ɲu aadiiga.

*Coole ka gem ka aarid obga
(Luk 4.31-37)*

²¹ Goytu kee, Iisa ɓaawtu do geeger kaak ɲu koliy Kaper-nayuum inɗi maajirɲay. Inɗi yiriy ta *sabitdi, ɲa unjitu do ger ka salaaner ka Yuudinnar ho ɲa teestu bilde gee. ²² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyutu do bildinɗi, asaan bildinɗi-ak arro inɗi ka agindaw ku gaanuundi. Kar gay, ɲa bildaag inɗi izinne.

²³ Wiktin ta Iisa garkiyiy-ak, gem kaak aarid obga astu. Kar ɲa teestu koole aman : ²⁴ « Wayyay, Iisa ka min Nazareet, ki rakaani gine man ? Ki asinti ide walla ? Nun iban tam kadar kinke gem kaak Bunj doɓtu ho ɲa ɲaamtu. » ²⁵ Iisa leesiji do aarid-ak aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anjka ! » ²⁶ Aarid-ak azbiig gem-ak zid-zid-zid, kar ɲa amiltu inɗi koriyay. ²⁷ Gee okiŋco ajbiyutu, ɲu teestu kaawe benannico aman : « Way ! Taaran garaan ta marbinto, ɲa kaawiit inɗi izinne ! Gem-anj awɲa yoo do aaridnar ho ɲu karmiyaaga ! »

²⁸ Kodok di, kabarre ta Iisa totirtu do kid ka Galile okinji.

*Coole ka gee dakina
(Matiye 8.14-15, Luk 4.38-41)*

²⁹ Hiyya, ɲu amiltu min do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲu ɓaawtu wer kanj Simon inɗi Andre. Zaak inɗi Yaaya sa ɓaawtu inɗi ɲuura. ³⁰ Kogoy ta Simon gay radaw. Ta weyaw, ziti kobire. Wiktin ta Iisa astu, ɲu miniiga. ³¹ Ɗa sinjitu moota, ɲa obtu pisinti, kar ɲa copiliita. Ek di ziti ooltu ho ta teestu tale kaaco.

³² Inɗi maako, min pat gale, ɲu iyiiig gee okiŋco kuuk radaw, inɗi gee kuuk aaridna obgu. ³³ Gee ku geegirdi okiŋco ɲumtu wer geero. ³⁴ Kar Iisa cooltu gee dakina kuuk gin ay biyaw ta raduwar ho kuuk aaridna obgu oki. Aaridna-ak, ɲa balco rase botol taat ɲuu kaawe, asaan ɲu ibingiga.

*Coole inɗi bilde ka geemir
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Ka kawtinti, Iisa saktu inɗi kawtira. Ɗa uctu min do geegirdi ho ɲa deettu do kalaaner. Do wer-ak, ɲa teestu inde Bunj. ³⁶ Simon inɗi eenji amiltu joriyinɗi. ³⁷ Min ɲu gasga, ɲu ɗiyiiji aman : « Gee okiŋco joriyaacin. » ³⁸ Iisa gay ɗiyiico aman : « Yallinte wer ka pey, do hellinnan anjure. Annere oki nu ɓaa gaare kaaw ta Bunɗi. Taar-an di taat iyintu. »

³⁹ Ampaa ko, ɲa jaawiig kid ka Galile okinji. Ɗa gaariy kaawin do geray ku salaaner ku Yuudinnar ho ɲa atkiy aaridna.

*Cale ka burɗumdi
(Matiye 8.1-4, Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Gem kaak gin burɗum asiiji do Iisa. Ɗa dersitu do unji, ɲa loklikiiji aman : « Gem kol Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ⁴¹ Iisa taltu aminduwiyy, ɲa ɲaamtu pisinji, ɲa diiriiga ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diŋ calu

! » ⁴² Ek di ɲa caltu *cawar min do burdumji. ⁴³ Min ɲaar-ak, Iisa ɲaamiiga ho ɲa karmiig aman : ⁴⁴ « Yaman, ɲa kaawenno bat do waanna. Kar gay, ɲaa gaar ziŋ do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale »

⁴⁵ Gem-ak gay deettu, ɲa daktu tees ose wer okiŋji maan ka coolga. Do bi ɲaar-ak ko, Iisa pooctu unje do geegirdi, ɲa goytu do kalaaner di. Geen gay digaaji digen di.

2

Coole ka gem kaak rungiye (Matiye 9.1-8, Luk 5.17-26)

¹ Gin menaw, Iisa yeptu do geeger ka Kapernayuum ho gee dortu kadar ɲa duw ko geero. ² Do wer-ak, gee asiy asiyo nam wer arme, kara oki wer ginno. Do wer-ak, Iisa gaariico kaaw ta Buŋdi. ³ Wiktin ta Iisa kaawiyo, gee iyiji gem ka rungiye. Minnince gee pood icilga. ⁴ Geen gay goy dakina ede, ɲu bal gedire iyin do unji ka Iisa. Hiyya, ɲu coktu kuwa ka gerdi, aaniy do wer kaak Iisa goyiyo ho ɲu noomtu bee. Min ɲu noomiig bee, ɲu paayiig gem ka rungiy-ak in daringal. ⁵ Min Iisa taliit imaanco, ɲa diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinnaŋ, ɲu saamiyjinŋu. »

⁶ Do wer-ak, agindaw ku gaanuun ka *Yuudinnar sa goya. Min ɲu doriit kaaw ta Iisa, ɲu teestu kaawe do aditco aman : ⁷ « Gem-aŋ diya a maa ? ɲa nigiy biy in Buŋ. Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Buŋ keeji di ! » ⁸ Kodok di, Iisa ibiniit pikirrico ho ɲa kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ⁹ Ya nu diy do rungiiner-aŋ aman : “ Zunuubinnaŋ ɲu saamiyjinŋu ” wala ya nu diyiji aman : “ Ucu, icig daringiljin ho jaawu », taat moo melen ? ¹⁰ Kar gay, nu

raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey ɲa diyiji do rungiiner-ak aman : ¹¹ « Nu kaawiiŋ-aŋ, ucu, icig daringiljin ho deet gerko. »

¹² Kodok di, min do unco ka geemir, gem-ak uctu, ɲa iciig daringilji ho ɲa deettu. Okinco, ɲu ajbiytu tak-tak. ɲu oziliig Buŋ ho ɲu diytu aman : « Maan ɲaar-aŋ, gi bal taliŋ yiriy rakki ! »

Kole ka Lebi (Matiye 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³ Min ɲaar-ak, Iisa yeptu pey do bi ka barre ka Galile. Gee dakin asiiji, ɲa gaariico kaaw ta Buŋdi. ¹⁴ Iisa sinjitu sood min do wer-aka ho ɲa taltu gay obe miirir rakki, sinji Lebi ron ka Alpe. ɲa goy do riyoy. Kar Iisa diyiji aman : « Uc aadnu ! » Ek di Lebi uctu, ɲa aadiiga.

¹⁵ Iisa ɲaawtu in maajirnay do ger ka Lebi ho ɲu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyiŋco arro astu dakina tee in ɲuura. ɲu goyiy do wer-ak, asaan min gee kuuk aadaag Iisa, gee ar ɲuur-aŋ goy dakina. ¹⁶ Min *Pariziyenna kuuk agindaw ku gaanuundi oki taltu kadar Iisa tiya in gee-ak, ɲu indiig maajirnay aman : « Maa di, ɲa tiyiy in gee-aŋku ? »

¹⁷ Iisa doriit kaawco ho ɲa telkico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ɲuur kuuk radaw. Nun bal ase do gee kuuk tala ziŋkico a ɲu sellen. Nu as do ɲuur kuuk ibina kadar ɲu gina jookumo. »

Inde do bi ka sayamner (Matiye 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya-Batist in Pariziyenna ictu sayamne uudin ta ɲu icgiyo. Gee astu indiŋ Iisa aman : « Maajirin ku Yaaya-Batist in ku Pariziyennar ica sayamne. Maa di, kuŋjin gay icgiydo ? »

¹⁹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, nu gediraado ice sayamne wiktin ta gem kaak ob goy datikco ! ²⁰ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiye ice sayamne. »

²¹ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen kaak marbinto. Yampa, giteen-ak obaat mirin ta bokiyo ho mutti gaayiy pey tatiko. ²² Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. »

Iisa in yiriy ta sabitdi
(Matiye 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³ Yiriy rakki ta *sabitdi taat *Yu-udinna eelgiy geero, Iisa in maa-jirnay aadtu do morginar. Wik-tin ta nu biriy, maa-jirnay teestu yiime kay ku *gemyer, nu eeymiyo. ²⁴ Pariziyenna taliigu, kar nu diyiji do Iisa aman : « Talu ! Maa di, maa-jirnan giniy maan kaak gi gingig do in eele ka geeror ? » ²⁵ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ²⁶ Do wiktin taat Abiyataar goy *mee satkiner ka tatko, Dawuud unjitu do ger ka Bundi ho na teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bundi ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, nuur bal gine botol taat nu teenji, illa gay satkiner di. »

²⁷ Iisa kaawiico pey aman : « Geen ke wala nu kilgiyig do bi ka eele geeror di ? Ha'a ! Nu diyit yiriy ta sabitdi a taa gaaye gee. ²⁸ Naar nun *Roj gemor di mee sabitdi. »

3

Coole ka gem kaak pisinji mate
(Matiye 12.9-14, Luk 6.6-11)

¹ Kar Iisa unjitu pey do ger ka salaaner ka *Yuudinnar-aka ho na gastu gem kaak pisinji mate. ² Adin gay dibiji do Iisa. Nu rakiy tale ya naa coolin gem-ak in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diyee kaawo. ³ Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Ucu ! As datik anne ! »

⁴ Iisa indiig gee ku talaaga-ak aman : « *Gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta *sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwiñco ? » Nuur gay bugum di.

⁵ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak in dapiñko, asaan denjinco amil lawa. Kar na yeepiiji do gem ka pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy.

⁶ Min naar-ak, *Pariziyenna amiltu. Ek di nu deetu kaawco in gee ku aadaag sultan *Herood maman nuu deen Iisa.

Gee dakina in Iisa

⁷ Iisa in maa-jirnay uctu ho nu 6aawtu do bi ka barre ka Galile. Gee dakin aale aadiiga. Nu asa min Galile, min Zuude, ⁸ min Zeruzaleem ho min kid ka Idume. Goy kuuk asa min aar barre ka Zurdan ho min kid ka geeger ka Tiir in ka Sidon. Gee-ak asiji do Iisa, nu dor maan kaak na giniyo. ⁹ Iisa diyico do maa-jirnay a nuuji iyin markab moota paa gee kuuk dakin-ak yaa tiryinji. ¹⁰ Uudin taat na cooliy gee-ak, gee ku radaw okinco akiliy zinñkico, nu rakiy diirinji. ¹¹ Ya gee ku gin aaridna talga-ak, nu solligiy do unji ho nu kooliy aman : « Kinjen di Roj ka Bundi. » ¹² Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido.

Paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³ Min naar-ak, Iisa coktu ka dambar. Na koltu gee kuuk na

rakiyo ho ɲu asiji. ¹⁴ Do wer-ak, ɲa doɓtu minninco gee orok in seera, ɲa diyiico sin ɲa ɲu paliinna. Na dobiigu asaan ɲa raka ɲuu goye in ɲaara, ɲaa tabiriŋco, ɲu ɓaay gaare Kabarre ta Gala ¹⁵ ho ɲuu atikguwe aaridna. ¹⁶ An ko sinco ku paliinnar kuuk orok in seera : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer,* ¹⁷ Zaak ron ka Zebede in sinji Yaaya kuuk Iisa koliig oki Bowanergees, sin ɲuur-an diya aman : “ gee ku ar dildile ka bunɗi ”, ¹⁸ Andre, Pilip, Bartelemi, Matiye, Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Taade, Simon kaak mala do darrey, ¹⁹ in Zuudas Iskariyoot, ɲaar kaak asaaji isine do Iisa.

Iisa in geenji ku geero

²⁰ Min ɲaar-ak, Iisa yeptu geero. Gee dakina numiiji pey nam Iisa in maajirɲay bal gase wiktin ta ɲuu tee. ²¹ Min sinɲay dortu pa-ak, ɲu astu a ɲuu iyin gerco, asaan ɲu kaawa do aditco a ɲa oliyaw.

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-32, Luk 11.14-23, 12.10)

²² Agindaw ku *gaanuun ka Yu-udinnar astu min Zeruzaleem ho ɲu kaawtu aman : « ɲa gin *Seetanne kaak ɲu kolij Belzebuul† ! » Ho ɲu kaawtu pey aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! » ²³ Kar Iisa koliiigu, ɲa deliico danla aman : « Maman Seetanne yaa gedire pey atke ziy ? ²⁴ Ya meennaw taat geenti taasiɲa benannico, maman goyiŋco yaa ɓaawe ? ²⁵ Ho ya gee kuuk do adiy ka gerco kat ello zinƙico, maman goyiŋco yaa ɓaawe ? ²⁶ Pa-ak, ya Seetanne kat ello ziy ho ya geenji kat kaawco ɓagdo, gudurrey gediraado taa taaye, illa taa peye.

²⁷ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo,

ɲaa soke gamɲay, illa ya ɲa duunig ja. Kar ya ɲa duunig gay, ɲaa gedire sokiɲ gamɲay bal kaawa. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, Buɲ yaa saamiye zunuubinna okiŋco ku geemir yoo ɲuur kuuk biŋkico amila gallo in ɲaara oki. ²⁹ Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Buɲdi gay, Buɲ saamiyaajido. Gem ɲaar-ak gin zunuubinna kuuk gaasdo tak-tak. »

³⁰ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɲu diya a ɲa gin aarid.

Atan Iisa in sinɲay

(Matiye 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Min ɲaar-ak, atan Iisa in sinɲay astu. ɲu peytu kara, kar ɲu ɲaamtu gem ɓaawtu kolijji. ³² Gee dakina leyig Iisa datko, kar gem-ak diyiiji aman : « Gem kol tacco, yaako in sinɲan goy kara, ɲu indaaciɲ. »

³³ Kar Iisa telkiiji aman : « Yaani kat waa ho sinɲar gay kun waa ? »

³⁴ ɲa taliig gee kuuk leyga-ak, kar ɲa diytu aman : « Talon, an ko yaani ho sinɲar. ³⁵ Ka seener, ay gem kaak gina taat Buɲ rakiyo, ɲaar di sinɲu, boor ho yaani. »

4

Danil ta gay luwor

(Matiye 13.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Iisa teestu pey garkiye gee do bi ka barre ka Galile. Gee dakina numiiji nam ɲa cok ka markabar, kat ɲa goytu. Geen gay goy do gongumor. ² ɲa gaariico kaawin dakina in dele ka danjal. ɲa kaawico aman : ³ « Cokiyon ! Gin gem rakki ɓaa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ɲa luwiy-ak*, busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okiŋco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karɲiyo ho kiday perew di. Kodok di, busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ɲu bal paaye

* 3:16 'Piyer' : Sin ɲuur-an diya a 'dambi'. † 3:22 'Belzebuul' : ɲu sin ku rakki ku Seetanner.

* 4:4 'Wiktin taat ɲa luwiy-ak' : Luw taar-at, ɲu dawiiig dawee ar ginte liyiy buur.

caari. ⁷ Daariñ gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu, yoo roñ sa nu bal imile. ⁸ Kar daariñ gay sollitu do kid kaak samaane nam nu neetu. Ganduulin daariñ wee roñ orok subba, daariñ orok bijigiy ho daariñ gay miya†. »

⁹ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya ku gin dengina, laañ denginko samaane, kuu cokiye ! »

*Baat ta danil ta gay luwor
(Matiye 13.10-17, Luk 8.9-10)*

¹⁰ Wiktin ta Iisa sinjitu sood min gee-ak, maajirñay in gee kuuk goy do serpey indiiñ a ñaaco gaare baat ta danlal. ¹¹ Na telkiico aman : « Buñ gaarkoñ loko maan kaak cigile kaak kaawa do bi ka *Meennuwiy. Kar do gee ku pey gay, ña kaawaaco in dele ka danlal. ¹² Asaan

« Ya nu tala sa, ar nu tallo ho ya nu cokiya sa, ar nu cokaydo. Yampa, ta-an nuu jipte goyiñco ho Buñ yaaco saamiye. »† »

¹³ Kar Iisa diyiiico aman : « Ku ibanno baat ta danlal-anta walla ? Kar di maman kuu ibine baat ta danlal ta pey ? ¹⁴ Anne-ak, gem kaak luwaw, ñaar totira kaaw ta Buñdi. Nuur kuuk cokiyaat kaaw gay, nuur ar wer ka busam solliyo. ¹⁵ Gee daariñ, nuur ar bit ka botildi, wer ka kaaw-at totiriyo. Min nu doriit kaaw-at di, *See-tanne asiy imiliit min do aditco. ¹⁶ Kar daariñco gay, nuur ar wer kaak gin karñiyo. Nu cokiyiit kaaw ta Buñdi ho kodok di, nu ooyiit in galal. ¹⁷ Kar kaaw-at gay, nu rasgitdo taa paaye caari, nu obiit do menuwir di. Ya taabin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di nu rasiita. ¹⁸ Pey daariñco ar wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu cokiyiit kaawo, ¹⁹ kar gay,

nu pakira do goyiñco di, nu bariya malle ka duniiner, nu diya gelbinco do gamin ku duniiner. Gamin nuur-ak imiliit kaaw taat nu dortu min do aditco ho ta rawtiy maala. ²⁰ Gee daariñ gay ar wer ka samaane. Nuur-ak cokiyiit kaawo, nu ooyiita ho ta wiyiy roñ : daariñ wee roñ orok subba, daariñ orok bijigiy ho daariñ gay miya. »

*Danil ta lampa
(Luk 8.16-18)*

²¹ Kar Iisa diyiiico aman : « Ginno gem kaak biya lampa ho ña zu6kiit in bardila wala ña diyiiit ba danlal. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ña diyiiit do wer ka jadan. ²² Gamin okiñco kuuk cigile, nuu imiliñco kara, ho kuuk nu rakaado a gee yaa ibiniñco sa, nuu ibiniñco nam nuu taliñco warañ. ²³ Ya ku gin dengina, laañ denginko samaane kuu cokiye. »

²⁴ Iisa diyiiico pey aman : « Pakiron samaane do maan kaak kuu cokiye ! Buñ yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir, kar ñaako gaaye pey min kuwa. ²⁵ Gem kaak gine, Buñ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ñaar kaak bal gineñ gay, ya ña diy kaay a ña gin maanna oki, nuuji imiliñ minniney. »

Danil ta busumdi

²⁶ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buñdi ar gem kaak liya buur. ²⁷ Gem-ak, aando, ña weyiyo, yiriy ña goyiy mento, kar ña ibanno maman kooy amiliyo ho ta maadiyo. ²⁸ Ta amiliy-ak, kid boosit ko. Ta teesiy ja min aaro, ta buriyiyo, ta pikiyo, ta obiy roñ, kar kat ta niyiyo. ²⁹ Ya koo-at nee, gem-ak icyi goole, ña teesiy sede, asaan wiktin ta sedindi nec ko. »

*Danil ta busum kaak nu koliy mu-taard
(Matiye 13. 31-34, Luk 13.18-19)*

† 4:8 'roñ miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee roñ orok subba, ña samaan ko. Ya roñji miya, ñaar-ak, ña samaan paka. † 4:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

³⁰ Iisa diytu pey aman : « *Meenaw ta Buñdi taar ar maa ho naa gaarin in danil ta moo ? ³¹ Taar ar busum ka mutaard kaak gem luwtu. Min roñ okinco, ñaar di kapak tak-tak. ³² Kar ya ña amile ho ña maade, ña deetiy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi. Ña imiliy leegin aginda nam diid sa saayiy geriyco do leeginay. »

³³ Ansii ko, Iisa garkiyiy gee in dele ka danjal dakina ar taar-an di, uudin taat ñuu gedire obe do kayco. ³⁴ Ña garkiyiy gee illa in dele ka danjal di. Kar ya ñu dak keeco in maajirnay gay, ña gaariico baati okintiti.

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Luk 8.22-25)

³⁵ Yiriy taar-at di, in maako, Iisa diyiico do maajirnay a ñuu aale aar barrer. ³⁶ Iisa gay goy ka markabar di. Kar maajirnay deettu in ñaara, ñu rasiig gee do gonjumor. Markabin daarin sa deettu in ñuura. ³⁷ Kodok di, us teestu abire gidigidi-gidi do barrer ho amay teestu awke. Amay aastu do markabar nam ña miintu. ³⁸ Wiktin taar-at, Iisa gay weya do markabar aaro nam ña tokume. Maajirnay iniig aman : « Gem koltacco, kin isinçinno ga ? Ucu ! Amay tiyaate. »

³⁹ Iisa niintu, kar ña leesiiji do usi ho ña diyiico do amiydi aman : « Bugumon ! Yalla peyon ! » Ek di us peytu ho wer siimtu dil. ⁴⁰ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Maa di ku giniy kolaw ansi ? Yoo dinjka, ku amnaydo misa walla ? »

⁴¹ Ñuur gay kolaw unjiico, kar ñu teestu inde zinjico aman : « Ñaar-an kat maa gemir kaak nam usu in amay din sa karniyaaga ? »

5

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Luk 8.26-39)*

¹ Min ñaar-ak, Iisa in maajirnay ottu aar barre ka Galile, do kid ka gee ku ñu koliy Zeraziyenna. ² Iisa paaytu min ka markabar. Tala kar gem rakki aarid obga amiliiji min do maggindi. ³ Gem-ak goyinji do maggindi di. Yoo in jinzirre oki, ñu gedarro duuninji. ⁴ Awalle, ñu doodgiijiig asinji in jinzirre ho ñu duungiijiig pisinji in zirñac. Kar ña okidfiig zirñac ho ña kilig jinzirre. Ginno pey gem ka bombo yaa gedire duuninji. ⁵ Yiriyo, aando, goyinji do maggindi ho ka dambiniidi di. Ña kooliyo ho meenji di awriy zinjay in dambay.

⁶ Min ña taliig Iisa min serek di, ña iciig gadi ho ña astu dersa do unji. ⁷ Kar ña kooltu rada aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roñ ka Buñ ka kuwa ? Baanu, nu indaacin, dakin taabiyyindudo ! » ⁸ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa diyiiji aman : « Amal, rasig gem-anjka, aarid ka maala-anjka. » ⁹ Kar Iisa indiiig aman : « Kin sinjin waa ? » Ñaar gay telkiiji aman : « Nun sindu " Dakinaw ", asaan nin dakina. » ¹⁰ Kar ña loklikiiji do Iisa a ñaa ñaaminçodo kara min do darrer.

¹¹ Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. ¹² Aaridna loklikiiji do Iisa aman : « Atikni ni baay unje do kinziirna anjzure. » ¹³ Iisa ooytu. Hiyya, aaridna-ak amiltu min do gem-aka ho ñu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, ñu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. Kinziirna-ak yaa nece ar alip seer pa.

¹⁴ Min gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ñu gadtu, ñu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. Min gee doriit kabarre-at, ñu astu talin maan kaak kuuniy-aka. ¹⁵ Ñu asiiji do Iisa ho ñu taliig gem ka aaridna obga-ak goy keder, ña coole nam

na is ko kesuune. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ¹⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenço maman gem kaak aaridna obga-ak cooltu ho maman aaridna-ak unjitu do kinziirnar. ¹⁷ Kar gee-ak kaawiiji do Iisa a naa baane, naa deete min do kidco.

¹⁸ Wiktin taat Iisa neptu ka markabar, na rakiy ko deete, gem ka cool-ak loklikiiji a na 6aa in naara. ¹⁹ Iisa gay poojci. Kar na diyiiji aman : « Yeep gerko, gasgu geenjin ho osco maan kaak Buñ giniijin ho maman na taltu aminduwin. »

²⁰ Gem-ak deettu. Na teestu kaawe do kid kaak nu koliy Geegir-nay ku Orok. Na osiicog ay maan kaak Iisa giniiji. Gee okinço ku dorit kaawoy-at abiytu.

Coole ka daatkor in nooye ka micar

(Matiye 9.18-26, Luk 8.40-56)

²¹ Wiktin taat Iisa yeepu in markaba min aar barrer, na paaytu do gonçumor ho gee dakina asiiji. ²² Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Naar ko tatkaw ka ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Min na taliig Iisa, na dersitu do unji. ²³ Na loklikiiji aman : « Romor ta kapak raka mate. As kiiti lee pisinjin do kaati, taa coole ! »

²⁴ Hiyya, Iisa deettu in naara. Gee dakina aadiigu nam nu tiryaga. ²⁵ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taaḅiyaata. Elgin orok in seer, nu miña miñen di. ²⁶ Ta taaḅiy dakina, ta jaaw do gay dawner dakina, ta gaasig ka pisinti. In taarat oki ta bal coole, baarti goy miña di. ²⁷ Ta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta sinjitu moota min aar ta geemir, ta diiriit bit ka kesuuney. ²⁸ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²⁹ Ek di baarti peytu, ta aawtu ziti kadar ta coole. ³⁰ Do wer-ak,

Iisa aawtu kadar gudurre amil min do ziy. Na kolsitu, na indii gee-ak aman : « Waa diirit kesuuner ? » ³¹ Maajir-nay telkiiji aman : « Ki tala di gee tiryaaacin, kar ki indiy kat a " waa ga diirintu " ? »

³² Iisa gay talaag di, na rakiy ib-ine waa kaak diirga. ³³ Daatko-at kolaw obiita, ta teestu azire asaan ta iban maan kaak astiti. Ta astu, ta dersitu do unji, kar ta kaawijiit seen okintiti. ³⁴ Iisa diyiiit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinke. Baa in aapiye. Raduwke rasiñke. »

³⁵ Wiktin taat Iisa kaawii pa-ak, gee astu min ger ka Jayrus tatkaw ka ger ka salaaner-aka ho nu kaawiiji aman : « Romon taar mat ko. Maa di ki taaḅiyiig pey *Rabbin-anka ? » ³⁶ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho na telkiiji do Jayrus aman : « Dak ginenna kolaw. Aaman di. »

³⁷ Iisa todiico do geemir a nuu aadiñcodo, illa na kol Piyer, Zaak, in sinji Yaaya. ³⁸ Min nu ottu wer kan Jayrus, Iisa gastu gee dakina hawiyaw. Nu alaw ho nu koolaw. ³⁹ Iisa unjitu geero, na kaawiico do gee-ak aman : « Maa di ku aliyo ho ku giniy hawne ? Mic-an taar bal mate, ta weya di. » ⁴⁰ Gee-ak ajimiyaag Iisa. Kar naar gay imiliig okinço kara, illa dak aginiyti ku micar in maajir-nay ku subba di. Kar na unjitu zugar, wer ka mic-at goyiyo. ⁴¹ Na obiit min do pisinti ho na kaawiiit aman : « Talita kum ! » Ampa-ak aman : « Gem kol romoy, nu kaawaake : ucu ! »

⁴² Mic-at uctu puruk, ta teestu jaawe. Elginti orok in seera. Do wer-ak, ta bico sa amallo ho nu abiytu tak-tak. ⁴³ Kar Iisa karmiig a nu kaawenno tak-tak do gemor ho na diyiiico pey a nuuti bere tee.

6

Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Luk 4.16-30)

¹ Hiyya, Iisa amiltu min do wer-aka, na deettu do darrey ho maajirnay sa aadiiga. ² Yiriy ta *sabitdi, Iisa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu garkiye gee. Nuur kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyту tak-tak. Nu kaawtu benannico aman : « Kaawnay-an, na gasig min momo ? Ilimji ho gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay-an, na gasig min momo ? ³ Yampa, na ginaado gem ka gerkiide atiydi-aka, ronji ka Mariyam, sinco kan Yakuub, Yuusup, Zuud in Simon ? Sintay ku daad sa goy in ginte annen doo di ? » Taar-an ko todco aamine.

⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Ay wero, nabiinçe, nu karmiyaag di. Illa do wer kaak nu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, nu karmiyigido. » ⁵ Do wer-ak, Iisa bal gine gamin dakina ku ajbay, illa na lee pisinji do gee minaw minaw paa di ku radaw ho nu cooltu. ⁶ Iisa ajbiyту do bi ka imaanco taat sood-ata.

Kar na jaawig hellinnan ku moota in geeger ka Nazareet, na garkiyyi gee.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.5-15, Luk 9.1-6)

⁷ Yiriy rakki, Iisa koliig maajirnay kuuk orok in seera ho na beriico izinne taat nuu atke aaridna. Na naamiig seer, seer. ⁸ Na kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon icenno yoo maanna, wala tee, wala mokolle, wala gurus, illa donkilo. ⁹ Ison nugira ho kesuun sa taat do zinjikon di. » ¹⁰ Kar na kaawiico pey aman : « Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ¹¹ Kar wer kaak gee pood obinjo ho nu pood cokiye kaawkon

gay, deeton min ede ho kokon bur-intal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadar nu gin jookumo. »

¹² Maajirnay deettu, nu teestu kaawe do geemir a nuu jipte goyinco. ¹³ Nu atkiy aaridna ho nu etillico sewe do gee kuuk radaw, kar gee-ak cooliyo.

Muutuy ta Yaaya-Batist
(Matiye 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴ Wiktin taat *Herood dortu gee kaawa bi ka Iisa, sinji alaw aale, asaan nu diya aman : « Gem-an, naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. »

¹⁵ Kar daarin a na *Eli. Daarin gay a na nabiinçe kaak ar nabiinna kuuk min awalle. ¹⁶ Min Herood doriig kaawin-an okinco, na diyту aman : « Na Yaaya-Batist kaak nu dukumtu kaay-ak di nooye. » ¹⁷⁻¹⁸ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad, daaciy ta sinjin. » Min Herood dortu pak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danaayne. ¹⁹ Herodiyaad obijit do Yaaya, ta bariya ko muutuy di. Kar ta bal gase botol. ²⁰ Herood gay karmiyaag Yaaya. Ya na cokiyy kaa-woy, kaaw-at barjilaaga. In taar-at oki, na el cokiye kaawnay. Asaan na iban kadar Yaaya kaawa seene ho na gem sellen do unji ka Bunji. Do bi naar-ak ko, Herood gooyaag min do Herodiyaad.

²¹ Kar yiriy rakki, Herood gintu iidin ta alguway. Na koliig agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar ho in aginay ku Galile okinco. ²² Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood in gee kuuk na koltu

* **6:11** 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayiyco.

taliita-ak, ta ajbiygu nam Herood kaawiiit a ɲaati bere ay maan kaak ta inditu di. ²³ Kar ɲa togiliitit aman : « In Bun, ya maan kaak ka inditu di, naake berinji yoo cenne† ta meennuwir oki. »

²⁴ Hiyya, mic-at amiltu, ta indiiit yaaco aman : « Naa inden kat maa ? » Yaaco gay telkiitit aman : « Baa indig kaay ka Yaaya-Batist. »

²⁵ Mic-at yeepiiji kodok do sultan ho ta kaawiiiji aman : « Nu raka kiidu berinji kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! »

²⁶ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min ɲa togil do uɲco ka geemir gay, ɲa bal nakire pey do kaawoy. ²⁷ Ek di sultan tabirtu askiriŋce ho ɲa beriiji izinne a ɲa ɓaa iyinji kaay ka Yaaya-Batist. Askiriŋce-ak ɓaawtu do daɲaayner ho ɲa dukumiig kaay ka Yaaya-Batist. ²⁸ Min ɲa dukumga, ɲa iciig do gartar ho ɲa beriitig do gemso-ata. Taar gay beriitig do yaaco.

²⁹ Wiktin ta maajirnay ku Yaaya doriit kabarre-at, ɲu asiig ic momtey ho ɲu tiisiiga.

*Bere ka teendi do gee alip beey
(Matiye 14.13-21, Luk 9.10-17,
Yaaya 6.1-14)*

³⁰ Min paliinna yeptu, ɲu osiiji do Iisa gamin okiŋco kuuk ɲu gintu ho bilde kaak ɲu bilditu gee. ³¹ Gee dakina asiyo ho ɲu yeepiyo nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta ɲuu tee. Iisa diyiico do maajirnay aman : « Yallinte yeero, ku ɓaay dak jammiye sooda. »

³² Hiyya, ɲu ɲeptu markaba ho ɲu deettu keeco yeero. ³³ Wiktin taat ɲu deetiy-ak di, gee dakina ibiniig wer kaak ɲu ɓaayiyo. Gee ku min do hellinniidi okiŋco amiltu in asiŋco, ɲu gadtu, ɲu ɓaawtu do wer-aka nam ɲu ogiriico do kuɲ Iisa.

³⁴ Min Iisa paaytu min ka markabar, ɲa gasiig gee kuuk dakinaku. Do wer-ak, ɲa taltu aminduwco, asaam ɲu ar tamgi kuuk ginno gemco ka gooyindi. Kar ɲa teestu bildiŋco in kaawin dakina.

³⁵ Wiktin taat pat gal ko, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiiiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. ³⁶ Kaawco do gee-aɲ a ɲuu totire do hellinniidi ho do geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu ɓaayi gidiye tee. » ³⁷ Kar Iisa telkiico aman : « Kuɲ maaniikon di beronco tee ! » ɲuur gay indiiig aman : « Gee-aɲ, gurus dakin ja kat yaaco nece. Ki raka a ni ɓaa gidiye paa di walla ? »† ³⁸ Iisa gay diyiico aman : « Baan, dakoɲ tala, ku gin mappa minaw. » ɲu daktu tala, kar ɲu kaawiiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seera. »

³⁹ Iisa diyiico aman : « Kaawonco do gee-aɲ a ɲuu goye ka gaɲ ka balan. » ⁴⁰ Hiyya, ɲu goytu, ɲu deettu werin dakina, daariɲ miya, daariɲ gay orok beey. ⁴¹ Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beey in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɲi. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa beriicog do maajirnar a ɲuu deediɲ do gee-aku. Boos ku seer-ak sa, ɲa deediicog okiŋco. ⁴² Okiŋco ɲu teetu, ɲu aaytu. ⁴³ Kar maajirin miintu girdin orok in seer in mappa ho boos kuuk dak-aku. ⁴⁴ Miday kuuk tee-ak gay yaa nece ar alip beey pa. §

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-33, Yaaya 6.15-21)

⁴⁵ Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiico do maajirnay a ɲuu ɲepe ka markabar ɲuuji ogire ar barrer aanii geeger ka Betsayda. Naar gay daktu a ɲaa ɲaamiŋco ja gee-aku. ⁴⁶ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka

† **6:23** 'cenne' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'serpe'. † **6:37** Wer-aɲ, maajirnay ku Iisa kaaw do bi ka 'deniye miy seera'. Gurus ɲaar-ak nec in kaak gem yaa gase do koyin porpod ku gawnar.

§ **6:44** 'alip beey' : Daadi in koogin gay, ɲu bal osiŋco.

dambar a ɲaa inde Buɲ. ⁴⁷ Pat gale, maajirnay in markabco ot ko datik barrer. Iisa gay ɗak keeji kara. ⁴⁸ Us teestu abire gidi-gidi-gidi, ɲa ɲaamiigu nam markabco sinjaado. In ɗatik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botilco nam ɲa gaay birinco. ⁴⁹ Wiktin taat ɲu taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, ɲuur a wal ta kelmo ho ɲu teestu koole rada. ⁵⁰ Okinco min ɲu taliiga-ak, kolaw unjiico tak-tak. Kar kodok di Iisa diyiico aman : « Oboɲ aditko ! ɲa nunun di, dakon gineno kolaw. »

⁵¹ Kar ɲa coktu in ɲuura ka markabar, us peytu min ɗo abirinji ho maajirnay sa ta bico amalho. ⁵² ɲu abiytu-ak asaan maan ka Iisa gintu in mappa-ak sa, ɲu bal ibine baay, kayco dibire.

Coole ka geemir ɗo kid ka Zenezareet
(Matiye 14.34-36)

⁵³ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ɲu ottu ɗo kid ka Zenezareet ho ɲu peyiig markabco ɗo gonjumor. ⁵⁴ ɲu paaytu keder, kodok di gee ibiniig Iisa. ⁵⁵ Gee-ak jaawiig kid ka Zenezareet okinji, ɲu miniy zinikico ɗo wer ka Iisa ottu, kar ɲu iyiiig geeɲco kuuk radaw in dariɲgilnico. ⁵⁶ Do ay helline wal geeger wal ɗo geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu imiliig geeɲco ku radaw ɗo wer ka berel. Kar ɲu marmiliiji a ɲaa rasiɲco ɲuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

7

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Matiye 15.1-9)

¹ Gee ku ɲu koliy *Pariziyenna in agindaw daarin ku *gaanuun ka *Yuudinnar astu min Zeruzaleem. ɲu numiiji ɗo Iisa. ² ɲu tal maajirnay daarin bal karmiye ace ka

* **7:7** Wer ka gase kaawor ɗo Ezaayi 29.13. Deteronoom 5.16.

pisiɲco ar ka aginiyco gingiy ya ɲu raka tee.

³ Ka seener gay, Pariziyenna in Yuudinna okinco, ɲuur karmiya kaaw taat aginiyco rasiico. Uudin ta aadin ta aginiyco, ɲuur taado ya ɲu bal ace pisiɲco samaane. ⁴ Ya ɲu yeep min ɗo suuginer, ɲu aca ja asiɲco kar kat ɲu tiyiyo. Ta taar-anno di, ɲu karmiya pey gamin ku pey kuuk aginiyco gaariico ar ace ka *kordindinar, ka balsinsindi in ka konggilildi ku hadinner.

⁵ Pariziyenna in agindaw ku gaanuun ka Yuudinnar indiiɲ Iisa aman : « Maa di maajirnan icyiɗo kaaw taat aginiyte rasiite ? Ya ɲu raka tee, maa di ɲu acgiyɗo pisiɲco ar kaak aginiyte diyite ? » ⁶ Iisa diyiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binikico di ho ta aditco keetiti-anɲu ! Kaaw taat Buɲ diytu ɗo bi kanɲo, taar ka seener. ɲa kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

“ Gee ɲuur-an beraadu horoomin in binikico di,

kar aditco gay serek min nunu.

⁷ Abaadin taat ɲu abdiy-in-an, taar uca maalan di, asaan garaan taat ɲu garkiyiy gee sa,

geen di imilit min ɗo kayco. ”*

»

⁸ Kar Iisa kaawiico pey aman : « *Gaanuun kaak Buɲ kaawtu, kuɲ rasig serpiya, kar ku karmiya kat kaaw ta geemir. ⁹ Ku zeeda pooce gaanuun ka Buɲdi, kar ku makiig in kaaw ta aginiydi ! ¹⁰ Muusa, ɲaar diyko aman :

“ Ber horoomine ɗo yaako in takko.

”

ɲa diy pey aman :

“ Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco,

tanji-at, illa muutu. ”†

¹¹ Kar kuɲ gay garkiya gee a ɲuu kaawe ɗo aginiyco aman : “ Maan kaak zer naako bere ka gayor,

† **7:10** Wer ka gase kaawor ɗo Ekzood 20.12,

taar-at *satkin taat waaliya Buñ,
 » ¹² ho ansi-ak, ñu gediraado pey
 ñuuco bere. ¹³ Kaawin kuuk ku
 gaariy do ziñkiko, ñuur deet kaaw ta
 Buñdi. Ku gina pey gamin dakina
 kuuk ar ñuur-añku. »

*Gamin kuuk nigaag gem do unji
 ka Buñdi*

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Kar Iisa koliig pey gee, ña
 kaawiico aman : « Laañ denjinko
 samaane ho cokiyon ! Naako dele
 danla. ¹⁵ Maan kaak gem tiyiy, ñaar
 nigaagdó do unji ka Buñdi. Ñaar
 maan ka amila min do gelbiney kat
 nigaag do unji ka Buñdi. [¹⁶ Ya ku
 gin denjina, laañ denjinko samaane
 kuu cokiye. »†

¹⁷ Wiktin ta Iisa rasiig gee ña
 unjitu geero, maajirnay indiig
 aman : « Gaarnin ja baat ta danlal-
 anta. » ¹⁸ Iisa telkiico aman : « Kun
 kayko dibir ga ? Talon, maan ka
 gem tiyiy-ak, ñaar niggigdó do unji
 ka Buñdi. ¹⁹ Maan ka gem tiyiy-ak,
 ñaar unja do adiy, kar ba aaro, gem-
 ak baay dooye. Maan ka gem tiyiy-
 ak, ñaar ñaamgigdó ñaa gine gamin
 ku samaanno. » Iisa kaawtu pa-ak
 a gamin okinco, ñuur ku teendi.

²⁰ Kar Iisa kaawtu pey aman : «
 Kaaw ta gem kaawiyo in maan ka
 ña giniyo, ñuur di nigaag do unji ka
 Buñdi. ²¹ Asaan min do gelbiney-
 ak ko amiliy pikirre taat samaanno
 ta ñaamiig do baaye kaak munjam,
 do kokinaw, do dee ka geemir, ²² do
 kokine ka miday wal daad kara.
 Ampaa ko, ñu giniy tamaanaw, ñu
 giniy motol, ñu caaciyiy gee, ñu
 giniy ta ñu rakiyo, ñu giniy hasu-
 udinaw, ñu nigiy binjiko in eenco,
 ñu iciy ziñkiko, ho ñu poociy jipte
 goyinco. ²³ Ñuur-añ ko gamin ku
 samaanno kuuk amila min do adiy
 ka gemor, ho nigaag do unji ka
 Buñdi. »

*Ase ka daatik taat Yuudinçado
 (Matiye 15.21-28)*

²⁴ Min Iisa gaasiit kaawoy, ña
 uctu min do wer-aka ho ña deettu
 do kid ka Tiir. Ña unjitu do ger
 rakki, ña rakaado waan yaa ibine a
 ña goy ede. Kar gay, ña bal gedire
 cigile ziy. ²⁵⁻²⁶ Tala kar daatik rakki
 romti aarid obta dortu gee kaawa
 do bi ka Iisa, ta asiiji. Taar gay
 Yuudinçado, ñu weeyit do geeger
 Siri do ka kid ka Penisi. Min ta asiiji,
 ta dersitu do unji ho ta marmiliiji
 aman : « Gem kol tacco, baanu !
 Atkig aarid-añ min do romor. »
²⁷ Iisa diyiiit aman : « Ras ja koogin
 yaa aaye ! Yampa, kuuniyaado ñuu
 icinji tee ka kooginar ho ñuu oriñ
 do kanir. »

²⁸ Daatko-at kaawiji aman : «
 Gem kol *Rabbiney, kaawon-an ka
 seener. Kar kan sa, ñuur tiya
 meerin kuuk gaama min do pise ku
 kooginar di. » ²⁹ Min pa-ak, Iisa
 diyiiit aman : « Kaawke ka seener
 ! Yeep ko gerke, aarid, ñaar amil ko
 min do romke. » ³⁰ Hiyya, daatko-
 at duwtu geero. Min ta ote, ta gasiit
 romti aarid rasta ho ta jammiya ko
 ka danjil.

Coole ka gem kaak ñunguyuuu

³¹ Min Iisa kaawtu in daatko-
 at, ña deettu min kid ka Tiir, ña
 aadtu min kid ka Sidon in kid kaak
 ñu koliy Geegirnay ku Orok ho
 ña birtu do biy barre ka Galile.
³² Do wer-ak ñu iyiji gem kaak
 ñunguyuuu ho gaayay amallo. Ñu
 marmiliiji do Iisa a ñaa lee pisinji
 do gem-ak ñaa coole. ³³ Min ñaar-
 ak, Iisa obiig gem-aka, ña imiliig
 serek min do geemir ho ña kolñiijig
 denjinay ku gem-ak in kormayŠ,
 kar ña pictu ulña do kormay ho ña
 diirijiit leesey ta gem-aka. ³⁴ Iisa
 kociltu kuwa, ña niiztu ho ña diyiji

† 7:16 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw
 ta Grek. § 7:33 'kormay' : Werin daarin, ñu kaawa a 'pernay'.

do gem-ak aman : « Eppata ! » ansi-ak aman : « Pilu ! »

³⁵ Do wer-ak, kodok di, gem-ak teestu cokiye, leese y teestu awke, ho na baagtu kaawe samaane. ³⁶ Iisa kaawiico do gee okiŋco aman : « Dakoŋ kaawenno do gemor. » Min na kaawiico pa-ak, nuur gay totiraat kat kaaw do geemir. ³⁷ Gee-ak ajbiyту tak-tak ho nu diyту aman : « Way, gem-aŋ gina riy samaane nam dungiuyuyin sa, na coolaagu nu doriyo ho gee kuuk gaayico amallo sa, kaawiyo ! »

8

Bere ka teendi do gee alip pood
(Matiye 15.32-39)

¹ Do wiktin taar-at gee dakina numtu ho nu ginno maan ka teendi. Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho na diyiico aman : ² « Gee-aŋ, nu tala aminduwco, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. ³ Ya nu naamaag aditco aaye, gudurrico yaa arme botildi, asaan daariŋco as min serek. » ⁴ Maajirnay telkiiji aman : « Kalaan ta aŋka, kar giico gase tee momo kaak yaa neciŋco ? » ⁵ Iisa indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Nuur gay aman : « Ni gin mappa peesira » ⁶ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka, na deliiji barkin do Buŋdi, na pirsiiiga ho na beriicog do maajirnay a nuuco deediŋji. Hiyya, maajirnay deediicog do gee-aku.

⁷ Nu gin oki tenilna minaw-minaw pa. Iisa deliiji barkin do Buŋdi do tenilna-aku ho na diyiico do maajirnay a nuuco deediŋco oki ! ⁸ Okiŋco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig kaak dake nam nu miin girdin peesira. ⁹ Miday ku tee-ak yaa nece alip pood pa.* Iisa diyiico aman : « Baaŋ kate ! »

¹⁰ Kar kodok di, na neptu markaba in maajirnay ho nu birtu do kid ka Dalmanuta.

Inde ka gamin kuuk ajbay
(Matiye 16.1-4)

¹¹ *Pariziyenna astu, nu teestu meele in Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Buŋdi. ¹² Iisa niiztu puus kar na diyту aman : « Maa di gee ku diŋka indiy maan kaak ajbay ? Ka seener nu kaawaako, gee ku diŋka-aŋ, nu gediraado naaco gine maan kaak ajbay loco. » ¹³ Kar na rasiigu, na neptu markaba ho na aaltu aar barrer.

Maajirnay ku Iisa bal ibiniŋ misa
(Matiye 16.5-12)

¹⁴ Min nu ottu datik barrer, maajirnay pakirtu a nu bal ice tee, nu gin mappa rakki di do markabco. ¹⁵ Iisa taayiigu aman : « Yaman pakiron ! Goyoŋ godom min gel ta Pariziyennar in ta *Herood. »

¹⁶ Maajirnay kaawtu benannico aman : « Na kaawiite pa-ak asaan gi bal ice mappa-aŋ di walla ? » ¹⁷ Iisa ibiniit pikirrico ho na indiig aman : « Maa di ku kaawiy aman : « Gi bal ice mappa-aŋ di walla ? » Yoo diŋ sa ku tallo misa walla ? Kayko icdo misa ? Nu goy misa bombo di ? ¹⁸ Ku talig gamin okiŋco kuuk nu gintu ho ku dorig gamin okiŋco kuuk nu diyту, kar kayko icdo di bat. ¹⁹ Wiktin taat nu pirsiiig mappa ka beeyi, miday alip beey teetu, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin orok in seera. » ²⁰ Kar Iisa indiigu pey aman : « Hadi wiktin taat nu pirsiiig mappa ka peesira, gee alip pood teetu-ak gay, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin peesira. »

* 8:9 'alip pood' : Daadi in koogin gay, nu bal osiŋco.

21 Iisa diyiiico pey aman : « Yoo diñ sa ku ibingunno a nu waa ? »

Pile ka noolol

22 Hiyya, Iisa in maajirnay ottu Betsayda. Annere, ñu daaniiji nool rakki, kar ñu marmiliiji aman : « Gem kol *Rabbiney, baanu ! Diriga, ñaa pile. » 23 Iisa obiig pisiinji ka nool-ak, ña imiliig serek min do helliner. Kar ña giniiji uliñ do odinay, ña leeyiiji pise ho ña indiiig aman : « Ek kat ki tala maanna ? » 24 Nool-ak telkiiiji aman : « Nu tala gee ar atay, kar ñu jaawaw. » 25 Iisa leeyiiji pey pise do odinay. Gem-ak odinay piltu. Ña tali ko karaan. 26 Min ñaar-ak, Iisa diyiiiji aman : « Deet ko gerko, dak jagenno do helliner. »

Piyer diya a Iisa, ñaar Masi (Matiye 16.13-20, Luk 9.18-21)

27 Min ñaar-ak, Iisa in maajirnay deettu do hellinnan ku moota in kid ka Sezare ka Pilip. Do botildi, ña indiiig maajirnay aman : « Do bi kanto, gee kaawa a nu waa ? » 28 Njuur gay telkiiiji aman : « Daariñ kaawa a ki Yaaya-Batist, daariñ, a ki Eli, ho daariñ gay, a ki min nabiinna ku min awalle. » 29 Kar Iisa indiiig pey aman : « Hadi kun gay diya a nu waa ? » Piyer telkiiiji aman : « Kinke Masi kaak Buñ doftu. » 30 Kar Iisa karmiig maajirnay a ñu kaawenno tak-tak do waanna a ñaar ko Masi kaak Buñ doftu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 16.21-28, Luk 9.22-27)

31 Kar Iisa teestu pey ñildin maa-jirnay aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeñ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanundi yaan pocindu. Nuu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » 32 Ña kaawcot ko warañ di. Kar Piyer imiliig serpiya ho ña leesiji. 33 Kar Iisa kol-siig maajirnay ho ña uciiji do Piyer

aman : « Baa annere, Seetan-an ka ! Pikirreñ, taar arro in ta Buñdi, taar ta geemir di. »

Maman gii aadin Iisa

34 Kar Iisa koliig gee kuuk dakina ho in maajirnay, ña diyiiico aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, ñaa pooce pey bariye galal ta meenji, ñaa icin etoy ka taa biner ho ñaan aadindu. 35 Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, ñaa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto ho do bi ka Kabarre ta Gala gay, ñaa gase goye kaak ta6. 36 Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisiinji ho ña rawtig goyinji, ñaar-ak galilti gay maa ? 37 Ñaa bere maa ñaa gidie goye ka gaasdo ? 38 Gee ku diñka, ñuur gina taat samaanno ho ñu newsiji kop do Buñdi. Ya gem kaak gina sokañ lotu in do kaawnar do unço ka gee-aku, nun Ron gemor oki, naaji gine sokañ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Buñdi kuuk *cawar oki. »

9

1 Iisa diyiiico pey aman : « Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daariñco mataado di ñuu talin *Meennaw ta Buñdi asa in gudurre. »

Newse ka wijeer ta Iisa (Matiye 17.1-13, Luk 9.28-36)

2 Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in Yaaya ho ña iyiiig keeco kuwa ka damba ta bolok. Tala kar Iisa ziy newse. 3 Kesuuney deettu portik kar nam ta diya odina. Min irnen di, do adiy ka kidar okinji, ginno gem kaak ya acin portik ansi. 4 Ta bite-an di, maajirna taltu nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, ñuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. 5 Hiyya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-an ka. Niiko siye tarram subba, rakki

locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »

⁶ Kar Piyer gay ibanno taat nja kaawe, asaan kolaw obgu. ⁷ Min Piyer kaawa misan di, uc gooti-igu ho min do uc-at amila gaay kaawa aman : « Njaar-an Rondu, nu elgig dakina. Cokiyon kaawoy ! » ⁸ Kodok di, maajirnay taliy-ak Muusa in Eli sawle, illa Iisa keeji di goya.

⁹ Min nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakonj kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-anjka nam nun *Ronj gemor, naa nooyen ja min do muuti. » ¹⁰ Nu ooyiit kaawoy. Kar nu testu inde zinjico aman : « Na raka kaawe maa, na diyiy a "naa nooyen ja anjka ?" »

¹¹ Kar maajirnay indiiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹² Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, nja leen gamin-an do botilco. Kar ku iban di nu siir do Kitamner a nun Ronj gemor, naa taabiye dakina ho gee yaan pocindu. ¹³ Kar gay nu kaawaako, Eli njaar as ko, kar gee gay taabiyyig ar taat nu rakiyo uudin taat Kitamne kaawtu. »

*Coole ka gem kaak gin punpun
(Matiye 17.14-21, Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Wiktin ta Iisa in maajirnay ku subba yeepiy do eenco, nu gastu gee dakina numco do eenco-aku. Min gee-ak, goy oki agindaw ku gaanuundi meela in nuura. ¹⁵ Min gee-ak taliig Iisa, nu raastu, nu gadu a nu baaji ooye. ¹⁶ Iisa indiiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo in agindaw-anjka ? » ¹⁷ Gem rakki min datik geemir diyiiji aman : « Gem kol tacco, nu iyinjon Rondu, kidi coolinji. Na gin aarid ka todaaji kaawo. ¹⁸ Ay wer kaak aaridji ucji, na accigig keder nam biy amila toppiyo, na eeyma saanjji ho ziy aayiy yap. Nu indig maajirnan a nuuji

atkinji, kar gay, nu bal gedire. » ¹⁹ Iisa kaawiico aman : « Kunj gee ku dinjka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjko ho naako sosinjko pey ? Iyig ronnji-an anne. »

²⁰ Kar nu iyiiigiga. Min aarid talig Iisa-ak, na azbiig mic-ak zid-zid-zid. Na galtu keder, na tunjiliyo nam biy amila toppiyo. ²¹ Iisa indiiig takan mic-ak aman : « Min kimin aarid-an obiiga ? » Njaar gay telkiiji aman : « Min na kapaki. ²² Kun kawta, aarid naamgig do aki wal do amiydi, na rakiy deenji. Ya kii gedire kiini gaaye, tal aminduwni. » ²³ Iisa telkiiji aman : « Maa di ki diyiy a "ya ki gedire kiini gaaye ?" Do njaar kaak aamine, botol goya a nja gine ay maanna. »

²⁴ Kodok di, takan mic-ak kaawtu rada aman : « Nu aamin kadar kii gedire giniin maanna-anjka. Kar gay, gaayorduut pey imaandu ! » ²⁵ Min Iisa taltu kadar gee numa numen di-ak, na leesiiji do aarid-ak aman : « Kinj aarid, ki ginaag gee dungiuyuyna ho ki toda awke ka leeser. Yalla amal rasig mic-anjka ho dak yeepenno pey tak-tak ! » ²⁶ Aarid-ak kooltu rada, na azbiig mic-ak zid-zid-zid, kar na amiltu. Do wer-ak, mic-ak weytu lasaan nam gee ku goy ede-ak kaawiy aman : « Na mate ! » ²⁷ Hiyya, Iisa obiig min do pisinji, na copiliiga ho mic-ak peytu.

²⁸ Wiktin ta Iisa unjitu geero, maajirnay indiiig aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkinj aarid-anjka ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kar gay, aarid njaar-an, kuu gedire imilinji-ak, illa in inde ka Bunji ja. »

Iisa kaawa pey do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 17.22-23, Luk 9.43-45)

³⁰ Min njaar-ak, Iisa deettu min ede in maajirnay ho nu aadtu min kid ka Galile. Iisa rakaado gee ya

ibine wer ka ɲa goyiyo, ³¹ asaan ɲa garkiyaag maajirɲay. ɲa diyiiɔo aman : « Nun roɲ gemor, ɲu asaan berin do pise ka midir, ɲuun deendu ho yiriy ta subbinɲkar gay, naa nooye. » ³² Kar ɲuur gay bal ibinin baat ta kaawoy. Paa ko, ɲu gintu kolaw taat ɲuu indinɲ Iisa do bi ɲaar-aka.

*Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Luk 9.46-48)*

³³ Hiyya, ɲu ottu kat Kaperɲayuum. Wiktn ta ɲu goyiy geero, Iisa indiig maajirɲay aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » ³⁴ ɲuur gay bugum cit-cit, asaan botildi, ɲu meel benannico a ɲuu ibine waa kaak tatik paka. ³⁵ Min ɲaar-ak, Iisa goytu keder, ɲa kolig maajirɲay ku orok in seera, ɲa diyiiɔo aman : « Ya gem kaak raka ogire do unji ka Bunɲi, ɲaa dake aar ta eenji ho ɲaa gine gay riyco. »

³⁶ Kar Iisa obtu mic rakki, ɲa iyiig do datikco, ɲa diyiiig do tumkay ho ɲa diyiiɔo aman : ³⁷ « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar ɲa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ɲa da obdo nun di, ɲa obig ɲaar kaak ɲaamintu. »

*Waan kaak adiy pondikdo in
kunjo, ɲaar kanjo
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Yaaya diyiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan ɲaar in gintenno. » ³⁹ Kar Iisa gay kaawtu aman : « Dakonji todenno. Asaan ginno waan kaak yaa gedire gine maan kaak ajbay in sinj kunto ho ba aar, ɲaa nige pey biy in nunu. ⁴⁰ Waan kaak adiy pondikdo in kunjo, ɲaar kanjo. ⁴¹ Gem kaak gaayaako, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, ɲaa gasin haginey yoo ɲa beraako amay sood ku maala

pondik-an di do saan ta ku geenji ku Masi. »

*Gale kaak do zunuubinnar
(Matiye 18.6-9, Luk 17.1-2)*

⁴² Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, ɲuui duune tolo do gaayay ho ɲuu accin do barrer sa guna. ⁴³ Ya pisinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in pisinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in pisinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁴ Do wer ɲaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]* ⁴⁵ Ya asinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in asinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in asinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁶ Do wer ɲaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]*† ⁴⁷ Ya odoɲ di iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna kii unje in odoɲ rakki di do *Meennaw ta Bunɲi, min kii unje in odinan seerco do ak taat matdo. ⁴⁸ Do wer ɲaar-ak, gur ku matdo tiyiig momtina ho ak sa goy doo. ⁴⁹ Uudin taat ak siyiig hadinne ho uudin taat maral giniig tiw gala, Bun sa icit taabine, ɲa newsiig gemo, ɲa ginii *cawar. ⁵⁰ Ku iban tam kadar maral ɲuur gala. Kar ya ɲuur kat cille gay, kuuco gaaye maa, ɲuu aawe ? ɲaar-ak, kunjo oki goyon gala ar maral ho goyon in aapiye benanniko. »

10

*Garaan do bi ka totiriikar
(Matiye 19.1-12, Luk 16.18)*

¹ Min ɲaar-ak, Iisa uctu min ede, ɲa baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. Pey gee dakin

* **9:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunɲi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **9:46** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunɲi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

aale numiiji, ɲa teestu garkiyinco uudin ta ɲa garkiygiigu.

² *Pariziyenna daarin ɓaawiiji moota, ɲu rakiy gaase baay. Paa ko, ɲu indiiɓ aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daacyi walla ? » ³ Kar lisa gay telkiico aman : « Muusa gay, ɲaar rasko maa gaanuun da ? » ⁴ ɲuur gay diyiiiji aman : « Muusa ber botol a gem ya siire maktumne ta totiriikar ho ɲaa totirin daacyi. » ⁵ Min lisa dortu pa-ak, ɲa diyiiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. ⁶ Yampa, do teesindi, Buɲ kilgiyit duniine, ɲa kilgiyig mitko in daatko.* ⁷ Do bi ɲaar-ak ko, mitko yaa rasiɲtacco in yaaco, ɲa ɓaayiy ɲume in daacyi, ⁸ ho seerco, ɲuu gine ar gem rakki di do unji ka Buɲdi. Ampa-ak, ɲu seerro pey, ɲu ɲum ko gem rakki di.† ⁹ Maan kaak Buɲ duunga-ak, gem ipiraagdo. »

¹⁰ Wiktin taat ɲu unjitu geero, maajirɲay ku lisa indiiɓ pey do bi ka totiriikar. ¹¹ ɲa kaawiico aman : « Gem kaak totirit daacyi ho ɲa obtu ta pey, ɲaar-ak kokina karan di. ¹² Ar taar-an ko, geem taat rasig mitti ho ta obtu ka pey, taar-at kokina karan di. »

Iisa barkiya koogina

(Matiye 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³ Gee iyiiiji koogin do lisa a ɲaaco lee pise, ɲaa barkiyinco. Kar maajirɲay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Min lisa taliig maajirɲay leesaaco do geemir-ak, ɲa dapiɲtu ho ɲa diyiiico aman : « Rasoɲ koogin-aɲ yaadu ase. Dakoɲco todenno, asaan *Meennaw ta Buɲdi taar do gee kuuk ar koogin-aɲku. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Buɲdi ar mico, ɲa unjaado tak-tak. »

¹⁶ Hiyya, ɲa baamiyiig koogina, ɲa leeyiico pise ho ɲa barkiyiigu.

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷ Do wiktin ta lisa amiltu ko, gem rakki ɲaamiig in gadiy. ɲa der-situ do unji, kar ɲa indiiɓ aman : « Gem kol tacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁸ lisa gay diyiiiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Buɲ keeji di. ¹⁹ Kin ibingig gaanuun kaak Buɲ bertu do geemir : « Dakoɲ deenno gee, kun miday, dakoɲ kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakoɲ kokinenno miday kara, okinɲo, dakoɲ kokinenno gamna, dakoɲ raadenno in sin ku gemor, dakoɲ diyenno kaaw do gemor, beron horoomin do aginiyko. » ‡ ²⁰ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol tacco, nu karmiyiig gaanuun-ak okinji min nu kapak di. » ²¹ lisa taliig gem-ak ajbiyga ho ɲa elgig dakina, ɲa kaawiiiji aman : « Dakin pey maan rakki : ɓaa gidiyig gamnaɲ okinco ho deediɓ gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen mallen do unji ka Buɲdi. Kar asu, aadnu. » ²² Min gem-ak doriit kaaw-at, ɲa yiimiit wijeeneɲ asaan ɲa gay gamnar.

²³ lisa taliig maajirɲay kuuk goy do serpey, ɲa diyiiico aman : « Unje kaak do *Meennaw ta Buɲdi, ɲaar rada do gay gamnar ! » ²⁴ Kaawoy-at unjiico kolaw do maajirɲay. Kar lisa diyiiico pey aman : « Gem kol sintay, unje ka do Meennaw ta Buɲdi, ɲaar rada ! ²⁵ Lokumo gedi-raado taa bire min do bee ka ripir-rer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Buɲdi yaaji gine pey rad paka. »

²⁶ Do wer-ak, maajirɲay ajbiytu tak-tak, ɲu indiy zinɲkico aman : « Di ampa-aɲ gay, waa yaa gase jile ?

* 10:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27, 5.2. † 10:8 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

‡ 10:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20.

» 27 Kar Iisa gay taliig yalaan ho ña diyiiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunji gay, ña melen di. »

28 Min ñaar-ak, Piyer diyiiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okinço a niin aade. » 29-30 Kar Iisa diytu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyi, kooginay wala morgoy do saan tanto in Kabarre ta Gala, do goye ka dinka, ñaa gase pey pak miya : geray, sinta, aginay, koogina in morgina. Wariy sa, ñaa gase. Kar do wiktin taat yaa ase neginda gay, ñaa gase goye ka gaasdo. 31 Gee dakina kuuk ogir dinka yaa ñake aaro, ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

Iisa kaawa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 20.17-19, Luk 18.31-34)

32 Min ñaar-ak, Iisa in maajir-nay ictu botol ta Zeruzaleem. Iisa ogiriico. Kar maajir-nay in gee kuuk aadaagu, kolaw unjiico do maan ka yaaji ase Zeruzaleem. Iisa koliig maajir-nay ku orok in seera, ña teesiico gaare maan ka yaaji ase. 33 Ña kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ronj gemor, ñuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, ñuu dee kaawco a ñuun deendu. Kar ñuun berin do gee kuuk Yuudinnado. 34 Gee-ak yaadu samtiye, ñuudu pice ulña, ñuun koocindu in kordinjo ho ñuun deendu. Kar yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. »

Inde kan Zaak in Yaaya

(Matiye 20.20-28)

35 Min ñaar-ak, Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede, ñaawiiiji moota do Iisa ho ñu diyiiiji aman : « Gem koltacco, ni raka kiini giniñ maan kaak niin inde-anja. » 36 Iisa indiigu aman : « Ku raka naako gine maa ? » 37 Njuur gay telkiiiji

aman : « Ya ki icit Meennuwin, ni raka gemni rakki yaa goye do meedañ ho rakki gay do ñugilan. »

38 Kar Iisa diyiiico aman : « Kun bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-anja. Kuu gedire kuu seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? Kuu gedire ooyin *batem ka taabiner kaak eraan-anja walla ? » 39 Njuur gay telkiiiji aman : « Hii, nii gedire. » Iisa kaawiico aman : « Ka seener, kuu gedire see kordindir taat naa see ho kuu ooyin batem kaak nu kaawtu. 40 Kar do goye kaak do meedar wala do ñugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin ñuur-ak, Bunj siyig do ñuur kuuk ña doftu. »

41 Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ñu dapiñiico do kun Zaak in Yaaya. 42 Hiyya, Iisa koliig okinço ho ña kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenço in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. 43 Kar lokon gay, ta ginaado ampa. Minninko, ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ñaa gineñ ja ar gay riyko, 44 ho ya minninko rakki raka ogire, illa okinjo, ñaa gineñ ja ar berriko. 45 Asaan nun *Ronj gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do ñuur kuuk goy do zunubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Pile ka nool rakki

(Matiye 20.29-34, Luk 18.35-43)

46 Min ñaar-ak, Iisa in maajir-nay ho in gee dakina kuuk aadaaga-ak, ñu ottu do geeger ka Zeriiko. Min ñu aaliig geeger-ak, ñu gastu nool kaak goy oce do bit ka botildi. Nool-ak, ñu kolaag Bartime, ña ronji ka Time. 47 Min ña dortu kadar ña Iisa kaak min Nazareet kat biraw-ak, ña teestu koole aman : « Iisa, *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! »

48 Gee dakina awñiiiji aman : « Ha', bugam ! » Kar ñaar gay gaayay

jaala jaalen di aman : « Iisa *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! »⁴⁹ Iisa peytu, na diytu aman : « Kolonga ! » Nu dakiiji diy aman : « Obig adin ! Ucu, na kolaacin. »

⁵⁰ Hiyya, nool-ak acciit batkoy, na uctu in beerinji ho na 6aawiiji do Iisa. ⁵¹ Min na 6aawe, Iisa indiiig aman : « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-aŋ di. » ⁵² Iisa gay diyiiji aman : « Baa kate, imaanjin jilincin. » Ta bite-aŋ di, odinay piltu ho na aadiig Iisa.

11

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay 6aawtu moota in Zeruzaleem, nu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellinnan kuuk nu koliiy Betpaze in Betani. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera. ² Na diyiiico aman : « Baan do hellin ta goy undantare. Ya ku ote, kuu gase ronj durkilal duune. Yiriy rakki waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³ Ya gem indaako aman : “ Maa di ku ipirig ronj durkil-aŋka ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga ho naako yeepinji kodok di. ” »

⁴ Hiyya, nu 6aawtu, nu gasiig ronj durkil-ak duun do botildi, moota in ger ka gemor. Nu ontu ipirinji. ⁵ Wiktin taat nu ipiriiga, gee daarin kuuk goy ede-ak indiiig aman : « Naar ku gina maa ? Maa di ku ipiriig ronj durkil-aŋka ? » ⁶ Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga ho naako yeepinji kodok di. » Min pa-ak, gee-ak rasiigu, nu deettu.

⁷ Hiyya, maajirin ku seer-ak iyijig ronj durkil-ak do Iisa. Nu sid-diyiiig in kesuunco ho Iisa neptu

kuwa. ⁸ Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay yiim tapar min do kalaaner, nu leeyiig do botildi. ⁹ Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman « Hozanna, Rabbin Bunj yaa barkiyin naar kaak asa in sin kunji ! ¹⁰ Bunj ya barkiyin Meennaw ta asaw, Meennaw ta tatte sultan Dawuud. Ozilinter Bunje kaak goy kuwa ka samaaner ! »

¹¹ Min naar-ak, Iisa unjitu Zeruzaleem, na 6aawtu do *ger ka Bunji ho na taliig gamin okinco kuuk goy atta. Min na taliigu, na amiltu in maajirnay ku orok in seera ho nu birtu do hellin ta Betani, asaan pat deete.

Iisa in et ka waado

(Matiye 21.18-19)

¹² Ka kawtinti, wiktin ta nu amiliy min Betani, Iisa mey diyaaga. ¹³ Na taltu min serek et ar buguwa lee. Iisa 6aawtu tale ya na gase ronji. Kar gay, min na otiiji moota, illa na tala tapar di, asaan wiktin ta weenji misa. ¹⁴ Hiyya, Iisa diyiiji do et-ak aman : « Waan aawaado pey ronjin tak-tak ! » Wiktin ta na kaawiy pa-ak, maajirnay doraaga.

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bunji

(Matiye 21.12-17, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹⁵ Min naar-ak, Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Iisa unjitu do ger ka Bunji ho na teestu atkin nuur kuuk suugiya atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹⁶ Kar do gee kuuk jalla gaminco nu biriy min do ger ka Bunji sa, na todco. ¹⁷ Min naar-ak, na garkiyigu ho kaawiiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, naar gin ger ka salaaner ka gee okinco. ” * Kar kunj gay ginig ger ka kokiniydi. »

* 11:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7, Zeremi 7.11.

18 Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi doriit riy ta Iisa gintu. Nu teestu bariye botol taat maman nuu deenji. Kar gay, nu gina kolaw asaan gee okinco ajbiy tak-tak do garaan taat na garkiyi-igu.

19 In pat ta maako, Iisa in maajir-nay amiltu min do geegirdi.

*Kaaw ta buguw ta aaye
(Matiye 21.20-22)*

20 Ka kawtinti in kawtira, wiktin taat nu yeepiy Zeruzaleem, nu taliig et ka Iisa surpiytu-ak aay yarap min do caariy. 21 Piyer moyiit kaawoy ta Iisa ho na diyiji aman : « Gem kol tacco, talig et ka ki surpiytu-an aay yarap. »

22 Iisa diyiiico do maajir-nay aman : « Cokiyon, nu kaawaako ka seener, aaminon do Bunji in gelbin rakki ! 23 Ya gem diyit do dambaan aman : « Ucu, 6aa gal do barrer. » Nec Bun yaa janjinti. Kar Bun yaaji ooye-ak, illa ya adiy seero ho na aamin in gelbin rakki kadar maan kaak na inditu-ak yaa kuuniye. 24 Ansi-ak, nu kaawaako, ay maan kaak ku indiy min do Bunji-ak, diyon do gelbinko kadar ku gasig ko ho Bun yaako berinji. 25 Kar ya ku tees salaane ho ya ku gin kaaw in gemo, saamiyonji ja. Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner yaako saamiyin zunuubinniko oki. [26 Kar ya ku saamaydo do eenko, Takko kaak goy ka samaaner sa saamiyaakonno zunuubinniko.]† »

*Izinne ta Iisa asa min momo
(Matiye 21.23-27, Luk 20.1-8)*

27 Kar Iisa in maajir-nay yeepu pey Zeruzaleem. Wiktin ta Iisa jaawiiig ger ka Bunji, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar 6aawiiji moota. 28 Nu indiiig aman :

« Waa berjin botol ki giniy gamin-anju ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » 29 Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indinjo maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-anju. 30 Waa naamig Yaaya-Batist a naa *batiziye gee ? Na Bun walla nu geen di ? Telkondu ja. »

31 Nuur gay teestu meele benan-nico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a na Bun kat naamga, naate indinte pey aman : « Maa di ku poociit kaawoy ? » 32 Kar ginte gediraado gii diye a « nu gee kat naamga. » Nu gina kolaw do geemir, asaan gee okinco pakira kadar Yaaya-Batist, naar nabiinca ka seener. » 33 Hiyya, nu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anju. »

12

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Luk 20.9-19)

1 Min naar-ak, Iisa teesiico dele danla do agindaw ku *Yuudinnar aman : « Gin mee jineendi rakki. Na taattu atay kuuk nu koliy *bin do jineen-aka ho na naamiig in keel*. Na siytu dukitka taat nuu miyin roj ku atiydi-aku. Kar na pintu ger bolok a nuu coke kuwa nuu gooyinji. Hiyya, na rasig jineen-ak do gee daarin a nuu gooyinji ho na deettu marti. 2 Do wiktin taat roj-ak nee, na naamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a nuuji berin haginey. 3 Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku, nu koociiga ho nu atkiig pisinji orok. 4 Wiktin taat gem ka jineendi taliig na as pisinji

† 11:26 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * 12:1 'naamiig in keel' : Werin daarin, nu kaawa a 'na naamiig in jaaba'.

aaye-ak, na naamtu ka pey. Nuur gay, min na otiico, naar sa nu obiiga, nu wariiga ho nu kayiig do kaay. ⁵ Min naar-ak, gem ka jineendi-ak naamtu ka pey. Naar-ak sa, nu deeyiig kalak. Na naamtu gay riyor dakina ku pey, daarin, nu koocgu, daarin gay, nu deegu. ⁶ Gem kaak dakji-ak illa ronji kon di, na elgig dakina. Kar na osiig adiy aman : “ Rondu-an, nuu karmiyinji. ” Kar na naamiig ba aaro. ⁷ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benannico aman : “ Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Ason, daantenga kar jineen yaate dake lote. ” ⁸ Hiyya, nu obiiga, nu deeyiiga ho nu acciig kara min do jineendi. »

⁹ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniŋco maman ? Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho naa berin do gee ku pey. ¹⁰ Kar na kaawiico pey aman : Kaaw taat nu siirtu do Kitamner-an baati maa ?

“ Na dambi kaak gay pinindi accitu, Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi.

¹¹ An ko maan kaak *Rabbin Bun gintu,

ho na ajbiyinte tak-tak. ” † »

¹² Min naar-ak di, agindaw ku *Yuudinnar ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, na ceera loco. Paa ko, nu bariy botol taat nuu obinji. Kar gay, nu gin kolaw do geemir. Hiyya, nu rasiig nu deettu.

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Luk 20.20-26)

¹³ Agindaw ku Yuudinnar naamiiji gee do Iisa a nuuji dibe in kaawo. Min gee-ak, gin *Pariziyenna daarin in gee ku *Herood oki. ‡ ¹⁴ Nu dakiiji kaaw aman : « Gem kol tacco, ni iban

kadar ki kaawa seene. Ya kaaw sa, ki kaawaat do gee okiŋco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki garkiya gee in botol ta Bun di taat ta6. Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room wala kawwi ? Gii kappiye wala gi kappiyaado ? »

¹⁵ Kar Iisa gay iban kadar nu bal imilin ta aditco. Na diyico aman : « Maa di ku dibiidu ? Iyundu ja tamma rakki, naa tale. » ¹⁶ Nu iyiji. Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ¹⁷ Min naar-ak, Iisa diyico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bun di sa, beronjiig do Bun di. »

Kaaw ta Iisa taar-at ajbiygu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Luk 20.27-40)

¹⁸ Min naar-ak, gee kuuk nu koliy *Sadusiyenna baawiji moota do Iisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin aman : ¹⁹ « Gem kol tacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ” §

²⁰ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico.

²¹ Ka seerin kar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. Ka subbin kar obiita, naar oki mattu.

²² Hiyya, okiŋco sinja ku peesir-ak obiita ho nu siibiytu bal koogina. Ba aaro, taar sa menuwti gaastu.

» ²³ Kar Sadusiyenna-ak indiig Iisa aman : « Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-an okiŋco midiyti ! »

²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Kun ko-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta

† 12:11 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. ‡ 12:13 ‘Pariziyenna in gee ku Herood’ : Gee ku Herood kaawa a gee okiŋco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. § 12:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-6.

Bunđi wala gudurrey. ²⁵ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunđi kuuk goy ka samaaner. ²⁶ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyyin kaaw taat do gaanuun ka Muusa wiktin taat Bunđ bayniiji do pompil kaak kobir ako, wal maman ? Nja kaaw aman : “ Nun Bunđ ka Ibraayim, Bunđ ka Isaaka ho Bunđ ka Yakuub. ” » ²⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Nja Bunđo ka gee kuuk mate, kar gay, nja Bunđ ka gee kuuk goy mento. Do taar-an, ku rawte tak-tak. »

Gaanuun kaak pakgig okinčo
(Matiye 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸ Wiktin ta Iisa meeliy in gee ku nu koliy *Sadusiyenna, tatkaw rakki ka gaanuun ka *Yuudinnar oki hadire. Min tatkaw-ak taltu kadar Iisa telkiico samaan-ak, nja baawiiji moota ho nja indiig aman : « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinji-an, ka moo paka ? » ²⁹ Iisa telkiiji aman :

« Cokiyon, koogin ku Israyeel !

*Rabbin Bunte, njaar rakki di.

³⁰ Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki,
in kelmon okintiti, in pikirren okintiti

ho in gudurren okintiti. †

³¹ An gay ka aadaag ka awalle :

Kii elin giji ar zin ka meenjin. ‡

Min ku seer-an ginno pey gaanuun ka pakgigu. »

³² Hiyya, tatkaw ka gaanuundi diyiji do Iisa aman : « Seese, gem koltacco ! Kaawon-an ka seener. Rabbin, njaar ko Bunđ kaak rakki-an di ho ginno ka pey. ³³ Gii elin Bunđ in gelbin rakki, in pikirrite okintiti ho in gudurren okintiti. Ho gii elin eente ar zin ka ku maaniite. Gamin nuur-an pakgig *satkin ta mallel ho in satkin taat gee beriy do Bunđi. » ³⁴ Min Iisa taltu

kadar gem-ak telkiij in ibine-ak, nja diyiji aman : « Kinke-an serekdo in *Meennaw ta Bunđi. » Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigigdo pey.

Masi in sultan Dawuud

(Matiye 22.41-46, Luk 20.41-44)

³⁵ Wiktin ta Iisa garkiyiy gee do *ger ka Bunđi, nja diy aman : « Maman agindaw ku gaanuundi kaawiy a Masi njaar ronj ka Dawuud ? ³⁶ Ya nja ronj ka Dawuud, maa di Ruwwin ta Bunđi naamig sultan Dawuud meenji nja diytu aman : « Bunđ kaawji do Rabbiner aman :

“ As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

nuu gine wer ka lee asinjin. ” §

³⁷ Paa ko, Dawuud meenji oki kolaag Masi-ak a “ Rabbin ”. Di maman nja gine ronji ? » Wiktin ta nja kaawiy pa-ak, gee dakina goya. Kaawoy-at ginco gala.

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar

(Matiye 23.1-36, Luk 20.45-47)

³⁸ Wiktin taat Iisa garkiyiy gee, nja kaawiico aman : « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. ³⁹ Do geray ku salaaner, nu el goye unda ho ya nu kolig do teendi, nu doba werin kuuk ta6. ⁴⁰ Nu tiyaag murgilal in neendaw. Kar do salaanco sa, nu osa kaawin dakina a paa kat, gee yaa ozilicho. Do bi njaar-ak ko, taabin tanco yaa gine rad pak ta gee okinčo. »

Bere ka murgilal

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Kar Iisa goytu moota in maan kaak gee liyiy gurus do ger ka Bunđi ho nja taliy maman gee liyiy gurus do maanna-aka. Gay gamnar liya gurus dakina. ⁴² Kar

* 12:26 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.5. †

‡ 12:31 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

§ 12:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5.

§ 12:36 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

murgil rakki pokiriŋca astu. Ta leetu tammin seer kuuk bal baaco. ⁴³ Hiyya, Iisa koliig maajirnay ho ŋa diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee okiŋco kuuk liya gurus do maanna-aŋka, ⁴⁴ asaan okiŋco-aŋ ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, iŋ pokirruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okiŋji ta berga. »

13

Dime ka ger ka Buŋdi
(Matiye 24.1-2, Luk 21.5-6)

¹ Wiktin ta Iisa amiliy min do *ger ka Buŋdi, min maajirnay rakki diyiiji aman : « Gem kol tacco, tal ja dambay-aŋku, tal ja pine-aŋka ! »
² Iisa telkiiji aman : « Ka seener ŋa samaane, kar wiktin yaa ase taat ŋuu dime, yoo dambi rakki kaak ŋu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Olibiyennar ho ŋa goytu aaniy ger ka Buŋdi. Do wer-ak, maajirnay kuŋ Piyer, Zaak, Yaaya iŋ Andre goy keeco. Nu indiig aman : ⁴ « Gem kol tacco, kaawniŋ ja, gamin-aŋ yaa ase kimin ? Ho kaawniŋ maan kaak yaani gaare asiŋco ka gamin-aŋ okiŋco. »

⁵ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno ziŋkiko ŋuuko jagiŋko. ⁶ Gee dakina yaa ase iŋ siŋdu ho ŋuu kaawe aman : “ Ŋa nun ko Masi ! ” Nu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁷ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar, moota wala serek, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-aŋ yaa aseŋ ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁸ Darre iŋ darre asa taasiŋe ho sultan iŋ sultan oki asa taasiŋe. Werin daariŋ kid asa azire ho mey yaa ase. Ar kaak daatik aawiy atti ka

weendi, gamin okiŋco-aŋ sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

« ⁹ Kuŋ gee kuuk aadintu gay, yaman pakiron do goyiŋko ! Gee asaako iyinjo do werin ku dukume seriiner, ŋu asaako kooiŋko do geray ku salaaner. Do bi kanto, ŋuuko iyinjo do uŋco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko. ¹⁰ Kar gay, Kabarre ta Gala, ŋuu gaarin ja do darrinay okiŋco. ¹¹ Wiktin taat yaa ŋu obinjo ho ŋu sakkiyiŋko, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe. Kaawin ŋuur-ak, Ruwwin ta Buŋdi yaako gaariŋco do wiktin-at di. Kaawon kaaw taat ta diyiiiko di. Ampa-ak, ŋa kuŋdo kat kaawaw, ta Ruwwin ta Buŋdi. ¹² Do wiktin taar-at, gee asa bere siŋta ku maaniico ŋuu deenjo ho aginay sa yaa gine paa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho ŋu asa bariye muutco. ¹³ Do bi kanto, gee dakina asaako pooiŋko. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ŋaa gase jile. »

Taabin ta dakina
(Matiye 24.15-28, Luk 21.20-24)

¹⁴ « Gem kaak garkiyaat kaawan, ŋa iban baati ! Ku asa tale maan ka nigindi kaak Buŋ yiliyo goy do wer kaak kuunaydo kanji. Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ŋuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁵ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta ŋaa soke gamnay. ¹⁶ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ŋaa icin batkoy. ¹⁷ Radco do daad kuuk iŋ aditco ho kuuk macpi do menaw ŋuur-aku ! ¹⁸ Indon Buŋ, gamin-aŋ yaa asenno do koyin ku elgol ku rada. ¹⁹ Ka seener do wiktin taar-at, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Buŋ kilgiyiit duniine yoo diŋka. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²⁰ Ya Buŋ kat bal peyin taaabin kodok,

waan pakaado. Kar gay, na peyit kodok do saan ta gee kuuk na dobtu. ²¹ Do mena nuur-ak, ya nu kaawaako aman : “ Talon, Masi, naar goy anne ! ”, wala aman : “ Naar goy annere ! ”, dakon cokiyoñcodo. ²² Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a nuur ko Masi ho daarin a nuur nabiinna. Nuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a nuu jage gee. Nuu jage yoo nuur kuuk Bunj dobtu ya nuu gedire. ²³ Kun gay, yaman pakiron ! Nun mininjon ko. »

Yeepe ka Ronj gemor

(Matiye 24.29-31, Luk 21.25-28)

²⁴ Kar Iisa kaawiico pey do maa-jirnay aman : « Do menaw nuur-ak, ya taañin-at bire, pato yaa mate, kooy sa ceeraado pey, ²⁵ kaalin yaa solle min kuwa ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁶ Kar kat, gee yaan talin nun *Ronj gemor yaa ase datik ucar in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁷ Naa naame *dubildu do adiy ka kidar okinji, nuu numin gee kuuk nu dobtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Luk 21.29-33)

²⁸ « Cokiyon danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ²⁹ Ampa di kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun *Ronj gemor, nu gaay ko ote. ³⁰ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinja-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. ³¹ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak.

Wiktin taat Ronj gemor yaa yeepe

(Matiye 24.36-44)

³² « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ko Bunji,

wala nun Ronjo. Tatte Bunj keji di iban. ³³ Yaman pakiron, goyon mento asaan ku ibanno kimin wiktin-at yaa ase. ³⁴ Maanna-an, naar ar gem kaak 6aa marti. Na rasiig geriy do gay riyoy. Ay gem di na gaarji riy taat naa gine ho do gem kaak gooyaajig geriy gay, na diyiji a naa goye mento. ³⁵ Di naar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo mee gerdi yaa yeepe. Kin naa ase in maako, datik aandor, in kokir ka awalle wal in kawtura ! ³⁶ Ya na yeep rimsilik sa, na gasaakonno ku weye. ³⁷ Taat nu kaawiiko-an, nu kaawiit do gee okinco : « Goyon mento ! »

14

Dee ka kaawor do muut ta Iisa

(Matiye 26.1-5, Luk 22.1-2,

Yaaya 11.45-53)

¹ Dak ko menaw seer di, *Yudinna yaa gine iindinco taat nu koliy *Paak ho in ta mappa kaak bal *gele. Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat nuu obin Iisa in cigile a nuu deenji. ² Nu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin in yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa

(Matiye 26.6-13, Yaaya 12.1-8)

³ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. Wiktin taat na goytu tee, daatik rakki unjitu. Do pisinti ta gin dew ka dambir kaak nu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam, nu kolaag « naar ». Itir-ak, nu bal amsin in maan ka pey. Min ta unjitu, ta kilciit gaay ta dewti kar ta kockiciiji itir do kaay ka Iisa. ⁴ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin dapintu ho nu kaawiy benannico aman : « Maa di ta nigiiig itir-an dur di ? ⁵ Ya gi gidiyig itir-an, nec naate iye gurus pak tammin miy subba ho gii

deedin do pokirnar. » Do wer-ak, nu ucitit do daatko-ata.

⁶ Kar Iisa gay diytu aman : « Rasonta ! Maa di ku taabiyaata ? Riy taat ta giniidu-an samaane. ⁷ Ka seener, pokirna nuur goy doo in kunjo ho ya ku rakaw, nec kuuco gine taat samaane. Kar nun gay goyaado in kunjo doo. ⁸ Ta gin ta gudurruti. Min din di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda nuu unjin zir do maginer. ⁹ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak nuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, nuu moye bit ka daatko-anta ho nuu ose do maan kaak ta gintu. »

*Isine ka Zuudas do Iisa
(Matiye 26.14-16, Luk 22.3-6)*

¹⁰ Hiyya, min paliinna ku Iisa kuuk orok in seer-aku, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot baawtu do agindaw ku gay satkiner ho na kaawiico in maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji. ¹¹ Min nu doriit kaaw ta Zuudas, aawco gala. Nu diyiji a nuuji bere gurus. Min yiriy taar-at di, Zuudas teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji.

*Iidin ta Paak
(Maark 14.17-21, Luk 22.7-14,
21-23, Yaaya 13.21-30)*

¹² Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal *gele, yiriy taar-at, nu daggiy baar, nu gingiy tee ka *Paakdi. Maajirnay indiig Iisa aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paak momo ? »

¹³ Kar Iisa tabirtu maajirnay seera ho na diyiico aman : « Baan do gegirdi, kuu naame in gem rakki icil jalin ka amiydi, aadonga. ¹⁴ Do ger kaak naa unje, kaawonji do mee ka gerdi-ak aman : “ Tatkaw naaminti a niin inde wer kaak naa tee tee ka iidiner in maajirnay ? ” ¹⁵ Kar naako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. »

¹⁶ Hiyya, maajirnay baawtu do gegirdi. Nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, nu gintu tee ka Paakdi.

¹⁷ Min pat gale, Iisa in paliinnay ku orok in seer ottu. ¹⁸ Wiktin taat nu tiyo, na diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. Naar kaak tiya in nun-an di. »

¹⁹ Min nu doriit kaaw-at, zinico ooliig koloc. Kar nu teestu indinji rakki rakki aman : « Na nununno doo ? » ²⁰ Iisa gay telkiico aman : « Min kunjo kuuk orok in seera, na naar kaak pisinni oraw do parki-an di. ²¹ Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya nu bal weenji sa guna ! »

*Tee ka Paak ta Marbinto
(Matiye 26.26-30, Luk 22.14-20,
1 Korentiyan 11.23-25)*

²² Wiktin taat nu goytu tee, Iisa ictu mappa, na deliiji barkin do Bunji, na pirsiga ho na beriicog do maajirnay. Kar na kaawiico aman : « Obon ho taan, naar-an zir. » ²³ Kar na ictu pey *kordindi, na deliiji barkin do Bunji ho na beriicota ho okinco seetu. ²⁴ Kar na diyiico aman : « Nuur-an baarir. Baar-an duunit *Jamaw ta marbinto taat Bunj asiy obe in gee ho kuuk min do saan ta gee dakina. ²⁵ Ka seener nu kaawaako, nu siyaado pey maam ku *bindi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto do *Meennaw ta Bunji. » ²⁶ Hiyya, nu riytu riyin ku iidiner, kar nu amiltu nu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

*Kaaw do bi ka tatire ka Piyer
(Matiye 26.31-35, Luk 22.31-34,
Yaaya 13.36-38)*

²⁷ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Okinjo, kuun rasindu, asaan do Kitamner nu kaaw aman : “ Naa deen gay

* 14:27 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

gooyindi ho tamgiy yaa totire. »*
 » ²⁸ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy gay, naako ogire do kid ka Galile. » ²⁹ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okiŋco-aŋ rasiŋciŋ oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Cokay, naaŋ kaawe seene, yiriyta-an di, do aando-anta, kokir boogaado dees seer di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ³¹ Piyer gay wakiliiji aman : « Ha'a, ya nu mata iŋ kiŋke oki, nu tati-raado a nu ibingicinno » Kar maa-jirna okiŋco kaawtu paa di.

Inde ka Bunji Jetsemaane
 (Matiye 26.36-46, Luk 22.39-46)

³² Hiyya, Iisa iŋ maajirnay ottu do wer kaak ŋu kolaag Jetsemaane ho ŋa kaawiico aman : « Goyon anne, nun 6aa inde Bunj. » ³³ Kar ŋa koliig Piyer, Zaak iŋ Yaaya. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁴ Kar ŋa kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kuŋ goyon anne ho goyon mento. » ³⁵ ŋa sinjitu uŋda sooda, ŋa dersitu ho ŋa teestu inde Bunj a ŋa rakaw ŋaaji etirin wiktin ta taabiŋer-an minniney. ³⁶ ŋa indiig aman : « Baaba, lociŋ-ak raddo, etirit taaŋin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiŋ rakiyo. » ³⁷ Min ŋaar-ak, ŋa yeepiico do maajirnay kuuk subba. Kar ŋa gasiig ŋu weyaw. ŋa kaawiji do Piyer aman : « Simon, ki weya ga ! Ki bal gedire goye mento pat rakki di oki ? » ³⁸ Goyon mento ho indiguwoŋ Bunj kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, ŋaar gin niyin taat ŋaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ³⁹ Ka seeriŋkar ŋa etirtu, ŋa inditu Bunj ho ŋa deeliig kaawnay ŋuur-ak di. ⁴⁰ Kar ŋa yeepu pey do maajirnay ho ŋa gasiig ŋu weyaw nam ŋu gedarro piŋiŋ odinco, ŋu ibanno taat ŋuujj kaawe. ⁴¹ Min ŋa inde Bunj ka subbiŋkar, ŋa yeepiico ho

ŋa diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diŋ wiktinti nec kate. Nun Roŋ gemor, ŋuun berindu do pise ku gay zunuubin-nar. ⁴² Talon, gem kaak isindu-aŋ asa ko eka ! Ucoŋ, ŋaaminteŋga ! »

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴³ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok iŋ seer astu iŋ gee dakina. Min gee-ak, daariŋ gin *seepinpan ho daariŋ gay gin doŋkilay. Agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho iŋ *aginay ku Yuudinnar kat ŋaamgu. ⁴⁴ Zuudas, kaak isinji do Iisa, gaarco botol taat maman ŋuu obinji. ŋa kaawiico aman : « ŋaar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, ŋa ŋaar ko ku rakiyo. Obonŋa, deetonga ho goyoyŋ samaane. » ⁴⁵ Min ŋu ottu, ta bite-aŋ di Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho ŋa ooyi-iji aman : « Gem kol *Rabbiney ! » Kar ŋa baamiyiiga ho ŋa giniiji cuud. ⁴⁶ Hiyya, ŋuur kuuk daariŋ 6aawiji moota ho ŋu obiiga.

⁴⁷ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceepu seepiney, ŋa asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ŋa dukumiiŋit dengey. ⁴⁸ Kar Iisa piltu biy aman : « Ku astu iŋ seepinpan ho iŋ doŋkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? » ⁴⁹ Kun kawta, nu goy iŋ kuŋko do *ger ka Bunji ho nu garkiyiy gee. Maa di ku obginno annere ? Kar gay, ta kuuniyту ampa-ak a kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner yaa ase do wertu. » ⁵⁰ Min ŋaar-ak, maajirnay okiŋco gadtu, ŋu rasiiga. ⁵¹ Do wer-ak gin dubil rakki kaak aadaag Iisa. ŋa ginno kesuune illa ŋa kakil zimilla di. Gee-ak obaaga. ⁵² ŋaar gay pikicog zimillay-aku ho ŋa gadtu tukinka.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner

(Matiye 26.57-68, Luk 22.54-55,63-71, Yaaya 18.13-14,19-24)

⁵³ Min njaar-ak, nu iyiiḡ Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁴ Piyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goytu in askirna, nu ooriy ako. ⁵⁵ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa, nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁵⁶ Ka seener gay, gee dakin diyiji kaaw ta raadiner, kar kaawco gay rakki do. ⁵⁷ Gee daarin uctu, nu diyiji kaaw ta raadiner aman : ⁵⁸ « Ni dorig gem-an kaawa a naa dimin ger ka Buḡ kaak gee pintu-anḡa, kar do menaw subba di, naa pine ka pey. Ger njaar-ak, nuur geenno kat yaa piniḡi. » ⁵⁹ Do kaaw taar-an sa, kaawco rakkido.

⁶⁰ Hiyya, mee satkiner ka tatko uctu do unco ka geemir, na indiḡ Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶¹ Kar Iisa gay buguma di, na telkido. Min njaar-ak, mee satkiner ka tatko indiḡ pey aman : « Kin ko Masi, Roḡ ka Buḡ kaak gee abdiyio walla ? » ⁶² Iisa gay ooytu aman : « Hii ! Na nun ko ho kuun talin nun *Roḡ gemor goy do meeday ta Buḡ kaak gin gudurre okintiti ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. »†

⁶³ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney‡ ho na diytu aman : « Wala gi raka pey saadine ! » ⁶⁴ Ku doraaga, gem-an nigiy biy in Buḡ-anḡa ! Ya do tanḡo, gem-an, gii

giniḡ maman ? » Kar okinco diytu aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁵ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin teesiiji pice ulin do Iisa. Nu duuniḡ odinay, nu koociiga ho nu indiḡ aman : « Hey nabiiḡce-anḡa, kaawnin ja waa kaak menḡinḡin § ! » Kar askirna njaamiḡ Iisa in baase.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-75, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wiktin taat Piyer goyiy kara do wer ka berel ka gerdi, gay riyor ta mee satkiner ka tatko astu. ⁶⁷ Ta taliḡ Piyer oora ako, ta ibiniiga, kar ta diyiji aman : « Kinke oki, ki goy in Iisa kaak min Nazareet-aka. » ⁶⁸ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Nu ibingigdo. Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » Min pa-ak, Piyer amiltu kara min do wer-aka, na peytu do bit ka botildi. Hiyya, kokir boogtu. ⁶⁹ Gay riyor-at gay taliiga ho ta diyico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Kun gem-an njaar min nuura tara. » ⁷⁰ Piyer gay tatira di pey. Darum sooda, gee kuuk goy ede-ak diyiji pey do Piyer aman : « Ka seener, kinke sa min nuura, asaan kinke min Galile. » ⁷¹ Kar Piyer teestu togile aman : « In Buḡ-anḡa, nu diyko doo a nu ibingigdo gem kaak ku kaawiy-anḡa ! Ya nu raada sa, Buḡ, naa daan kara. » ⁷² Do wer-ak di, kokir boogtu ka seerinḡar. Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge dees seera, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya, na amiltu kara ho na zugiiḡ ale.

15

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Luk 23.1-5, Yaaya 18.28-38)

† 14:62 Wer ka gase kaawor do Daniyeel 7.13.

‡ 14:63 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

§ 14:65 'menḡinḡin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinḡi'.

† 14:63 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

§ 14:65 'menḡinḡin' : Werin daarin,

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner, *aginay ku Yuudinnar, agindaw ku gaanuundi in gay dukume seriiner, okiñco nımtu dee kaawco. Min nu deetu kaawco, nu duuniig Iisa, nu iyiiga ho nu beriijig do Pilaat, guberneer ka Room. ² Pilaat indiig Iisa aman : « Kiñ ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kiñ meenjin kaawit ko. » ³ Agindaw ku gay satkiner diyiji kaawin dakina. ⁴ Pilaat indiig pey aman : « Ki telkaado ga ? Ki doraag doo di kaawin okiñco kuuk nu diyijin-anju ? » ⁵ Kar Iisa gay balji telke maanna nam Pilaat din sa ajbiye.

⁶ Ay iidin ta *Paakdi, guberneer Pilaat imilgiy gem rakki min danjaayne, naar kaak gee inditu. ⁷ Do wiktin taar-at, gin gem rakki sinji Barabaas, goy danjaayne. Gemak, nu obig danjaayin sawa in eenji kuuk nu barjiliig gee ho nu dee gemo. ⁸ Gee dakina baawiji do Pilaat. Nu teestu indinji a naaco gine maan kaak na gingiyco ay iidin ta Paakdi. ⁹ Pilaat telkiico aman : « Ku raka naako pikiñ Sultan ka Yuudinnar walla ? »

¹⁰ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw ku gay satkiner iyijiig Iisa. ¹¹ Do werak, agindaw ku gay satkiner isiniig gee-ak a nuu indin Pilaat naaco pikiñ Barabaas. ¹² Pilaat indiigu pey aman : « Kar naar kaak ku kolij Sultan ka Yuudinnar-an gay, naa giniñ maman ? » ¹³ Nuur gay baagtu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ¹⁴ Pilaat indiigu pey aman : « Naar nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

¹⁵ Pilaat rakaado nige aditco ku gee-aku. Hiyya, na pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, na diyiiico

a nuu koocin in kordingo. Min nu koocga, na beriicog do askinnar a nuu doodin ka etor.

*Ajimiika ta askinnar do Iisa
(Matiye 27.27-31, Yaaya 19.2-3)*

¹⁶ Min naar-ak, askinna iyiiig Iisa do geriy ka guberneer, nu unjiig atta. Kar nu koliiig eenco askinna okiñco. ¹⁷ Do wer-ak, nu isiji batik ta dindik bun ar ta sultinniidi. Kar nu siyiiji jakumne ta jamiidi ho nu isiji ar jakumne ta sultinniidi. ¹⁸ Kar nu teesiji ooye aman : « Seek, sultan ka Yuudinnar ! » ¹⁹ Kar nu menniig do kaay in eto, nu piciji ulna ho nu dersiy do unji, ansi-ak a nu karmiyaaga.

²⁰ Min nu ajimiyyig ko ajimiye, nu cimijit batko-ata, kar nu isijit tanji, nu baay doodin ka etor.

*Doodo ka Iisa ka etor
(Matiye 27.32-44, Luk 23.26-43,
Yaaya 19.17-27)*

²¹ Wiktin nu baayiyo, nu naamtu in gem rakki paa sinji Simon. Gemak min geeger ka Sireen* ho na asa min yeero. Na takan Alekzandir in Rupuus. Nu asiriig a naa icin etoy ka Iisa. ²² Kar nu iyiiig Iisa do wer rakki nu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ²³ Do wer-ak, nu rakji bere maam kuuk amse in dawin kaak nu kolij « miir ». Naar gay pooce. ²⁴ Hiyya, nu doodiig ka etor. Min nu doodga, nu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di icij taat galji.

²⁵ Wiktin taat nu doodiig Iisa, pat nec parrika ta kawtira. ²⁶ Nu siirtu kaaw taat iy obinji aman : « Naar-an ko sultan ka Yuudinnar. » ²⁷ Gin kokinay seera oki nu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. [²⁸ Ansii ko, kaaw ta nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu osig in gee kuuk jookumo. »]† ²⁹ Gee kuuk

* **15:21** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. † **15:28** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

bira min ede-ak sekiyy kayco ho ñu wariig Iisa aman : « Hey ! Kin kaak rak ñimin *ger ka Bunji ho in menaw subba di, kii pine ka pey, ³⁰jil kat doo zin ka meenjij ho paay min ka etor ! »

³¹ Yoo agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi sa samtiyaaji do Iisa, ñu kaawiy benannico aman : « Na jil gee ku pey, kar diñ gay, ña gedarro jile ziy ka meenji ! ³² Seese Masi, sultan ka Israyeel. Paay diñ di min ka etor, nii tale kar niin aamine. » Yoo kokinay kuuk ñu doodtu in ñaara oki waraaga.

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)

³³ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ³⁴ Do wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bunju, Bunju, maa di ki poociinu ? » †

³⁵ Gee daarin kuuk goy moot-ak dorga ho ñu diytu aman : « Cokiyon ja, ña kolaag *Eli ! » ³⁶ Do wer-ak, rakki minninc gadtu ña ictu bit ka jardor, ña ñuuniit do bi ka etor ho ña coopiig do maam kuuk tooro. Kar ña beriiig do Iisa a ñaa coode. Kar ña diytu aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa paayin min ka etor. » ³⁷ Kar Iisa kooltu rada ho ña mattu.

³⁸ Min ña mattu, zimilla kuuk bigira§ ñu caaltu atta do ger ka Bunji eertu min datko min kuwa yoo keder. ³⁹ Min tatkaw ka askirin ku Room ka pey do unji ka Iisa taltu maman Iisa mattu-ak, ña diytu aman : « Way, gem-an Ron ka Bunji ka seener ! »

⁴⁰ Do wer-ak, goy oki daad daarin kuuk aadig Iisa. Ñu taliy min serek.

Minninco goy Mariyam ta Magdala, in Mariyam atañ Zaak ka k-paki in Zooze, ho in Salome. ⁴¹ Ñu aadig Iisa wiktin ta ña goyiy Galile, ñu taliy kaaci. Do wer-ak goy oki daad dakina ku pey, kuuk coon in ñaara Zeruzaleem.

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁴² Wiktin taat Iisa mattu ka etor, *Yuudinna okinco siya zin kico do yiriy ta sabitdi. Yiriy taar-at teesa min gale ka pati nam gale ka pat ta kawta. Do aadinco ta Yuudin-nar, waan unjaado gem ka mate do maginer in yiriy ta sabitdi. ⁴³ Do wer-ak, gin gem rakki ñu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Ñaar oki min agindaw ku darrer ho gee karmiyaaga. Ña era ase ka *Meennaw ta Bunji. Yuusup bal rake a zi ka Iisa yaa goye ka etor in yiriy ta sabitdi. Ña baawiji do Pilaat bal kolaw ho ña indiig zi ka Iisa. ⁴⁴ Min Pilaat dortu kadar Iisa mat ko, ña ajbiyту tak-tak. Kar ña koliig tatkaw ka askirnar-aka ho ña indiiga ya Iisa mat ko jammiye. ⁴⁵ Min Pilaat doriit kaaw ta tatkaw ka askirnar-ak, ña beriiji botol do Yuusup ña baayiy paayin zi ka Iisa.

⁴⁶ Hiyya, Yuusup gidiytu k-panne, ña paayig zi ka Iisa min ka etor ho ña maliyiig in kapanne-ata. Min ña maliyya, ña baawtu unjiig do magin taat ñu dodditu ka dambar. Min pa-ak, ña tunkiltu dambi ho ña dibiriit magin-ata.

⁴⁷ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in Mariyam atañ Zooze goy tala do wer kaak ñu diyiig Iisa.

16

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-8, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta sabit birtu, kun Mariyam ta Magdala, in Mariyam

† 15:34 Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. § 15:38 'bigira' : Werin daarin, ñu kaawa a 'bakar'.

atan̄ Zaak, in̄ gaaco Salome gidiytu itir, ̄n̄ 6aawiīji kockice d̄o zi ka Iisa. ² In̄ yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus sabaan cokaw, ̄n̄ amiltu, ̄n̄ 6aayiy d̄o maginer. ³ Do botildi, ̄n̄ kaawiy benannico aman : « Waa yaate tun̄kilin̄ dambi min d̄o bit ka maginer ? »

⁴ Kar ̄n̄ jaaltu kayco, ̄n̄ tala kar dambi ka tatiko-ak waan tun̄kilig ko. ⁵ Wiktin taat ̄n̄ un̄jiyo, ̄n̄ gastu dubil rakki goy keder in̄ serip ta meeda. Dubil-ak is kesuun portiko. Min ̄n̄ taliiga-ak, kolaw obiigu. ⁶ Kar dubil-ak kaawiico aman : « Dakon̄ ginenno kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa ka min Nazareet kaak ̄n̄ doodtu ka etor. N̄aar ginno anne, ̄n̄a nooye. Talon̄, an̄ ko wer ka ̄n̄ diyiga. ⁷ Kar 6aan̄, dakon̄co kaaw d̄o maajirnay in̄ d̄o Piyer aman : “ N̄aar ogirkon̄ ko d̄o kid̄ ka Galile. Anner kat, ku 6aayiy talin̄ji uudin ta ̄n̄a kaawiiko. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak amiltu ho ̄n̄ gadtu serek min d̄o maginer. Asaan ̄n̄a barjile ho ̄n̄a azira jug-jug. Min kolaw di yoo d̄o waan sa, ̄n̄a bal kaawe.

Bayne ka Iisa d̄o Mariyam ta Magdala

(Matiye 28.9-10, Yaaya 20.11-18)

⁹ [Min Iisa nooytu, yiriy ta dumaas in̄ kawtir kawtira, ̄n̄a baynitit ja d̄o Mariyam taat min geeger ka Magdala, taat ̄n̄a atiktu aaridna peesira min d̄o ziti. ¹⁰ Ta 6aawtu, ta osiico d̄o ̄n̄uur kuuk awalle goy in̄ ̄n̄aara. N̄u morkaw ho ̄n̄a alaw. ¹¹ Kar ̄n̄uur gay, min ̄n̄a dorit̄ kaawti taat a ta talig Iisa nooye-ak, ̄n̄a bal icin kaawti.

Bayne ka Iisa d̄o maajirnay seera
(Luk 24.13-35)

¹² Min ̄n̄aar-ak, Iisa ziy newsitu ho ̄n̄a bayniico d̄o maajirnay kuuk seera d̄o wiktin taat ̄n̄a 6aayiy yeero. ¹³ Hiyya, ̄n̄a yeeptu geero

ho ̄n̄a osiico d̄o een̄co maan kaak kuuniyco botildi. Kar ̄n̄uur gay bal icin kaawco.

Bayne ka Iisa d̄o maajirnay kuuk orok in̄ rakki

(Matiye 28.16-20, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁴ Hiyya, ba aar Iisa bayniico d̄o maajirnay kuuk orok in̄ rakki d̄o wiktin ta ̄n̄a tiyiyo. N̄a leesiico d̄o bi ka imaanco taat sooda ho in̄ kayco kuuk bombo, ̄n̄a icgyid̄o kaaw ta gee kuuk talig ̄n̄a nooye.

¹⁵ Kar Iisa diyiico aman : « Jaa-won̄ adiy ka kidar okin̄ji. Gaaron Kabarre ta Gala d̄o gee okin̄co.

¹⁶ N̄aar kaak aamine ho ̄n̄a *batiziyga, Bun̄ yaa jilin̄ji. Kar ̄n̄aar kaak bal aamine gay, Bun̄ yaaji dukume seriine. ¹⁷⁻¹⁸ An̄ ko gamin kuuk ajbay kuuk yaa gaare a gee-an̄ aamin lotu : ̄n̄uur kuuk aamin lotu-ak yaa gedire atke aaridna in̄ sin̄du ho ̄n̄uur gedire kaawe kaawin kuuk marbinto. N̄uur obeaalna wal ya ̄n̄a see kop taat diya sa, ginaacod̄o maanna. N̄uur lee pisin̄co d̄o gee ku radaw ho gee-ak yaa coole. »

Coone ka Iisa ka samaaner
(Luk 24.50-53, Akt 1.9-11)

¹⁹ Min *Rabbin Iisa kaawiico paak, Bun̄ coonig ka samaaner ho ̄n̄a diyig d̄o meeday. ²⁰ Min ̄n̄aar-ak, maajirnay totirtu d̄o ay wero, ̄n̄a gaariy Kabarre ta Gala. Rabbin gaayigu ̄n̄a giniy gamin kuuk ajbay kuuk gaara kadar kaawco ka seener.]*

* **16:20** Kaaw taar-an̄ ginno d̄o makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk ̄n̄a siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

Kabarre ta Gala ta Luk Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinkar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, naar paliinno ho na bal taliñ Iisa in odinay. Kar gay, na daptoor ho naar oki hadire do wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye do goyiñji ka Iisa min do teesindi. Gamin nuur-aj ko kuuk berji botol na siirit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit do gem rakki kaak Yuudince do sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu do gee kuuk Yuudinnado kuuk goy do ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk rada ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak ta6 kaak Buñ gintu do kooginar, do daatir, do pokirnar, do awraatinnar ho do nuur kuuk gee poocgu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa ibine kadar Iisa, naar gay jiliñco.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

¹ Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy do datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in odinco ositenngu, nuur-ak riyco ta gaare kaaw ta Buñdi di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min nu bariytu baaco

samaane ta gamin okinco kuuk kuuniy min do teesindi, nu siiriin gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriin-ak asaan kii ibine seen ta garaan taat ki gastu.

Dubil ka Buñdi gaara weenji ka Yaaya-Batist

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki nu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Buñdi in gay satkiner ku Abiya.* Daaciy, sinji Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, nu gee sellen do unji ka Buñdi, ho in gelbin rakki, nu karmiyaag *gaanuun ka Buñdi okinji. ⁷ Kar nuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco nu za6 ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba tañ Zakariya as gine satkine do ger ka Buñdi asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a na 6aa onne *dokkanne atta do *ger ka Buñdi ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniy-ak, gee okinco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Buñdi bayniiji do Zakariya ho na pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniy-aka. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, na barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiji aman : « Zakariya, dak gineno kolaw. Buñ cokiyyit salaanen. Daacin Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye† in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Buñdi. Wala na siya maama, wala na siya argi. Min do adti ka yaaco di, Ruwwin ta Buñdi miinig ko. ¹⁶ Na asa iyin koogin ku Israyeel

* 1:5 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, nu deedig gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpodinjar. Kar min gay satkiner okinco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Buñdi menaw peesira, kar nu rasit kamin do eenco. Zakariya gay, naar gay satkiner min gee ku Abiya. † 1:14 'aaciye' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagine'.

dakina do botol ta *Rabbinco Bunj. ¹⁷ Naa ogiriñ unji, ñaa gine riyoy in gudurre ho in ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Naa amriñ aginay in kooginco ho ñaa newsiñ gee kuuk kayco bombo ñuu gine gee sellen. Paa kat, ñaa ñume gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiiji do dubil ka Bunji-ak aman : « Nun in daatur, seertini ni za6 ko, kar maman naa ibine kadar maanna-an ka seener ? » ¹⁹ Dubil-ak kaawiiji aman : « Nun ko kaak ñu kolij Jibriin kaak peya do unji ka Bunji. Na ñaamintu a naan iyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kin gay bal aamine do kaa-wor. Kaa-wor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Bunj yaan sokumiñ biñ nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktin taat Zakariya kaawiy in dubil ka Bunji-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiyitu do taaye kaak ña taaytu atta-aka. ²² Min ña amiltu, biy sokume. Illa ña tawga in pisinji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayinji atta do ger ka Bunji.

²³ Hiyya, min kun Zakariya deet kaminco, ñu yeeptu geero. ²⁴ Ba aaro, daaciy Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Diñ ña imil-duut kat sokuñuwir min unco ka geemir. »

Dubil ka Bunji gaara weenji ka Iisa

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bijigiy, kar Bunj ñaamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Na ñaamiig do gemso rakki, siñti Mariyam taat kaawco mat ko in Yuusup a ñuu obe. Yuusup gay, ñaar min baa tañ Dawuud. ²⁸ Dubil-ak unjitu do werti, ña ooyiititi, ho ña kaawititi aman : « Kan aacay, ka gas barkin min do Bunji. Na goy in

kanke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taaran gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawititi aman : « Dak ginnenno kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Bunji. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye siñ Iisa. ³² Mic-ak, sinji asa aale. Nuu kolin Ronj ka Bunj ka kuwa. Rabbin Bunj yaaji berin sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ Naa goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiyy gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiiji do dubil-ak aman : « Maanna-an yaa kuuniye maman asaan nun ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawititi aman : « Ruwwin ta Bunji yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootinje ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen do unji ka Bunji ho ñuu kolin Ronj ka Bunji. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki in adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, diñ adti koynay bijigiy ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Bunj. » ³⁸ Min pak Mariyam kaawtu aman : « Nun gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiidu-an yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho ña deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw ñuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak in unti do kid ka Zuude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta unjitu do ger kan Zakariya ho ta ooyiititi do Elizabeet. ⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyiti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Bunji miiniita. ⁴² Ta kaawtu in gaay tonjo aman : « Min daad okinco-an, kanken di Bunj barkiyinke ho mic kaak do adke oki, ña barkiyga. ⁴³ Nun gay waa, taat nam atan Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adir-an alji gala nam ña awke. ⁴⁵ Galal loke, kanj taat aamin do

kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman : « Nu ozila Rabbin Bun, naar kaak tatiko.

⁴⁷ Gelbiner miin in galal, asaan Bun jilaanu.

⁴⁸ Na tal aminduwir, nun taat gay riyoy ho din na jaalintu.

Ka seener gay, min yiriyta baayiy in unti,

gee okinco yaa kaawe a Bun berdu galal,

⁴⁹ asaan Bun kaak gin gudurre okintiti berdu gamin

kuuk samaan lotu.

Sellen gay sinji.

⁵⁰ Aminduwiy goy doo do gee kuuk karmiyaaga.

⁵¹ Na gaarit gudurrey in soriyay.

Na totirig gee kuuk jaala zin kico kuwa.

⁵² Na paayig sultinnay min do jardico,

ho na jaalig masaakanna kuwa.

⁵³ Gee kuuk mey diyaagu, na berco tee,

ho gay gamnar gay, na atkiig in pisinco orok.

⁵⁴ Na mogig[‡] gay riyoy, gee ku Israyeel.

Ansi-ak, na moyiig tale ka aminduwiy.

⁵⁵ Aminduwiy-at, na taliit doo do Ibraayim in tambaay

ar taat na kaawiico do aginiyte.

»

⁵⁶ Min naar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta yeepu gerco.

Weenji ka Yaaya-Batist

⁵⁷ Elizabeet, min menuwti ku weendi nectu, ta weetu mico.

⁵⁸ Mutkiyti in aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwiti-ak, nu aacyitu in taara.

⁵⁹ Min mic-ak gintu menaw porpod, kar nu astu do *dukume ka selhol. Zer nu rakji diye sin ku tacco Zakariya.

⁶⁰ Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paado ! Gii kolin Yaaya. »

⁶¹ Nuur gay telkiitit aman : « Do baako, ginno gem kaak sinji pa.

» ⁶² Kar nu kaawiji in pisinco do tacco Zakariya aman : « Ki raka ronji, gii kolin waa ? »

⁶³ Naar gay inditu maan ka siirindi, kar na siirtu aman : « Sinji Yaaya. »

Hiyya, gee-ak okinco ajbiyту. ⁶⁴ Do wer-ak, biy piltu kate ho na teestu kaawe.

Na oziliig Bun. ⁶⁵ Gee-ak kolaw unjiico. Kaaw-at totirtu do kid okinji ka dambiniidi ka Zuude

ho nu kaawa ko do bi naar-ak di. Okinco, gee kuuk doriit kaaw-at,

kolaw unjiico, ⁶⁶ nu obiit do gelbinco ho nu diyту aman : « Mic-an asa gine maa gemira ? »

Ka seener, gudurre ta Bundi goy in naara.

Zakariya ozila sellinkaw ta Bundi

⁶⁷ Ruwwin ta Bundi miiniig Zakariya takan mic-aka, na teestu kaawe ar nabiinco aman :

⁶⁸ « Oziliika do Rabbine, Bun ka Israyeel

asaan na mogiig geenji ho na jiliigu.

⁶⁹ Na imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre

min do tamba ta gay riyoy Dawuud.

⁷⁰ An ko kaaw taat min awalle Bun kaawiico

do nabiinnay kuuk na dobtu ho nuur gay kaawit do gemir.

⁷¹ Kaaw-at, taar ko taat Bun diyту a naate jilinte min do adinte

ho min do pise ka gee kuuk elgitenno.

⁷² Na tal amindaw ta aginiyte ho na bal rawtin jamuwiy taat

ta6 na obtu in nuura.

⁷³ Jamaw-at, taar ko taat Bun togiltu do tatte Ibraayim

⁷⁴ a naate jilinte min do adinte ho gii abdiyinji bal kolaw.

[‡] 1:54 'mogiig' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwig'.

- 75 Ampaa ko, gii gine sellen ho
*cawar do unji,
do menuwte kuuk na beriite do
duniiner. »
- 76 Zakariya kaawtu pey do ronji
Yaaya aman :
- « Gem kol ronji, yiriy rakki, nu
asaan kole
a ki nabiinca ka Bun ka kuwa,
asaan kii ogire do Rabbiner ho
kijji siyin botiliy.
- 77 Kiico gaare do geenji maman nuu
gase jile
ho zunuubinnico, nuuco
saamiyincoco.
- 78 Ka seener, Bun, naar tala amin-
duwte ho na elgiite.
Paa kat, naate ceerin por-
tikuwiy
min kuwa ar pat taat cokaw.
- 79 Taa ceerin gee kuuk goy do
gondikor ho muut eraagu.
Paa kat, ceerinti-ak yaate iy-
inte do botol ta aapiyer. »
- 80 Hiyya, mic-ak maadiyo ho na
gintu bombo do ruwwiner. Na
goytu do kalaaner nam yiriy taat na
gaartu ziy do gee ku Israyeel.

2

Weenji ka Iisa (Matiye 1.18-25)

- 1 Do wiktin taar-at, sultan kaak
tatik ka Room kaak nu kolig Sezaar
Ogist bertu izinne a nuu osin gee
kuuk goy do adiy ka kidar okinji.
- 2 Ose kaak awalle-ak kuuniyту
do wiktin taat Kiriniyuus goy
guberneer ka Siri. 3 Ay gem di
baawtu do geegirji, nu osiiga.
- 4 Yuusup sa uctu min do geeger ka
Nazareet, kid ka Galile, na baawtu
do geeger ka Dawuud kaak nu
kolig Beteleyem do kid ka Zuude
asaan naar min tamba ta Dawuud.
- 5 Yuusup baawtu sawa in gemsoy
Mariyam taat in adti, nu osigu.
- 6 Do wiktin taat nu goyiy misa
Beteleyem, Mariyam koyinti ku

weendi nece. 7 Min adti aawiita,
ta weeyig aawti, kar ta maliyiig
in nanjuuna ho ta deeriig do
kolooyner. Ta deeriig pa-ak asaan
wer ginno do zugin ku martir.

8 Do wer naar-ak, gin gay gooyindi
kuuk goy yeero. Nu gooya mallico
in aando. 9 *Dubil ka Bun di bayni-
ico ho *darjin ta Bun di gootiig in
portikuwti. Kolaw obiig tak-tak.
10 Dubil-ak kaawiico karan aman :
« Dakonj ginenna kolaw, nu iyko
kabarre taat yaa bere galal dakina
do gee okinco. 11 Do aandite-an di,
do geeger ka Dawuud*, nu weeko
Gay Jilindi. Naar ko Masi ho *Rab-
bine. 12 An ko maan kaak yaako
gaare kuu ibiniinji : ku 6aa gase
mico, nu maliyig in nanjuuna ho
nu deerig do kolooyner. » 13 Ta
bite-an di, dubal ku Bun di dakina
paaytu min ka samaaner, nu gasiig
ka awalle-aka ho nu teestu ozile
Bun. 14 Do ozilinco-ak, nu riya
aman :
« Darjin do Bun kaak goy kuwa ka
samaaner
ho aapiye do gee kuuk na elgiyo
kuuk goy keder. »

15 Wiktin ta dubal ku Bun di-ak
coontu kuwa ka samaaner, gay
gooyindi-ak kaawtu benannico
aman : « Yallinten ja Beteleyem,
gi 6aa talin maan kaak kuuniye,
maan kaak Rabbin Bun gaariite. »
16 Kodok di, nu uctu, nu baawtu do
geeger-aka. Nu gasiigu, Mariyam
in Yuusup ho in mic kaak nu
deertu do kolooyner-aka. 17 Min
nu taliig mic-ak, nu osicot taat
dubil ka Bun di kaawiico do bi kanji.
18 Gee okinco kuuk cokiyit kaaw
ta gay gooyindi-ak ajbiyту tak-tak.
19 Kar Mariyam gay obig gamin-an
okinco do adti ho ta pakira dakina
loco. 20 Hiyya, gay gooyindi-ak ictu
botilco. Do yeepinco, nu jaalig
sin ku Bun di kuwa ho nu oziliig
do gamin okinco kuuk nu dortu

* 2:11 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, naar geeger ka Beteleyem, wer kaak nu weeyig Sultan Dawuud.

ho kuuk ñu taltu, asaan ñu as do botilco uudin taat ðubil ka Buñdi kaawiico.

Iisa, ñu iyiig do ger ka Buñdi

²¹ Min mic-ak gintu menaw porpod, wiktin astu taat ñuuij *ðukume selño ho ñuuij diye sinj. Hiyya, ñu diyiiiji sinj Iisa kuuk *ðubil ka Buñdi gaariitit do Mariyam min ta bal ice misa adi.

²² Goytu kee, menaw nectu kuuk ñuu gine *satkin taat ñuu kuuniye *cawar do unji ka Buñdi uudin ta *gaanuun ka Muusa kaawtu. Hiyya, Yuusup inj Mariyam iciig mic-aka, ñu ðeettu Zeruzaleem ho ñu iyiig do Rabbiner do *ger ka Buñdi. ²³ Ñu gintu pa-ak asaan do gaanuun ka Buñdi, ñu siir aman : « Ay mic kaak aawo, ñuu berinji do Rabbiner. »† ²⁴ Ñuuij gine satkine. Satkin-at gay, ñuuij berguwe toreenin seera wala ammaamin seer kuuk ñaada.‡

²⁵ Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem rakki sinji Simeyon. Naar gem sellen do unji ka Buñdi ho ña karmiyaaga. Ña era asinji ka Gay Jilindi ka gee ku Israyeel. Ruwwin ta Buñdi goy inj ñaara ²⁶ ho ta miniig a ña mataado, illa ña taliñ ja inj odinay, Masi kaak Buñ ñaamtu-aka. ²⁷ Paa ko, Ruwwin-at ñaamiig do ger ka Buñdi. Do wiktin taar-at di, Iisa, aginiyyi iyiig do wer-aka a ñuuij gine gamin kuuk gaanuun kaawtu. ²⁸ Hiyya, Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho ña oziliig Buñ aman :

²⁹ « Gem kol Rabbiney, diñ ki necit kaawon.

Rasin ko, nun gay riyon, naa mate inj aapiye.

³⁰ Ka seener, nu tal ko inj odinar maman kiini jile.

³¹ Jile ñaar-ak ko kaak ki bertu do unjo ka gee okinco.

³² Taar portikaw do gee okinco a ñuu ibiniñji, ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel. »

³³ Min aginiyyi ku micor cokiyiit kaaw ta Simeyon-at, ñu ajbiyту.

³⁴ Simeyon barkiyiigu ho ña kaawitit do Mariyam atan Iisa aman : « Do bi ka ronke-an, gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dakina gay yaa coone. Mic-an, ñaar maan ka gaarindi ka Buñdi kaak gee asiy meele do bi kanji. ³⁵ Ansii ko, kaaw taat cigile do aditco, ñaa imilin kara. Kar kanke Mariyam gay, taañin yaa noomin gelbinke ar ñu waacinke inj garta. »

³⁶ Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki sinji Aan. Ta romoy ta Panuwel min tamba ta Azeer. Taar zañ ko tak-tak. Ta goytu inj mitti elgin peesira, kar ña mattu. ³⁷ Min ña mattu, ta goytu murgila nam elginti nectu orok porpod inj poof (84). Aan-at goyinti, aando, yiriyo, ta goy ko do ger ka Buñdi di, ta gina riy tanji : ta ica sayamne ho ta salkiyaw. ³⁸ Wiktin taat Simeyon oziliy Buñ-ak, Aan sa goya. Taar oki teestu ozile Buñ ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee okinco kuuk era jile ka Zeruzaleem§.

³⁹ Min aginiyyi ku Iisa gaasiit riy taat gaanuun ka Rabbin kaawtu, ñu yeepu do geegirco Nazareet do kid ka Galile.

⁴⁰ Mic-ak maadiyo ho ña ðenriyo. Ibine kaak asa min do Buñdi miinga ho Buñ berji barkin dakina.

Iisa unje do ger ka Buñdi

⁴¹ Ay elgo, aginiyyi ku Iisa 6aggiy Zeruzaleem do iidin taat ñu kolig *Paak. ⁴² Min elginay ku Iisa nectu orok inj seera, uudin ta aadinco, aginiyyi iyiig inj ñuura. ⁴³ Min iidin-at gaase, ñu yeepu. Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando, aginiyyi

† 2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12.

‡ 2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8.

§ 2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Buñ yaaco ñaame Masi kaak yaa jiliñco min do pise ka gee ku Room.

balji pakire. ⁴⁴ Do taŋco-at a wal Iisa toliya ko in gee kuuk yeepa in ŋuura. Nu eeltu in jiwi, kar ŋu teestu bariyiŋ datik ta aginiyco in royinco kuuk goy eŋe. ⁴⁵ Kar gay, ŋu bal gasinji. Nu bariyiy paa nam ŋu yeeptu pey Zeruzaleem atta. ⁴⁶ Mena seer, ŋu bariya bariyen di. Kar yiriy ta 6aay ka subbiŋkar gay, ŋu gasiig do *ger ka Buŋdi. Na goy keŋer datik ta agindaw ku gaanuundi, ŋa cokiyiigu ho ŋa in-diigu. ⁴⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak okiŋco abiytu do telkiŋji ka micor-aka, asaan ŋa telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸ Wiktin taat aginiyi taliiga, ŋuur sa abiytu. Kar yaaco kaawi-iji aman : « Gem kol ronji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin. » ⁴⁹ Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? » ⁵⁰ Kar aginiyi gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹ Min ŋaar-ak, Iisa yeeptu Nazareet in ŋuura ho ŋa karmiyiy kaawco. Yaaco gay obig gamin-aŋ okiŋco do adti. ⁵² Hiyya, Iisa maadiyo, ibiniŋji sa gaayiyo. Na goyiy sellen do unji ka Buŋdi ho do unco ka geemir.

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(*Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Yaaya 1.19-28*)

¹ Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in bey do meennuwiy. Pons Pilaat gay goy guberneer ka Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ² *Han in *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Buŋ beriijit kaawoy do

Yaaya ron ka Zakariya. ³ Yaaya jaawiiig biy ka barre ka Zurdan. Na kaawiy do geemir aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, ŋuuko *batiziyinjo ho Buŋ yaaco saamiyiŋ zunuubinniko. »

⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan.*

⁵ Zoolna, gee yaa tiisiŋco, dambinay in kootat, gee yaa eeziŋco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyiŋco dalan,

ho zorigilna, gee yaa siyiŋco sa-taan.

⁶ Paa kat, gee okiŋco yaa tale jile ka Buŋdi. ”† »

⁷ Min ŋaar-ak, gee dakina 6aawiiji do Yaaya a ŋaa batiziyiŋco. Naar gay kaawiiico aman : « Talon ja, kuŋ gee kuuk ar aalin-aŋku ! Ku pakira a kuu pake min dapiŋko ta Buŋdi taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyiŋko kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ”, asaan ka seener, Buŋ nec soke min do dambay-aŋ di, ŋaa raŋilin ron ku Ibraayim. ⁹ Din gay, jekin ŋaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron kuuk samaane, ŋuu doliyiŋji ho ŋuu acin do aki. »

¹⁰ Kar gee-ak indiig Yaaya aman : « Hadi, nii gine zinŋini maman ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak gin kesuun seera, do kaak ginno gay, ŋaaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, ŋaaco deediŋji oki. »

* 3:4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † 3:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

¹² Do wer-ak, gay obe miirir sa baawiji do Yaaya a ñaa *batiziyiñko ho ñu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine mamanan ? » ¹³ Ñaar gay telkiico aman : « Ku ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir min kuwa. Icon maan kaak ñu kaawikon di. »

¹⁴ Do wer-ak, pey gin askirna. Njuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-an gay, nii gine mamanan ? » Ñaar gay telkiico aman : « Dakon gaamenno gurus ka gemor, wala kuuji diye kaaw maala. Illa kuu peye in gurus ka ñu beriiko do koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Bun kaawtu a ñaa ñaame-aka, kar ñu indiy zinkico aman : « Yaaya-an ko yaa gine ñaara walla ? » ¹⁶ Yaaya gay kaawiico do gee okiñco aman : « Nun batiziyaako in amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin ñugiray. Gem ñaar-ak yaako batiziyiñko in Ruwwin ta Bun di ho in ako. ¹⁷ Ña ob garta do pisinji, ñaa yiile *game ka putiri ho ñaa leen do urdey. Kar bun gay, ñaa orin do ak taat matdo tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiig gee in kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

Herood obig Yaaya-Batist danjaayne

(Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18)

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daacy ta sinji Pilip ho ña gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiji dakina. In taar-ata oki, Herood bal cime kaay. Ña gin pey maan kaak jookumo, ña obig Yaaya danjaayne.

Batem ka Iisa

(Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11)

²¹ Min Yaaya, ñuu bal obin misa danjaayne ho ña *batiziyiig gee okiñco-ak, Iisa oki, ña batiziyiiga.

Wiktin taat Iisa salkiyiyo, samaan piltu waakilak. ²² Do wer-ak, Ruwwin ta Bun di paayiji ar ammaama, ho ña dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal ña ron ka Yuusup, ronji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi, Lebi ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Janaay, Janaay ronji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup gay ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Amoos, Amoos ronji ka Nawuum, Nawuum ronji ka Esli, Esli ronji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay ronji ka Maat, Maat ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Simeyiin, Simeyiin ronji ka Josees, Josees ronji ka Joda. ²⁷ Joda gay ronji ka Yowanaan, Yowanaan ronji ka Reeza, Reeza ronji ka Zorobabeel, Zorobabeel ronji ka Salatiyeel, Salatiyeel ronji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Addi, Addi ronji ka Kosaam, Kosaam ronji ka Elmadaam, Elmadaam ronji ka Eer. ²⁹ Eer gay ronji ka Iisa†, Iisa ronji ka Eliyezeer, Eliyezeer ronji ka Joriim, Joriim ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi. ³⁰ Lebi gay ronji ka Simeyon, Simeyon ronji ka Zuuda, Zuuda ronji ka Yuusup, Yuusup ronji ka Jonaam, Jonaam ronji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay ronji ka Meleya, Meleya ronji ka Menna, Menna ronji ka Mattata, Mattata ronji ka Nataan, Nataan ronji ka Dawuud. ³² Dawuud gay ronji ka Jeese, Jeese ronji ka Obeed, Obeed ronji ka Booz, Booz ronji ka Sala, Sala ronji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay ronji ka

† 3:29 'Iisa' : Iisa ñaar-an, ña Iisa Masido, ña gem ka pey.

Aminadaab, Aminadaab ronji ka Admiin, Admiin ronji ka Arni, Arni ronji ka Hesroon, Hesroon ronji ka Perees, Perees ronji ka Zuuda.³⁴ Zuuda gay ronji ka Yakuub, Yakuub ronji ka Isaaka, Isaaka ronji ka Ibraayim, Ibraayim ronji ka Teera, Teera ronji ka Nawoor.³⁵ Nawoor gay ronji ka Seruug, Seruug ronji ka Rewu, Rewu ronji ka Peleeg, Peleeg ronji ka Ebeer, Ebeer ronji ka Seela.³⁶ Seela gay ronji ka Kenaan, Kenaan ronji ka Arpaksaad, Arpaksaad ronji ka Seem, Seem ronji ka Nowe, Nowe ronji ka Lemeek.³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaley-eel, Malaley-eel ronji ka Kenaan.³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, naar ko ronj ka Bunji.

4

*Gece ka Iisa Masi
(Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)*

¹ Iisa miin in Ruwwin ta Bunji. Min na yeepey min do barre ka Zurdan-ak, Ruwwin-at naamiig do goosiner. ² Do wer-ak, *Seetanne astu gecinji. Menaw orok pood, na gecaag gecen di ho Iisa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. ³ Hiyya, Seetanne kaawiiiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, kaawiy do dambi-an a naan rafile tee. » ⁴ Iisa gay telkiiiji aman : « Nju siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di. ”* »

⁵ Min naar-ak, Seetanne iyig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner. ⁶ Kar na kaawiiiji aman : « Izinne in malle

ku sultinniidi-an, okinco, naan berinco. Gamin-an, nu berduug do pisindu ho nun naa berin do ay waan kaak nu rakiy di. ⁷ Kinj gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-an okinco locin. » ⁸ Iisa gay telkiiiji aman : « Nju siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye *Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. ”† »

⁹ Min naar-ak, Seetanne iyig Iisa Zeruzaleem ho na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunji, kar na kaawiiiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, beer kedet, ¹⁰ asaan nu siir do Kitamner aman : “ Bunj yaaco kaawe do dubilji nuun gooye, ” ¹¹ ho nu siir pey aman : “ Dubal-ak yaan acume† do pisinco. Paa kat, asinji dooyido in dambay. ”§ » ¹² Iisa gay telkiiiji aman : « Nju siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo Rabbin Bunjin. ”* » ¹³ Min Seetanne gaasiig gecinji kaak na geciiig Iisa, na rasiiga ho na deettu minninye a naa ere wiktin ta pey.

*Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)*

¹⁴ Min naar-ak, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji, Iisa yeeptu do kid ka Galile ho gee okinco kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kanji di. ¹⁵ Na bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okinco ozila ko naar di.

*Nju pociig Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)*

¹⁶ Iisa baawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na baggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taar-at oki, na unjitu pey do ger ka salaaner. Min na unje, na uctu a naa garkiye Kitamne. ¹⁷ Nju beriiiji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na

* 4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3.

† 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13. † 4:11 ‘acume’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘okume’.

§ 4:11 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

* 4:12 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

piliita, ho ɲa gastu wer kaak kaawa aman :

¹⁸ « Ruwwin ta Bunɗi goy in nunu asaan ɲa doɓintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Ƴa ɲaamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do danɲayner, ɲuu pikiɲco.

Ƴuur kuuk noolna, ɲuu piliɲ odinco.

Ƴuur kuuk ɲu taaɓiyaagu, ɲuucco imilin taaɓinco.

¹⁹ Ƴa ɲaamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Bun. » †

²⁰ Min ɲa gaastu in garaaney, ɲa maliyiit maktumne-at do werti, kar ɲa beriiɲit do gay riyor ho ɲa goyту. Gee kuuk goy do ger-ak, okiɲco, odinco gooya ko ɲaar di. ²¹ Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiriyta-an kat wiktinti nece. » ²² Gee okiɲco kuuk cokiyga-ak ajbiytu do kaawin kuuk unja do gelbiner ɲa kaawiico ho ɲu teestu kaawe samaane do bi kanji. Kar ɲu diyту aman : « Ƴaar-an wal ron ɲa Yuusup doo di ? » ²³ Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak ɲu kaawgiy aman : “ Kiɲ gay coole geemir, diɲ gay cool kat ziɲ ka meenjiɲ. ” Kuudu kaawe pey aman : “ Ni dorig gamin okiɲco kuuk ki gintu Kapernayuum, diɲ gay ginig anne do darre ta meenjiɲ oki. ” » ²⁴ Kar ɲa deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiince kaak gee ku darrey ica kawoy. ²⁵ Nu kaawaako ka seener, do wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina do kid ka Israyeel ho mey yaarko unjitu do wer okiɲi asaan elgin subba in koyin bijigiy amay bal noke. ‡ ²⁶ Kar gay, Bun bal ɲaamin *Eli do murgilgal kuuk goy do kid ka Israyeel-aku, ɲa ɲaamig

do murgil rakki taat goy do hellin ta Sarepta, do kid ka Sidon. ²⁷ Kar do wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burdum do darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldo yoo rakki minninco. Illa ɲa cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy do ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okiɲco, ɲu dapiɲtu aale. ²⁹ Kar ɲu uctu putur ho ɲu teestu akiliɲi nam ɲu imiliig kara min do geeger ka Nazareet. Geeger-ak, ɲu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiiig Iisa do wer kaak jerle a ɲuu akiliɲi pey, ɲaa tunkile kefer. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, ɲa birtu min do datikco ho ɲa deettu.

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Maark 1.21-28)*

³¹ Min ɲaar-ak, Iisa ɓaawtu do geeger ka Kapernayuum, do kid ka Galile ho ɲa bildiy gee in yiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiytu do bildiɲi-aka, asaan ɲa kaawa in izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicin tam, kiɲ ko kaak Bun doɓtu ho ɲa ɲaamtu. » ³⁵ Iisa telkiiji do aarid-ak in gaay tonjo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anja ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho ɲa amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di, maan sa bal giniɲi. ³⁶ Gee-ak okiɲco ajbiytu tak-tak ho ɲu kaawtu benannico aman : « Taaran gay maa kaawra ? Gem-an kaawa in izinne ho in gudurre do aaridnar, ek di ɲu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okiɲi, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

† 4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2.

‡ 4:25 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 17.1.

Coole ka gee dakina

(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)

³⁸ Min naar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho na baawtu wer kan Simon. Min na unjitu geero, na gasiit kogoy, ziti kobire. Nu indiig Iisa a naa ase talinti. ³⁹ Iisa baawiititi ho na oniititi, kar na kaawtu in gaay tongo do raduwat a taa rasinti. Ek di ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-akiyiig geenco okinco kuuk radaw in ay biyaw ta raduwar do Iisa. Na leeyiico pise ho na cooliigu. ⁴¹ Aaridna amiliy min do gee dakina in koriycu aman : « Kinke Ron ka Bunji ! » Kar Iisa gay awniico ho na tofiico kaawo, asaan nu ibingig a naar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala do geray ku salaaner

(Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, na deettu do kalaaner. Gee dakina amiltu bariyinji. Min nu gasga, nu leyiiga a naa deetenno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa baa do geegirnay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meenaw ta Bunji. Do riy taar-an ko, Bun naamiinu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, na baawtu do kid ka Zuude, na gaariy Kabarre ta Gala do geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

5

Dobe ka maajirna kuuk awalle

(Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)

¹ Yiriy rakki, Iisa baawtu do biy ka barre kaak nu kolig Zenezareet. Gee dakina asiji a nuu cokiye kaaw ta Bunji. Gee-ak akila zin kico, nu raka a nuuji baawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho na taltu markabin seera goy do biy ka barrer. Gay cabindi* gay paay ko ace ribbinco.

³ Iisa baawtu, na coktu ka markab ka Simon-aka ho na kaawiji a naa sinjin sood min do gongumor†. Hiyya, na goytu in baay ho na teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu in bilde ka geemir, na kaawiji do Simon aman : « Sinjite pey unda do wer ka baata ho pikkirongu ribbinko kuu cabe boosi. » ⁵ Simon telkiji aman : « Gem koltacco, aando-an okintit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkirin ribban. » ⁶ Hiyya, nu pikkiriigu ho nu soktu boos dakina nam ribbinco sa eeraw. ⁷ Nu jaaliico pise do eenco kuuk goy do markab ka pey a nuu jorkinco. Eenco-ak astu ho okinco, nu miniig markabinco seerco in boosi nam markabinco-ak raka nooriye.

⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, na dersitu ris do asinji ku Iisa ho na kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, etar minniner asaan nu gin zunubinna. » ⁹ Simon kaawtu pak, asaan naar in eenji, okinco, nu ajbiye do bi ka boos kuuk dakina nu soktu-aku nam kolaw sa obgu. ¹⁰ Min eenji ku Simon kuuk ajbiyak, goy oki Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa diyiji do Simon aman : « Dak ginenco kolaw. Min yiriyta-an, ki cabaado pey boosi, illa kii cabguwen ko geen di. » ¹¹ Hiyya, nu iyiig markabinco do gongumor, nu rasiig in gaminco okinco ho nu aadiig Iisa.

Cale ka burdumdi

(Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45)

¹² Ba aaro, Iisa goy do geeger rakki ho gem kaak dukum burdum asiji. Min gem-ak taliig Iisa, na dersitu do unji nam na noodiig unji keder, kar na loklikiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ¹³ Iisa naamtu

* 5:2 'Gay cabindi': Werin daarin, nu kaawa a 'gay dee boosir'. † 5:3 'do gongumor': Werin daarin, nu kaawa a 'bi joorner'. ‡ 5:13 'diriiga': Werin daarin, nu kaawa a 'ecimiiga'.

pisinji, na diiriiga[†] ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diŋ calu ! » Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ¹⁴ Iisa karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar ziŋ do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ŋuu ibine kadar ki cale. » § ¹⁵ Min ŋaar-ak, gee kaawa ko kaawin kunji di pak ka awalle. Gee dakina ŋumiyo, ŋu cokiyyi kaawoy ho na cooliigu min do raɗuwniico. ¹⁶ Kar Iisa gay amilgiy do kalaaner keeji di ho na salkiyyiyo.

*Coole ka gem kaak rungiye
(Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12)*

¹⁷ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi in gee kuuk ŋu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okiŋco ku Galile in ku Zuude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Bun goy in Iisa a ŋaa coole gee. ¹⁸ Gee daarin pa astu, ŋu icil gem kaak rungiye ka darinildi. Nu bariya botol taat ŋuu unjin do gerdi a ŋuu iyin do Iisa. ¹⁹ Kar gay, gee tid aale nam ŋu bal gedire unjinji. Ampaa ko, ŋu coktu kuwa ka gerdi-aka, ŋu noomtu bee ho ŋu paayiig in darinilji datik geemir do unji ka Iisa. ²⁰ Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunubinnan, ŋu saamiyjinŋu. » ²¹ Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « Na maa gemir kaak niga biy in Bun-ankka ? Waa yaa gedire saamiye zunubinna ? Illa Bun keeji di ! » ²² Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? ²³ Ya nu kaaw aman : “ Zunubinnan, ŋu saamiyjinŋu ” wala “ Ucu ho jaawu ”, taat moo melen ?

²⁴ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunubinnar do duniiner. » Kar pey, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiiŋ-anj, ucu, icig dariniljin ho deet gerko. » ²⁵ Kodok di, gem-ak uctu do unco ka geemir okiŋco, na iciig darinilji, na deettu gerco ho na oziliy Bun. ²⁶ Do wer-ak, gee okiŋco kolaw obiigu, ŋu ajbiyту tak-tak ho ŋu teestu ozile Bun. Nu kaawiy aman : « Yiriyta, gi tal gamin kuuk ajbay aale. »

*Kole ka Lebi
(Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17)*

²⁷ Min ŋaar-ak, Iisa amiltu kara ho na taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyoy. Kar Iisa kaawiji aman : « Uc aadnu. » ²⁸ Ek di Lebi uctu, ŋu rasiig gamnay okiŋco ho na aadiiga. ²⁹ Kar Lebi iyiig Iisa do geriy, na depiyiga. Gay obe miirir dakina in gee kuuk pey sa tee in ŋuura. ³⁰ Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujumjume. Nu kaawiico do maajirnay ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anku ? » ³¹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ŋuur kuuk raɗaw. ³² Nun bal ase do gee kuuk tala zinŋkico a ŋu sellen. Nu as do ŋuur kuuk ibina kadar ŋu gina jookumo a ŋuu rasiŋ goyiŋco kaak awalle. »

*Inde do bi ka sayamner
(Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20)*

³³ Pariziyenna indiiŋ Iisa aman : « Maajirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho ŋu salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw ho ŋu siyaw. » ³⁴ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk ŋu kolig do iidin ta obindi, ya ŋu goy misa in ŋaar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a ŋuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. ³⁵ Kar gay, wiktin yaa ase taat

nuu icin̄ ñaar kaak obe min dō datikco. Yiriy taar-at kat, ñu asiy ice sayamne. »

³⁶ Iisa deliico pey danla aman : « Waan eerro giteen min dō batik ta marbinto a ñaa naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa ñumaado in̄ taat zoode. ³⁷ Waan laado maam kuuk eelaw dō etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, ñuu ñaale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸ Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa dō etirsinna kuuk marbinto. ³⁹ Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : “ Maam kuuk nee kat gala. ” »

6

Iisa in̄ yiriy ta sabitdi

(Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, kuñ Iisa bira min dō morginar. Maajir-nay teestu yiime kay ku *gemer, ñu sooyiyo ho ñu eeymiyo. ² Do wer-ak, gin *Pariziyenna daarin̄ kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todiite in̄ eele ka geeror ? » ³ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin̄ ga maan kaak Dawuud in̄ eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiiigu ? ⁴ Dawuud un̄jitu dō *ger ka Bun̄di, ña teetu tee kaak ñu bertu *satkin dō Bun̄di, ho ña beriico dō eenji oki. Zer tee ñaar-ak, gem ka pey ginno botol taat ñaa teenji, illa gay satkiner di. » ⁵ Iisa kaawiico pey aman : « Nun *Ron̄ gemor di mee sabitdi. »

Coole ka gem kaak pisin̄ji mate

(Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6)

⁶ Gin menaw, in̄ yiriy ta sabit ta pey, Iisa un̄jitu dō ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ña teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisin̄ji ka meeda mate. ⁷ Agindaw ku gaanuundi in̄ *Pariziyenna dibiiiji

dō Iisa, ñu rakiy tale ya ñaa coole gem in̄ yiriy ta sabitdi, kar ñuuji diye kaawo. ⁸ Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. Ña diyiiiji dō gem kaak pisin̄ji mat-ak aman : « Ucpey datik ta geemir. » Ek di ña uctu, ña peytu. ⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Nu indaakon̄ ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen̄ wala gii ginguwe taat jookumo in̄ yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwiñco ? » ¹⁰ Min ña indiiig pa-ak, ña taliig gee-ak okiñco, kar ña kaawiiiji dō gem kaak pisin̄ji mat-ak aman : « Taarig pisin̄jin̄. » Ek di ña taariiga ho pisin̄ji cooltu dō weriy. ¹¹ Min agindaw ku gaanu-undi in̄ Pariziyenna taliig maanna-ak, ñu dapiñtu aale ho ñu teestu kaawe benannico dō maan kaak ñuuji gine dō Iisa.

Paliinna kuuk orok in̄ seera

(Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19)

¹² Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a ñaa salkiye. Ña waltu kuwa in̄ inde ka Bun̄di. ¹³ Min wer waltu, ña koliig maajir-nay, kar ña doḡtu minninco orok in̄ seera ho ña koliig a ñu *paliinna. ¹⁴ Paliinna-ak, ñuur ko : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer* in̄ sinji Andre, Zaak in̄ Yaaya, Pilip in̄ Bartelemi, ¹⁵ Matiye in̄ Tooma, Zaak ron̄ji ka Alpe, Simon kaak mala dō darrey, ¹⁶ Zuud ron̄ji ka Zaak, ho in̄ Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine dō Iisa.

Coole ka geemir

(Matiye 4.23-25)

¹⁷ Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in̄ paliinnay-aku, ña peytu dō wer kaak patal. Maajir-nay dakina goy dō wer-aka, in̄ gee dakin dakina ku pey min kid okin̄ji ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min geegir-nay ku Tiir in̄ Sidon kuuk goy dō biy ka barrer. ¹⁸ Gee okiñco-ak as a ñuu cokiye kaawoy ho ñaa cooliñco.

* 6:14 'Piyer' : Sin̄ ñuur-an̄ diya a 'dambi'.

Njuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹ Ay gem di raka diirinji, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okinco.

Iisa kaawa do bi ka galal in taabine
(Matiye 5.1-12)

²⁰ Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, na taliig maajirnay ho na teestu kaawe aman :

« Galal do kunj kuuk pokirna, asaan *Meennaw ta Bunji taar loko.

²¹ Galal do kunj kuuk mey diyaako dinja, asaan tee yaako necinjo.

Galal do kunj kuuk zulinjo minaw dinja, asaan ku asa site in galilko.

²² « Galal loko ya gee elgiikonno, ya nu yilaako, ya nu waraako ho ya nu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Roj gemor.

²³ Aaciyon min galal wiktin taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Bunj yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-anj taaḍiyiig nabiinna oki pa.

²⁴ « Kar gay, do gaayiyko kunj gay gamnar, asaan ku gasit ko galilko.

²⁵ Do gaayiyko kunj kuuk dinj tee necinjo, asaan mey asaako deenjko.

Do gaayiyko kunj kuuk sita dinja, asaan kuu asa ale do taaḍinko.

²⁶ « Do gaayiyko kunj kuuk gee okinco ozilaako, asaan awalle aginiyco ozilaag nabiinna kuuk raada oki. »

Ele ka adiner
(Matiye 5.38-48, 7.12)

²⁷ « Kar gay, do kunj kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwonj adinko ho ginguwonco sellen do nuur kuuk elgiikonno.

²⁸ Indonco barkin ta Bunji do nuur kuuk surpiyaako ho salkiyonco do nuur kuuk taaḍiyaako.

²⁹ « Ya waan baasinjin do gar-gumon, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkon, rasjit ta kapak oki. ³⁰ Beriyo do ay waan kaakindaacin maanna ho ya waan gaamig maannan, da icenno pey biy. ³¹ Ginoŋco do geemir ay maanna ar taat kunj rakiy a nuuko gine loko.

³² « Ya kunj kat el gee kuuk elgikon di, maman Bunj yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki elgig nuur kuuk elgiigu ! ³³ Ya kunj kat gina sellen do nuur kuuk ginaako sellen di, maman Bunj yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki gina pa ! ³⁴ Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Bunj yaako ozilinjo ? Gee kuuk gina jookumo oki bera daan do eenco ya nu hariya a nuuco kappiyinti. ³⁵ Kar gay, elguwonj adinko, ginguwonco sellen. Berguwonco daana ho dakon hariyenno a nuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Bunj ka kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Bunj, naar sellen do gee okinco, nuur kuuk ozilgigdo yoo kuuk motilay oki. »

Dukume ka seriiner
(Matiye 7.1-5)

³⁶ Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyon sellen ar Takko ka sellen. ³⁷ Dakon talenno zinjiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Bunj dukumiikonno seriine loko. Dakon diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Bunji obaakonno. Saamiyonco do gee kuuk ginaako jookumo ho Bunj yaako saamiye loko. ³⁸ Beronj ho Bunj yaako bere. Naako bere ar gem kaak liya koo do girdor, na yakyikiiga, na nonyiiga nam ta sollaw. Ampaa ko, Bunj yaako yeepin maan kaak ku ginii do geemir. »

³⁹ Iisa deliico pey danla aman : « Nool kat daanjiy giji noolo walla ? Ha'a, daanjo. Yampa seerco, nuu

solle do beendi. ⁴⁰ *Maajirinçe, ñaar pakgigdo tatkuwiyy kaak bildiga, kar ñaar kaak ñu bildig samaane gay yaa nece in kaak bildiga.

⁴¹ « Maman ki taliy gan kaak ka-pak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odon tanjin gay, ki talgigdo ? ⁴² Kin kaak gin et tatik do odon, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : « Gem kol sinji, rasin ja naa icin gan kaak goy do odon-anka ? » Ki tallo et kaak goy do odon walla ? Tal ja gem kaak kaawa in biy di-anka ! Gedar ja do tanjin, kii tale karan, kar kii imilin gan kaak goy do od ta sinjin. »

Maajirin kaak tab
(Matiye 7.16-20,12.33-35)

⁴³ « Et kaak samaane waado ron kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado ron kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ibinaag min do ronji. Gee okaado ron ku buguwar wala ron ku karumder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen-ak, sellinkuwiyy asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko ña imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : « *Rabbine, Rabbine » in binjikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Ñaar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in botilti, ña ar waa ? ⁴⁸ Gem ñaar-ak ar gem kaak pina gero. Ña eciriy ja beenay baata, ña paayig dulaayinna ku gerdi ho ña teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa ñaa eeziydo, asaan ña pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in botilti, ñaar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di ña eeziy nam ña nigiy tak-tak. »

7

Gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room
(Matiye 8.5-13)

¹ Min Iisa gaasit kaawoy ok-intit do geemir, ña deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tatkaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tatkaw-ak gin gay riyor rakki radaw nam ña gaay mate. Ñaar gay, ña elgiga. ³ Paa ko, wiktin taat ña dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ña tabiriiji aginay daarin ku *Yuudinnar, ñuujji diye a ñaa ase coolin gay riyor. ⁴ Min aginay-ak ottu moota do Iisa, ñu wakiliiji marmile aman : « Gem-an nec ta ki gaayinji, ⁵ asaan ña elgig geente ho ñaar di oki pinig gerni ka salaaner. » ⁶ Hiyya, Iisa uctu ña baawtu in ñuura. Wiktin taat ña gaay ote geero, tatkaw ka askirnar-ak ñaamtu roynay a ñuujji diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taabiyenno asaan nun bal nece kii unje do gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin baawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaroy. Ya nun kat kaaw do rakki minnince a « Baa ! » Ek di ña baayo. Ya nu kol rakki ka pey a « Asu ! » Ek di ña asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a « Ginit riy-anta ! » Ek di ña giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, ña ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar ña newsiico do gee ku aadaaga-ak ho ña kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ñaar-anka. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk tatkaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min ñu yeepe, ñu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka ron ka murgilal

¹¹ Min ñaar-ak, Iisa uctu, ña deettu do geeger kaak ñu koliig Nayiin.

*Maajirnay in gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat na gaay ku unje do geegirdi-ak, na naamtu in gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, na ronj ka murgilal. Ronji rakki di gaasiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, na taltu aminduwti ho na kaawiitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! » ¹⁴ Kar Iisa sinjitu moota ho na diirig daringal-aka. Min na diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol ronji, nu kaawaajin, ucu ! » ¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, na goytu in baay, kar na teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak nam kolaw sa unjiico ho nu kaawtu aman : « Ozilinten Bunje ! Na iyte nabiinco tatko do datikte. » Ho nu kaawtu pey aman : « Bunj as mogin geenji. » ¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid ka Zuude okinji yoo do kidin kuuk moota oki.

*Inde ka Yaaya-Batist
(Matiye 11.2-19)*

¹⁸ Min naar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okinco kuuk Iisa gintu-ak do tatkuwco. Min nu osiji pa-ak, Yaaya koltu minninc seera ¹⁹ ho na naamiig do Rabbin Iisa a nuu indinji aman : « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ²⁰ Min nu otiji, nu kaawiji aman : « Yaaya-Batist naaminti a niin inde aman : “ Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? ” » ²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, na bera aapiye do mersinar, na atka aaridna ho na pila odin ku noolin dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin talaw, mersin jaawa taltal, burdumin calaw, dungyuuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta

Gala. ²³ Galal do naar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

*Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ²⁵ Yampa, ku baaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun ta samaan-at, nuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku baaw tale waa ? Nabiinco ga ? Hii, ka seener nu kaawaako, kun tal gem kaak pakgig nabiinco. ²⁷ Yaaya-Batist, naar ko kaak Bunj kaawtu do Kitamner a naa naame awalle min Iisa Masi. Kitamner kaaw aman : “ Nun naa naame gay tabiriikar unci

a naan siyin botilin. ”*

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk nu weeyig ween di-an, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, naar kaak kapak do *Meennaw ta Bunji-ak gay, naar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okinco in gay obe miiri oki cokiyiig Yaaya. Nu ibin kadar Bunj, naar sellen ho nu ooytu, Yaaya *batiziyiigu. ³⁰ Kar *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi gay pociit taat Bunj rakiy a nuu gine, nu bal ooyin batem naar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku dinka-an, nuur ar maa geenda ho nu tur kun waa ? ³² Gee nuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinco aman : “ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ³³ Di talon, wiktin taat Yaaya-Batist astu, na taado ho na saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : “ Aarid obga. ” ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ronj gemor astu, nu tiyaw

* 7:27 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1.

ho nu siyaw, ho ku kaawa aman :
 “ Talon ja maan gemir kaak adiy
 begirji-an̄ka ! Na tiyaw ho na siyaw
 ! Na royco ka gay obe miirir in̄ gee
 kuuk gina jookumo. ” ³⁵ Gee kuuk
 ooya ilim ta Bun̄di gay, nu ibiniit
 tak kadar taar sellen̄. »

*Isa do ger ka Simon kaak
 Pariziyen̄ce*

³⁶ Min naar-ak, *Pariziyen̄ce
 rakki kolig Iisa gerco a nu 6aa tee.
 Iisa ooytu, na 6aawtu wer ka gem-
 aka ho nu goytu tee. ³⁷ Do geegirdi-
 ak, gin daatik rakki taat gin oorne.
 Min ta dortu kadar Iisa goy tiya
 do ger ka Pariziyen̄cer-ak, ta ictu
 gazzaz wic-wic† miin in̄ itir, kar
 ta dakig gasa. ³⁸ Min ta gasga, ta
 jopintu in̄ alinti do aaroy ta Iisa,‡
 zulin̄ti etiltu do asin̄ji ho ta suudiig
 in̄ duruwti. Kar ta giniiji cuud do
 asin̄ji ho ta kockiciico itir. ³⁹ Min
 Pariziyen̄ce kaak kolig Iisa talit pa-
 ak, na kaawtu do adiy aman : « Ya
 gem-an̄ kat nabiīnce ka seener-ak,
 naa ibine kadar daatik taat diirgan
 gin oorne. » ⁴⁰ Iisa kaawiīji
 do gem-ak aman : « Cokay Simon,
 nu gin kaawo, naan̄ kaawinti. »
 Simon telkiīji aman : « Gem kol
 tacco, kaaworduuta. » ⁴¹ Kar Iisa
 deliiji dan̄la aman : « Gee seer ic
 daana ta gurusdi min do gemor.
 Ka rakki ic tammin miy beey§,
 rakki gay tammin orok beey. ⁴² Kar
 uudin taat seerco nu ginno maan
 kaak nuu kappiyinti-ak, gem-ak
 saamiyiicota. Min ku seer-an̄ku, ka
 moo yaa elin̄ji paka ? » ⁴³ Simon
 telkiīji aman : « Ya do tanto-at, kaak
 daanay dakina, na saamiyiita. »
 Iisa kaawiīji aman : « Hii ! Bin̄ gala.
 »

⁴⁴ Min na kaawiīji pa-ak, na
 newsitit do daatko-ata ho na
 kaawiīji do Simon aman : « Ki

taliit daatko-anta ? Min nu un̄jitu
 gerko, ki baldu bere amay kuuk
 naa ace asindu. Taar gay acduug
 asindu in̄ zulin̄ti ho ta suudiig
 in̄ duruwti. ⁴⁵ Kin̄ baldu gine
 cuud, taar gay min ta un̄jitu di, ta
 aay gine cuud do asindu. ⁴⁶ Kin̄
 baldu kockice itir do kaar, taar gay
 kockicdu do asindu. ⁴⁷ Ansii ko,
 ka seener nu kaawaajin̄, geem-an
 zunuubinniti kuuk dakin-ak, nu
 saamiytigu. Do bi naar-ak ko, ta
 gaarig elinti dakina. Kar gay, naar
 kaak nu saamiyji sood-ak, elin̄ji oki
 sooda. » ⁴⁸ Kar Iisa kaawiītit do
 daatko-at aman : « Gem kol romoy,
 zunuubinnike nu saamiyken̄gu. »
⁴⁹ Gee kuuk nu koltu do teendi-ak
 kaawtu do aditco aman : « Naar
 maa gemir kaak nam saamiya
 zunuubinna kare ? » ⁵⁰ Kar Iisa
 gay kaawiītit do daatko-at aman : «
 Imaan̄ke jilin̄ke, 6aa in̄ aapiye. »

8

Iisa in̄ gee kuuk aadaaga

¹ Min naar-ak, Iisa birtu do gee-
 girniidi ho do hellinniidi a naa
 gaare Kabarre ta Gala ta *Meen-
 naw ta Bun̄di. Paliinna kuuk orok
 in̄ seer goy in̄ naara, ² in̄ daad daarin̄
 kuuk Iisa atiktu aaridna minn̄inco
 ho kuuk cool min do raduwniico.
 Daad-ak, minn̄inco goy Mariyam,
 taat min Magdala, taat Iisa atiktu
 aaridna peesira min do ziti, ³ Zaan,
 daacyi ta Suuza, gay riyor kaak
 tatik ka sultan *Herood, ho in̄
 Sizaan. Daad-ak in̄ een̄co dakina
 ku pey gaayaag kun̄ Iisa in̄ gam-
 inco.

Dan̄il ta gay luwor

(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)

⁴ Gee dakin aale amiltu min ay
 geeger ho nu asiiji do Iisa. Nu
 numiy do wer ka Iisa goyiyo ho na
 deliico dan̄la aman : ⁵ « Cokiyon̄

† 7:37 'gazzaz wic-wic' : gazzaz-ak, nu siyig in̄ dambay kuuk nu koliīy 'albaatir'. ‡ 7:38 'ta
 jopintu in̄ alinti do aaroy ta Iisa' : Do aadin ta Yuudinnar, ya nu tiyaw, nu dan̄law, asin̄co gay in̄
 aaro. § 7:41 'tammin miy beey' : Tamma rakki nec in̄ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

! Gin gem rakki 6aa luwo do mor-goy. Wiktin taat ɲa luwiy-ak*, busumji daariɲ sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyiig okiɲco. ⁶ Busumji daariɲ sollitu do kid kaak gin karnjiyo. Min ɲu amiltu di, ɲu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷ Daariɲ gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. ɲu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daariɲ pey sollitu do kid kaak samaane. ɲu amiltu, ɲu maadtu ho ɲu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu roɲ miya†. » Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta daɲil ta gay luwor

(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)

⁹ Min ɲaar-ak, maajirnay indiiɲ Iisa aman : « Daɲlaɲ-an baati maa ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Buɲ gaarkoɲ loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwiy. Kar do gee ku pey gay, ɲu delco dele daɲla.

« Paa ko, ya ɲu tala sa, ar ɲu tallo, ya ɲu cokiya sa, kayco icdo maanna. » ‡

¹¹ An baat ta daɲla-anta : Busam-ak, ɲuur gaara kaaw ta Buɲdi. ¹² Busam kuuk solle do botildi-ak, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asiy imiliit min do aditco. ɲa imiliita-ak, pa ɲuu aamine ho ɲuu gase jile. ¹³ Busam kuuk solle do kid kaak gin karnjiyo-ak gay, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho ɲu ooyiit in galal. Kar imaanco gay paaydo caari, ɲu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne gecaag di, ɲu rasiita. ¹⁴ Busam kuuk solle do pompal kuuk gin jamay-ak, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar ɲu diy gelbinco do gamin ku duniiner

ho paa ko, roɲco darsigiyo do. Gamin ku duniiner-ak, ɲuur pikirre ta duniiner in galilti ho in joriye ka mallel oki. ¹⁵ Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, ɲu obit bombo do aditco ku portiko, ɲu rasgitdo tak-tak nam ɲu wiyiy roɲ. »

Daɲil ta lampa

(Maark 4.21-25)

¹⁶ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ɲa zu6kiit in bardila wala ɲa diyiit ba daɲlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyiit do wer ka daɲaɲ. Paa kat, gem kaak unja do gerak yaa talin portikuwti. ¹⁷ Gamin okiɲco kuuk cigile, ɲuu imiliɲco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, ɲuu ibiniɲco nam ɲuu taliɲco waraɲ. ¹⁸ Yaman pakiron samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiiko ! Kar ɲaar kaak gine, Buɲ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ɲaar kaak bal gineɲ gay, ya ɲa diy kaay a ɲa gin maanna oki, ɲuujj imiliɲ minninee. »

Ataɲ Iisa in siɲtay

(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)

¹⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco in siɲtay astu taliɲji. Kar wer gay tide. Paa ko, ɲu baltu gedire ote moota in ɲaara. ²⁰ Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako in siɲtaɲ goy kara, ɲu indaacin. » ²¹ Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani in siɲtar, ɲuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Buɲdi ho ginaat in botilti. »

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)

²² Yiriy rakki, Iisa ɲeptu markaba in maajirnay ho ɲa kaawiico aman : « Aalinte aar barrer. » Ek di ɲu deettu. ²³ Wiktin taat

* 8:5 'Wiktin taat ɲa luwiy-ak' : Luw taar-at, ɲu dawiiɲ dawe ar ginte liyiy buur. † 8:8 'roɲ miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee roɲ miya, ɲaar-ak, ɲa samaan paka. ‡ 8:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

ɲu aaliy barre, Iisa gay aayiig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay aastu do markabar nam amay-ak raka teenco. ²⁴ Paa ko, maajirnay ɲaawiji do Iisa ho ɲu niiniig aman : « Gem koltacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho ɲa awɲiji do usi ho do amiydi. Ek di ɲu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵ Kar ɲa kaawiico do maajirnay aman : « Yoo diɲ sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajirnay gay kolaw obgu, ɲu ajbiyту tak-tak ho ɲu indiy zɲkico aman : « ɲaar-aɲ kat maa gemir kaak min ɲa awiɲtu di, usu in amay oki kar miyaaga ? »

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)*

²⁶ Min ɲaar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kid ka gee kuuk ɲu koliig Zeraziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu ɲaaminji. Gem-ak aaridna obga. ɲa asa min do geeger-aka, kar taaye ɲa goy ko karan di. ɲa goy tukinkin di. Gem-ak goy do zugar, illa goyiɲji do maggindi di. ²⁸ Min ɲa talig Iisa, ɲa kooltu rada ho ɲa zuɲkito guɲ do asinji. Kar ɲa kaawtu in gaay tongo aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roɲ ka Buɲ ka kuwa ? Baɲu, nu indaaciɲ, dakin taaɲiyindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a ɲaa amile minney. Awalle oki, aarid-ak accigiya. Paa ko, ɲu doodiig pisinji in asinji in jinzirrina a ɲuu gooyiɲji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak ɲaamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kin sinjin waa ? » ɲaar gay telkiji aman : « Nun siɲdu “ Dakinaw ”. » ɲa kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiji do Iisa a ɲaa ɲaaminco do bee kaak sugulgul ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a ɲaaco bere botol taat ɲu ɲaay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, ɲu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okiɲco eeztu tem in gadco, ɲu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ɲu gadtu, ɲu iyiit kabarre-at do gee-girdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, ɲu astu taliɲ maan kaak kuuniy-aka. ɲu ɲaawtu moota do Iisa ho ɲu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. ɲa is kesuune ho kaay sa as ko do weriy. ɲa goy keder do unji ka Iisa. Min ɲu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okiɲco kolaw obiig aale ho ɲu kaawiji do Iisa a ɲaa deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a ɲaa deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minney-ak loklikiji do Iisa a ɲaa ɲaa in ɲaara. Kar Iisa gay ɲaamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Buɲ ginijiɲ. » Hiyya, gem-ak yeptu ho ɲa osiig maan kaak Iisa giniji do adiy ka geegirdi okinji.

Coole ka daatkor in nooye ka micar

(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)

⁴⁰ Wiktin taat Iisa yeptu min aar barrer, gee dakina ɲaamiiga asaan okiɲco ɲu yoka ɲaar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. ɲa tatkaw ka ger ka salaaner. ɲa dersitu do asinji ku Iisa ho ɲa loklikiji a ɲaa ɲaawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elgint yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat Iisa ɲaayiyo, do botildi gee dakina nam ɲu tiryaga. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki

baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu miṇa miṇen di. Ta orig ka pisinti okiñji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta lisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do miñiñco. ⁴⁵ Do wer-ak, lisa indiiḡ gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okiñco, nu tatirtu. Kar Piyer gay kaawiiji do lisa aman : « Gem kol tacco, nuur gee kuuk dakin-añ di tiryacin. » ⁴⁶ Kar lisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigiliñ maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asinji. Kar ta teestu ose do uñco ka geemir okiñco maan kaak ñaamit ta diiriḡ lisa ho mawan kodok di ta cooltu. ⁴⁸ Lisa kaawiiiti aman : « Gem kol romoy, imaanke cooliñke. Baa in aapiye. »

⁴⁹ Wiktin taat lisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho ña kaawiiji aman : « Romoñ, taar mat ko, dak taabiynji do pey rabbin-añka. » ⁵⁰ Kar lisa doriit kaaw-ata ho ña telkiiji do Jayrus aman : « Dak ginno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » ⁵¹ Min lisa ottu wer ka Jayrus-ak, ña kol Piyer, Yaaya in Zaak ho in aginiyiti ku micar di a nuu unje in ñaara. Kar gee kuuk dakin gay, ña toḡco. ⁵² Gee okiñco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar lisa kaawiiiti aman : « Dakoñ alenno. Taar bal mate, ta weya di. » ⁵³ Gee-ak ajimiyaag lisa, asaan nu iban kadar taar mate. ⁵⁴ Min ñaar-ak, lisa obiḡ pisinti ka micar-ata ho ña kaawiiiti in gaay tonḡo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » ⁵⁵ Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar lisa kaawiiico a nuuti bere tee. ⁵⁶ Aginiyiti ku micar-at ajbiyitu tak-tak, kar lisa karmiḡ a

ñu kaawenno do gemor maan kaak kuuniy-añka.

9

Naame ka paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)

¹ Yiriy rakki, lisa numiiḡ *paliinnay kuuk orok in seera ho ña beriico gudurre in izinne a nuu atke aaridna okiñco ho nuu coole gee min do raduwniico. ² Kar ña ñaamiḡ nu baay gaare *Meennaw ta Bunḡi ho nuu coole gee. ³ Ña kaawiiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakoñ icenno yoo maanna, wala donkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do zinḡikon di. ⁴ Do ay ger kaak ku paaytu, goyoñ eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ⁵ Kar wer kaak gee pooç obinḡo-ak, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinḡo.* Pa-ak yaaco gaare kadar nu gin jookumo. » ⁶ Min ñaar-ak, paliinna deettu. Nu baawiy do ay helline, nu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero nu cooliy gee.

Herood Antipaas barjil do bi ka lisa

(Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)

⁷ Wiktin taat *Herood, guberneer ka Galile, doriḡ gamin okiñco kuuk kuuniyaw-ak, ña barjiltu asaan gee daarin kaawa a lisa-ak, ñaar ko Yaaya-Batist kat nooye min do muuti. ⁸ Kar daarin a ña *Eli kat bayne, ho daarin pey a ña nabiiñce kaak min awalle kat nooy min do muuti. ⁹ Kar Herood gay kaawtu aman : « Ñaar nun meendu-añ ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar ñaar maa gemir pey nu kaawiy biy dakin ampa-añka ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat ñaa taliñ lisa.

* 9:5 'kokoñ burintal kuuk do asinḡo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-añ jag min botol ta samaane sa, do gaayico.

Bere ka teendi do gee alip beey
(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)

¹⁰ Min paliinna yeepu, nu osiiji do Iisa gamin okiŋco kuuk nu gintu. Kar Iisa koliigu, nu amiltu keeco do wer rakki, moota in geeger kaak nu koliig Betsayda. ¹¹ Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kun Iisa deete, nu ictu botilco. Hiyya, Iisa ŋaamiigu, ŋa gaariico Meennaw ta Buŋdi ho ŋa cooliig ŋuur kuuk bariya aapiy ta zinƙico.

¹² Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok in seer-ak baawiiiji moota do Iisa ho nu kaawiiiji aman : « Kaawco do gee-aŋ a ŋuu deete. Nu baayiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho ŋuu wale. Yampa, anne-aŋ kalaane. » ¹³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kun maaniikon di beronco tee ! » Nuur gay telkiiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni ba a gidiye tee kaak yaa necin gee-aŋku walla ? » ¹⁴ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.† Hiyya, Iisa kaawiico do maa-jirnay aman : « Kaawonco do gee-aŋ a ŋuu goye keder, deedoncu orok beey beey. » ¹⁵ Paliinna ooyit kaawoy ho nu kaawiico nu goytu keder. ¹⁶ Min ŋaar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ŋa jaaltu kaay ka samaaner ho ŋa deltu barkin do Buŋdi. Kar ŋa piri-siigu ho ŋa beriicog do *maajirnar a ŋuu deedin do gee-aku. ¹⁷ Okinco, nu teetu nu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, nu numiiga nam ŋa miin girdin orok in seera.

Iisa, ŋaar Masi kaak Buŋ dobtu
(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)

¹⁸ Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maajirnay sa goy in ŋaara. Kar ŋa indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » ¹⁹ Nuur gay

telkiiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, darin a ki *Eli, ho darin gay a ki nabiinco kaak min awalle kat nooy min do muuti.

» ²⁰ Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tanƙon gay a nu waa ? » Piyer ictu kaawo aman : « Kin ko *Masi kaak Buŋ dobtu. »

²¹ Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a ŋuu kaawenno do waanna. ²² ŋa gaaytu aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeŋ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. Nu asiin deendu ho yiriy ta subbinƙar gay, naa nooye. »

²³ Kar Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, ŋaa pooce pey bariye galal ta meenji, ŋaa icin etoy ka taabiner kun kawta ho ŋaan aadindu. ²⁴ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, ŋaa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, ŋaa gase goye kaak ta6. ²⁵ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho ŋa rawtig goyinji wala ŋa meenji di id ziy, ŋaar-ak galilti gay maa ? ²⁶ Ya gem kaak gina sokaŋ lotu in do kaawnar, nun Ron gemor oki, naaji gine sokaŋ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Buŋdi kuuk *cawar oki. ²⁷ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-aŋ, darinco mataado di, nuu talin Meennaw ta Buŋdi. »

Newse ka wijeen ta Iisa
(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpod, ŋa koliig Piyer, Yaaya in Zaak ho nu coku ka dambar a nuu salkiye. ²⁹ Wiktin taat Iisa salkiyiyo, wijeeney newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu datik ta *darjin taat asa min do Buŋdi.

† 9:14 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

Nabiinna-ak, njuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa a maman na baay gaasin riyoy in muutu Zeruzaleem.

³² Do wer-ak, Piyer in eenji gay aayig wey yarap. Kar min nu niintu, nu taliig Iisa in darjiney in gee seer goy in naara. ³³ Wiktin taat gee-ak rakiy deete, Piyer ictu kaawo aman : « Gem kol tacco, gala ni goyiy anne-anjka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » Kar Piyer gay ibanno taat na kaawiyoy. ³⁴ Wiktin taat Piyer kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ Nu dortu gaay amila min do ucer, ta kaawa aman : « Naar-an rondu. Nun kat do6ga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min nu taliig gamin-ak, nu obiig do aditco ho do menaw njuur-ak, nu bal kaawe do gemor maan kaak nu taltu.

Coole ka gem kaak gin punpun

(*Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27*)

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa in paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu naaminji. ³⁸ Min datik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem kol tacco, baanu, tal do kaay ka rondu-an, naar rakki di ! » ³⁹ Aarid obgiiga ho na koolgyi koolgyio. Na tunkilgyio in gudurre nam biy amila toppiyo. Na taabiyaag ko taabiye nam na amila in rada. ⁴⁰ Nu indig maajirnan a nuu atkinji, kar nu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kun gee ku dinjka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjko ho naako sosinjo pey ? Iyiig ronji-an anne. » ⁴² Min mic-ak asiji moota-ak, aarid acciig keder ho na tunkiliy burdunkul-burdunkul. Kar Iisa awniji do aarid-aka. Ek di na cooliig mic-aka ho na beriiig do

tacco. ⁴³ Gee-ak okinjo ajbiyту tak-tak ho nu kaawtu aman : « Way, Buñ-an sa tatko ! »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy

(*Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32*)

Min gee okinjo ajbiyту do gamin okinjo kuuk na giniy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁴ « Laan denjinko samaane kuu cokiye taat naako kaawe dinjka : Nun *Ron gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. » ⁴⁵ Kar njuur gay bal ibinin kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, nu baltu gase baati ho nu gintu kolaw taat nuu indin Iisa do bi naar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka

(*Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37*)

⁴⁶ Min naar-ak, paliinna meela benannico a nuu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirico. Hiyya, na koltu mic rakki ho na diyig do unji. ⁴⁸ Kar na kaawiico aman : « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar na obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, na ob naar kaak naamintu. Asaan ya nu talaako okinjo, naar kaak nu talaag a na gina ziy kapak, naar ko kaak tatik paka do unji ka Bunji. »

Waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjo

(*Maark 9.38-40*)

⁴⁹ Yaaya kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunjki ho nin gay todaaji asaan naar in gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Dakonji todenno asaan waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjo. »

Iisa baa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Buñ gaay ko icin Iisa naa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a na baa Zeruzaleem. ⁵² Na naamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay

tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan njuu siye zinjico njuu yoke asinji. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pooç njaaminji, asaan nja bira Zeruzaleem.† ⁵⁴ Min kuñ Zaak in Yaaya doriit kaaw-at, nju kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-anju. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsiico ho nja karmiigu.§ ⁵⁶ Kar nju deettu do hellin ta pey.

*Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Wiktin taat nju deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiiji do Iisa aman : « Ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiiji aman : « Bolli, njuur gin biddinco ho diid sa gin geriyco, kar nun Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiiji do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni. » ⁶⁰ Iisa gay kaawiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, baa gaarit *Meennaw ta Bunji. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu baaco bere ooya taat ba aaro do geendu. » ⁶² Iisa gay telkiiji aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, naar turro do Meennaw ta Bunji. »

10

*Iisa naamiig maajirnay kuuk
orok peesira in seera*

† **9:53** 'nja bira Zeruzaleem' : Gee ku Samari, njuur adinco ku Yuudinnar min in elgina. Nju rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya nju baa Zeruzaleem. § **9:55** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, nju siir do wer-an aman : « Iisa kaawiico aman : " Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Ron gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jilinc. » * **10:3** 'pulkina' : Werin daarin, nju kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'. † **10:12** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinc jookum aale (Zenecz 19.24-28).

¹ Min naar-ak, *Rabbin doftu pey maajirin orok peesira in seera. Na naamiig seer seer unci do geegirnay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa baawe. ² Na kaawiico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a nja naame gay riyor do sedinji. ³ Ucon baan ! Nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar*. ⁴ Ya ku baawaw, dakon icenno do pisinco wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : " Aapiy ta Bunji yaa goye do ger-anja. " ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiy-at yaa goye in naara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiy-at yaa yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk njuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho nju naaminco samaan-ak, taan gamin kuuk nju beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : " *Meennaw ta Bunji askon ko moota. " ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho nju balko naaminco samaan gay, baan do werin kuuk berel ku geeger-aka ho kaawonco aman : ¹¹ " Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Bunji askon ko moota. " ¹² Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak

geeger ka Sodom.† »

Geegirnay kuuk pooc aamine do Iisa

(Matiye 11.20-24)

¹³ Min njaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Do gaayiyko, kuñ gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiyko, kuñ gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokoñ ko Bunjintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-añ do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-añ nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ¹⁴ Do saan taarat ko, do yiriy ta Bunj yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tañco ginaado rad aale ar tanjo. ¹⁵ Kuñ gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bunj yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa njaako orinjo ba oole. » ¹⁶ Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Gem kaak cokiyaako, na cokiyaan nunu. Gem kaak poocaako, na poocaan nunu. Kar gem kaak poocaanu-ak, na poocaag njaar kaak njaamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira in seera

¹⁷ Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira in seer yeeptu in galal. Nu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aaridna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco in sinjin. » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irne ka bunji. ¹⁹ Di cokiyon ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalnal ho do erindilnal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. ²⁰ Kar gay, dakoñ aacyenno do bi kaak a aaridna karmiyaakon di, aacyon do bi kaak a nu siirig sinjo kuwa ka samaaner. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar

(Matiye 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Bunji miiniig in galal ho na kaawtu aman : « Baaba, kin di Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjo njaada. Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²² Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingig do Ronj kat waa, illa Tati. Waan ibingig do Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ronj-ak raka a nuu ibininji. »

²³ Kar Iisa newsitu do maajirnay ho na kaawiico do nuur keeco di aman : « Galal loko, kuñ kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! ²⁴ Asaan ka seener nu kaawaako, nabiinna ho in sultinnay dakina kuuk awalle rak talin maan kaak ku taliyo, kar nu bal talinji. Nu raka doriñ maan kaak ku doriyo, kar nu bal doriñji. »

Danjil ta gem kaak sellen min Samari

²⁵ Do wer-ak, tatkaw ka gaanu-undi rakki astu. Na weyiiji do Iisa min keder aman : « Gem kol tacco, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ²⁶ Iisa kaawiji aman : « Do *gaanuunte nu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? » ²⁷ Gem-ak telkiji aman : « Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in gudurren okintiti ho in pikirren okintiti. † Kii elin giji ar zin ka meenjin. § » ²⁸ Iisa kaawiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-an ku, kar kii gase goye ka gaasdo. » ²⁹ Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinjan samaane. Paa ko, na indiig pey

† 10:27 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. § 10:27 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

Iisa aman : « Gidu-ak gay njaar waa kaak naa ele ? »³⁰ Iisa deliiji danil aman : « Gin gem rakki paaya min Zeruzaleem, njaar 6aa Zeriiko. Wiktin taat njaar 6aayo, kokinay dukumiiji botol. Nu gaamiig gamnay okinco ho nu koociig ko kooce nam nu gaay deenji. ³¹ Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min njaar taliig gem-ak, njaar jagtu serek ho njaar birtu. ³² Kar gem rakki kaak min caar kan Lebi* ottu do wer-aka. Min njaar taliig gem-ak, njaar oki jagtu serek ho njaar birtu. ³³ Kar gem rakki min geeger ka Samari 6aa marti ho njaar aada min botol-ata. Min njaar ottu do wer-aka, njaar gasiig gem-aka ho njaar taltu aminduwi y aale. ³⁴ Njaar sinjiiji moota, njaar aciig mutiyji in dawne ho njaar ooyiico sewe, kar njaar maliyijigu. Njaar nepiig ka durkilji, njaar iyiig do ger ka obe martir, kar njaar taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, njaar imiltu tammin seer† ku gurusdi, njaar beriiig do meenji ka ger ka obe martir-aka ho njaar kaawiiji aman : « Gem kol sinji, gem-an, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriiji kat arme, do yeepindu naan kappiyinji. »

³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, njaar indiiig tatkaw-ak aman : « Ki indinu a “ Gidu gay waa ? ” Din gay nun indaciin, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak nu koocuta-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiji aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiiji aman : « Di njaar-ak, 6aa, kinke oki gin ar njaar. »

Iisa goy wer kan Maart in Mariyam

³⁸ Wiktin taat kun Iisa 6aay Zeruzaleem, do botildi, nu ottu do hellin rakki. Do hellin-at gin daatik rakki sinji Maart taat njaamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo nu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder

moota in *Rabbin Iisa ho ta cokiyiy kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta 6aawiiji do Iisa ho ta kaawiiji aman : « Gem kol Rabbiney, tal ja, boor-an rasduut riy ta tukinar-an okintit do kaar. Ampa-ak, ya locin samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu dako. » ⁴¹ Rabbin telkiitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar do6 maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinji. »

11

Iisa bildiig maajirnay do bi ka salaaner

(Matiye 6.9-13, 7.7-11)

¹ Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat njaar gaastu in salaaney, *maajirinsey rakki kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirnay. » ² Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawon aman :

“ Baaba, gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin nuur keeco.

Meenuwin yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriya.

⁴ Saamiyningu zunubinni, asaan nin oki saamiyaaco do gee okinco kuuk niginti.

Ho dakni rasenno *Seetanne yaani gece. ” »

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, njaar dakig gas datik aandor ho njaar kaawiiji aman : “ Gem kol royay, beror ja daan ta mappa subba di, ⁶ asaan royay rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. ” ⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : “ Rasin godom

* **10:32** ‘gem rakki kaak min caar kan Lebi’ : Gee nuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Bundi.

† **10:35** ‘tammin seer’ : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

! Nun dibirit ko botilni. Nunu in kooginar, ni cok ko. Nu gedi-raado pey uce naan bere maanna. »

⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat nu royna oki, ya gem-ak wakila inde, naa ucen di, naaji bere maan okinji kaak na indiyoy asaan na wakila bal sokaan.

⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Bun yaako berin kaaku indiyoy, bariyon ho Bun yaako berin kaak ku bariyoy, kokon ho Bun yaako piliñ dibiroy. ¹⁰ Asaan naar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bun yaaji bere, ho naar kaak kokaw oki, Bun yaaji pile.

¹¹ Minninko-an goy gem kaak ya ronji kat indaag booso naa tee, naaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya na indaag diisa naa tee, naaji bere erindile walla ? Ha'a, beraajido.

¹³ Kun kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do nuur kuuk indaaga ! »

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-30, Mark 3.22-27)

¹⁴ Yiriy rakki, Iisa coola gem kaak aarid sokumig biy. Min na atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak ajbiyту tak-tak. ¹⁵ Kar gee daarin minninko gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul* , tatkaw ka aaridnar. »

¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bun di. ¹⁷ Kar Iisa gay ibingit pikirrico ho na kaawiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiña benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka aaridna in gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasiña ziy ka meenji di-ak, maman meennuwiyy yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya in

gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, nu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna in gudurre ta Bun di, naar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bun di as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko in gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wakin malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, na gaamin gartiy kuuk na diyту kaay ho naa deedin gamin okinco kuuk na gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak in nunno-ak, naar adiner. Waan kaak nunno gee in nunu, naar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi

(Matiye 12.43-45)

²⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemoy, na baayiy do kalaaner ho na bariyiy wer kaak naa goye. Kar ya na bal gasen gay, na osiig adiy aman : « Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninye. » ²⁵ Ek di na yeepiyo. Na gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu asiy sawa, nu unji do ger-aka ho nu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta tab

²⁷ Min Iisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiji in gaay tongo aman : « Galal do daatik taat sosinjin do adti ho berjin buwti ! » ²⁸ Kar Iisa telkititit aman : « Nun gay kaawaake, galal do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta Bun di ho ginaat in botilti. »

Iisa pook gine maan kaak ajbay

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Min naar-ak, gee dakina asiiji moota do Iisa ho na teesiico

* 11:15 'Belzebuul' : Nuur sin ku rakki ku Seetanner.

kaawe aman : « Gee ku diŋka-aŋ, ŋuur jookumo. Ŋu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ŋuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus† gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniyту maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Roŋ gemor oki naa kuuniye pa do gee ku diŋka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ŋu ibinig niŋiŋco. Sando, anne-aŋ gay, gin gem kaak pakgig Yuunus! Do saan taarat ko, yiriy taat Buŋ yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unjo ka gee ku diŋka ho ŋuuco diye kaawo. Sultiŋca taat asa min watiine‡ oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kiŋin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-aŋ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek! »

Danil ta lampa

(Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ŋa zuŋkiit in bardila wala ŋa diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ŋa diyaat do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti. ³⁴ Odinan, ŋuur ko lampa ta ziŋ. Ya odinan tala samaane, ziŋ okinji goy do portikaw. Kar ya odinan tallo samaane gay, ŋaar-ak, ziŋ okinji goy do gondikor. ³⁵ Ŋaar-ak goy godom, yampa portikuwin yaa gine gondiko. ³⁶ Ya ziŋ okinji goy do portikaw ho ŋa ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyinji okinji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapiŋcin portik kar. »

† **11:29** 'Yuunus' : Ŋaar nabiinŋe kaak Buŋ ŋaamtu do gee ku Niniib a ŋuu jipte goyiŋco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. ‡ **11:31-32** 'sultiŋca taat asa min watiine' : Sultiŋca-at, ta min Seeba. Ta as taliŋ Selemaan wiktin ta ŋa goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10). § **11:42** 'ŋuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ŋu kolaag 'menthe' in nassariŋca wala 'naana' in sogiŋga. * **11:42** 'ŋuur kuuk aawa gala' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ŋu kolaag 'rue' in nassariŋca. † **11:44** Do aadin ta Yuudinnar, ya gem ŋepid magine, ŋa cawarro do unji ka Buŋdi ho salaaney oki, Buŋ ooyaato.

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

³⁷ Min Iisa gaastu in kaawoy-ak, *Pariziyenŋe rakki koliig gerco a ŋu 6aa tee. Hiyya, Iisa ooytu, ŋa 6aawtu do wer ka gem-aka ho ŋu goyту tee. ³⁸ Min Pariziyenŋe-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak ŋu giŋgiy do aadiŋco-ak, ŋa ajbiyту. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiiji aman : « Kuŋ Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar in ta parkikdi. Kar at-aŋ gay, gelbinko miin in kokinaw ho motol. ⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-aŋku ! Buŋ kaak kilgiyig aarco ta gamin-aŋ, ŋa ŋaar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala maman ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beronŋocog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Buŋdi. »

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiyko, kuŋ Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Buŋdi min tapar kuuk do jineendi, ŋuur kuuk diyaw§ ho kuuk aawa* gala. Kar gay, ku dukumgitdo seriin in botilti ho ku elgigdo Buŋ. Zer ŋuur-aŋ ko kuuk kuu gine paka, ho ŋuur kuuk dak gay, dakoŋ aaniŋcodo.

⁴³ « Do gaayiyko, kuŋ Pariziyenna ! Ku el goye unja do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye in karaamine do werin kuuk gee ŋumiyo.

⁴⁴ « Do gaayiyko, kuŋ Pariziyenna ! Kuŋ ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan ŋu pakir-giycodo. »†

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaanuundi kaawiiji do Iisa aman :

« Gem kol tacco, ki kaawiy ampa-an, ki waraani nini oki. »⁴⁶ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Kunj agindaw ku gaanuundi oki, do gaayiyko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kunj maaniikonj gay diirgitdo inj pisinjo wala ku gaayaag inj icile.

⁴⁷ « Do gaayiyko, kunj kuuk siyig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiyonj di deegu !⁴⁸ Ansi-ak, ku gaara kadar ku ooy inj taat aginiyko gintu. Njuur deeyig nabiinna, kar kunj gay siyco maggan.⁴⁹ Do saan taar-at ko, Buñ inj ibiniñji kaawtu aman : “ Nun naaco tabire nabiinna inj paliinna. Njuur deen daariñ ho daariñco gay, ñu taañiyiñ taañiyen di. ”⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, ñu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku diñka.⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Buñ yaa taañiyiñ gee ku diñka-anj do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel yoo ta Zakariya kaak ñu deeyig do *ger ka Buñdi, datik inj wer kaak ñu giniy *satkine ho inj wer kaak atta *cawar aale. †

⁵² « Do gaayiyko, kunj agindaw ku gaanuundi ! Kunj kuuk gin kerle ka pile kayir do pisinjo. Kar inj kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maaniiko ho ku todco do ñuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyençer-ak, agindaw ku gaanuundi inj Pariziyenna dapintu aale inj ñaara ho ñu teestu indinji inj kaawin dakina.⁵⁴ Nu rakaaji ðibe a ñuu gase oorin taat ñu obin inj kaawo.

12

*Gine ka kolaw do Buñdi
(Matiye 10.26-27)*

¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiy asiyo nam ñu ñepida zinjico.

Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajir-nay aman : « Pakironj ja ! Goyonj godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okinco. Dakonj kuuniyenno gee kuuk kaawa inj binjico di ho ta aditco gay keetiti.² Gamin okinco kuuk cigile, ñuu imilinco kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibiniñco sa, ñuuco gaariñco ñuu ibiniñco.³ Ansii ko, gamin okinco kuuk ku kaawiy inj aando, gee yaa cokiyoñco inj yiriyo, ho kuuk ku semsumiy zugar inj eenjo sa, gee asa cokiyoñco waranj do wer okinji. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kunj kuuk roynar : dakonj gineno kolaw do ñuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak ñaar-anjka.⁵ Nun, naako gaare waan kaak kuuji gine kolaw : waanna-ak, ña Buñ kaak gin gudurre, ya ku mate, ñaa gedire orinjo do aki. Nu kaawaako seene, ña ñaar kat kuuji gine kolaw !

⁶ « Gee gidaydo ga diid beeyi kuuk ñaada inj gurus seer di ? Yampa, ya rakki minnino gal keder oki, Buñ iban.⁷ Kar kunj gay, duruwko okintiti, Buñ osta. Ñaar-ak, dakonj gineno kolaw. Do unji ka Buñdi, kunjko kat kaalin pakgig diid okinco ! »

*Ooye wal pooce ka Iisa Masi
(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ « Nu kaawaako waranj : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ña *maajirinçer, nun *Ronj gemor oki, naa kaawe do unco ka *dubal ku Buñdi a gem-anj kanto.⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Ronj gemor oki, naa pociñji do unco ka dubal ku Buñdi.¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Ronj gemor, Buñ yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy inj Ruwwin ta Buñdi gay, Buñ saamiyaajido.

† 11:51 Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

11 « Ya ɲu sakkiyaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultiniidi, wal ɲuur kuuk gin izinne, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. 12 Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunji yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

13 Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, kaawiy do sindu a nii deedin malle kaak tanni rasintanaka. » 14 Iisa telkiiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako dukume seriin ta gaminko ho naako deedin malliko ? » 15 Kar ɲa kaawiico do ɲuur okinco aman : « Goyonj godom ! Dakon elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Bunj tallo malle kaak ɲa gintu, ya malle-anj kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

16 Iisa deliico danja aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiday niya gamma. 17 Gem-ak kaawiy do adiy aman : « Naa gine kat maman ? Nu bal gine werin kuuk naa leenjamin-anjku. » 18 Hiyya, ɲa ictu niyin aman : « An ko taat naa gine ! Naa diminco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leenjamin-anj okinco inj mallel atta. 19 Ampak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Dinjka-anj jammay, taa, saa ho kanju do duniinen. » 20 Kar Bunj gay kaawiji aman : « Tal ja gem kaak ibanno maanna-anjka ! Do aandoan di, ɲuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-anj gay, ki rasin do waa ? » 21 Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di talonj ! ɲaar-anj maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco ka geemir-ak, ɲa gay mallel, kar do unji ka Bunji gay, ɲa ar maan kaak maala. »

*Malle ka tab
(Matiye 6.25-34)*

22 Kar Iisa kaawiico do maajir-nay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyinjo, dakon moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. 23 Asaan goye, ɲaar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinjka, ɲuur pakgit kesuun taat ku isiyo. 24 Talonj diidi, ɲu luwdo ho ɲu seddo. Nu bal gine urdina wala werin kuuk ɲu dummiyin gaminco. Kar Bunj beraaco tee. Kar kunj gay pakgig diid serek ! 25 Waa minninko, inj pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ? 26 Ya maan kaak kapak-anj din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? 27 Di talonj mamman booyaw amiliy do kalaaner, wala ɲu wasaw, wala ɲu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, inj *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece inj rakki min do booyaw-aku. 28 Ganj kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di ɲuu oriinji do ak din sa, Bunj imilaaji booyaw. Kar kunj yeel-anj kat ɲa isiikonno maman ? Talonj gee kuuk imaanco sood-anjku ! 29 Kar kunj gay, dakon diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakon obenno tirit do gamin-aku. 30 Gamin ɲuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bunj kat diya kayco. Kar kunj gay, Takko Bunj ibingig gamin kuuk yaako nece. 31 Bariyonj ja *Meennaw ta Bunji, kar gamin kuuk dak gay, Bunj yaako berinco oki. »

32 Iisa gaayiit do kaawoy aman : « Kunj kuuk ar hidbiner taat sood di, dakon ginenno kolaw. ɲaar-ak, alji gala do Takko, ɲaako berin Meennaw, kuu hokumiye inj ɲaara.* 33 Gidiyonj gaminko ho beronj gurus-ak do pokirnar. Ampak, ku dummiyiig malliko

* 12:32 'ɲaako berin Meennaw, kuu hokumiye inj ɲaara' : Talonj oki do Luk 22.29.

do unji ka Bundi, do wer kaak na rawtaado. Wer-ak samaane, na zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokiniñi ho gujin sa cokaagdo. ³⁴ Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dummiyiy malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

Siye ka zinjkar do ase ka Rabbiner

³⁵ « Duunon masisko bombo, peyon kay asinko ho rason lampinko yaa obe. ³⁶ Goyon mento ar gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya na ote ho na kooça botol, kodok di nuuji pile. ³⁷ Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig nu goy mento-ak, naar meenji sa yaa unje pisinji do riyor, naaco kaawe a nuu goye keđer ho naaco bere tee. ³⁸ Ya na as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk na gasig nu goy mento.

³⁹ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, naa rasiñi naa dobe jolo walla ? ⁴⁰ Kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Ron gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(Matiye 24.45-51)

⁴¹ Min naar-ak, Piyer indiig Iisa aman : « Gem kol *Rabbiner, ki deliit danla-an lonin di wala do gee okinco ? »

⁴² Kar Rabbin Iisa telkiiji aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy ho ya wiktin nece naa bere tee do gay riyor-ak, naar waa ? ⁴³ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiy yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁴ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji.

⁴⁵ Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwiy yeedo kodok, kar na teesiy koočin eenji gay riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁴⁶ Ampa-ak, tatkuwiy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiyn ko taabiye ar nu taabiyyig nuur kuuk gingitdo riy in botilti. ⁴⁷ Naar kaak ibingit di riy taat tatkuwiy rakiy a naaji gine, kar na pooç gininti-ak gay, nuu koočin ko kooçe. ⁴⁸ Kar naar kaak ibingitdo riy taat tatkuwiy rakiy a naaji gine gay, ya na gina maan kaak nec yaaji iye kooçe oki, nuu koočin sood di. Do naar kaak nu berji dakina, nuu inde oki minniner dakina. Ho do naar kaak nu diyji amanne dakina, nuu inde oki minniner dakin paka. »

Eere ka geemir do bi ka Iisa
(Matiye 10.34-36)

⁴⁹ « Asindu-an, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa nuu biyinti ko. ⁵⁰ Naa unje do taabiner ar gem kaak nu nooriyig do amiydi. Nuun *batiziyindu in batem ka taabiner. Maanna-an yaan oomin ko oome nam wiktiner yaa nece. ⁵¹ Ku pakira a nu astu-an, nu iy aapiy do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-an a gee yaa eere benannico. ⁵² Talon, min dinka-an di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco numaado. Kuuk subba kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. ⁵³ Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico in tacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »†

Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner
(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Bun diy uce in gale ka pati, kodok di ku kaawiy aman : “ Yaman bun asaw. ” † Kar kaawko asiy do botilti ho na nokiyoy. ⁵⁵ Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : “ Yaman wer yaa gine tongo. ” Kar na giniy tongo. ⁵⁶ Talon gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti-anjku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk kefer ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya din gay, ku ibingiydo baaco ? »

*Dee ka kaawor
(Matiye 5.25-26)*

⁵⁷ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgyido niyin taat kuu ibiniñ gamin kuuk sellen kuu giniñ in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyiñcin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do darjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyiiñin. »

13

Jipte ka goyindi

¹ Do wiktin taar-at, gee daarin astu ho nu osiiji do Iisa maan kaak guberneer Pilaat gintu. Na deeyig gee daarin min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min Iisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunuubinnico pakgig zunuubinna ku gee ku Galile kuuk bal mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko

yaa gine gallo ar tanco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunuubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Danjil ta et kaak waado

⁶ Kar Iisa deliico danja aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak 6aawtu okide ronji, kar na bal gase yoo rakki. ⁷ Kar na kaawiji do gay riyoy aman : “ Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ron ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan na ica wer maala. ” ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : “ Gem kol tacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal naa ween din ga ron weeno*. Kar ya na bal ween gay, kii doliyiñji di. ” »

Iisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min Iisa taliit daatko-at, na kolita ho na kaawiitit aman : « Kan coole min do raduwke. » ¹³ Min naar-ak, Iisa leetu pisinji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta teestu ozile Bun. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapiñtu do bi kaak a Iisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena nuur-ak kat kuu ase nuuko coolinjo. Yampa, dakon asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin Iisa telkiiji aman : « Kun gee kuuk kaawa

† 12:54 'gale ka pati' : Do darre ta Israyeel, bun liya uca in gale ka pati. * 13:9 'weeno' : Werin daarin, nu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'.

in binjikon di ho ta aditkon gay keetiti! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala durkilji min do saayney† ho na 6aayiji bere amay? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *Seetanne duunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiriitdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi? » ¹⁷ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, adiney okinco sokañ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aacyaw do gamin okinco kuuk ajbay na gintu.

Danjil ta busum kaak nu kolyi mutaard

(Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)

¹⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Bunji taar ar maa ho naa taskiyin in maa? ¹⁹ Taar kapak ar ronj ka mutaard kaak gem luwtu do jineendi. Ronj-ak amiltu, na maadtu ho na gintu ar eto nam diid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Bunji oki pa. »

Danjil ta geel

(Matiye 13.33)

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Bunji taar naa taskiyin in maa? ²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu ho nu uciy gusus. »

Botol ta nelel

(Matiye 7.13-14, 21-23)

²² Wiktin taat Iisa 6aay Zeruzaleem, na aada geegirnay ho hellinnan in bilde ka gemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, Buñ yaa jile gee sood di walla? » Kar Iisa diyiiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeedonj kuu unje min do botol ta nelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat nuu unje, kar nu gediraado.

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce naa dibirin botol. Ya

ku goy kara do wiktin-ata, ku as kooce dibiro ho kuu indin aman : « Gem kol tacco, pilni botol. » Naar gay yaako telke aman : « Nu ibanno kunj min momo? » ²⁶ Kar kuuji telke aman : « Ni tee ho ni see in kinje. Ki bilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. » ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : « Nu ibanno kunj min momo, etironj serek minniner, okinjo, kunj gee kuuk gina jookumo. » ²⁸ Kar do wiktin taat kuu talin aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okinco do *Meennaw ta Bunji, kar kunj gay, nuuko orinjo kara-ak, kuu eeyme saanjo ho zulinjo yaa mine dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Bunji-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min munsakne. Okinco, nuu goye keđer do tee ka iidin ta Meennaw ta Bunji. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk din goy aaro, daarin yaa ogire, ho min gee kuuk din ogire, daarin yaa dake aaro. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

(Matiye 23.37-39)

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daarin 6aawiiji do Iisa ho nu kaawiiji aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do guberneer kaak neenduw ar sokriya-ak aman : « Min yiriya yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole gemir. Kar yiriy ta subbinjar gay, naa gaasin riy-ata. » ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiriya, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in unju. Yampa, nabiinje, nu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tu6ina, tu6ina, gee ku Zeruzaleem, kunjko kuuk daggig nabiinna, ho nuur kuuk Buñ naamiiko oki, ku zeergig in dambay nam nu matiyo. Dees

† 13:15 'saayne' : Werin daarin, nu kolaata a 'dengile'.

minaw, nu ictu niyin a naako numinjo, kuŋ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronŋi in gezgirti. Kar kuŋ gay pooce ! ³⁵ Di ŋaar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabbin Buŋ yaa barkiyin ŋaar kaak as in sin kuŋji ! ” † »

14

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

¹ Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyen-nar baawtu in Iisa do geriy a ŋu baa tee. Gee kuuk goy ede-ak okinco leeyig odinco ruum do Iisa ya ŋaa nepidin *gaanuunco wala kawwi. ² Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase zinŋar goy do unji ka Iisa. ³ Iisa ictu kaawo ho ŋa indiig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴ Kar ŋuur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, Iisa obiig gem kaak radaw-aka, ŋa cooliiga ho ŋa kaawiji a ŋaa deete. ⁵ Min ŋaar-ak, Iisa ici-ico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, baayido imilin kodok ? » ⁶ Do bi ŋaar-ak oki, ŋu bugum di cit-cit. ŋu bal gedire telke.

Taayika do bi ka dobe ka wer ka goyindi

⁷ Min gee kuuk ŋu koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak taŋ ŋaa goye unŋa. Min Iisa taltu pa-ak, ŋa deliico danŋa aman : ⁸ « Ya waan kolinŋin do iidin ta obindi, dak goyenno unŋa. Paa ŋuu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹ Yampa, gem kaak kolinjo-ak yaan kaawe aman : “ Gem kol sinji, uc rasig wer-an do gijin. ” Hiyya, kii uceŋ kat in kaan waase, ki baay goye

aar ta geemir. ¹⁰ Kar gay, ya waan kolinŋin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolinŋin-ak ase, ŋaan kaawe aman : “ Gem kol royay, as kii goye unŋa anne. ” Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin kaan jaale. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do unco ka eenji-ak, Buŋ yaa yeepin kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Buŋ yaa jaalinji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹² Min ŋaar-ak, Iisa kaawiji do ŋaar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a ŋu baa tee do gerin, yiriyo wala aando, dak kolenno roynan, sinŋan, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin kuuk gay gamnar. Yampa, ŋuur oki yaan kole ho ŋuun kapiyin hagineŋ taat ŋu teetu. ¹³ Kar gay, ya ki bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinŋico galcodo. ¹⁴ Ya ki gina pa-ak, kii gase galal, asaan ŋuur gediraado ŋuun kapiyin hagineŋ taat kin beriico. Illa Buŋ kat yaan kapiyinti do wiktin taat ŋaa nooyin ŋuur kuuk goy in botol do unji. »

Danil ta gee kuuk ŋu kolig do iidiner

(Matiye 22.1-10)

¹⁵ Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawiji do Iisa aman : « Galal do ŋaar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Buŋdi. » ¹⁶ Iisa gay deliiji danŋa aman : « Gem rakki gina iidine. ŋa koltu gee dakina do teendi. ¹⁷ Pat ta teendi nece, ŋa ŋaamtu gay riyoy rakki a ŋa baa kole gee kuuk sinco goya aman : “ Ason kodok ! Tee ŋaar nee ko. ” ¹⁸ Kar ŋuur gay, okinco imiltu kayco a ŋu otaado. Ka awalle-ak kaawiji do gay riyor-ak aman : “ Baaŋu, kaawiy do tatkuwin ŋaadu saamiye. Din di nu gidiy morgo, illa nu baa ja talinji. ” ¹⁹ Ka

† 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

seerin̄kar kaawiiji aman : “ Baanu, kaawiy do tatkuwiñ ñaadu saamiye. Diñ di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu 6aa ja gecin̄co. ” ²⁰ Ka subbin̄kar kaawiiji aman : “ Nun daabin̄er di ob daatko. Do bi ñaar-ak ko, nu gediraado naa 6aawe. ” ²¹ Hiyya, gay riyor-ak yeeptu do tatkuwiy ho ña osiiñig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, ña dapin̄tu ho ña kaawiiji do gay riyoy-ak aman : “ Gad kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina, noolna ho in̄ kuuk zin̄kico galcodo. ” ²² Jammiy sooda, gay riyoy-ak yeeptu, ñaa kaawiiji do tatkuwiy aman : “ Gem kol tacco, nu ginit taat ki kaawiidu, kar wer gay goy di dake. ” ²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiiji aman : “ Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii ñaame, wakilco ñuu un̄je, paa kat, gerir yaa miine in̄ gee. ” ²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho pooc-an̄, yoo waan sa aawaagdo teendu. ” »

*Maman gem yaa aad̄in̄ Iisa
(Matiye 10.37-38)*

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin̄ aadaaga. Ña kolsitu ho ña kaawiico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aad̄indu, illa ñaan elindu pak aginiyji, daaciy, kooginay, sintay ho ziy ka meen̄ji oki. Yampa, ña ginaado tak-tak *maajirin̄cer. ” ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taaabin̄er a ñaan aad̄indu, ñaar-ak gediraado gine maajirin̄cer. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa ña goya ja keder, ñaa tale ya gurusji yaaji nece ñaa peyin̄ ger-aka. ²⁹ Yampa, ya ña durcit baay ho ña bal peyin̄ji, gee okin̄co kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ “ Huu, talon̄ ja, gem-an̄ tees pine gero kar ña bal peyin̄ji ! ” ³¹ Ya sultan rakki raka taasine in̄ giji, illa ña tala ja in̄ askirnay kuuk alip orok ya ñaa gedire taasine sultan

kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya ña gediraado gay, ñaaji ñaame paliinna min ñu misa sereki, ñuuji kaawe do sultan-ak a ñuu gine maman garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado ñaan aad̄indu ya ña bal rasiñ malley okin̄ji kaak ña gintu. »

*Maral kuuk cille
(Matiye 5.13, Maark 9.50)*

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, ñuur gala. Kar ya ñuur kat cille gay, kuuco gaaye maa ñuu aawe ? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, ñuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka suusi. Ya ku gin den̄gina, laan̄ den̄ginko samaane, kuu cokiye. »

15

*Danjil ta tamga ta rawte
(Matiye 18.12-14)*

¹ Yiriy rakki, min gay obe miirir in̄ gee ku pey kuuk gin zunuubin̄na, dakina 6aawiiji do Iisa a ñuu cokiyin̄ji. ² Do werak, *Pariziyenna in̄ agindaw ku gaanuundi dapin̄tu ho ñu kaawtu aman : « Gem-an̄ jaawa in̄ gee kuuk gin zunuubin̄na ho ña tiya in̄ ñuura. » ³ Iisa gay deliico dan̄la aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, ñaa gine maman ? Ñaa rasiñ kuuk dakina do kalaaner in̄ gemo ho ña 6aayiy bariyin ta rawte nam ñaa gasinti. ⁵ Ya ña gasta, ñaa aaciyee ho ñaa icin̄ do gornay. ⁶ Ñaa yeepe geero ho min ña ote, ñaa kolin̄ roynay in̄ mutkiyiy ho ñaaco kaawe aman : “ Ason̄, aaciyon in̄ nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. ” ⁷ Ka seener nu kaawaako, ampaa kat, ya gem rakki gay zunuubinnar ibinig nigin̄ji, *dubal ku Bun̄di yaa aaciyee dakina. Aaciyee ñaar-ak pakgig aaciyee kaak dubal-ak yaa aaciyee in̄ gee kuuk orok

parrika in parrika kuuk pakira a nu goy ko in botol do unji ka Bunđi ho isgigdo in jipte ka goyiŋco. »

Danjil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elne lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyti ho taaco kaawe aman : « Ason, aacyon in nunu, asaan tammar kaak rawte, nu gasga. » ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, dubal ku Bunđi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunuubinnar rakki kat ibinig ninjin. »

Danjil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji do tacco aman : « Baaba, baanu, min malle-an, berduut ko hagineer. » Hiyya, tacco ooytu ho na deediicog malley do kooginay seero. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiiyg gamnay okiŋco ho na deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, na kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak na gaasi-iga. ¹⁴ Wiktin taat na gaasga, mey jaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak naa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, na baawtu bariye riyoy. Gem rakki min do darre-at iciiga, na naamiig gooye kinziirna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, na raka kin miine adiy in keckil* kaak kinziirna eeymiy-ak di oki, waan bergijido. ¹⁷ Hiyya, na pakiriit kat duniin kee ho na kaawtu aman : « Way, nun-an kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam nu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bunđi ho

do unjin. ¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. » ²⁰ Hiyya, na uctu, na deettu wer ka tacco. Min na asa misa serek di, tacco taliiga ho na taltu amin-duwiw dakina. Na uctu in gadiy, na baawtu naaminji. Min nu naame, na baamiyig tipic ho na giniiji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : « Baaba, nu nig do unji ka Bunđi ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. » ²² Kar tacco gay kaawiico do gay riyoy aman : « Kun-an, gadon kodok. Iyonjit kesuon taat kaalne-ata ho isonjiita. Unjonji kor-kido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon ijilin kaak dub-dub-aka ho dapsiyonga. Gininte iidin yaarko ho aacyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-an, ar na mate ho din gay na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga. » Hiyya, nu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min na gaay ote geero, na dora ganjin alaw. ²⁶ Hiyya, na koltu gay riyor rakki ho na indiig aman : « Naar maa di kuuniy geero ? » ²⁷ Gay riyor-ak telkiiji aman : « Naar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka, asaan na as in cewey. » ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, na dapintu aale ho na pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a naa unje geero. ²⁹ Naar gay telkiiji do tacco aman : « Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon. Kar lotu gay, yoo ron awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in mallen in azbinna as gay, ki dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka. » » ³¹ Tacco gay telkiiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okiŋco, nuur kunjin di. ³² Kar gay, ya ta6-ak,

* 15:16 'keckile' : Werin daarin, nu kaawa a 'goddo'.

ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-an, ar na mate, ho din gay, na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga ! »

16

Danjil ta gay riyor kaak neenduwo

¹Yiri rakki, Iisa deliico pey danja do maajirnay aman : « Gem rakki gay gamnar, na gin gay riyor rakki na beriiig gamnay do pisinji. Kar gee daariñ astu nu osiiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyon-an nigaag gamnan. ” ²Tatkuwiy-ak koliiga ho na kaawiji aman : “ Nu dor gee kaawa jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiriyta-an ki goyaa do pey tak-tak kaaco ka gamnar. ”

³Kar gay riyor-ak osiig adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, sokañ diyaanu. Kar nun-an, naa gine zir maman ga ? ⁴Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine.

Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵Kar na koliig nuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwiy a nuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, na kaawiji aman : “ Daanan minaw taat kiiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ”

Kar gay riyor-ak telkiiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷Kar na kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ”

Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ”

⁸Hiyya, tatkuwiy oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan na ginit riyoy in neendaw. Ka seener, gee ku do

duniiner-an, neenduwo taat benannico pakgit ta nuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw in gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinjo do geriy kuu goye doo. ¹⁰Naar kaak gaara ziy a nuu amniyinji in gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, naaco gedire. Kar naar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, naa niginco. ¹¹Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk ta6 ? ¹²Ya ku tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco.

¹³« Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji, ho ka rakki gay, naa pociinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy, ho ka rakki gay, na icaat do. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

Iisa kaawa do bi ka gaanuun in Meennaw

(Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)

¹⁴Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan nu el gurus dakina. ¹⁵Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare ziniko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig ta6-ak, Bun gay yilaaga.

¹⁶« Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu in taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin taat Yaaya-Batist astu. Min na ase, nu gaariit ko Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji ho ay gem di oosa kaay a naa unje. ¹⁷Ku tala maman ? Samaane in kida, nuu sawle melen di walla ? Ha'a, melen do. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki

melen min wer rakki kaak nu siirtu do gaanuundi yaa amile.

18 « Gem kaak totirit daacyi ho na obtu ta pey, naar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daacyido. »

Danjil ta gay gamnar in Lazaar

19 Iisa deltu danja aman : « Gin gem rakki gay gamnar. Na isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta na gina iidine, na tiya gala. 20 Gin oki pokirince rakki sinji Lazaar. Na weya do botol ta geero ta gay gamnar-aka. Zinjay okinco mutay di. 21 Ya gay gamnar-ak tiyaw, na raka kin tee kaak gaama kederak di, oki na gasdo. Illa kan kat asa meraag mutiyji. 22 Yiriy rakki, pokirince-ak mattu ho *dubal ku Bundi iyig do wer kaak Ibraayim goyiy. Kar gay gamnar oki mattu ho nu tiisiiga. 23 Gay gamnar-ak taaŋiya dakina ba oole. Na jaaltu kaay ho na taliig min serek Ibraayim in Lazaar kaak goy do serpey. 24 Hiyya, na teestu koole aman : « Kuk, gem koltacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy do Lazaar naa coopin kormoy do amiydi, naadu corre do bir, gaayar yaa boosen dako. Yampa, ak-an patiy kaar. » 25 Kar Ibraayim kaawiji aman : « Gem kol ronji, pakar do goyinji ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taaŋiye. Din anne-an, Lazaar gas galal, na jammiy kate ho kin gay taaŋiyaw. 26 Ta taar-anno di, gin oki bee baata datikte. Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka baa do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, nu gediraado nuu aalin bee-aka. » 27 Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : « Baan ja, naamig Lazaar do ger ka tanni. 28 Nu gin kur sintar beey, na baa mininco paa nuur oki yaa ase do wer kaak nun taaŋiyiyanka. » 29 Ibraayim telkiji aman : « Sintan, nuur gin ko gaanuun kaak

Muusa siirtu ho in taat nabiinna gaartu. Illa nuu ice kaawco ! »

30 Gay gamnar-ak kaawiji aman : « Gem koltacco Ibraayim, taaran soodco. Illa ya waan kaak min ba oole baawco ja kat, nuu ibinin niginco. » 31 Ibraayim gay kaawiji aman : « Ya nu pood icin gaanuun kaak Muusa siirtu ho in kaawin kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, nu icaado kaawoy. » »

17

Taayik ta Iisa do bi ka saamiyindi

(Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

1 Iisa kaawiico do maajiray aman : « Gamin goy di kuuk iya gee do zunuubinnar. Kar naar kaak unjaag eenji do zunuubinnar gay, do gaayay. 2 Gem naar-ak, nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer, guna min naa unje rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar. 3 Yaman goyon godom !

« Ya sinjin kat nigjin, leesi. Kar ya na ibinig niginji-ak, saamiyiy. 4 Ya yiriy rakki di na nigjin dees peesira ho na asji dees peesira a kiji saamiye, naar-ak saamiyiy. »

Imaan taat kapak gin gudurre

5 Min naar-ak, paliinna kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » 6 Kar *Rabbin Iisa telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar ron ku mutaard, nec kuuji kaawe do et-an aman : « Janku do barrer. » Ek di naa janke. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

7 Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki minninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaji, ya na asa curtan min yeer di, kiji kaawen ko a naa tee walla ? 8 Ha'a, kaawaajido. Kiji kaawe aman : « Sorig gamnan ho is ku pey, ginor

maan naa tee. Kar wiktin taat nu tee aay ja, kat kin asiyye tee ba aaro. »
 9 Gem-ak yaa ozilin gay riyoy asaan na ginit riy okintit taat na gaariiji walla ? Ha'a, ozilaagdo. 10 Ansi-ak kunjo oki, ya ku ginit riy okintit taat Bun gaariiko, kaawo aman : « Nin gay riyor kuuk maala, ni ginit riyini taat nu gaarintin di. » »

Iisa in gee orok kuuk dukum burdum

11 Wiktin taat Iisa baayiy Zeruzaleem, na aaliig gunjar ku kid ka Samari in ka Galile. 12 Min na gaay unje do helliner, gee orok kuuk dukum burdum baawtu naaminji. Min nu naamtu, nu peytu serek 13 ho nu teestu koole aman : « Hey, gem kol tacco Iisa, tal aminduwni ! » 14 Min Iisa taliigu, na kaawiico aman : « Baan gaaron zinikiko do gay satkiner. » Hiyya, min nu baa misan di, nu caltu ko. 15 Min nu tal zinikiko cale, rakki minninc yeeptu do Iisa ho do yeepinji-ak na oziliy Bun in gaay tonjo aman : « Darjin do Bun di ! Darjin do Bun di ! » 16 Kar min na ottu do wer ka Iisa, na dersitu do unji nam na noodig unji keder ho na oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. 17 Hiyya, Iisa kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okinco bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? » 18 Talon kate, min okinco kuuk cale-an, illa na marte-an di kaak yeep ozile Bun. » 19 Kar Iisa kaawiiji do gem-ak aman : « Ucu, baa kate. Imaanjin kat jilincin. »

Ase ka Meennaw ta Bun di (Matiye 24.23-28,37-41)

20 Min naar-ak, *Pariziyenna indii Iisa aman : « *Meennaw ta Bun di yaa ase kimin ? » Naar gay telkiico aman : « Meennaw ta Bun di, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. 21 Gee kaawaado aman

: « Talon, ta anta » wal « Taar ko antare, » asaan, ka seener, Meennaw ta Bun di, taar goy ko datikko. »

22 Kar Iisa kaawiico do maajir-nay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. 23 Gee yaako kaawe aman : « Talon naar ko anka » wal « Naar ko ankare. » Dakon baanno ho dakon aadinco do. 24 Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati. 25 Kar gay, illa nun Ron gemor, naa taabiye na dakina ho gee ku dinja yaan pocindu. 26 Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. 27 Wiktin taar-at, gee tiyaw, nu siyaw ho nu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk boka boke teeyiig gee okinco. 28 Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak nu koly Loot : gee tiyaw ho siyaw, nu gidiya gamna ho nu imila gaminco ku gidiyir. Nu taata atay ho nu pina geray. 29 Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom*, Bun nokiico ak ta baruukiner, ho okinco, na idiigu dakap. 30 Ampaa ko, wiktin taat nun Ron gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

31 « Yiriy taar-at, gem kaak jam-miya kara gediraado unje atta naa soke gamnay. Ansi di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero. 32 Moyon do taat astit do daacy ta Loot.† 33 Gem kaak gooya ziy asa rawtinji ho kaak rawtaag ziy asa jilincin. 34 Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiinji. 35 Ya daad seer eygaw, ta

* 17:29 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyinc jookum aale (Zeneez 19.24-28). † 17:32 'daacy ta Loot' : Daacy ta Loot raabiltu marlo asaan Bun kaawtit a ta kolsaado ho taar gay kolse (Zeneez 19.26).

rakki ɲuu icinti ho ta rakki ɲuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer ɓaa do morgor, ka rakki ɲuu icinji ho ka rakki gay ɲuu rasiñji. »][†] ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiiɗ aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-an yaa kuuniye momo ? » Naar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayiyo. »

18

Gay seriiner inj murgila

¹ Min ɲaar-ak, Iisa deliico pey danla do maajirnay a ɲuu salkiyguwe doo, ɲuu rasenno tak-tak. ² Na kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Na karmaydo Bun ho na indado* . ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta ɓaggiyi do ka seriiner-aka. Ta sakkiiyiiji aman : « Gem kol tatkaw, baanu, talit kaawni inj adiner-anka. » ⁴ Dees dakina zer na pooaadi, kar min ɲaar-ak, na osiig adiy aman : « Ka seener, nu karmaydo Bun ho nu indado. ⁵ Inj taar-an oki, naati talin kaawti paa di. Yampa, daatko-an toɗɗu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. » » ⁶ *Rabbin Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak ɓagdo botolan-anka ! Din sa na talit kaaw ta murgil-anta. ⁷ Kar ya ɲuur kuuk Bun doɗtu alaaji yiriyo ho aando, maa di na dukumiicodo seriine. Wala naa taaye talin kaawco ? Ha'a, taayaado. ⁸ Ka seener nu kaawaako, kodok di Bun yaaco dukume seriin inj botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Ron gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danjil ta Pariziyencer inj ta gay obe miirir

⁹ Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala zinjico a ɲu goy inj botol

do unji ka Bun di ho ɲu talaag eenco ar maan ka maala. Na kaawiico aman : ¹⁰ « Yiriy rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Bun di. Ka rakki Pariziyence, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹ Pariziyence-ak teestu salkiye do adiy inj ka peyinji aman : « Bun du, nu delaajinj barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naan ozile asaan nun arro gay obe miirir-anka. ¹² Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okinco kuuk nu gasiyo. » ¹³ Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho na oniig kaay. Na rakaado kocile tak-tak ka samaaner. Na obiig gonɗumoy ho na lokliktu aman : « Bun du, tal aminduwir, nun gay zunubinnar. » » ¹⁴ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeeptu geero, Bun talga a na goy inj botol do unji. Kar Pariziyence gay, na pooɓga. Asaan ɲaar kaak jaala ziy, Bun yaa oninji ho ɲaar kaak ona ziy gay, Bun yaa jaalinji. »

Iisa inj koogina

(*Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16*)

¹⁵ Do wiktin taar-at, gee daarin iyiiɗ kooginco ku naada do Iisa a naaco lee pise, naa barkiyinco. Min maajirna taliigu, ɲu leesiico do geeku. ¹⁶ Kar Iisa gay koliig kooginaku ho na kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bun di taar do gee kuuk ar koogin-anju. ¹⁷ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bun di ar mico, na unjaado tak-tak. »

[†] 17:36 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk ɲu siirtu min awalle inj kaaw ta Grek. * 18:2 'indado' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'inaddo' wala a 'jaalaydo'.

Iisa in gay gamnar

(*Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31*)

¹⁸Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudin-nar rakki indiig Iisa aman : « Gem kol tacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹Iisa gay telkiiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bunj keeji di. ²⁰Kin ibingig *gaanuun kaak Bunj bertu do geemir : « Kunj miday, dakonj kokinenno daad kara ho kunj daad oki, dakonj kokinenno miday kara, okinjo, dakonj deenno gee, dakonj kokinenno gamna, dakonj raadenno in sinj ku gemor, beronj horoomin do aginiyko. » » ²¹Gem-ak telkiiji aman : « Nu karmiyiig gaanuun-anj okinji min nu kapak di. » ²²Min Iisa dortu pa-ak, na kaawiiji aman : « Dakinj pey maan rakki : 6aa gidiyig gamnanj okinjo ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen mallej do unji ka Bunjdi. Kar asu, aadnu. »

²³Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeney asaan na gay gamnar. ²⁴Min Iisa taltu kadar gem-ak yiimit wijeeney-at, na kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Bunjdi, naar rada do gay gamnar ! » ²⁵Ka seener, lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunjdi yaaji gine pey rad paka. » ²⁶Gee kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-anj gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunjdi gay, na melen di. » ²⁸Hiyya, Piyer kaawiiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadincin-anj gay ? » ²⁹Kar Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daaciy, sintay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meennaw ta Bunjdi-ak, ³⁰do goye ka dinjka, naa gase dakin paka, ho do wiktin taat

yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(*Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34*)

³¹Min naar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok in seer keeco ho na kaawiico aman : « Cokiyonj, dinj gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okinjo kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ronj gemor-ak yaa ase uudinco. ³²Nuun berin do pise ka gee kuuk Yuudinnado, nuun warindu, nuudu samtiye ho nuudu pice ulna. ³³Nuun koocindu inj kordingo ho nuun deendu. Kar yiriy ta subbinjkar gay, naa nooye. » ³⁴Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan nu cigilcot baat ta seener.

Coolle ka noolol

(*Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52*)

³⁵Wiktin taat kunj Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶Min na doriig gee kuuk dakina biraw-ak, na inditu maan kaak kuuniye. ³⁷Nu telkiiji aman : « Na Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸Hiyya, na teestu koole aman : « Iisa *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹Gee kuuk ogir-ak, awniiji aman : « Ha', bugam ! » Kar naar gay, gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰Iisa peytu ho na kaawiico a nuuji iyinji. Min nu iyijiga, Iisa indiig aman : ⁴¹« Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol Rab-biney, nu raka kin odinar yaa pile-anj di. » ⁴²Iisa gay telkiiji aman : « Odinan, nu pilonj. Imaanjinj kat coolincin. » ⁴³Ta bite-anj di, odinay piltu. Min naar-ak, na aadiig Iisa ho na oziliy Bunj, ho gee okinjo kuuk taliig maanna-ak, nuur oki oziliig Bunj.

19

Iisa in Zaase

¹ Kun Iisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar nu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. Na tatkaw ka gay obe miiri ho na gay gamnar. ³ Na bariya botol taat naa talin a Iisa kar waa. Kar gay, na talgigdo asaan na geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, na gadtu unda, na coktu ka et kaak nu koliiy sikomoor. Paa kat, naa talin Iisa ya na biraw. ⁵ Min Iisa ottu do wer-aka, na jaaltu kaay ho na koliiig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriyta-an illa nu baa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho na naamiig Iisa in galal. ⁷ Min gee okinco taltu pa-ak, nu teestu gujumjume aman : « Ha', talon gem-an baa paaye do wer ka gay zunuubinnar-anka ! » ⁸ Min naar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin Iisa ho na kaawiiji aman : « Gem kol Rabbinney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeepin dees poodi. » ⁹ Hiyya, Iisa kaawiiji aman : « Yiriyta-an Bun as jilin gee ku ger-anka, asaan Zaase oki min ron ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ron gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jilinc. »

Danil ta sultan in gay riyor (*Matiye 25.14-30*)

¹¹ Iisa gaayitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan naar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meennaw ta Bundi taar asa ko. ¹² Danlay-at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. Na raka baa marti serek a nuu darjiyinjii sultan do darrey, kar kat naa yeepe.* ¹³ Paa ko, na koltu min gay riyoy gee orok. Na deediico tammin orok kuuk nu koliiy 'miin'†

* **19:12** Do aadin ta gee ku Room, na sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco. † **19:13** 'miin' : Miin rakki, na gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor. † **19:21** 'tingon' : Werin daarin, nu kaawa a 'wer erindin'.

ho na kaawiico aman : « Ginon in naar riyo nam yiriy taat naa yeepe. » ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, nu naamtu gee do aaroy, nuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : « Gem-an ni rakaagdo kiini darjiyinjii sultan. » ¹⁵ In taar-ata oki, nu darjiyiiga ho na yeeptu do darrey. Min na yeepe, na koliiig gay riyoy kuuk na berco gurus-aku, na raka tale maan kaak nu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle baawtu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-an iy pey eenji orok min kuwa. » ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : « Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye. Naar-ak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. »

¹⁸ « Ka seerinkar baawtu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, gurusji-an iy pey eenji beey min kuwa. » ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : « Seese, kinke-an oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. »

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho na kaawtu aman : « Gem kol tacco, an gurusji. Nu duuniig in nanguuna ho nu dummiyjinga. ²¹ Nu ginaajin kolaw asaan kin gem tonjo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon† ho ki seda gamin kuuk ki bal luwinc. »

²² « Sultan-ak kaawiiji aman : « Talon ja gay riyor kaak napkiyaado-anka ! Naan obe in kaaw taat amil min do bin. Ki iban kadar nun gem tonjo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor ho nu seda gamin kuuk nu bal luwinc. ²³ Ya ki iban pa-ak, maa di ki dummiygigdo gurusdu wer ka dummaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasin gurusdu wee. » ²⁴ Kar na kaawiico do nuur kuuk goy ede-ak

aman : “ Iconj tamma-ak minniney ho beronjiig do naar kaak gin orok-aka. ”²⁵ Kar njuur gay kaawiiiji aman : “ Gem koltacco, naar gin ko tammin orok ! ”²⁶ Sultan-ak telkiico aman : “ Cokiyonj, naako kaawe, waan kaak gine, Bunj yaaji gaaye min kuwa. Kar naar kaak bal ginen gay, ka sood kaak na gintu oki, Bunj yaaji imilinji. ”²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyonduug anne ho daanngu untu. ” »

²⁸ Min Iisa gaastu inj kaawoy, na ogiriico, nu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Yaaya 12.12-19)

²⁹ Wiktin taat Iisa gaay ote do hellinnan kuuk nu kolij Betpaze inj Betani, moota inj koot ka Olibiyennar, na tabirtu maajirnay seera. ³⁰ Na kaawiico aman : « Baan do hellin ta unja antare. Ya ku ote, kuu gase ronj durkilal duune. Yiriy rakki, waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ”³¹ Kar ya waan indaako aman : “ Maa di ku ipirig ronj durkil-anjka ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga. ” »

³² Maajirnay baawtu ho nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico.

³³ Wiktin taat nu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiiigu aman : « Maa di ku ipirig ronj durkilal-anjka ? »

³⁴ Njuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga. ”³⁵ Hiyya, nu iyiiijig do Iisa. Kar inj kesuunco nu siddiyiiga ho nu nepiiig Iisa. ³⁶ Wiktin taat Iisa baawiy-ak, gee deeraaji kesuunco S unci. ³⁷ Min na paayiy min do koot ka Olibiyennar ho na gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okinco inj dakinuwco-at alco gala. Nu teestu ozile Bunj inj gaay tonjo do gamin okinco kuuk ajbay nu taltu. ³⁸ Do

ozilinco-ak, nu kaawiy aman : « Rabbin Bunj yaa barkiyin sultan kaak as inj sin kunjji ! Aapiye kuwa ka samaaner ho *darjin do Bunji do wer-aka ! »

³⁹ Min gee-aku, gin *Pariziyenna daarin kaawiiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, awinco do maajirnan a nuu bugume. »⁴⁰ Iisa gay telkiico aman : « Nu kaawaako, ya njuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa inj gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho na talaag ko, na altu do saan ta geenji⁴² aman : « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem ! Yiriyta-anj ku bal ibine maman aapiy yaa ase ! Kar dinj gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ”⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, nuuko leyinjo datko nam ku gediraado amile ho nuuko taasiinjo. ⁴⁴ Nuuko idinjo dakap, kunjko inj geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Bunj astu a naako moginjo* . »

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bunji

(Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19, Yaaya 2.13-22)

⁴⁵ Min naar-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bunji ho na teestu atkinj gee kuuk suugiya atta-aku. ⁴⁶ Na diyiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, naar gin ger ka salaaner. ”† Kar kunj gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min na atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Bunji. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner inj ku gaanuundi bariya botol taat nuu deenji. ⁴⁸ Kar nu ibanno maman nuu obinji asaan

§ 19:36 ‘deeraaji kesuunco’ : Awalle do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. Naar-ak gaara kadar gem-ak, nu talaag ar sultan.

* 19:44 ‘moginjo’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘sakuwinjo’. † 19:46 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

gee okiŋco cokiyaaga ho ɲu tala ko ɲaar di.

20

*Izinne ta Iisa asa min momo ?
(Matiye 21.23-27, Maark 11.27-*

33)

¹ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee do *ger ka Bunɗi ho ɲa gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin ɓaawiji, ɲuur agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi, in aginay ku darrer oki. ² ɲu indiig aman : « Kaawni ja, waa berjin botol taat ki giniy gamin-anɗku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki naako indinɗo, kar telkondu : ⁴ » Waa ɲaamig Yaaya ɲa *batiziyiy gee ? ɲa Bunɗi walla, ɲu geen di ? » ⁵ ɲu teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a ɲa Bunɗi kat ɲaamga, ɲaate indinte pey aman : « Maa di ku pociit kaawoy ? » ⁶ Kar ya gi telke aman : « ɲu gee kat ɲaamga, » gee kuuk okiŋco-an yaate dawinte in dambay ɲuute deente, asaan okiŋco, ɲu pakira kadar Yaaya, ɲaar nabiinɗe. » ⁷ Hiyya, ɲu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ɲaamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ɲaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anɗku. »

Danɗil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)

⁹ Do wer-ak, Iisa deliico danɗil do gee-ak aman : « Gin mee jineendi rakki. ɲa taattu rezen, ɲa rasig do gay riyor a ɲuu gooyinɗi, kar ɲa deettu marti ho ɲa taaytu. ¹⁰ Do wiktin taat ron-ak nee, ɲa ɲaamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a ɲuuji berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak ɲa ɲaamtu-aka ho ɲu atkiig

pisinɗi orok. ¹¹ Kar mee jineendi-ak ɲaamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak koociiga, ɲu wariiga ho ɲaar oki, ɲu atkiig pisinɗi orok. ¹² ɲa ɲaamtu pey ka subbinɗar. ɲaar-ak oki, ɲu koociiga, ɲu awriiga ho ɲu acciig kara min do jineendi. ¹³ Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : « Di naa gine maman ? Naa ɲaame ron ka adir kaak nu elgiy dakina. ɲaar-ak, ɲu karmiyinɗi ! » ¹⁴ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronɗi ɓaaco-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Talon, anɗar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Daantenɗa kar jineen yaate dake lote. » ¹⁵ Hiyya, ɲu imiliig kara min do jineendi ho ɲu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniŋco maman ? ¹⁶ ɲa asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho ɲaa berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, ɲu kaawtu aman : « Tuɓina, maan ɲaar-an, Bunɗi yaa iyinɗido tak-tak ! » ¹⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɲa kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : « ɲa dambi kaak gay pinindi accitu, ɲaar ko gin dambi kaak taɓ ka gerdi. »*

Kaaw-an baati maa ? ¹⁸ Ay gem kaak galɗi do dambi-anɗa, ɲaa yiime karap-karap ho ya dambi-anɗi kat galɗi do kaay gay, ɲaa rigininɗi dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹ Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaanuundi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danɗlay-at, ɲa ceera loco. Min ɲaar-ak di, ɲu teestu bariye botol taat ɲuu obinɗi. Kar gay, ɲu gina kolaw do geemir. ²⁰ Min pa-ak, ɲu gooya ko ɲaar di. ɲu ɲaamiiji gee kuuk gina zinɗiko a ɲu sellen do unɗi ka Bunɗi.

* 20:17 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

Gee-ak raka obinji in kaawo a nuu gase botol taat nuu iynji do unji ka guberneer kaak gin izinne. ²¹ Paa ko, nu indiig Iisa aman : « Gem koltacco, ni iban kadar bildinjin in kaawnan, nuur do botilco. Kin is-gicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki bilda gee in seen ta Bunji. ²² Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³ Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho na kaawiico aman : ²⁴ « Gaarondu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵ Kar Iisa kaawico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²⁶ In neenduwco-at oki, nu bal gase kaaw taat nuu obinji do unjo ka geemir. Do wer-ak, nu bugumtu dil, nu ajbiy do telke kaak na telkico.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)

²⁷ Min naar-ak, gin gee daarin nu kolaag *Sadusiyenna. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu baawiji moota do Iisa ²⁸ ho nu indiig aman : « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : « Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. »† ²⁹ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ³⁰ Ka seerinkar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbinjar oki paa di, nam okinco kuuk peesir-ak obita ho nu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwti gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an ka

moo taa gine daacyi ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! »

³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku dinka, nuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Bun berco botol a nuu goye do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muutak, ginno pey obe. ³⁶ Gee nuur-ak mataado tak-tak asaan nuu gine ar *dubal ku Bunji. Nu gine koogin ku Bunji asaan na nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waran do wiktin taat Bun bayniiji do pompil kaak kobir ako. Na koliig Bun aman : « *Rabbine, kin Bun ka Ibraayim, Bun ka Isaaka ho Bun ka Yakuub. » ³⁸ Na Bun do ka gee kuuk mate, kar gay, na Bun ka gee kuuk goy mento. Asaan do unji ka Bunji, gee ku subba-an, okinco goy mento. » ³⁹ Agindaw ku gaanuundi daarin ictu kaawo aman : « Gem koltacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min naar-ak, nu bal gedire pey indin tak-tak.

Masi in sultan Dawuud

(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawico aman : « Maman gee kaawiy a Masi, naar *ron ka Dawuud ? ⁴² Ya na ron ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy do maktumne ta *Soom aman :

« Rabbin Bun kaawji do Rabbiner aman :

As goy do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

nuu gine wer ka lee asinjin. »†

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a « Rabbiner ». Di maman naa gine ronji ? »

Do gaayico agindaw ku Yuudinar

(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

† 20:28 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10. † 20:43 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

⁴⁵ Do wiktin taat gee okiŋco cokiyyi-ak, Iisa kaawiico do maa-jirnay aman : ⁴⁶ « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. Do geray ku salaaner, nu el goye unɗa ho ya nu kolig do teendi, nu doɓa werin kuuk taɓ. ⁴⁷ Nu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, nu osa kaawin dakina, paa kat, gee yaa oziliŋco. Do bi njaar-ak ko, taabiŋ taŋco yaa gine rad pak ta gee okiŋco. »

21

Bere ka murgilal (Maark 12.41-44)

¹ Iisa jaaltu kaay ho na taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Bunɗi. Gurusco-ak, nu leeyiig do koopor ka goy do *ger ka Bunɗi. ² Na taltu oki murgil rakki pokiriŋca tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco. ³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-an okiŋco, ⁴ asaan nuur ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokurruwti, gurutu kaak nec taa tee do menuwir, okinji, ta berga. »

Dime ka ger ka Bunɗi (Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

⁵ Do wer-ak, gee daarin gay kaawa do bi ka ger ka Bunɗi aman : « Talon ja, ger-an nu pinig samaanaw, nu siirig in gamin kuuk gee bertu do Bunɗi ho in dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-an, wiktin yaa ase taat nuu dime, yoo dambi rakki kaak nu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner (Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiig Iisa aman : « Gem koltacco, gamin kuuk ki kaawiy-an yaa ase kimin

ho kaawniŋ ja maan kaak yaani gaare asiŋco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinjiko nuuko jaginjo. Gee dakina yaa ase in sinɗu ho nuu kaawe aman : “ Na nun ko Masi ! ” wal “ Wiktin taar nec ko ! ” Kar kunj gay, dakon icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawirnew, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa aseŋ ja, kar duniin gay gaasaado misa. » ¹⁰ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Darre in darre asa taasiŋe ho sultan in sultan oki asa taasiŋe. ¹¹ Kid asa azire linjic. Meya in raduwa yaa ase anne-anne do kidin daarin. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bunɗi kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-an yaa ase, gee yaako obinjo do bi kanto, nuuko taabiyyinjo. Nuuko iyyinjo do geray ku salaaner, nuuko unjinjo dajaayne, nuuko iyyinjo do unco ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taabiŋ taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min dinja-an, diyon do kayko, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in ibine kaak nam adinko sa gediraado yaako meelinjo wala yaako telke. ¹⁶ Nam aginiyko, siŋtiko, jaamko ho royinko ku maaniikon di yaako sakkiyyinjo do wer ka seriine. Minninko daarin, nuu deenjo. ¹⁷ Gee dakina yaako yilinjo do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keder. ¹⁹ Goyon bombo, zeedon do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo.

Zeruzaleem asa ide (Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19)

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinon kadar na gaay ko ide. ²¹ Do

menaw njuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa njuu gade do bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Buñ yaaco peyin do kayco do menaw njuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatamnar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw njuur-aku ! Gee ku darre-at yaa taabiye aale in dapiñko ta Buñdi. ²⁴ Gee daarin, njuu deenco in *seepinpan, daarin, njuu obinco njuu iyiinco do darriniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icin geeger ka Zeruzaleem, njuu gine do giniñco nam wiktinco yaa bire.

Yeepe ka Roñ gemor

(Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27)

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talin gamin kuuk gaara gudurre ta Buñdi : ka pati, do koyer, do kaalnal. Do kidar, barre yaa uce gulbañ-gulbañ ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinco kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinco. ²⁶ Ya nju pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam nju mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Roñ gemor yaa ase datik ucer in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalon kayko kuwa, asaan Buñ gaay ko jilinco. »

Danl ta et kaak nju koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31)

²⁹ Min njaar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talon ja *pigiye-anka ho atay okinco-anku. ³⁰ Ya ku talaag nju eccaw, kunj maaniko iban ko kadar kabun gaaye. ³¹ Ampaa di kunjko oki, ya ku talaag

gamin-an baynaw, ibinon kadar *Meennaw ta Buñdi gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an mataado misan di, gamin-an okinco yaa bayne. ³³ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Yaman pakiron ! Dakon diyenno gelbinko len-len do seendi di ho do pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriner yaako cokinco bordiko,* ³⁵ ar boos kuuk nju sokig in ribino. Ansii ko, gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji, taaco ase loco. ³⁶ Goyon mento ho salkiyon doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min do gamin okinco kuuk yaako ase ho kuu 6aa do undu, nun *Roñ gemor, bal sokañ. »

³⁷ In yiriyo, Iisa bildigiy gee do ger ka Buñdi. In aando gay, na 6aggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar in kawtir wer dugus-dugus, gee okinco asgiy do ger ka Buñdi, njuu cokiynji.

22

Dee ka kaawor do muut ta Iisa

(Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Yaaya 11.45-53)

¹ Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna koliy *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat njuu deen Iisa, kar nju gina kolaw do geemir.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji do Zuudas kaak nju koliy oki Iskariyoot, njaar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. ⁴ Na 6aawtu do agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gay gooye *ger ka Buñdi ho na kaawiico in maman njaaco gaarin Iisa, njuu obinji. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho nju kaawtu a njuuji bere

* 21:34 'bordiko' : Werin daarin, nju kaawa a 'gugal'.

gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho ɲa teestu bariye botol taat maman ɲaaco gaariɲ Iisa do wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

Iidiye ka iidin ta Paakdi

(Matiye 26.17-25, Maark 14.12-21, Yaaya 13.21-30)

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taarat, ɲu daggiy baar, ɲu gingiy tee ka *Paakdi. ⁸ Iisa ɲaamiig Piyer in Yaaya. ɲa kaawiico aman : « Baan ku baate gine tee ka iidin ta Paakdi. » ⁹ ɲuur gay indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw do geegirdi, kuu ɲaame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonɲa do ger kaak ɲa unje. ¹¹ Kaawonji do mee gerdi-ak aman : “ Tatkaw ɲaaminti a niin inde wer kaak ɲa tee tee ka iidiner in maajirnay. ” ¹² Kar ɲaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okiɲco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin baawtu, ɲu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, ɲu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto

(Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1 Korentiyan 11.23-25)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho ɲa kaawiico aman : « Min taaɲiner bal ase misa-an, nu raka ja a illa gii tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiico ampa-ak asaan min tee ɲaar-an, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy taat Buɲ asiy gaare baat ta iidin-an do Meennuwiy. » ¹⁷ Kar ɲa iciit *kordindi, ɲa deltu barkin do Bunɲi ho ɲa kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu dakguwe do zinjiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min dinɲa-an, nu siyaado pey maam ku *biɲdi nam yiriy taat *Meennaw ta Bunɲi yaa ase. » ¹⁹ Kar ɲa ictu mappa, ɲa

deliiji barkin do Bunɲi, ɲa pirsiga ho ɲa beriicog do maajirnay. Kar ɲa kaawtu aman : « ɲaar-an zir kaak naa bere *satkin do saan tanɲo. Ginguwon ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min ɲu tee, ɲa beriico oki kordindi ar kaak ɲa beriico mappa ho ɲa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Buɲ asiy obe in gee in baarir kuuk miɲ do saan tanɲo. ²¹ Kar gay talon, gem kaak asaadu isine pisinni ora do parki. ²² Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Buɲ kaawtu. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! » ²³ Min Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde zinjiko aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min ɲaar-ak, maajirna teestu meelee benannico a minninco-an waa tatik paka. ²⁵ Kar Iisa kaawico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geenɲo. Nu hokumiyaag geenɲo in guwaane, kar ɲu raka pey a gee yaa kolinɲo a “ gay sellinɲaw ”. ²⁶ Kunɲo-an, dakon gin-nenno ar ɲuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar ɲa kapak, ho ɲaar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor. ²⁷ Naako indinɲo : ya do tanɲo, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak doo di ? Kar nun gay, nu goy datikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kunɲo-an ko, wiktin taat taaɲin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meennaw do pisinɲo ar Tanni Buɲ beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see in nunu do *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu dukume seriin do tamba ta Is-rayeel taat orok in seera. »

Iisa kaawa do Piyer a ɲa asa tatiye

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38)

³¹ Iisa kaawiiji do Simon Piyer aman : « Simon cokay samaane, Seetanne indig Buñ a ñaako dodiyinjo ar ñu dodiyiy *geme. ³² Kar nun gay indijin Buñ imaanjin giniyo do sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecinjin ko ho ki goy pey bombo do imaanjin, denrig sintan oki. » ³³ Piyer gay kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya ñu unjaacin ñaayne wala ñu diyaacin oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiji aman : « Piyer, nu kaawaajin ka seener, yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatiire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle in seepine

³⁵ Min ñaar-ak, Iisa indii gin maa-jir-nay aman : « Wiktin taat nu ñaaminjo do riyor, ku bal soke do pisinjo wala gurus, wala mokolle, wala ñugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » Ñuur gay telkiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar ña kaawiico aman : « Min ñinjo-aj, kaak gin gurus, ña icga. Kaak gin mokolle oki, ña icta. Kaak ginno *seepin gay, ña gidiyit batkoy ho ñaa gidiyee seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat ñu siirtu do Kitanner do bi kanto yaa ase do werti. Kaawat aman : « Ñu asa talin ñaar oki atta in gee kuuk jookumo. »* Ka seener, kaawin okinjo kuuk ñu siirtu do bi kanto-ak gaay ko nece. » ³⁸ Maajir-nay kaawiiji aman : « Gem kol Rabbini, an seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

Iisa do koot ka Olibiyennar

(*Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42*)

³⁹ Min ñaar-ak, Iisa amiltu in maa-jir-nay min do geegirdi. Ñu baawtu do koot ka Olibiyennar uudin ta ña

* **22:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.12.

daarin ku Bunji kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **22:47** 'ña giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ñu ooya do gem kaak ñu ibingiga, ñu gingiy pa.

baggiyo. ⁴⁰ Min ñu ottu do wer-ak, ña kaawiico aman : « Indon Buñ kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. » ⁴¹ Kar Iisa etirtu minninc serek sood, ña dersitu ho ña indiy Buñ aman : ⁴² « Baaba, locin-ak raddo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenno ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³ Hiyya, *dubil ka Bunji bayniiji a ñaa denjinji. ⁴⁴ Iisa kelmoy amile nam ña tala aminda. Do wer-ak, ña salkiytu in gelbin rakki paa nam tingoy etila cus-cus ar baar.]†

⁴⁵ Min ña gaastu in salaaney, ña uctu ho ña yeeptu wer ka maajir-nay. Min ña ottu, ña gasiig ñu weye asaan ñu moya gamin okinjo kuuk ñu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar ña indii gin aman : « Maa di ku weyiyo ? Ucon, indon Buñ kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

Obinji ka Iisa

(*Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Yaaya 18.3-11*)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Ña baawiiji do Iisa, ña baamiyiiga ho ña giniiji cuud.† ⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ron gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maajirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, ñu indii gin aman : « Rabbine, ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki min maajir-nay ku Iisa ceptu seepiney, ña asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ña dukumiijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! » Kar ña atiit denge-at do werti. ⁵² Min pa-ak, Iisa kaawiico do agindaw ku gay satkiner, ku

† **22:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna

gay gooye ger ka Bunđi ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? ⁵³ Nun sa goy doo in kunjo do ger ka Bunđi. Maa di ku obginno annere ? Kar diŋ gay, wiktin tanjo ase, taar taat gondikaw§ yaa gaare gudurrity. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(*Matiye 26.57-58,69-75, Maark 14.53-54,66-72, Yaaya 18.12-18,25-27*)

⁵⁴ Min ŋaar-ak, ŋu obiig Iisa, ŋu iyig do ger ka mee satkiner ka tatko ho ŋu unjiig atta. Piyer gay aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min ŋaar-ak, gee daariŋ ŋaamtu ako do wer ka berel ŋu ooriyo. Piyer oki goytu in ŋuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico do gee-ak aman : « Ha', talon gem-an oki in ŋaara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingigdo gem-anja. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho ŋa kaawtu aman : « Kin oki rakki min maajirnay ku Iisa doo ? » Kar Piyer telkiiji aman : « Ha'a, nun min ŋuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, ŋaar goy in ŋaara asaan ŋaar oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kinke-anja, kaawon-an gay min momo ? » Min ŋa bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹ Do wer-ak, Rabbin kolsiig Piyer ho ŋa taliig yalaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiiji aman : « Yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ⁶² Min ŋaar-ak, Piyer amiltu kara ho ŋa zugiig ale.

Nu koocig Iisa ho ŋu warga
(*Matiye 26.67-68, Maark 14.65*)

⁶³ Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyyiga ho ŋu koociiga. ⁶⁴ Nu duuniig odinay ho ŋu indiiŋ aman : « Hey nabiinca-anja, kaawniŋ ja waa kaak menŋincaŋ* ! » ⁶⁵ Kar ŋu wariig ko ware.

Iisa do unjo ka agindaw ku gay satkiner

(*Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24*)

⁶⁶ Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, ŋuur agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanu-undi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyicoga. ⁶⁷ Min ŋu iyga, ŋu indiiŋ Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Bun dobtu. » ŋaar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ ho ya nun kat indaako, ku yeep-aadudo. ⁶⁹ Kar gay, dak mena sood di†, nun *Ron gemor yaa goye do meeday ta Bun kaak gudurre okintit do pisinji. » ⁷⁰ Do wer-ak, okinco kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Ron ka Bunđi walla ? » ŋaar gay telkiico aman : « Kun maaniiko kaawit ko a ŋa nunu. » ⁷¹ Hiyya, ŋu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyit ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

23

Iisa do unji ka Pilaat

(*Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38*)

¹ Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinco, ŋu iyig Iisa do unji ka guberneer Pilaat*. ² Min ŋu iyiga, ŋu diyiiji kaaw aman : « Ni gasig gem-an as nigin darrini ho ŋa isinaag gee a ŋuu kappiyenno

§ **22:53** 'gondikaw yaa gaare gudurrity' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min do Seetanner di. * **22:64** 'menŋincaŋ' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'doosiŋci'. † **22:69** 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, ŋu kaawa 'min diŋka'. Kar gay, wiktin ta ŋu kaawiy ampa-ak, ŋu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * **23:1** 'Pilaat' : ŋaar Roominca, ŋa Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyiiŋ guberneer do kidin ku Zeruzaleem.

miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room. Na gina ziy a na Masi, ansi-ak a na Sultan. » ³ Pilaat indiiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiiji aman : « Kin meenjij kaawit ko. » ⁴ Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-anka. » ⁵ Kar gee kuuk diyji kaaw-ak wakiliy kon di aman : « Na isinaag gee in bieldinji, min kid ka Galile yoo kid ka Zuude okinji nam na astu anne. »

Iisa do unji ka sultan Herood

⁶ Wiktin taat Pilaat dortu-ak, na inditu aman : « Gem-an min Galile walla ? » ⁷ Kar min nu kaawiiiji a Iisa asa min do kid ka Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, na naamiijiga. Do menaw nuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem. ⁸ Min nu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle na raka talinji. Na dor gee kaawa biy ho na raka talin naa gine maan kaak ajbay. ⁹ Do wer-ak, na indiiig in kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaas. ¹⁰ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi sa goya. Nu diyiiiji kaawin kuuk ooma. ¹¹ Do wer-ak, Herood in askirnar wariiga. Nu isiiji batik taat samaane ho nu ajimiyaiga. Kar nu naamiijig pey do Pilaat. ¹² Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiriy taar-at di nu amirtu.

Nu iyiiig pey Iisa do unji ka Pilaat (Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39-19.16)

¹³ Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in aginduwco in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ ho na kaawiico aman : « Ku iyduug gem-anka ho ku diyji kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig

unjo ho min kaawin okinco kuuk ku diyji, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe. ¹⁵ Herood oki balji gase oorin taat naa obinji. Paa ko, na naamitenja. Di naar-ak, gem-an naar ginno oorin taat yaaji iye muutu. ¹⁶ Ansi-ak, naa koocinji di kar naa pikinji. » [¹⁷ Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do danjaayner.]† ¹⁸ Kar gay, okinco, nu teestu obe kuuri aman : « Daag gem-anka ho pikiniig Barabaas. » ¹⁹ (Barabaas gay, nu unjiig danjaayne asaan na barjilig gee ku geegirdi ho na dee gemo.) ²⁰ Pilaat gay, do tanji-at, na raka pikin Iisa. Ampaa ko, na kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. ²¹ Kar nuur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²² Ka subbinjar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « Naar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin in kordinjo kar naa pikinji. » ²³⁻²⁴ Kar nuur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat nu rakiyo. ²⁵ Na pikiicog Barabaas ar taat nu inditu, naar kaak barjilig gee ku geegirdi ho dee gemo. Kar Iisa gay, na beriicog do pise ka askirnar a nuuji gine taat gee-ak rakiyo.

Doodo ka Iisa ka etor (Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-27)

²⁶ Nu iyiiig Iisa do wer kaak nuu deenji ho nu iciig et kaak nu doodin kuwa. Do botildi, nu naamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen† ho na asa min yeero. Nu asiriig naa icilin et-ak do goroy ho naa aadin Iisa. ²⁷ Gee dakin aale aadaaga. Minninco

† 23:17 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ 23:26 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne.

goy oki daad kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tanji. ²⁸ Iisa kol-siig daad-aku ho na kaawiico aman : « Kunj daad ku Zeruzaleem, dakon alenno lotu. Illa alon ta maaniiko ho ta kooginko, ²⁹ asaan wiktin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : “ Galal do moggan, nuur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. ” ³⁰ Do menaw nuur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : “ Sollonni do kayni ” ho do kotat aman : “ Gootonni. ” § ³¹ Ka seener, ya et kaak balan kat nu doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay nuu gininji maman ? » *

³² Do werco-ak, nu iytu oki kok-inay seera a nuu deenço in lisa. ³³ Min nu ottu do koot kaak nu kolij « Dawik ta kaar », nu doodig lisa ka etor. Nu doodig oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. ³⁴ Min nu doodig lisa, na inditutacco Bunj aman : « Baaba, saamiyco do gee-anjku asaan nu ibanno maan kaak nu giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta lisa werin dakina ho ay gem di icy taat galji. ³⁵ Gee gay talaaga. Nuur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « Na jil gee ku pey. Dinj gay, na jil ziy ka meenji ya naar kat Masi kaak Bunj doftu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. Nu baawiji mooto ho nu beriji maam ku tooro ³⁷ ho nu kaawiji aman : « Ya kinj kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo zin ! » ³⁸ Kar do et ka lisa, nu dood maan kuwa do kaay kaak nu siirji aman : « Naar-anj ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk nu doodtu-ak wariig lisa aman : « Kinke-anj doo ko kaawa a ki Masi kaak Bunj doftu-aka ! Jil zin ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerinkar-ak gay leesiji do giji

aman : « Ginte-anj, nu obinte nuute deente ar naara. Kinj ginno kolaw do Bunji walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan nuute deente do maan kaak gi gintu. Kar naar-anj gay nig maa ? » ⁴² Kar na kaawtu pey aman : « Gem koltacco lisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asiy teen meennuwin. » ⁴³ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener nu kaawaajin, yiriya-anj di, ki baa goye do janni in nuu. »

Muut ta lisa
(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Bunji sa, zimilla kuuk nu duuntu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keder. ⁴⁶ Hiyya, lisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyit ruwwiner do pisinjin. » Kar min na kaawtu pa-ak di, na mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okinco kuuk kuuniy-ak, na oziliig Bunj ho na kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-anj bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min nu totirtu, nu deliig gongumino min nige kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku lisa okinco ho in daad kuuk aadig min Galile-ak peytu serek ho nu taliy maan kaak kuuniya-aka.

Unje ka lisa do maginer
(Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Naar min geeger ka *Yuudinnar kaak nu kolij Ari-mate. Gem-ak goyinjji samaane ho na sellen do unji ka Bunji. Na era ase ka *Meennaw ta Bunji. Naar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, na bal ooye do kaawco ho do

§ 23:30 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. * 23:31 Danjl ta et kaak balan in kaak aaye : Et kaak balan, naar gaara gem kaak bal gine orne ho kaak aaye gay gaara kaak gin orne. lisa, naar bal gine orne ho nu doodig ka etor.

maan kaak ɲu gintu. ⁵² Ɗa ɓaawtu gasiɲ Pilaat ho ɲa indiig zi ka Iisa. ⁵³ Kar ɲa paayiig min ka etor, ɲa maliyiig in kappane ho ɲa ɓaawtu unjiig do magin taat ɲu dodditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki ɲu balti diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka ziɲkar asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadiig Yuusup min aaro. Ɗu taliit magin-ata ho maman ɲu deeriig Iisa. ⁵⁶ Kar ɲu yeepu do geriyco ho ɲu teestu siye gamin kuuk ɲuuji ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, ɲu bal ɓaawe do maginer, ɲu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

24

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10)

¹ In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus, daad-ak sokiig gamin kuuk ɲu siytu a ɲuuji ooye do ziy ka Iisa ho ɲu ɓaawtu do bit ka maginer. ² Min ɲu ote, ɲu gasig dambi kaak ɲu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Ɗu unjitu do maginer, kar ɲu bal gasiɲ zi ka *Rabbin Iisa. ⁴ Ɗu ajbiyutu nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer kesuunco irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam ɲu onig kayco. Kar gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariiyiy gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶ Naar kawwi do maginer, ɲa nooye. Pakiroɲ do kaaw taat ɲa kaawiiko wiktin taat ɲa goyiy Galile. ⁷ Kaawat aman : “ Illa nun *Roɲ gemor, ɲuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Ɗuun doodin ka etor ho yiriy ta subbiɲkar gay, naa nooye. ” »

⁸ Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹ Ɗu yeepu min do maginer ho ɲu osiicog gamin okiɲco kuuk ɲu taltu do

paliinna kuuk orok in rakki ho do gee okiɲco kuuk aadiig Iisa. ¹⁰ Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, ɲuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho in daad daarin ku pey. ¹¹ Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do taɲco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco diɲ ga. Paa ko, ɲu baltu amniyiɲco. ¹² Kar Piyer gay uctu, ɲa iciig gadi ɲa ɓaawtu do maginer. Min ɲa ottu, ɲa yogiltu ho ɲa taltu jardaɲ di goy keeco. Do wer-ak, ɲa ajbiyutu tak-tak. Hiyya, do yeepiɲji ɲa osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

Maajirna seer do botol ta Emayuus

(Maark 16.12-13)

¹³ Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa ɓaa do hellin taat ɲu koliy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilomeetir orok. ¹⁴ Do botildi ɲu kaawiy benannico do gamin okiɲco kuuk kuuniye. ¹⁵ Wiktin taat ɲu kaawiyo ho ɲu meeliy-ak, Iisa meenji jorkiigu ho ɲa toliiyiy in ɲuura. ¹⁶ Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todco ɲuu ibiniɲji. ¹⁷ Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, ɲu peytu dut ho ɲu yiimiit wijeenco. ¹⁸ Rakki minninco sinji Kileyopaas telkiiji aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keejin di ibingido gamin kuuk kuuniy do menaw-anɲu walla ? » ¹⁹ Iisa indiig aman : « Ɗuur maa ? » Ɗuur gay telkiiji aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! Naar nabiinco tatiko. Do unji ka Bundi ho do unco ka gee okiɲco, ɲa gaarit gudurrey in gamin kuuk ɲa giniyo ho in kaawin kuuk ɲa kaawiyo. ²⁰ Aginduwte ku gay satkiner in aginiyte ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a ɲuu obinji, ɲuuji diye kaawo ho ɲuu deen ka etor. ²¹ Zer nin pakir a wal ɲaar ko

kaak asa jiliŋ gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho diŋ gay gin ko menaw subba min gamin-aŋ kuuniyту. ²² Illa gay daad daariŋ minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. Nju sak bit ka maginer, ²³ kar nju bal gasiŋ ziy ka Iisa. Nju asinti kaaw a *dubal ku Bundi bayinco ho nju kaawiico a ŋa goy mento. ²⁴ Minninni, daariŋ baawtu do maginer ho nju gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar ŋaar gay, nju bal gasiŋji. » ²⁵ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Kuŋ maa di kayko dibirtu ampa ? Kaawin okiŋco kuuk nabiinna iyiiko-aŋku, maa di nju unjigikonno kodok ? ²⁶ Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bunj dobtu yaa taabiyeŋ ja ampa, kar kat, ŋaa unje do *darjiney. » ²⁷ Kar Iisa gaariico baaco ta kaawin kuuk nju siirtu do saan taŋji. Na teestu iŋ makaatamna ku Muusa iŋ ku nabiinnar nam ŋa gasiit Kitamne okintiti.

²⁸ Wiktin taat nju gaay ote do hellin taat maajirna-ak baayiyo, Iisa gintu ar ŋa bira iŋ unji. ²⁹ Kar njuur gay todiiji aman : « Ha'a, gem kol siŋte, as iŋ nini asaan pat-an deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho ŋa baawtu goye iŋ njuura. ³⁰ Wiktin taat nju goyiy keder do teendi, ŋa ictu mappa ho ŋa deltu barkin do Bundi. Na pirsiiiga ho ŋa deediicoga. ³¹ Do wer-ak odinco piltu kate ho nju ibiniig Iisa. Kar ta bite-aŋ di, ŋa sawiltu min do uŋco. ³² Min pa-ak, nju kaawtu benannico aman : « Min ŋa kaawiite do botildi ho ŋa gaariite baat ta Kitamner-at, kaawat eruwginteno walla ? »

³³ Kodok di, nju uctu ho nju yeeptu Zeruzaleem. Nju gasiig *paliinna kuuk orok iŋ rakki num iŋ eenco. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico do njuur kuuk asa min hellin ta Emayuusak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! Na bayinji do Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico

oki maan kaak kuuniyco do botildi ho maman nju ibiniig Iisa do wiktin taat ŋa pirsiiig mappa.

Bayne ka Iisa do maajirna
(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

³⁶ Wiktin taat nju kaawa misan di, tala kar Iisa goy datikco ho ŋa kaawiico aman : « Aapiye, taa goye iŋ kuŋko ! » ³⁷ Do wer-ak, nju raastu ho kolaw obiigu, njuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? ³⁹ Talon pisindu ho asindu. Ka seener ŋa nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaaso ar ku taliy nun gintu-aŋka. » ⁴⁰ Min ŋa kaawiico pa-ak, ŋa gaariico pisiŋji iŋ asiŋji. ⁴¹ Alco gala ho nju ajbiyту tak-tak, kar iŋ ajbiyiŋco-ak oki, nju bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? » ⁴² Njuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar nju persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa iciiga ho ŋa teeyig uŋco. ⁴⁴ Kar ŋa kaawiico aman : « Aan taat nu kaawiiko wiktin taat nu goyiy iŋ kuŋko : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho iŋ ta *Soom, okiŋco yaa asen ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho nju ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ Na kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : " Illa Masi yaa taabiyeŋ ja, ŋaa mate, kar yiriy ta subbiŋkar gay ŋaa nooye min do muuti. " ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala iŋ siŋ kuŋji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okiŋji. Kabarre-at a njuu ibiniŋ niŋiŋco, nju poociŋ goyiŋco kaak samaanno ho Bunj yaaco saamiyiŋ zunuubinnico. ⁴⁸ Kuŋ kon di gee kuuk talig gamin-aŋ iŋ odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ŋaame maan kaak Tanni kaawtu a ŋaako bere. Kuŋ gay, goyon do geeger-aŋ di nam gudurre taat asa min

kuwa* yaako miiniŋko. »

Iisa coona ka samaaner
(Maark 16.19-20, Akt 1.9-11)

⁵⁰ Min ŋaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ŋa iyiiig moota in hellin ta Betani. Do wer-ak, ŋa jaaltu pisinji ho ŋa barkiyiigu. ⁵¹ Wiktin taat ŋa barkiyiigu-ak di, ŋa etirtu minnince ho Buŋ coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, ŋu abdiyyiiga, kar ŋu yeeptu Zeruzaleem in galal dakina. ⁵³ Min ŋu yeepe, ŋu baggiy do *ger ka Buŋdi ho ŋu oziliiga.

* 24:49 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Buŋdi.

Kabarre ta Gala ta Yaaya

Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar na Yaaya kat siirta. Yaaya, naar min paliinna kuuk orok in seera. Kar na bal siirin sinji kuuk Yaaya-ak do maktumne-anta. Illa na siir aman : « Naar kaak Iisa elgiyo » (Yaaya 13.23).

Maktumne ta Yaaya, taar ginno dele ka danlal. Kar gay, ta gin kaawin dakina kuuk Maark, Matiye in Bun bal siirinco. Ta kaawa oki do bi ka gamin peesira kuuk ajbay Iisa gintu. Njuur ko kuuk gaara a Iisa, naar Ron ka Bun di. Ta kaawa pey do bi ka Iisa kaak meela in gee ar : maajirnay, Nikodeem, daatik taat min geeger ka Samari, agindaw ku Yuudinnar ho sintay ku Lazaar. Yaaya siir do gee okinco kuuk bariya botol, seene ho in goye ka gaasdo. Gamin njuur-an, illa in Iisa kat njuu gasinco.

Iisa Masi, naar Kaaw ta Bun di

¹ Awalle, min Bun bal kilgiyin misa duniine, gem kaak nu koliy Kaaw ta Bun di goy ko. Na goy sawa in Bun ho naar meenji di Bun. ² Min Bun bal kilgiyin misa duniine, na goy ko in naara. ³ In Kaaw-at di, Bun kilgiyiig gamin okinco. Maan ginno kaak na kilgiytu bal taara. ⁴ Ta taar kat ber goye do gamin okinco. Ho in goye kanti ko, gee taltu portikaw. ⁵ Portikaw-at caapiy do gondikor, kar gondikaw balfit gine maanna.

⁶ Kar gay, gin gem rakki kaak Bun naamtu, nu kolaag Yaaya-Batist. ⁷ Naar as kaawe do geemir do bi ka naar kaak gaarit portikaw-ata, asaan gee yaa cokiye kaawoy ho njuu aamine in naara. ⁸ Yaaya

gay, naar meenjido kat portikaw, naar as kaawe biti di. ⁹ Portikaw-at taar ko seene. Taar as do adiy ka kidar ho ta caapiy do gee okinco.

¹⁰ Gem kaak nu koliy Kaaw-ak, naar goy do adiy ka kidar. In naar ko, Bun kilgiyiig kida. Kar gee kuuk do adiy ka kidar gay bal ibininji. ¹¹ Na baaw goye in geenji ku meenji, kar geenji gay bal obinji. ¹² Kar do gee kuuk obga ho kuuk aamin in sinji, na berco botol taat njuu gine koogin ku Bun di. ¹³ Njuu gine kooginay-ak, asaan Bun kat bercog wee ka marbinto. Wee naar-ak wala isgig in niyin ta gemor, wala in pikirre ta gemor.

¹⁴ Gem kaak nu koliy Kaaw-ak gintu gemo ho na astu goye in ginte. Gi talit *darjiney taat na gastu min Tacco Bun. Darjiney-at, taar ko ta Ronji ka dangiro.* In barkiney, na elgiy gee ho na gaariico seen ta Bun di.

¹⁵ Yaaya gay, naar kaaw biy. Na kaawtu rada aman : « Talon ! An ko gem kaak nu kaawiiko awalle aman : “ Gin gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, na ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. ” »

¹⁶ Paa ko, in sellinkuwi-at, na barkiyiite dakina, okinte na barkiyaaten di gaay in gaayo. ¹⁷ Awalle Bun berten *gaanuun min do pise ka Muusa. Kar barkin in seen gay, Bun bertengu in ase ka Iisa Masi. ¹⁸ Ginno waan kaak talig Bun. Illa Ronji ka dangiro, naar kaak goy sawa in Bun-ak di, gaarten ga.

Kaawo do bi ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Luk 3.1-18)

¹⁹ Yiriy rakki, agindaw ku Yuudinnar kuuk goy Zeruzaleem naamtu gay satkiner in gee ku min baaco tan *Lebi a njuu gasin Yaaya. Min nu gasga, nu indiig aman : «

* 1:14 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

Kin waa ? » ²⁰ Naar gay balco cigile maanna. Na telkiico aman : « Nun-an Masido. » ²¹ Nuur gay indiiig pey aman : « Di kin ke waa ? Wal kin ko *Eli ? » Yaaya gay telkiico aman : « Ha'a ! Nun Eli do. » Nu indiiig pey aman : « Di wal kin ko nabiinçe kaak nu kaawtu biy do Kitamner-aka ? » Naar gay telkiico aman : « Ha'a ! Na nunno. » ²² Kar nuur gay diyiji aman : « Di kin waa ? Ki kaawa maa do bi kanjin ? Asaan ni raka niico yeepe kaaw do nuur kuuk naaminti. » ²³ Yaaya telkiico aman : « Nun ko gem kaak nabi Ezaayi kaawtu biy aman : “ Gin gem rakki koola do kalaaner a *Rabbinte asaw. Ucon, siyonji botol dalan. ”† »

²⁴ Min gee kuuk nu naamtu do Yaaya, goy oki gee kuuk nu koliy *Pariziyenna. ²⁵ Nu indiiig aman : « Di ya kin kat Masido, wala ki Eli do, wala ki nabiinçedo kaak nu kaawtu biy do Kitamner-ak, maa di ki *batiziyiy gee ? » ²⁶ Yaaya telkiico aman : « Nun-an batiziya gee in amay di. Kar gem rakki goy do datikko kaak ku ibingigdo. ²⁷ Gem-ak yaa ase do aaror, kar gay, nun bal nece kaak naa one, naa sorin nugiray. » ²⁸ Maanna-ak kuuniy do wer kaak Yaaya batiziyiy gee, do geeger ka Betani, aar barrer kaak nu koliy Zurdan.

Iisa Masi, naar Ronj Tamgi ka Bunji

²⁹ Ka kawtinti, Yaaya taliig Iisa asaaji. Do bi kanji, na diytu aman : « Talon, an ko *Ronj tamgi ka Bunji, naar sooya zunuubinna ku geemir. ³⁰ Do bi kanji ko, nu diytu aman : “ Goy gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, naar ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. ” ³¹ Awalle, nunu oki ibingigdo. Kar din gay, nun as *batiziye gee

in amay a naa gaarinja do gee ku Israyeel. »

³² Do bi ka Iisa Masi, Yaaya kaawtu pey aman : « Nu tal Ruwwin ta Bunji paayiji do Iisa ar ammaama ho ta goyiji. ³³ Awalle nun ibingigdo oki, kar gay, Buñ kaak naamintu a naa batiziye gee in amay kat kaawdu aman : “ Ki asa tale gem rakki, Ruwwin ta Bunji yaaji paaye ho taaji goye. Gem naar-ak ko asa batiziye gee in Ruwwin ta Bunji. ” ³⁴ Nun talig maanna-ak in odinar ho nu kaawaako ka seener, gem-an, naar Ronj ka Bunji. »

Gee kuuk tees aadin Iisa

³⁵ Ka kawtinti, Yaaya-Batist goy pey do wer-ak in maajirnay seera. ³⁶ Do wiktin taat na taliig Iisa biraw, na kaawtu aman : « Talon, an ko *Ronj tamgi ka Bunji ! » ³⁷ Maajirnay ku Yaaya ku seer-ak dorit kaawoy taat na kaawtu-ata ho nu teestu aadin Iisa. ³⁸ Iisa kolsitu ho na tala nu aadaaga. Na indiiig aman : « Ku aadin gay ku bariya maa ? » Nuur gay diyiji aman : « *Rabbine, kin goy momo ? » (Sin ku Rabbin-ak diya a « Tatkaw ».) ³⁹ Naar gay telkiico aman : « Asonj tala. » Hiyya, nu daktu tal wer ka na goyiyo. Wiktin taar-at yaa necen ko pat pood ta maako. Hiyya, nu eeltu in naara.

⁴⁰ Min gee seer kuuk doriit kaaw ta Yaaya ho aadiig Iisa-ak, Andre sinji ka Simon Piyer sa goya. ⁴¹ Na uctu dakiig gas sinji Simon ho na miniig aman : « Ni gasig *Masi. » (Sin ku Masi-ak diya a « Naar kaak Buñ dootu. ») ⁴² Kar na iyijig Simon do Iisa. Iisa taliig yalaan kar na diyiji aman : « Kinke Simon, ronj ka Yaaya. Min yiriyta-an gee yaan kolen ko Sepaas. » (Sin ku Sepaas-ak diya a « Piyer ».‡)

† 1:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3. ‡ 1:42 'Piyer' : 'Sepaas' in kaaw ta Yuudinnar ho 'Piyer' kaak asa min kaaw ta Grek, nuur baaco rakki di a 'dambi'.

43-44 Ka kawtinti, Iisa ictu niyin taat ŋaa 6aawe do kid ka Galile. Do botildi, ŋa ŋaamtu in gem rakki sinji Pilip kaak min Betsayda, werco kaŋ Andre in Piyer. Iisa diyiiiji do Pilip aman : « Aadnu ! »
 45 Kar Pilip gay 6aa tale gem rakki sinji Natanayeel. Pilip diyiiiji do Natanayeel aman : « Ni gasig gem kaak ŋu kaawtu biy do Kitamner, do *gaanuun ka Muusa ho do makaatamna ku nabiinnar oki. ŋa Iisa ronji ka Yuusup min geeger ka Nazareet. »
 46 Kar Natanayeel gay diyiiiji aman : « Has min Nazareet kat amilgiy maan ka samaane ? »
 Pilip gay telkiiiji aman : « Asu, ki 6aa tale. »

47 Min Iisa taliig Natanayeel gaayji ko ote-ak, ŋa kaawtu do biy kaŋji aman : « Talon ! An kat gem ka Israyeel kaak ta6. ŋaar-an, yoo raadin rakki oki, amilaado minniney. »
 48 Natanayeel gay indiiig aman : « Maman ki ibinginu ? »
 Iisa telkiiiji aman : « Do wiktin taat Pilip gasinjin do baat ta buguwar-ak di, nun talinjin ko. »
 49 Min pa-ak, Natanayeel kaawtu aman : « Gem kol Rabbiney, nu iban katar kin kat Ronj ka Bunji, Sultan ka Israyeel ! »
 50 Iisa telkiiiji aman : « Nu kaawaajin ja a nu talinjin do baat ta buguwar-ata, ampaa doo wal ki aamintu katar nu Ronj ka Bunji ? Hadi ki asa tale misa gamin kuuk ajbay pa-ak ŋuur-anju. »
 51 Cokiyon, naako kaawe seene. Ku asa tale samaan yaa pile waakilak ho *dubal ku Bunji yaa paayguwe ho ŋuu cokguwe, ŋuu birguwe min do werir, nun *Ronj gemor. »

2

Maan ka ajbay kaak Iisa teestu gine

¹ Min ŋaar-ak, menaw seer birtu. Kar gee gay gina iidin ta obindi

* 2:8 'itijon' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'dokino'. † 2:8 'meeram' : Meeram-ak, ŋaar ko deeda tee ka iidiner do geemir.

do geeger ka Kana, kid ka Galile. Do iidin taar-at, Mariyam atan Iisa goya. ² Kar Iisa in maajirnay sa, ŋu ŋaamco, ŋu astu. ³ Kar ba aar, maam ku *binji kuuk gee siyo gaase. Hiyya, atan Iisa diyiiiji do ronji aman : « Gee-an, seenco arme. »
⁴ Iisa telkiitit aman : « Iya, nun gay yaa gine maa ? Nun wiktiner misa taat naa gaare zir. »
⁵ Min pa-ak, yaaco diyiiico do gay riyor aman : « Ya taat ŋa kaawiikon di, ginonta. »

⁶ Kar do wer-ak gay gin guwin bijigiy ku dambiydi. Guwin-ak, *Yuudinna aciy ziniko do aadinc a ŋuu goye *cawar do unji ka Bunji. (Ay guw di ica jelingin poof wal beey.)
⁷ Iisa diyiiico do gay riyor-ak aman : « Miinon guwin-an in amay ! »
 Kar ŋu miiniig pal-pal-pal. ⁸ Min guwin-ak miine, Iisa diyiiico aman : « Din gay itijon* min amay-anju, kuuji iye do meeram.† »
 Hiyya, ŋu itintu, ŋu iyiiiji. ⁹ Min ŋu iyiiijigu, amay-ak ra6il ko maam ku binji. ŋuur kuuk itinig amay-ak iban wer kaak ŋu asiyo. Kar meeram gay ibanno. Min ŋa aawiigu, ŋa koliig gem ka obe ¹⁰ ho ŋa diyiiiji aman : « Kun kawta, gee bera ja maam ku yuutu, kar ya gee aay konj gay, ŋu beriy kuuk yuutiŋkuwco sooda. Di kinj gay dummiyig kuuk yuutu yoo dinja ! »

¹¹ Maan kaak gaara gudurre ta Bunji-aka, ŋaar ko maan kaak Iisa gintu awallico ta gamnar. ŋa ginig do geeger ka Kana, kid ka Galile. Ansii ko, Iisa gaartu *darjiney do geemir ho maajirnay aamintu loci. ¹² Min ŋaar-ak, Iisa in yaaco ho in sintay kuuk goy oki do wer-aka yoo maajirnay, okinco, ŋu uctu ho ŋu birtu do geeger ka Kapernayuum. Do wer-ak, ŋu goytu menaw sooda.

Atke ka taajirnar min do ger ka Bunđi

(*Matiye 21.12-13, Maark 11.15-17, Luk 19.45-46*)

¹³ Menaw ku iidin ta Yuudinnar taat ŋu koliy *Paak gaaye. Kar lisa uctu, ŋa 6aawtu do geeger ka Zeruzaleem. ¹⁴ Min ŋa ottu, ŋa unjitu do *ger ka Bunđi. Do ger-ak gin gee ku gidiya barkay, tamgi in ammaamna. Atta-ak gin oki gee kuuk maka gurus. Ŋu deerig gaminco ka taabulnal. ¹⁵ Min lisa taltu pa-ak, ŋa soktu mer-nan ho ŋa siytu kordinŋo, kar ŋa atkiig okinco kara, yoo tamgico in barkiycu. Gee ku maka gurus-ak, ŋa akiliig taabulnico ho ŋa dawiiig gurusco. ¹⁶ Ŋa kaawiico do taajirin ku ammaamnar-ak aman : « Im-ilon gaminko-an min anne ! Ger ka Tanni, dakon giniŋido ger ka suug-iner ! » ¹⁷ Do wer-ak, maajirnay ku lisa moyiit kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner aman : « Gem kol *Rabbiney, nu elgig gerin dakina. Ya nu moyaw-ak, adir erwaan ar ako. » †

¹⁸ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar indiiŋ lisa aman : « Ni raka kiini gaare maan kaak ajbay, nii ibine kadar Bun kat tabirinŋin, ki giniig maanna-anka. » ¹⁹ Lisa gay telkiico aman : « Dimon ger-anka. Ya ku dimig gay, do menaw subba di, nun naa peyin do weriy. » ²⁰ Ŋuur gay diyiiŋi aman : « Ger-an, ŋu pinig do elgin orok pood in bijigiy. Kar kin gay maman do menaw subba di, ki kaawiy a kii piniŋi ! » ²¹ Sando, wiktin taat lisa kaawiy do bi ka gerdi-ak, ŋa kaawa do bi ka ziy ka meenji. ²² Ba aar, min lisa nooytu min do muuti, maajirnay moyiit kaawoy-ata. Paa ko, ŋu aamintu do kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner ho do taat lisa kaawtu.

²³ Do wiktin taat lisa iidiiŋi iidin ta *Paak do geeger ka Zeruzaleem, ŋa gin gamin ku ajbay dakina. Min gee taliig gamin ku ajbay-ak, dakina minnincu piltu birikico a ŋu aamin in ŋaara. ²⁴ Kar lisa gay bal amniyincu, asaan okinco, ŋa ibingit ta aditco. ²⁵ Ŋa rakaado a gem yaaji ose do biy ka gemor, asaan ŋa ibingit okintit taat goy do adiy ka gemor.

3

Nikodeem indaag lisa

¹ Kar gin gem rakki sinji Nikodeem. Ŋa min gee ku ŋu koliy *Pariziyenna ho ŋa min *agindaw ku Yuudinnar. ² Yiriy rakki, ŋa dakiig gas lisa in aando, ŋa diyiiŋi aman : « Gem kol Tacco, ni iban kadar Bun kat tabirinŋin, ki asiini bilde, asaan ginno gem kaak yaa gedire giniŋ gamin kuuk ajbay ar kuuk ki gintu-anju ya Bun in ŋaarro. » ³ Lisa telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa gedire talin *Meennaw ta Bunđi ya ŋu bal ween wee ka marbinto. » ⁴ Nikodeem gay indiiŋ aman : « Maman gem kaak tatik ko, ŋuu ween pey marbinto ? Ampa-ak, ŋaa unje pey do atti ka yaaco kat taa weenji wal maman ? » ⁵ Lisa diyiiŋi aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa unje do Meennaw ta Bunđi ya ŋu bal ween in amay ho in Ruwwin ta Bunđi. ⁶ Ŋuur kuuk ŋu weeyig ween di, ŋuur goy koogin ku geemir di. Kar ŋuur kuuk ŋu weeyig in Ruwwin ta Bunđi gay, ŋuur koogin ku Bunđi. ⁷ Dak ajbiyenno do kaawor taat aman : « Illa ku asa ja wee wee ka marbinto. » ⁸ Pakar ja do usi. Ŋa abiriyo ho ŋa aaniyy wer kaak ŋa rakiy di. Gee cokiya abirinji kaak ŋa abiriyo, kar gay, gee ibanno wer kaak ŋa asiyo ho kaak ŋa

lisa iban adat ku geemir

6aayiyo. Hadi, gem kaak ɲu weeyig in Ruwwin ta Bunɗi sa, ɲaar paa di. »

⁹ Kar Nikodeem indiig aman : « Maman maanna-aɲ yaa kuuniye ? » ¹⁰ Iisa telkiiji aman : « Kin sinjin ale, ki tatkaw ka *gaanuun ka gee ku Israyeel, kat ki ibingigɗo gamin-aɲku ? ¹¹ Di cokay, naaɲ kaawe seene ! Nin kaawa ɗo bi ka maan kaak ni ibingiyi ho kaak ni taltu in odinni, kar kunj gay rakaado ice kaawni. ¹² Ya nu kaawaako ɗo bi ka gamin kuuk goy ɗo adiy ka kidar din sa, ku aamanno, kar maman kuu aamine ya nu kaawaako ɗo bi ka gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ? ¹³ Asaan ginno waan kaak coon ka samaaner, illa nun *Roɲ gemor di paay min kuwa. ¹⁴ Ku iban kadar gin ko elgin dakina, nabi Muusa siytu aal ka hadiner, ɲa caaliig kuwa ka etor ɗo wiktin taat ɲu goyiy ɗo goosiner. Uudin ta ɲa caaliig aal-aka, nun Roɲ gemor oki, ɲu asaan caalindu ka etor ansi.* ¹⁵ ɲu asaan caalin ka etor-ak a gem kaak aamin lotu yaa gase goye ka gaasɗo ɗo unji ka Bunɗi. ¹⁶ Ka seener, Bun elig gee ku duniiner okiɲco nam ɲa tabiriig Roɲji kaak danjiro a ay gem kaak aamin loci idiyɗo maala, kar gay, ɲaa gase goye ka gaasɗo. ¹⁷ Bun, ɲaar bal tabiriɲ roɲji ɗo duniiner a seriin yaa obiɲ gee, kar gay, ɲa tabirig a ɲaa jilin gee okiɲco. ¹⁸ Gem kaak aamin ɗo Roɲ ka Bunɗi, seriin obaagɗo. Kar ɲaar kaak bal aamine loci gay, seriin obig ko, asaan ɲa bal aamine ɗo Roɲ ka Bunɗi kaak danjiro. ¹⁹ Talu, maman seriin yaa obe gee : portikaw as ɗo duniiner, kar geen gay el gondikaw kat guna, asaan ɲu gina gamin kuuk jookumo. ²⁰ Ka seener gay, gee kuuk gina jookum-ak, ɲuur elgitɗo portikaw ho ɲu baggitidɗo, asaan ɲu rakaado gee yaa talin gaminco kuuk jookum ɲu

giniy-aku. ²¹ Kar gee kuuk gina riy taat samaane ɗo unji ka Bunɗi gay, ɲuur 6aa ɗo portikaw, asaan gee yaa tale waraɲ kadar ɲu gina gamin kuuk samaane ɗo unji ka Bunɗi. »

Kaawo ɗo bi ka Iisa in Yaaya

²² Min ɲaar-ak, Iisa in maajirnay uctu, ɲu deettu ɗo kid ka Zuude. Do wer-ak, ɲu taaytu ho Iisa *batiziyiy gee. ²³ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist sa batiziya gee. ɲaar gay goy kid ka Enon, moota in Saliim, asaan ɗo wer-ak gin amay dakina. Gee asiji ho ɲa batiziyiigu. ²⁴ Kar ɗo wiktin taar-at, Yaaya, ɲu bal obiɲ misa danjaayne.

²⁵ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya daarin teestu meele in *Yuudiɲce rakki ɗo bi ka aadinco. Aadinco-at kaawa ɗo bi ka acindi kaak gem yaa gine *cawar ɗo unji ka Bunɗi. ²⁶ Do wer-ak, maajirna-ak dakiig gas Yaaya ho ɲu diyiji aman : « Gem kol Tacco, gem kaak goy awalle in kinke aar barre ka Zurdan, ɲaar kaak ki kaawinti biy-ak, din ɲa tees kar batiziye gee ho gee okiɲco 6aa ko loci di. » ²⁷ Yaaya gay telkiico aman : « Gem gediraado gine maan kaak Bun balji kaawe. ²⁸ Ku dor di nu kaawko a nun Masido. Kar gay, nun gem kaak Bun tabirtu yaaji siyin botiliy. ²⁹ Ku iban di mitik in daatko, yiriy ta ɲuu obe, ɲaar ko mitti ho royay gay, ɲaar goy ɗo serpey, ɲa cokiyiy gaayay, ansi-ak galji. Di nun sa paa di. Nun ko royay ka mitkor. Din ka-aɲ galilil nec kat ɗo werti. ³⁰ Min yiriyta 6aayiy in unti, sinji kunji yaa coone ho kunto gay yaa one. »

Gem kaak asa min kuwa ka samaaner

³¹ « ɲaar kaak asa min kuwa ka samaaner, ɲaar pakgig gee okiɲco. Kar ɲaar kaak asa min ɗo kidar gay, ɲaar goy ɗo kidar di ho ɲa kaawa

* 3:14 Wer ka gase kaawor ɗo Nombir 21.9.

do bi ka gamin kuuk do adiy ka kidar di. Ka seener, naar kaak asa min kuwa ka samaaner, [naar pakgig gee okinco.]† 32 Na kaawa do bi ka maan kaak na taltu ho na dortu, kar gay, ginno gem kaak icit kaawoy. 33 Naar kaak icit kaawoy gay gaara kadar Bun kaawa seene. 34 Kar gay, naar kaak Bun tabirtu gay, naar kaawa kaaw taat Bun beriji, asaan Bun berji Ruwwiney okintiti. 35 Tatte Bun, naar elgig Ronji ho na berji izinne do gamin okinco. 36 Gem kaak aamin do Ron ka Bun di, naar gas goye ka gaasdo. Kar gay, naar kaak pook aamine do Ron ka Bun di, naar gasaagdo goye naar-aka. Kar gay, dapiŋko ta Bun di yaa paaye kaaci. »

4

Iisa kaawa in daatik taat min Samari

1-3 Pariziyenna dortu kadar gee kuuk aadaag Iisa ho kuuk Iisa *batiziyiy-ak gin dakin pakgig gee kuuk aadaag Yaaya. Ka seener gay, Iisa naar meenjido kat batiziya gee, illa maajirnay di. Min Iisa doriit kaaw-at, na uctu min Zuude ho na ictu botol ta Galile. 4 Do baanji, na aad min kid ka Samari. 5 Hiyya, na ottu do geeger ka Samari kaak nu kolyi Sikaar. Geeger-ak moota in morig kaak Yakuub beriji awalle do ronji Yuusup. 6 Do wer-ak ko, Yakuub ecirtu bee ka amiydi. Min Iisa in maajirnay ottu do wer-aka, Iisa rawe. Ampaa ko, na daktu goy do bi ka beendi. Pat nec ko yiriyo.

7-8 Wiktin taat Iisa jammiiyiy-ak, maajirnay gay baawco gidiey tee do geegirdi. Awalle min nuu deete, daatik rakki min kid ka Samari baaw amay. Ta gasiig Iisa do bi ka beendi-aka. Na indiit aman : « Beror ja amay, naa see. » 9 Daatko-at kaawiji aman : «

Kin kat *Yuudiŋce, kar maman ki indiin a naan bere amay, nun taat *Samariteŋca ? » Sando, Yuudinna in gee ku Samari gay kaawco bagdo. 10 Iisa telkiitit aman : « Ya ka iban maan kaak Bun beriyo ho ya ka ibingig naar kaak kaawaake a “beror amay”, zer kan kat yaan indindu ho naake bere amay kuuk bera goye kaak taŋ. »

11 Daatko-at diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bee-an baata aale ho kin bal gine maan ka itinindi. Kar maman kii gasin amay kuuk bera goye-aka ? 12 Migini* Yakuub ko berintin bee-anja. Naar meenji sa seetu amiyji, yoo kooginay ho malley oki. Do tanjin-ak, kin kat tatik pakgig Yakuub walla ? »

13 Iisa telkiitit aman : « Ya gem kaak see amay ku beendi-an, ibin yaa obin pey. 14 Kar gem kaak yaa see amay kuuk naaji bere gay, ibin obaagdo pey. Amay kuuk naaji bere-ak yaaji goye ar concal kuuk bera goye ka gaasdo do unji ka Bun di. » 15 Daatko-at telkiiji pey aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja amiyjin-aku a ibin obiinno pey ho nu asiyo pey deese amay min do beendi. »

16 Iisa diyiiitit aman : « Baa, kolig mitke, kar kuu ase. » 17 Taar gay aman : « Nun bal gine mitko. » Iisa kaawiiitit aman : « Way, ka kaaw seene a ka bal gine mitko-anja. 18 Asaan awalle ka ob miday beey ho kaak din ku goyiy-an sa, na mitkenno. Do taar-an ka kaaw seene. » 19 Hiyya, do wer-ak, ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu tala kadar kin nabiiŋce. 20 Aginiyini ku Samari abdiy Bun kuwa ka damba-anta, kar kun Yuudinna diya a wer ka abdiye Bun di, naar Zeruzaleem. » 21 Iisa telkiitit aman : « Gem kol yaaco, cokay : wiktin asaw taat ku abdiyyigdo

† 3:31 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * 4:12 'Migini' : Werin daarin, nu kaawa a 'tanni ka tatko'.

Tatte Bun kuwa ka damba-an di wal Zeruzaleem di. Icit kaawor-anta. ²² Kunj gee ku Samari, ku abdiya Bun kaak ku ibingigdo. Kar nin Yuudinna gay ibingig ja kat ni abdiyyiga, asaan naar kaak yaa jile gee amil min do Yuudinnar. ²³ Kar gay, wiktin asaw ho dij taar as ko taat gay abaadiner kuuk ta6 yaa abdiye Bun in gelbin rakki ho in botol ta seener. Asaan Tatte Bun, naar raka a gee yaa abdiyin ansi. ²⁴ Bun, naar ruwwine ho nuur kuuk abdiyaaga, illa nuu abdiyin in gudurre ta Ruwwin ta Bundi ho in seene. » ²⁵ Daatko-at telkiiji aman : « Nu iban kadar Masi yaa ase, naar kaak Bun yaa tabire na asiy jilin gee. Ya na ase, naani gaarin gamin okinco. » ²⁶ Iisa telkiitit aman : « Na nun kaak kaawaake-an ko Masi. »

²⁷ Do wiktin taat na kaawiy pa-ak ko, maajirnay astu min bariye tee. Nu abiytu do bi kaak na kaawa in daatko. Kar waanco ke bal gedire indin aman : « Ki rakaati maa ? » wala « Maa ki kaawiy in taara ? » ²⁸ Min naar-ak, daatko-at rasig jelingiti, ta deettu do geegirdi ho ta dakiig min gee aman : ²⁹ « Amilon, ason talon ! Gem-an gaarduug gamin okinco kuuk nu gintu ! Wal naa gine Masi ga ! » ³⁰ Hiyya, nu amiltu, nu dakiig gasa.

³¹ Do wiktin taat ta deettu mine gee, maajirnay diyiji aman : « Gem kol Tacco, kin okam dak maanna tara ! » ³² Naar gay telkiico aman : « Nun gin tee kaak kunj ibingigdo. » ³³ Maajirnay kaawiy benannico aman : « Di gem-an, waan iyji tee ga ? » ³⁴ Iisa diyiiico aman : « Nun, teendu, illa naa ginin taat naar kaak naamintu rakiyo ho naa gaasin ja tak riy taat na beriidu. » ³⁵ Na diyiiico pey aman : « Kaaw agunuw rakki kaawa aman : “ Dak ko koyin pood di, kar gee yaa sede. ” Nun gay diyaako a talon ja morgin-anju. Koo nee ko, ta raka ko sede.

³⁶ Gem kaak sedaw, naar gasaag ko maan ka yaaji nece do elgol ho ya na numig gamin-anju, na numiig do goye ka gasdo. Ansii ko, naar kaak luwaw in naar kaak sedaw, nu aaciyiy sawa. ³⁷ An gay kaaw agunuw ta pey, taat diya aman : “ Anka-an luwaw ho an gay sedaw. ” Taar sa seene. ³⁸ Nu tabirinjo sede do morig kaak ku bal gawninji. Gee ku pey gawinga, kar kunj gay tiya tingico. »

³⁹ Do kaaw ta daatkor taat aman : « Gem-an gaarduug gamnar okinco kuuk nu gintu », gee dakina kuuk min geeger ka Samari-ak aamintu do Iisa. ⁴⁰ Wiktin taat gee ku Samari otiji do Iisa, nu kaawiji a naa baane naa jammiye do werco. Hiyya, na gintu menaw seer in nuura. ⁴¹ Do wiktin taat Iisa goytu in nuura, gee ku Samari dakina pak ku awalle aamintu in Iisa, asaan nu dorig meenji kat kaawco. ⁴² Hiyya, nu diyiiitit do daatko-at aman : « Din nin aamintu-an do kaaw taat ni dortu min do meenji Iisa. Ni bal aamine do kaaw tanjen di ho ni iban kadar ka seener, naar ko yaa jilin gee. »

Iisa cool ronj ka tatkaw rakki

⁴³ Min Iisa gin ko menaw seer Samari, na uctu min wer-aka ho na ictu botol ta Galile. ⁴⁴ Iisa meenji diy aman : « Nabiince, gee karmiyigido do darrey ta meenji. » ⁴⁵ Kar gay, do wiktin taat Iisa ottu do kid ka Galile, gee ku Galile obig samaane, asaan nuur sa 6aaw iidiye iidin ta *Paak Zeruzaleem ho nu talig gamin okinco kuuk Iisa gintu do iidin-ata.

⁴⁶ Hiyya, Iisa yeptu do geeger ka Kana, do wer kaak na newsiig amay maam ku *binji. Geeger-ak sa do kid ka Galile. Do geeger ka Kapernayuum gay gin tatkaw rakki ronji radaw. ⁴⁷ Wiktin taat tatkaw-ak dortu a Iisa uc min Zude, na astu gasinji do kid ka Galile.

Ŋa marmiliiji do Iisa a ŋa ɓaa coolin ronji kaak gaay mate. ⁴⁸ Kar Iisa diyiiji aman : « Ya ku bal tale gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunɗi, kuŋ amniyaado bat ! » ⁴⁹ Tatkaw-ak wakiliiji aman : « Gem kol Tacco, asor kodok paa ronɗu yaa mate. » ⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Yeep ko do gerin, ronjin, ŋaar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do kaaw ta Iisa ho ŋa yeepu do geriy. ⁵¹ Do yeepinji, ŋa ŋaamtu in gay riyoy kuuk ɓaa gasinji. Nu diyiiji aman : « Ronjin, ŋaar cewey ko ! » ⁵² Tatkaw-ak indiigu aman : « In maa patira ŋa aawiig zi cewey ? » Nuur gay telkiiji aman : « Duudi, in pat rakki ta yiriyo kat zi ooltu. » ⁵³ Takan mic-ak pakirtu kadar pat taar-at ko Iisa kaawiiji aman : « Ronjin ŋaar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do Iisa in gee ku geriy okinco. ⁵⁴ Ŋaar-an maan kaak ajbay ka seerinɗar kaak Iisa gintu do kid ka Galile. Ŋa ginig do wiktin taat ŋa yeepu min kid ka Zuude.

5

Iisa cool rungiine

¹ Min ŋaar-ak, *Yuudinna iidiya iidinco do geeger ka Zeruzaleem ho Iisa ɓaawtu hadire. ² Do geeger-ak, gin dibir rakki kaak ŋu koliy dibir ka Tamgir. Moota in dibir-ak, gin koriy taat ŋu kolaat Betzaata in kaaw ta *Hebru ho do bit ka koriyor-at, ŋu siy kellaam beeyi. ³ Kellaam-ak miin in gee kuuk raɗaw : noolna, mersina in rungiina. [Gee-ak era wiktin taat amay ku koriyor yaa awke. ⁴ Asaan werin daarin, *ɗubil ka Bunɗi paaygiy do koriy-ata, ŋa awkigig amay-aku. Kar min gee kuuk raɗaw, kaak paay awalle di cooliyo, yoo raɗaway ta maa oki.]*

⁵ Kar do wer-ak, gin gem rakki kaak raɗaway gin ko elgin orok subba in porpod. ⁶ Iisa taliig gem-ak danje ho ŋa dor kadar raɗaway taay ko, kar ŋa indiig aman : « Ki raka kii coole walla ? » ⁷ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rab-biney, nu bal gine gem kaak yaan paayin do koriyor wiktin taat amay awkiyo. Ya nu ɓaa paayen di, waan ka pey ogirdu ko. » ⁸ Iisa diyiiji aman : « Din ucu, maliyit argan ho deettu ! » ⁹ Hiyya, kodok di, gem-ak cooltu. Ŋa maliyit argay ho ŋa deettu. Sando, yiriy taar-at gay ta *sabitdi. ¹⁰ Min agindaw ku Yuudinnar taliig gem-aka ho ŋu diyiiji aman : « Hey kinke-anɗa ! Yiriya-an sabit, kar maa di ki iciit argan ? Taar-an, *gaanuun toɗta. » ¹¹ Ŋaar gay telkiico aman : « Gem kaak coolintu-an ko diydu a naa maliyin argar ho naa deete. » ¹² Agindaw-ak indiig pey aman : « Ŋaar waa kaawjin pa ? » ¹³ Kar gem-ak gay ibingig do gem kaak coolga, asaan min Iisa coolig di, ŋa unjitu datik ta gee kuuk dakin goy do wer-aka.

¹⁴ Kar ba aaro, Iisa dakiig gas gem kaak ŋa cooltu-ak do *ger ka Bunɗi ho ŋa diyiiji aman : « Din ki cool ko. Kar gay, dak ginno pey zunuubinna, yampa omaayin yaan ase pey pak taat asjin awalle. » ¹⁵ Gem-ak dakiico os do agindaw ku Yuudinnar a ŋa Iisa kat coolga. ¹⁶ Min ŋaar-ak, Yuudinna teestu taabiya Iisa, asaan ŋa coolig gem-ak in yiriy ta sabitdi. ¹⁷ Iisa gay teesiico ose baati aman : « Tanni, ŋaar ginaat riyoy yoo yiriya ho nun sa gina ar tanji-at di. » ¹⁸ Do kaawoy taar-an ko, agindaw ku Yuudinnar bariyiy botol taat ŋuu deenji, asaan ŋaar bal aalin gaanuun ka sabitdi di, kar gay, ŋa diy a Bunɗi kat Tacco ho ansi-ak, ŋa gina zi nec in Bunɗi.

* 5:4 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunɗi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Bun berji izinne do Ronji

¹⁹ Iisa gay diy pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun Ronj ka Bunji, nu gedarro gine maan keedu. Nu tala gamin kuuk Tanni giniyo, nun sa giniy ar kunji di. Gamin kuuk Tanni giniy-ak, nun Ronji sa gina njuur di. ²⁰ Asaan Tanni naar elgiinu ho na gaaraadu ay maan kaak na giniyo. Naadu gaare pey gamin ku aginda pak njuur-anjku nam kuu ajbiye tak-tak. ²¹ Ka seener gay, Tanni, naar nooya gee ku mate ho na beriico goye. Ar taar-at ko, nun kaak Ronji sa bera goye do gee kuuk nu rakiyo. ²² Pey Tanni, meenji dukumaado seriin do geemir, kar gay, na berdu izinne do nun Ronji, naa dukume seriin do geemir. ²³ Ansii ko, gee okinco yaadu bere horoomine ar kaak nu beriiji do Tanni. Gem kaak bergidudo horoomine do nun Ronjo, naar bergiido do Tanni kaak tabirintu.

²⁴ « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem kaak cokiya kaawor ho na aamina do kaak tabirintu, naar gas ko goye ka gaasdo. Naar-ak, seriin obaagdo. Kar gay, naar aad ko min do muuti ho na tees ko goye kaak ta6. ²⁵ Cokiyon, naako kaawe pey seene : wiktin yaa ase ho taar as ko taat gee ku mate yaa cokiyan gaayar, nunu kaak Ronj ka Bunji, ho kuuk cokiyaata yaa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Asaan ar Tanni beriy goye do geemir, nun kaak Ronji sa, na berdu botol a naa bere goye do geemir. ²⁷ Ho na berdu pey izinne a naa dukume seriin do geemir, asaan nun *Ronj gemor. ²⁸ Dakon ajbiyenno do gamin kuuk nu kaawiiko-anjku. Wiktin yaa ase taat gee ku mat okinco yaa cokiyan gaayar ²⁹ ho njuu nooye. Gee kuuk gin riy taat samaane, njuur yaa gase goye ka gaasdo. Kar gee kuuk gin riy taat jookum gay, seriin yaa obinco.

³⁰ « Nun gediraado gine maan keedu. Ya nu dukuma seriin do geemir, nu dukumaat uudin taat Tanni diyidu. Kaaw taat nu dukumta-at, taar do botilti, asaan nu gina riy taat Bunj kaak tabirintu rakiy di, yampa, nu ginno ta meendu di. »

Saadinna ku Iisa

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Ya nun meendu di diya a kaawor-an seene, maman gee yaa ibine a nu kaawa seene ? ³² Kar gay, gin waan ka pey kat kaaw bir ho nu iban kadar kaaw taat na kaawiy-at, taar seene. ³³ Kunj kat tabirji gee do Yaaya-Batist ho naar sa kaawko seene bi kanto. ³⁴ Nun gay, na gemno kat yaa kaawe bir. Kar gay, ya nu kaawa pa-ak, nu raka a kuu gase jile. ³⁵ Yaaya, naar goy ar lampa do geemir ho na ceeriico. Do wiktin taar-at, portikaw-at berko galal. ³⁶ Kar gay, nun gin saadin kaak tatik pakgig Yaaya. Ka seener, riy taat Tanni beriidu ho taat nu giniy-at, taar ko saadiner ho ta gaara kadar na Tanni kat tabirintu. ³⁷ Ho Tanni kaak tabirintu sa, meenji saadiner. Kar kunj gay bal dorin kaawoy ho ku bal talin wijeene bat. ³⁸ Ku icgitdo kaaw do kayko, asaan ku bal aamine inj nun kaak na tabirtu. ³⁹ Ku el garkiye do Kitamner a kuu gase baati, asaan ku pakira kadar ansii di kuu gase botol taat yaako iynjko do goye ka gaasdo. Sando, Kitamne-an sa kaawa bi kanto di. ⁴⁰ Kar gay, ku rakaado ase lotu a naako bere goye ka gaasdo.

⁴¹ « Nun-an baraydo oziliik ta asa min do geemir. ⁴² Nun ibingiko. Nu iban tak kadar ku elgiddo Bunj min do aditko. ⁴³ Nun as asaan Tanni kat tabirintu ho ku pooc obindu. Kar gem kaak as inj ta kaay di gay, ku obaaga. ⁴⁴ Ku el ozile zinjiko, kar gay, ku baraydo oziliik taat asa min do Bunji. Kar di maman kuu aamine lotu ? ⁴⁵ Dakon moyenno a

nun kat naako sakkiyiŋko dɔ Tanni. Njaar kaak yaako sakkiyiŋko gay, ŋa Muusa kaak ku diytu gelbinko. ⁴⁶ Zer, ya ku aamin ka seener in Muusa, nec kuun aaminindu oki, asaan njaar siir dɔ bi kanto ko. ⁴⁷ Kar gay, ya ku amnaydɔ in taat Muusa siirtu, maman kuu aaminin kaawor ? »

6

Bere ka teendi dɔ gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Luk 9.10-17)

¹ Min njaar-ak, Iisa aaltu barre ka Galile, njaar di ŋu koliy oki barre ka Tiberiyaad. ² Gee dakina aadiiga, asaan ŋu tal gamin kuuk ajbay ŋa ginii dɔ wiktin taat ŋa cooliy gee kuuk radaw. ³ Iisa coktu ka dambar in maajirnay ho ŋu goytu. ⁴ Do wiktin taar-at, iidin ta *Yuudinnar taat ŋu koliy Paak gaay ko. ⁵ Kar Iisa jaaltu kaay ho ŋa taltu kadar gee dakina asaaji. Hiyya, ŋa indiig Pilip aman : « Momon ga gii gidie tee kaak yaa nece dɔ gee-aŋ okiŋco ? »

⁶ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ŋa raka gecin Pilip di. Yampa, ŋa iban ko maan kaak ŋaa gine. ⁷ Pilip gay telkiiji aman : « Gee-aŋ, gurus ka eel ta gee miy seer sa necaado yaaco gidie tee, ya ay gem di yaa okume maan kapak kapak oki. » ⁸ Min maajirnay, rakki kaak ŋu kolaag Andre, sinji ka Simon Piyer diyiji dɔ Iisa aman : ⁹ « Mic rakki goy anne kaak gin mappa beey ka oorze* ho in boos seera. Kar njaar-aŋ gay yaa nece maa dɔ gee kuuk dakin-aŋku ? » ¹⁰ Iisa kaawiico dɔ maajirnay aman : « Diyonco dɔ gee-aŋ a ŋuu goye keder. » Kar ŋu goytu. Wer-ak gin gaŋ ka balaŋ dakina. Gee-ak yaa nece alip beey†. ¹¹ Hiyya, Iisa sokiig mappaka, ŋa jaaltu kaay ka samaaner ho ŋa deltu barkin dɔ Bunɗi. Kar

ŋa pirsiga ho ŋu deediicog dɔ gee kuuk goy keder-aku. Kar pey, Iisa sokiig boos-aku, ŋa barkiyigu ho njaar oki, ŋa deediicog ar ka mappar-aka. Okiŋco, ŋu teetu, ŋu aaytu. ¹² Min ŋu tee aaye, Iisa diyiiico dɔ maajirnay aman : « Njumon tee ka dak-aŋka, dakon rasenno maan keder. » ¹³ Hiyya, ŋu sokiig mappa ka dake nam ŋu miin girdin orok in seer min dɔ mappa ka beey-ak di.

¹⁴ Min gee-ak taltu maan ka ajbay kaak Iisa gintu-ak, ŋu diytu aman : « Way ! Gem-aŋ nabiince ka seener. Njaar ko kaak ŋu diytu awalle a ŋaa ase dɔ duniiner. »

¹⁵ Kar Iisa uctu ho ŋa etirtu pey keeji ka dambar, asaan ŋa ibin ko kadar gee-aŋ raka obinji ŋuu darjiyiŋ sultan.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-27, Maark 6.45-52)

¹⁶ In maako, maajirnay ku Iisa 6aawtu dɔ bi ka barrer. ¹⁷ ŋu daktu nep markaba a ŋuu aaniye geeger ka Kapernayuum aar barrer. Do wiktin taar-at, wer aando ko, kar Iisa bal jorkiŋco misa. ¹⁸ Kar us dakina paaytu ho ŋa abirii dɔ amiydi nam amay awka dakina. ¹⁹ Min maajirna-ak deet ko serek ta kilomeetir beey wal bijigiy, ŋu taliig Iisa asaaco moota dɔ markabco. ŋa jaawa ka amiydi. Do wer-ak, kolaw obiigu. ²⁰ Iisa gay diyiiico aman : « ŋa nunun di, dakon ginenno kolaw. » ²¹ Zer maajirnay-ak rak icin Iisa dɔ markabco, kar tala kar ŋa dooy ko keder, ŋu ot ko dɔ wer kaak ŋu 6aayiyo.

Iisa ar tee kaak gee tiyo

²² Ka kawtinti, gee kuuk dak aar barrer-ak pakirtu kadar awalle gin markab rakki di dɔ wer-aka ho ŋu iban kadar Iisa bal nepe in maajirnay dɔ markab-aka, njaar deet

* 6:9 'mappa beey ka oorze' : Oorze-ak, ŋa gaŋ ar *game. † 6:10 'alip beey' : Daad in koogin gay ŋu bal osiŋco.

keeco di. ²³ Ba aar, markabin ku pey uctu min geeger ka Tiberiyaad. Nu asiig gas gee do bi ka barrer, do wer kaak *Rabbin Iisa deltu barkin do Bunji ho na beriico tee. ²⁴ Min gee-ak taltu kadar Iisa in maajir-nay ginno do wer-aka, nu neptu markabna ho nu aaniytu Kaper-nayuum, nu baayiy bariyiinji.

²⁵ Nu dakiig gas Iisa aar barrer ho nu indiiig aman : « Gem kol Tacco, kin as anne kimin ? » ²⁶ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ku bariyin sa, asaan nu berko tee ku aaytu. Yampa, ku bariyginno, asaan ku ibin ko baaco ta gamin kuuk ajbay nu gintu. ²⁷ Nu kaawaako a zeedon, kuu gase tee kaak taayaw ho kaak bera goye ka gaasdo. Yampa, dakon zeedenno do tee kaak taaydo. Tee kaak taayaw-ak, na nun *Ron gemor ko kaak yaako berinji, asaan Tanni Bun berdu maan kaak gaara kadar nu gin izinne min loci. » ²⁸ Nuur gay telkiiji aman : « Nii gine maman a nii necin taat Bun rakiyo ? » ²⁹ Iisa telkiico aman : « Riy taat Bun rakiy-at, illa kuu aamine in nunu kaak na tabirtu. »

³⁰ Nuur gay diyiji aman : « Ya ki raka nii aamine in kinke-ak, gaarni ja maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bun kat tabiriinjin. Kiini gine maa ? ³¹ Awalle, do wiktin taat aginiyni goyiy do goosiner, nu tee tee kaak nu koliy " maan "†. Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman : " Bun berco tee kaak asa min kuwa ka Bunji. " » ³² Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, na Muusado kat berko tee kaak asa min kuwa ka Bunji, naar kaak be-raako tee kaak ta6 gay, naar Tanni. ³³ Asaan tee kaak Bun beriyo, naar ko kaak asa min kuwa ho bera goye do geemir. » ³⁴ Kar gee-ak kaawiji aman : « Gem kol Tacco, kun

kawta, berguwaani tee naar-aka. »

³⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Tee kaak bera goye kaak ta6-ak, na nun ko. Gem kaak as lotu, mey diyaagdo, ho naar kaak aamin lotu, ibin diyaagdo tak-tak. ³⁶ Nun kaawkon ko a ku talintu, kar ku bal aamine. ³⁷ Ay gem kaak Tanni beriidu yaadu ase, ho naar kaak asaadu, nu pocaagdo bat. ³⁸ Nu pocaagdo-ak, asaan ya nu paay min ka samaaner, nu paay a naa gine riy ta naar kaak naamintu. Yampa, nu bal paaye a naa gine riy taat nu rakiy di. ³⁹ An ko riy taat naar kaak naamin rakiyo : min nuur kuuk na beriidu, nu rawtaado rakki minninc, kar gay, do yiriy ta ba aaro, illa naa nooyinco min do muuti. ⁴⁰ Ka seener, an ko taat Tanni rakiyo : ay gem kaak talin nun Ronjo ho kaak aamin in nunu yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. »

⁴¹ Min naar-ak, *Yuudinna teestu osin Iisa asaan na kaaw aman : « Nun tee kaak paay min ka samaaner. » ⁴² Nuur gay diytu aman : « Gem naar-aj, na Iisa, ronji ka Yuusup-ak doo di ? Gi ibingig kun tacco in yaaco. Maman na kaawiy dinka a na paay min ka samaaner ? » ⁴³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Dakon osenno benanniko. ⁴⁴ Waan gediraado yaadu ase ya Tanni kaak naamintu baldi iyinji. Ho naar kaak asaadu gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁵ Do makaatamna ku nabiinnar, nu kaaw aman : " Bun yaa bildin gee okinco. "§ Ay gem kaak cokiya kaaw ta Bunji ho ica kaawoy yaa ase lotu. ⁴⁶ Ginno bat gem kaak talig Bun, illa naar kaak as min do Bunji keeji di talga.

⁴⁷ « Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak aamina lotu gay, naa gase goye ka gaasdo. ⁴⁸ Nun ko tee

† 6:31 'maan' : Na tee kaak Bun bertu do gee ku Israyeel do goosiner (Ekzood 16.13-15). § 6:45 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.13.

ka bera goye. ⁴⁹ Aginiyko tee tee kaak ŋu koliy maan do goosiner, kar in taar-at sa, ŋu mattu di. ⁵⁰ Kar gay, ya gem tiya tee kaak paay min ka samaaner-ak, ŋa mataado. ⁵¹ Nun ko tee kaak paay min ka samaaner ho kaak bera goye. Gem kaak tiya tee ŋaar-an yaa gase goye ka gaasdo. Tee kaak naa bere-an, ŋaar zir ka meendu. Naa berinji-ak a gee ku duniiner yaa gase goye kaak ta6. »

⁵² Min ŋa kaawtu pa-ak, *Yu-udinna teestu leese benannico aman : « Maman gem-an kaawiy a ŋaate bere ziy kat gii tee ? »

⁵³ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, nun *Ron gemor, ya ku tiyaagdo zir ho ku siyaagdo baarir, ku gasaagdo goye kaak ta6-aka. ⁵⁴ Gem kaak tiya zir ho siya baarir, ŋaar yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyin do yiri ta ba aaro. ⁵⁵ Asaan zir, ŋaar tee kaak ta6, ho baarir sa, ŋuur see kaak ta6. ⁵⁶ Gem kaak tiya zir ho siya baarir-ak, ŋaar yaa goye in nunu ho nun sa yaa goye in ŋaara. ⁵⁷ Tanni kaak ŋaamintu, ŋaar goy mento ho nun sa goy do saan tanji. Ampaa ko, ŋaar kaak tiya zir yaa gase goye do saan tanto. ⁵⁸ Naar-an ko tee ka ta6 kaak paay min ka samaaner. ŋa arro tee kaak aginiyko teetu, kar ŋu mattu di. Gem kaak tee tee ŋaar-an, ŋaa gase goye ka gaasdo. »

⁵⁹ Iisa kaawiig kaawnay-an do geeger ka Kapernayuum wiktin taat ŋa bildiy gee do ger ka salaaner ka Yuudinnar.

Dakin min gee ku aadaag Iisa rasga

⁶⁰ Min maajirnay dortu kaaw taat Iisa kaawtu-at, daarinco diytu aman : « Kaaw-an taar rad aale. Waa yaa ooyinti ? »

⁶¹ Iisa gay iban tak kadar maajirnay leesa benannico. Kar ŋa kaawiico aman : « Kaawor-an erwig aditko walla ? ⁶² Kar di,

kuu gine maman wiktin ta kuun talin nun *Ron gemor naa yeepe do wer kaak na paaytu-aka ? ⁶³ Taar Ruwwin ta Bundi ko taat bera goye. Gem keeji di gediraado gine maanna. Kar gay, kaawin kuuk nu kaawiiko awalle-ak, ŋu asa min do Ruwwiner ho ŋu bera goye. ⁶⁴ Kar gay, do datikko, goy gee ku aamanno. » Iisa gay ibingig ko min do teesindi, ŋuur kuuk bal aamine in ŋaara ho ŋaar kaak asa gaarinji do adiney oki. ⁶⁵ Iisa kaawiico pey aman : « An ko kaaw taat nu kaawiiko min awalle : ya Tanni Bun bal bere botol do gemor, gem gediraado yaadu ase. »

⁶⁶ Min ŋaar-ak, dakin min gee ku aadaag Iisa rasiiga, ŋu pooctu aadinji. ⁶⁷ Kar Iisa indiig maajirnay ku orok in seera aman : « Kun sa rakaan rasindu walla ? » ⁶⁸ Simon Piyer telkiiji aman : « Gem kol Tacco, nin-an gay, nii aade pey waa ? Kinke-an ko kaak kaawa kaaw taat bera goye ka gaasdo. ⁶⁹ Ni iban ho ni aamina kadar kinke-an ko kaak Bun do6tu ho ŋa ŋaamtu. » ⁷⁰ Iisa gay telkiico aman : « ŋaar nun ko kaak do6injo, kunjo kuuk orok in seer-anju. Kar gay, minninko, rakki, ŋaar seetanne. » ⁷¹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, ŋa kaawa do bi ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ŋaar sa min do maajirnay ku Iisa kuuk orok in seera ho ŋaar ko kaak asaaji isine do Iisa.

7

Iisa yeep Zeruzaleem do iidiner

¹ Min ŋaar-ak, Iisa uctu jaawe do kid ka Galile. ŋa rakaado 6aawe do kid ka Zuude, asaan *agindaw ku Yuudinnar bariyaaga a ŋuu deenji. ² Do wiktin taar-at, iidin ta Yuudinnar taat ŋu koliy Tabernaakile as ko moota. ³ Kar sintay ku Iisa diyiji aman : « Uc 6aa do kid ka Zuude, asaan anner kat maajirnan sa yaa tale riy taat

ki giniyo. ⁴ Ya gem kaak raka a sinji yaa ale, naar ginaado gamin in cigile. Kin gina gamin kuuk ajbay, naar-ak samaane. Ginig gamin-anj do unco ka gee okinco, ansii kat, nuun ibine. » ⁵ Ka seener, maaniico sintay ku Iisa din sa aamanno in naara. ⁶ Kar Iisa diyiiico aman : « Wiktin taat naa baawe bal nece misa. Ya lokon gay, taar samaan ko ! ⁷ Gee kuuk do kid-an, nuur pooacaakonno. Kar gay, nu oyaanno nunu, asaan nu kaawaaco seene do bi ka gamin kuuk samaanno nu giniyo. ⁸ Kun baan do iidin-anta. Nun gay baado misa, asaan wiktiner bal nece misa. » ⁹ Min na kaawiico pa-ak, na daktu do kid ka Galile.

¹⁰ Wiktin taat sintay ku Iisa deettu do iidin-at, naar oki baawtu in cigile, na bal gaare ziy. ¹¹ Do wiktin taat gee iidiyiyo, agindaw ku Yuudinnar bariyiiga ho nu indiy aman : « Naar kat moo ? » ¹² Gee dakina kuuk hadir do iidin-at meely benannico do bi ka Iisa. Daarin kaawa aman : « Gem-an, naar sellen. » Kar daarin gay diya aman : « Na caaciya gee. » ¹³ Kar gay, nu semsuma di, asaan nu gina kolaw paa agindaw ku Yuudinnar yaa dorin kaawinco-aku.

¹⁴ Do wiktin taat iidin-at ottu datko, Iisa unjitu do *ger ka Bunji ho na teestu bilde gee. ¹⁵ Gee ku cokiyaaga-ak ajbiyту ho nu dytu aman : « Maman gem-an ibiniy gamin dakina, kar na bal garkiyen di ? »

¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Garaan taat nu garkiyiiko-an, taar asdo min do meendu, kar gay, ta asa min do Bunj kaak naamintu. ¹⁷ Ya gem raka gine maan kaak Bunj rakiyo, naa ibine ya bildindu-an asa min do Bunji wal nu garkiya gee in kaar ka meendu di. ¹⁸ Ya gem kaak garkiya in kaay ka meenji di, naar raka a sinj ku meenji yaa ale. Kar gem kaak gina riy a sinj

ku naar kaak tabirga yaa alen gay, na kaawa seene ho na ginaat riyoy in botilti. ¹⁹ Naar Muusa ko kaak berko *gaanuun, kar minninkon gay, ginno gem rakki oki kaak karmiyaaga. Pa-ak gay, maa di ku rakiin deendu ? » ²⁰ Gee-ak telkiiji aman : « Ki gin aarid do kaan wal maman ki kaawiy a ni rakaan dee ? »

²¹ Iisa kaawiico aman : « Nun gin maan rakki di ho okinjo ku ajbiyту. ²² Muusa kaawko a kuu *dukumguwe selno do kooginko kuuk miday. Kar maanna-an, na Muusado kat teesga, nu aginiyi. In taar-at ko, yiriy ta sabitdi sa, ku dukuma di selno. ²³ Ya yiriy ta sabit oki, ku dukuma selno do gemor ho ku niggigdo gaanuun ka Muusa, maa di ku dapiniidu ya nu cool gem do yiriy ta sabitdi ? ²⁴ Dakon obenno rikimit do maan kaak gee taliy di. Kar gay, pakiron do botol ta seener. »

²⁵ Min gee kuuk goy Zeruzaleem, daarin kaawtu aman : « Na naar-anj doo ko kaak nu bariyiy a nuu deenji-aka ? ²⁶ Talon ! Di naar doo ko kaawa pey do datik ta gemiranja ? Kar aginduwte kaawgijido maanna-an gay maa ? Di wal nu ibinig ko kadar na naar ko Masi kaak Bunj dobtu ? ²⁷ Zer, naar-anj gay, gee ibingig aginiyi. Kar gay, Masi kaak Bunj yaa tabire-ak, gee ibinaado wer kaak naa ase. »

²⁸ Kar do wiktin taat Iisa garkiyiy gee do ger ka Bunji-ak, na kaawtu rada aman : « Anj kat ku ibingin tabi ? Ku iban wer kaak nu asiyo walla ? Nun bal ase in ta kaar di. Kar waan kaak tabirintu-an gay, naar ka amaanner ho kun ibingigdo. ²⁹ Nu ibingiga, asaan nu asa min do weriy ho naar ko kaak tabirintu. » ³⁰ Hiyya, nu teestu bariye botol taat nuu obinji, kar nu bal gedire asaan wiktiney goy misa. ³¹ Min naar-ak, gee dakina aamintu in naara ho

ɲu kaawiy aman : « Ya Masi ase-ak, ɲaa gine gamin kuuk ajbay pak ɲuur kuuk gem-an ɲ gintu walla ? »

Pariziyenna raka obin Iisa

³² Wiktin taat *Pariziyenna dortu gee semsuma do bi ka lisa, ɲuura in agindaw ku gay satkiner, ɲu ɲaamtu gee a ɲu ɲaa obin Iisa. ³³ Iisa gay kaawtu aman : « Nun goy pey in kunjo do wiktin sooda, kar kat naa yeepe gasin ɲaar kaak tabirintu. ³⁴ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado ɲaawe wer kaak nun, naa ɲaawe. » ³⁵ *Yuudinna teestu kaawe benannico aman : « ɲaar ɲaa momon ga nam gee gasiigo kare ? Wal ɲa ɲaa wer kaak Yuudinna goyiy in Grekna, wal ɲa ɲaa bilda in Grekna doo walla ? ³⁶ ɲa kaawiite aman : « Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado ɲaawe wer ka nun, naa ɲaawe. » Kar kaawoy-an gay raka kaawe maa ? »

Amay kuuk bera goye do geemir

³⁷ Yiriy ta gaase ka iidiner, taar yiriy ta yaarko. Yiriy taar-at ko, lisa peytu datik ta geemir ho ɲa teestu kaawe rada aman : « Ya gem kaak ibin diyaaga, illa ɲaadu ase ho ɲaa see. ³⁸ ɲaar kaak aamin in nunu, ar ɲa gas od ta amiydi do gelbinye. Ampaa ko, amay kuuk bera goye yaa gade min do gelbinye ar taat ɲu kaawtu do Kitamner. » ³⁹ Wiktin taat lisa kaawtu pa-ak, ɲa kaawa do bi ka Ruwwin ta Bunɲi taat gee kuuk yaa aamine in ɲaara yaa gase. Sando, wiktin taar-at, Ruwwin-at bal ase misa, asaan lisa, Bun bal darjiyin misa.

Gee meela do bi ka lisa

⁴⁰ Min gee dorig kaawin-ak, daarin diytu aman : « Gem-an, ɲaar Nabiince kaak taɔ kaak ɲu kaawtu awalle a ɲaa ase-aka. » ⁴¹ Daarin gay kaawtu aman : «

ɲaar ko *Masi kaak Bun doɔtu. » Kar daarin gay diytu aman : « Masi ke amilaado min kid ka Galile, ⁴² asaan ɲu kaaw do Kitamner kadar Masi yaa amile min baa ta Dawuud ho ɲaa ase min Beteleyem, geeger ka Dawuud. » ⁴³ Ansii ko, gee meeltu benannico do bi ka lisa nam ɲu eertu. ⁴⁴ Daarinco raka obin Iisa, kar gay, ɲu bal gedire.

⁴⁵ Gee kuuk ɲu ɲaamtu a ɲuu obin Iisa yeeptu do wer kaak agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna goyiy. Kar agindaw-ak indiig aman : « Maa di ku obgigo lisa ? » ⁴⁶ ɲu telkiico aman : « Ginno gem kaak yaa gedire kaawe ar kaawin kuuk lisa kaawtu anjure. » ⁴⁷ Kar Pariziyenna diyiiico aman : « Kunjo-an oki, ɲa rawtinjon ko ? ⁴⁸ Min ginte Pariziyenna, ginno rakki kaak aamin in lisa, yoo aginduwte oki. ⁴⁹ ɲuur kuuk aamin in lisa-ak, ɲuur ibingigo *gaanuunte. ɲuur gee kuuk surpiye ! »

⁵⁰ Nikodeem oki goy in Pariziyenna-aku. ɲaar ko kaak yiriy rakki dakig gas lisa. Do wer-ak, ɲa uctu ho ɲa kaawiico do Pariziyenna-ak aman : ⁵¹ « Gaanuunte diya a gi gediraado obe gemo in taar-anta ! Illa ya gi dor ja min do biy ho gi ibin maan kaak ɲa gintu. » ⁵² ɲuur gay telkiiji aman : « ɲaar kin sa min Galile wal maa ? Garkay ja do Kitamner kat kii ibine kadar nabiince amilaado bat min Galile. »

[⁵³ Min ɲaar-ak, ɲu totirtu, ay gem di deettu do geriy.

8

Daatik taat kokina mitik kara

¹ Kar lisa gay uctu, ɲa coktu ka koot ka Olibiyennar.* ² Kar ka kawtinti in kawtir kawtira, ɲa yeeptu, ɲa unjitu do *ger ka Bunɲi ho gee okinco asig gasa. ɲa goyту

* **8:1** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak, ɲu koliig pa-ak, asaan ɲa gin et dakina kaak ɲu koliig Olibiye.

ho ɲa teestu bieldinco. ³ Hiyya, agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna obtu geem taat kokina mitik kara. Nu iyiit datik gekimir do unji ka Iisa. ⁴ Kar ɲu kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, talu, ni obit geem-an kokina mitik kara. ⁵ Do bi ɲaar-ak ko, Muusa siirtu do *gaanuunte a geem taat gina ansi-ak, ɲuu zeerin in dambay nam ɲuu deenti. Kar kinj gay, kaawon maa ? »

⁶ Nu indiig pa-ak, asaan ɲu rakiy a ɲaa dee jookumo, ansii kat, ɲuu gase botol taat ɲuu obinji. Iisa gay onig kaay ho ɲa teestu siire in perney keder. ⁷ ɲu wakiliy wakiliy inde, kar Iisa jaaltu kaay ho ɲa kaawiico aman : « Minninko, kaak ginno zunuubinna, ɲa ic dambi awalle ho ɲa zeerta. » ⁸ Kar ɲa ontu pey, ɲa teestu siire pey keder. ⁹ Min ɲu dortu pa-ak, ɲu teestu amile rakki rakki, min jaminna yoo ku ɲaada, dak ko Iisa keeji di in daatik taat pey datko-ata. ¹⁰ Kar Iisa jaaltu pey kaay, ɲa indiit daatko-at aman : « ɲu moon di gee kuuk obinke-aku ? Moon di kuuk sakkiyinke-aku ? » ¹¹ Ta telkijji aman : « Gem kol *Rabbiney, ginno yoo gemo. » ɲaar gay telkiitit aman : « Nun sa naake rasiŋke. Baa ho dak ginno pey zunuubinna. »†

¹² Iisa kaawiico pey do gee ku cokiyaaga-ak aman : « Nun ko portikaw ta duniiner. ɲaar kaak aadaanu jaawaado do gondikor, kar gay, ɲaa gasin portikaw taat bera goye. » ¹³ *Pariziyenna kaawiiji aman : « Ki kaawa do bi ka meenjin di, ansi-ak, kaawon, gee icaatdo. » ¹⁴ Iisa gay telkiico aman : « Ya nun kat kaawa do bi ka meendu sa, kaawor, taar ka seener, asaan nun iban wer kaak nu asiyo ho wer kaak nu ɲaayiyo. Kar kunj gay ibanno wer kaak nu

asiyo ho kaak nu ɲaayiyo. ¹⁵ Kun dukuma seriine ar taat gee giniy di. Nun gay dukumaado seriin ansi. ¹⁶ Ya nun kat diya kaaw gay, tanto seene, asaan nun keedudo, kar gay, in Tanni kaak tabirintu-ak, nin sawa. ¹⁷ Do *gaanuunko, gee garkiyaat kaaw taat kaawa aman : « Ya kaaw ta saadonna seer as werti rakki, kaaw-at ka seener. » ‡ ¹⁸ Nun kaawa do bi ka meendu di ho Tanni kaak tabirintu sa kaawa do bir. » ¹⁹ Gee-ak indiig Iisa aman : « Takkonj gay goy momo ? » ɲaar gay telkiico aman : « Wala ku ibinginu, wala ku ibingig Tanni. Ya ku ibinginu, ku ibingig Tanni oki. »

²⁰ Iisa kaawiiig kaawnay-an wiktin taat ɲa bieldiy gee do ger ka Bunji, moota in wer kaak gee beriy maan do Bunji. Kar ɲu bal obinji, asaan wiktiney goy misa.

Iisa ko kaak goya

²¹ Iisa kaawiico pey aman : « Nun, naa deete. Ya nu deete, kuun bariyindu, kar gay, ku gasaanno, kuu mate in zunuubinniko. Ku gediraado ɲaawe wer kaak nu ɲaayiyo. » ²² *Agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico aman : « ɲa kaawiy a gee gediraado ɲaawe wer kaak ɲa ɲaayiy-an, ɲa raka dee ziy walla ? » ²³ Iisa telkiico aman : « Nun asa min kuwa, kar kunj gay min keder. Kunj min do duniin-anta, kar nun gay min ka samaaner. ²⁴ In taaran ko, nu kaawiico aman : « Ku asa mate in zunuubinniko. » Ka seener, ya ku aaminaado kadar 'nun kaak goya'§, ku asa mate in zunuubinniko. » ²⁵ Kar ɲu indiig aman : « Kinje waa ? » Iisa telkiico aman : « Min awalle, nu kaawko a maa ? » ²⁶ Nu gin kaawin dakina do bi kanjo ho naako deenjo. Nu gaara do duniiner kaawin kuuk

† 8:11 Wer ka gase kaawor 7.53-8.11 ginno do makaatamna daarinj ku Bunji kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ 8:17 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15. § 8:24 'nun kaak goya' : Sinj ɲuur-an gaara sinj ku Bunji do Jamaw ta Awalle (Ekzood 3.14-15).

ɲaar kaak tabirintu beriidu di, ho ɲaar gay kaawa seene. »

²⁷ Gee-ak, ɲuur bal ibine kadar ɲa kaawiico do bi ka Tacco Buɲ.
²⁸ Ampaa ko, Iisa kaawiico aman : « Wiktin taat ku asiy jaalindu, nun *Roɲ gemor, ku asiy ibine kadar 'nun kaak goya'. Ku asiy ibine pey kadar riy taat nu giniyan, ta meendudo, kar gay, nu kaawaako taat Tanni Buɲ gaariidu.
²⁹ ɲaar kaak tabirintu goy in nunu. ɲa balnu rasin keedu, asaan nu gina doo maan kaak ɲa elgiyo. »
³⁰ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee dakina aamintu in ɲaara.

Horrina in berrina

³¹ Kar do *Yuudinna kuuk aamin in ɲaar-ak, Iisa kaawiico aman : « Ya ku obit kaawor-an bombo, kuu kuuniye maajirnar kuuk ta6. ³² Ku asiy ibine seen taat kaawa do bi ka Buɲdi ho seen-at yaako giniɲko horrina. » ³³ Nu telkiji aman : « Nini min tamba ta Ibraayim ho ni berrinno bat ku gemor. Maman ki kaawiy a nii gine horrina ? » ³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ay gem kaak gina zunuubinna, ɲaar berre ka zunuubinnar. ³⁵ Berre-ak, ɲaar kuunaydo roɲ ka geero, kar gay, roɲ ka geer-ak goy roɲ ka geer di. ³⁶ Ya Roɲ ka Buɲdi kat imilaako min do berrinɲaw, ku asa kuuniye horrina ka seener. ³⁷ Nu iban kadar ku amil min tamba ta Ibraayim. Kar ku rakaan deendu asaan ku pocit kaawor. ³⁸ Nun kaawaako maan kaak Tanni gaariidu. Kar kuɲko gay gina taat takko kaawiiko. » ³⁹ Nu telkiji aman : « Nin, tanni, ɲaar Ibraayim. » Kar Iisa kaawiico aman : « Ya ka seener, kuɲ koogin ku Ibraayim-ak, kuu gine ar taat ɲa gintu. ⁴⁰ Diɲ gay, ku rakaan deendu. Maa di ? Ku rakiin deendu-an, asaan nu kaawaako seen ta Buɲdi. Ibraayim,

ɲaar ginno tak-tak maan ar ɲaar-ajka ! ⁴¹ Kuɲko, ku gina gamin kuuk takko giniy di. » Nuur gay telkiji aman : « Nin buuminno, tanni, ɲaar rakki di, ɲaar ko Buɲ-an di. » ⁴² Iisa diyiico aman : « Ka seener, ya Buɲ kat Takko, kuun elindu, asaan nun sa asa min do Buɲdi, ɲaar kat ɲaamintu. » ⁴³ Maa di ku ibingitdo taat nu kaawiiko-anta ? Ku ibingitdo-ak, asaan ku gedarro icin kaawor. ⁴⁴ Takko kuɲko, ɲaar *Seetanne. Ku el gine gamin kuuk ɲa rakiyo. Min do teesindi sa, ɲaar usin dee ka geemir. ɲa kaawdo seene, asaan ginno seen loci. Ya ɲa raadaw, ɲa kaawa kaaw taat tanji di, asaan ɲaar ko gay raadindi ho ɲa tacco ka gay raadindi. ⁴⁵ Kar nun gay, nu kaawa seene. In taarat ko, ku aaminginno. ⁴⁶ Waan minninko yaadu diye kaaw kadar nu gin zunuubinna yoo rakki oki walla ? Ya nu kaawaako seene, maa di ku aamanno do kaawor. ⁴⁷ Ya waan gin gem ka Buɲdi, ɲaar cokiya kaawin ku Buɲdi. Kar kuɲ gay, ku cokaydo, asaan ku gee ku Buɲdidu.

Iisa in Ibraayim

⁴⁸ *Agindaw ku Yuudinnar kaawiji do Iisa aman : « Ya ni kaawa a ki min *Samari ho ki gin aarid do kaan, kaaw-an ka seenerro walla ? » ⁴⁹ ɲaar gay telkiico aman : « Nun bal gine aarid, kar gay, nu bera horoomin do Tanni ho kuɲ gay bergidudo horoomine. ⁵⁰ Nun baraydo ozile ka meendu, kar gay, gin waan ka pey kat rakaaga ho kaak asa tale baat ta kaaw-anta. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obit kaawor-an bombo, ɲa mataado tak-tak. »

⁵² Agindaw ku Yuudinnar diyiiji aman : « Diɲka-aj, ni iban kadar aarid obiɲin. Ibraayim, ɲaar mat ko. Ho nabiinna oki, nuur mat ko. Kar kinke gay, ki kaawiy a gem kaak obit kaawon bombo, ɲaar

mataado tak-tak. ⁵³Tatte Ibraayim, ñaar mate. Ki pakira kadar kin kat tatik pakgiga walla ? Nabiinna oki, ñuur mate. Do tanji-at, kin gay waa kina ? » ⁵⁴Iisa gay telkiico aman : « Nun baraydo ozile ka meendu. Ya nu bariya ozile ka meendu-ak, ta ginno baati. Ñaar kaak ozilaanu, ñaar Tanni. Ku diya a ñaar ko Bunjo. ⁵⁵Ka seener gay, kun ibingigdo ho nun kat ibingiga. Ya nu diya a nu ibingigdo, nun sa yaa gine raada ar kunjo. Kar gay, nu ibingiga ho nu obit kaa-woy bombo. ⁵⁶Min Ibraayim goy misa in odinay, ña pakir do yiriy ta weendu ho ña aaci y dakina. Kar min ña taliit yiriy-ata, adiy gintu portik aale. » ⁵⁷Agindaw ku Yu-udinnar diyiji aman : « Kin, el-ginañ bal nece misa orok beey-añ di, ki talig ko Ibraayim walla ? » ⁵⁸Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, min Ibraayim ñu bal ween misan di, nun goy ko. » ⁵⁹Min ña kaawtu pa-ak, ñu soktu dambay a ñuu zeerinji. Hiyya, Iisa toopintu in gee, ña amiltu min ger ka Bunji ho ña deettu.

9

Pile ka noolol

¹Yiriy rakki, Iisa biraw ho do botildi, ña gastu noolo. Min ñu weeyig di, ñaar nool ko. ²Min *maajirnay taliiga, ñu indiig Iisa aman : « Gem kol Tacco, gem-añ, min ñu weeyig di, ña nool ko. Ñaar kat gin zunuubinna, wala aginiyyi kat gin zunuubinna ? » ³Iisa telkiico aman : « Gem-añ nooltu-añ, wala do bi ka zunuubinna ku aginiyyi, wala ku meenji. Ña nooltu-añ a gee yaa tale maan kaak Bun yaaji gine. ⁴Min pat goy misa, illa gii ginin riy ta ñaar kaak ñaamintu. Aando asaw ho do aando-an, gem gediraado gine riy. ⁵Min nun goy misa do duniiner, nun portikaw ta gee ku duniiner.

» ⁶Hiyya, min Iisa kaawtu pa-ak, ña pictu ulñay ho ña liiptu goljo. Kar ña torziig goljo-ak do odin ku nool-aka. ⁷Kar ña diyiji aman : « Baa acig odinañ do koriy taat ñu boktu ñu koliy Silowe. » (Sin kuuk Silowe-ak diya a « tabire ».) Hiyya, nool-ak daktu ac odinay. Min ña acgu, odinay piltu karan. Kar ña yeeptu do geriy. ⁸Mutkiyiy in gee kuuk talig wiktin taat ña ociy-ak indi y zin kico aman : « Gem-añ ar nool kaak goygiy oce-ak doo ? » ⁹Daariñco diya aman : « Hii, ña ñaara. » Daariñco gay aman : « Ha'a, ña ñaarro. Gem-añ ar ñaar di. » Kar ñaar gay telkiico aman : « Ka seener, ña nunu ko. » ¹⁰Ñu indiig aman : « Kar maman odinañ piltu ? » ¹¹Ñaar gay telkiico aman : « Gem kaak ñu koliy Iisa kat liip goljo, ña torziig do odinar kar ña diyidu aman : « Baa acig odinañ do koriy ta Silowe. » Nu baawtu, nu dakiig aca, ek di, nu teestu tale. » ¹²Ñu indiig pey gem-ak aman : « Kar diñ gay, ña moo ? » Ña telkiico aman : « Baana ! Nu ibanno wer kaak ña deettu. »

Pariziyenna indaag nool ka pile

¹³Gem kaak awalle nool-ak, ñu iyig do unco ka Pariziyennar. ¹⁴Sando, yiriy taat Iisa liiptu goljo in ulñay ho ña piliig odin ku nool-ak, ta yiriy ta *sabitdi. ¹⁵Pariziyenna oki indiig gem-aka a ña ginji maa do odinañ ñu piltu. Ña diyico aman : « Ña torzidu golin do odinar, kar nu dakiigu aca, ek di odinar piltu. » ¹⁶Pariziyenna daariñ diytu aman : « Gem-añ, ñaar asdo min do Bunji, asaan ña karmaydo *gaanuun kaak kaawa do bi ka yiriy ta sabitdi. » Daariñco gay diytu aman : « Ya gem-añ gin zunuubinna, maman ñaa gine gamin ku ajbay ? » Min ñaar-ak, ñu eertu. ¹⁷Ñu indiig pey nool kaak pil-ak aman : « Kinje gay pakira maa do bi ka gem kaak pilig

odinan? » Na telkiico aman : « Naar nabiñce. »

¹⁸ Kar gay, agindaw ku Yuudinnar aamanno kadar nu weeyig gem-an noolo ho diñ odinay pile. Ampaa ko, nu koliig aginiyyi. ¹⁹ Kar nu indiig aman : « Gem-an ronko walla ? Ka seener, min ku weeyig di, na nool ko walla ? Diñ gay, maman na taliyo ? » ²⁰ Aginiyyi-ak telkiico aman : « Hii, na ronni ho min ni weeyig di, naar nool ko. ²¹ Kar ni ibanno maman odinay piltu. Ho ni ibanno gem kaak pilgu. Indon meenji, naar sa tatik ko nec naako kaawe. » ²² Aginiyyi kaawtu ansi-ak, asaan nu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ka seener, agindaw-ak deet ko kaawco kadar ay gem kaak kaawa a Iisa ko Masi kaak Bun doftu, nuu atkinji min do gerco ka salaaner. ²³ In taar-at ko, aginiyyi ku nool-ak diyu aman : « Indon meenji, naar sa tatik ko nec naako kaawe. »

²⁴ Pey *Pariziyenna koliig gem-ak ka seerinkar ho nu diyiji aman : « Kaaw ja seen taat Bun weenjin ! Nin iban kadar gem kaak coolinjin-an, naar gin zunuubinna. » ²⁵ Gem-ak telkiico aman : « Nu ibanno ya na gin zunuubinna wala na bal gine. Kar gay, nu iban maan rakki di : awalle nu noolo, diñ gay, nu talaw. » ²⁶ Nu indiig pey aman : « Naar ginjin maa ? Maman na piliig odinan ? » ²⁷ Na telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Kar ku indaan pey maa ? Kunjo oki raka gine maajirnay walla ? » ²⁸ Nu uciiji aman : « Na wanjin, kin kat *maajirinney ! Nin-an maajirin ku Muusa. ²⁹ Ni iban kadar Bun kaawji do Muusa, kar gay, gemon-an, ni ibanno wer kaak na asiyo. » ³⁰ Gem-ak telkiico aman : « Way, nun-an ajbiye ! Gem-an kat pilig odinar ho ku ibanno wer ka na asiyo ! ³¹ Gi iban tak kadar Bun ooydo kaaw ta gem

kaak gin zunuubinna, kar gay, na ooya gem kaak karmiyaaga ho gina taat Bun rakiyo. ³² Min kilgiye ka duniiner, gi bal dore tak-tak gem kat pil odin ku gemor kaak nu weeyig noolo. ³³ Ka seener, gem-an, naar as min do Bun di, yampa, na gediraado ginin maanna-an ka. » ³⁴ Pariziyenna-ak telkiiji aman : « Kin din sa, min nu weenjin di, ki miin ko in zunuubinna, kar ki raka bilde kun waa ? » Min naar-ak, nu atkiig kara.

³⁵ Min Iisa dortu kadar nu atkiig gem-aka, na deettu bariyinjii. Na dakiig gasa ho na kaawiji aman : « Ki aamina in nun *Ron gemor walla ? » ³⁶ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, naar waa kaak naa aamine in naara ? » ³⁷ Iisa diyiji aman : « Na nun ko kaak ki taliy kaawijin-an ka. » ³⁸ Hiyya, gem-ak kaawiji aman : « Rabbine, nu aamin in kinke. » Min na kaawtu pa-ak, na dersitu do unji. ³⁹ Kar Iisa kaawiji aman : « Nun as do duniiner a dukume ka seriner yaa kuuniye : kuuk tallo asa tale, ho kuuk talaw gay asa gine noolna. » ⁴⁰ Pariziyenna daarin kuuk goy do serpey ta Iisa doriit kaawoy-ata ho nu indiig aman : « Ki pakira a nin sa noolna walla ? » ⁴¹ Iisa telkiico aman : « Ya kun kat noolna, ku bal gine zunuubinna. Kar gay, uudin taat ku kaawiy a ku talaw, ansii ko, ku goyiy in zunuubinnikon di. »

10

Danjil ta tamgir in gay gooyindi

¹ Iisa kaawiico pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem do min do joli, naar kokino ho na bandinche. ² Kar gay, naar kaak unja min do botildi, naar kat gay gooyindi. ³ Gem kaak gooya wer geer yaaji pile botol. Tamgi iban gaayay, na koliig rakki rakki in sinco ho na imiliig kara. ⁴ Ya

na imilig okiñco, ñaar ogiriico ho ñuur gay aadiig min aaro, asaan ñu ibingiga. ⁵ Kar gay, ñu aaddo gem kaak ñu ibingigdo. Ya ñu dor gaay ta gem kaak ñu ibingigdo, ñuu gade minniney serek. »

⁶ Min Iisa deliicot danil-ata, gee bal ibine baati.

⁷ Ampaa ko, Iisa diytu pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun ko ñibir ka wer kaak tamgi goyiyo. ⁸ Gee kuuk as awalle, ñuur kokinay ho ñu bandina, kar tamgi gay bal ooyiñco. ⁹ Nun ko ñibir ka wer kaak tamgi goyiyo. Gem kaak aada min lotu, ñaa gase jile. Ñaa unjiguwe, ñaa amilguwe ho ñaa gase tee. ¹⁰ Kokin asiy kokiniyo, ña diyiy gee ho ña nigiyoy. Nun gay, nu as a gee yaa gase goye kaak ta6. ¹¹ Nun ko gay gooyindi kaak ta6. Gay gooyindi kaak ta6-ak, ñaar yaa ooye muut do bi ka tamgiy. ¹² Gem kaak ñu gidiyig gidiyen di, tamgi-ak kunjido. Ampaa ko, ya ña tala pulkina* asa di, ñaa gade, ñaa rasiñ tamgi-aku. Kar pulkin gay yaa totiriñco. ¹³ Gem kaak ñu gidiyig gidiyen di-ak, ñaar isigido in tamgi. ¹⁴⁻¹⁵ Nun ko gay gooyindi kaak ta6. Nu ibingig tamgir ho ñuur sa ibinginu. Nu ibingigu ar Tanni ibinginu ho nun oki ibingig Tanni. Naa bere zir naa mate do bi ka tamgir. ¹⁶ Nu gin pey tamgi ku pey kuuk bal unje misa in eeñco. Illa naa iyinco a ñuu ñume in eeñco. Ampaa ko, ñuu cokiye gaayar ho ñuu gine hidbin rakki, ho gay gooyinco oki rakki. ¹⁷ Tanni, ñaar elgiinu, asaan naa bere zir do muuti, kar naa gasinji pey ya nu nooye. ¹⁸ Ginno gem kaak yaa deendu, nu meendu ko bera zir do muuti. Nu gin botol taat naa mate ho nu gin gudurre taat naa nooye. An maan kaak Tanni kaawiidu a naa gine. »

¹⁹ Min agindaw ku Yuudinnar doriit kaaw ta Iisa-at, ñu eertu

werin seera. ²⁰ Dakinuwco kaawtu aman : « Gem-an, ñaar oliyo ho ña gin aarid. Maa di ku cokiyiy kaawoy ? » ²¹ Kar daarin gay diytu pey aman : « Bat, gem-an, ñaar oliydo. Ña bal gine aarid. Maa oliyir kaak kaawa ansi ! Oliy kat gedirgiy pile odin ku noolnal walla ? »

Yuudinna pociig Iisa

²² Wiktin taar-at, ta siteener ho ñu iidiya iidin ta pile ka *ger ka Bunji Zeruzaleem. ²³ Do menaw ku iidiner-ak, yiriy rakki, Iisa kaariy atta do ger ka Bunji-aka. Kar ña peytu do kelim taat ñu koliy kelim ta Selemaan. ²⁴ Yuudinna daarin numtu pey do unji ho ñu diyiji aman : « Kimin ja kat kiini mine ? Kaawni waran ya kinke-an ko Masi kaak Bun dobtu wala kawwi ! » ²⁵ Iisa gay telkiico aman : « Nun kaawkonj ko, kar ku bal icin kaawor. Gamin kuuk nu gintu in gudurre ta Tanni kaawa ko waran do bi kanto. Gamin-an nec ko kuu ibine kadar nun ko kaak Bunj tabirtu. ²⁶ Kar gay, ku bal aamine, asaan ku tamgirro. ²⁷ Ar tamgi kuuk cokiyaat gay ta gay gooyinco, geendu sa cokiyaat gaayar. Nu ibingigu ho ñu aadaanu. ²⁸ Nu beraaco goye ka gaasdo. Nu mataado tak-tak ho ginno gem kaak nec gaaminco min do pisindu. ²⁹ Tanni kaak berduugu-ak, ñaar gin gudurre pak gee okiñco. Ginno gem kaak nec gaame maan min pise ka Tanni. ³⁰ Nunu in Tanni, nin rakki di. »

³¹ Min *Yuudinna dortu pa-ak, ñu ipintu dambay a ñuu zeerinji ñuu deenji. ³² Kar Iisa gay kaawico aman : « Nu gin gamin dakin kuuk ajbay do unko in gudurre taat Tanni beriidu. Ku talig in odinko. Min gamin-an, ka moo ku rakiin deen in dambay ? » ³³ Yuudinna diyiji aman : « Ni diyaacinno do bi ka maan kaak samaane ki gintu. Ni

* **10:12** 'pulkina' : Werin daarin, ñu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

rakiin dee-ak, asaan ki niga biñ in Buñ. Kiñ kat gem di, kar ki gina ziñ ar Buñ ! » †³⁴ Iisa telkiico aman : « Nu siir do *gaanuunko kadar Buñ kaaw aman : “ Kuñko ko buñnay. » ‡³⁵ Ansi-ak, nuur kuuk cokiyaat kaawoy, nu kolaag a ‘buñnay’ ho gee iban kadar gee siimaatdo kaaw ta Buñdi. ³⁶ Kar nun gay, Buñ do bintu ho ña naamintu do duniiner. Kar maman ku diyidu kaawo a nu niga bir in Buñ wiktin taat nu kaawtu a nu Roñ ka Buñdi ? ³⁷ Ya nu ginno riy ta Tanni, dakonnu aaminindudo. ³⁸ Kar ya nu gina riy ta Tanni gay, ya ku aaminginno oki, aaminon in gamin kuuk nu gintu-aku. In taarat ko, kuu ibine warañ a Tanni goy in nunu ho nun sa goy in ñaara. » ³⁹ Agindaw ku Yuudinnar teestu pey bariyinjii a nuu obinjii, kar gay, ña paka di. ⁴⁰ Iisa yeeptu pey aar barre ka Zurdan do wer kaak Yaaya-Batist *batiziyiy gee awalle ho ña goytu do wer-aka. ⁴¹ Gee dakina asiiji ho nu diyiji aman : « Yaaya bal gine yoo maan rakki oki ka ajbay, kar kaawoy taat ña kaawtu do bi ka Iisa gay, taar as do botilti. » ⁴² Hiyya, gee dakina kuuk 6aa do wer-ak aamintu in Iisa.

11

Muut ta Lazaar

¹⁻² Gin gem rakki, sinji Lazaar. Ña goy do hellin ta Betani in siñtay ku daadi, Mariyam in Maart. Mariyam gay, taar ko taat kockiciji itir do asinji ku *Rabbin Iisa ho ta sooyjig in duruwti. Kar yiriy rakki, Lazaar-ak galtu raduwa. ³ Siñtay-ak ñaamiiji gem do Iisa a ñaa mininjii. Min gem kaak nu ñaamtu-ak ote, ña kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, royañ Lazaar radaw. » ⁴ Min Iisa dorit kaaw-at, ña diytu aman : « Raduway taar-an diyaagdo. In raduw taar-an ko, gee yaa tale

*darjin ta Buñdi. Ho in taar ko oki, gee yaa tale darjin ta Roñ ka Buñdi. »

⁵ Iisa gay elgig kuñ Maart in booti ho in Lazaar oki. ⁶ Kar gay, do wiktin taat ña dortu kadar Lazaar radaw, ña bal uce kodok. Ña goy ja pey menaw seer do wer-aka. ⁷ Min ñaar-ak, ña kaawiico do maajiray aman : « Yeeppinte Zuude. » ⁸ Kar maajiray gay telkiiji aman : « Gem kol Tacco, misa-ñ di, nu rakaan dee in dambay, kar diñ pey ki raka yeepe annere ? » ⁹ Iisa gay diytu aman : « Min kawtira yoo maako, wer, ñaar yaa goye karañ di. Ñaar kaak jaawa in yiriy-ak, ña batakdó, asaan ña tala karañ. ¹⁰ Kar ñaar kaak jaawa in aando gay, ñaar tallo karañ ho ña batkaw, asaan ña ginno portikaw do gelbiney. » ¹¹ Min ñaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Royte Lazaar weye, kar gay, nu 6aa niininji. » ¹² Maajiray telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, ya ña weyaw-ak, ñaa coole doo di. » ¹³ Sando, Iisa gay rakaaco kaawe a Lazaar mate. Nuur gay a wal ña kaawa do bi ka wey ku maalan di. ¹⁴ Hiyya, Iisa piliicot warañ aman : « Lazaar mat ko. ¹⁵ Kar gay, ya nu ginno do serpey wiktin taat ña radiyo oki, adir gala, asaan ansii ko, ku gastu botol taat kuu aamine in nunu tak-tak. Diñ gay ucinte, gi 6aa talinji. » ¹⁶ Hiyya, Tooma kaak nu koliy pey Didim diyiiico do eenji aman : « Yallinte, ginte oki, gi 6aa mate in Rabbinte ! »

¹⁷ Min nu ottu do wer-aka, nu dortu kadar Lazaar goy ko do maginer. Ña gin ko menaw poodi. ¹⁸ Kar Betani in Zeruzaleem gay, datikco yaa nece ar kilomeetir subba pa. ¹⁹ Ansii ko, *Yuudinna dakin asiico ooya do kuñ Maart in Mariyam do siñco ka mate. ²⁰ Min Maart dortu kadar Iisa gaay ko

† 10:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 24.16.

‡ 10:34 Wer ka gase kaawor do Soom 82.6.

ote do helliner, ta uctu, ta 6aawtu
 ɲaaminji. Mariyam gay daktu
 geero. ²¹ Min Maart otiji do Iisa, ta
 diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney,
 zer ya ki goya, sinɗu mataaɗo.
²² Kar diŋka-aŋ sa, nu iban kadar
 ya ki inde maan do Buŋdi, ɲaaŋ
 berinji. » ²³ Iisa diyitit aman : «
 Sinke, ɲaar yaa nooye. » ²⁴ Maart
 telkiji aman : « Nu iban kadar ɲa
 asa nooye do wiktin taat gee okiŋco
 asiy nooye do yiriy ta ba aaro. »
²⁵ Kar Iisa gay kaawitit aman : «
 Nun ko kaak bera goye do geemir
 ho ɲa nun di oki kaak nooya gee.
 Gem kaak yaa aamine in nunu,
 ya ɲa mate oki, ɲa asa nooye, ɲaa
 goye pey. ²⁶ Ho ya gem kaak goy
 misa in odinay aamina in nun-ak,
 ɲa mataaɗo tak-tak. Maanna-aŋ,
 ka aamina walla ? » ²⁷ Taar gay
 telkiji aman : « Ka seener, gem kol
 Rabbiney, nu aamin kadar kiŋ ko
 Masi, Roŋ ka Buŋdi, ɲaar kaak yaa
 ase do duniiner. »

²⁸ Min Maart kaawtu pa-ak, ta
 yeptu kolin booti Mariyam. Ta
 semsumiitit aman : « Rabbin ase,
 ɲaa kolaake. » ²⁹ Min Mariyam
 dortu pa-ak, ta uctu puruk, ta
 6aawiji. ³⁰ Sando, Iisa bal unje
 misa do helliner. Na goy misa
 do wer kaak Maart ɲaamiiga-ak di.
³¹ Min Mariyam 6aawiji do Iisa,
 *Yuudinna kuuk as ooya do kuŋ
 Mariyam goy misa gerco. Min ɲu
 taliit Mariyam uctu puruk-ak, ɲuur
 sa aadiita. Ya do taŋco-ak a wal ta
 6aa ale do maginer.

³² Hiyya, Mariyam ottu do wer
 kaak Iisa goyiyo. Min ta taliiga,
 ta dersitu do unji ho ta kaawiji
 aman : « Gem kol Rabbiney, zer ya
 ki goya, sinɗu mataaɗo. » ³³ Iisa
 taliit Mariyam alaw in Yuudinna
 kuuk aadta oki. Hiyya, ziy ooliiga
 ho ɲa barjiltu. ³⁴ Na indiig aman :
 « Ku diyig momtey-ak momo ? »
 ɲuur gay telkiji aman : « Gem kol

Rabbinni, as niin gaare. » ³⁵ Kar
 meenji Iisa teestu ale. ³⁶ Min Yu-
 udinna taliig Iisa alaw-ak, ɲu diytu
 aman : « Talon ja, ɲa elgig Lazaar !
 » ³⁷ Kar daarin minnincó gay diytu
 aman : « Na pil odin ku noolol, maa
 di ɲa baltu gedire jilin Lazaar min
 do muuti ? »

Nooye ka Lazaar

³⁸ Iisa gay, ziy ooliig di misa wik-
 tin taat ɲu ottu do maginer. Magin-
 at gay, ɲa girpi*. ɲu diyig momtey
 ka Lazaar atta ho ɲu dibiriit in
 dambi tatko. ³⁹ Hiyya, Iisa kaawi-
 ico aman : « Tunkilon dambi-
 aŋka. » Maart gay diyiji aman
 : « Gem kol Rabbiney, momtey-
 aŋ, ɲaar menuwiy poof ko atta.
 Wiktin-an, ɲaa zodeŋ ko. » ⁴⁰ Iisa
 telkiitit aman : « Nu balke kaawe
 kadar ya kan kat aamin in nunu,
 ka asa tale *darjin ta Buŋdi walla ?
 » ⁴¹ Hiyya, ɲu tunkiliig dambi-aka.
 Kar Iisa gay jaalig kaay ho ɲa diytu
 aman : « Gem kol Tacco, nu ozi-
 laaciŋ do cokiye kaak ki cokiyaanu.
⁴² Ho nu iban kadar ki cokiyaan
 doo, kar gay, nu kaawiy pa-ak do bi
 ka gee kuuk goy in nun-aŋku a ɲuu
 aamine kadar kiŋ kat tabirintu. »
⁴³ Min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa koliig
 Lazaar raɗa aman : « Lazaar, amal
 kara ! » ⁴⁴ Ek di Lazaar kaak
 mat-ak amiltu. Pisinji in asinji,
 ɲu maliyyig in jarɗad ho ɲu suriyig
 kaay oki. Do wer-ak, Iisa diyico
 aman : « Ipiroŋga ho rason ɲaa
 deete. »

*Dee ka kaawor do muut ta Iisa
 (Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2,
 Luk 22.1-2)*

⁴⁵ *Yuudinna dakina kuuk
 6aawco ooya ho in Mariyam
 taliig maan kaak Iisa gintu ho ɲu
 aamintu in ɲaara. ⁴⁶ Kar daarinco
 gay dakiig gas *Pariziyenna ho
 ɲu osiico do bi ka maan kaak Iisa
 gintu. ⁴⁷ Kar agindaw ku gay
 satkiner in Pariziyenna numtu ho

* 11:38 'girpi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'pugurum'.

ɲu diytu aman : « Gem-aɲ, ɲaar gina gamin dakina kuuk ajbay. Diɲ gay, gii giniɲ maman ? ⁴⁸ Ya gi rasaag paa di, gee okiɲco yaa aamine iɲ ɲaara. Kar gee ku Room asa di miɲ *ger ka Buɲdi ho ɲu asa nigin darrite. » ⁴⁹ Minninco, gin gem rakki, sinji *Kayip. Do elig taar-at, ɲaar ko *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak, ɲa uctu ho ɲa kaawiico aman : « Kuɲ, kayko dihire. ⁵⁰ Ku ibanno ga ? Ya gem rakki mat do bi ka gee okiɲco, ɲaar-ak, guna min darrite okintit yaa ide. » ⁵¹ Sando, kaaw taat ɲa kaawiy-at, taar asdo min loci di. Kar gay, ar ɲaar di mee satkiner ka tatko, ɲa kaawiy ar nabiɲce kadar Iisa asa mate do bi ka Yuudinna okiɲco. ⁵² Kar gay, ɲa bal mate do bi ka Yuudinna keeco di. ɲa mat a koogin ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okiɲji yaa ɲume werco rakki do unji ka Buɲdi.

⁵³ Min yiriy taar-at di, agindaw ku Yuudinnar deetu kaawco a ɲuu deen Iisa. ⁵⁴ Min ɲaar-ak, Iisa jaawa ko iɲ cigilen di min do agindaw ku Yuudinnar. ɲa uctu ho ɲa deettu do geeger rakki moota iɲ goosin kaak ɲu kolaag Epraayim. Do wer-ak, ɲa daktu goy iɲ maajiray.

⁵⁵ Min iidin ta Yuudinnar taat ɲu koliy Paak gaaye, gee dakina uctu min geegiray okiɲco ho ɲu baawtu Zeruzaleem. ɲu baaw siye ziɲkico a ɲuu gine sellen do unji ka Buɲdi† do iidin-ata. ⁵⁶ Gee kuuk as do iidin-at bariyaag Iisa. Do adiy ka ger ka Buɲdi, ɲu kaawiy benannico aman : « Gem-aɲ kat yaa ase do iidiner walla ? Wala ku pakira maa ? » ⁵⁷ ɲu kaawiy pa-ak, asaan agindaw ku gay satkiner iɲ Pariziyenna kaaw kadar ya gem ibingig wer kaak Iisa goyiy-ak di, illa ɲaa minninco a ɲuu baawe obinji.

† **11:55** 'ɲu baaw siye ziɲkico' : Yuudinna, ya ɲu raka gine sellen do unji ka Buɲdi, ɲu aca ja ziɲkico uudin ta aadinco. * **12:5** 'tammin miy subba' : Tamma rakki nec iɲ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

12

*Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Matiye 26.6-13, Maark 14.3-9)*

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak daktin ko menaw bijigiy di, Iisa uctu ho ɲa deettu Betani, hellin ta Lazaar kaak ɲa nooytu-aka. ² Min ɲa ottu, ɲu giniiji tee ho Maart iyicoga. Min gee ku tee iɲ Iisa-ak, Lazaar sa goya. ³ Kar Mariyam ictu dew miin iɲ itir kaak gasdo badam. Itir ɲaar-ak, ɲu ginig iɲ et kaak ɲu koliy « naar » ho ɲu bal amsinji. Mariyam kockicijig itir-ak do asinji ku Iisa ho ta sooyijig iɲ duruwti. Deenji iciig adiy ka gerdi okinji. ⁴ Min maajiray ku Iisa, rakki kaak ɲu kolaag Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa diytu aman : ⁵ « Talon ja ! Maa di gi gidiyigdo itir-aɲ unɲa ho gii deedin gurus do pokirnar ? Itir-aɲ nec iye gurus tammin miy subba* . » ⁶ Wiktin taat ɲa kaawiy pa-ak, ɲa pakarro do pokirnar, ɲa meenji kat kokino. Min awalle, ɲaar ko dummiyaacog gurusco ho ɲa iciy sood-sood do meenji. ⁷ Iisa gay diyiji do Zuudas aman : « Rasit oolo ! Ta ginig maanna-aɲ uudin taat ɲu asidu gine ya ɲu unjaan do maginer. ⁸ Pokirna, ɲuur goy doo iɲ kuɲko, kar nun gay goyaado doo iɲ kuɲko. »

⁹ *Yuudinna dakina dortu kadar Iisa goy Betani. ɲuur sa baawtu. Baanco gay, ɲu bal baa talin Iisa di, kar gay, ɲu baaw talin oki Lazaar kaak ɲa nooytu-aka. ¹⁰ Hiyya, agindaw ku gay satkiner deetu kaawco a ɲuu deen Lazaar oki, ¹¹ asaan do bi ka Lazaar ko, gee dakina icdo kaawco, ɲu aamina ko do kaaw ta Iisa di.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sul-tan

(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Luk 19.28-40)

¹² Ka kawtinti, gee dakin aale kuuk 6aa iidin Zeruzaleem dortu kadar Iisa asa do geegirdi. ¹³ Gee-ak dukumtu carig in margigti, nu 6aawtu njaamin Iisa botildi. Nu kooliy rada aman :

« Darjin do Bunji !

*Rabbin Bun yaa barkiyin njaar kaak asa in sin kunjji.

Talon, na njaar ko Sultan ka Israyeel.

Ozilintenga ! » †

¹⁴ Do botildi, Iisa gastu ron durkilal ho na neptu uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

¹⁵ « Dakon ginno kolaw, kun gee ku geeger ka Siyon ‡.

Talon, sultinko asaako,

na nep ron durkilal. » §

¹⁶ Do wiktin taar-at, maajiray bal ibine misa baaco ta gamin-anku. Ba aar, min Iisa gasit ja *darjiney kat nu moytu maan kaak Kitamne kaawtu do bi kanji ho nu ibintu kadar maan kaak gee gintu-an necit kaaw-ata.

¹⁷ Do wiktin taat Iisa nooyiig Lazaar ho na koliig min do maginer, gee dakin aale goya. Njaar-ak ko, nu dakiico os do eenco maan kaak Iisa gintu. ¹⁸ Do taar-at ko, gee dakin astu njaaminji. Nu astu-ak, asaan nu dorig maan kaak ajbay Iisa gintu. ¹⁹ Pariziyenna gay kaawiy benannico aman : « Ku talaw, dinka-an, gi gediraado gine maanna. Gee okinco-an aada ko njaar di. »

Grekna daarin as talin Iisa

²⁰ Min gee kuuk 6aaw Zeruzaleem a nuu abdiye Bun do wiktin taat iidiner-at, Grekna oki goya. ²¹ Nu dakiig gas Pilip kaak min Betsayda taat do kid ka Galile ho nu diyiji aman : « Gem kol Tacco, ni raka talin Iisa. » ²² Pilip dakiiji kaaw do Andre, kar seerco, nu 6aawiji do Iisa ho nu kaawiji. ²³ Iisa diyico aman : « Din kat wiktinti nece taat

nun *Ron gemor, naa gasin *darjiner. ²⁴ Cokiyon, naako kaawe seene, ya gem luwa koo, na tiisiig bungiy ho ta amiliyo. Maanti kaak dak keder zoodiyo, kar in njaar-ak ko, ta wiyiy ron dakina. Yampa, ya na bal luwinti, ta goy taar di. ²⁵ Ampaa ko, gem kaak el goye ka duniiner, na asa rawte ziy maala. Kar gem kaak obdo tirit do goye ka duniiner-an gay, na asa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Ya gem kaak rakaadu gine riyo, illa njaan aadindu. Ampaa ko, wer kaak nu 6aayiyo, gay riyorak yaa 6agguwe oki in nunu. Gem kaak ginaadu riy-ak, Tanni yaaji bere horoomine.

²⁷ « Dinka-an, kelmol amile. Do Tanni gay, naaji kaawe kat maa ? Wala naa gedire naaji kaawe a “ Gem kol Tacco, etirit taabin-an minniner ? ” Ha’a, nu kaawaajido, asaan do bi njaar-an ko, nun astu do duniiner. ²⁸ Maan kaak naaji kaawe-ak aman : “ Gem kol Tacco, jaalig sinjin kuwa. ” » Min njaar-ak, gee dortu gaay taat kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Nu jaalig ko ho naa jaalin pey. » ²⁹ Gee kuuk goy do wer-ak doriit gaay-ata ho nu diyu aman : « Njaar-an, bun kat awnaw. » Kar daarin gay diy aman : « Na *dubil ka Bunji kat kaawji. » ³⁰ Iisa gay kaawico aman : « Gaay-an bal kaawe a nun kat yaa dore, illa kunjon di. ³¹ An ko wiktin taat nuu dukumin seriin ta gee kuuk goy do adiy kidar. Din, Bun yaa atkin sultan ka duniiner min do adiy ka kidar. ³² Kar nun gay, wiktin taat nuun jaalin kuwa-ak, naa iyin gee okinco lotu. » ³³ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, na gaara maman na asi mate. ³⁴ Gee-ak kaawiji aman : « Do *gaanu-undi, nu siir a Masi mataado tak-tak. Kar kinke-an gay, maman ki kaawiy a *Ron gemor-ak, nuu

† 12:13 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. ‡ 12:15 ‘geeger ka Siyon’ : Nuur-an sin ku rakki ku geeger ka Zeruzaleem. § 12:15 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

jaalin kuwa. Ron gemor-ak, naar waa ? »³⁵ Kar Iisa diyiiico aman : « Portikaw goy misa in kunjo do mena sood di. Jaawon min portikaw goy misa in kunjo. Jaawon do portikaw paa gondikaw yaako gootinjo, asaan gem kaak jaawa do gondikor, naar ibanno wer kaak na baayiyo. »³⁶ Aaminon do portikaw do wiktin taat ta goy misa in kunjo. Ansii kat, kuu gine gee ku portikaw. »

Min Iisa kaawtu pa-ak, na daktu cigal serek minninc.

Yuudinna bal aamine in Iisa

³⁷ Iisa gin gamin dakina kuuk ajbay do unco ka geemir. Kar in taar-an oki, gee bal aamine in naara. ³⁸ Maanna-an ko gaara kadar kaaw ta nabi Ezaayi as do botilti aman :

« Gem kol *Rabbiney, waa icit kaaw taat ni kaawtu ?

Ki gaarit gudurren do waa di ? »*

³⁹ Ezaayi gaarig pey maan kaak todco do geemir a nuu aamine in Iisa. ⁴⁰ Na kaawtu aman :

« Bunj timincog odinco ho na ginig kayco bombo.

Na ginig a nu talaado in odinco ho diyaado maan do gelbinco.

Ampaa ko, nu newsiido loci pa naa coolinco. »†

⁴¹ Ezaayi dytu pa-ak, asaan na talit *darjin ta Iisa ho na kaaw biy.

⁴² In kaaw ta Ezaayi-at, agindaw ku Yuudinnar dakin aaminu in Iisa. Kar gay, nu bal gaarin imaanco do geemir, asaan nu gina kolaw do Pariziyennar, pa nuu atkin min do ger ka salaaner. ⁴³ Gee-ak raka a gee yaa elinco di. Do tanco-at, nu tala kadar ele naar-an pakgig kaak asa min do Bunji.

Iisa, naar portikaw ta duniiner

⁴⁴ Iisa kaawtu rada aman : « Naar kaak aamin in nunu, na bal aamine in nun di, na aamin oki in naar

kaak tabirintu. »⁴⁵ Ho naar kaak talintu, na talig naar kaak tabirintu oki. ⁴⁶ Nun kaak portikaw, nu as do duniiner. Ampaa ko, ay gem kaak aamin in nunu goyido do gondikor. ⁴⁷ Ya waan cokiya kaawor ho na ginno maan kaak nu kaawiyo, na nununno kat yaaji dukume seriine, asaan nu as do duniiner a naa jile gee, nu bal ase a naaco dukume seriine. ⁴⁸ Kar naar kaak pocintu ho icdo kaawor, in kaaw taar-at ko, seriin asiy obinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁹ Ka seener gay, nun bal imilin kaaw-an min do kaar. Kar gay, na Tanni kaak tabirintu kat berduut kaaw-anta, asaan naa gaarin do geemir. ⁵⁰ Nun iban kadar kaaw taat Bunj kaawtu-an, taar bera goye ka gaasdo do geemir. In taar-at ko, kaaw okintit taat nu kaawiyo, taar asa min do Tanni. »

13

Iisa aca ase ku maajirnay

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak gaaye, Iisa ibin ko kadar wiktin taat naa rasin duniin nec ko ho naa yeepej ko do Tacco. Na elgig geenji kuuk do adiy ka kidar in ele kaak gaasdo tak-tak. ² In maako, Iisa in maajirnay goytu tee. Sando, *Seetanne unje ko do adiy ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot a naaji isine do Iisa. ³ Iisa iban kadar na asa min do Bunji ho naa yeepe pey loci. Na iban oki kadar Tacco berjiig gamin okinco do pisinji. ⁴ Wiktin taat nu tiyo, Iisa uctu ho na sorit batkoy, na ictu nannguuna ho na duunit maasoy. ⁵ Kar na weertu amay do maan ka acindi ho na teestu acin ase ku maajirnay ho na sooyinco in nanngun kuuk do maasoy-aku. ⁶ Wiktin taat na otiji do Simon Piyer, Simon pootu aman : « Gem kol *Rabbiney, kinke acaadudo ase

* 12:38 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1.

† 12:40 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

kunto. » ⁷ Iisa diyijji aman : « Diŋka-aŋ, kiŋ ibanno maan kaak nu giniy-aŋka, kar gay, neginda ja kat ki asiy ibiniŋji. » ⁸ Simon Piyer diyijji aman : « Ha'a ! Kiŋ acaaduŋdo tak-tak ase kunto. » Iisa gay telkiijji aman : « Ya nu baljiŋ aciŋ gay, kiŋ gasaado pey haŋineŋ iŋ nunu. » ⁹ Ampaa ko, Simon Piyer diyijji aman : « Gem kol Rabbiney, kiŋ acaado asindu di, kiidu aciŋ pisindu ho kaar oki. » ¹⁰ Kar Iisa diytu aman : « Ya gem kaak ac ko ziy-ak, ŋaar *cawar ko, illa asiŋji di raka ace. Kuŋ cawar ko, kar gay, okiŋkonno. » ¹¹ Ŋaar ibingig ko gem kaak asaaji isine. Paa ko, ŋa kaawtu aman : « Okiŋko, ku cawarro. »

¹² Min Iisa aciig asiŋco ku maajirnay, ŋa isiit batkoy ho ŋa goytu pey do teendi. Kar ŋa indiigu aman : « Has, ku ibinig maan kaak nu giniiko-aŋka walla ? » ¹³ Kuŋ kolaan a " Gem kol Tacco " wal " Gem kol Rabbiney ". Ya ku kaawa ampa-ak, ku kaawa seene, asaan ŋa nun ko. ¹⁴ Hadi, ya nun kat Takko ho Rabbinko kaak acig asiŋko, kuŋko oki, kuu acguwe asiŋko benanniko. ¹⁵ Maanna-aŋ, nu gaarkoŋ a kuu ginguwe ar kaak nu gaariiko. ¹⁶ Cokiyon, naako kaawe seene : ferre, ŋaar pakgigdo gemoy, ho gem kaak ŋu tabirtu sa, ŋa pakgigdo gem kaak tabirga. ¹⁷ Diŋ gay, maanna-aŋ, ku ibingig ko, ho ya ku karmiyga, kuu goye do galal. ¹⁸ Kar gay, nun kaawaado do bi ka kuŋ okiŋko. Nun ibingig geendu kuuk nu doŋtu-aku. Kar gay, kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner yaa ase do werti aman : " Gem kaak tee iŋ nunu, gin adiner. " ¹⁹ Nu minaakoŋ ko min diŋka, ya maanna-ak ase, kuu aamine kadar ŋa nun kaak nunu. ²⁰ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obig samaan ŋaar kaak nu tabirtu, ar ŋa obintu nun meendu, ho ya ŋa

obintu gay, ar ŋa obig oki ŋaar kaak ŋaamintu. »

Seetanne unje do adiy ka Zuudas (Matiye 26.20-25, Maark 14.17-21, Luk 22.21-23)

²¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, kelmoy amiltu piw ho ŋa kaawiico bal cigile aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Maajirnay teestu tale odinco, asaan ŋu ibanno Iisa kaawa do bi ka waa. ²³ Min maajirna-ak, ŋaar kaak Iisa elgiyo goy do serpey. ²⁴ Simon Piyer kaawijji iŋ odinay a ŋaa indiŋ Iisa do gemoy kaak ŋa kaawiyoy. ²⁵ Hiyya, *maajiriŋce-ak oniiji do Iisa ho ŋa indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ŋaar waa ? » ²⁶ Iisa telkiijji aman : « Naa ice lokumne, naa ocumin do tiwir, kar naajig berin do gem-aka. » Kar Iisa ictu lokumne, ŋa ocumiita ho ŋa berijit do Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ²⁷ Min Zuudas obiig lokumne-at, Seetanne unjiijji. Kar Iisa diyijji aman : « Zuudas, maan kaak ki rakiy gine-ak, ginig kodok. » ²⁸ Min gee kuuk tiya iŋ Iisa-ak, waanco rakki sa bal ibinin kaawoy. ²⁹ Sando, Zuudas gay, ŋaar ko dummiyaacog gurusco. Ansii ko, maajirin daariŋ pakirtu a wal Iisa kaawji do Zuudas a ŋa 6aa gidie tee ka iidiner, wal ŋaa deede gurus do pokirnar. ³⁰ Zuudas gay, min ŋa okumiit lokumney-at, kodok di, ŋa amiltu kara. Wer gay aando.

Iisa ber gaanuun kaak marbinto

³¹ Min Zuudas amiltu kara, Iisa diytu aman : « Diŋka-aŋ, nun *Roŋ gemor, nu gasit ko *darjiner. Iŋ nun ko, gee taliit darjin ta Buŋdi. ³² Asaan nu gaaraat darjin ta Buŋdi do geemir ho Buŋ sa gaaraat tanto do geemir. Dak ko sood di, ŋaaco gaarinti, ŋaan coonin kuwa, ni 6aayiy goye sawa.

* 13:18 Wer ka gase kaawor do Soom 41.10.

³³ Gem kol kooginay, nu taayaado pey in kunjo. Ku asaan bariyindu, kar gay, diŋ nu kaawaako taat nu diyico do *Yuudinnar aman : « Ku gediraado 6aawe wer kaak nu 6aayiyo. » ³⁴ Nu beraako *gaanuun ka marbinto : « Elguwoŋ eenjo ar ku elgiy zinjo ku maaniiko. Ar kaak nu elgiiko, kunjo oki elguwoŋ zinjo. » ³⁵ Ya ku el zinjo, ŋaar-ak, gee yaa ibine kadar ku maajirnar. »

Iisa diya a Piyer asa tatingi
(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Luk 22.31-34)

³⁶ Simon Piyer indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ki 6aa momo ? » Iisa telkiji aman : « Diŋka-aŋ, ki gediraado kiin aadindu do wer kaak nu 6aayiyo, kar gay, neginda ja kat ki asiin aadindu. » ³⁷ Piyer diyiji aman : « Maa di nu gediriido naan aade diŋka ? Nun ooy a naa mate do bi kanjin. » ³⁸ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener, ki ooy kii mate do bi kanto walla ? Di cokay, naan kaawe seene : kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

14

Iisa ko botol taat iya gee do Tacco Buŋ

¹ Iisa diytu pey aman : « Dakoŋ gineno kolaw. Beroŋ gelbinko do Buŋdi ho lotu oki. ² Do ger ka Tanni, werin goy dakina. Paa ko, nu dakiiko kaawdo a nu 6aako siye wero. ³ Ya nu 6aawe ho nu dakko siy wer gay, naa yeepe ho nu asiiko sokinjo, ku 6aayiy goye oki do wer kaak nu 6aayiyo. ⁴ Kun ibingit botol taat iya gee do wer kaak nu 6aayiyo » ⁵ Tooma diyiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nin ibanno wer kaak ki 6aayiyo. Kar gay, maman nii ibinin botilin ? » ⁶ Iisa diytu aman : « Nun meendu ko botol-ata. Nun di oki seene ho goye. Waan ginno kaak yaa 6aa do Tanni ya ŋa bal bire min lotu.

⁷ Uudin taat ku ibinginu, kuu ibiniŋ oki Tanni. Kar gay, min diŋ di, kun ibiniŋ ko ho ku talga. »

⁸ Pilip diyiji aman : « Gem kol Rabbiney, gaariniŋ ja Takko, ek di, necintiŋ ko. » ⁹ Iisa telkiji aman : « In elgin-aŋ kat gi goy sawa di, geekaade Pilip, yoo diŋ sa ki ibinginno di misa ? Ya gem kaak talintu, ŋaar talig Tanni oki. Kar maa di ki kaawiy aman : « Gaariniŋ ja Takko ». ¹⁰ Ki bal aamine kadar nu goy in Tanni ho Tanni goy in nunu walla ? Kaawor taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni. Naar kat goy in nunu ho ŋaar di ginaat riyoy-anta. ¹¹ Aaminonjo do kaawor a nun goy in Tanni ho Tanni goy in nunu. Ya ku gediraado aamine do kaawor-at sa, aaminonjo do bi ka riy taat nu giniyo. ¹² Cokiyonjo, nu kaawaako seene : gem kaak yaa aamine in nunu, ŋaa gedire giniŋ gamin kuuk nu giniyo. Na gin pey botol ŋaa gine gamin kuuk pak ŋuur-aŋku, asaan nun coona wer ka Tanni. ¹³ Ho gamin okinjo kuuk kuu inde in siŋdu, nu asa giniŋco. Ansi-ak, Roŋ ka Buŋdi yaa gaarin *darjin ta Tacco. ¹⁴ Ya ku inda maan in siŋdu, nun naa giniŋji. »

Iisa diya a ŋaa ŋaame Ruwwin ta Buŋdi

¹⁵ Iisa diytu pey aman : « Ya ku elgiinu, kuu cokiyee kaawor. ¹⁶ Naako indin Tanni ho ŋaako ŋaame waan ka pey kaak asaako gaayinjo. Naa goye doo in kunjo. ¹⁷ Waanna-ak gay, ta Ruwwin ta seener. Gee kuuk el gamin ku duniiner, ŋuur gasaatdo, asaan ŋu talgitdo ho ŋu ibingitdo. Kar kunjo gay ibingita, asaan ta goy in kunjo ho taa goyer ko do gelbinkon di. ¹⁸ Ansi-ak, nu rasaakonno gollina. Nu asa goye in kunjo. ¹⁹ Dak sood di, gee kuuk el gamin ku duniiner talaanno pey. Kun gay yaan talindu, asaan nun

goya ho kuŋko oki yaa goye. ²⁰ Yiriy taar-at, ku asiy ibine kadar nun goy in Tanni ho kuŋ goy in nunu, ho nun sa goy in kuŋko.

²¹ « Ay gem kaak cokiya kaawor ho ŋa karmiyaata, ŋaar ko elgiinu ho Tanni sa yaa elin ŋaar kaak elgiinu. Nun sa naa elinji ho nu cig-laajido maanna. »

²² Zuud diyiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, maman ki kaawiy a kii gaare zin loni, kar do gee kuuk el gamin ku duniiner gay, ki cigiliy zin ? » (Zuud-ak gay, ŋaar keeji min Zuudas Iskariyoot.)

²³ Iisa telkiiji aman : « Gem kaak elgiinu-ak, yaa karmiyin kaawor ho Tanni sa yaa elinji. Seertini in Tanni niiji 6aawe ho ni 6aayiy goye in ŋaara. ²⁴ Gem kaak elginno, ŋaar karmaydo kaawor. Ibinon kadar kaaw taat nu kaawiikon-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni kaak ŋaamintu. ²⁵ Nu kaawiikonta do wiktin taat nu goy misa in kuŋko. ²⁶ Ruwwin ta Bunji taat Tanni Bun yaako ŋaame in sindu-at, taar ko yaako gaarin gamin okinco ho taako moyin kaawnar okinco.

²⁷ « Dinja-an, nun deetaw ho nu rasaako aapiye. Aapiy taat nu rasiiko-an, taar aapiy tanto di. Nun bergitdo ar gee ku duniiner bergiyo. Dakon barjilenno ho dakon ginenna kolaw. ²⁸ Ku dor di, nu diyko a " nu deetaw ho naako yeepe ". Zer ya ku elginu, aditko yaa gine portiko, asaan nu coona wer ka Tanni, ŋaar kaak pakginu. ²⁹ Min gamin-an bal ase misa, nu kaawkonta ko a wiktin taat gamin-an yaa kuuniye, kuu aamine in nunu. ³⁰ Nun kaawaado pey dakina in kuŋko, asaan sultan ka duniiner asaw. Kar gay, ŋa ginno gudurre lotu. ³¹ Illa gee ku duniiner yaa ibine kadar nu elgig Tanni ho gamin okinco kuuk nu giniiy-ak, nu ginaag uudin taat ŋa

kaawiidu. Din gay ucon, deetinte min anne ! »

15

Iisa ar et kaak ŋu koliy bin

¹ Iisa diyiico pey do maajirnay aman : « Nun ar et kaak ta6 kaak ŋu koliy *bin ho Tanni gay gemoy ka et-aka. ² Leeginay kuuk waado, ŋa dukumaagu. Kar ŋuur kuuk wiya gay, ŋa siyiigu. Pa-ak, ŋu wiyiy pey dakin paka. ³ Kuŋko gay, in kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, ku gin ko *cawar. ⁴ Goyguwon in nunu ar nun goyiy in kuŋko. Ya ŋu dukumig leegina, ŋu waado. Nu wiy-ak, illa ya ŋu goy do etco. Kuŋko oki, ya ku raka gine maan kaak Bun rakiyo, illa kuu goyguwe in nunu. ⁵ Ay gem kaak goy in nunu, nun oki goy in ŋaara, ŋaa wee dakina. Asaan bal nunu, ku gediraado gine maanna. ⁶ ŋaar kaak goyaado in nunu, ŋu accin kara ar leegin kuuk ŋu dukumig min do etco. Leegin-ak, ŋu aayaw, kar ŋuu numinco, ŋuu orin do aki ta teenco. ⁷ Kun gay, ya ku goy in nunu, kaawor oki goy in kuŋko, indiguwon maan kaak ku rakiy di ho kuu gasinji. ⁸ Talon maman *darjin ta Bunji yaa bayne waran. Taa bayne-ak ya ku wiya ron dakina, asaan ansii kat kuu gaare kadar ku maajirnar kuuk ta6. ⁹ Nun elgiiko ar kaak Tanni elgiinu. Goyguwon do ele kanto. ¹⁰ Ya ku karmiyaat kaawor, kuu goyguwe do ele kanto-aka. Nun oki, nu karmiyit kaaw taat Tanni kaawiidu ho nu goyiy do elinji.

¹¹ « Nu kaawiiko ansi-ak a galilil yaa goye in kuŋko ho galilko yaa ase do werti. ¹² An ko *gaanuun kaak nu beriiko : elguwon zin kiko ar kaak nu elgiiko. ¹³ Ele kaak pak ele okinji, illa gem kaak ooy muut do bi ka roynay ku bici. ¹⁴ Ku kuniyitu roynar-ak ya ku ginaat taat nu kaawiiko. ¹⁵ Nu kolaakonno

pey gay riyor, asaan gay riyor-ak, ñaar ibanno maan kaak gemoy giniyo. Nu kolaako roynar, asaan nu gaarkon gamin okiñco kuuk nu dortu min do Tanni. ¹⁶ Kuñ gay, kuñ balnu doñindu, kar gay, nu meendu kat doñinjo. Nu ñaaminjo a ku ñaayiy wee ron kuuk yaa taaye doo. Ansi-ak, maan kaak kuu inde min do Tanni in sinjo, ñaako berinji. ¹⁷ Maan kaak nu indiy minninkon gay, illa kuu elguwe zinjiko. »

Gee yilaag kuñ Iisa in geenji

¹⁸ Iisa kaawtu pey aman : « Ya gee yilaako-ak, ibinon kadar nun kat ñu yilin ja awalle. ¹⁹ Ya kuñ kat ar gee ku duniiner, gee ku duniiner yaako elinjo asaan ku geenco. Kar gay, ku arro gee ku duniiner-anjo. Ña nun ko kaak doñinjo a kuu goye keeko min gee ku duniiner-anjo. Do bi ñaar-ak ko, ñu yiliiko. ²⁰ Moyon kaaw taat nu kaawiiko a “berre, ñaar pakgigdo gemoy”. Gee taañiyintu, ho ñu asaako taañiyinjo kuñko oki. Ya ñu karmiyiit kaawor tanto, ñuu karmiyin tanjo oki. ²¹ Gamin-anjo okiñco, ñuuko giniñco do bi kanto, asaan ñuur ibingigdo ñaar kaak tabirintu. ²² Zer, ya nu bal ase ho nu balco kaawe, ñaar-ak, ñu bal gine zunuubinna yoo rakki. Din gay, ñu ginno botol taat waan yaaco saamiyin zunuubinnico. ²³ Gem kaak yilaanu, ñaar yilaag Tanni oki. ²⁴ Do unco, nu giniig gamin kuuk ajbay kuuk waan bal giniñ yiriy rakki. Ya nu bal gine ampa-ak, ñu ginno zunuubinna. Kar gay, ñu talig gamin kuuk nu gintu-aku, ho in taar-at sa, din ñu yilaanu ho yilaag Tanni oki. ²⁵ Do gaanuunco, ñu siir aman : “Ñu yilin bal botol. ”* Gee-an yilintu asaan kaaw taat ñu siirtu-an yaa ase do werti.

²⁶ « Nu ñaako ñaame min do Tanni waan kaak yaako gaayinjo.

Taar Ruwwin ta seener, ta asa min do Tanni. Ya ta ase, taako goye saadiner. ²⁷ Kuñko oki yaa goye saadinnar, asaan min do teesindi, gi goy sawa di.

16

¹ « Nu ñiyiiko ansi-ak a ku rawtiitdo imaanko. ² Nu asaako atkinjo min do geriyco ku salaaner ho wiktin asaw taat gee asiiko dagguwinjo. Ñuur kuuk yaako deenjon gay, loco-ak, illa ñuu gine riy ta Bunji. ³ Maanna-an, ñuu giniñji, asaan ñu ibingigdo Tanni ho nun sa, ñu ibinginno. ⁴ Nu kaawiiko min dinjo-an, asaan wiktin taat maanna-ak yaa ase, kuu ibine kadar nu mininjon ko. Min do teesindi, nu balko kaawin gamin-anjo, asaan nu goy misa in kuñko. »

Riy taat Ruwwin ta Bunji giniyo

⁵ Iisa ñiyiiko pey do maajirnay aman : « Din gay, nun coona ko wer ka ñaar kaak tabirintu. Kar minninko, rakki sa indiginno aman : “Ki ñaa momo ? ” ⁶ Ku barjiltu-an, asaan nu diyko a nu deetaw. ⁷ Sando, nun gay kaawaako seen di a ya nu deet di guna. Asaan ya nu bal deete, waan kaak asaako gaayinjo asaakonno. Kar ya nu deet gay, nu ñaako ñaaminji. ⁸ Ya ña as gay, ña asaaco gaare do gee ku duniiner kadar maan kaak ñu pakiriy do bi ka zunuubinnar, do bi ka maan kaak do botiliy ho do bi ka seriiner, ñaar do botiliy. ⁹ Ña asaaco gaare do bi ka zunuubinnar, asaan ñu bal aamine in nunu. ¹⁰ Ña asaaco gaare do bi ka maan kaak do botiliy-ak, asaan nu coona do Tanni ho ku talaanno pey. ¹¹ Ho do bi ka seriiner gay, ña asaaco gaare, asaan sultan ka duniiner, seriin obig ko.

¹² « Dak gamin dakina kuuk nu balko kaawinco misa. Kar gamin

* 15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 35.19, 69.5.

ɲuur-ak gay, ya nu kaawkonɲu diɲka, ku ibinaado baaco. ¹³ Wiktin taat Ruwwin ta seener yaa ase, taako iyinɲo do botol ta seener okintiti. Ka seener gay, ta kaawaakonno gamin kuuk ta imiliy min do kaati. Kar gay, taako kaawe gamin okinɲo kuuk ta dortu ho taako gaare gamin okinɲo kuuk yaa ase neginda. ¹⁴ Ruwwin ta seener-ak yaa ice min tanto ho taako gaarinɲo. Ampaa ko, ta asaako gaare gudurre ta *darjiner. ¹⁵ Gamin ku Tanni okinɲo, ɲuur kunto oki. Do taar-an ko, nu diyiiiko aman : “ Ruwwin ta seener asa gaare gudurre ta darjiner, asaan gamin kuuk taako gaare-ak, ɲuur min lotu. ” »

Taabin yaa newse in galal

¹⁶ Iisa diyiiico pey aman : « Dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu pey. » ¹⁷ Min maajirnay ku Iisa, daarin indiy zinɲiko aman : « ɲa raka kaawe maa ? ɲa diyiy a dak ko sood di, gi talaagdo pey ho ba aar sood di, gi asiy talinɲi. Ho pey, ɲa diyiy a ɲaa coone wer ka Tacco. Gamin-an raka kaawe maa ? » ¹⁸ Maajirnay indiy pey zinɲiko aman : « ɲa kaawiy a “ dak ko sood di ”, kar kaawoy-an raka kaawe maa ? Gi ibanno baati. » ¹⁹ Sando, Iisa iban kadar maajirnay raka indinɲi. Ampaa ko, ɲa diyiiico aman : « Kaa-wor taat a “ dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu-an ” kat, ku bal ibine baati wala maman ? » ²⁰ Hadi, cokiyon, naako kaawe seene : ku asa ale ho ku asa marmile. Gee ku duniiner gay asa site. Ku asa taabiye, kar taabinko gay yaa newse in galal. ²¹ Daatik taat atti awaata, ta taabiya dakina. Ta taabiyiy-ak, asaan wiktinti ta weendi nec ko. Kar ya mic amil kon gay, kodok di, ta rawtiit taabinti ho ta aaciyiyo, asaan ta wee ron gemor. ²² Kun sa, diɲ ku taabiyaw. Kar gay, nu

asaako talinɲo pey, ho do yiriy taar-at, aditko yaa miine in galal, ho galal-at, waan gaamaado pey mininɲo tak-tak.

²³ « Yiriy taar-at, ku indaanno pey yoo maanna. Ka seener nu kaawaako waran : ay maan kaak ku indiy in sinɲu, Tanni yaako berinɲi. ²⁴ Yoo diɲka, ku bal inde misa maan in sinɲu. Indiguwon ho kuu gase. Ansii kat, aditko yaa miine in galal. »

Iisa gedirtit ko do duniiner

²⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Nu kaawkon gamin-an okinɲo in dele ka danɲal. Kar gay, wiktin asaw taat nu deliikonno pey danɲa. Naako kaawen ko waran di do bi ka Tanni. ²⁶ Yiriy taar-at, kuu inde Bun in sinɲu. Nu kaawaakonno a naako inde Tanni do bi kanɲo, ²⁷ asaan ka seener, Tanni meenɲi elgiiko. ɲa elgiiko-ak, asaan ku elgiinu ho ku aamin kadar nu as min do Bunɲi. ²⁸ Nu as min do Tanni ho nu goytu do duniiner. Diɲ gay, nu rasaat ko duniin-anta ho nu coona wer ka Tanni. » ²⁹ Maajirnay diyiiji aman : « Tal di, diɲ ki kaawa ko waran. Ki dello pey danɲa. ³⁰ Diɲ ni tal ko kadar kin iban gamin okinɲo, nam gamin kuuk gee rakiy yaa inde oki. Do taar-an ko, ni aaminiy kadar ki as min do Bunɲi. » ³¹ Iisa telkiico aman : « Diɲ ja kat ku aamine walla ? » ³² Hadi, wiktin asaw ho taar as ko, taat ku asiy totire, ay gem di yaa ice botiliy, kuun rasindu keedu. Kar nun gay keedudo, asaan Tanni goy in nunu. ³³ Gamin-an, nu kaawkon min diɲka, asaan kuu goye in aapiye in nunu. Ka seener, kuu taabiy in duniiner. Kar gay, duunon masisko, asaan nun gedirtit ko do duniiner-anta. »

17

Iisa inda Bun do bi ka geenji

¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, ɲa jaaliig kaay ho ɲa indiiɲ Tacco Bun aman : « Baaba, wiktinti ase. Beror ko *darjine do nun kaak Ronjiɲ a nun sa, naa gaarin darjineɲ. ² Ki berduug gee okiɲco do pisindu. Ansi-ak, naaco bere goye ka gaasdo do gee okiɲco kuuk ki beriidu-aɲku. ³ Goye ka gaasdo-ak, illa ɲuun ibine, kiɲ Bun keejiɲ di ka seener, ho ɲuun ibiniɲ pey ɲaar kaak ki tabirtu, nun ko Iisa Masi. ⁴ Nu gaarit darjineɲ do adiy ka kidar ho nu gaasit ko riy okintit taat ki beriidu a naa gine. ⁵ Diɲ gay, Baaba, berduut ko darjin uɲci loci. Darjin-at, nu ginit ko in kiɲke min duniin bal kilgiye misa.

⁶ « Gee kuuk ki doɔtu min do duniiner ho ki beriidu-ak, ɲuur ibingicin, asaan nu gaariɲcin loco. Nu gaariɲcin a ɲuun ibine. Okiɲco, ɲu kuɲjiɲ, ki berduugu ho ɲu karmiya kaawon. ⁷ Diɲ ɲuur iban kadar gamin okiɲco kuuk nu gintu asa min lociɲ, ⁸ asaan nu gaarcot kaawon taat ki beriidu ho ɲu cokiya. ɲu iban kadar ka seener, nu asa min lociɲ ho ɲu aamin kadar ɲa kiɲ ko tabirintu.

⁹ « Nu indaacinno do bi ka gee ku duniiner, kar gay, nu indaciɲ do bi ka ɲuur kuuk ki beriidu, asaan ɲu kuɲjiɲ. ¹⁰ Gee okiɲco kuuk kunto, ɲuur kuɲjiɲ, ho gee okiɲco kuuk kuɲjiɲ, ɲuur kunto. Ho in gee ɲuur-aɲ ko, nu gaariy darjiner. ¹¹ Diɲ gay, nun, naa rasin ko duniine ho naa coone do weriɲ. ɲuur gay goy misa do duniiner. Baaba, kiɲ kaak *cawar aale, gooygu in gudurre tanji, gudurre taat ki beriidu. Gooygu a ɲuu kuuniye ar gem rakki, ar kiɲke in nunu, gi rakki. ¹² Wiktin taat nu goyiy in ɲuura, nu gooyig in gudurreɲ taat ki beriidu. Nu gooyigu nam waanco sa bal rawte, illa ɲaar kaak yaa rawte a kaaw taat ɲu sirtu do Kitamner yaa ase do werti. ¹³ Diɲ gay, nun

coona ko do weriɲ. Ya nu kaawa pa-ak wiktin taat nu goy misa do duniin-an, nu kaaw a galal taat nu gintu yaa miiniɲ aditco tak. ¹⁴ Nu gaarcot kaawon, kar gee ku duniiner gay yiɲgu, asaan ɲu attanno in ɲuura, ar nun oki attanno in gee ku duniiner-aku. ¹⁵ Nu indaacinno a kii imiliɲ min do duniiner, kar gay, nu indaciɲ a kii gooyiɲ min do *Seetanner. ¹⁶ ɲuur gee ku duniiner ar nunu gemtido. ¹⁷ Ginu a ɲuu kuuniye kuɲjiɲ tak-tak in botol ta seener. Seen gay, taar ko kaawon. ¹⁸ Nu tabiraag gee-ak do adiy ka kidar, ar nun oki, ki tabirin do adiy ka kidar. ¹⁹ Do bi kaɲco, nu ras zir okiɲci loci a ɲuur oki yaa kuuniye geenji tak-tak.

²⁰ « Kar gay, nu indaacinno do bi maajirnar kuuk goy diɲka-aɲ di, nu indaciɲ oki do bi ka gee kuuk asa aamine in nunu in kaaw taat ɲuuco kaawe. ²¹ Nu indaciɲ a ɲuur okiɲco yaa kuuniye rakki. Baaba, kiɲ goy in nunu ar nun goy in kiɲke, nu raka a ɲuur oki yaa ɲume in ginte a gee ku duniiner yaa ibine kadar kiɲ kat tabirintu. ²² Nu bercot darjin taat ki beriidu lotu a ɲuu kuuniye ar gem rakki, ar kiɲke in nunu, gi rakki. ²³ Nun goy in ɲuura ho kiɲ goy in nunu. Ansi-ak, ɲu gin botol taat ɲuu kuuniye ar gem rakki di, ho ampaa ko, gee ku duniiner yaa ibine kadar ɲa kiɲ ko kaak tabirintu ho ki elgiigu ar kaak ki elgiinu.

²⁴ « Baaba, gee-aɲ, ki berduugu. Nu raka a ɲuu goye in nunu ay wer kaak nu goyiyo. Ampaa ko, ɲuu talin darjiner. Ki berduut darjine-at, asaan ki elgin min duniin bal kilgiye misa. ²⁵ Baaba, kiɲ ginaag ay maan in botiliy. Gee ku duniiner, ɲuur baliɲ ibine. Kar nun gay ibiniɲcin ho geendu-aɲ sa ibin kadar kiɲ ko kaak tabirintu. ²⁶ Nu gaariɲcin loco ho naaɲ gaare pey a ele kaak ki elgiinu yaa goye loco

oki. Ho nun meendu sa, naa goye in j̄n̄ura. »

18

Obinji ka Iisa

(*Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Luk 22.47-53*)

¹ Min Iisa gasiit kaawoy-ata, ɲa uctu in maajirɲay ho ɲu deettu aar corkilol kaak ɲu koliy Sedron. Wer-ak gin jineene. Iisa in maajirɲay unjitu do jineen-aka. ² Wer-ak, Zuudas kaak asaaji isine do Iisa sa ibingiga, asaan wer-ak, Iisa in maajirɲay jaawgiy in menaw. ³ Hiyya, do wer-ak, Zuudas uctu in askirin ku Room ho in askirin ku agindaw ku gay satkiner in ku Pariziyennar. ɲa ogiriico ho ɲa iyiiɲ do jineen-aka. Askirna-ak sok garti, biruwna ho in lampina. ⁴ Iisa gay, ɲaar iban ko maan kaak yaaji ase. Ampaa ko, ɲa asiico moota ho ɲa indiigu aman : « Ku bariya waa ga ? » ⁵ ɲuur gay telkiiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » Iisa diyiiico aman : « ɲa nun ko anka. » Do wer-ak, Zuudas kaak isinaaji do Iisa-ak sa goya. ⁶ Do wiktin taat Iisa diytu aman : « ɲa nun ko anka », ɲu dendirtu aaro ho ɲu sollitu keder. ⁷ Iisa indiig pey aman : « Ku bariya waa ga ? » ɲuur gay diyiiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » ⁸ Iisa telkiico aman : « Nu diykon doo a nun ko anka. Ya ɲa nun di kaak ku bariyiy-ak, rason maajirnar-an yaa deete. » ⁹ ɲa kaawtu ansi-ak, asaan kaaw taat ɲa kaawtu awalle yaa ase do werti aman : « Baaba, min gee kuuk ki beriidu-an, nu bal rawte yoo waan minninc. »*

¹⁰ Hiyya, do wer-ak, Simon Piyer kaak gin *seepin-ak ceepiiga ho ɲa asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ɲa dukumiijit dengey ta meeda. Gay riyor-ak, sinji Malkuus. ¹¹ Iisa gay

diyiiji do Piyer aman : « Unjig seepinen-an do caapoy. Ya locin-ak, taabin taat Tanni kaawtu a naa taabiye-at, nu aawaatdo walla ? » ¹² Min ɲaar-ak, askirna in tatkuwco, in askirin ku agindaw ku Yuudinnar okinco, ɲu obiig Iisa ho ɲu duuniiga.

Iisa do unji ka mee satkiner ka tatko

¹³ Hiyya, ɲu iyiiɲig ja do gem rakki, sinji *Han. ɲaar gay, takan daacyi ta *Kayip. Do elig taar-at, Kayip ko *mee satkiner ka tatko. ¹⁴ ɲaar ko kaak taayig agindaw ku Yuudinnar aman : « Guna ya gem rakki di mat do bi ka gee okinco. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(*Matiye 26.69-70, Maark 14.66-68, Luk 22.55-57*)

¹⁵ Simon Piyer in giji *maajirince ka pey aadaag Iisa. Maajirince ka pey-ak gay, mee satkiner ka tatko ibingiga. Paa ko, ɲa unjitu in Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. ¹⁶ Kar Piyer gay pey kara do bit ka botildi. Hiyya, maajirince kaak mee satkiner ka tatko ibingiy-ak amiltu kara. ɲa kaawiitit do daatik taat gooya botol a taa rasiɲ Piyer yaa unje oki. ¹⁷ Wiktin taat Piyer unjiyo, daatik taat gooya botol-at indiig aman : « Kinke oki min maajirɲay ku gem-an doo ? » Piyer telkiitit aman : « Ha'a, nun maajirinceyo. »

¹⁸ Do wiktin taar-at, us diyaw. Paa ko, gay riyor in askirin kuuk gooya wer-ak biytu ako ɲu ooriyo. Piyer sa peytu in ɲuura, ɲa ooriyo.

Mee satkiner ka tatko indiig Iisa

(*Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Luk 22.66-71*)

¹⁹ Kar mee satkiner ka tatik indiig Iisa do bi ka maajirɲay ho do bi ka bilde kaak ɲa bildiy gee. ²⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Nun kaaw bal cigile do unco ka gee

* 18:9 Wer ka gase kaawor do Yaaya 6.39, 17.12.

okiŋco. Inj menaw, nu bildigiy gee do geray ku salaaner ho do *ger ka Bunđi. Nu bal kaawe maan tak-tak inj cigile. ²¹ Kar maa di ki indiin pey ? Ya ki rakaw, indig ja gee kuuk dorintu. Njuur iban taat nu kaawiico. » ²² Do kaawoy taarat, askiriŋce rakki min kuuk peya do wer-ak baasiig Iisa. Na kaawiji aman : « Ampaa kat ki telkiiji do mee satkiner ka tatko walla ? » ²³ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Ya nu kaaw jookumo, gaarduug ja nigindu. Kar ya kaaw taat nu kaawtu-an kat do werti gay, maa di ki baasiinu ? » ²⁴ Min ŋaar-ak, *Han ŋaamiig Iisa do *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Wiktin taat ŋa ŋaamiijiga-ak, Iisa, ŋu bal ipiriŋ misa.

Tatire ka Piyer

(Matiye 26.71-75, Maark 14.69-72, Luk 22.58-62)

²⁵ Wiktin taar-at, Piyer gay oora misa ako. Kar ŋu indiig pey aman : « Kiŋke oki min maajirnay ku gem-aŋ doo ? » Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nun maajiriŋceydo. » ²⁶ Kar min gay riyor kuuk gina riy do mee satkiner ka tatko-ak, goy gem rakki jaamay ka gem kaak Piyer dukumtu dengey-aka. Gem-ak diyiji do Piyer aman : « Kiŋke-aŋ, nu baliŋ tale inj Iisa do jineendi walla ? » ²⁷ Piyer gay tatirtu pey. Hiyya, do wer-ak, kokir boogtu.

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Luk 23.1-5)

²⁸ Kar inj kawtir kawtira, ŋu amiltu min do ger ka *Kayip ho ŋu iyiiig Iisa do ger ka Pilaat, tatkaw ka Room. Kar agindaw ku Yuudinnar-ak bal unje, asaan ŋu rakaado nige ziŋkico uudin taat *gaanuunco diytu awalle min ŋuu tee tee ka *Paakdi. ²⁹ Ampaa ko, Pilaat amiliico, ŋa dakiig gas kara. Kar ŋa indiig aman : « Gem-aŋ, ku gasji maa kaawra ? » ³⁰ Agindaw-ak

telkiiji aman : « Ya gem-aŋ kat bal nige-ak, zer ni iyaajigdo anne. » ³¹ Pilaat gay diyiiico aman : « Di ŋaar-ak, obonga ku maaniiko, ku baayiy deen kaawoy uudin taat gaanuunco diytu. » Njuur gay telkiiji aman : « Nin bal gine botol taat nii dee gemo. » ³² Iisa gay kaaw ja ko maman ŋa asiy mate. Ansii kat, uudin taat agindaw-ak kaawtu, kaaw-at astu do werti.

³³ Min ŋaar-ak, Pilaat unjitu pey do geriy, ŋa koliig Iisa, kar ŋa indiig aman : « Has, kiŋke-aŋ ko sultan ka Yuudinnar walla ? » ³⁴ Iisa telkiiji aman : « Kaawon-an, ki meenjin di pakire wala gee ku pey kat kaawjin bir ? » ³⁵ Pilaat gay kaawiji aman : « Ya lociŋ-ak, nu *Yuudiŋce walla ? Njuur gee ku darren inj agindaw ku gay satkiner kat iyinŋin lotu. Kaawor ja, ki nig maa ? » ³⁶ Iisa telkiiji aman : « Jardor tanto, taar do duniinero anne. Zer ya jardor kat anne-ak, wiktin-an, geendu jilintu ko min do pise ku agindaw ku Yuudinnar. Kar gay, jardor tanto, taar do duniinero anne. » ³⁷ Kar Pilaat indiig aman : « Ya pa-ak, kiŋke-aŋ ko sultan doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kiŋ meenjin kaawit ko. Nun, ŋu weentu ho nu as do duniiner asaan naa gaare seene. Gee kuuk raka seene, ŋuur cokiya kaawor. » ³⁸ Pilaat indiig Iisa aman : « Seen gay taar maa ? »

Pilaat berig Iisa ŋuu doodiŋ ka etor

(Matiye 27.15-31, Maark 15.6-20, Luk 23.13-25)

Min Pilaat kaawtu pa-ak, ŋa dakiig gas pey Yuudinna-aku ho ŋa kaawiico aman : « Gem-aŋ, nu balji gase kaaw taat yaa iye muutuy. ³⁹ Kar gay, kuŋ gin aadin taat nu pikgiyko gem ka danayner do iidin ta *Paakdi. Kar diŋ gay, ku raka naako pikiŋ sultan ka Yuudinnar walla ? » ⁴⁰ Njuur gay kooliiji aman : « Ha'a, ŋaarro. Ni raka Barabaas

! » Sando, Barabaas-ak gay, ñaar bandiñce.

19

Pilaat ooy a ñuu doodĩn Iisa

¹ Pilaat unjitu pey do geriy. Ña ña ña do askirnar a ñuu koocin Iisa in kordĩngo. ² Askirna-ak siyiiji jakumne ta sultinniidi ta jamiidi. In ajimiye kaak ñu ajimiyiiga-ak, ñu isiijit do kaay. Kar pey ñu isiiji batik ta sultinniidi taat dindiko. ³ Ñu ñaawiiji moota, kar ñu ooyiiji aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, seek ! » Kar ñu koociiga.

⁴ Pilaat amiltu pey kara. Ña ña ña do Yuudinnar aman : « Talon ! Naakon imilin Iisa kara. Ansi-ak, kuu ibine kadar nu balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁵ Hiyya, Iisa amiltu kara in jakumne ta jamiidi do kaay ho in batik ta dindik-at do ziy. Pilaat ña ña do aman : « An gemko ! »

⁶ Min agindaw ku gay satkiner in askirin kuuk gooya *ger ka Bunji taliig Iisa-ak, ñu teestu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Pilaat gay kaawiico aman : « Icon ku maaniiko dakon dood ka etor, asaan nun-an balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁷ Gee-ak telkiiji aman : « Nin gin *gaanuun kaak kaawa a ña mate, asaan ña diya a ña Ron ka Bunji. » ⁸ Min Pilaat dortu pa-ak, kolaw obiig pey dakin paka. ⁹ Ña unjitu pey do geriy. Kar ña dakiig gas Iisa ho ña indiig aman : « Kinke asa min momo ? » Kar Iisa gay balji telke yoo maanna. ¹⁰ Min ñaar-ak, Pilaat ña ña do aman : « Lotu kat ki rakaado kaawe ? Ki ibanno a nu gin botol taat naan pike wal taat naan doode ka etor walla ? »

¹¹ Iisa telkiiji aman : « Ya ki gin botol taat kiin doodin ka etor-ak, illa taat Bun beriiñ min kuwa. In taar-ak kat, ñaar kaak berintu do pisinñin ic kaya pak tanñin. »

¹² Min ñaar-ak, Pilaat bariya ko botol taat ña pikiñ Iisa di. Kar

Yuudinna gay tees pey koole aman : « Ya ki pikig gem-an, ki royaydo ka sultan ka tatik ka Room ! Asaan gem kaak gina ziy sultan-ak, ñaar adiney ka sultan ka tatik ka Room ! » ¹³ Min Pilaat dortu pa-ak, ña imiliig Iisa kara. Ña goytu do wer ka seriiner kaak ñu pintu in dambay. Wer ka seriiner-ak, Yuudinna kolaag in kaawco a « Gab-bata ». ¹⁴ Sando, ka kawtinti gay iidin ta *Paakdi. Pat ot yiriyo. Do wer-ak, Pilaat kaawiico aman : « Talon, an sultinko ! » ¹⁵ Njuur gay teestu pey koole aman : « Ibiniiy weriy ! Ibiniiy weriy ! Doodig ka etor ! » Pilaat indiig aman : « Ku raka naa doodin sultinko ka etor walla ? » Agindaw ku gay satkiner telkiiji aman : « Ni bal gine sultan ka pey. Sultinni-ak, ñaar ko sultan ka tatik ka Room-an di. » ¹⁶ Hiyya, Pilaat beriicog Iisa, ñu ña ña do doodin ka etor. Kar askirna-ak obiiga ho ñu deettu in ñaara.

Doode ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Luk 23.26-43)

¹⁷ Wiktin taat Iisa amiliy min do geegirdi-ak, meenji di icig etoy kaak ñu ña ña do doodinji. Ña aaniytu wer kaak ñu ña ña do doodinji-aka. Wer-ak, ñu kolaag a « Dawik ta kaar » ho in kaaw ta *Yuudinnar gay, ñu kolaag a « Golgota ». ¹⁸ Min ñu ottu do wer-ak, askirna-ak doodiig Iisa ka etor. Ñu doodu pey gee seer ka atiydi, rakki do meeday, rakki gay do ñugilay. ¹⁹ Pilaat ña ña do doodin do geenji a ñu siire maanna, ñuu doodin ka etoy ka Iisa. Maanna-ak, ñu siirji aman : « Iisa kaak min Nazareet, sultan ka Yuudinnar. » ²⁰ Yuudinna dakina garkiyiig maan kaak ñu siirtu-aka, asaan wer kaak ñu doodiig Iisa-ak mootan di in geeger. Ho siire-ak sa, ñu siirig in kaaw ta Yuudinnar, in ta Roominar ho in ta Greknar. ²¹ Min agindaw ku gay satkiner ku Yuudinnar taliig maan kaak Pilaat

siirtu-ak, ɲu ɓaawiiji. ɲu diyiiji aman : « Maa di ki siiriy aman : “ Sultan ka Yuudinnar ” ? Nin raka kii siire aman : “ Gem-aɲ diya a ɲa sultan ka Yuudinnar. ” » ²² Pilaat gay telkiico aman : « Kaaw taat nu siirtu-at, nu siirta. »

²³ Askirin gay, min ɲu doodiig Iisa ka etor, ɲu deediit kesuuney werin pood, ay gem di ictu wer rakki. Kar ɲa gin pey batik yaarko taat bal orpe, ɲu azit werti rakki di min kuwa yoo baata. Taar sa ɲu iciita. ²⁴ Do bit kanti ko, askirin kaawtu benannico aman : « Dak-inte eerintido. Kanjinte kanjen di. Gem kaak ta galji di yaa icinti. » Ampaa ko, kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « ɲu deedit kesuuner ho ɲu kanje in batkor ta yaarko. »*

²⁵ Moota in et kaak ɲu doodiig Iisa-ak gay, daad peya ede, ɲuur atan Iisa, in booti Mariyam, in daaciy ta Kilopaas ho in Mariyam taat min geeger ka Magdala. ²⁶ Wiktin taat Iisa taliit yaaco ho ɲa taliig *maajirincey kaak ɲa elgiyo peya do serpiti-ak, ɲa diyiit aman : « Iya, aɲ ko ronke. » ²⁷ Kar ɲa kaawiiji pey do maajirincey aman : « An ko yaako. » Min ɲaar-ak di, maajirince-ak iyiit atan Iisa do geriy.

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Luk 23.44-49)

²⁸ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu aman : « Ibin diyaanu. » Ka seener, ɲa ibina ko kadar riyoy gaase, ɲa kaawtu pa-ak a kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ²⁹ Do wer-ak gin bardil miin in maam tooro ku *biɲdi. Askirna-ak ictu bit ka jardor, ɲu duuniit do kordin ta et kaak ɲu koliy « Isoop ». ɲu coopiig do maamar, kar ɲu ɲaamiijig do bi ka Iisa. ³⁰ Min Iisa aawiiga, ɲa diytu

aman : « Hiyya, ta nece. » Min ɲaar-ak, ɲa oniiɲ kaay ho ruwwiney amiltu.

ɲu waacig Iisa do serpey

³¹ Uudin taat ɲu siya ko zinƙico do yiriy ta *sabitdi, agindaw ku *Yuudinnar bal rake a momtin kuuk ɲu doodtu-ak yaa goye pey kuwan di. Asaan yiriy ta sabit-at, taar yaarko. Hiyya, ɲu kaawiiji do Pilaat a ɲaaco kaawe do askirnar ɲuu ɓaa yiimiɲ asinco ku gee kuuk ɲu doodtu-aku. ³² Hiyya, askirna-ak ɓaawtu. Gee kuuk ɲu doodiig in Iisa-ak, ɲu yiimiicog asinco. Ay gem di, ɲu yiimig asinji rakki rakki. ³³ Wiktin taat ɲu otiiji do Iisa gay, ɲu gasig ko ɲa mate. Min pa-ak, ɲu bal ko yiimiɲ asinji. ³⁴ Kar min askirna-ak, rakki ictu garta, ɲa waaciig Iisa do serpey ho baar in amay amiltu. ³⁵ Gem kaak sirkon gamin-aɲ talig in odinay ho kaawoy-an ka seener. ɲaar meenji iban kadar kaawoy taat ɲa kaawiy-an ka seener ho ɲa kaawiy a kunƙo oki yaa aamine. ³⁶ Kar awalle gay, ɲu siir do Kitamner aman : « Yoo kaasoy rakki sa, ɲu bal yiimiɲji. »† Maanna-aɲ kuuniytu asaan kaawan yaa ase do werti. ³⁷ Do wer ka pey ɲu siir do Kitamner aman : « Yiriy rakki, odinco, ɲu asa aaniyin do ɲaar kaak ɲu waacig do serpey. »‡

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Luk 23.50-56)

³⁸ Min gamin-aɲ birtu, gin gem rakki min geeger ka Arimate kaak ɲu kolaag Yuusup. ɲaar sa maajirincey ka Iisa. Kar ɲa bal kaawe do geemir, asaan ɲa gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. ɲa ɓaawiiji do Pilaat ho ɲa dakiig inda a ɲaaji rase botol, ɲa ɓaayiy paayin zi ka Iisa. Hiyya, Pilaat ooytu

* 19:24 Wer ka gase kaawor do Soom 22.19.

† 19:36 Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.46,

Nombir 9.12 ho Soom 34.21. ‡ 19:37 Wer ka gase kaawor do Zakariya 12.10.

Yuusup 6aa paayinji, ɲa 6aayiy ti-
isinji. ³⁹ Kar gin pey gem ka
pey, ɲu kolaag Nikodeem. ɲaar ko
kaak awalle 6aawji dak ko do Iisa
in ɲando-aka. ɲaar gay iytu itir
kaak ɲa amsig buw ku atay kuuk
ɲu koliy « miir » in « alowes ».
Itir ɲaar-ak, oominikuwiy yaa nece
in ɲelɲ ka amiydi. ⁴⁰ Yuusup in
Nikodeem ictu jardo, ɲu kockiciitit
itir uudin taat Yuudinna gingiy ya
ɲu tiisa geenco, kar ɲu maliyiig zi
ka Iisa in kapanne. ⁴¹ Do wer kaak
ɲu doodiig Iisa-ak gay gin jineene
rakki. Kar atta do jineendi-ak gay
gin magin taat ɲu baltit unje misa
gemo. ⁴² Uudin taat ka kawtinti
sabit ko, pey magin-at sa mooto di-
ak, hiyya, ɲu unjiig zi ka Iisa do
maginer-ata.

20

*ɲu bal gasin zi ka Iisa do mag-
iner*

*(Matiye 28.1-8, Maark 16.1-8,
Luk 24.1-12)*

¹ Yiriy ta dumaas, Mariyam taat
min Magdala saktu, ta 6aayiy do
maginer. Min ta ottu, ta tala kar
dambi kaak ɲu dibiriit magin-ak,
ɲu tunkilig serpiya. ² Hiyya, ta
yeepu in gadi, ta dakiig gas kun
Simon Piyer in maajirin kaak Iisa
elgiyo ho ta kaawiico aman : «
ɲu imilig *Rabbinte, kar ni ibanno
wer kaak ɲu diyiga. »

³ Min Piyer in *maajirin-
ak doriit kaawti, ɲu uctu ho ɲu
aaniytu do maginer. ⁴ Do 6aan-
co-ak, ɲu gada di. Kar gay, maajirin-
ce kaak rakki-ak gada pakgig Piyer.
Ampaa ko, ɲa ogiriiji do maginer.
⁵ Kar ɲa yogiltu do maginer. ɲa
taltu jarda di goy keder, kar gay,
ɲa bal unje. ⁶ Kar ba aar, Simon
Piyer sa ottu. Min ɲa ote, ɲaar-ak
unjitu kalak do maginer. ɲaar sa
taliig jarda kuuk goy keder-aku.
⁷ ɲa taliit pey jarid taat ɲu maliyiig
kaay ka Iisa. Jardo-at, ɲu bal diyin

sawa in jarda ku awalle-aku. Kar
gay, ɲu maliyit keetiti ho ɲu diyig
keetiti. ⁸ Min ɲaar-ak, maajirin
kaak ogirji do Piyer do maginer-
ak unjitu oki. ɲa taltu in odinay
ho ɲa aamintu kadar Iisa nooye.
⁹ Ka seener gay, yoo yiriy taar-ata,
maajirin bal ibinin kaaw taat ɲu
siirtu do Kitamner taat diya a Iisa
asa nooye min datik ta gee kuuk
mate. ¹⁰ Hiyya, maajirin kuuk seer-
ak yeepu do geriyco.

*Iisa num in Mariyam taat min
Magdala*

(Matiye 28.9-10, Maark 16.9-11)

¹¹ Mariyam taat min Magdala-at
gay yeepu pey do maginer. Ta
peyiy do bit ka maginer ho ta aliyo.
In alinti, ta yogiltu atti ka maginer
¹² ho ta taltu *dubal ku Bunji seer
kuuk is batik portik kar. ɲu goy do
wer kaak ɲu diyig zi ka Iisa, rakki
in kaay, rakki in asinji. ¹³ Dubal
ku Bunji-ak indiit aman : « Kan
ala maa ga ? » Taar gay telkiico
aman : « ɲu imilig *Rabbiner, kar
nu ibanno wer kaak ɲu diyiga. »

¹⁴ Min ta kaawtu pa-ak, ta kolsitu
ho ta taliig Iisa peya do wer-aka.
Kar gay, ta bal ibininji. ¹⁵ Kar Iisa
indiit aman : « Kan ala maa ga ?
Ka bariya waa ? » Mariyam gay
ginig a ɲa gay gooye jineendi, ta
diyiji aman : « Gem kol sinji, ya
ɲa kin kat icig sa, gaaror weriy, nu
6aayiy icinji. » ¹⁶ Iisa koliit in sinji
aman : « Mariyam ! » Ta kolsitu ho
ta kaawiji in kaaw ta *Yuudinnar
aman : « Rabbuni ! » Ansi-ak
aman : « Gem kol Tacco ! » ¹⁷ Min
ɲaar-ak, ɲa diyitit aman : « Dakin
obindoo, asaan nu bal coone misa
do Tanni. Kar gay, dakig gas sintar,
diyco a nun coonaaji do Tanni kaak
Takko oki. Nun coona do wer ka
Bunju kaak Bunjo oki. »

¹⁸ Hiyya, Mariyam taat min
Magdala-at yeepu, ta dakiig gas
maajirnay ho ta miniig aman : «

Nu talig Rabbine. » Kar ta osiicot kaaw taat ña kaawiititi.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Luk 24.36-49)

¹⁹ Do dumaas taar-at di, in maako, maajirin numtu do ger rakki. Ger-ak, nam ñu dibirig in kerle min atta, asaan ñu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Do wiktin taat ñu goyiyo, Iisa astu, ña peytu do datikko ho ña kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁰ Min ña kaawtu pa-ak, ña gaariico pisinji in serpey. Min maajirin taliig Rabbin-ak, aditco gintu portiko. ²¹ Iisa diyiiico pey aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! Uudin taat Tanni tabirintu do datikko, nunu oki tabiraako do adiy ka kidar, ku 6aayiy gine riyor. »

²² Min ña kaawtu pa-ak, ña biyiriico usu ho ña diyiiico aman : « Ooyon Ruwwin ta Bunji. ²³ Nu diyaako, ya ku saamiy zunuubinna ku gemor, Bunj sa yaaji saamiye. Kar ya ku pooc saamiye zunuubinna ku gemor gay, Bunj sa saamiyaajido. »

Iisa kaawa in Tooma

²⁴ Yiriy taat Iisa asiico do maajirnay-ak, rakki minnincó ginno. Ñaar sinji Tooma kaak ñu koliy oki Didim. ²⁵ Kar ba aar Tooma astu. Eenji kaawiiiji aman : « Ni talig Rabbine ! » Kar Tooma gay telkiico aman : « Ya nun kon di bal tale delin ku pontinar kuuk do pisinji, ya nu bal ñaame kormor do delin ku pontinar ho ya nu bal ñaame pisindu do del taat do serpey, nu aaminaado bat. »

²⁶ Astu suugin ta pey, yiriy ta du-maasdi, maajirnay ku Iisa numtu pey do ger-aka. Kar yiriy taar-at, Tooma goya. Ger-ak, ñu dibirig pey in kerle min atta. Kar Iisa asiico pey, ña peytu datikko ho ña kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁷ Kar Iisa diyiiiji do

Tooma aman : « Kinj kaak meela-anjka, talig pisindu ho ñam kormon anne. Ñaamig pey pisinjin do del ta serper. Min yiriyta-an, pey ko min meelo ho aaman ! » ²⁸ Tooma telkiiji aman : « Kinjke Rabbiner ho Bunju ! » ²⁹ Iisa diyiiiji aman : « Ki aamintu asaan ki talintu. Kar gay, nu diyaajin, galal do gee kuuk balin talindu ho aamine. »

Baati ta maktumne-anta

³⁰ Iisa gin pey gamin kuuk ajbay dakina kuuk maajirnay taltu in odinco. Kar gay, waan bal siirin attá do Kitamne-anta. ³¹ Kar gay, gamin okinco kuuk ñu siirtu-an, ñu siirig a kuu aamine kadar Iisa, ñaar Masi kaak Bunj doftu, ho ñaar ko Ronj ka Bunji. Ya ku aamin do kaaw-anta, in sinj kunji, kuu gase goye kaak tab.

21

Iisa bayinco do maajirnay ku peesira

¹ Ba aar, Iisa bayniico pey do maajirnay do bi ka barre kaak ñu koliy Tiberiyaad. Talonj maman ña bayniico. ² Maajirnay ku Iisa peesira goy werco rakki. Njuur gay kun Simon Piyer, in Tooma kaak ñu koliy Didim, in Natanayeel kaak min Kana kid ka Galile, in koogin ku Zebede ho in maajirin seer ku pey. ³ Simon Piyer diyiiico do eenji aman : « Nu 6aa cabe boosi. » Ñu kaawiiiji aman : « Gi 6aa sawa. » Hiyya, ñu daktu ñep markabco ho ñu deettu. Ñu daktu tees cabe. Kar do aando taar-at, ñu bal gase yoo maanna.

⁴ Min wer wale, Iisa peyiico do gongumor. Kar maajirnay gay bal ibininji. ⁵ Iisa indiiig aman : « Gem kol kooginay, has ku bal ice yoo maanna ? » Njuur gay telkiiji aman : « Hii ! Yoo maanna, ni bal ice. » ⁶ Iisa diyiiico aman : « Di ñaar-ak, pikkiron ribinko in pise ka meeda, ek di, kuu gase. » Hiyya, ñu pikkiriit ribinco uudin taat ña

kaawiico. Kar ta miintu nam nu gedardo daaninti. ⁷ Maajirin kaak Iisa elgiy-ak diyiji do Piyer aman : « Gem kaak kaawte-anj, na *Rabbine ! » Min Piyer dortu a na Rabbin-ak, na isiit batkoy taat na cimtu wiktin taat na baay cabe ho na galto do amiydi. ⁸ Maajirin ku pey-ak gay daaniit ribinco in boosti ho nu coktu do gongumor in markabco. Asaan gongum serekdo, naa nece ar kocingil miy seer di. ⁹ Min nu paaytu keder, nu taltu ako taat nu leetit boos kuwa ho nu taltu pey mappa. ¹⁰ Iisa diyiiico aman : « Iyondu min boosko kuuk ku soktu-anjku. » ¹¹ Hiyya, Simon Piyer coktu ka markabar, na daaniit ribin keder. Atta ta gin boos ku aginda miya in orok beey in subba (153). Kar in dakinaw ta boosir-anj sa, ribinco bal eere. ¹² Iisa koliig aman : « Ason, kuu tee. » Hiyya, nu astu. Kar waanco bal gece indin aman : « Kin waa ? » asaan nuur iban ko kadar na Rabbine. ¹³ Iisa sinjitu moota, na ictu mappa ho na deediicoga. Kar na beriico pey boosi. ¹⁴ Bayninji naar-ak, ka subbinjar ko do maajirnay min na nooytu.

Iisa kaawa in Piyer

¹⁵ Min nu teetu, Iisa indiig Simon Piyer aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgin pak eenjin walla ? » Naar gay telkiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa kaawiji pey aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anjku. » ¹⁶ Kar pey Iisa indiig baayiy ka seerinkar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Naar gay telkiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa diyiji aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anjku. » ¹⁷ Kar pey Iisa indiig baayiy ka subbinjar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Wer-ak, Piyer adiy nigtu do bi kaak Iisa

indig dees subba aman : « Has ki elgiinu walla ? » Kar na telkiji do Iisa aman : « *Rabbiner, ki iban gamin okinco. Ki iban kadar nu elgicin. » Iisa gay diyiji aman : « Di naar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anjku. ¹⁸ Cokay ! Naan kaawe seene. Do dubiluwin, kin meenjin duuna karraabiney, ki baayiy wer kaak ki rakiyo. Kar ya ki za6 gay, waan ka pey kat yaan duuninji ho naan iye do wer kaak ki rakiyo do baawe. » ¹⁹ Iisa kaawiy pa-ak, asaan na raka gaare maman Piyer asiy mate do oziliik ta Bunji. Hiyya, min na kaawtu pa-ak, na diyiji do Piyer aman : « Aadnu ! »

Iisa in maajirin kaak na elgiyo

²⁰ Piyer kolsitu ho na taliig *maajirin kaak Iisa elgiy-ak aadaag min aarco. Naar ko kaak awalle onji dak ko do Iisa do wiktin ta teenco ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, na waa kaak yaan isine ? » ²¹ Min Piyer taliig maajirin-ak, na indiig Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, di naar gay, maa yaaji ase do kaay ? » ²² Iisa telkiji aman : « Ya nun kat raka a naa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isgicin ? Kin aadin di ! » ²³ Do wer-ak, kabarre totiriico do datik ta sintar a maajirin-ak naar-ak mataado tak-tak. Sando, Iisa gay diyiji do Piyer aman : « Ya nun kat raka a naa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isgicin ? » Yampa, na balji diye a maajirin-ak mataado. ²⁴ Na maajirin kaak Iisa kaawiy biy-anj ko kaak kaawiy gamin-anjku ho na siiriig siire. Di nin gay iban kadar na kaawa seene. ²⁵ Iisa gin pey gamin dakina ku pey. Zer, ya nu siiraag gamin-anj okinco-ak, nu ibina kadar adiy ka kidar okinji gediraado icinco.

Akt Riy ta paliinna ku Iisa Masi Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu keder. Ta seerinkar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Buñ cooniig Iisa ho na diyiiig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo inj odinco ar ka awalle. Kar gay, na goy datikko inj Ruwwin ta Buñdi. Ruwwin-at gaayaag maa-jirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) inj gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho nu ooyta, nu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja maman Egliz teestu Zeruzaleem inj Yuudinna. Na gaaraate pey maman Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak nu koliy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin nuur-ak ko, diñ oki kretiyenna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Buñdi

¹ Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk na gaartu min Buñ naamiiga ² nam yiriy taat Buñ cooniig ka samaaner. Min na bal coone misa, inj gudurre ta Ruwwin ta Buñdi kat na dobtu gee a nuu goye paliinna, kar na gaariico maan kaak nuu gine. ³ Ka seener, min

na nooytu, na bayinco loco. Na goy inj nuura mena orok pood ho na gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, na goy inj odinay. Na kaawco do bi ka *Meennaw ta Buñdi. ⁴ Yiriy rakki, wiktin taat nu rakiy tee, na diyiiico aman : « Dakonj amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Buñ kaawtu a naako bere. Maan naar-ak, nu kaawkonja ko. ⁵ Ar kaak awalle Yaaya *batiziyiiig gee inj amay, diñ gay, dak ko mena sood di, Buñ yaako batiziyinjo inj Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶ Yiriy rakki, gee numtu inj Iisa Masi ho nu indiiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel* ga ? » ⁷ Iisa gay telkiico aman : « Naar Tanni inj izinneey kat na diyiiit wiktine. Kar kuñ gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸ Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Buñdi asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zuude inj ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasiñ wer okinji. » ⁹ Min na kaawtu pa-ak, Buñ cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat na cooniyo, uce asiig goota nam nu talgigdo tak-tak. ¹⁰ Wiktin taat nu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹ Kar nu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asiñko ampa, ku kociliy samaane ? Na Iisa kaak Buñ coontu kuwa-ak di, yeepinji sa asa gine ar kaak ku taliig na coontu unko-an di. »

Nume ka paliinnar

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka

* 1:6 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asa icin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room.

Olibiyennar†, nu yeeptu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilomeetir rakki. ¹³ Min nu ottu Zeruzaleem, nu unjitu geero ho nu coku kuwa ka gusuurdi, wer kaak nu numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in Andre, Pilip in Tooma, Bartelemi in Matiye, Zaak ron ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud ron ka Zaak. ¹⁴ Nu numgiy in menaw ho nu indiy Bun in gelbin rakki. Daad daarin, in Mariyam atan Iisa, ho in sintay ku Iisa, nuur sa goy in nuura.

Nu dobig Matiyaas kat yaa makin Zuudas

¹⁵ Do mena nuur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu datikco ho na kaawtu aman : ¹⁶⁻¹⁷ « Gem kol sintay, ku iban kadar Zuudas, naar minninte ho riyoy sa ba serpite, kar gay, naar di kaak ogirco do nuur kuuk as obin Iisa. Maanna-ak as do weriy asaan Ruwwin ta Bun di kat kaawji do Dawuud min awalle a naa siirin do Kitamner a taa kuuniye ampa. ¹⁸ Nu berji gurus do Zuudas a naaco gaarin Iisa Masi. In gurus-ak, na gidiytu morgo. Do wer-ak, na zuokitu gu6 nam aadiy okinco sa booye. ¹⁹ Gee ku Zeruzaleem okinco doriig maan kaak asji do kaay ka Zuudas. Do saan taar-at ko, nu kolaag morgo-ak a " Akel-damma. " Pa-ak diya aman : " Morig ka baarir " in kaawco. ²⁰ Cokiyon taat Sultan Dawuud siirtu do maktumne ta *Soom do bi ka Zuudas aman :

" Geriy sa, nu pociinji

ho waan sa goyaajido. "†

Na siir pey aman :

" Gem ka pey kat yaa icin riyoy. "§
²¹ Do bi ka siirindi-an ko, gii ice gem kaak yaa makin Zuudas. Gem naar-ak yaa gine min gee kuuk goy in ginte do wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, ²² min wiktin taat Yaaya *batiziyiiga nam yiriy taat Bun cooniig kuwa ka samaaner min do datikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig in odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

²³ Min nu doriit kaaw ta Piyer-at, nu dobtu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seerin kar gay sinji Matiyaas. ²⁴ Min pa-ak, nu inditu Bun aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okinco. Gaarni min gee ku seer-an ka moon di ki dobtu, ²⁵ asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa makin Zuudas. Yampa, Zuudas, naar rasit ko riyoy ho na deet kar wer ka waaliyga. » ²⁶ Hiyya, do wer-ak, nu indig Bun a naaco dobe naar kaak na rakiyo. * Bun gay dobiig Matiyaas. Hiyya, na numtu in paliinna kuuk orok in rakki.

2

Ruwwin ta Bun di paaya do geenji

¹ Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee nuur-ak numtu okinco do wer rakki. ² Kodok di, nu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam na miniig wer ka nu goyio. ³ Nu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho nu paayiy do ay kaa ka gemor. ⁴ Ruwwin ta Bun di gay miniigu ho nu teesit kat kaawe kaawin kuuk kunco do uudin taat ta gaariico a nuu kaawe.

⁵ Do wiktin taar-at, do Zeruzaleem, gin *Yuudinna kuuk obit

† **1:12** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak nu koliig pa-ak, asaan na gin atay dakina kaak nu kolliy Olibiye. † **1:20** Wer ka gase kaawor do Soom 69.26. § **1:20** Wer ka gase kaawor do Soom 109.8. * **1:26** Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Bun yaa dobe, nu inda ja Bun, kar nu siiriig sin ku gee okinco do gamnar, nu leeyiig gamin-ak do baldumner, nu sekiyiita ho nu oriig keder. Paa kat, nuu tale waan kaak Bun yaa dobe.

abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okiŋco kuuk do adiy ka kidar. ⁶ Min hawin-at kuuniyту, gee dakina dortu, ho ŋu astu talin maanna-aka. Ŋu barjiltu asaan ŋu cokiya ŋuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuŋcodо ho ay gem di cokiya waan kaawa in kaaw ta darrey. ⁷ Maanna-aŋ patiy kayco, taat ŋuu kaawey ke ŋu ibanno. Ŋu indintu zinŋkico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-aŋ, ŋu min Galile di walla ? ⁸ Maman gee-aŋ di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? ⁹ Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. ¹⁰ Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, ¹¹ min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuudinnado ku aada abaadin ta Yuudinnar. Yampa, okinte, gii doraagu ŋu kaawa in kaawin ku darriniyte do bi ka gamin kuuk ajbay ku Bunji. » ¹² Okiŋco, ŋu ajbiyту dakina, taat ŋu kaawey ke ŋu ibanno. Ŋu inditu zinŋkico aman : « Taar-an gay baati maa kate ? » ¹³ Kar daarin gay ajimiyaagu ho ŋu diyiiico aman : « Ŋu see aay di ! »

Piyer kaawa do geemir

¹⁴ Min ŋu cokiyту kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu unco in palinna kuuk orok in rakki, kar ŋa kaawiico rada do geemir aman : « Gem kol sintay, kun kuuk Yuudinna in kun okiŋco kuuk goy Zeruzaleem, laan denginko samaane do taat naako kaawe ho girsoni do taat kuuniyaw. ¹⁵ Ŋu kaawa a gee-aŋ see aaye. Kar sando, ka seenerro, taar kat daabinti pat parrik di ! ¹⁶ Kar din gay taat nabi Zowel kaawtu min awalle as kat do werti. ¹⁷ Ŋa kaaw aman :

“ An taat Bunj kaawtu :

Do wiktin taat yaa ase,
naako paayin Ruwwiner ay wer do gee okiŋco.

Kooginko ku miday in ku daadi asiy kaawe ar nabiinna,
do dubilko ho do gemsiko naaco bayne gamna ŋuu tale.

Kar do aginiykon gay, naaco kaawe in sooniika.

¹⁸ Ka seener, menaw ŋuur-ak,
naa berin Ruwwiner ay wero do gay riyor kuuk miday ho in kuuk daadi.

Paa kat, ŋu asiy gine nabiinnar.

¹⁹ Nu asiy gine gamin kuuk ajbay dakin ka samaaner ho keder oki.

Gee asa tale baar, ako, in uc ku mooydi.

²⁰ Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik ar baar,
ja kat yaa ase yiriy ta *Rabbiner.

Yiriy taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹ Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Bunj
in sinj ku Rabbine yaa gase jile.
„* »

²² Piyer deeliit pey kaawoy aman : « Cokiyon sellen, kun gee ku Israyeel, do taat naako kaawe. Ku iban tam kadar Bunj gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko. Ŋa ginig gamin-ak in Iisa Masi kaak min geeger ka Nazareet asaan ŋaako gaare kadar ŋaar kat tabirga.

²³ Gem-ak, Bunj meenji ko berkon do pisinŋko ar taat ŋa raktu. Ŋaar iban ko min awalle ho ŋa ictu niyine do maan kaak ku asiiji gine do kaay. Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Bunj a ŋuu doodin ka etor kar ŋaa mate. ²⁴ Kar Bunj gay jilig min do diiginey ho ŋa nooyig min do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci. ²⁵ Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do Kitamner aman :

“ Nu talaag Rabbine untu doo,

* 2:21 Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5.

ŋa goy do serpar paa kat, nu galiydo.

²⁶ Do saan taar-at ko, adir gintu portiko

ho kaawnar sa gintu gala, asaan nu iban kadar in imaandu kat

naa baay jammiye do unji ka Bunji.

²⁷ Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole

ho ki ooyaado kadar nun gemon yaa zoode keder.

²⁸ Ki gaarduut botol taat bera goye ho kiidu miiniŋ adir in galal

do wiktin taat naa goye in kinke. "† »

²⁹ Piyer diytu pey aman : « Gem kol sintay, naako kaawe waran, Migite Dawuud, ŋaar mate, ŋu diyiiŋ do girpi[†] kaak yoo diŋ oki goy kar do darrite. ³⁰ Kar ŋaar gay nabiinŋe ho ŋa iban kadar Bun togile a gem rakki min do tambaay asa tee meennaw. ³¹ Sando, Dawuud ŋaar iban ko min awalle kadar Masi kaak Bun dobtu asa nooye. Do bi ŋaar-ak ko, ŋa diytu aman :

« Bun bal rasiŋi do datik ta gee kuuk mate

ho ziy sa bal zoode do maginer. »

³² Ansii ko, nu kaawiiko aman : Bun nooyig Iisa Masi-aka, ho okin-tini, ni talig ŋa goy in odinay. ³³ Bun cooniiga, kar ŋa diyiiŋ do meeday, kar ŋa beriji Ruwwiney taat ŋa kaawtu a ŋaaji bere. Maan kaak ŋa gastu min do tacco, ŋa berintin loni. Taar-an ko taat ku doriyo ho ku taliy diŋka. ³⁴ Ya Dawuud meenji sa, ŋaar bal coone kuwa. Kar gay, ŋa kaaw do bi ka Iisa Masi aman :

« Rabbin kaawji do Rabbiner aman :

Asu goy do meedar

³⁵ nam wiktin taat naa asirin adi-nen,

ŋuu gine wer ka lee asinjin. »§

³⁶ Kar gay cokiyon, kuŋ okinŋo gee ku Israyeel, ibinon tam kadar ŋa Iisa Masi kaak ku doodtu ka etor-ak, ŋa ŋaar ko Bun diytu *Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba num in kuuk aamine

³⁷ Min gee-ak doriit kaaw-at, ŋu barjiltu tak-tak, kar ŋu indiig Piyer in eenji paliinna aman : « Gem kol sintay, ampa-ak gii ginen kat man ? » ³⁸ Piyer gay telkiico aman : « Ibinon niginŋo ho ay gemo, ŋu *batiziyinji in sin ku Iisa Masi, kar Bun yaako saamiyin zunuu-binniko ho ŋaako bere Ruwwiney. ³⁹ Asaan maan kaak ŋa kaawtu-ak, ŋaako berinji yoo do kooginko ho do gee kuuk goy serek oki. Ka seener, ŋa berinji do gee okinŋo kuuk ŋaa kole. » ⁴⁰ Piyer kaawco pey kaawin dakina a ŋuu ooyinŋo ho ŋaa iskinŋo*. Na diyco pey aman : « Gee ku diŋka-an, ŋuur samaanno. Pikon botilco ! Ek di kuu gase jile. » ⁴¹ Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, ŋu batiziyiigu. Yiriy taar-at, gee gaay nece alip subba numtu in gee kuuk aamin do Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴² Gee okinŋo kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna bildiigu a ŋuu goye ar sinta kuuk tacco rakki. Nuu goye sawa : teenŋo, seenŋo sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³ Do wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk ajbay in gudurre ta Bunji ho gamin-an unjiico kolaw do geemir. ⁴⁴ Gee kuuk aamin-ak, okinŋo kaawco rakki ho ŋu numaag gaminco sawa. ⁴⁵ Nuu gidiyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, ŋu deediig benannico, ay gem di do wer kaak ŋaaji nece. ⁴⁶ Kun kawta, ŋu numa in gelbin rakki do hoosin ta *ger ka Bunji. Do geriyco, ŋu tiya

† 2:28 Wer ka gase kaawor do Soom 16.8-11.

§ 2:35 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

ŋu kaawa a 'huusiniŋco'.

† 2:29 'girpi' : Werin daarin, ŋu kaawa a

* 2:40 'iskinŋo' : Werin daarin,

sawa in galal, bal ice ka zinƙico.
⁴⁷ Hiyya, do wer-ak, nu oziliy Bun
 ho gee okinco elgiigu. Ansii ko,
 kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey
 asgiy nume in nuura.

3

*Piyer in Yaaya cool gem kaak
 rungiye*

¹ Yiriy rakki, do wiktin ta
 salaaner in pat subba, Piyer in
 Yaaya coona do hoosin ta *ger ka
 Bunƙi ka *Yuudinnar. ² Na gin gem
 rakki rungiye min nu weyiiga.
 Kun kawta, nu iyiiga, nu diyii
 do botol ta ger ka Bunƙi taat nu
 koliy « Botol taat Samaane » a
 naa oce min do gee kuuk asa unje
 ede. ³ Wiktin taat gem-ak taliig
 kun Piyer in Yaaya asa unje ede-
 ak, na indiiigu aman : « Gem kol
 sintay, berondu dak da. » ⁴ Min
 nu doriit kaaw-at, nu peytu ho nu
 taliig yalaan. Kar Piyer diyii
 aman : « Talni samaane. » ⁵ Ek di gem-
 ak taliig samaane. Na hariya a wal
 naa gasen ko maan minninc. ⁶ Kar
 Piyer gay diyii aman : « Wala nu
 gin gurus, wala nu gin daabne.
 Kar gay, maan kaak nu dantu di,
 naan berinji, in sin ku Iisa Masi
 ka min Nazareet, nu kaawaajin-
 an : ucu ho jaawu ! » ⁷ Do wer-
 ak, Piyer obiig pisinji ka meeda,
 na jaaliiga. Ta bite-an di, asinji ku
 gemor-ak paantu tal ⁸ ho na uctu
 parak, na peytu tal, ho na teesit
 jiwi. Na unjitu in paliinna do ger
 ka Bunƙi ho na jaawiyo, na beriyo,
 ho na oziliy Bun. ⁹ Gee okinco taliig
 na jaawaw ho na ozila Bun ¹⁰ ho nu
 ibiniig a na gem kaak goygiy oce
 do botol taat nu koliy a « Botol taat
 Samaane » ta ger ka Bunƙi. Okinco,
 nu ajbiyту tak-tak do maan kaak
 kuuniyi do gem-aka.

*Piyer kaawa do geemir do ger ka
 Bunƙi*

¹¹ Piyer in Yaaya unjitu ba tarmi
 ta ger ka Bunƙi taat nu koliy «

Tarum ta Selemaan » ho gem kaak
 nu cooltu-ak ob baaco di. Gee dak-
 ina aaniyiigu in gadco asaan nu
 ajbiy aale. ¹² Min Piyer taliig nu
 asaaco-ak, na diyiiico aman : « Gee
 ku Israyeel, maa di ku ajbiy pa do
 gem kaak cool-anƙa ? Maa di ku
 taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak,
 nin kat coolig in gudurrini walla ?
 Wal a nin din kat samaane do unji
 ka Bunƙi ? ¹³ Ha'a, paado ! Na Bun
 ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka
 Yakuub, naar di oki Bun ka aginiyte
 kaak berit *darjiney do gay riyoy
 Iisa. Kun maaniikon di obiiga, ku
 iyiig do unji ka Pilaat. Kar do wiktin
 taat na raka pikinji, kun gay pooce.
¹⁴ Ku indig naako pike naar kaak
 dee gemo ho kaak sellen do unji ka
 Bunƙi ho bal nigen gay, ku poocha.
¹⁵ Paa kat, ku deeyig naar kaak bera
 goye. Kar Bun gay nooyig min datik
 ta gee ku mate, nin gay saadinna.
¹⁶ Gem-an coole in gudurre ta sin
 ku Iisa. Nun gay aamin in naara ho
 paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku
 ibiniy-an cooltu-anƙa. In amaanne
 taat in sin ku Iisa Masi kat, na gastu
 gudurre tak-tak.

¹⁷ « Din gay gem kol sintay, nu
 iban tam kunjo ho in aginduwko,
 pooce kaak ku poochi Iisa-ak
 asaan ku ibanno maanna. ¹⁸ Kar
 gay, ampa-ak, Bun necit kat taat na
 kaawtu awalle in binƙico ku nabi-
 innar aman : « Masi kaak naako
 tabire asa taabiye. » ¹⁹ Dinƙa-an
 gay, ibinon niginjo, rason botol
 ta samaanno ho aadon Bun, kar
 naako saamiyin zunuubinniko.
²⁰ Kar kat, *Rabbin Bun yaako
 bere wiktin ta aapiyer, kar naako
 naamin pey Masi kaak na doƙtu
 loko min awalle, naar ko Iisa.
²¹ Dinƙa-an, Iisa Masi yaa goyen
 ja kuwa ka samaaner nam yiriy
 taat Bun asiy newsin gamin okinco
 marbinto ar taat na kaawtu min
 awalle in binƙico ku nabiinna
 kuuk na doƙtu. ²² Ka seener, nabi
 Muusa gay kaaw do Kitamner

aman : “ Rabbin Buḡ yaako doḡe nabiñce kaak ar nunu min do sintiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³ Ay gem kaak poociit kaawoy-at, ḡu imiliñ kara min do gee ku Buḡdi ho ḡuu deenji. ”* ²⁴ Nabiinna okiñco kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye do menaw-añku. ²⁵ Gem kol sintay, kaaw taat Buḡ kaawtu in biñkico ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku unje ko do jamaw taat Buḡ obtu in aginiyko, wiktin taat ḡa kaawiiḡi do Ibraayim aman : “ Min baa tanjin di, naa barkiyiñ gee okiñco kuuk goy do duniiner. ”† ²⁶ Awalle, Buḡ ḡaamig ja gay tabiriikar Iisa Masi loko. ḡa ḡaamiiga-ak a ḡaako barkiyiñko ho ay gem di yaa rase goyiñḡi ka jookumo. »

4

Piyer inḡ Yaaya do unḡo ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Wiktin taat Piyer inḡ Yaaya kaawiy misa do geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daariñ astu : gay satkiner, tatkaw ka askirnar kaak gooya ger ka Buḡdi, ho inḡ *Sadusiyenna oki. ² Min ḡu taliig di, ḡu dapintu asaan Piyer inḡ Yaaya bilda gee a Buḡ nooyig Iisa min do muuti. Ansii kat, gee oki asiy nooye. ³ Hiyya, ḡu obiigu ho ḡu unḡjiig danaayne. ḡu waltu atta asaan pat deete.* ⁴ Kar gay, min gee kuuk cokiyit kaaw ta paliinnar do *ger ka Buḡdi-ak, dakina aamintu. Inḡ ḡuur kuuk awalle, okiñco, ḡuu nece ar gee alip beey (5000) pa.

⁵ Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, manjikina ho agindaw ku gaanuundi ḡumtu okiñco do geeger ka Zeruzaleem. ⁶ Do wer-ak, gin gem rakki ḡu kolaag

*Han, *mee satkiner ka tatko, inḡ *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho inḡ gee okiñco ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka. ⁷ Kar Piyer inḡ Yaaya, ḡu imiliig min do danaayner ho ḡu iyiig unḡo, ḡu indiigu aman : « Ku cooliig gem-añ inḡ gudurre ta waa ho inḡ sinḡ ku waa ? » ⁸ Min ḡaar-ak di, Buḡ miiniig Piyer inḡ Ruwwiney kar ḡa kaawiico aman : « Kunḡ agindaw ku Yuudinnar ho inḡ ku darrer : ⁹ yiriya ku indaani do bi ka a ni ginji sellenḡ do runḡiiner-añka ho ku raka ibine inḡ maman gem-añ cooltu. ¹⁰ Di ḡaar-ak, ya gem-añ, ku talaag ḡa pey unḡo cewey-añ, kunḡ ibanno yoo gee ku Israyeel okiñco kadar gem-añ gas aapiye inḡ sinḡ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tanji kat coolig gem-añka. ḡaar ko ku doodtu ka etor ho Buḡ gay nooyig min do muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ḡu siirtu do Kitamner aman :

“ ḡa dambi kaak gay pinindi accitu. ḡaar ko gin dambi kaak taḡ ka gerdi. ”†

¹² Ka seener, jile goy inḡ ḡaar di. Min do duniiner okintiti, Buḡ bal diye sinḡ ku pey do geemir a ḡuu gase jile, illa sinḡ kunji di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar† aḡbiyту tak-tak, asaan ḡu talaag Yaaya inḡ Piyer bal garkiye, kar ḡu kaawaaco do unḡo bal kolaw. ḡu ibintu kadar ḡu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ḡu taliig gem kaak cool-ak goy unḡo, ḡu ibanno kaaw tak-tak taat ḡuuco telke. ¹⁵ Hiyya, ḡu kaawiico aman : « Amilonḡ kara min anne ! » Min ḡu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico do bi kañco. ¹⁶ ḡu kaawtu aman : « Di gee-añ gi giniñ maman ?

* 3:23 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.19. † 3:25 Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.18. * 4:3 Do gaanuun ka Yuudinnar, ḡu dukamno seriin inḡ aando. † 4:11 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † 4:13 ‘agindaw ku Yuudinnar’ : Gee ḡuur-ak, ḡu orok peesira inḡ rakki gemo. Tatkuwco, ḡaar mee satkiner ka tatko ho riycy gay, ta dukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

Gee okiṅco kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar ṅuur ko ginig maan kaak ajbay-aṅka. In taar-an, gi gediraado gii meele. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Dinṅa-aṅ giico tode, ṅu kaawenno bat in siṅ ku lisa do waanna ho ya ṅu kaawa pey, ṅuu aawe rada. »

¹⁸ Min ṅaar-ak, ṅu koliig Piyer in Yaaya ho ṅu diyiico aman : « Ya-man kawiyon tak-tak-tak, dakon kaawenno ho dakon bieldenno pey gee in siṅ ku lisa. » ¹⁹ Kar ṅuur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii iceṅ kat taat moo, kaawin kunṅon wala kaaw ta Buṅdi ? ²⁰ Nin gay bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do lisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karminco pey, kar ṅu rasi-igu asaan ṅu balco gase oorne taat ṅuu obinco ho gee okiṅco ozilaag Buṅ do maan kaak kuuniye. ²² Nṅu oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok pood.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer in Yaaya dakiig gas eenco ho ṅu osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawiico. ²⁴ Min ṅu doriit kaawco-at, okiṅco, ṅu teestu salkiye sawa in gelbin rakki. Do salaanco-at ṅu kaawa aman : « *Rabbin Buṅ, ṅa kinṅe-aṅ ko kaak kilgiyig samaane in kiḁa, barre ho in gamin okiṅco kuuk goya. ²⁵ Nṅa kinṅe-aṅ ko kaak berit Ruwwinen do migini§ Dawuud kaak gay riyon. Ruwwin-at ko ṅaamig ṅa kaawiy aman : Nṅa dambi kaak gay pinindi accitu, « Maa di gee ku duniiner saariy motol ?
Nṅu diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy zinṅico do gartar. Ho agindaw ṅum a ṅuu pociṅ Rab-bine

ho Sultan kaak ṅa doḁtu. »*

²⁷ Hii, ka seener, *Herood in Pons Pilaat ṅumtu Zeruzaleem in gee kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado a ṅuu pociṅ gay riyon kaak ki doḁtu ho ki darjiyту. ²⁸ Ampa-ak, ṅu ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu in gudurreṅ. ²⁹ Kar din gay, Rabbin talu, ṅu saraaninta. Berni gudurreṅ taat ni gaarin kaawon bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurreṅ, kii coole gee ho in siṅ ku lisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurreṅ ho kuuk ajbay, ṅaar kaak ki doḁtu do riyon. »

³¹ Wiktin taat ṅu gaastu in salaane, werco kaak ṅu goyiy-ak teestu azire. Okiṅco, Ruwwin ta Buṅdi miiniigu ho ṅu baawtu gaare kaaw ta Buṅdi bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benannico

³² Gee kuuk aamine, okiṅco kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko, ṅu ṅumiig gaminco okiṅco sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-aṅ kanto. ³³ Paliinna kaawtu do bi ka Rabbin lisa aman : « Nṅa nooye ho ni talig in odinni. » Nṅu kaawtu in gudurre okintiti ho in gee ku aamin-ak, okiṅco, Buṅ barkiyiig dakina. ³⁴ Do datikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kiḁa ho gin ger-ak di gidiyiig gamnay ho ṅa iyiig gurusji. ³⁵ Nṅu beriig do pise ka paliinnar ho ṅuur gay, deediig gurus-ak do ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do datikco, gin gem rakki ṅu kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a ṅa Barnabaas, siṅ-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». Nṅaar min baa taṅ Lebi, kar ṅu weeyig do kiḁ ka Sipre. ³⁷ Gem ṅaar-ak gin kiḁa. Nṅa

§ 4:25 'migini' : Werin daarin, ṅu kaawa a 'tanni ka tatko'.

* 4:26 Wer ka gase kaawor do

gidiyiiga, kar ña iyiiḡ gurus-aka, ña beriḡ ḡo paliinnar.

5

Raade ka Ananiyaas in Sapiira

¹ Gin gem rakki ñu kolaag Ananiyaas in daacyi Sapiira. Ñu deetu kaawco a ñu gidiiy in kidco. ² Min ñu gidiiyga, ñu kaawtu a ñaa dukumiḡ gurus-ak daarin ho kaak dak gay, ñaa iyiiḡ ḡo paliinnar. ³ Min pak, Piyer kaawiiḡi aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiḡḡ *Seetanne unḡjitu ḡo gelbinenḡ ? Ki dukumiḡḡ gurus kaak ki gidiiyḡḡ kidanḡ, kar ki raadiy ḡo Ruwwin ta Bunḡdi. ⁴ Min ki bal gidiiy in misa kid-an sa, ña kanḡi wal maman ? Ho min ki gidiiyḡḡ ko sa, gurus sa kanḡi wal maman ? Kar maan kaak ñaaminḡcinḡ ki raadiy ampa-an gay maa ? Iban kadar raadinḡi-anḡ, ki bal raade ḡo geemir, ki raad ḡo Bunḡdi. » ⁵ Min Ananiyaas dorit kaaw-at, ña galto ho ña mattu. Hiyya, ñuur kuuk dorit kabarre-at, okinḡco, kolaw obiigu. ⁶ Wiktin taat ña mattu, dubal astu, ñu maliyḡḡ ziy in kapanne, ñu iyiiḡ ḡo maginer ho ñu tiisiiga.

⁷ Min ñu tiisiiga, yaa nece ar pat subba pa. Daacyi ta Ananiyaas unḡjitu ḡo wer kaak paliinna goyiyo. Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸ Do wer-ak, Piyer gaariitig gurus kaak mitti iyiiḡco. Ho ña indiit aman : « Kid kaak ku gidiiy-tu-an an di gurusḡi walla ? » Ta taliḡḡ gurus-aka kar ta telkiiḡi aman : « Hii, ña ñaar ko an di » ⁹ Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Bunḡdi ? Di cokay, gee kuuk asa min tiis in mitke as ko moota in geero. Njuuke icinḡke kanḡke oki. » ¹⁰ Ar kaawte-an di, ta galto ḡo unḡi, kar ta mattu. Dubal-ak astu ḡo wer-aka, ñu unḡjitu, kar ñu gasit ta mat ko. Hiyya, ñu iciliita, ñu iyiiḡa ho ñu tiisiit ḡo serpey ta mitti. ¹¹ Hiyya, *Egliz okinḡi

in gee okinḡco kuuk dorit kabarre-at, kolaw unḡjiico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹² Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dakina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Bunḡdi ḡo unḡco ka geemir. Gee kuuk aamine ñumḡiy okinḡco werco rakki ḡo *ger ka Bunḡdi, ḡo wer kaak ñu koliiy ba tarum ta Selemaan. ¹³ Kar gee kuuk kara gay gina kolaw taat ñuu ñume in ñuura. Yampa, ñuur sa kaawa samaane ḡo bi kanḡco. ¹⁴ Paa di oki, goy gee dakina, miday ho daadi, ñu duuntu masisco, ñu aamintu ḡo *Rabbine ho ñu ñumtu in ñuura. ¹⁵ Do saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, ñu imilaag gee kuuk radaw ḡo botilni-idi, ñu leeyiḡḡ ḡo argigdi ho ḡo darinḡilnal. Ñu giniy ansi-ak a wal paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote dinḡ ga minnincor rakki, ñaa gasen dinḡ ga aapiye. ¹⁶ Min darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina astu. Ñu iyiiḡḡ geenḡco ku radaw ho in kuuk aarid obgu. Gee-ak okinḡco, Bunḡ coolgu.

Ñu obig paliinna danḡaayne

¹⁷ *Mee satkiner ka tatko ho in ñuur kuuk goy in ñaara kuuk min *Sadusiyenna, ictu niyine a ñuu obinḡ paliinna. Ñu ictu niyin-ak asaan ñu ginaaco hasuudinaw. ¹⁸ Min pa-ak, ñu obiigu, kar ñu unḡjiḡḡ danḡaayne, ḡo wer kaak ñu obiy gee doo. ¹⁹ Kar gay, in aando, Rabbin ñaamtu dubiley pilliḡḡ dibirin ku danḡaayner. Ña imilliḡḡ paliinna kara, kar ña diyiico aman : ²⁰ « Baan ḡo ger ka Bunḡdi, anner kat, kuuco gaare ḡo geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. » ²¹ Min paliinna dortu pa-ak, in kawtir kawtira, ñu baawtu ḡo ger ka Bunḡdi ho ñu teestu gaarin garaanco.

In kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in ñuur kuuk goy in

ɲaara uctu in taŋco. ɲu ɲumiig aginay ku darrer ku Israyeel a ɲuu dee kaawco. Kar ɲu ɲaamtu askirna, ɲuu iyiɲ paliinna-ak min do daɲaayner, ɲuu indinco. ²² Min ɲu ottu do daɲaayner, ɲu bal gasinco. Ek di ɲu yeeptu ho ɲu osiico do maan kaak kuuniye. ²³ ɲu kaawtu aman : « Ni 6aaw do daɲaayner ho ni gasig dibirniiti dibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig dibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. » ²⁴ Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Buɲdi in agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, ɲu ibanno taat ɲu kaawe oki. Do wer-ak, ɲu indiy kat zinƙico do maan kaak asco do paliinnar. ²⁵ Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Buɲdi, ɲa diyiiico aman : « Cokiyon ! Yaman, gee kuuk ku obtu do daɲaayner-aɲ, diɲ goy kur do ger ka Buɲdi, ɲu garkiya gee. »

²⁶ Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in geenji a ɲuu obiɲ paliinna, ɲuu iyiinco. Kar gay, ɲu obiig in taat ool di, asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa dawinco in dambay.

²⁷ Min ɲu ottu do wer kaak agindaw ku *Yuudinnar ɲumgiyo, ɲu iyiig paliinna uɲco, ho mee satkiner ka tatko teestu indinco ²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in sin ku Iisa ? Di talon ja maan kaak ku gintu-aɲka ! Ku kaawcot kaaw-aɲ okintit do gee ku Zeruzaleem okinco ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-aɲ yaa gagire do gaayiyni kuni. » ²⁹ Piyer in eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen ja Buɲ, kar gii karmiye kat gee. ³⁰ Kuɲko ko kuuk deeyig Iisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Buɲ ka aginiyte nooyig min do muuti, ³¹ ɲa coonig kuwa ho ɲa diyig do meeday. ɲa diyig tatkaw ho Gay Jilindi a ɲa pile botol do gee ku Israyeel, ɲuu ibiniɲ niginco, ɲuu rasiɲ goye kaak awalle ho Buɲ yaaco saamiyin

zunuubinnico. ³² Nin tal in odinni ho Ruwwin ta Buɲdi oki saadine, taar ko taat Buɲ bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat ɲu doriit kaaw-at, ɲu dapintu aale nam ɲu gaay deen *paliinna. ³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, ɲu kolaag Gamaliyeel. Naar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okinco karmiyaaga. Wiktin taat ɲu rakiy deen paliinna, ɲa uctu datikco ho ɲa kaawtu a ɲuu imilin ja paliinna sooda. ³⁵ Min ɲu imiliigu, ɲa diyiiico aman : « Gem kol sintay gee ku Israyeel, girsonti do taat kuuco gine do gee-aɲku. ³⁶ Pakiron do elgin kuuk bir moota-aɲku. Gin gem rakki ɲu kolaag Tedaas. ɲa gina ziy gem tatiko. ɲa gas gee yaa gaaye miy pood kuuk aadaaga. Kar ɲaar gay, ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min ɲaar-ak, amiltu pey gem ka pey ɲu kolaag Zuudas. ɲa min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirnew ho gee dakina aadiiga. Naar oki ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Diɲ gay, nu kaawaako ! Cimon kayko min do gee-aɲku ! Rason ɲuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat ɲu giniyan kat asa min do Buɲdi, ku gediraado peyin ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Buɲdi ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲu iyiig paliinna ho ɲu kaawiico do askirna a ɲuu koocinco. ɲu kooci-igu, kar ɲu kaawiico a ɲuu icenno pey bat bi ka Iisa. Hiyya, ɲu rasiigu, ɲu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner in gelbinco kaak portiko, asaan Buɲ taliig ɲu nec icin taabine taat do bi ka sin ku Iisa. ⁴² In taaɲin taat ɲu awtu-anta oki, do ger ka Buɲdi yoo do geriydi sa, kun

kawta, ɲu garkiya di gee. ɲu gaartu Kabarre ta Gala a Iisa, ɲaar *Masi kaak Buɲ doɓtu.

6

ɲu doɓ gee peesira kuuk yaa gaayin paliinna

¹ Do wiktin taar-at, maajirna ku Iisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiyту do eeɲco kuuk kaawa *Hebru. ɲu kaawtu kadar kun kawta, ya ɲu deeda gamin ku teendi, ɲu rawtaag murgilgilco. ² Min *paliinna kuuk orok in seer doriit sakuunco-at, ɲu ɲumiig gee kuuk aamin do Iisa, kar ɲu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno nii rase gaare kaaw ta Buɲdi ho nii obeɲ ko do deede ka gamin ku teendi di. ³ Ampa-ak, gem kol siɲtay, doɓoɲ minninko gee peesira, kuuk goyiɲco samaane, miin in Ruwwin ta Buɲdi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do piɲiɲco. ⁴ Nin-aɲ gay, nii bere ziɲkini okiɲco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Buɲdi do geemir. » ⁵ Gee okiɲco kuuk ɲum-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a ɲuu gine. ɲu doɓiig ja Etiyeen kaak obig imaani bombo ho Ruwwin ta Buɲdi gaayaaga. Kar ɲu doɓtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiy-oos. Naar Yuudiɲcedo, kar min awalle, ɲa ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, ɲa aamintu do Iisa Masi. ⁶ Hiyya, do wer-ak, ɲu iyiig gee ku peesir-ak do uɲco ka paliinnar a ɲuuco lee pise do kayco ho ɲuuco inde barkin ta Buɲdi yaa gaayinco.

⁷ Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Buɲdi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina ɲumtu in ɲuura.

ɲu obig Etiyeen

⁸ Buɲ barkiyiig Etiyeen dakina ho ɲa berji gudurre, ɲa giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Buɲdi do datik ta geemir. ⁹ Kar gay, *Yuudinna daarin teestu meele in ɲaara. ɲuur-aɲ gay astu min werin seera. Daarin astu min geeger ka Sireen in ka Alekzandir, ɲu ɲumgiy do ger ka salaaner kaak ɲu koliy « Wer ka berrin kuuk ɲu piktu. » Kar daarin gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰ Yuudinna ɲuur-ak gay, min do meelco, ɲu balji gedire do Etiyeen, asaan ɲa kaawa in ibine kaak Ruwwin ta Buɲdi beriji. ¹¹ Hiyya, ɲu deewintu gee a ɲuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy in *gaanuun ka Muusa ho in Buɲ. » ¹² ɲu isiniig gee ku dakina, in agindaw ku darrer, ho in gee kuuk ɓilda gaanuun ka Muusa oki. Okiɲco, ɲu teesiig Etiyeen. ɲu obiiga, kar ɲu iyiig do uɲco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³ Do wer-ak, ɲu iytu pey gee kuuk raada a ɲuu kaawe aman : « Gem-aɲ wakila di nige biy in *ger ka Buɲdi ka *cawar ho in gaanuun ka Muusa. ¹⁴ Ni dorig ɲa kaawa a gem kaak ɲu koliy Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimin ger ka Buɲdi, ho ɲa ɲaar di pey kaak yaa maɲin aadanna kuuk Muusa rasiite. » ¹⁵ Do wiktin taar-at, gee okiɲco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wiyeeney irɲa ar ta *ɗubil ka Buɲdi.

7

Etiyeen kaawa do uɲco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Kar *mee satkiner ka tatko in-diig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk ɲu kaawiy do bi kanɲin-aɲ ka seener walla ? » ² Naar gay telkiiji aman : « Gem kol aginiyi ho gem kol siɲtay, cokiyon, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat ɲu koliy Mezopotami ho min ɲa bal deete misa goye do geeger

ka Haran, Buḅ ka *darjiner bayniiji unḅi. ³ Kar ḅa diyiiiji aman : “ Amal rasig geenjin ho in darren, ho 6aa do kid kaak naan gaare. ” ⁴ Min ḅaar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho ḅa deettu goye Haran. Min tacco mattu, Buḅ kaawiiiji a ḅa 6aa goye do darre taat ku goyiy diḅka. ⁵ Buḅ diyiiiji a ḅaaji berin darre-ata, ho tambaay sa yaa goye ede. Kar do wiktin taar-at gay, Buḅ toḅji wero, yoo kaak ḅa diyin baay oki ginno. Ho do wiktin taar-at, ḅa ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Buḅ kaawiiiji awalle do Ibraayim aman : “ Tambaan asa goye do darre ta geemir. Nu asiy giniḅ berrina ho ḅu taabiyoḅco nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu berrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min ḅaar-ak, kooginan-ak yaa amile min annere ho ḅuu asiin abdiyindu anne. ” ⁸ Min ḅa kaawtu pa-ak, Buḅ obtu jamaw in Ibraayim kar ḅa diyiiiji aman : “ *Dukume ka selḅol yaa gine dele ta jamuwte. ” Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpodinḅar, ḅa dukumiiiji selḅo. Isaaka oki dukumji selḅo do Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selḅo do kooginay ku orok in seer, ḅuur ko kuuk aginiyete.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiji hasuudinaw do sinḅo Yuusup. Nu gidiyig ar berre do geemir. Kar ḅu iyiig kat Meser. Kar Buḅ gay goy in ḅaara ¹⁰ ho ḅa jilig min do taaḅin okintiti. ḅa berji ibine dakina. ḅa ginig gem sellen do unḅi ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi ḅaar-ak ko, Parawon diyiiig guberneer ka Meser okintiti, yoo geriy oki, ḅa rasjig do pisinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okinji ka Meser yoo do kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taabiḅ dakina ho aginiyete sa, gaminco ku teendi arumco tak-tak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy

Meser, ḅa ḅaamiig aginiyete 6aaco gidiyete tee ho ḅu iyiico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerinḅar, ḅa ḅaamiig a ḅuu 6aaco gidiyete pey. Wiktin ta ḅu ottu, Yuusup bariyту botol taat sintay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu kabarre kadar ḅu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min ḅaar-ak, Yuusup ḅaamtu a ḅuu kolinḅ tacco Yakuub in geenji okinḅo. Okinḅo, ḅu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, ḅa uctu ḅa deettu Meser in geenji okinḅo. Goytu kee, ḅa mattu in kooginay okinḅo kuuk aginiyete. ¹⁶ Nu iyiig momtinco Sisem, Kar ḅu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiytu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho ḅu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Buḅ kaawiiiji do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coktu, ḅa teestu goye kaati ka Meser ho ḅaar gay ibingig do Yuusup. ¹⁹ ḅa caaciyiiig geente ho ḅa taabiyoḅ aginiyete aale. ḅa asiraag a ḅuu orin kooginco kuuk ḅu weetu daabinco a paa kat ḅuu mate. ²⁰ Wiktin taar-at ko, ḅu weeyig Muusa. ḅaar gay samaane do unḅi ka Buḅdi. Koyin subba aginiyiji cigilig gerco. ²¹ Min cigilinji gin ko rada, ḅu iciiga ḅu diyiiig kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyiig gerti, ta maadiig ar ronḅi ka meenti. ²² Paa ko, ḅu 6ildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat ḅa ibingiyo ho in riy taat ḅa gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, ḅa ictu niyine a ḅa 6aa talinḅ sintay, gee ku Israyeel. ²⁴ Kar min ḅa ottu do wer ka sintay, ḅa tala kar gem rakki min Meser kooca rakki minninco. ḅa 6aawtu male do sinji nam ḅa deeyiiga. ²⁵ Ya do tanji-at, ḅa pakira kadar sintay gee

ku Israyeel yaa ibine a Bun yaa jiliŋco in siŋ kuŋji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min siŋtay seer taasiŋaw. Na rak leyinco ho na diyiico aman : “ Gem kol siŋtay, naar kuŋ siŋtado ga ? Maa di ku taasiŋiyo ? ” ²⁷ Kar gay, naar kaak gedirji do giji-ak akiliig Muusa ho na kaawiiji aman : “ Waa diyinŋinŋ tatkaw ho gay dukume seriini ? ” ²⁸ Ki rakaan deendu ar duudi ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? ” ²⁹ Min na doriit kaaw-at, Muusa kolaw obiga. Na gadtu kaya min Meser ho na birtu do darre ta Madiyaan. Na daktu goy ar awraatiŋce ho do darre-at, na weetu koogin seera.

³⁰ « Na goytu elgin orok pood do darre-ata. Yiri rakki, moota in damba ta Sinayi, Bun bayniiji do Muusa ar dubiley, datik pompil kaak kobir ako. ³¹ Muusa talig kadar ak ergigdo pompil-ak ho na ajbiyutu. Na siŋjitu moota a naa pandiyinŋi samaane. Min na pandiyiiga, na dortu gaay ta *Rabbine taat diya aman : ³² « Na nun-an ko Bun ka aginiyjin, Bun ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub. » Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. Na gedarro pey tale tak-tak. ³³ Min pak, Rabbin kaawiiji pey aman : “ Sorig nu giran asaan wer kaak ki diyig asiŋin-an, naar *cawar. ³⁴ Ka seener, nu tal taaŋin ta geendu Meser. Nu dorig niiziŋco ho nu as jiliŋco. Diŋ gay ucu, nu naamaaciŋ Meser. »* »

³⁵ Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Na Muusa kaak gee ku Israyeel pooctu-ak doo di, nu diyiiji aman : “ Waa diyinŋinŋ tatkaw ho gay dukume seriini ? ” Sando, na meenji Bun kat naamga a naa goye tatkaw ho gay jilindi. Na naamig wiktin taat na asiiji ar *dubil ka Bun di ho na bayniiji do pompil-aka.

* **7:34** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.1-10. 18.15, 18.

³⁶ Muusa ko imilig gee kuuk Israyeel min Meser. Na gintu gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bun di, wiktin taat nu goyiy misa Meser, wiktin taat nu aaltu barre kaak dindiko ho do elgin kuuk orok pood nu goytu do goosiner. ³⁷ Na Muusa di pey kaak diyco do gee ku Israyeel aman : “ Bun asaako bayne nabiinŋce ar nunu min do datikko. ” † ³⁸ Min gee ku Israyeel numtu do goosiner, na Muusa-ak di kaak goy datikko in dubil ka Bun di ho in aginiyite, wiktin taat dubil-ak kaawiiji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Bun beriiji kaawoy a naate gaarinti, taar ko taat bera goye ka gaasdo. ³⁹ Kar gay, aginiyite nuur pood karmiyinŋi ho nu poodit kaawoy oki. Nuur gay diy kayco a illa nuu yeepe Meser di. ⁴⁰ Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, nu kaawiiji do *Haruun aman : “ Siyte margi gii icinŋi kar gii jaawe in naar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji do maan Muusir kaak imilinte min Meser. ” ⁴¹ Hiyya, do wiktin taar-at, nu siytu maan ar ijiliŋce. Nu teestu abdiyinŋi ho nu giniig ar margico. Kar nu gintu iidine do maan kaak nu siytu in pisiŋco-aka. ⁴² Kar Bun gay newsiico kopo. Na rasiig nu abdiyiy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat nu siirtu do maktumne ta nabiinnar aman : “ Koogin ku Israyeel,

do elgin kuuk ku gintu orok pood do goosiner,

ku gin *satkinkan in malle ho gamin ku pey kat lotu walla ?

⁴³ Ha'a paado !

Ku icig zug ka margir kaak nu koliy Malook

ho ku icig pey margi kaak ar kaalo kaak nu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siytu in pisiŋko-an di,

ku abdiyiy ar nu marginko.

† **7:37** Wer ka gase kaawor do Deteronoom

Do bi njaar-ak ko, naako atkinjo serek aar Babiloon. ”†

44 « Wiktin taat aginiyte goyiy misa do goosiner, nu gin *kuraarin taat nu siytu do Bunji. Muusa siyig ar taat Bunj kaawiji. Na pinig sawa-sawa ar taat na gaari-iji. Inj ger-ak ko, gee ku Israyeel yaa ibinguwe a Bunj goy inj nuura. 45 Goytu kee, gee-ak rasiit kuraarin-at do kooginco. Kar nuur gay iciit kuraarin-at, nu deettu inj taara ho nu iyiiit wiktin ta nu unji do darre taat Bunj beriico. Inj tatkuwco Zoozuwe, nu nosiriico do gee ku darre-ata. Njaar Bunj kat atkiig gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin ta Bunji-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud. 46 Dawuud gay goy samaane do unji ka Bunji ho na indiig a naaji bere botol taat naaji pine wer kaak naa goye. Njaar Bunj ka aginiyi ku Yakuub. 47 Kar gay, na ronji Selemaan kat pinjig ger-aka. 48 Yampa, Bunj ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di pintu, asaan na tatik aale. Ar taat Bunj kaawtu inj bi ka nabiinco aman : 49 « Rabbin diy aman :

Samaane, njaar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.

Ho kid gay, njaar wer kapak di nu leeyiy asindu ho nu jammiyo.

Kuudu pine maa gerda ?

Wer kaak nu baay jammiye gay momo ?

50 Na nun di kilgiyig gamin-an okinco inj pisindu. ”§ »

51 Etiyeen diyico pey aman : « Kunj, kayko bombo do unji ka Bunji ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Bunji ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. 52 Maa nabiincoir kaak aginiyko daktu taabaydo ? Nu deeyig nuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okinco. Njaar ko kaak dij kunj deetu kaawko

nam ku deeyiiga. 53 Bunj berko gaanuunji inj botol ta dubilji. Kar kunj gay poo karmiyinji. »

Muut ta Etiyeen

54 Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriiner dapintu ar aditco yaa doose nam nu uma korumco. 55 Njaar gay miin inj Ruwwin ta Bunji, na kocitu kuwa. Na taliit *darjin ta Bunji ho Iisa Masi gay peya do meeday. 56 Na kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ronj gemor gay peya do meeday ta Bunji. » 57 Gee kuuk dorit kaaw-at teestu koole rada ho nu tiriig denginco inj pisinco paa nu cokiinji pey. Kar okinco, nu uciji, 58 nu obiig cap, kar nu imiliig kara min do geegirdi a nuu dawiinj inj dambay. Min amil kara, nu cimiig batikco ho nu leeyig ba serpe ta dubil rakki sinji Sawuul ho nu teestu dawiinji. 59 Wiktin taat nu dawiiga-ak di, Etiyeen inditu Bunj aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! » 60 Hiyya, na dersitu ho na kooltu rada aman : « Rabbine, saamiyco do gee-anju. » Min na kaawtu pa-ak, na mattu.

8

1 Dubil kaak nu kolij Sawuul-ak, kaawco rakki inj gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taabiyaag geenji ku Iisa

Yiri taar-at di, taabin taat rada asiiji do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, nu totirtu okinco do kid ka Zude inj ka Samari, illa dak ko paliinna di Zeruzaleem. 2 Gee kuuk karmiyaag Bunj tiisig Etiyeen ho nu alit muutuy dakina. 3 Kar Sawuul gay bariya botol taat naa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. Na unja gero inj gero, na obiigu, miday inj daadi, ho na unjiig danaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

† 7:43 Wer ka gase kaawor do Amoos 5.25-27.

§ 7:50 Wer ka gase kaawor do Ekzood 66.1-2.

⁴ Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, nu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵ Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, na baawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar na teestu kaawe a Iisa, naar *Masi kaak Buñ dobtu. ⁶ Gee okiñco ictu niyine nu baawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan nu dor kadar na gina gamin kuuk ajbay ho diñ gay maaniico taliig in odinco. ⁷ Do wer-ak, nu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in kooliñco. Nu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸ Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galilco gintu dakina.

⁹ Do wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. Na gina olgaw* min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. Na tala ziy ar naar di gemo. ¹⁰ Ho gee okiñco kuuk aginda yoo ku naada karmiyaag dakina. Nu kaawa aman : « Gem-añ, naar gudurre ta Buñdi taat nu koliy gudurre ta yaarko. » ¹¹ Nu cokiyaat kaawoy, asaan min daayum, na ajbiyaag gee in olguwiy. ¹² Kar diñ gay, Pilip iyiicot Kabarre ta Gala ta kaawa do bi ka *Meennaw ta Buñdi ho do bi ka Iisa Masi. Min nu dorit Kabarreat, miday in daadi aamintu, kar nu *batiziyiigu. ¹³ Meenji Simon oki aamintu ho nu batiziyiiga. Na obtu baay ta Pilip ho na ajbiyту wiktin taat na taliig Pilip giniy gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Buñdi.

¹⁴ Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Buñdi, nu naamiicog Piyer in Yaaya. ¹⁵ Min nu ottu Samari, nu indiico Buñ do gee ku aamine a naaco bere Ruwwiney. ¹⁶ Asaan Buñ balco naame misa Ruwwiney datikco. Nu *batiziyiig in sin ku *Rabbin

Iisa Masi. ¹⁷ Hiyya, Piyer in Yaaya leeco pise do kayco, kar Buñ beriico kat Ruwwiney. ¹⁸ Min Simon taltu kadar Buñ paayco Ruwwiney do gee-añku wiktin taat paliinna leeco pisiñco do kayco, na imiltu gurus a naa bere do Piyer in Yaaya ¹⁹ ho na diyiiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa lagguwe pisindu do geemir ho nu gasguwe Ruwwin ta Buñdi. » ²⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kinke-añka, wala gurusjin, wala meenjin, Buñ yaako idiñko jot, asaan kin pakira kadar kii gidieye maan kaak Buñ beriig maalan di ! ²¹ Do riy-an maan isgicinno. Ki ginno botol taat kii unje kaan do wer-añka, asaan gelbinen samaanno do unji ka Buñdi. ²² Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig niginji ho indig Buñ, wal naan saamiye diñ ga ? ²³ Nu tala kadar adiñ teenci do gamin-añku ho ki deet berre ka zunuubinnar. » ²⁴ Kar Simon telkiico aman : « Kunjon sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵ Min naar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak nu taltu min do Iisa Masi ho nu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar nu yeeptu Zeruzaleem. Do botildi, nu gaariit pey Kabarreat do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶ Pilip gay goy misa Samari. Kar *dubil ka Buñdi astu diyiiji aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aaniy Gaza. » ²⁷ Hiyya, kodok di Pilip uctu ho na deettu. Wiktin taat na baay botildi, na tala kar gem kon di unci. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi.† Na gina riy ta tañ in Kandas sultinca ta Etiyopi

* **8:9** 'olgap' : Werin daarin, nu kaawa a 'olgi'. † **8:27** 'tatko min Etiyopi' : in nassarinca nu kolaag a 'eunuque'. Gee nuur-ak, nu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico.

ho gaminti okinco do pisinji. Na asa abdiye Bun Zeruzaleem ²⁸ ho dij gay, na nep ka puusji ho na yeepa ko do geriy. Do botildi, na garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹ Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bunđi kaawiji aman : « Jorkig gem ka puusdi anjkare. » ³⁰ Hiyya, Pilip iciig gadi, na jorkiiga. Min na otiiji moota, na cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar na indiiig aman : « Has garkiyinji-an, ki iban baay walla ? » ³¹ Gem-ak telkiiji aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? Nəpu, kiidu gaare baay. » ³² Wer kaak na garkiyiy-ak kaawa aman : « Na ar tamga kaak nu daanaag nu baa dapsiyinji.

Wal ar roŋ tamgi kaak allo ya nu dukumaag laway.

Paa ko, biy sa na bal piliŋji.

³³ Nu eebiyga ho seen sa nu tođjiita. Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiy kuuk do duniiner sa, nu gaasgu. » †

³⁴ Gem-ak indiiig Pilip aman : « Baan ja kaawor, nabiiŋce-an kaawa do bi ka waa ansi-anka ? Na kaawa do bi ka meenji di, wal do gem ka pey ? »

³⁵ Hiyya, do wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min do wer kaak na garkiyiy-aka.

³⁶ Nu toliytu kee nam nu ottu do wer kaak gin amay. Gem-ak kaawiji do Pilip aman : « Talu, amay goy-anku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷ [Pilip gay telkiiji aman : « Ya ki aamin ka seener do gelbineaŋ in Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan batiziyee. » Kar gem-ak telkiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, naar Roŋ ka Bunđi. »] § ³⁸ Kar gem-ak kaawtu a nuu peyiŋ puus. Nu paaytu, nu

daktu paay do amiydi, ho Pilip batiziyiiga. ³⁹ Wiktin taat nu amiltu min do amiydi, Ruwwin ta Bunđi iciig Pilip ho gem-ak bal taliŋ pey tak-tak. Kar naar gay icit botiliy, na deettu in galal. ⁴⁰ Pilip gay, tala kar, na goy ko Azoot di. Min ede-ak, na aaniytu Sezare, ho do botildi, ay wer kaak na ottu di, na gaariy Kabarre ta Gala nam na ottu Sezare.

9

Rabbin Iisa kolaag Sawuul

(Akt 22.6-16,26.12-18)

¹ Do wiktin taar-at, gem kaak sinji Sawuul-ak taađiyaag gee kuuk aamin do *Rabbin Iisa ho na bariya muutco. Na dakiig gas *mee ŋatkiner ka tatko Zeruzaleem. ² Na daktu inda izinne a nuuji bere makaatamna a ŋaaco iyiŋ do agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat ŋaa obiŋ miday in daad ku iciit Botol ta Iisa, ŋaa iyiŋ Zeruzaleem. ³ Min na gasiig makaatamna-aku, na iciit botol ta Damaas in eenji. Wiktin taat nu gaay ote do geegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo do kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keder bup. Kar na doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taađiyiin ampa-anka ? » ⁵ Sawuul gay indiiig aman : « Rabbine, kiŋ waa ? » Gaay-at telkiiji aman : « Naar nun Iisa Masi ko kaak ki taađiyiy-anka. ⁶ Ucu, unju do geegirdi. Anner kat, naan gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar eenji kuuk nu toliiyiy sawa-ak, peytu dut. Nu bal gedire pile biŋkico asaan kellimco amile. Nu dora gaaya, kar nu tallo waanna. ⁸ Min naar-ak, Sawuul uctu, na piliig odinay, kar na tallo. Min do wer-ak, eenji obiig min do pisinji, nu daaniig yoo

† 8:33 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.7-8. daariŋ ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

§ 8:37 Kaaw taar-an ginno do makaatamna

Damaas. ⁹ Menuwiy subba, ɲa tallo tak-tak, wala ɲa tiyaw, wala ɲa siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, ɲu kolaag Ananiyaas. Na *maajirincey ka Iisa Masi. *Rabbin bayniiji ho ɲa koliig aman : « Ananiyaas ! » Naar gay oyiiiji aman : « Hoy Rabbine, nun ko anka ! » ¹¹ Rabbin kat kaawaa-jin aman : « Ucu, ɓaa diɲ di do botol taat berel ɲu koliy “ Dalan ”, do geriy ka Zuudas ho indiig gem rakki sinji Sawuul min Tars. Diɲ ɲa goy kar salkiyaw. ¹² In salaaney-at kat, Buɲ gaariiji gem kaak ɲu koliy Ananiyaas, ɲaa unje gerci, ɲaaji lee pise do kaay a odinay yaa pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkiiji aman : « Nu dor gee dakina kaawa do bi ka gem-anka. ɲu osduug gamin kuuk samaanno ɲa giniy Zeruzaleem do gee kuuk aamin in sinj kunjin. ¹⁴ Ho ɲu kaawa pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne a ɲaa obin gee kuuk aamin okinco. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay kaawiiiji aman : « Uc ɓaa paa di, gasig gem-aka, asaan ɲa nun ko doɓga, ɲaadu ginin riyor. ɲaa jaawe in sinj kunto ho ɲaan gaarindu do gee kuuk Yuudinnado in sultinniico, yoo do gee ku Is-rayeel oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin kuuk yaa taaɓiyin do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu ho ɲa deettu. Kar ɲa unjitu do ger-aka, ɲa dakiig gas Sawuul. Kar ɲa leeyig pisinji do kaay ho ɲa kaawiiiji aman : « Sawuul, gem kol sinji, ɲaar Rabbin kat ɲaamintu. Naar ko Iisa Masi kaak ki taltu bay-injin do botildi wiktin taat ki asiy anne. Naar ko ɲaamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho Buɲ yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-an di, gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay ku Sawuul ho ɲa teestu pey tale. Hiyya, ɲa uctu

ho Ananiyaas *batiziyiiga, ɲaa gine gem ka Iisa Masi. ¹⁹ Do wer-ak, ɲu iyiiiji kat tee. ɲa teetu ho ɲa gastu pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar ɲa bal taaye. ²⁰ Min ɲa goy misa, ɲa teestu ko gaare kaaw ta Buɲdi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Na kaawiico aman : « Iisa Masi, ɲaar Roɲ ka Buɲdi. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyutu. Kar ɲu teestu inde benannico aman : « Naar-an doo ko gem kaak awalle taaɓiyaag gee kuuk aamin in sinj ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-an, ɲa da asdo gay obe geemir ho ɲaa iyiiinco do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Na kaawaaco waran kadar Iisa, ɲaar ko Masi kaak Buɲ ɲaamtu ho Yuudinna-an gay gedarro meelinji.

²³ Min ɲaar-ak, goytu kee, Yuudinna deetu kaawco a ɲuu deen Sawuul. ²⁴ ɲu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya ɲa deeta min do helliner, ɲuu obinji ɲuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina aman : « ɲu rakaan dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, ɲu saliiig do barner ho ɲu aaliig aar durdur-er ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, ɲa birtu Zeruzaleem. Min ɲa ottu, ɲa rak ɲume in maajirna. Kar ɲuur gay gina kolaw asaan ɲu aamniygigdo misa kadar ɲa aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho ɲa iyiiicog do paliinnar. Na osiico in maman Sawuul taliig Rabbin bayniiji do botol ta Damaas ho in maman Rabbin kaawiiiji. Kar ɲa osiico a

maman ɲa gaartu kaaw bal kolaw inɲi sinɲu ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min ɲaar-ak, Sawuul numtu inɲi ɲuura ho ɲu baawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Buɲdi bal kolaw inɲi sinɲu ku Rabbine. ²⁹ ɲa kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho ɲu meelgiyo. Kar ɲuur gay illa bariya botol taat ɲuu deenɲi di. ³⁰ Min gee kuuk aamin inɲi Iisa Masi doriit kaaw-at, ɲu baawtu gasiɲ Sawuul, ɲu imilig kara min do geegirdi ho ɲu toliytu yoo Sezare. Min ede-ak, ɲu ɲaamiiga, ɲa deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy inɲi aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile inɲi ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Buɲdi, ɲu karmiyaat kaawoy ho inɲi gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi, ɲu wadiriy inɲi uɲco.

Coole ka Eene

³² Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar yiriy rakki, ɲa dakiig gas gee ku Buɲdi kuuk goy Lidda. ³³ Min Piyer ottu do wer-ak, ɲa gastu gem rakki sinɲi Eene. ɲaar gay runɲiye. Elgin porpod, ɲa weya ka danɲil di. ³⁴ Do wer-ak, ɲa kaawiiɲi aman : « Eene, Iisa Masi cooliɲciɲ. Ucu ho maliyig gamnaɲ. » Ek di ɲa uctu puruk kay asinɲi. ³⁵ Hiyya, gee okiɲco ku Lidda inɲi gee kuuk goy do kid ka patal ka Saroon taliig gem ka cool-aka ho ɲu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

³⁶ Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa ɲu kolaat Tabiita taat aamin inɲi Iisa. (Sinɲu kuuk Tabiita-ak, inɲi kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas* ».) Geem-at kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar. ³⁷ Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. ɲu aciit momta-ata, kar ɲu dakiit

deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸ Min maajirna kuuk goy Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, ɲu ɲaamtu gee seera. ɲu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sinɲe, baanu ! Asniɲ ja kodok-kodok. »

³⁹ Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho ɲa baawtu inɲi ɲuura. Min ɲu ottu, ɲu iyiig wer kaak ɲu deerit momta-ata. Murgilgal okiɲco asiig gas Piyer inɲi aliɲco ho ɲu teesiiji gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa inɲi odinti. ⁴⁰ Piyer kaawiico do gee-ak a ɲuu amile kara, kar ɲa dersiitu inde Buɲ. Min ɲa inditu Buɲ, ɲa newsiitit do momta-ata ho ɲa koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta piliig odinti. Min ta taliig Piyer, ta uctu, ta goytu inɲi baati. ⁴¹ Do wer-ak, Piyer obiig pisinti, ɲa copiliita, ta peytu. Kar ɲa koliig murgilgal-aku ho inɲi gee ku aamine, ɲa gaariicot ta nooye. ⁴² Gee okiɲco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³ Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amye zamimdi.

10

Bayne ka dubil ka Buɲdi do Korney

¹ Gin gem rakki ɲu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. ɲa tatkaw ka askirnar miya. Askirin kuuk guul werco rakki-ak, ɲu kolaag askirin ku Itali. ² Gem-ak sellen. ɲa abdiya Buɲ inɲi geenɲi ku geriy okiɲco. ɲa oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaana ta Buɲdi gay, ɲa warraydo. ³ Yiriy rakki, inɲi pat subba ta maako, ɲa taliig *dubil ka Buɲdi bayniiji waraɲ do geriy. Dubil-ak koliig aman : « Korney ! » ⁴ Wiktin taat Korney taliiga-ak, kolaw gay obiiga. ɲa telkiiji aman : « Maa di gem kol *Rabbiney ? » ɲaar gay telkiiji aman : « Buɲ cokiyyit

* 9:36 'Dorkaas' : Sinɲu ɲuur-aɲ diya a 'botila'.

salaanen ho na talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi naar-ak ko, na pakirjin kat locin. ⁵ Kar din di, naam gee do geeger ka Jappa, nu baayiy kole gem rakki sinji Simon naa ase. Naar di nu koliy pey Piyer. ⁶ Naar martey ka gem rakki nu kolaag oki Simon, naar kaak amya zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷ Wiktin taat dubil ka Bunji gaasit kaawoy, na deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirinsey rakki kaak obit kaaw ta Bunji bombo. ⁸ Hiyya, Korney osiicog gamin okinco kuuk kuuniye, kar na naamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bunj todtu

⁹ Ka kawtinti in yiriyo, wiktin taat gee ku Korney baay misa do botildi ho nu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coktu ka gerdi a naa salkiye. ¹⁰ Mey gay diyaaga ho na rak tee. Wiktin taat nu giniiji misa tee-ak, do salaaner, Bunj gaariiji maanna. ¹¹ Na tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, nu obig binjico poodikco. ¹² Kar do datik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asinco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay diyaaji aman : « Piyer ucu, obu min kumin-anjku, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiri rakki nu bal tee kumin kuuk ki todtu-anjku kuuk niga gemo do unjin. » ¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Bunj diyig samaane, dak diyenno a na samaanno. » ¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer ajbiyitu maala do maan kaak na taltu, asaan na bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney naamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho din gay, nu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min

nu unjitu, nu koliig gem ka gerdi ho nu indiig aman : « Simon kaak nu koliy oki Piyer goy do ger-anjka walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, na pakira do maan kaak na taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunji kaawiji aman : « Piyer, yaman gee subba indaacin kure. ²⁰ Ucu, paayu, 6aa in nuura. Dak poccenno, asaan nun kat naamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, na dakiig naam gee-aku, kar na diyiico aman : « Nun ko-anjka kaak ku bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² Nuur gay telkiiji aman : « Nin-an, Korney tatkaw ka askirnar-anj kat naaminti. Naar gem kaak goy in botol ho na abdiya Bunj. *Yuudinna okinco sa ozilaaga. Ho *dubil ka Bunji gay kaawji a naa naame gee, nuun kole, kiiji baawe do geriy, naa cokiye kaawnan. » ²³ Hiyya, Piyer naamiigu na unjiigu geero. Na obiig samaane, nu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, nu uctu. Piyer toliytu in nuura. Sintay daarin min Jappa sa gaayga.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kun Piyer ottu Sezare. Korney gay numig geenji in roynay ku tab, nu yokiy asinji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unjiy ger-ak, Korney naamiiga. Na galto bup do unji ho na ooyiiji. ²⁶ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, dak ginenno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar kinjen di. » Kar Piyer obiig pisinji, na copiliiga. ²⁷ Wiktin taat na kaawiy misa in Korney-ak di, na unjitu geero ho na tala gee num dak-ina. ²⁸ Min naar-ak, na kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni todinti roynaw in gee ku Yuudinnado wala nii unje do geriyco. Kar Bunj gay gaardu waran, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a na samaanno do unji ka Bunji do bi ka tambaay di, ta botiltido. ²⁹ Do bi naar-ak

* 10:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

ko, wiktin taat ɲu kolintu, nu bal meele, nu asiikon di. Diɲ gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? »³⁰ Korney gay telkiiji aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu waraɲ. Kesuuney irɲa pit-pit. »³¹ Ho ɲa kaawiidu aman : « Korney, Buɲ dorit salaanenɲ ho ɲa bal rawtin oyaw taat ki giniy do pokirnar. »³² Diɲ ɲaam gee Jappa. Nu ɲaa kolin Simon kaak ɲu koliiy oki Piyer a ɲaa ase anne. Naar marte ka Simon, gay amye zamimdi kaak goy do bi ka barrer. »³³ Naar-ak di, nu ɲaamtu gee kodok-kodok dakiɲɲin baray. Barkin do asinji. Diɲ gay, okinte gi goy do unji ka Buɲdi. Ni yokaaciɲ nii cokiye kabarre taat Buɲ ɲaamiɲɲin a kiini kaawe. »

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ɲa teestu kaawe aman : « Diɲ nu ibin kate kadar Buɲ eerro gee. »³⁵ Buɲ ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ɲa karmiyaaga ho ya ɲa gina samaane do unji. ³⁶ Buɲ berit kaawoy do gee ku Israyeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiyer in botol ta Iisa Masi, ɲaar kaak Rabbin ka gee okiɲco. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-aɲ ɲaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : « Asoɲ, ɲuuko *batiziyiɲko, » ho ku iban oki maan kaak kuuniy do kid ka Galile ho astu kat do kid ka Zuude okiɲji. ³⁸ Ku ibina maman Buɲ beriji gudurre ta Ruwwiney do Iisa Masi kaak min Nazareet. Na ɲaay ay wero, ɲa giniiy selliɲkaw do geemir ho ɲa cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Buɲ goy in ɲaara. ³⁹ Nin-aɲ ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kid ka Israyeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ɲu doodiig ka etor ho ɲu deeyiiga. ⁴⁰ Kar

gay, gin mena subba Buɲ nooyiiga ho ɲa daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ Na bal gaare ziy do gee okiɲco, kar gay, ɲa gaarig loni, nini kuuk Buɲ doftu min awalle. Ni talig in odinni, nin-aɲ ko tee ho see in ɲaara wiktin taat ɲa nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarre ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kanji a ɲaar ko kaak Buɲ doftu a ɲa dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okiɲco kaaw do bi kanji. Nu diytu aman : « Ay gem kaak aamina in siɲ ku Iisa Masi, Buɲ yaaji saamiyiɲ zunuubinnay okiɲco. » »

Bere ka Ruwwin ta Buɲdi do gee kuuk Yuudinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Buɲdi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa abiytu tak-tak. Nuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. Nu kaawtu aman : « Doron ja, Buɲ beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! »⁴⁶ Nu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kuɲcodo ho ɲu oziliy tatkaw ta Buɲdi. Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « Diɲ gee-aɲ gas Ruwwin ta Buɲdi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gii *batiziyiɲ do amiydi. »⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Asoɲ niiko batiziyiɲko in siɲ ku Iisa Masi. » Min ɲu batiziygu, Korney in geenji indiig Piyer a ɲaa goye menaw seer wal subba in ɲuura. Ek di ɲa ooytu.

11

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

¹ Siɲta kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyit kaaw ta Buɲdi, nuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeepu Zeruzaleem, siɲtay kuuk Yuudinna teestu karminji ³ ho ɲu kaawiji

aman : « Maa di ki giniig maanna-an̄ka ? Kat ki un̄jitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in̄ ŋuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osi-ico maan kaak bire min do baay. Na kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyiyo, Buṅ gaariidu maanna. Na paayig min ka samaaner moota in̄ nunu. Maanna-ak ar zimilla ho ŋu obig bin̄kico poodikco. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asiṅco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in̄ gamin kuuk zewaw. ⁷ Min ŋaar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-an̄ku, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rabbiney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki toḏtu-an̄ku kuuk niga gemo do un̄jin. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Buṅ diytu a ṅa samaane dak diyenno a ṅa samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taar-at di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, ŋu ṅaamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Buṅdi gay kaawdu aman : “ Ucu, ɓaa in̄ ŋuura, dak pooçenno. ” Sin̄ta ku bijigiyo kuuk nu iytu anne-an̄ aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni un̄jitu do ger ka Korney. ¹³ Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Buṅdi astu kaawiiji gerçi. Dubil-an̄ diyiiji aman : “ Diṅ ṅaam gee Jappa, ŋu ɓaayiy kole gem rakki sin̄ji Simon ṅaa ase. Naar di ŋu koliy oki Piyer. ¹⁴ Naan̄ kaawe kaaw taat yaako bere jile, locin̄ ho in̄ geen̄jin̄ okiṅco kuuk do gerin̄. ” ¹⁵ Kar nun gay, wiktin taat nu teestu kaawe do kuṅ Korney-ak di, Ruwwin ta Buṅdi paayiico do kayco ar kaak ta paayiite kaate awalle. ¹⁶ Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : “ Yaaya, naar *batiziyig gee in̄ amay. Kar kuṅ gay, ŋuuko batiziyin̄ko in̄ Ruwwin ta Buṅdi. ”

¹⁷ Hiyya, nu taltu kadar Buṅ berco Ruwwiney uudin taat ṅa beriite min gii aamintu in̄ sin̄ ku Rabbin Iisa Masi. Ya do tanto, nun gay waa naaji toḏe do Buṅdi do maan kaak ṅa rakiy gine ? » ¹⁸ Min ŋu doriit kaaw ta Piyer-at, gee okiṅco bugumtu. Nu diytu aman : « Ozil-inten̄ Buṅte. Na pilco botol oki do gee kuuk Yuudinnado a ṅuu ibinin̄ nigin̄co, ṅuu rasiṅ goyin̄co kaak awalle ho ṅuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do gee ku Antiyoos

¹⁹ Min ŋu deeyig Etiyeen di, ŋu teestu taabiin̄ gee ku aamine ho do saan taar-at ko ŋu totirtu serek. Minninco, daarin̄ gadtu yoo kid ka Penisi, ka Sipre ho do geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, ṅu gaara kaaw ta Buṅdi do Yuudinnar di. ²⁰ Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daarin̄ kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. ²¹ Gudurre ta Buṅdi goy in̄ ŋuura. Do bi naar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Buṅdi ho ŋu diyiiḡ gelbinco in̄ Iisa Masi. ²² Kabarre-at galtu do den̄ginco ku gee kuuk goy do *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, ŋu ṅaamiig Barnabaas yaa ɓaa taliṅco Antiyoos. ²³⁻²⁴ Nu ṅaamiiga-ak asaan naar gem sellen̄, ṅa obit imaanji bombo ho ṅa miin in̄ Ruwwin ta Buṅdi. Min ṅa ottu Antiyoos, ṅa taltu barkin̄ taat Buṅ gintu do geen̄ji ho adiy gintu portiko. Okiṅco, ṅa kaawiico a ṅuu goye bombo in̄ Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu do Rabbin Iisa, kar ŋu numtu kat in̄ ŋuura.

²⁵ Min naar-ak, Barnabaas ɓaawtu gasin̄ Sawuul do geeger rakki ŋu kolaag Tars. ²⁶ Min ṅa gasiiga, ṅa iyiiḡ Antiyoos. Seerco, ŋu algitu ede. Nu numgiy in̄ gee ku

Eglizdi. Nju bilditu gee dakina. Do wer-ak ko, nju teestu awalle kolin maajirna a nju kretienna.

Gaayo do sin̄ta ku Zeruzaleem

²⁷ Yiriy rakki, nabiinna daarin uctu min Zeruzaleem, nju birtu Antiyoos. ²⁸ Minnincō rakki sin̄ji Agabuus. Ruwwin ta Bun̄di naamiig n̄a kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asata do wer okin̄ji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goyud sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹ Min maajirna dortu pa-ak, nju ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna do gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Ay gem di yaa bere do wer kaak pisin̄ nectu di. ³⁰ Hiyya, nju captu gurus, kar nju beriig do Barnabaas in̄ Sawuul a njuu iyin̄ do agindaw ku Egliz ka Zuude ho njuu berin̄ do pisin̄co.

12

Herood deeyig Zaak ho n̄a un̄jig Piyer dan̄aayne

¹ Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taabiyn̄ gee daarin̄ ku *Egliz ka Zeruzaleem. ² N̄a bertu izinne a njuu deen̄ Zaak, sin̄ji ka Yaaya in̄ *seepine. ³ Kar min n̄a taltu kadar maanna-ak alco gala do *Yuudinnar, n̄a obiig oki Piyer wiktin taat nju giniy iidin taat nju koliy iidin ta mappa ka bal *gele. ⁴ Min n̄a obga, n̄a un̄jiig dan̄aayne. Kar n̄a imiltu askirin orok in̄ bijigiy yaa gooyin̄ji. N̄a leeyig pood, pood. Do tan̄ji-at, n̄a raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar n̄aa iyin̄ un̄co ka geemir n̄aaji dukume seriine. ⁵ Hiyya, Piyer goyid di misa do dan̄aayner, kar gee ku *Eglizdi gay indiji Bun̄j dakina in̄ gelbin rakki.

Bun̄j imilig Piyer min do dan̄aayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko yiriy taat n̄aa iyin̄ Piyer do un̄co ka geemir n̄aaji dukume seriine. Kar yiriy taar-at di, min wer bal wale

misa, Piyer weya datik ta askirna seera. Pisin̄ji, nju duunig in̄ jin̄zirre. Kar askirin ku pey gay goy do werco do bit ka dan̄aayner. ⁷ Tala kar *dubil ka Bun̄di bayintu. Wer-ak caaptu portik kar. N̄a kekidiig Piyer, n̄a niuntu. Kar d̄ubil-ak d̄iyiiji aman : « Yaman uc ja kodok ! » N̄a uctu, ek di jin̄zirre kiltu min do pisin̄ji. ⁸ Kar d̄ubil ka Bun̄di kaawiji pey aman : « Duunit maason̄ ho isig n̄ugiran̄. » Piyer ooyit kaawata. Kar d̄ubil-ak kaawiji pey aman : « Isit batkon̄ kar aadnu. » ⁹ Ek di Piyer aadiig *dubil ka Bun̄di-aka ho n̄a amiltu min do dan̄aayner. Do pikirrey, n̄a ibanno kadar taat d̄ubil-ak giniiji-at ka seener. Do tan̄ji-at a wal n̄a soona din̄ ga. ¹⁰ Wiktin taat nju baayio, nju gas ja wer rakki ka askirin gooyio. Kar un̄da, nju gastu ku pey. Kar kat nju ottu do bit ka botol ta hadinner taat gee amiliy do geegirdi. Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, nju amiltu min do dan̄aayner ho nju toliytu sooda. Tala kar d̄ubil ka Bun̄di-ak rasga.

¹¹ Min naar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane do maan ka asji ho n̄a diytu aman : « Din̄ka-an̄, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirdug dubiley a n̄aan jilindu min do pise ka Herood ho do ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹² Min Piyer ibintu ziy, n̄a deettu wer ka daatik rakki taat nju kolaat Mariyam atan̄ Yaaya kaak nju koliy oki Maark. Do ger-ak, gee dakina num salkiye. ¹³ Min Piyer ottu do wer-aka, n̄a kooctu botol ta gerdi. Kar geem rakki sin̄ti Rood taat gina riy ede amiltu pile botol. ¹⁴ Min ta ibiniit gaay ta Piyer-at, gintit gala nam ta bal pile botol, ta yeepu ta minin̄ eenti kuuk goy atta aman : « N̄a Piyer ! N̄a goy kar bit ka botildi. » ¹⁵ Njuur gay telkiitit aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa ? » Kar taar gay wakila di aman

: « Ka seener, ɲa Piyer tara. »
 ɲuur gay aman : « Wal ɲaa gine
 ɖubil ka Buɲdi kaak gooyaaga ga ?
 » ¹⁶ Piyer gay wakila di kooce bi
 botildi nam ɲu astu piliiji. Min ɲu
 piliiji-ak, ɲu taliiga ho ɲu ajbiyту
 tak-tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig
 pisinji a ɲuu bugume, kar ɲa osiico
 maan kaak Rabbin giniiji, ɲa im-
 iliig min do ɖaɲaayner. Ho ɲa diyico
 pey aman : « Baan, iyoncot kaaw-
 an do kuɲ Zaak ho in sinja ku pey.
 » Hiyya, do wer-ak, ɲa uctu, ɲa
 rasiigu ho ɲa birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu
 gay, askirin kuuk gooyaag Piyer-ak
 taltu kadar ɲa kooje ho kelimco
 amiltu. ɲu diyту aman : « ɲaar
 maa asji do Piyer ? » ¹⁹ Min
 Herood dortu pa-ak, ɲa ɲaamtu
 gee ɖaawtu bariyinji. Kar gay,
 ɲu bal gasinji. Ho askirin kuuk
 gooyaaga-ak, ɲa indiigu do maan
 kaak asji, kar ɲa deeyiigu. Min
 ɲaar-ak, Herood deettu min do kid
 ka Zuude, ɲa ɖaayiy goye do geeger
 ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰ Do menaw ɲuur-ak, *Herood
 ɖapinту in gee ku Tiir in ku Sidon.
 Sando, ɲuur gay dee kaawco a
 ɲu ɖaa amre in ɲaara asaan ɲu
 gasaag teɲco min do kiday. Paa
 kat, ɲu dewiniig tatkaw rakki gay
 amaanney ka sultan, sinji Blastus,
 a ɲaa iyinco do unji. ²¹ Hiyya,
 Herood gay ɖukumiiico yiriy taat
 ɲaaco kaawe. Yiriy taar-at, ɲa isit
 kesuuney ta sultinnaw, ɲa goyту
 ka sees ka sultan ho ɲa kaawtu do
 uɲco ka geemir okinco. ²² Min gee-
 ak doriit kaawoy, ɲu teestu koole
 rada aman : « ɲaar-aɲ buɲ ga, gem
 di kaawa ansi ! » ²³ Wiktin taat
 Herood doriit kaaw ta geemir-at,
 adiy gintu portiko. Kar kodok di,
 ɖubil ka Rabbin Buɲ diyiji raduwa
 : ɲu gur ku adir. Hiyya, ɲa mattu.
 Muutuy-at asaan ɲa rakaat *darjin
 ta Buɲdi do meenji.

²⁴ Kar kaaw ta Buɲdi gay, gee
 dakina cokiyiita ho dakin sa ooyi-
 ita. ²⁵ Barnabaas in Sawuul gay,
 ɲuur gaasit ko riyco Zeruzaleem.
 Do deetinco, ɲu iciig Yaaya kaak
 ɲu koliy oki Maark, kar ɲu yeeptu
 Antiyoos.

13

Martaw ta awalle ta Pool

Ruwwin ta Buɲdi ɲaamig Pool in Barnabaas do riyor

¹ Do *Egliz ka Antiyoos, gin gee
 kuuk garkiyaagu ho in nabiinna
 oki : ɲuur Barnabaas, Simeyon
 kaak ɲu koliy oki Pondiko, Lisiyuus
 kaak min Sireen, Manayeen kaak
 maad in Sultan *Herood, ho in
 Sawuul. ² Yiriy rakki, wiktin taat
 ɲu ictu sayamne ho ɲu salkiyiy
 do *Rabbiner, Ruwwin ta Buɲdi
 kaawiico aman : « Imilonduug
 Barnabaas in Sawuul do riy taat nu
 koliig a ɲuudu gine. » ³ Kar min ɲu
 ictu pey sayamne ho ɲu salkiyту, ɲu
 asiico laa pise do kayco ho ɲu rasiig
 ɲu deettu gine riy ta Buɲdi.

Barnabaas in Sawuul do kid ka Sipre

⁴ Ar taat Ruwwin ta Buɲdi
 ɲaamiig Barnabaas in Sawuul
 do riyor, ɲu deettu do geeger ka
 Seluusi. Min ede-ak, ɲu ɲeptu
 markaba, ɲu deettu Sipre, do kid
 kaak datik amiydi. ⁵ Min ɲu ottu
 do wer-ak, ɲu paaytu do geeger
 ka Salaamin ho ɲu teestu gaare
 kaaw ta Buɲdi do ger ka salaaner
 ka *Yuuddinna. Wiktin taar-at,
 Yaaya-Maark sa goy in ɲuura, ɲa
 gaayaagu.

⁶ Kar min ɲu gaay birin kid okinji
 ka Sipre, ɲu ottu do geeger ka
 Papoos. Do wer-ak, ɲu ɲaamtu in
 gem rakki, ɲu kolaag Baar-Iisa, ɲa
 Yuudinco. ɲaar gay olgo ho ɲa gina
 ziy ar nabiinco. ⁷ ɲa goy do serpey
 ta guberneer kaak ɲu kolaag
 Serziyuus Poluus. Guberneer-ak
 iban gamna. ɲa koliig Barnabaas

in Pool do geriy, asaan na raka a nuuji gaare kaaw ta Bunji. ⁸ Kar olga-ak gay todco, asaan na rakaado a gubener-ak yaa aamine do Iisa Masi. (Olga-ak, nu kolaag in kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹ Min naar-ak, Ruwwin ta Bunji miiniit gelbiney ka Sawuul kaak nu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan do odinay ¹⁰ ho na kaawiji aman : « Kinke-an gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon ja ronj ka seetanner-anjka ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbiner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹ Hadi dinj cokay samaane : Rabbin Bunj yaan gide ho ki asiy noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min naar-ak di, na nooltu, wer giniji dulum. Na danduma meeda nugila a naa gasen di gemo yaa daaninji. ¹² Min gubener taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, na ajbiyitu tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Bunj ho na aamintu do kaawoy.

Pool gaara kaaw ta Bunji Antiyoos ta Pisidi

¹³ Kar Pool in eenji gay, nu amiltu min Papos ho nu neptu markaba nu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min nu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho na yeptu Zeruzaleem. ¹⁴ Min naar-ak, kun Pool amiltu min Perz, nu ictu botol taat 6aa Antiyoos do kid ka Pisidi. Yiry ta *sabitdi, nu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu goytu. ¹⁵ Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiytu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in maktumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate. » ¹⁶ Hiyya, Pool uctu. Na tawgitu pisinji a nuu bugume. Kar na diyiiico aman : « Kun gee ku

Israyeel ho kun kuuk karmiya Bunj, cokiyonnu ! ¹⁷ Bunj ka geente ku Israyeel, naar ko kaak dobig aginiyte. Na wadiriigu wiktin taat nu goyiy do kid ka Meser. Kar in gudurrey tanji kat na imiliig min ede. ¹⁸ Bunj tal kaaco ka geenji do wiktin taat nu goyiy do goosiner ar elgin orok pood pa. ¹⁹ Min pa-ak, na idiig gee ku darrinay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho na beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniyitu, kid-an goy do pisinco ar elgin miy pood in orok beey (450) pa.

« Min naar-ak, Bunj dobtu min aginiyte gay seriiner a nuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa in odinay, aginiyte inditu Bunj a naaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul ronj ka Kiis, min tamba ta Benjamin. Na goytu elgin orok pood min nu darjiyiiga. ²² Min naar-ak, Bunj paayig Sawuul min do meennuwi ho na darjiyiig Dawuud kaak Bunj kaawtu biy aman : « Naar Dawuud, ronji ka Jese kat nu eltu. Naa gine ay maan kaak gelbener rakiyo. » ²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Bunj kaawtu a naa naame do gee ku Israyeel a naa jiliico. Ansii ko, kaaw taat Bunj kaawiji do Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Bunji, Yaaya-Batist astu kaawiico do gee ku Israyeel okinco aman : « Ibinonj niginjo, rasonj goye kaak awalle ho naako *batiziyinjo. » ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay gaase riyoy ta Bunji, na diytu aman : « Ku taliin kar a nu waa ? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyonj, na asa-ak aaror ho nu meendu sa da necdo kaak naa sorin nugiray. »*

²⁶ « Gem kol sintay, kun kuuk min tamba ta Ibraayim ho kun

* **13:25** 'sorin nugiray' : Riy ta sore nugirar-an, taar ta berrer.

kuuk karmiya Buñ, ña lote kat Buñ ñaamiite kaawoy a ñaate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho in aginduwco, ñu bal ibine a ñaar ko Masi. Ñu balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk ñu garkiyiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta ñu obiig Iisa ho ñu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuy. In taar-at di oki, ñu indiig Pilaat a ñaa deenji. Ña ooytu, ñu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak do werti, ñu paayiig min ka etor, kar ñu unjiig do maginer. ³⁰ Kar Buñ gay nooyiig min do muuti. ³¹ Min ña nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw in ñaar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Din gay, ñuur kon di saadinay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Buñ kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho diñka, do ginte kooginco, ña necta wiktin taat ña nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat ñu siirtu do *Soom ta seerinkar aman :

“ Kinke-añ ko Rondu,

min yiriyta-añ, nun ko Takko. ”†

³⁴ Buñ gaartu pey do aginiyte kadar ña nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Buñ kaawtu aman :

“ Naako here barkin taat nu kaawtu

a naaji bere do Dawuud,

taar ko kuu diye do kayko. ”‡

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do mak-tumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

“ Ki rasaagdo gem kaak ki doftu yaa zoodo maala do maginer.

”§

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat ña goyiy misa in odinay, ña ginit riy ta Buñdi

ar taat Buñ raktu, kar ña mattu. Min ña mattu, gee unjiig momteyak in aginiyi. Hiyya, do wer-ak, ña zoodtu. ³⁷ Kar Iisa Masi gay bal zoodo do maginer. Buñ nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol sinjay, ibinon tam kadar in sin ku Iisa kat ni gaariikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Buñ saamiykon zunubinniko. Ya ku aamin in sinji, Buñ yaako saamiyin zunubinniko okinco. Saamiye ar ñaar-añ, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Din gay, yaman goyon godom ! Yampa, maan kaak nabiinna siirtu-an yaako ase do kayko. Ñu siir aman :

⁴¹ “ Cokiyon samaane, kunjo gee ku dupal.

Kuu ajbiye ho ñuuko idinjo !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zamanniko.

Maan ñaar-ak, ya ñu osaakonja sa, ku aaminaajido. ”* »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu in Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a ñuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw ñuuco deelin kaaw-ata. ⁴³ Min ñu totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho in kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool in Barnabaas. Ñu kaawiico do gee-ak a ñuu obe rikimit do barkin ta Buñdi.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku geegirdi numtu cokiye kaaw ta Buñdi. ⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu in hasuudinaw. Paa ko, ñu teestu meelin Pool ho ñu wariiga.

⁴⁶ Kar Pool in Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kun Yuudinna ja kat niiko gaare kaaw ta Buñdi, kar kun gay poota. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gaasdo. Hadi din gay, ni baaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taar-an gay

† 13:33 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7.

§ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 16.10.

‡ 13:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3.

* 13:41 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5.

taat Rabbin kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyinčin ar portikaw
 taat yaa ceere do darrinay
 okinco.

Ki iyiin kaaw taat bera jile
 do gee okinco ku duniiner. ”† »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, nu aacytu. Nu deliiji barkin do Bunđi do bi ka kaawoy. Ho gee okinco kuuk Bunđ dobtu a nuu gase goye ka gaasdo, nuur sa aamintu in Iisa Masi. ⁴⁹ Kaaw ta Bunđi-at totirtu do kid okinji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk sinco alaw kuuk abdiyaag Bunđ ka Yuudinnar, in agindaw ku geegirdi. Nu isiniig gee a nuu taabiyn Pool in Barnabaas ho nu atkin min do kidco. ⁵¹ Hiyya, Pool in Barnabaas, do deetinco, nu kokiig burintal ku asinco†. Min naar-ak, nu birtu do geeger ka Ikoniyoomb. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Bunđi miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

14

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoomb

¹ Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoomb, nu daktu pey unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, nu gaartu kaaw ta Bunđi paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamintu do Iisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk pook aamine isiico binja do nuur kuuk Yuudinnado a nuu nige aditco ku sinja ku aamine. ³ In kaawin nuur-ak oki, Pool in Barnabaas taaytu do geeger-aka. Nu kaawa bal kolaw in amaanne taat nu gintu do *Rabbin Iisa. Rabbin Bunđ gaayaagu, nu ginii gamin kuuk ajbay in kuuk gaara

† 13:47 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6.

gudurrey. In gamin-ak ko, gee ibiniy kadar nu kaawa seene do bi ka barkin ta Bunđi. ⁴ Gee ku geegirdi-ak, deedu werinco seera : daarin deet in Yuudinna ho daarin gay deet in kun Pool. ⁵ Min naar-ak, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado ho in aginduwco ictu niyine a nuu taabiyn paliinna, nuu dawin in dambay nuu deenco. ⁶ Min kabarre-at galiico do kun Pool in Barnabaas-ak, nu gadu kayco. Nu aaniyu geegiray kuuk do kid ka Likawoni, Listir, Derbe, in geegiray kuuk mootu. ⁷ Do kid naar-ak oki, nu gaara Kabarre ta Gala.

Pool in Barnabaas goy Listir

⁸ Gin gem rakki do geeger ka Listir. Na rungiye min nu weeyiga. Na bal jaawe tak-tak. Na goy in baay di. ⁹ Yiri rakki, na cokiyit kaaw ta Bunđi taat Pool kaawtu. Pool gay gooyig yalaan, na tal imaanji ho na iban kadar ta nec coolinji. ¹⁰ Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman : « Ucu, pey kay asinjin ! » Ek di gem-ak uctu in beerinji ho na teestu ko jiwii. ¹¹ Gee dakina goy do wer-aka. Min nu taliig maan kaak Pool gintu-ak, nu teestu kaawe in kaawco ta Likawoni aman : « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar nu paaytu datikte ! » ¹² Nu kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, nu kolaag « Ermees » asaan naar ko gay iye kaawor. ¹³ Ger ka margi Zeyuus goy mootu in unje ka geegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, na daktu ob barkay ho na ictu booyaw. Barkay-ak, na duuniico booyaw, kar na iyiig do bi ka botildi. In gee-ak, na raka gine *satkin do Pool in Barnabaas. ¹⁴ Min kun Pool doriit kaaw-at, nu eeriit kesuunco* ho

† 13:51 'nu kokiig burintal ku asinco' : Pa-ak

gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayiyco. * 14:14 'nu eeriit kesuunco' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

nu iciig gadi. Nu aaniyiig gee-aku in kooliŋco aman : ¹⁵ « Gem kol siŋtay, maa ga ku giniy ampa ? Nin sa gee ar kuŋko-aŋ di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiŋ marginko kuuk ginno paydinco. Asoŋ do Buŋ kaak goy doo. Njaar kaak kilgiyig samaane in kiða, in amay ho ay maan kaak goy do duniiner. ¹⁶ Awalle Buŋ rasig gee ku ay darre iciy botol taat nu rakiyo. ¹⁷ In taar-at oki, ŋa gaariico do geemir a njaar sellen in ŋuura. Sellin kuwiy-at, ku taliit uudin taat ŋa ŋokiiko amay ho gaminko niyiy ay elgo. Ka seener gay, ŋa njaar di kaak beraako tee in galal dakina. » ¹⁸ In kaawin kuuk nu kaawiico-aŋku oki, gee-ak tirig denŋinco. In taar-at oki, nu gediriico, nu baltu gine *satkine.

¹⁹ Min njaar-ak, *Yuudinna daarin uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyoom. Min nu ottu do wer-aka, nu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di nu teestu dawiŋ Pool in dambay a ŋuu deenji. Nu daaniiga, nu imiliig kara min do geegirdi. Do taŋco-at a ŋa mat ko. ²⁰ Min gee ku aamin numtu do unji, Pool uctu paa di ho ŋa yeptu pey do geegirdi. Kar ka kawtinti, nu birtu in Barnabaas do geeger ka Derbe.

Pool in Barnabaas yeep Antiyoos ta Siri

²¹ Min nu ottu Derbe, nu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamintu do Iisa Masi. Min njaar-ak, nu yeptu do geegirnay ku Listir, Ikoniyoom ho in Antiyoos ta Pisidi. ²² Do ay geeger, nu iskaag gee kuuk aamine a ŋuu goye bombo do imaanco. Nu kaawaaco aman : « Gii gasen ja taabin dakina unte, kar gii unje kat do *Meennaw ta Buŋdi. » ²³ Do ay *Egliz, nu liyaai agindaw. Kar nu iciy sayamne, nu salkiyiico do agindaw-aku, kar

nu rasiig do pisiŋji ka *Rabbin Iisa kaak nu aamintu in njaara.

²⁴ Min pa-ak, Pool in Barnabaas deettu. Nu aaliig kid ka Pisidi, kar nu daktu ot do kid ka Pampili. ²⁵ Do wer-ak, nu teestu gaare Kaaw ta Buŋdi do geeger ka Perz. Min nu gaastu, nu birtu do bi ka barrer kaak nu koliy Attaliya. ²⁶ Kar min do wer-ak, nu ictu pey markaba ho nu yeptu do geeger ka Antiyoos ta Siri. Eden ko, wiktin taat nu rakiy deete, nu salkiyiico a Buŋ yaa gaayiŋco do riy taat diŋ nu gaastu-anta. ²⁷ Wiktin taat nu ottu do wer-aka, nu numiig gee ku Eglizdi. Kar nu osiicog gamin okiŋco kuuk Buŋ gintu in ŋuura. Nu osiico pey mamam Buŋ gaariico botol do gee kuuk Yuudinnado ho mamam ŋuur oki aamintu do Iisa Masi. ²⁸ Hiyya, do wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

15

Nume ka Eglizdi Zeruzaleem

¹ Yiriy rakki, gee daarin uctu min Zuude kar nu baawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyn siŋta aman : « Ya kuŋ kat *dukamno selno ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasado jile. » ² Pool in Barnabaas pocit kaaw-ata ho do bi njaar-ak ko, nu meeltu paa in ŋuura. Kar ba aaro, nu ictu niyine a Pool in Barnabaas in siŋta daarin ku pey, nu baay talin kaaw-at Zeruzaleem do unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³ Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar nu naamiigu.

Min nu naamgu, nu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, nu gastu siŋta ho nu osiicot okintit kaaw taat gee kuuk Yuudinnado din sa ooyit kaaw ta Buŋdi. Ho okiŋco, maanna-ak berco galal dakina. ⁴ Min nu ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw

okiŋco. Kar ŋu osiicot kaaw okintit taat Buŋ gintu in ŋuura. ⁵ Kar gay, gee daariŋ min Pariziyenna kuuk aamin do Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-ari, illa giico dukume ja selno, ho diyonco a ŋuu karmiyin gaanuun ka Muusa. »

⁶ Do wer-ak, paliinna ho in agindaw ku Eglizdi numtu a ŋuu talin kaaw-ata. ⁷ Min ŋu meeltu paa, Piyer uctu ho ŋa kaawiico aman : « Gem kol sintay, ku iban kadar Buŋ dobin minninko min daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, ŋuu cokiyinti ho ŋuu aamine do Iisa Masi. ⁸ Buŋ kaak iban gelbin ka geemir gaaraako kadar ŋa ooyiy gee-ak do wiktin taat ŋa beriicot ja Ruwwiney ar taat ŋa beriiten lote. ⁹ Ginte in ŋuura, Buŋ talaate sawa di do unji ho ŋa saamiyiig zunuubinico asaan ŋu aamin do Iisa Masi. ¹⁰ Di diŋ gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Buŋdi ? Dakon ginenna pa. Ku raka rase goro do maajirnar. Gor taat ooma* nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini oki gedi-raatido ! ¹¹ Ha'a, paado ! Ni iban kadar ŋa Buŋ kat jilinti in barkin ta *Rabbin Iisa ar taat ŋa jiliig ŋuur oki. »

¹² Min pa-ak, gee okiŋco kuuk num ede-ak bugumtu. Kar Barnabaas in Pool osiicog gamin okiŋco kuuk Buŋ gintu in ŋuura do unco ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Min ŋu gaasit kaawco, Zaak† piltu biy, kar ŋa diytu aman : « Gem kol sintay, laari denginko samaane, cokiyonnu ! ¹⁴ Simon, ŋaar kaawintin ko a mamin min do teesindi Buŋ taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho ŋa dobtu minninc yaa gine geenji. ¹⁵ Kaaw-at numtu in kaaw taat nabiinna kaawtu min daayum. Ampaa di, gi garkiyiy do

Kitamner aman :

¹⁶ « Min ŋaar-ak, naa yeepe pinin pey geriy ka Dawuud kaak gale.

Yoo ŋa eez tak-tak oki, naa ase pey pininji,

ŋaa peye pey do weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okiŋco asiin bariyindu.

Hii, ka seener, tamba ta geemir okiŋco

taat nu koltu yaa gine geendu.

An kaaw taat Rabbin Buŋ kaawtu,

¹⁸ ŋaar kaawig ko min daayum maan kaak ŋaa gine. »†

¹⁹ Zaak gay diytu pey aman : « Ya do tanto-at, dakonco ginenna kaawin do gee kuuk Yuudinnado asaan ŋu aamin ko in Buŋ. ²⁰ Kar gay, siirintenco maktumne ho giico kaawe aman : « Dakon teenno kum kaak ŋu satgiytu do marginar. ŋa gallo. Gooyon zinjiko min baaye kaak munjam. Dakon teenno kum kaak patiis. Ho baar oki, dakon teenco do. » ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa do ay geeger ho ŋu garkiyaag do ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sabit. »

Maktumne do kretienna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, in gee ku *Egliz okiŋco ictu niyine a ŋuu doŋe minninc yaa gee kuuk ŋuu ŋaamin Antiyooos sawa in Pool ho in Barnabaas. Hiyya, ŋu dobtu gee seer kuuk sintico karmiyaagu : Zuud kaak ŋu koliy oki Barsabaas ho in Silaas. ²³ Kar ŋu ŋaamiig in maktumne taat kaawa aman :

« Nin sintiko in paliinna ho in aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kuŋ sinta kuuk Yuudinnado kuuk goy Antiyooos do kid ka Siri ho in ka Silisi. ²⁴ Ni dor kadar gee minninni baawko. Gee-ak barjilinjo in kaawin kuuk

* **15:10** 'gor taat ooma' : Anne-ari kaawa do bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa. † **15:13**

'Zaak' : ŋa sinji ka Iisa Masi. ‡ **15:18** Wer ka gase kaawor do Amoos 9.11-12.

imila kellam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat nu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi naar-ak ko, ni deetu kaawni a nii doŋe gee kuuk niiko naame in Pool ho in Barnabaas, siŋtini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Njuur-an ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Din gay, ni naamaakonju Zuud in Silaas. Njuur ko yaako kaawe karan bi in bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta. ²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Bunji gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daarin di kuuk Kitamne toftu : ²⁹ dakon teenno kum kaak nu satgiyту do bunniydi, dakon teenno baar, dakon teenno kum kaak patiis ho dakon baayenno munjam. Ya kuu karmiyiit kaaw taar-an, ta samaane. Nin siŋtiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni. »

³⁰ Hiyya, kuŋ Pool deettu Antiyoos in maktumne-ata. Min nu ottu, nu numiig gee ku Eglizdi, kar nu beriicot piŋŋo. ³¹ Min nu garkiyiita, okiŋco aditco ginco gala asaan ta denjirgu. ³² Zuud in Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawico kee do gee ku Eglizdi a nuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, nu gintu menaw ede, kar siŋtiko ku Antiyoos naamiigu in Bunj a nuu yeepe do gee kuuk naamgu. [³⁴ Kar ba aar gay, Silaas ictu niyine a naa dake Antiyoos.]§ ³⁵ Pool in Barnabaas oki daktu. In eeno dakina, nu bilda gee ho nu gaariico kaaw ta Bunji.

Pool in Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiiji do Barnabaas aman : « Yeepte, gi baa taliŋ siŋta kuuk goy do ay geeger kaak gi gaartu kaaw ta Bunji. Gi baa taliŋ goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool,

kar na raka iyiiŋ Yaaya kaak nu kolii oki Maark in nuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. Na rakaado Yaaya-Maark yaa baa in nuura, asaan awalle wiktin ta nu goyiy Pampili, na deettu, na rasiig nu giniy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay diy kaay kadar Yaaya-Maark yaa baawe. Do bi naar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam nu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, nu neptu markaba ho nu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay doŋiig Silaas. Gee ku Egliz deli-ico barkin ta Bunji, kar nu deettu. ⁴¹ Nu jaawtu do kid ka Siri ho in ka Silisi ho nu gaayiig gee ku Egliznar a nuu goye bombo do imaanco.

16

Martaw ta seerinkar ta Pool

Pool in Silaas icig Timote a naa baa in nuura

¹ Min naar-ak, Pool ottu do geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, nu gastu *maajirince rakki kaak nu kolaag Timote. Na ronŋi ka *Yuudiŋcar taat aamin do Iisa Masi. Kar tacco gay, Grekiŋce. ² Timote, siŋtay ku Listir in ku Ikoniyoos ozilaag dakina. ³ Pool raka iyin in naara. Do bi naar-ak ko, na *dukumiiji selno do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinay-aku. Okiŋco, nu iban kadar tacco Grekiŋce. ⁴ Min naar-ak, nu amiltu jiji geeger in geeger. Nu kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruzaleem ho nu taayiig a nuu rasinno kaaw-ata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayiyo ho kun kawta, nu gasiy gee ku pey numiy in nuura.

Sooniik ta Pool do kid ka Trowaas

⁶ Min naar-ak, zer nu rak gaare kaaw ta Bunji do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Bunji gay tofto. Hiyya, nu aaltu do kid ka Prizi in

§ 15:34 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

ka Galaasi. ⁷ Min ɲu ottu moota in Miizi, ɲu rak zer ɓaawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta Iisa todoco pey a ɲu ɓaanno ede. ⁸ Paa ko, ɲu birtu min do kid ka Miizi ho ɲu paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyji unci ho ɲa marmiliiji aman : “ Gem kol sinji, asniɲ ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu pa-ak, kodok di, ni* bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam kadar ɲa Buɲ kat kolinti a ni ɓaa gaare Kabarre ta Gala do gee anjkure.

Kuɲ Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni neptu markaaba, ni aaniytu dalaɲ do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, ɲu deedga ho Pilip gay, ɲaar geeger tatik do kid ka awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni ɓaawtu moota in baala, wer kaak ni hariyyi a *Yuudinna numgiyo ho ɲu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad nume. Ni goytu in ɲuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki ɲu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya tooɓina samaane kuuk dindiko† ho ta abdiya Buɲ. Wiktin taat ta cokiyiit kaaw ta Pool, *Rabbin Buɲ newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okiɲco. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin taɓ do Rabbiner, asoɲ goyoɲ gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

ɲu obig Pool in Silaas daɲaayne

* **16:10** ‘ni bariytu’ : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal. † **16:14** ‘tooɓina samaane kuuk dindiko’ : Awalle tooɓina ku dindiko-an, ɲuur kaalne ho ɲu gasdo badam.

¹⁶ Yiriy rakki, wiktin taat ni ɓaay do wer ka salaaner, ɓerre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. In kaawinti-ak di, aginduwti jalliy gurus. ¹⁷ Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini in Pool aman : « Sando, gee ɲuur-an kuuk gina riy ta Buɲ ka kuwa ! ɲu gaaraako botol taat Buɲ yaako jilinjo. » ¹⁸ In menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapiɲtu. ɲa kolsitu, kar ɲa kaawiiji do aarid kaak obta-ak aman : « In sin ku Iisa Masi, nu diyaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, ɲa amiltu suu ɲa rasiita. ¹⁹ Min aginduwti taltu kadar ɲu gasaado pey gurus min do daatko-at, ɲu obiig Pool in Silaas. ɲu iyyiig do wer kaak gee ku geegirdi numgiyo, do unco ka agindaw ku darrer. ²⁰ Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min ɲu ottu, ɲu sakkiiyiig do unco aman : « Gee-an, ɲuur as barjilin geegirte ! Yaman, ɲu Yuudinna. ²¹ Kar ɲu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooygiig do ho gingigdo. »

²² Do wer-ak, gee kuuk num-ak uciico do kuɲ Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawico a ɲuu soriin kesuunco ho ɲuu kooɲiɲco in kordingi. ²³ Min ɲu kooɲiig zuɓ-zuɓ-ak, ɲu unjiig do daɲaayner. Kar ɲu diyiiji do gay gooye daɲaayner-ak a ɲaa gooyin samaane. ²⁴ Min gem-ak doriit kaaw-at, ɲa unjiig do daɲaayner atta kar ɲa doodiig asiɲco do dugildi.

Tatkaw ka daɲaayner aamin in sin ku Iisa Masi

²⁵ In datik aando, Pool in Silaas teestu salaane ho ɲu riyiy riyin ku ozile Buɲdi. Eenco kuuk goy do daɲaayner gay cokiyaagu. ²⁶ Tala kar, kid teestu azire rada nam baat

ta daŋaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniico okiŋco piltu waakilak keeco di ho ay jinzirre ka gay daŋaayner-ak sa kile. ²⁷ Do wer-ak, tatkaw ka daŋaayner-ak raastu, ŋa uctu puruk. Ya ŋa tala kar botilay ku daŋaayner kon di pile. Ŋa pakirtu a wal gay daŋaayner okiŋco gade, ho ŋa ceceptu *seepiney a ŋaa dee ziy. ²⁸ Kar Pool gay, astu gaar gaayay rada aman : « Hey, Hey ! Dak denno ziŋ, okintini ni goya ! » ²⁹ Min pa-ak, gay gooye daŋaayner-ak inditu ako a ŋaa tale. Kar ŋa uŋjitu atta karak. Min ŋa uŋje, kel-moy oki amile ho ŋa dersitu ris do uŋco kaŋ Pool in Silaas. ³⁰ Jammiy sooda, ŋa imiliig min do daŋaayner. Kar ŋa indiigu aman : « Gem kol aginiyyi, naa gine maman naa gase jile ? » ³¹ Njuur gay telkiiji aman : « Aaman in siŋ ku *Rabbin Iisa di kar kii gase jile, kiŋke ho in geenji ku geero. » ³² Hiyya do wer-ak, ŋu gaariiji kaaw ta Buŋdi do gay gooye daŋaayner-aka ho do gee okiŋco kuuk adiy ka geriy. ³³ In aando-at di, ŋa iyiiigu do wer kaak gin amay ho ŋa teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, ŋu *batiziiyg gay gooye daŋaayner-aka in geenji. ³⁴ Min ŋaar-ak, ŋa iyiiig kat kuŋ Pool do geriy ho ŋa beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okiŋji, aditco gintu portiko asaan ŋu aamin do Buŋdi.

³⁵ Min wer waltu, gay seriiner ku Room ŋaamtu gee a ŋuui kaawe do tatkaw ka daŋaayner a ŋaa pikiŋ gee-aŋ min do daŋaayner. ³⁶ Hiyya, gem-ak iyiit kabarre-at do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imiliŋko min do daŋaayner. Di ŋaar-ak, amilon ko ho baan in aapiye. » ³⁷ Pool gay iban kadar ŋu obaagdo gem ka Room do daŋaayner ya ŋu balji dukume ja seriiney. Ampaa ko, ŋa osiico baati aman : « Nin kat ŋu bal goyin misa kaawni-aŋ di, ek di ŋu koocinti do uŋco ka geemir. Nin

sa Yuudinnado, ni Roomina. In taar-at oki, ŋu obinti daŋaayne. Diŋ gay a ŋuuni imile in cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak ni oyaado. Maaniico kat ŋu ason ŋuuni imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool in Silaas do gay seriiner. Min ŋu doriit kaawco taat diya a ŋu Roomina, kolaw obiigu. ³⁹ Hiyya, ŋu astu ŋu obtu aarco ho ŋu imiliig min do daŋaayner. Kar ŋu diyiico pey a ŋuu amile min do geeger-aka. ⁴⁰ Min ŋu amiltu min do daŋaayner, ŋu deettu wer ka Liidi-ata ho ŋu gasiig siŋta okiŋco ede. Ŋu iskiigu, kar ŋu iciit botilco, ŋu deettu.

17

Pool in Silaas ot do geeger ka Tesalonik

¹ Kar min ŋu amiltu min geeger ka Pilip, Pool in eenji, ŋu birtu ja min do geeger ka Ampipoliis in ka Apolooni. Kar kat, ŋu ottu do geeger ka Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger ka salaaner. ² Ar taat ŋa usintu ko, Pool baawtu do ger ka salaaner. Ŋa kaawgico kaaw ta Buŋdi min do Kitamner. *Sabit subba, ŋa jaawa di. ³ Do wiktin taat ŋa baawiico-ak di, ŋa gaariico min do Kitamner a *Masi kaak Buŋ doŋtu asa taabiye, ŋaa mate ho ŋaa nooye. Ho ŋa kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko biyaŋka, ŋa ŋaar ko Masi kaak ku eriyu. » ⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daariŋ astu num in kuŋ Pool in Silaas. Gin gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Buŋ kuuk as oki num in ŋuura, in pey daad dakina kuuk siŋco alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa ko, ŋu baawtu bariye maan geenda kuuk ginno kay min do suuginer. Ŋuu barjilin gee in geeger okiŋji. Kar kat, ŋu baawtu duksiyiŋ ger ka Jaason a ŋuu gasiŋ Pool in Silaas. Zer ŋu raka iyiiŋ do wer kaak gee ku darrer numgiyo,

⁶ kar ɲu bal gasiŋco. Paa ko, ɲu obiig Jaason inɲi sɲnta daarin ho ɲu iyiig do unco ka agindaw ku geegirdi. Do wer-ak, ɲu teestu koole aman : « Waay, talonj kate ! Maan geenda-an as nigin duniin okintiti. Din ɲu as kuude anne ! ⁷ Jaason obiig do geriy ! Gee-ak gay, okiŋco poozig *gaanuun ka sultinte ka Room. Do taŋco-at, a gin sultan ka pey, ɲu kolaag Iisa. » ⁸ Min agindaw ku geegirdi doriit kaawat, ɲu barjiltu okiŋco inɲi gee ku dar-rer oki. ⁹ Hiyya, Jaason inɲi eenji, ɲu pooctu pikiŋco, illa a ɲuu kappiyen ja maanna.

Pool inɲi Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ In aando, sɲnta ku Tesalonik ɲolpiig kun Pool inɲi Silaas a ɲuu deete do geeger ka Beere. Min ɲu ottu annere, ɲu daktu unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger ɲaar-ak pikirrico samaane pakgit ɲuur ku Tesalonik. ɲu cokiyaat Kabarre ta Gala ho ɲu ooyiit inɲi galal. Kun kawta, ɲu garkiya kaawin kuuk do Kitamner a ɲuu tale yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-an do botilco wala do baŋilco. ¹² Minnincɔ dakina aamintu do Iisa Masi. Min do Greknar gay, goy daad kuuk sɲŋco alaw kuuk aamine ho inɲi miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesalonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta Bunɲi do geeger ka Beere oki, ɲu astu barjilin gee ku geegirdi a ɲuu poozin kaawco. ¹⁴ Kodok di, sɲnta ɲolpiig Pool, ɲu iyiig bi ka barrer, ho ɲu neptu markaba. Kar Silaas inɲi Timote gay, daktu Beere. ¹⁵ Pool inɲi eenji kuuk ɲaamaaga-ak, ɲu birtu inɲi markaba yoo do geeger ka Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak aman : « Ya kuu yeepe,

diyonco do kun Silaas inɲi Timote a ɲu asaan gasin kodok anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kun Silaas inɲi Timote do geeger ka Aten, ɲa taliig geeger-ak miin cak inɲi margina. Do saan taar-ak ko, gelbiny nigtu. ¹⁷ Paa ko, ɲa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲa kaawiico do Yuudinnar inɲi gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun. Ho ɲa baawtu pey do wer ka gee ku geegirdi numgiyo ho kun kawta ɲa kaawiico do gee okiŋco kuuk bira do biriŋco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela inɲi Pool. (Toksina-ak, illa ɲu aadaag gem kaak ɲu kolaag Epikuur, wala kaak ɲu kolaag Zeno). * Min toksina-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-an kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal ɲa gaara margin kuuk min karan ga ? » ɲu indiy ampa-ak, asaan ɲu doriig Pool kaawa do bi ka Iisa Masi inɲi nooyinji.

¹⁹ Min ɲaar-ak, ɲu iyiig Pool do koot ka Ayeropaaz†, wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho ɲu diyiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildiy gee-anɲu. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiriy rakki ni bal doriŋco ho din gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya ta6-ak, goyiŋco ka gee ku Aten okiŋco ho inɲi martico, illa ɲu el cokiye ho ɲu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu datikco ho ɲa diyico aman : « Kun gee ku Aten, cokiyon ! Nu tala kadar, do ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawiig geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu taliy kee nam nu gas wer rakki

* **17:18** Gee kuuk aadaag Zeno, ɲu kolaag Estoyisiyenna. Kar ɲuur kuuk aadaag Epikuur gay, ɲu kolaag Epikuuriyenna. † **17:19** 'Ayeropaaz' : ɲa ger kaak gee numiy dakina.

kaak ku siirji kuwa aman : “ Bun kaak gee ibingigdo. ” Di naar-ak, ason, naako gaare baay ta Bun kaak ku abdiyyo ho ku ibingigdo-anjka. ²⁴ Bun naar-ak ko kaak kilgiyit duniine ho in gamin okinco. Naar di *Rabbin kaak goy kuwa ka samaaner ho keder. Na goydo do geray ku margin kuuk geen di siytu. ²⁵ Na rakaado tak-tak gaay ta gemor. Naar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki. ²⁶ Na naar di kaak kilgiyig gee okinco min gem rakki di ho na totiriig do adiy ka kidar okinji. Na naar di eerit pudiya in maawa. Ho na naar di dukumig gunjar ku kidco okinji. ²⁷ Bun gintu pa-ak a nuu bariye botiliy badam-badam wal nuu gasinji din ga ? Zer naar gay serekdo min do ay gemo, ²⁸ asaan in naar di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman :

“ Ginte okinte koogin ku Bundi. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampa-ak, dakinte pakirenno pey kadar Bun, naar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maaniite wala in ibininte, gii gedire siye Bun. ³⁰ Bun balco obinti do gamin kuuk nu gintu awalle, asaan nu bal gine ibine. Kar din gay, na kolaag gee okinco kuuk goy do ay wero a nuu ibinin niginco. ³¹ Yampa, Bun diy yiriy rakki taat naa gine seriin in botilti do gee okinco kuuk do duniiner. Seriinat yaa kuuniye in gem rakki kaak na dobtu. Gem-ak, na nooyig min do muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar na naar ko kaak Bun dobtu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Bun nooy gem min do muuti », daarin teestu ajimiynji, kar daarin gay diyiji aman : « Ni raka ki asaani

deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min naar-ak di, Pool rasiigu ho na deettu. ³⁴ Kar gay, min gee ku goy ede-ak, goy di kuuk da as num in naara ho aamintu in Iisa Masi. Minninco rakki nu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku Aten. Ta rakki gay, sinji Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

18

Pool goy do geeger ka Korent

¹ Min naar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho na birtu Korent.

² Min na ottu, na gastu gem rakki *Yuudinco nu kolaag Akilaas. Nu weeyig do darre ta Pont. Daabiney, na as in daaciy Prsil* min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne nu atkiig *Yuudinna okinco min Room. Pool daktu num in nuura, ³ asaan riyoy sa ar tanco di. (Na siya tarram in tandina.) Na goy gerco ho nu gina riy sawa. ⁴ Ay *sabit, Pool baggiy do ger ka salaaner. Na icgiy kaawo. Na raka a naaco gedire do Yuudinnar in do Greknar oki.

⁵ Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okinji na gaara kaaw ta Bundi di, na bariya botol taat naaco gedire do Yuudinnar a Iisa, naar Masi kaak Bun dobtu. ⁶ Kar nuur gay pocit kaawoy-ata ho nu teestu warinji. Do wer-ak, na ergiit kesuuney kar na kaawiico aman : « Ya ku tar zinikiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku pocak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷ Hiyya, na amiltu min ger ka salaaner. Na baawtu wer ka gem rakki kaak goy moota in ger ka salaaner, sinji Tituyuus Zustus. (Na Yuudincedo kar na abdiya Bun.) ⁸ Gin gem rakki, tatkaaw ka ger ka salaaner, nu kolaag Krispuus. Na aamin do *Rabbin

* 18:2 'Prsil' : Nu kolaat oki Priska.

Iisa Masi, yoo geenji okinco ku geero. Min do geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyit kaaw ta Pool, aamintu ho nu *batiziyiigu.

⁹ Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniiji do Pool. Na kaawiiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰ asaan nun goy in kinke. Waan gediraado yaan diye pise. Do geeger-an, goy geendu dakina. » ¹¹ Pool goytu do geeger ka Korent maan ka elgo in koyin bi-jigiy ho na gaariico kaaw ta Bunji do gee okinco.

Pool do unji ka tatkaw Galiyon

¹² Do wiktin taar-at, Galiyon, naar guberner ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a nu sakkiyin Pool. Hiyya, nu iyiig do wer ka seriiner ¹³ ho nu diytu aman : « Yaman, gem-an isinaag gee a nuu abdiye Bun maala. Abdiyinco arro in *gaanuunte. » ¹⁴ Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukuntu min do biy. Kar na newsiico do Yuudinnar aman : « Kun Yuudinna, cokiyon, ya gem-an kat niginji aale, kin na kokine wala na nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyinco. ¹⁵ Di kunjo meela do kaawin kuuk maalan di. Ku meela do bi ka kaawnar in sin. Ku kaawa do gamin kuuk goy do gaanuunko kanjon di. Di naar-ak giniron ! Do gamin nuur-an, nun unjaado kaar. » ¹⁶ Min pa-ak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷ Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sinji Sosten, naar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. Nu koociig do wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isgigdo, na newsiico kopo.

Pool yeepa do geeger ka Antiyoos

¹⁸ Min naar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar sintay gay na rasiig ede, illa na icit Prisil in Akilaas di ho nu birtu Sanjkeeres. Do wer-ak ko, Pool oodfiig kaay asaan na togil

in Bun. Hiyya nu neptu markaba, nu aaltu do kid ka Siri. ¹⁹ Min nu ottu do geeger ka Epez, Pool rasiig eenji Prisil in Akilaas, kar naar gay unjitu do ger ka salaaner a na baa meele in Yuudinna. ²⁰ Min nu meeltu paa, Yuudinna-ak indiig a naa goye in nuura. Kar naar gay pooce. ²¹ Do deetinji, na kaawico aman : « Naako yeepe ya Bun pildu botol. » Hiyya, min Epez-ak, na neptu markaba, na deettu. ²² Na paaytu Sezare, kar na birtu ja Zeruzaleem a na baaco ooye do gee ku *Eglizdi. Kar kat, na yeepu do geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbinjar ta Pool

Apoloos goy do geeger ka Epez in ka Korent

²³ Pool gintu menaw Antiyoos, kar na birtu pey do kid ka Galaasi ho in ka Prizi. Do ay wer kaak na ottu, na denriig sinja in kaaw ta Bunji.

²⁴ Do wiktin taar-at, Yuudinca rakki kaak nu kolaag Apoloos as Epez. Gem-ak, nu weeyig Aleksandri. Na iban kaawna ho na iban pey Kitamne. ²⁵ Nu bildig samaane do Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, na zeediyo, na gaariy Kabarre ta Gala in galal. Na bildiy gee in botol do bi ka Iisa Masi. Kar naar gay, illa na iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. ²⁶ Do ger ka salaaner ka Yuudinnar, na kaawa kaawin ku Bunji bal kolaw. Min Prisil in Akilaas doriit kaawoy, nu iyiig gerco a nuuji gaare botol ta Bunji samaane. ²⁷ Ba aar gay, Apoloos raktu baawe do kid ka Akayi. Sinja ku Epez iskiiga ho nu siirtu maktumne do gee kuuk aamine kuuk goy do kid-aka a nuu obiin samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min na ottu, na obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi in barkin ta Bunji. ²⁸ Ka seener gay, na gaar waran do unco ka gee okinco a Kitamne kaawa a

Iisa, ñaar *Masi kaak Buñ doŋtu. Min ña kaawtu pa-ak, Yuudinna bugumtu dil nam ta ñuu kaawe sa, ñu ibanno.

19

Poolyeep pey Epeez

¹ Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar ña ottu Epeez. Do wer-ak, ña gastu gee daariñ kuuk aamin do Iisa Masi ² ho ña indigu aman : « Min ku aamintu-añ, Ruwwin ta Buñdi paayko walla ? » Njur gay telkiiji aman : « Ha'a, yiriy rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » Njur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig niginco ho ña kaawiico do gee ku Israyeel a ñuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, ña Iisa Masi. » ⁵ Min ñu doriit kaaw ta Pool-at, ñu ooytu ho ña batiziyiigu in sinj ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Buñdi paayiico. Ek di ñu teestu ko kaawe kaawin kuuk kuñcodó ho ñu gaariy kaaw taat ñu gastu min do Buñdi. ⁷ Gee-ak, okinco yaa nece ar orok in seer pa.

⁸ Kun kawta Pool ɓaggiy do ger ka salaaner nam koyin subba. Ña gaariy kaaw ta Buñdi bal kolaw do bi ka *Meennaw ta Buñdi. Ña zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay tirig denjinco ho ñu pooctu aamine do kaaw-ata. Botol ta Rabbine Iisa, ñu ginit ar maan kaak maala do uñco ka geemir. Do wer-ak, Pool amiltu in maajirñay ho ña iyiig do lekkool ta gem rakki kaak ñu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyi-igu do wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okinco

kuuk goy do darre ta Aazi doriit kaaw ta Buñdi, kuuk Yuudinna in kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebea

¹¹ Buñ gina gamin kuuk ajbay aale min do Pool. ¹² Ampaa ko, ñu iciig ñanɗuunay wal zimillay, ñu wakiy ziy ka Pool ho ñu iyiico do gee kuuk radaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min do zinƙico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daariñ kuuk jaawa do darre geciy atke aaridna min do geemir in sinj ku *Rabbin Iisa. Ñu kaawiico do aaridna aman : « In sinj ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiko-añ : Yalla, amilonj, ibinonj werko ! » ¹⁴ Yuudinco rakki, ñu kolaag Skeebea, ña tatkaw ka gay satkiner ho ña gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta in gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵ Kar yiriy rakki gay, min ñu geciy atke aarid min do gemor, aarid-ak telkiico aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor ñu kaawa biy. Kar kuñkonj gay, ku kuñ waa kina ? » ¹⁶ Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasiñ koogin-aku. Ña gin gudurre pakgig ñuur okinco. Ña koociig ko kooce nam ñu gadtu min do geriy. Min ñu gadtu, zinƙico mutay di ho ke-suunco eer caak-caak nam ñu gaay ɗake tukinka. ¹⁷ Min gee ku Epeez doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna in Grekna okinco. Min ñaar-ak, sinj ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸ Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imilin kara gamin kuuk ñu gintu jookumo. ¹⁹ Min ñuur kuuk gina olgaw sa, dakina ñumiig katkidinco ho ñu eriig do uñco ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰ Ampaa kat, in gudurre ta Rabbine, kaaw-at gaaya gaayen di ho ta totirtu do wer okinji.

* 19:19 'tamminco' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

Gee ku Epeez barjile

²¹ Min maanna-ak kuuniyту, Ruwwin ta Bunđi ƚaamiig Pool a ƚaa baawe Zeruzaleem. Ya ƚa baawaw, ƚaa aadeƚ ja min Maseduwaan ho min Akayi. Na diyiico do gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. » ²² Min pa-ak, ƚa ƚaamtu ja do darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote in Erast. Kar ƚaar meenji gay goyту job Epeez, do kid ka Aazi.

²³ Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeez do saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴ Gee ku Epeez pintu awalle ger tatik ka margico taat ƚu koliy *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki ƚu kolaag Demetriyuus. ƚa garpa geray ƚaada-ƚaada† in poddine ar ger ka Artemis-anka. In geenji ku riyor, ƚu gidiyiig geray-aku ho ƚu iyiico gurus dakina. ²⁵ Yiriy rakki Demetriyuus ƚumiig geenji ku riyor ho in gee kuuk gina riy ar taar-ata. ƚa kaawiico aman : « Gee-an talon, in riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶ Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di maan kaak kuuniyaw-anka. Gem kaak ƚu koliy Pool-an kaawa do geemir a margin kuuk gi siyту-an, ƚuur arro Bun kaak ka seener. Pool gedirco do gee dakina kuuk cokiya, Epeez do di nam yoo do kid ka Aazi okinji. ²⁷ Ya Pool kat wakila in riyoy taaranta, riyte yaa nige. Na nigaado riy tanten di ho ƚa nige oki ger ka Artemis, taar taat sinti alaw nam gee okinco ku Aazi in kuuk adiy ka kidar okinji sa abdiyaata. Din ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho sinti sa yaa mate. » ²⁸ Min gee-ak dorit kaawat, ƚu dapintu ho ƚu teestu koole aman : « Artemis ta Epeeziyennar,

sinti jaal kuwa ! »

²⁹ Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk do geeger okinji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool do martuwiy, sinco Gaayuus in Aristaark. Min gee-ak taliigu, ƚu obiigu ho ƚu iyiig do wer ka kanjir‡, ƚuucogine seriine. ³⁰ Do wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee kuuk aamin gay todiji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. ƚu roynay ku Pool. ƚu ƚaamiiji kaawo aman : « Dak baanno do wer ka kanjir-aka ! » ³² Do wer kaak Gayuus in Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin gay koola kur ampa ho daarin pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyiig do wer-aka. ³³ Min gee kuuk okinco-ak, Yuudinna ictu minnino gem rakki kaak ƚu kolaag Alekzandir. ƚu taayiiga, kar ƚu akiliig unđa a ƚaaco kaawe do geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisinji unco, ƚaa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeez taltu kadar ƚa Yuudinco, ƚu pooctu cokiynji. ƚu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sinti jaal kuwa ! » ƚu obiit kuurico paa di zuu-zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi do geegirdi uctu. ƚa gedirtu ƚa bugumiig gee-aku ho ƚa kaawiico aman : « Gee ku Epeez, gee okinco iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat sinti alaw in dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraado meelee do bi ƚaar-anka. Hadi bugumon. Ya ku raka gine maanna, pakiron ja samaane kar kat kuu gininji. ³⁷ Ku sakkiiyig gee-an anne, wala ƚu nig binjico in sin ku Artemis, wala in gerti. ³⁸ Ya

† 19:24 'geray ƚaada-ƚaada' : Geray-ak ar ku kanjir, kar gee-ak iyiig do geriyco ho ƚu abdiyaagu ar marginco. ‡ 19:29 'wer ka kanjir' : In nassarinca, ƚu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho ƚu talgiy ay maanna. Wer ka kanjir ka Epeez nec ice gee orok seer in bijigiy alip (26 000).

Demetriyuus in eenji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Njuu iyiiñ gee-ak do uñco do mena kuuk ñu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi 6aa deen do uñco ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, binjite yaa gine gallo. Ya gi goyaado samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-anjku. Ya ñuur kat indaate do baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, ña diyiiico do gee kuuk ñum-ak a ñuu totire.

20

Martaw ta Pool do kid ka Maseduwaan in ka Grees

¹ Min kaawin kuuk Epeez-ak gaastu tak-tak, Pool ñumiig gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ña iskiig do imaanco. Ña beriico ooya, kar ña ictu botol ta Maseduwaan. ² Wiktin taat ña jaawiy do darre-ata, ña kaawiico dakina do gee ku aamine ho ña iskiigu a ñuu goye bombo do imaanco. Min ñaar-ak, ña birtu do kid ka Grees. ³ Do wer-ak, Pool goyту koyin subba. Niyiney astu taat ñaa deete Siri. Ña gaay ice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a ñuu obinji. Ampaa ko, ña duwtu, ña ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk ñaamaaga-ak kun Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark in giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik in Tropim min Aazi, ho in Timote oki. ⁵ Ñuur ogirinti, ñu 6aani ere do geeger ka Trowaas. ⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni ñeptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat

Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, in yiriy ta sabitdi*, ni ñumtu in maako ho ni deedtu mappa sawa.† Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk ñum-aku. Ña ictu niyine a ñaa deete ka kawtinti, ampaa ko, ña kaawtu paa nam datik aandor. ⁸ Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho ñu biy lampin dakina. ⁹ Gin dubil rakki ñu kolaag Etikuus. Ña goy do bi ka peneetirdi do gusuur ka subbinjar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, ña aayig wey yarap. Tala kar ña gaam bup min kuwa. Ñu astu copilinji, kar sando, ñaar gay mat ko. ¹⁰ Pool gay paaytu min kuwa, ña oniji, ña iciiga, ña gogiyiiga, kar ña kaawtu aman : « Yaman, dakon barjilenno, ña nooye. » ¹¹ Min ñaar-ak, Pool coktu pey ka gusuurdi. Ña pirsiiig mappa ho ña teetu. Min ña teetu, ña kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, ña beriico ooya ho ña deettu. ¹² Min ñaar-ak, gee iyiiig dubil kaak nooy-ak do geriy in aapiye ho okinco gelbinco weyту.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³ Min Trowaas, Pool deet in asinji do geeger ka Asoos. Nin gay ñeptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat ña rakiyo. ¹⁴ Min Pool gasinti ede-ak, ña ñeptu markaba in nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵ Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyoy. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶ Ni bal peye Epeez. Pool rakaado tanjile do kid ka Aazi-aka, asaan ña raka

* **20:7** 'yiriy ta sabitdi in maako' : In siire ka daayum, ñu siir in kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle in maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'. † **20:7** 'deedtu mappa sawa' : Werin daarin, ñu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee ñaar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor.

ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanji-at a naa hadire do iidin ta Pantekoot.

Ooy ta ba aaro do agindaw ku Egliz ka Epeez

¹⁷ Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool naamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epeez a nu asa gasinji. ¹⁸ Min nu asiiji, na ooyiico kar na kaawiico aman : « Cokiyoŋ, min yiriy taat nu astu unko do kidka Aazi, ku iban maman nu goytu in kunjo. ¹⁹ Nu gintu riy taat *Rabbin beriidu, bal ice ka zir. Zulindu min dakina. Nu taaŋiye do bi ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a nuun obindu. ²⁰ Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyiŋko. Nu gaarko ho nu bildinjo in gamin dakina do unco ka geemir ho do geriyko oki. ²¹ Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a nuu ibiniŋ nigiŋco do unji ka Bunji ho nuu aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²² « Kar diŋ gay, nu 6aa Zeruzaleem, asaan Ruwwin ta Bunji kat naamaanu a naa 6aawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere. ²³ Illa gay, ay geeger kaak nu 6aawtu, Ruwwin ta Bunji miinaanu a nuun obindu danayne, ho nuun taaŋiyin dakina. ²⁴ Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak ta6 lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Bun beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Bunji.

²⁵ « Min nu goy datikko, nu gaarkoŋ *Meennaw ta Bunji. Kar diŋ gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶ Do bi naar-ak ko, nu kaawiiko waraŋ : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷ asaan nu kaawkon okintit taat Bun kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna. ²⁸ Goyoŋ godom, gooyoŋ zinjiko ku maaniiko ho gooyoŋ gee ku Eglizdi

kuuk Ruwwin ta Bunji beriiko. Gooyoŋ Egliz ka Bunji ar gem kaak gooya tamgi. Dakoŋ rawtenno kadar Egliz-ak, Bun gidiyiig in baar ku Ronji Iisa Masi.

²⁹ « Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do datikko ar pulkina† a nuu nigiŋ Egliz, ³⁰ nam do datikko di oki asa amile gee kuuk asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadiŋco. ³¹ Di naar-ak, ucoŋ kuwa ! Moyoŋ do taat nu kaawiiko. Ta gin ko elgin subba, yiriyo, aando, nu taayaakon di nam zulindu min do bi kanjo.

³² « Kar diŋ gay, nu rasiŋko in Bun ho in barkin ta kaawoy. Na gin gudurre taat naako gaayinjo do imaanko, ho in naar di, kuu gasin haginko taat na bertu do gee okiŋco kuuk na doŋtu kunji. ³³ Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala kesuune. ³⁴ Asaan kun sa iban tam kadar nu gin riy in pisindu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵ Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat man gi gaayin pokirna. Ansi ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶ Hiyya, min naar-ak, nu der-situ ho Pool salkiytu. ³⁷ Njuur okiŋco, nu teestu ale, nu baamiyiig Pool ho nu beriji ooya ta ba aaro. ³⁸ Okiŋco, nu goytu aminda, asaan Pool kaawco a nu talaagdo pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, nu naamiig yoo do markabar.

21

Pool yeep Zeruzaleem

¹ Min ni eertu min in gee-ak, ni neptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti,

† 20:29 'pulkina' : Werin daarin, nu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ² Do wer-ak, ni gastu markab kaak 6aa do kid ka Penisi*. Hiyya, ni neptu ho ni deettu. ³ Ni rasiit Sipre† in nūgila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayiig gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴ Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu in nūur mena peesira. Sando nūur gay, Ruwwin ta Bunđi mingu do maan kaak yaaji ase do Pool ho nū kaawiji aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ⁵ Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, sin̄ta ku Tiir amiltu, daditco wala kooginco, nū naaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶ Min ni gaastu in salaane, ni bertu ooy do zinjini, kar ni neptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeptu do geriyco.

⁷ Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemayiis. Min ni ottu, ni gasiig sin̄ta ho ni eeltu in nūura. ⁸ Ka kawtinti, ni neptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho nā min gee ku peesira kuuk nū dobtu awalle Zeruzaleem a nūu gaayin *paliinna. ⁹ Nā gin gemsa pood kuuk bal obe misa. Gemsa-ak gaara kabarranna kuuk nū gasiy min do Bunđi. ¹⁰ Min ni taaytu ede-ak, nabiin̄ce rakki kaak nū kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹ Nā asinti gasa, nā iciig karrabiñce‡ ka Pool ho nā dūuniig asin̄ji in pisin̄ji. Kar nā kaawtu aman : « An kaaw taat Ruwwin ta Bunđi kaawiyo : Mee karrabiñcer-an, nū asa dūuniñ Zeruzaleem ar kaak nun dūuniñ zir-an̄ka. Kar nū asa iyin̄ do gee

kuuk ibanno Bun̄. »

¹² Min ni doriit kaaw-at, nini ho in̄ sin̄ta ku Sezare, ni deesji kaawe do Pool aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ¹³ Kar n̄aar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya nū dūunaan Zeruzaleem, wala ya nū diyaan do bi ka *Rabbinte Iisa oki, nun ooy di. » ¹⁴ Min nā pocit kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni kaawtu aman : « Di n̄aar-ak ta Rabbinten di un̄da ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem. ¹⁶ Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyinti do wer ka gem kaak nū kolaag Menason, ni paaytu do geriy. Gem-ak, n̄aar min kid ka Sipre, ho min nā aamintu do Iisa Masi-ak taay ko.

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

¹⁷ Min ni ottu Zeruzaleem, sin̄ta n̄aaminti in̄ galal. ¹⁸ Kar ka kawtinti, Pool in̄ nini, ni 6aawtu kat talin̄ Zaak do geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okin̄co nūme. ¹⁹ Pool ooyiico, kar nā osiicot rakki rakki riy taat Bun̄ gintu in̄ n̄aara do datik ta gee kuuk Yuudinnado. ²⁰ Min agindaw ku Eglizdi doriit kaaw-at, okin̄co, nū deliiji barkin do Bunđi. Kar nū diyiiji do Pool aman : « Ki talaw, gem kol sin̄te, *Yuudinna dakina aamin do Iisa Masi. Ya ki osaagu, kii gase alpanna, ho okin̄co, gelbiñco goy misa in̄ *gaanuun ka Muusa. ²¹ Nūur dor gee osiicin̄ a ki garkiyaag Yuudinna okin̄co kuuk goy datik ta gee kuuk ibanno Bun̄ a nūu pociñ gaanuun ka Muusa. Nū dor pey kadar ki kaawco do gee-ak a nū *dukumaado sel̄no do kooginco ho nūu rasiñ aadanna ku Yuudinnar. ²² Gee sa yaa doren̄ ko kur a kii ase. Ampa-an̄ gay,

* **21:2** 'kid ka Penisi' : Geeginay ku Tiir in̄ Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room nūmig kid ka Penisi sawa in̄ ka Siri. † **21:3** 'Sipre' : Nā kid kaak goy datik amiydi. ‡ **21:11** 'karrabiñce' : In̄ nassariñca, nū kolaag a 'santir' (ceinture).

gii gine maman ? ²³ Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil in Bunj. ²⁴ Di naar-ak, iyiig gee-ak in kinke do *ger ka Bunji. Siyonj zinikiko sellen ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin meenjij kappiyig gurus ka *satkiner taat nuu oode kayco. Paa kat, gee okinco yaa ibine kadar kaawin kuuk nu osinco-an, nuur ka seenerro, kar nuu ibine kadar kinke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. ²⁵ Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a nu teenno kum kaak nu satgiytu do bunjiydi, nu teenno baar, nu teenno kum kaak patiis, ho nu baayenno munjam. »

²⁶ Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, na iyiig gee ku pood-ak in naara ho nu daktu siy zinikiko sellen ar kaak gaanuun kaawtu. Min nu gaastu siye ka zinikiko, Pool unjitu do ger ka Bunji a naa inde yiriy ta moo, siye ka zinjar yaa peye ho nuuco gine satkine.

Nu obig Pool

²⁷ Min mena kuuk peesira ku siye zinjar-ak gaay gaase, Pool yeeptu do ger ka Bunji. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat nu taliig Pool do ger ka Bunji, nu isiniijig gee okinco ho nu obiiga. ²⁸ Nu isiniijigu ho nu kooltu aman : « Gee ku Israyeel, jorkonni ! An ko gem kaak nigaag sinjte, in gaanuunte, ho in ger ka Bunje oki. Na gaara kaaw do ay wero do gee okinco. Din na unjiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta do ger ka Bunji. Ampa-an, maa na nigig ko kalcak-kalcak wer kaak *cawar-anka. » ²⁹ (Ka seener, awalle, nu talig Pool Zeruzaleem in gem rakki kaak nu kolaag Tropim. Naar kaak asa min Epeez ho do tanco-at a Pool iyiig atta do ger ka Bunji.)

³⁰ Hiyya, geeger okinji barjiltu ho nu asi min ay wero. Min nu obiig Pool, nu imiliig kara, kar nu dibiriig botilay kodok-kodok. ³¹ Uudin taat nu rakiy deenji, kabarre galiiji do tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. ³² Kodok di, na soktu askirna in aginduwco, nu aaniyiig gee-aku in gadco. Min gee kuuk koocaag Pool taliig tatkaw in askirnay asaw-ak, nu peytu. ³³ Do wer-ak, tatkaw-ak sinjiiji moota do Pool, kar na kaawiico do askirnay a nuu obinji ho nuu duunin in jinzirin seera. Hiyya, na indiig gee-ak aman : « Gem-an, naar waa ho na nig maa ? » ³⁴ Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola do koolinji nam tatkaw-ak sa ibanno baat ta koriycu. Hiyya, min pa-ak, na kaawiico do askirnay a nuu iyiin Pool do ger ka tatik ka askirnar. ³⁵ Min nu ottu do wer-aka, Pool naaltu asinji ka gusuurdi a naa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. ³⁶ Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daanga ! Daanga ! »

Pool osa biy do unco ka sinjay Yuudinna

³⁷ Wiktin taat nu rakiy ko unjin Pool do ger ka tatik ka askirnar, Pool indiig tatkaw ka askirnar-ak aman : « Baanu, beror botol, naan kaawe dak sooda ? » Naar gay telkiiji aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? ³⁸ Naar kinke-an doo ko gem kaak min Meser coy kaawin unda-aka, naar kaak amil sawir naw do goosiner in gee alip pood-aka ? » ³⁹ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, na nunno. Nun Yuudinco. Nu weentu Tars do kid ka Silisi. Geeger naar-ak, sinji alaw. Baanu, beror botol, naaco kaawe do gee-an ku. » ⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriji botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, na peytu do unji ka ger-aka. Na jaaltu pisinji a gee yaa bugume. Okinco, nu bugumtu,

kar ɲa kaawiico in ɲaaw ta Yuudin-
nar.

22

¹ Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyji, gem kol sinɲay, cokiyon taat naako kaawe diɲka, naa imile kaar. » ² Min ɲu doriig Pool kaawa in ɲaawco-ak, ɲu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deetiɲ in unji di. ɲa diɲtu aman : ³ « Nun *Yuudiɲce, ɲu weentu Tars do kid ka Silisi. Kar nun maad anne Zeruzaleem di. Gamaliyeel gay garkiyintu maman naa ibine ta⁶ *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Buɲdi in gelbin rakki ar kaak kuɲko giniɲ riyoy yoo diɲka. ⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday in daadi, nu taabiɲgu, nu duuniig in jinzirrina, nu unjiig daɲaayne, ho nu deegu. ⁵ *Mee satkiner ka tatko in aginay kuuk ɲume in ɲaara, ɲuur yaadu raɲile saadinnar. ɲuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye do sinɲa kuuk Yuudinna kuuk goy do geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obiɲ gee kuuk aamin in Iisa Masi, naa iɲiɲ Zeruzaleem, ɲuu taabiɲɲo. »

*Pool kaawa maman Iisa Masi
koliiga*

(Akt 9.1-19, 26.12-18)

⁶ Pool gaayiitit do kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan iriɲtu cippit min kuwa ka samaaner paayiidu. ⁷ Min ɲaar-ak, nu galtu bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiɲin ampa ? ” ⁸ Nun gay aman : “ Rabbine, kiɲ waa ? ” Kar gaay-at gay telkiidu aman : “ ɲa nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiɲiy-ɲɲka. ” ⁹ Gee kuuk aadaan-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, ɲu bal dorin gaay taat kaawaadu-ata. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : “ *Rabbine, di naa gine maman ? ” Rabbin gay telkiidu aman :

“ Ucu, ɲaa do geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase waan yaan gaarin ay maan kaak Buɲ rakiy kii gine. ” ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiig pisindu, ɲu daaɲintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag Ananiyaas. ɲa gem sellen ho ɲa obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okiɲco kuuk do geeger-ak ozilaaga. ¹³ ɲa asintu gasa, kar ɲa kolintu aman : “ Sawuul, gem kol sinji, pilig odinaɲ. ” Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan ɲa pey untu. ¹⁴ Kar ɲa kaawiidu pey aman : “ Buɲ ka aginiyte doɲiɲin min awalle a kii ibinin taat ɲa rakiyo. ɲa doɲiɲin a kii talin ɲaar kaak sellen ho ki cokiye gaayay. ¹⁵ ɲa doɲiɲin a kii gine saadiɲey ka Iisa do gamin okiɲco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin do geemir. ¹⁶ Kar diɲ gay, ki era pey maa ? Ucu, diyit amaanen in sin ku Iisa Masi, ɲuun *batiziye ho ɲaan saamiɲin zunuu-binnaɲ. ” »

*Pool osa maman ɲu ɲaamiig do
gee ku Yuudinnado*

¹⁷⁻¹⁸ Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeeptu Zeruzaleem, yiriɲ rakki, nu unjitu do ger ka Buɲdi, nu salkiytu. Kar Rabbin Iisa Masi bayniidu ho ɲa kaawiidu aman : “ Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaatdo kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. ” ¹⁹ Nun gay telkiiji aman : “ Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaaner, nu koocgig gee kuuk aamin in kiɲke, nu obgiigu, ho nu unjiigiig daɲaayne. ²⁰ Esa do wiktin taat ɲu deeyig saadi-
nen Etiyeen-ak, nun oki goya. In gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooyaat ke-suunco. ” ²¹ Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : “ Baa paa di, nu

naamaacin serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. » »

Pool in tatkaw ka askirin ku Room

²² Gee-ak cokiyiig Pool nam wiktin taat na diytu a Bunj naamig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Daan gem-an kara ! Dakon rasiinjido naa goye do kid-anka ! » ²³ Min pa-ak, koolinco jaala jaalen di, nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy pey kida ho nu dawiy kuwa.* ²⁴ Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyiiico do askirnar aman : « Obon gem-anka, unjon atta ho koocon in kordinco. Paa kat, naa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyco. » ²⁵ Ek di nu teestu duuninji a nuu kooconji. Do wer-ak, Pool diyiiji do tatkawco aman : « Yaman, kawiyon, ya nu bal dukume misa seriine, ku gin botol taat kuu kooce Roomince walla ? »

²⁶ Min gem-ak doriit kaaw-at, na daktu ceer dengey ta tatkaw-aka. Na diyiiji aman : « Yaman, gem-an, naar Roomince. Ansi-an, gii giniin maman ? » ²⁷ Hiyya, tatkaw-ak asiig gas Pool, kar na indiig aman : « Kaawor ja ta6, kinke Roomince walla ? » Pool gay telkiiji aman : « Hii, nun Roomince. » ²⁸ Kar tatkaw-ak kaawiiji pey aman : « Ki taliin nu ginit Roomince-an, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiiji aman : « Nun gay, min nu weentu, nu Roomince. » ²⁹ Kodok di, gee kuuk raka zer kooconji-ak rasiiga. Meenji tatkaw ka askirnar din sa, kolaw obga, asaan na doodig Roomince in jinzirre.

Pool do unco ka agindaw ku gay seriiner

³⁰ Tatkaw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiiji do Pool. Ampa ko, ka kawtinti, na kooliig agindaw ku gay

satkiner in ku seriiner okinco. Kar na kiliig jinzirin ku Pool ho na iyiiig do unco.

23

¹ Min nu iyiiig Pool do unco, na taliig gay seriiner-ak yalaan, kar na kaawtu aman : « Gem kol sintay, riy taat nu gintu do unji ka Bunji yoo dinja, taar samaane. Do bi naar-ak ko, gelbiner weytu. » ² Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak nu koolag Ananiyaas diyiiico do gee kuuk goy moota in Pool-ak aman : « Baasonjiig biy-aka ! » ³ Min pa-ak, Pool kaawiiji aman : « Bun meenji di yaan baase. Kinj kaak ar durdurre kaak nu ooyji maan portik min kara. Kinj goy annen doo di, kiidu dukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiy, kar kinj gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a nuun baasindu-aka. » ⁴ Nuur kuuk goy moota in Pool-ak kaawiiji aman : « Kinke-an di gedirgiy warin mee satkiner ka tatko ka Bunji ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol sintay, saamiyendu, nu ibanno kadar na naar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : « Dakon warindo tatkaw ka darriko. »* »

⁶ Pool iban kadar gay dukume seriiner-an, daarinco *Sadusiyenna ho daarinco gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, na jaaltu gaayay do unco aman : « Gem kol sintay, nun Pariziyence ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yiriyta ku tala nu dukumaadu seriine, nu ginaat asaan nu diy gelbiner kadar Bun asa nooyin gee ku mate. » ⁷ Min nu doriit kaaw-at, Pariziyenna in Sadusiyenna teestu mee. Hiyya, gee kuuk num-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, nuur diya a gee kuuk mate, nuur nooydo. Ho nu diya pey kadar *dubal ku

* **22:23** 'nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy kida ho nu dawiy kuwa' : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner in dawee ka kidar gaara kadar nu dapin aale. * **23:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 22.27.

Bunđi ginno, in ruwwinnay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin njuur-ak goya. ⁹ Nu meeliiy kee nam hawino jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin kuuk bilda gee in gaanuun, uctu kaawe rađa aman : « Talon, gem-an ni balji gase oorne. Kin taa gine ruwwine, wala dubil ka Bunđi kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkaw ka askirnar-ak din sa kolaw obga a pa nju eeriin ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, na kaawiico do askirnay aman : « Paayon ! Imilon min datik ta geemir. Azbon min do pisinco ho iyon atta. » Hiyya, nu iyiiga. ¹¹ In aando-at di, Rabbin bayniiji do Pool ho na kaawiji aman : « Zeeđu, ki kaaw samaane anne Zeruzaleem do bi kanto. Nu raka ki deelii pey kaawon-an do geeger ka Room. »

Dee ka kaawor do bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in kawtira, Yuudinna daarin numtu in cigile ho nu togiltu in Bun aman : « Wala ni tiyaw, wala ni siyaw, illa ya Pool nu deeyig ja. » ¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-ak baawtu gasin agindaw ku gay satkiner ho in aginay ku darrer ho nu kaawiico aman : « Nin-an sa togil in Bun. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in gay seriiner okinco aman : “ Indon din di tatkaw ka askirnar, naako naamin pey Pool. Kuuji kaawe kadar ku raka goyin pey kaawoy. ” Nin gay siy ko zinjini ya nu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ron ka booy ta Pool gay dorit kaaw-ata. Kodok di, na birtu do ger ka tatik ka askirnar, na unjitu, ho na miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu rakki min agindaw ku askirnar. Kar na kaawiji

aman : « Iyiig dubil-an do tatkuwin. Na gin kaaw ooma naaji kaawe. » ¹⁸ Askirinco-ak toliytu in dubil-aka, na iyiig do tatkuwi. Kar na diyiji aman : « Pool kaak goy do danaayner-an kolintu kar na diydu a naan iynji dubil-an ka, na gin kaaw ooma naan kaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho na imiliig dubil-ak kara. Kar na indiig aman : « Ki gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Naar gay osiiji aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a nuun inde a kii iyiin Pool kawta do unco ka gay seriiner. Nuun kaawe a nu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyincodo ! Gee pak orok pood isji guba nam nu togil in Bun a nu tiyaado ho nu siyaado, illa ya nu deeyig ja Pool. Gee-an kur siy ko zinjico. Illa nu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, na diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilino kaaw-an tak-tak kara. » Kar na rasiig, na deettu.

Nu janqig Pool Sezare

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnay ho na kaawiico aman : « Numon askirin miy pood maaya, in orok peesira daljay. Min nuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyon zinjico, in pat parrika ta aandor ku 6aa Sezare.† ²⁴ Imilonji oki pisay kuu iynji Pool in aapiye do wer ka gubeneer Peliks. » ²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki makumne do gubeneer, na kaawiji aman : ²⁶ « Gem kol gubeneer Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyjin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni naamiijin-an ka. Nu raka deenji. Wikin taat nu dortu kadar na Roominco, nu astu moginji‡ in askirnar, nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiji

† 23:23 'Sezare' : Na geeger tatiko. Na wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kid ka Zuuda.

‡ 23:27 'moginji' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwinji'.

kaawo. Paa ko, nu iyiig do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak di, nu ibintu kadar nu diyiji kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do danjaayner oki nu obaagdo. ³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna sooriya do gem-an a nuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naan naaminji. Kar nu kaawiico do nuur kuuk diyji kaaw-ak a nu 6aa sakkiyiin do weriñ. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat na kaawiico. Nu iyiig Pool in aando-at di nam do geeger ka Antipatriis. ³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeepu do werco Zeruzaleem. Nuur daljay in Pool gay, birtu in unco yoo Sezare. ³³ Min nu ottu Sezare, askirna-ak beriit maktumne-at do guberneer Peliks ho nu gaariijig Pool. ³⁴ Guberneer-ak garkiyiit maktumne-ata, kar na indiiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » Naar gay telkiiji aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min na dortu pa-ak, na telkiiji aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyji kaaw-ak, ya nu as di, kar gii talin kaawon. » Hiyya, na bertu izinne do askirnay, nuu iyiin Pool do ger kaak nu pintu do sultan *Herood.

24

Pool do unji ka guberneer Peliks

¹ Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daariñ astu min Zeruzaleem : nuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, in gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho in agindaw daariñ ku pey. Nu astu do unji ka guberneer Peliks ho nu sakkiyig Pool. ² Guberneer-ak naamtu gee a nu 6aa iyiin Pool. Min nu iyiiga, Tertuluus-ak ictu kaawo

aman : « Gem kol Guberneer, in barkin tanjin kat ni gasit aapiy do darre-anta. In ibine ka ariyon, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajin barkine do gamin okinco kuuk ni gastu min locin ay wiktine ho do wer okinji. ⁴ Kar gay, nu tanjilaacinnu dakina. Naar-ak baanu, berni botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-an naar gemno. Na barjilig Yuudinna okinco kuuk goy do duniiner ho na tatkuwco ka gee kuuk nu kolaag Nazariyenna. ⁶ Na rak nigin *ger ka Bundi oki. Do bi naar-ak ko, ni obiiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. Na imiliig Pool min do pisinni in rada. ⁸ Kar na kaawinti a ni 6aa sakkiyiin do unjin.]*^{*} Din kin meenjin guberneer indig gem-anka, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okinco kuuk goy do wer-ak ooyit kaaw-ata ho nu kaawtu a ta do botilti di.

Pool osa biy

¹⁰ Min naar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a naa kaawe. Ek di na kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, na kinke-an ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjin, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Bui do geriy. Kin meenji 6aa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Bundi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjilgigdo. ¹³ Gee-ak, nu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaawan waran do unjin. Ka seener, nu

* **24:8** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariñ ku Bui kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

aadaat Botol ta Iisa Masi taat ɲu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Buɲ ka aginiyte, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Buɲ a ɲaa nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar ɲuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taar-at ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Buɲdi ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Buɲdi. ¹⁸ Wiktin taat ɲu gasin do ger ka Buɲdi, nu siy ko zinƙar ar kaak *gaanuunte kaawtu. Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid'ka Aazi kat gasintu. Ya ɲu gin kaaw in nunu, zer ɲuur kat yaa ase ose binƙico do unjin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-aɲ, ɲuur ko kuuk hadire do wiktin taat ɲu sakkiiyin do unco ka agindaw ku seriiner, ɲuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tonƙo aman : “ Nun aamina kadar Buɲ asa nooyin gee ku mate. ” Wal do kaaw taar-an din ga, ɲu sakkiiyin anne ? »

²² Naar Peliks, ɲu kaawiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di ɲa diyiico do gee kuuk sakkiiyiig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tatƙaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar ɲa beriiji izinne do tatƙaw ka askirnar a Pool yaa goye do daɲaayner di. Kar ɲu rasiig us yaaji gade dak sooda ho ɲu diyiico do geenji a ɲuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do daɲaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daacyi Dursiil, ɲu astu talin

Pool. Daacyi ta Peliks, taar *Yu-udiɲca. Peliks ɲaamtu waan yaa iyiiɲ Pool ɲuu cokiyaɲji, ɲaa kaawe do bi ka imaan taat do Iisa Masi. ²⁵ Min ɲu iyiiiga, ɲa ictu kaawo. ɲa kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zinƙar ho do seriin ta Buɲdi taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar ɲa diyiji do Pool aman : « Dinƙa-aɲ deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naaɲ kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, ɲa diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in menaw ɲa kolgig a ɲuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin Pool min do daɲaayner asaan ɲa raka a Yuudinna yaaco aawe gala.†

25

Nu iyig Pool do unji ka Pestuus

¹ Min Pestuus ottu Sezare, ɲa gin mena subba di, kar ɲa uctu ho ɲa deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna, agindaw ku gay satkiner, in aginay daarin ku pey astu do unji ka Pestuus a ɲuu sakkiiyin Pool. ɲu wakiliiji ³ inde aman : « Baaɲu, ni raka a kii janƙin Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee kaawco a ɲuu deenji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, ɲaar goy daɲaayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko baawe. ⁵ Rason aginduwko yaan ɲaamin Sezare, ho ya gem-aɲ kat nige sa, kar ɲu sakkiiyonga. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu mena orok kan porpodi, kar ɲa yeeptu Sezare. Min ɲa ottu Sezare, ka kawtinti, ɲa deettu do wer ka seriiner ho ɲa bertu izinne a ɲuu iyin Pool ? ⁷ Min ɲu iyiiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho ɲu diyiji kaawin

† 24:27 ‘Peliks bal imilin Pool min do daɲaayner’ : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem ɲu obig daɲaayne elgin seer ho ɲa ginno oorne, zer ɲuu pikiɲji.

dakina kuuk ooma. Kar gay, ɲu bal gedire gaare baat ta sakuunco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala in *gaanuun ka Yuudinnar, wala in *ger ka Bunɗi, wala in sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di ɲa indiig Pool aman : « Ki raka ɓaawe Zeruzaleem kat nu ɓaan dukumin seriineɲ anner wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do unco ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Anner di ɲuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. ɲaar kin meenji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin oorne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, ɲaar-ak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk ɲu diyiiidu-an kat in botilcodo, waan ginno botol taat ɲaan iyin do unco. Di yaa pak, naa koliɲ sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat ɲaadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco in gay taayinji, kar ɲa kaawiji do Pool aman : « Min kin meenjin kat koliig ko sultan-aka, meenjin ɓaa wer ka sultan. »

Pool do unji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa in booy Bereniis astu Sezare a ɲu ɓaaji ooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat ɲu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do daɲaayner anne. ¹⁵ Wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daarin astu talindu, minnincó, daarin agindaw ku gay satkiner. ɲu astu sakkiyin gem-aka ho ɲu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni ɲumaag ja gem-ak in gee kuuk ɲu ginii kaawna kat ɲaa imile kaay unco. Ya ɲa bal imile kaay gay, ni

rasaakonɓado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne in nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu ɓaawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu ɲaamtu a ɲuu iyiin Pool do unɗu. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiiiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal ɲu diyji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ ɲu meeltu in Pool do bi ka abaadinco taɲco ho do maan gemir pa ɲu kolaag lisa. ɲaar mat ko, kar Pool gay a ɲa nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taar-an patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya ɲaa gedire ɓaa Zeruzaleem kat ɲuu gaasin kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar ɲa inditu a ɲa ɓaa do unji ka sultan ka Room. Anner kat ɲuuji dukumin seriiney. Paa ko, nu diyiiico do askirnar, ɲuu gooyinji do daɲaayner nam wiktin yaa nece taat naa iyinji do unji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiji do guberneer Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyin gem-anɓa. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki dorinji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa in Bereniis* istu gaminco ku sultinniidi ho ɲu ɓaawtu do ger ka tatik kaak gee ɲumgiyo. Wiktin ta ɲu unjitu do wer-aka, agindaw ku askirnar, in ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okinco ɲume, Pestuus ɲaamtu gee a ɲuuco iyinji Pool. ²⁴ Min ɲu iyiiiga, guberneer Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultinji ho in kunjo okinjo kuuk as anne-anɓu, ku talaag gem-anɓa : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. ɲu kaawdu ja Zeruzaleem, kar ɲu asiidu pey anne. Kar kaawco gay, a illa ɲuu deenji. ²⁵ Yampa, nun gay, dakji gasdo oorne taat nec iye muutuy. Min ɲaar kat rak ɓaawe do wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak,

* 25:23 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

nu bertu botol ta n̄uu iyin̄ji. ²⁶ Kar gay, nu taliy paa, nu ginno kaaw taat ta6 naaji siire do sultan do bi n̄aar-aka. Ek di nu iyiiḡ un̄ciḡ kiḡ meen̄ji sultan Agripa iḡ gee okiḡco kuuk n̄um-an̄ku. Ya ku deejit kaa-woy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷ Asaan ya lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa n̄aamin̄ Room. »

26

Pool osa biy do un̄ji ka sultan Agripa

¹ Do wer-ak, sultan *Agripa diyiiḡi do Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan̄. » Hiyya, Pool jaaltu pisin̄ji ho n̄a teestu ose biy aman : ² « Gem kol sultin̄ji, yiriyta-an̄ galdu. Nu iciy kaaw do un̄ji do kaawin̄ okiḡco kuuk Yuudinna diyiiḡu. ³ Yiriyta galdu pey asaan nu iban kadar kiḡ meen̄ji ibingig samaane aadanna okiḡco ku *Yuudinnar yoo kaawin̄co ku meelol. Do bi n̄aar-ak gay, ic subiraw ho cokiȳnu.

⁴ « Yuudinna okiḡco ibingig goyindu min nu dubile. N̄u ibingin̄ min nu uciy iḡ geendu ho wiktin̄ taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵ Nu aadiḡ goye ka Pariziyennar. Goye n̄aar-an̄ rada, pakgig goye okin̄ji ka abaadinte. Ya n̄u rakaw, gee-an̄ nec kaawe bir asaan n̄u ibingin̄ min daayum. ⁶ Kar diḡ gay, ya n̄u talaat kaawor, n̄u talaat asaan nu diḡ gelbner do kaaw taat Buḡ kaawiiḡo do aginiȳte a n̄aa gine. ⁷ Kaaw-at, Yuudinna okiḡco era a taa ase do werti. Tamba taat orok iḡ seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Buḡdi yiriyo aando do bi n̄aar-aka. Gem kol sultin̄ji, ki talaw, ya n̄u sakkiyaanu, n̄u sakkiyaan̄ do bi ka kaaw-an̄ di. ⁸ Kuḡ Yuudinna, maa di ku kaawiy a Buḡ gediraado nooyiḡ gee ku mate ?

⁹ « Ya do tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu pociḡ Iisa

ka Nazareet. ¹⁰ Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min do agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Buḡdi dakina do danaayner. Kar wiktin̄ taat n̄u rakiy deen̄co sa, nu ooye. ¹¹ Nu 6aay do ay ger ka salaaner, nu taa6iyiḡu a n̄uu rasin̄ imaanco. Iḡ dapinkor taat aale loco, nu taa6iyiḡu oki yoo do darrinay kuuk pey.

Pool kaawa maman Buḡ koliḡa (Akt 9.1-19,22.6-16)

¹² « Do bi n̄aar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beriidu izinne a naa 6aawe Damaas. ¹³ Gem kol sultin̄ji, iḡ yiriyo, wiktin̄ taat nu 6aayiy do botildi, tala kar maan iriḡtu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, iḡ eendu kuuk ni 6aay marti. ¹⁴ Do wer-ak, okintini, ni sollitu keder. Dora kar gaay ar ta gemor kolaanu iḡ kaaw ta *Yuudinnar aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taa6iyin̄ ampa ? Kiḡ kaan̄ bombo ar berki kaak n̄u koocaaga, kar kaan̄ ka bombin̄kaw-an̄ maalan di. ” ¹⁵ Nun gay aman : “ *Rabbine, kiḡ waa ? ” Kar Rabbin̄ gay telkiidu aman : “ N̄a nun Iisa kat ki taa6iyiy-an̄ka ! ¹⁶ Di n̄aar-ak, uc kay asin̄jiḡ. Nu bayniiḡin̄-an̄ a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe do geemir a nu bayin̄jiḡ yiriyta. Kar naan̄ bayne pey ho naan̄ gaare gamin̄ ku pey kiico kaawe. ¹⁷ Naan̄ n̄aame do gee kuuk Yuudinna iḡ kuuk Yuudinnado ho do werin̄-ak okiḡco, naan̄ gooye. ¹⁸ Nu n̄aamaaciḡ loco a ki 6aa piliḡ odinco. Kii imiliḡ min do gondikor, kii iyiḡ do portikaw. Kii imiliḡ min do pise ka *Seetanner, kii iyiḡ do Buḡdi. Ya n̄u diyiiḡ imaanco lotu, n̄uu gase saamiye ka zunuubinnico ho n̄uu gase pey haginco iḡ n̄uur kuuk Buḡ doḡtu. ” »

Pool osa do riy taat n̄a gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal pociin maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do gegirnay okinco ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geenco ibanno Bunj. Nu kaawiico a nuu ibinin niginco, nuu ase do Bunji ho nuu gine gamin kuuk gaara a ka seener nu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Bunji a nuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Bunj gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Bunji do unco ka gee okinco, gee kuuk aginda in kuuk naada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in nabiinna kaawtu min daayum a nuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya aman : “ Masi kaak Bunj doftu asa taabiye, naa mate ho na asa nooye awalle min do gee kuuk mate. Naa gaare do gee ku Yuudinna in kuuk Yuudinna do portikaw taat yaa iyin do botol ta jilindi. ” »

Pool kolaag sultan Agripa a naa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pestuus dukumiit kaawoy ho na jaaliit gaayay aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! » ²⁵ Pool gay yeepijiit aman : « Koonje, in karaamineñ, nu diyiiñ-an nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar na gin kabarre do gamin-an okinco. Do bi naar-an ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-an bal ase in cigile. ²⁷ Hadi kinke sultan Agripa, an kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin kat aaminaaco ! » ²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiji do Pool aman : « Do tanjin-at a hiyya, kiin

newsin ko kretiyeñ melen ansii di walla ? » ²⁹ Pool gay telkiiji aman : « Nu inda Bunj locin, yiriyta wal neginda, ki asa gine ar nunu, bal jinzirrina-an ku ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okinco kuuk cokiyaan din ka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in guberneer Pestuus, in Bereniis, ho in gee okinco kuuk goy in nuura. ³¹ Wiktin taat nu amiltu kara, nu kaawtu benannico aman : « Gem-an, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo danjaayne oki, nu obaagdo. » ³² Agripa gay diyiiji do Pestuus aman : « Zer yaa gem-an kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

27

Nu naamiig Pool Room

¹ Guberneer Pestuus ictu niyine a nuuni iye in markaba do unji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, nu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak nu kolaag Juliyuus ho nu berijig Pool do pisinji, in gee daarin ku pey kuuk goy do danjaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riy do sultan ho na gin askirna miya do aaroy. ² Ni neptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho na baa do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus naar gem sellen in Pool, ek di na beriji botol a na baa talin geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us naamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min naar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya, ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Liisi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho na baa do kid ka Itali. Hiyya, na

paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni neptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in taabine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey naamaani tonjo nam na todintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak nu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kid ka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy sood-sood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki nu kolaag « Bopoor* », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rada. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar†, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi naar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sintay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabe in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. » ¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar pocit kaaw ta Pool ho na diy kaay in kaaw ta gem ka sugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² Nu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-an kuuniyaado in menaw kuuk us diyaw. Do bi naar-ak ko, gee anuwco kaawtu a nuu deete min ede. Ya Bun ooy-ak, nu raka a nuu ote do bi ka barrer ka pey do kid ka Kreet kaak nu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyinjji samaane. Us abarro dakina.‡ Nu pakira a ya nu ot ede, nuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

* **27:8** 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'binjico ku barrinydi kuuk samaane'. † **27:9** 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka. ‡ **27:12** Ya gem unja do bi ka barrer ka Peniks-ak, na unja min nugil sood in gale ka pati wala in meeda sood in gale ka pati. Ansii ko, in siteene, us abarro pey dakin do wer-aka. § **27:14** 'Erakiloon' : Na us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, na uca min nugil sood in coke ka pati.

¹³ Jammiy sooda, nu awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampa-ak, gee ku markab-ak raka ko deete, nu pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min naar-ak, nu teeniig hadinne kaak ooma nu duuniig markaba awalle, ho nu deettu. Nu aadtu moota in kid ka Kreet. ¹⁴ Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat nu kolij « Erakiloon§ » paayiy min ka dambinay ku Kreet. ¹⁵ Kurumbiin-at naamiig markabni nam ni gedarro sinje unja. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us baay di. ¹⁶ Min pak-ak, ni birtu moota in kid kapak kaak nu kolaag Koda kaak goy datik amiydi. Wer-ak, kurumbiin ool dak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak nu duunig do aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool dak ko sooda, ni taabiyit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. ¹⁷ Nu teeniig markab-ak, nu iciiga ho nu diyiig kuwa do ka tatko. Kar nu zerdiiig markab kaak tatko-ak in mernan, pa naa dime. Nu gina kolaw paa nu solle do yir ka Sirt do kid ka Libi. Paa ko, nu duuntu maan aaro do amiydi yaa peyin markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us baay di. ¹⁸ Ka kawtinti, us wakila paa di. Hiyya, nu teestu oriin gaminco do barrer. ¹⁹ Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriig gamnay do barrer. ²⁰ Mena kuuk baay in unco, kurumbiin gay poc seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

²¹ Gee kuuk goy do markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu datikco ho na kaawiico aman : «

Gem kol sinjay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taabine ho kasaarne-an asaakonno. ²² Kar diñ gay, oboñ aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. ²³ Ka seener, in aando, *Rabbiner Bun kaak nu abdiyio naamduug dubiley. ²⁴ Kar dubil-ak kaawiidu aman : “ Pool, dak ginenno kolaw. Njuun ginin seriinen do unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Bun, naar sellen in kinke. Ampa-ak, naar jile in gee okinco kuuk do markaba. ” ²⁵ Di gem kol sinjay, oboñ aditko. Nun gin amaanaw do Bunji. Kaawoy sa yaa ase do botilti uudin taat na kaawiidu. ²⁶ Nu taliyan taate peye unja do kidkaak datik barrer. »

²⁷ Ni gin mena orok in poof min kurumbiin-at teestu. Ta deetinti do barre kaak nu koly Adriyatiik. In datik aando, gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote do kidar. ²⁸ Do bi naar-ak ko, nu ictu dambi kaak nu duuniig in merno ho nu acciig do amiydi a juu geeme baatin kuwiy. Baatin kuwiy gay nec orok subba in peesira meetir. Ni sinjitu unja sood, kar nu geemtu pey. Do wer-ak, nu gastu orok seer in porpoof meetir. ²⁹ Nu geemiy pa-ak, asaan nu gina kolaw kadar markabco akuun yaa dooye in dambay. Do bi naar-ak ko, nu ortu hadinnina poof duun aaro a juu peyin markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

³⁰ Min naar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiig markab kaak kapak-aka ho nu kaawtu a juu 6aa duunin hadinnina ku pey unja. Kar nu raada di. Nu raka nere min do markabar, juu rasiñ eenco. ³¹ Kar Pool gay diyiji do tatkaw ka askirnar in geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-an kat paay min do markabar, ku pakaado tak-tak.

» ³² Hiyya, askirna-ak dukumiig mernan kuuk nu duunit markab kaak kapak-aka, ho nu rasiig na deettu do amiydi keeji.

³³ Wiktin taat nu eriy wer yaa wale, Pool kaawiico aman : « Talon ja, gin mena orok in poof kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna. ³⁴ Dinja-an okumo dak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile zinjiko. Nu kaawaako pey, Bun yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » ³⁵ Min na kaawiico pa-ak, na ictu mappa ho na deltu barkin do Bunji do unco okinco. Kar na pirsiga ho nu teestu tee. ³⁶ Hiyya, juur okinco obtu gelbinco ho nu teetu. ³⁷ Okintini kuuk do markab-ak, ni nec gee miy seer in orok peesira in bijigiy (276). ³⁸ Min nu teetu, nu aaytu, teenco kaak dak-ak, nu oriig do barrer, paa kat, markab yaa dake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ib-ininji. Kar ni taltu wer rakki gin yiro. Paa ko, nu ictu niyine, ya taaco kuuniye, juu iyin markaba do wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, nu dukumiig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, nu rasiig do amiydi. Kar nu ipiriig pey mernan min do atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar nu duuntu zimilla berel do et ka unci. Paa kat, us akiliig yoo do yir-aka. ⁴¹ Nu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak dooy in yir kaak bayanno min do amiydi. Unji ka markabar orbitu do yiror ho na gedarro ko sinje unja. Kar baay ka markabar gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a juu deen gee ku danayner okinco. Paa kat, minnino rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jilin Pool. Paa ko, na todiico a juu ginenno riy taar-anta. Na

* 27:34 'durwey' : Werin daarin, nu kolaat a 'law ta kaar'.

kaawiico do nuur kuuk iban amay, nuu paaye awalle nam nu baayiy amile kara. ⁴⁴ Nuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho nu aadiŋco. Nu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okiŋco, nu amiltu cewey min do amiydi.

28

Pool do kid ka Maalt

¹ Min okintini amil cewey, nu kaawinti a kid-aŋ sinji Maalt. Na goy datik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu noke. Paa ko, nu naaminti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a naa leenŋco do aki. Kar wiktin ta na leeyiigu, aal umiig do pisinji ho na caaltu asaan ak cokiiji tonŋo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisinji-ak, nu kaawtu benanico aman : « Gem-aŋ, ka seener, naar daa gee. Min do amiydi diŋ sa na pake, kar seriin ta Buŋdi gay rasaagdo, naa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiig aal-ak do aki ho na bal aawe yoo maanna. ⁶ Okiŋco nu era akuun pisin yaa waase ho wal naa galeŋ ko bup di, naa mate. Nu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, nu ictu kaaw ta pey ho nu kaawtu aman : « Way, naar-aŋ oki buŋ rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak nu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, naar di kaaco. Na obinti ar sintay iŋ gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geriy. ⁸ Sando, takaan Publiyuus gay radaw. Ziŋkay tonŋo ho na tennaw. Na weya ka danlil. Min Pool doriit kaaw-at, na unjitu, na leeyiiji pisinji do kaay ho na salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk radaw ku pey doriit kabarre-at, nu asiig gas Pool ho na cooliigu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin

dakina. Wiktin taat ni rakiy nepe markaba nii deete, nu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goyту do kid ka Maalt koyin subba, kar ni neptu markaba. Markab-ak gay, nu kolaag « Diyoskuur » ho na min kid ka Aleksandri. Na goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni neptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammiytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jarbitu moota iŋ kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger naar-ak, ni gastu gee ku aamin do Iisa indinti a nii goye mena peesira iŋ nuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, nu uctu a nuuni naame. Nu naaminti do werin kuuk nu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ».* Min Pool taliigu, na deliiji barkin do Buŋdi ho na denjirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, nu beriiji izinne a naa goye ger keeji di. Do wer kaak na goyiy gay, gin askirince gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Buŋdi Room

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a nuu nume do weriy. Min nu numtu, na kaawiico aman : « Gem kol sintay, nun kaak ku taliyaŋ, nu obintu min Zeruzaleem ho nu sakkiyintu do unco ka gee ku Room kuuk goy annere. Nu obintu maalan di, wala nu nig iŋ geente, wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸ Min gee ku Room taliit kaawor, nu rak pikindu asaan nu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹ Kar

* 28:15 Wer ka nuŋiŋco-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

Yuudinna gay pooce ho kaaw-at gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaado loomayin ta sin̄ta ku darrer. ²⁰ Do bi n̄aar-ak ko, nu kolin̄ko gii n̄aame ho naako gaare baati. Kun̄ ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriyo. Do saan taar-ak ko, n̄u doodintu in̄ jinzirre. » ²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar gay telkiiji aman : « Nin anne, ni bal gase yoo maktumne rakki min Zuude taat kaawa biñ ho ginno sin̄ni kaak as min annere kaak nig biy in̄ kin̄ke. ²² Kar nin gay raka cokiyyin taat kin̄ meen̄ji pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo do botol taat ki aadiy-anta. » ²³ Hiyya, n̄u diytu yiriy rakki taat n̄uu n̄ume.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina n̄umtu pey do weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. N̄a gaariico *Meennaw ta Bun̄di. Ho n̄a bariya pey botol taat n̄aaco gedire do bi ka Iisa Masi min do *gaanuun ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar. ²⁴ Daarin̄ ooyit kaaw-ata ho daarin̄ gay poocta. ²⁵ Kaawco bal n̄ume ho n̄u raka deete. Do wer-ak, Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin ta Bun̄di kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi Ezaayi, taar ka seener.

²⁶ Ta kaawa aman :
“ Baa gasig gee-an̄ku ho kaawco aman :

Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷ Asaan kayco ku geemir-an̄ bombo,

deñginco amil lawa,

odinco, n̄u timingu,

pa n̄uu diye do gelbinco,

pa n̄uu dore in̄ deñginco,

pa n̄uu tale in̄ odinco,

N̄u poc jipte goyiñco in̄ nunu,

paa kat, nu baltu gedire coolin̄co.

”† »

²⁸ Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyon̄ do kayko, Bun̄ iyiiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk Yuudinna do. Gee n̄uur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata. » ²⁹ [Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna amiltu min do geriy ho n̄u teestu meelee benannico.]‡

³⁰ Min n̄aar-ak, Pool goytu pey elgin seer karaat do ger kaak n̄a ajjirtu-aka. Do geriy-ak, n̄a obaag ay gem kaak asa talin̄ji di. ³¹ Kar n̄a gaariicot Meennaw ta Bun̄di ho n̄a garkiyiigu do bi ka *Rabbin Iisa Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

† 28:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10. ‡ 28:29 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin̄ ku Bun̄di kuuk n̄u siirtu min awalle in̄ kaaw ta Grek.

Roomen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Room Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Room. Na siirit do wiktin taat na baayiy martaw ta subbin̄kar. Na raka iyin Kabarre ta Gala do dar-rico. Pool gaaraat garaaney a gee okiñco kuuk do adiy ka kidar gin zunuubinna. Kar Bun̄ gay elgi-igu, ya nu Yuudinna wala nu Yu-udinnado. Ka seener, Iisa Masi mat do bi kañco. Ampaa ko, gee okiñco kuuk aamin loci, Bun̄ yaa jiliñco, naa giniñco nuu goye in̄ botol do un̄ji. Jile naar-ak, Bun̄ berig maala bal kapuune do geemir ho in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, nuu n̄ume in̄ Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, gay riyor ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Bun̄ ko kolintu a naa kuuniye *paliine ho na do b̄intu a naa gaarin Kabarre ta Gala ta Bun̄di. ² Ta taar ko taat Bun̄ kaawtu min awalle in̄ bin̄ka ku nabiinnar a naate naaminti. Kaaw-at, nu siirit do Kitamner. ³⁻⁴ Ta kaawa do bi ka Ron̄ji Iisa Masi, naar ko *Rabbinte. Do bi ka ween̄ji kaak do duniiner, na min tamba ta sultan Dawuud. Kar in̄ Ruwwin ta Bun̄di gay, min na nooytu min do muuti, nu gaariig in̄ gudurre kadar na Ron̄ ka Bun̄di. ⁵ In̄ Iisa Masi, Bun̄ barkiyintu nu kuuniyту paliine a naa jaalin̄ sin̄ ku Iisa kuwa ho min do darrinay okiñco, naa iyin̄ gee dakina kuuk yaa aamine loci ho yaa karmiyin kaawoy. ⁶ Kun̄ oki min gee-aku,

kun̄ kuuk Bun̄* kolin̄ko a kuu gine geen̄ji ku Iisa Masi. ⁷ Nu siiraako do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room, kun̄ okiñko kuuk Bun̄ elgiiko ho na kolin̄ko a kuu kuuniye geen̄ji. Tatte Bun̄ in̄ *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin̄ko ho yaako iye aapiye.

Martaw taat Pool rakiy baa Room

⁸ Awalle-ak, naa delen̄ ja barkin do Bun̄di in̄ sin̄ ku Iisa Masi do bi kañko okiñko, asaan do duniin ok-intiti, gee kaawa do bi ka imaanko. ⁹⁻¹⁰ Ay wiktin taat nu inda Bun̄, nu rawatdo biko. Do taar-an, Bun̄ meen̄ji oki saadiner, naar kaak nu ginaaji riy ta gaare Kabarre ta Gala do bi ka Ron̄ji in̄ gelbin rakki. Na iban kadar nu inda doo do salaaner a ya na ooye, naadu pile botol, nu baako talin̄ko. ¹¹ Ka seener, nu gin niyin dakina a nu baako talin̄ko. Ansi-ak, naako iyin̄ maan kaak Ruwwin ta Bun̄di beriidu a naako den̄rin̄ko do imaanko. ¹² Pak taar-an oki, nu rakiy baa talin̄ko-ak a paa kat, ginte iske benannite do imaan taat n̄uminte okinte in̄ Iisa Masi.

¹³ Gem kol sin̄tay, nu raka kuu ibine do kayko kadar dees dakina, nu icgiy niyine a nu baako talin̄ko. Kar gay, yoo din̄ka, Bun̄ baldu pile misa botol. Nu raka kadar riyor taat naa gine do datikko-at yaa baa in̄ un̄ti ar kaak ta gintu do darrinay ku pey. ¹⁴ Riy taat Bun̄ beriidu-at a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee okiñco. Naa gaarin do nuur kuuk kayco pile† in̄ kuuk kayco dibire. Naa gaarin do nuur kuuk iban gamna in̄ kuuk ibanno. ¹⁵ Do bi naar-ak ko, nu rakiy baa gaarin Kabarre ta Gala do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room oki.

Gudurre ta Kabarre ta Gala

* **1:6** 'kun̄ kuuk Bun̄ kolin̄ko': Do Kitamne taat nu jiptitu in̄ nassariñca, gee daarin̄ jiptit kaaw-an a 'kun̄ kuuk Iisa Masi kolin̄ko'. † **1:14** 'kayco pile': Anne-an, Pool kaawa do bi ka Grekna in̄ kuuk Greknado. Awalle-ak, Grekna tala zin̄kico a nuur di gee kuuk iban goye ka duniiner kaak ta6. Kar gee okiñco kuuk pey gay, nu talaagu ar nu geenno.

16 Nu gaara Kabarre ta Gala bal sokañ. Ka seener, taar ko gudurre ta Bunđi taat ña jiliy ay gem kaak aamin do lisa Masi, ñuur kuuk *Yuudinna ja, kar kat kuuk Yuudinnado oki. 17 Asaan in Kabarreat, Bunđ gaara maman gee yaa goye in botol do unji. Nu goyiy in botol-ak, illa in imaan, min do teesindi yoo do gaasindi. Uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. »†

Zunuubinna ku gee kuuk Yuudinnado

18 Bunđ gaarit dapinkoy min kuwa ka samaaner do zunuubinna okinco ku geemir in giniñco kaak ñu giniy bal botol. In gamin ku samaanno-ak, ñu ticiit seen ta Bunđi. 19 Bunđ gaarit dapinkoy loco, asaan ka seener, ñu iban warañ gamin kuuk ñuu gedire ibine do bi ka Bunđi. Gamin-ak, Bunđ meenji kat gaarcogu. 20 Asaan min Bunđ kilgiyiit duniine, gamin ku Bunđi kuuk gee talgigdo ar gudurrey, Bunñuwiy, gee gedar ibiniñco min do riy taat ña giniyo ya ñu pakiraaco. Ñaar-ak, gee ginno botol taat ñuu imile kayco. 21 Nu ginno botol-ak, asaan in ibiniñco kaak ñu ibingig Bunđ-ak oki, ñu pooçji bere horoomine ho dele ka barkiner taat kuuniy loci. Kar gay, ñu jage nam ñu pakira do gamin kuuk gaaygigdo in maanna ho ñu rasiit gondikaw unjitu do gelbinco kaak jookum-aka. 22 Ya loco-ak, ñu gaara zinçico do unco ka geemir a ñu gin ilim. Kar sando, ñu oliyay. 23 Ampaa ko, ñu rasiig abdiye ka Bunđ kaak matdo ho gin *darjine a ñuu abdiye gamin kuuk maaniico di siytu. Gamin-ak, ñu waya ar diidi, wal gamin kuuk asiñco poodi, wal kuuk poypiya poypiyee, wal gemo. Kar gem gay, ñaar asa maten di.

24 Do saan taar-an ko, Bunđ rasiig ñu giniy gamin ku ginindido uudin taat gelbinco rakiy di. Ña rasiigu, ñu nigtu zinçico ku maaniico in gamin ku sokañ. 25 Nu makit seen ta Bunđ in raadine. Nu rasig abdiye in gine ka riyor do Bunđ kaak kilgiyig gamin okinco, kar gay, ñu abdiya gamin kuuk ña kilgiytu di, ho ñu gina riy loco. Kar sando, ña Bunđ kat gee oziliy elgin in elgina ! *Aamin.

26 Do saan taar-an ko, Bunđ rasiig ñu giniy gamin ku sokañ kuuk gelbinco elgiyo : daadi weydo in miday, illa ñu bariya zinçico daadi. 27 Miday oki gina pa, ñu weydo in daadi. Gelbinco kaak samaanno ñaamiig a illa ñuu bariye zinçico miday. Nu gina gamin ku sokañ benannico ho ampaa ko, in gamin kuuk ñu giniy-ak, ñuur maaniico gasiit kat tañco.

28 Uudin taat ñu pooç ibinin Bunđ, ña rasiig in pikirrico taat jookumata ho ansii ko, ñu giniy gamin kuuk gee gingigdo. 29 Gee ñuur-ak, gelbinco miin in ay biyaw ta gamin ku gallo : gamin kuuk in botilco do, kuuk samaanno, ele ka gamin ku geemir ho motol. Gelbinco miin in hasuudinaw, dee ka geemir, giduwa, tee ka geemir in neendaw ho gamin ku pey kuuk arro. Nu diya raadin do geemir 30 ho ñu osa gee. Nu adin ku Bunđi, ñu is binça, ñu ñapal ho ñu dela gonçuminco. Nu imila gamin kuuk jookumo min do kayco kuuk gee bal taliñ yiriy rakki. Nu karmiygigdo aginiyco. 31 Pikirrico bal baati ho ñu necgitdo kaawco. Nu ello gee ho ñu tallo amindaw ta geemir. 32 Nu ibingit tam seriin ta Bunđi taat kaawa a gee kuuk ginaag gamin-an, tañco-at, illa muutu. Kar in taar-at oki, ñu goy di ginaag gaminco-aku, ho pey, ñu ozilaag ñuur kuuk gina gamin ar ñuur-anjku.

† 1:17 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

2

Dukume ka seriin ta Bunđi

¹ Kin kaak gina zin a ki gay dukume seriiner, ya ki waa oki, ki ginno botol taat kii imile kaan. Paa ko, wiktin taat ki dukuma seriin do gem ka pey, bin ka meenji di diyaacin, asaan kin oki gina jookumo ar naara. ² Gi iban kadar Bunđ dukumaaco seriin in botilti do nuur kuuk gina gamin kuuk jookum-aku. ³ Kin kaak dukuma seriin do geemir do gamin ku jookumo kuuk nu giniyo, kar kin meenjin oki ginaagu, ki pakira a kii pake min do seriin ta Bunđi walla? ⁴ Sellinkaw ta Bunđi taat dakina, ki ginaat bees walla? Subirruwiy ho dalulluwiy, ki ginaag ar maan kaak maala walla? Ki ibanno kadar Bunđ ginaaji sellinkaw a kii ibinin niginjin ho kii jipte goyinjin walla? ⁵ Kar gay, denginan amil lawa ho ki pooç jiptin goyinji. Paa ko, ki meenjin di iytu omaayin yaarko do kaan do yiriy taat Bunđ yaa gaarin dapinkoy. Do yiriy taar-at, Bunđ yaaco dukume seriin do geemir in botilti ⁶ ho ay gem di, naaji kappiyin hagin ta riy taat na gintu. ⁷ Do nuur kuuk zeeda gine sellinkaw a Bunđ yaaco bere *darjine, horoomine ho goye ka gaasdo gay, Bunđ yaaco berin goye-aka. ⁸ Kar gay, gee daarin bariya gamin kuuk galco di, ho ampaa ko, nu poociit seen ta Bunđi, nu rasiig ziniko nu unjiy do gamin kuuk in botilcodo. Do gee nuur-ak, Bunđ yaa paayin dapinkoy taat na dapiniico aale. ⁹ Ka seener, do nuur kuuk gina jookum gay, Bunđ yaa taabiin ko taabiye. Taa bin taar-at yaa gasin ja *Yuudinna, nuur kuuk dorit kaaw ta Bunđi awalle, ho taa gasin nuur kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Kar do nuur kuuk gina sellinkaw gay, Bunđ yaaco bere darjine, horoomine ho naaco iye aapiye. Gamin-an, Bunđ yaa berin ja do Yuudinnar, nuur kuuk

dorit kaaw ta Bunđi awalle, ho naa berin do nuur kuuk Yuudinnado oki. ¹¹ Asaan Bunđ, naar eerro gee.

¹² Gee okinco kuuk gina zunuu-binna ho ibingido *gaanuun kaak Muusa siirtu yaa mate bal seriin taat gaanuun-ak yaaco dukume. Kar nuur okinco kuuk gina zunuu-binna ho kuuk ibingig gaanuun gay, nuuco dukume seriin in gaanuun-aka. ¹³ Asaan gee kuuk cokiyaag gaanuun in denginco di, Bunđ talgido a nu goy in botol do unji, illa nuur kuuk karmiyaaga. ¹⁴ Gee kuuk Yuudinnado, nuur ibingido gaanuun ka Muusa. Kar sando, nu ibingig do gelbinco maan kaak kuuniy in gaanuun. Ampaa ko, werin daarin, nu ginny maan kaak gaanuun kaawtu, asaan gaanuun-ak goy do gelbinco. ¹⁵ Ampa-ak, nu gaara kadar maan kaak gaanuun kaawtu-ak, ar Bunđ diyig do gelbinco. Pikirrico oki gaara pa, asaan ya nu gina taat jookumo, ta aditco ku maaniico di yaaco diye kaawo. Ho ya nu gina taat samaan gay, taar di oki yaa imilinc. ¹⁶ Gamin okinco-an yaa bayne do yiriy taat Bunđ yaa dukume seriine. Uudin taat nu gaariy Kabarre ta Gala, do yiriy taar-at, Bunđ yaa dukume seriin in botol ta Iisa Masi do gamin okinco kuuk gee cigiltu do gelbinco.

Yuudinna in gaanuun ka Muusa

¹⁷ Kar kin kaak kaawa a ki *Yuudince, ki diya gelbinen do *gaanuundi ho ki dapiliy a ki gem ka Bunđi. ¹⁸ Do tanjin a ki ibingit taat Bunđ rakiyo ho in bilde kaak ki gastu min do gaanuundi, ki iban do6e taat samaane. ¹⁹ Ki tala zin a ki nec daane noolna. Ki pakira a kin portikaw taat yaa ceerin nuur kuuk goy do gondikor. ²⁰ Ki pakira a ki nec bilde gee kuuk kayco dibire in nuur kuuk ar koogina do imaandi, asaan kin pakira kadar in gaanuun, ki gin ibine kaak ta6 ho

in seen ta Bunji okintiti. ²¹ Ansi-ak, kin bilda kat gee ku pey, kar maa di ki bildigiyo zin ka meenjin ? Kin di a « dakonj kokinenno », kar maa di kin gay kokiniyo ? ²² Kin di a « mitko in daatko, nuu kokinenno kara », kar maa di kin gay kokiniyo daadi ? Kin yilaag bunay, kar maa di ki kokiniyo gamin kuuk nu bertu *satkin do geriyo. ²³ Kin dapilaw do bi ka gaanuun ka Muusa, kar maa di ki karmiyigido gaanuun-aka ? Ansi-ak, ki nigig sin ku Bunji. ²⁴ Ka seener, do Kitamner, nu siir aman : « Do bi kanjon di, gee kuuk Yuudinnado nigiy binjico in Bunj. »*

²⁵ Ka seener, Bunj kaaw a kuu *dukume selno yaa gaare kadar ku geenji. Dukume ka seljol naar-an samaane ya ku karmiyaag gaanuun. Kar ya ku karmiyigido gay, ar nu balko dukume selno. ²⁶ Kar gay, do gem kaak karmiyaag gaanuun, ya nu balji dukume selno oki, Bunj yaa talin ar na dukum ko selno. ²⁷ Ka seener, nu berkonj gaanuun do pisinjo ho nu dukumko selno. Kar ya ku karmiyigido gaanuun, naar kaak nu balji dukume selno ho karmiyaaga-ak yaako dukume seriine. ²⁸ Asaan Yuudince kaak ta6, nu ibingido min do gamnay kuuk gee talaagu, ho dukume ka seljol kaak ta6 oki, nu ibingido min do deley†. ²⁹ Kar Yuudince kaak ta6, illa nu ibinaag min do gelbiney, ho dukume ka seljol kaak ta6 gay, naar maan kaak Ruwwin ta Bunji giniyo do gelbin ka gemor, yampa, na naarro kaak nu siirtu do gaanuundi. Yuudince kaak ta6-ak gasdo ozile min do gemir, illa min do meenji Bunj.

3

¹ Ampa-ak, *Yuudinnaw gay,

* **2:24** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.5. † **2:28** 'deley' : Werin daarin, nu kaawa a 'doley'.

* **3:4** Wer ka gase kaawor do Soom 51.6.

galilti maa ? Ho dukume ka seljol-ak gay, galiliyo maa ? ² Ka seener, galilco dakina do ay maanna. Asaan awalle-ak, Bunj iyig ya kaawnay do Yuudinnar. ³ Ka seener, Yuudinna daarin bal necin kaaw taat Bunj kaawiico. Kar gay, taar-an yaaji tode do Bunji naa necin tanji walla ? ⁴ Ha'a, todaajido ! Ya gee okinco kaawa raadine oki, Bunj, naar gin seene. Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman :

« Gem kol *Rabbiney, min do kaawon di,
gee ibinaacin a ki baa in botol
ho do wer ka seriiner, kin di nosiraw. »*

⁵ Naako gaare maman gee daarin pakiriyo. Gee-ak diya aman : « Ka seener, ni jag min botol taat samaane. Kar gay, jaginni-ak gaayaag gee a nuu tale waran kadar Bunj gina ay maan in botiliyo. Ya jaginni gaayaag gee, maa di Bunj yaa paayin dapinkoy kaani ? » Gee-ak gin botol taat nu kaawe ampa walla ? ⁶ Ha'a, ginno. Ya Bunj ginno ay maanna in botiliyo-ak, maman naa gedire dukume seriine do gee ku duniiner okinco ?

⁷ Kar gem ka pey yaa diye aman : « Ka seener, nu raade. Kar gay, raadindu-ak gaayaag gee a nuu talin waran seen ta Bunji. Ampa ko, gee yaa ozilinj gaay in gaayo. Kar ya raadindu-ak kat naamaag gee nu oziliyo Bunj, maa di, seriin ta Bunji yaan obindu ar gem kaak gin zunuubinna ? » ⁸ Kar ya kaaw-an kat samaane gay, maa di gi kaawido aman : « Gininte gamin kuuk samaanno a nuur kuuk samaane yaa amile minnino ? » Ka seener, gee daarin osaan a nu meendu kat kaaw pa. Kar sando, nu raada di. Gee-ak, illa nuu gasin tanjo.

Ginno gem kaak baa in botol do unji ka Bunđi

⁹ In taar-an gay, gii kaawe pey maa ? Ginte *Yuudinna, gi pakgig gee ku pey walla ? Ha'a, pakgigdo. Nu gaarko min awalle kadar gee okinco unje kayco do zunuubin-nar, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman :

« Ginno gem kaak baa in botol do unji ka Bunđi,
yoo rakki oki ginno.

¹¹ Ginno gem kaak gin pikirre ta ta6.

Ginno gem kaak bariya botol ta Bunđi.

¹² Gee okinco amil min botol taat samãane
ho okinco, pikirrico jag min seen ta Bunđi.

Ginno gem kaak gina sellin kaw, yoo rakki oki ginno.†

¹³ Gee-ak, kaawin kuuk amila min do korkorinco‡ iya muutu.

Lesisco imila kaawin ku caaciyindi ho bin kico gay amila kaawin kuuk ar kop ta aalol.§

¹⁴ Min bin kico-ak, amila suruupine in kaawin ku yuutu.*

¹⁵ In asinco kuuk caway-ak, nu gadgiy dee gee.

¹⁶ Do ay botol taat nu aadiy-at, nu iya taa bine in nige ka werdi.

¹⁷ Nu bal ibinin botol ta aapiyer.†

¹⁸ Nu ginno kolaw bat do Bunđi. »‡

¹⁹ Sando, gi iban kadar kaawin okinco kuuk nu siirtu do *gaanu-undi, nu siirig do nuur kuuk gaanuun goy do kayco. Paa kat, yoo gemo gasyido botol taat naa imile kaay. Seriin ta Bunđi yaa obin gee ku duniiner okinco, asaan okinco, nu nig do unji. ²⁰ Ansi-ak, Bun talaado gemo a na goy in botol do unji asaan na karmiyaag

gaanuun. Ka seener gay, gaanuun-ak, illa na gaayaag gee a nu ibinin zunuubinnico.

Bun giniig gee goyiy in botol do unji in imaan

²¹ Kar din gay, Bun gaarte man na giniite gi goyiy in botol do unji. Na giniite ansi-ak, na balte gininte in botol ta gaanu-undi. Taar-an ar kaak gaanuun ka Muusa in nabiinna kaawit ko min awalle. ²² Bun ginaag gee goyiy in botol do unji do bi ka imaanco taat do Iisa Masi. Na giniy ampa-ak do gee okinco kuuk aamin in naara. Gee okinco, nuur sawa di, ²³ asaan okinco, nu gin zunuubin-na, ho okinco, datikco dukum in Bun ka *darjiner. ²⁴ Kar Bun gay, in barkiney, na ginaag gee goyiy in botol do unji, bal kapuune, in jile kaak Iisa Masi jiliig gee min do zunuubinnico. ²⁵⁻²⁶ Ar tanga kaak nu beriy *satkine do saamiye ka zunuubinnar, Bun berig Iisa a nuur kuuk aamin in naara yaa gase saamiye ka zunuubinnico. Ampaa ko, Bun gaartu a na ginaag ay maanna in botiliy. Awalle, na gin riy in botilti wiktin taat na ictu subirraw ho na rasig gee kuuk gin zunuubinna bal seriine. Din gay, Bun gaaraat pey riyoy taat in botilti ho na ginaag naar kaak obit imaan taat do Iisa Masi yaa goye in botol do unji.

²⁷ Ampa-ak gay, waa kaak yaa dapile ? Ginno yoo waanna ! Waan dapiliydo-ak, asaan taat tiyaw do unji ka Bunđi-at, ta riydo taat gi giniyo, kar gay, illa imaan taat gi aaminiyo. ²⁸ Maan kaak naa kaawe-an ko kaak ni kaawiy do geemir : gem kaak goy in botol do unji ka Bunđi, goy in botol ta imaan, yampa, na goydo do saan taat na

† 3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 14.1-3 ho 53.2-4. ‡ 3:13 'korkorinco' : Werin daarin, nu kaawa a 'korlinco'. § 3:13 Wer ka gase kaawor do Soom 5.10 ho 140.4. * 3:14 Wer ka gase kaawor do Soom 10.7. † 3:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.7-8. ‡ 3:18 Wer ka gase kaawor do Soom 36.2.

karmiyaag gaanuun. ²⁹ Buñ, ñaar ka *Yuudinnar di walla ? Ha'a, ñaar Buñ ka gee okiñco, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ³⁰ Asaan Buñ, ñaar rakki di, ho gee kuuk Yuudinna, ña ginaag a ñuu goye in botol do unji do saan ta imaanco, ho kuuk Yuudinnado oki, ña ginaag a ñuu goye in botol-ak do saan ta imaanco. ³¹ Ya ni kaawa pa-ak, ni talaag gaanuun ar maan kaak maala walla ? Ha'a, talgigdo ! Kar seener, ni talaag gaanuun ar kaak Buñ taliiga.

4

Maan kaak Ibraayim gaariyo

¹ Pakironj do goyinji ka tatte Ibraayim. Maa kaak asji ? Gii kaawe kat maa do bi kanji ? ² Buñ ginig a ña goy in botol do unji. Ya ña ginig do bi ka riy taat ña giniyo, zer ña gin botol taat ñaa dapile. Kar do unji ka Buñdi gay, ña ginno botol taat ñaa dapile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ibraayim, ñaar diy gelbiney in Buñ. Do bi ka imaanji-at ko, Buñ taliig a ña goy in botol do unji. »* ⁴ Ka seener, gem kaak gina riyo, ñu kappiyaaji. Maan kaak ñu kappiyiiji-ak, ñaar bere ka maalanno, ñaar maan kaak waaliyaaga. ⁵ Ña Buñ kat ginaag gay zunuubinnar, ñu goyiy in botol do unji. Pa-ak, gem kaak bal gine riyo ho kaak aamin in ñaara, do bi ka imaanji-ata, Buñ talaag a ña goy in botol do unji. ⁶ Do bi ka gee kuuk bal gine riyo ho Buñ taliig a ñu goy in botol-ak, sultan Dawuud kaaw paa do bi ka barkin taat Buñ beriico aman :

⁷ « Galal do ñuur kuuk Buñ saamiycog zunuubinnico ho niginco sa, ña imilcog tak-tak !

⁸ Galal do gem kaak *Rabbin Buñ talaag zunuubinnay

ar ñu ginno do kaay ka meenji gem-aka ! »†

⁹ Barkin-at, taar do *Yuudinnar di walla ? Ha'a, gee kuuk Yuudinnado oki yaa aaciye do barkin-ata. Uudin taat ni kaawtu dak ko awalle, do bi ka imaanji, Buñ taliig Ibraayim a ña goy in botol do unji. ¹⁰ Wiktin taat Buñ taliig a ña goy in botol-ak, ñu *dukumji ko selno walla ? Ha'a, do wiktin taar-at, ñu balji dukume misa ! ¹¹ Ba aaro, Buñ kaawji a ñaa dukume selno. Ñaar-aj maan kaak gaara kadar do bi ka imaanji, ña goy in botol do unji min ña bal dukume misa selno. Ampaa ko, Ibraayim kuuniytu tacco ka gee okiñco kuuk aamine bal dukume ka selnol. Gee-ak, do bi ka imaanco-at, ñuur oki, Buñ taliig a ñu goy in botol do unji. ¹² Ña tacco oki ka ñuur kuuk, ya ñu dukum selno oki, ñu ic botol ta imaandi. Gee ñuur-ak, goy in imaanco ar tatte Ibraayim min ña bal dukume selno.

Goye kaak in botol do unji ka Buñdi

¹³ Buñ kaawji do Ibraayim ho do kogin ku koginay a ñaaco berin duniin loco. Ya Buñ kaawji ampa-ak, ña balji kaawe do bi ka karaaminey taat ña karmiya *gaanuun. Ña kaawiji pa-ak, asaan do bi ka imaanji, ña taliig a ña goy in botol do unji. ¹⁴ Ya gee kuuk karmiyaag gaanuun keeco di yaa gasin taat Buñ kaawtu-at, gee kuuk aamin do Buñdi-ak, imaanco yaa gine maan ka maala ho maan kaak Buñ kaawtu a ñaaco bere-ak oki, ñaar bal baay. ¹⁵ Ka seener, gaanuun-ak iya dapinko ta Buñdi do geemir. Kar do wer kaak gaanuun ginno gay, ginno ñepide ka gaanuundi oki.

¹⁶ Do bi ñaar-ak ko, maan kaak Buñ kaawtu a ñaa bere-ak, ña kaawig do ñuur kuuk aamin loci

* 4:3 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. †

4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 32.1-2.

a ŋuu ibine dɔ kayco kadar Buŋ beraag maanna-ak maala bal kapuune dɔ koogin ku Ibraayim okiŋco dɔ saan ta imaanco. Na kaawaag maanna-ak dɔ ŋuur kuuk aada gaanuun ho ŋa kaawaag oki dɔ ŋuur kuuk aamina dɔ Buŋdi ar Ibraayim, ŋaar tatte okinte. ¹⁷ Uudin taat Kitamne kaawtu aman : « Nu giniŋciŋ tacco ka gee ku darrinay dakina. »[†] Na aamin iŋ Buŋ ho diŋ ŋa goy ar tatte dɔ unji. Buŋ-ak, ŋaar ko kaak nooyaag gee ho iŋ kaawoy di, ŋa kilgiyiig gamin kuuk ginno awalle. ¹⁸ Ibraayim diy gelbiney iŋ maan kaak Buŋ kaawtu ho ŋa aamin loci. Do wiktin taar-at, gee gay pakira a wal ŋa ginno botol taat ŋaa gasiŋ maan kaak ŋa eriy min dɔ Buŋdi. Do bi ka imaanji-at ko, ŋa gintu tacco ka tamba dakina uudin taat Buŋ kaawiji aman : « Kooginaŋ asa gine dakin aale. »[§] ¹⁹ Min Buŋ kaawiji pak, Ibraayim iban kadar ŋa zaɓ ko ho daacy Zaara oki mogina. Kar wiktin taat elginay gaay ko nece miya, ŋa ob di tirit dɔ imaan. ²⁰ Do maan kaak Buŋ kaawiji a ŋaaji bere-ak, imaanji bal arme. Kar gay, imaanji-at berji gudurre ho ŋa deltu barkin dɔ Buŋdi. ²¹ Na iban dɔ kaay kadar Buŋ gin gudurre taat ŋaa necin kaawoy. ²² Do bi ŋaar-ak ko, Buŋ talig Ibraayim a ŋa goy iŋ botol dɔ unji. ²³ Wiktin taat ŋu kaawtu dɔ Kitamner aman : « Buŋ talig a ŋa goy iŋ botol », ŋu bal kaawe dɔ Ibraayim keeji di. ²⁴ Kar gay, ta lote oki. Asaan dɔ bi ka imaante, Buŋ talaate a gi goy iŋ botol dɔ unji. Ka seener, gi diy gelbinte iŋ ŋaar kaak nooyig Rabbinte Iisa min dɔ muuti. ²⁵ Do bi ka zunuubinnite, Buŋ berig Iisa dɔ pise ka geemir a ŋuu deenji ho ŋa nooyig min dɔ muuti a Buŋ yaate gininte gii goye iŋ botol dɔ unji.

5

Jile kaak Iisa Masi jiliite

¹ Ansii ko, Buŋ gininte gi goyiy iŋ botol dɔ unji dɔ bi ka imaante, ho dɔ saan ta *Rabbinte Iisa Masi ko, diŋ gi goyiy dɔ aapiyer iŋ Buŋ. ² Iŋ Iisa ho dɔ bi ka imaante, gi gin botol gii gase barkin min dɔ Buŋdi, ho gi obtu tirit dɔ barkinata. Ho maan kaak yaate ale gala-ak, ŋa diye kaak gi diytu gelbinte a gii gase hagin ta *darjin ta Buŋdi. ³ Min kaatiya, ya taabiŋ gasinte oki, galte, asaan gi iban kadar taabiŋ-at gaayaate gi iciy subirraw. ⁴ Ho ya gi ic subirraw, ta gaayaate gi goyiy bombo dɔ gecindi. Kar ya gi goyiy bombo dɔ gecindi-ak, ta gaayaate gi eriy iŋ gelbin rakki taat Buŋ kaawtu. ⁵ Ho ere kaak gi eriy-ak kacaatenno, asaan iŋ Ruwwiney taat ŋa beriite, Buŋ gaarte kadar ŋa elgiite dakina.

⁶ Ka seener, dɔ wiktin taat gi gedarro imile kayte, Iisa Masi mat dɔ bi ka gay zunuubinnar. Muutuy-at, taar dɔ wiktin taat Buŋ diytu. ⁷ Do duniiner, gi iban kadar gee sood di yaa ooye muutu dɔ gaay ta gem ka pey. Akuun yaa goyen di gee kuuk yaa ooye mate dɔ gaay ta ŋaar kaak ɓaa iŋ botol wala kaak sellen. ⁸ Kar Buŋ gay gaarte maman ŋa elgiite : wiktin taat gi goy misa gay zunuubinnar, Iisa Masi astu mat dɔ saan tante. ⁹ Iŋ muutuy taat ŋa mattu dɔ saan tante, diŋ Buŋ ginaate a gi goy iŋ botol dɔ unji. Ansi-ak, ibininte tak kadar Iisa Masi yaate jilinte min dɔ dapiŋko ta Buŋdi. ¹⁰ Awalle, wiktin taat gi goy misa adin ku Buŋdi, Buŋ amrinte iŋ meenji iŋ botol ta muut ta Ronji Iisa Masi. Ka seener, ya ŋa amrinte iŋ muut ta Ronji-at, gi iban tak kadar ŋaate jilinte oki iŋ nooyiŋji. ¹¹ Min kaatiya, gi aacyaw dɔ unji ka Buŋdi dɔ saan

[†] 4:17 Wer ka gase kaawor dɔ Zeneez 17.5. [§] 4:18 Wer ka gase kaawor dɔ Zeneez 15.5.

ta Rabbinte Iisa Masi kaak diŋ amrinte in Buŋ.

Tatte Aadum in Rabbinte Iisa Masi

¹² In botol ta gem rakki di, zunuubinna unjitu do duniiner. Zunuubinna unje in gem kaak nu kolaag Aadum ho zunuubinna-ak iya muutu. Muut-at astu do gee okiŋco, asaan gee okiŋco gin zunuubinna. ¹³ Ka seener, min Buŋ bal berin misa *gaanuun do Muusa, zunuubinna goy ko do duniiner. Kar gay, uudin taat gaanuun-ak ginno misa, Buŋ talaag zunuubinna-ak ar nu ginno do kaay ka gemor. ¹⁴ Sando, min wiktin ta Aadum yoo ta Muusa, muut diyco pise do gee okiŋco. Aadum, naar pooç karmiyin taat Buŋ kaawiji. Kar muut gay, taar diyco pise yoo do nuur kuuk zunuubinnico sawado in ku Aadum.

Aadum gaara naar kaak as ba aaro, naar ko Iisa Masi. ¹⁵ Kar gay, barkin taat Buŋ beriy bal kapuune, taar pakgig nige ka Aadum serek. Ka seener, do bi ka nige ka gem rakki di, gee dakina mattu. Kar gay, bere kaak Buŋ beriite in gem rakki di-ak, pakgig serek. Bere-ak, Buŋ berig in Iisa Masi bal kapuune ho ta oyaw do gee dakina. ¹⁶ Talon kat maan kaak nige ka gem rakki iytu ho maan kaak barkin ta Buŋdi iytu ! Ka seener, seriin taat oba gee astu do duniiner in nige ka gem rakki di ho ta obiig gee dakina. Kar barkin ta Buŋdi gay, in nige kaak gee nigtu dakin-ak oki, ta iyaag gee dakina a nuu goye in botol do unji ka Buŋdi. ¹⁷ Ka seener, ya in gem rakki di ho in niginji kaak rakki di, muut diytu pise do gee ku duniiner, ibininte oki tak do kayte kadar in Iisa Masi kaak rakki di, gi gasiy bere ho in barkine min do Buŋdi, taat pakgig gamin okiŋco. Bere-ak, naar ko Buŋ giniite gi goyiy in botol

do unji. Paa ko, gii gase goye kaak ta6 ho gii hokumiye in njaara.

¹⁸ Ansii ko, uudin taat nige ka gem rakki di iyaag gee okiŋco a seriin ta Buŋdi yaa obiŋco, ampaa di oki, in riy taat in botol ta gem rakki di gintu, gee okiŋco nec imile kayco min do seriiner ho nuu gase goye kaak ta6. ¹⁹ Gem rakki di pooç karmiyin taat Buŋ kaawiji ho gee dakina unjitu do zunuubinnar, ampaa di oki, gem rakki di ooy karmiyit taat Buŋ kaawiji ho gee dakina Buŋ giniig nu goyiy in botol do unji.

²⁰ Min Buŋ berig gaanuun do Muusa, zunuubinna ku geemir gaaya gaayen di. Kar do wer kaak zunuubinna gaaya gaayen di gay, barkin ta Buŋdi oki goy dakin dakina pakgigu. ²¹ Awalle, zunuubinna gaara gudurrico in muutu. Kar diŋ gay, in *Rabbinte Iisa Masi, barkin ta Buŋdi gaara gudurriti in gine kaak Buŋ giniite gi goyiy in botol do unji ho in naar ko, gii gase goye ka gaasdo.

6

Barkin ta Buŋdi imilinte min do zunuubinnar

¹ Naar-ak, gii kaawen kat maa ? Gee daarin kaawa a guna nuu gine zunuubinna, paa kat, barkin ta Buŋdi yaa gine dakin gaay in gaayo. Kaaw-at do botilti walla ? ² Ha'a, ta do botiltido ! Ya gi pakira do zunuubinnar, gi ar gee kuuk mate, ho paa kat, zunuubinna gediraado nuute diye pise. In taar-an gay, maman gii unje pey kayte do gine ka zunuubinnar ? ³ Ku ibanno kadar ginte okinte kuuk nu *batiziyinte, gi num in Iisa Masi ho ansi-ak, gi num in muutuy oki. ⁴ In batem-ak, ar gi mate ho nu tiisinte in njaara. Paa kat, ar kaak Tatte Buŋ nooyig Iisa Masi in gudurre ta *darjiney, ginte oki, gii goye goye kaak marbinto.

⁵ Ka seener, ya gi num in Iisa Masi in muut ar tanji, gii nume oki in njaara in nooye kaak ar kanji. ⁶ Ibininte tak kadar goyinte kaak awalle-ak, nu doodig ka etor in Iisa Masi. Paa kat, goye njaar-ak idtu jot ho gi giniydo pey berrin ku zunuubinnar. ⁷ Gi giniydo pey berrina-ak, asaan gem kaak mate, njaar imil ko kaay min do gudurre ta zunuubinnar. ⁸ Sando, ya gi mat in Iisa Masi, gi iban ko tak kadar gii goye oki in njaara. ⁹ Gi iban oki kadar Bun njooyig Iisa Masi min do muuti ho na mataado pey tak-tak. Muut bal gine pey gudurre loci. ¹⁰ Asaan muutuy-at, taar mena rakki di gaasiititi do bi ka zunuubinnar. Kar din gay, na goya, ho goyinjii-ak, njaar do Bun di. ¹¹ Ampa-ak, kunjo oki, do unjo ka zunuubinnar, talon zinjiko ar ku mate, ho do unji ka Bun di, talon zinjiko ar ku goy mento in nume kaak ku numtu in Iisa Masi.

¹² Njaar-ak, dakon rasenno zunuubinna yaaco gedire do zinjiko kuuk goy ku muuti di. Dakon ooyenno nuuko naaminjo kuu aade galal ta zinjikon di. ¹³ Dakon berenno zinjiko do zunuubinnar a *Seetanne yaa gine in nuur gamin kuuk in botilco do. Kun ar gee kuuk mate ho din goy mento. Ampa-ak, beron zinjiko do Bun di a Bun yaa gine in nuur ay maanna in botiliy. ¹⁴ Njaar-ak, zunuubinna gediraakonno pey, asaan *gaanuun goydo pey do kayko, kar gay, ku goy do barkin ta Bun di.

Gine ka riyor kaak in botiliy

¹⁵ In taar-an gay, gi kaawe pey maa ? Ya gaanuun goydo do kayte ho gi goy do barkin ta Bun di, njaar-an maan kaak beraate botol gii gine zunuubinna walla ? Ha'a, ginno ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Ya ku ooy waan yaa goye kaako a kuu karmiynji ar berrinay, kuu gine berrinay ku ta6

ku njaar kaak ku karmiyyo. Ya ku karmiya zunuubinna kuuk iyaako do muuti, kuu gine berrinco, ho ya ku karmiya Bun kaak yaako ginjiko kuu goye in botol do unji, kuu gine oki berrinay. ¹⁷ Njaar-ak, ozilinten Bun, asaan awalle kun berrina ku zunuubinnar ho din gay, ku obig bilde kaak nu bildinjo in gelbin rakki. ¹⁸ Din Bun imilinjo min do zunuubinnar ho ku gin ko berrin kunji a kuu gine riy taat in botilti. ¹⁹ Nu kaawaako in kaawin ku gamin kuuk kuuniya do duniiner di, asaan pikirriko, taar ta geemir di. Awalle, ku ber zinjiko okinjo a kuu gine berrin ku gamin kuuk *cawarro ho kuuk in botilco do. Gamin-ak imilig gee min botol ta ta6. Kar din gay, beron zinjiko okinjo a kuu gine berrin ku Bun di. Paa kat, kuu gedire gine riy taat in botilti ho kuu gedire goye cawar do unji.

²⁰ Wiktin taat ku goyiy misa berrin ku zunuubinnar, isgikonno taat kuu gine riy taat in botilti. ²¹ Kar din gay, gamin ku sokañ kuuk ku gintu awalle-ak iyko maa biidira ? Gamin-an bal iye maanna, illa muutu. ²² Kar din gay, Bun imilinjo min do zunuubinnar, ku gin ko berrin kunji. Ansii ko, kuu goye *cawar do unji ka Bun di ho kuu gase goye ka gaasdo. ²³ Ka seener, gem kaak gina zunuubinna, maan kaak nuuji kappiye-ak, illa muutu. Kar bere kaak Bun beriite maalan gay, njaar goye ka gaasdo in nume kaak gi numtu in *Rabbinte Iisa Masi.

7

Taayiika do bi ka gaanuundi

¹ Gem kol sintay, ku ibingig ko maan kaak naako kaawe-anja, asaan ku ibingig *gaanuun ka Muusa. Gaanuun-ak goy do kaay ka gemor, illa ya gem-ak goy misa in odinay. ² Njaar-ak, ya daatik

ob mitko, illa taa goye in mitti-aka nam menuwiyy yaa gaase ar kaak gaanuun kaawtu. Kar ya mitti kat mat gay, ta imil kaati min do gaanuun kaak kaawa do bi ka obindi. ³ Yampa, ya mitti-ak goy misa in odinay ho ta ob mitik ka pey, do unji ka Bunji-ak, ar ta kokina miday kara. Kar ya mitti-ak mat gay, ta imil kaati min do gaanuundi. Ya ta raka obe ka pey oki, ta bal nige maanna. ⁴ Gem kol sijtay, tanjo oki pa. In muut taat ku mattu in Iisa Masi, kunjo oki, do unji ka gaanuun ar ku mate. Kar dij gay, ku kuuniy geenji ku gem ka pey, naar kaak Bunjooyig min do muuti. Paa kat, gii gine gamin kuuk Bunjo rakiyo. ⁵ Ka seener, awalle, do wiktin taat gi teet duniin ar kaak gi rakiy di-ak, na gaanuun ko gaartenj zunuubinna. Kar min galal ta zinjite talig zunuubinna-ak gay, ta naamaate a gi ginijco ho zunuubinna-ak iyiite illa do muuti. ⁶ Kar dij gay, in muut taat gi mattu in Iisa Masi, Bunjo imilinte min do gaanuun kaak obinte ar gi gay danjaayner. Bunjo imilinte-ak a gii gedire gine riy taat marbinto in gudurre ta Ruwwiney. Yampa, riy-at, gi ginaatdo ar awalle in karaamin ta gaanuun ka Muusa.

Gaanuun ho in zunuubinna

⁷ Naar-ak, gii kaawe kat maa ? Gaanuun in zunuubinna, nuur rakki walla ? Ha'a, nu rakkido ! Kar gay, in botol ta gaanuun ko, nu ibiniig zunuubinna. Ka seener gay, ya gaanuun dakdu kaawdo aman : « Dak elenno maan ka gijij »*, ta-anj, nu bal ibine baay ta nige ka ele naar-anjka. ⁸ Kar gay, min gaanuun gaardu pa-ak, zunuubinna gastu botol taat nu unjiidu do gelbener in ay ele ka gamin ku geemir. Yampa, ya gaanuun ginno-ak, zunuubinna, nuur ar maan kaak mate. ⁹ Awalle,

min nu ibingigdo misa gaanuun-ak, nu goy mento. Kar min nu ibiniig gaanuun-ak gay, zunuubinna teestu gine riyco ¹⁰ ho nu rawtitu zir. Ansii ko, gaanuun kaak zer yaan iyiindu do goye ka gaasdo-ak, dij na iyin do muuti. ¹¹ Asaan min nu ibiniig gaanuun-ak ko, zunuubinna gastu botol taat nu caaciyintu ho nu iyin do muuti. ¹² Ansi-ak, gaanuun, naar ta6 ho kaaw taat amila minniney oki, taar ta6, ta do botilti ho ta samaane.

¹³ Pa-ak, maan kaak samaane kat iyintu do muuti walla ? Ha'a, na naarro ! Maan kaak iyin do muut-ak, illa zunuubinna. Kar gay, zunuubinna ic maan kaak samaan-ak ko, nu iyiidu muutu. Ka seener, in kaawin kuuk amila min do gaanuundi, gee ibiniy baaco ta zunuubinnar ho nu ibiniy oki waranj kadar zunuubinna, nuur samaanno tak-tak.

Zunuubinna kuuk goy do zi ka gemor

¹⁴ Ka seener, gi iban kadar *gaanuun, naar asa min Ruwwin ta Bunjo. Kar nun gay, zir, naar ka gemor di ho na ginno gudurre. Zir-anj ar nu gidiiyig berre ka zunuubinnar. ¹⁵ Ka seener, nu ibanno baay ta maan kaak nu giniyo. Nu gingigdo maan kaak nu rakiy gine. Kar maan kaak nu yilaag gay, nu ginaaga. ¹⁶ Kar ya nun kat gina maan kaak nu rakaado a naa gininji gay, naar-ak, nu ooy in taat gaanuun kaawiyo ho nu ibin kadar gaanuun, naar samaane. ¹⁷ Naar-ak, maan kaak samaanno-ak, na nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir. ¹⁸ Asaan nu iban kadar maan kaak samaane goydo in nunu, na ginno do zir kaak ar ka geemir di. Ka seener, nu gin niyin taat naa gine taat samaane, kar gay, nu gedarro. ¹⁹ Nu gingigdo

* 7:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.17, Deteronoom 5.21.

maan kaak samaan nu rakiy gine. Kar maan kaak samaanno nu rakaado gininji gay, nu ginaaga.²⁰ Ya nun kat gina maan kaak nu rakaado-ak, ña nununno kat ginaaga. Kar gay, ñu zunuubinna kuuk goy do zir.

²¹ Do goyindu, nu tala maan asgiydu : do wiktin taat nu raka gine taat samaane, taat samaanno gay asgiydu melen. ²² Ka seener, do gelbiner, nu elgig gaanuun ka Bunji. ²³ Kar gay, nu tala kadar gaanuun ka pey goy do zir ho ña taasiñaag ñaar kaak nu ibiniy do kaar kadar ña samaane. Gaanuun kaak goy do zir-añ ginintu ar nu berre ka gaanuun ka zunuubinna kuuk goy do zir. ²⁴⁻²⁵ Talon nun kaak aminda-añka ! Do pikirrer, nu berre ka Bunji ho nu ooy naa aadin taat gaanuunji kaawtu. Kar zir gay ñaamiin a illa naa aade taat zunuubinna rakiy di. Waa kat yaan jilindu min do maan kaak iyaan do muut-añka ? Waan kaak yaan jilindu-ak, illa Bun, in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. Ozilintey sinji !

8

Goye kaak marbinto in Ruwwin ta Bunji

¹ Ampaa ko, diñ seriin ta Bunji obaagdo tak-tak ñuur kuuk num in Iisa Masi.* ² Ka seener, *gaanuun ka Ruwwin ta Bunji, ñaar beraate goye kaak ta6 in ñume kaak gi numtu in Iisa Masi ho ñaa jiliite min gaanuun ka zunuubinnar ho min do muuti. ³ Maan kaak gaanuun ka Muusa bal gedire gininji, Bun gay ginga. Gaanuun bal gedire gininji asaan zinka ku geemir, gudurrico sooda. Kar Bun gay ñaamig Ronji ka meenji. Ña ñaamig in zi kaak ar zinka ku gee kuuk gina zunuubinna.

Ampaa ko, ña idiit gudurre ta zunuubinnar taat gina riyti do zinka ku geemir. ⁴ Bun gintu pak a maan kaak gaanuun kaawtu yaa ase tak do weriy. Maanna-ak yaa ase do weriy in ginte kuuk jaawdo ar kaak gi rakiy di, kar gay, kuuk jaawa ar kaak Ruwwin ta Bunji rakiyo. ⁵ Ka seener, ñuur kuuk gina taat zinke rakiy di-ak, ñuur diyaat pikirrico illa do galal ta zinke. Kar ñuur kuuk gina taat Ruwwin ta Bunji rakiy gay, ñuur diyaat pikirrico do maan kaak kuuniya in Ruwwin ta Bunji. ⁶ Ñuur kuuk diyaat pikirrico do galal ta zinke-ak, ñuur ku muuti. Kar ñuur kuuk diyaat pikirrico do Ruwwin ta Bunji gay, Bun yaaco bere goye ho ñaaco iye aapiye. ⁷ Ka seener, ñuur kuuk diyaat pikirrico do taat zinke rakiy-ak, ñuur adin ku Bunji. Pikirre ta zinke-at, taar iyigdo gee ñuu karmiyin gaanuun ka Bunji ho ta gedarro iyinco a ñuu karmiyinji oki. ⁸ Ñuur kuuk aadaat pikirre ta zinka ku maaniico di-ak, ñu gediraado yaaji bere galal do Bunji.

⁹ Kar kun gay bal diyin pikirriko do galal ta zinka ku maaniico-ata, ku diyit in taat Ruwwin ta Bunji rakiyo, asaan Ruwwin-at goy do gelbinko. Ka seener, gem kaak ginno Ruwwin ta Iisa Masi do gelbiney-ak, ñaar ka Iisa Masido. ¹⁰ Ya Iisa Masi goy do gelbinko oki, zinke, ñuur yaa mate do bi ka zunuubinnar. Kar gay, Ruwwin ta Bunji yaako bere goye asaan Bun talaako kadar ku goy in botol do unji. ¹¹ Kar ya Ruwwin ta Bun kaak nooyig Iisa Masi min do muuti kat goy do gelbinko, ñaar-ak, kuu ibine do kayko kadar kunjo oki, ñaako bere goye. Ka seener, do zinke ku muut-aku, ku iban kadar ñaar kaak nooyig Iisa Masi-ak yaaco

* **8:1** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, ñu gaay aman : « Gee kuuk num in Iisa-ak, ñuur aaddo galal ta zinke, kar gay, ñu aada taat Ruwwin ta Bunji kaawtu. »

bere goye in gudurre ta Ruwwiney.

¹² Gem kol sinjay, ampa-ak ar gi gin daana. Kar daana-at gay, gii kappiyin do waa ? Gii kappiyin in goye kaak gi goyiy do galal ta zinjkite walla ? Ha'a. ¹³ Asaan ya ku goy do galal ta zinjkikon di, naar-ak, ku goy ku muuti. Kar gay, ya in gudurre ta Ruwwin ta Bunji, ku rasig tak-tak gamin kuuk jookumo kuuk bera galal ta zinjkiko, kuu gase goye. ¹⁴ Nuur kuuk ooy aada botol taat Ruwwin ta Bunji gaariico, naar-ak koogin ku Bunji. ¹⁵ Ka seener, Ruwwin taat Bunji beriiko-at, taar gingikonno berrina kuuk goy pey in koluwco. Kar gay, Ruwwin-at ginaako koogin ku Bunji ho ampa-ak, gi nec kolin Bunji aman : « Baaba ! Tanni ! » ¹⁶ Ta meenti Ruwwin ta Bunji ko gaaraate kadar gi koogin ku Bunji. Ampaa ko, gi ibiniy do kayte kadar gi kooginay. ¹⁷ Ka seener, gi kooginay. Pa-ak, gii gasin oki gamin kuuk Bunji dummiyitu a naa deede do geenji. Gamin-ak, gii gasin sawa in Iisa Masi, asaan ya gi taabiya in naara, gii unje oki in naara do *darjiney.

Darjin taat yaa ase

¹⁸ Do tanto, taabin taat gi aawiy do menuwir-an, taar sood di ya gi tala *darjin taat Bunji yaate bayne. ¹⁹ Gamin okinco kuuk Bunji kilgiyitu era in niyin rakki yiriy taat Bunji yaa gaarin kooginay. ²⁰ Ka seener, gamin kuuk Bunji kilgiyitu-ak gal do pise ka maan kaak gin gudurre ho na bal baay. Naar-ak, in niyin ta maaniicodo, ta niyin ta naar kaak raka a taa kuuniye pa. Kar gay, gamin ku Bunji-ak gin pey maan kaak gi diyту gelbinte : ²¹ yiriy rakki, Bunji asa imilin gamin kuuk na kilgiyitu min do gudurre ta idindi taat obig berrina. Paa kat, nuu gase horrinaw in koogin ku Bunji do yiriy taat nuu unje do darjiney. ²² Gi iban kadar yoo dinka,

gamin okinco kuuk Bunji kilgiyitu-ay neyaw ar daatik taat taabiya do wiktin ta weenti. ²³ Kar gay, ya gamin-ak neyaw, ginte kuuk gin Ruwwin ta Bunji do gelbinte ar barkin taat awalle min do barkin taat Bunji yaa bere do kooginay, gi neyaw oki. Ka seener, neyinte amila min do gelbinte in erinte kaak gi eriy a gii kuuniye kooginay ku Bunji tak-tak do wiktin taat naate imilinte min do taabin-anta. ²⁴ Asaan Bunji jilinte, kar gay, gi talgigdo misa maan kaak gi diyту gelbinte. Ka seener, ya gem talaag ko maan kaak na diyту gelbiney, naar-ak, na maa diyinda ? Di pa-ak, waa yaa diye pey gelbiney do maan kaak na talaag ko in odinay ? ²⁵ Kar ya gi diyaag gelbinte do maan kaak gi talgigdo misa gay, illa gii erin in subirraw.

²⁶ Ampaa di oki, in gudurrite taat sood-ata, Ruwwin ta Bunji asgiy gaayinte. Ka seener, gi ibanno inde Bunji ar kaak na rakiyo. Kar meenti Ruwwin ta Bunji gay indiite Bunji in neyinti kaak gem gedarro kaawe. ²⁷ Kar Bunji, naar talaag gelbin ka geemir ho na ibingit taat Ruwwin ta Bunji kaawiyo, asaan taat Ruwwin-at indiy do saan ta gee ku Bunji-ak kuuniy in taat na rakiyo.

²⁸ Gi iban kadar do ay maanna, Bunji gina a gamin okinco yaa gine sellen do gee kuuk elgiga ho kuuk na koltu ar kaak na rakiy gine. ²⁹ Asaan nuur kuuk Bunji dobig min awalle-ak, na ic ko niyine a naa gininco nuu kuuniye ar Ronji. Paa kat, Ronji-ak yaa gine aawco ka sinja dakina. ³⁰ Nuur kuuk Bunji doftu min awalle-ak, na koltu oki. Ho nuur kuuk na koltu-ak, na ginig oki nu goyiy in botol do unji. Ho nuur kuuk goy in botol do unji-ak, na unjig oki do darjiney.

Ginno maan kaak pakgig ele ka Bunji

³¹ Do taar-an, gii kaawe pey maa ? Ya Buñ kat in ginte-ak, waa kat yaa gine adinte ? ³² Buñ bal gooyin Ronji ka meenji, kar gay, ña berig *satkine do saan tante okinte. Ya Buñ gin pa-ak, maa di ña beritenno ay maanna in ñaara ? Ka seener, in barkiney, ñaate berinji. ³³ Waa kat yaaco diye kaaw do gee kuuk Buñ dobtu ? Ginno yoo gemo, asaan Buñ kat ginig ñu goyiy in botol do unji. ³⁴ Waa kat yaaco gine a seriin yaa obinco ? Ginno yoo gemo, asaan Iisa Masi, ñaar mate ho min kaatiya, Buñ nooyig min do muuti. Din, ña goy do meeday ta Buñdi ho ña indaag do saan tante. ³⁵ Maa kaak yaate eerinte min ele ka Iisa Masi ? Ginno yoo maanna, wala taaβine, wala diigine, wala taaβin ta imaan, wala meya, wala pokirraw, wala duniin taat yaa ase kaate, wala muutu. ³⁶ Ar kaak Kitamne kaawtu aman :

« Gem kol *Rabbiney,

gee joriyaanin muut doo asaan ni geenjin.

Ñu talaani ar ni tamgi kuuk ñu 6aa dapsiyinco. »†

³⁷ Kar gay, do gamin okinco kuuk asaate kaate-an, nosirruwte paka in gudurre ta Iisa Masi kaak elgiite.

³⁸ Ka seener, nu iban tak kadar ginno maan kaak yaate eerinte min ele ka Buñdi : wala muutu wal goye, wala *dubal ku Buñdi wal aaridna ho ñuur kuuk gin gudurre kuwa, wala gamin ku dinka wal ñuur kuuk yaa ase neginda, ³⁹ wala maan kaak goy kuwa wal kaak goy baata. Min gamin okinco kuuk Buñ kilgiyту, ginno tak-tak maan kaak yaate eerinte min ele kaak Buñ gaariite in ñume kaak gi ñumtu in Rabbinte Iisa Masi.

9

Buñ in gee ku Israyeel kuuk ña dobtu

¹ In ñume kaak nu ñumtu in Iisa Masi, kaaw taat naa kaawean, taar ka seener, ña raadenno. Pikirrer ho in Ruwwin ta Buñdi, ñuur saadinnar kadar kaawor ka seener. ² Ka seener, adir nig ko nige ho gelbiner sa goy ko gelβinaan di. ³ Ya botol goya taat naa jilin sijtar kuuk tambaani rakki, naa ooye a Buñ yaan surpiyindu ho ñaan eerin min do Iisa Masi. ⁴ Sijtar-ak, ñuur gee ku Israyeel. Buñ doβig a ñuu kuuniye kooginay. Ña gaarcot *darjiney. Ña ob jamaw dees dakina in ñuura. Ña berco *gaanuun. Ña gaarco maman ñuu abdiyinjji. Ña kaawco a ñaaco bere gamna. ⁵ Aginiyco kuuk aginda, ñuur min gee ku Israyeel, ho Masi oki, weenji, ña min gee-aku. Ñaar goy kaaco ka gamin okinco. Ña Buñ kaak ñuu ozilin elgin in elgina ! *Aamin.

⁶ Ñaar-ak gaara kadar kaaw ta Buñdi uc maala walla ? Ha'a, ta bal uce ! Kar gay, gee okinco kuuk min tatte Israyeel*, daarin, ñuur gee ku Israyeeldo ku taβ kuuk Buñ dobtu.

⁷ Kar gee okinco kuuk min tatte Ibraayim, daarin, ñuur kooginaydo kuuk taβ. Ka seener, Buñ kaawji do Ibraayim aman : « Koogin kuuk nu kaawtu a naan bere-ak, ñuur asa min Isaaka. »† ⁸ Ampaa ko, Buñ kaawtu kadar koogin ku adiy ka Ibraayim, okinco, ñu koogin ku Buñdidó, illa ñuur kuuk Buñ kaawiji a ñaaji bere-ak di. Ñuur kuuk Buñ kaawtu a ñaaji bere-ak, ñuur koogin ku Buñdi kuuk taβ. ⁹ An ko kaaw taat Buñ kaawiji do Ibraayim. Ña kaawji aman : « Weeno‡, do wiktin-an di, naa yeepe ho naa gasin daacin Zaara wee mico. »§

¹⁰ Ta taar-anno di ! Pakirinte

† 8:36 Wer ka gase kaawor do Soom 44.23. * 9:6 'Israyeel' : Ñu sij kuuk Buñ diyijji do tatte Yakuub. † 9:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. ‡ 9:9 'Weeno' : Werin daarin, ñu kaawa a 'zootira'. § 9:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.10.

oki dō Rebeka, daacyi ta Isaaka. Ta weeji muusan. ¹¹ Kar gay, min koogin-an, ŋu bal ween misa ho min ŋu bal gine taat samaane wal taat samaanno di, Bun doftu rakki ar kaak ŋa rakiyo a maan kaak ŋa ictu niyine a ŋaa gine-ak, ŋaa giniŋji. ¹² Ka seener, Bun dofiig gee ar taat ŋa rakiy di, ŋa tallo maan kaak ŋu giniyo. Paa ko, min Rebeka bal wee misan di, Bun kaawiitit aman : « Aawke asa gine berre ka aaroy. »* ¹³ Kaaw taar-an as uudinti in taat dō Kitamner aman : « Nu dofig Yakuub ho Ezaayu gay, nu poocga. »†

¹⁴ Naar-ak, gii kaawe pey maa ? Gii kaawe a Bun gina taat in botiltido walla ? Ha'a, ŋa ginno ! ¹⁵ Ka seener, Bun kaawji dō Muusa aman : « Ya nu raka gine sellen dō gemor, naaji gine, ho ya nu raka tale amindaw ta gemor oki, naaji tale. »‡ ¹⁶ Ansi-ak, ya Bun doḡ gemo, ŋa bal doḡin in niyin ta gem-aka, wala in riy taat ŋa gintu, illa in sellinkaw ta meenji Bun. ¹⁷ Do Kitamner, Bun kaawji dō sultan ka Meser aman : « Nu darjiyiŋcin sultan a in kinken di, naa gaarin gudurrer ho sinḡu yaa ale dō adiy ka kidar okinji. »§ ¹⁸ Ansi-ak, Bun gaara sellinkuwi y dō ŋaar kaak ŋa rakiy di ho ŋaar kaak ŋa rakiy di, ŋa ginaag kaay bombo.

Doḡe ka geemir kaak in niyin ta meenji Bun

¹⁹ Waan asaan di indindu a ya Bun gaar sellinkuwi y dō ŋaar kaak ŋa rakiy di, maa di ŋa leesiy pey dō geemir ? Ginno waan kaak yaa poocin niyin ta Bun di wal maman ? ²⁰ Kar kin gem gay waa kina, kii meelin Bun ? Gem ŋaar-ak, ŋa ar parik kaak yaa indin gem kaak

pinga aman : « Maa di ki piniin ansi ? »* ²¹ Ka seener, gay pinindiak gin botol ŋaa gine maan kaak ŋa rakiy di in golŋoy. Min golŋoy kaak dō pisiŋji-ak di, ŋaa gedire pine maan kaak ŋuu gine riy ta iidiner ho ka pey dō riy ta geero kun kawta.

²² Ya Bun raka a gee yaa ibinin dapiŋkoy ho ŋa raka gaarin gudurrey, kuu kaawe maa ? Kar gay, ya ŋa ic subirraw dakina ho ŋa sosig ŋuur kuuk zer dapiŋkoy yaa paaye kaaco ho kuuk nec ku idindi-ak, kuu kaawe pey maa ? ²³ Bun gintu ansi-ak a ŋaa gaarin yaarkaw ta *darjiney. Darjiney-at, ŋa gaaraat dō ŋuur kuuk ŋa tala aminduwco ho ŋa siyig zinḡico min awalle a ŋuu hadire dō darjiney-ata. Naar-ak, kuu kaawe pey maa ? ²⁴ ŋuur kuuk ŋa taliy aminduwco-ak, ŋa ginte kuuk ŋa koltu. ŋa balte kolinte min gee kuuk *Yuudinna keeco di, kar gay, min gee kuuk Yuudinna dō oki. ²⁵ Uudin taat dō Kitamner, ŋu kaawtu dō maktumne ta nabi Ooze aman :

« Gee kuuk awalle geendudo-ak,
dij naa kolin a ŋu geendu.

Ho darrinay kuuk awalle nu el-
gigdo-ak,
dij naa kolin a ŋu darrinay
kuuk nu elgiy dakina. »†

²⁶ « Do wer kaak Bun kaawiico dō
geemir a " kun geendudo ",
eden di, ŋuu kolin a ŋu koogin ku
Bun kaak goy mento. »‡

²⁷ Do gee ku Israyeel, nabi Ezaayi kaaw ko bico aman : « Ya gee ku Israyeel kat gin dakina ar yir kaak dō bi ka barrer oki, minninco, gee sood di kuuk Bun yaa jiliŋco. ²⁸ Asaan kaaw taat Bun kaawtu a ŋaa gine dō kidar-at, kodok di ŋaa

* 9:12 Wer ka gase kaawor dō Zenez 25.23.

‡ 9:15 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 33.19.

* 9:20 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 29.16 ho 45.9. † 9:25 Wer ka gase kaawor dō Ooze 2.25.

‡ 9:26 Wer ka gase kaawor dō Ooze 2.1. § 9:28 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 10.22-23.

† 9:13 Wer ka gase kaawor dō Malasi 1.2-3.

§ 9:17 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 9.16.

necinti. »§ 29 Ho ar kaaw taat Ezaayi kaawtu min awalle aman : « Ya *Rabbin Mee Gudurri balte rase koogina, gii gine ar gee ku geeger ka Sodom ho gii kuuniye ar gee ku geeger ka Gomoor. »*

Goye kaak in botiliy in imaan

30 Naar-ak, gii kaawe pey maa ? Gee kuuk Yuudinnado, nuur bal bariye botol taat Buñ yaa giniñco nuu goye in botol do unji. Kar in taar-at oki, Buñ ginig a nuu goye in botol do unji do saan ta imaanco. 31 Kar *Yuudinna gay, in *gaanuun, nu bariya goye kaak in botiliy do unji ka Buñdi, kar gay, nu bal gasinji. 32 Maa di nu baltu gasinti ? Nu baltu gasinti-ak, asaan nu bal bariye botol ta imaan taat iyaag gee nu goyiy in botol do unji ka Buñdi. Nu pakira a nuu gedire goye in botol in riy taat nu giniy di. Paa ko, nu batkitu in naar kaak ar dambi† kaak solla gee. 33 Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Talon, nu diya dambi ka batkindi do geeger ka Siyon.

Do bi ka dambi-ak, gee yaa solle. Kar waan kaak aamin loci gay, sokañ diyaagdo tak-tak. »‡

10

1 Gem kol sinṭay, do bi ka Yuudinnar, maan kaak gelbiner rakiyo ho kaak nu indiy Buñ-ak, illa a nuu gase jile. 2 Yuudinna zeeda gine riy ta Buñdi, nun sa saadine. Kar riyco gay, nu gingitdo in ibine kaak taḥ ka Buñdi. 3 Nu bal ibine baati taat maman Buñ giniig gee nuu goye in botol do unji ho nu bariyiy botol ta maaniico di. Ampaa ko, botol taat Buñ gintu-at, nu pociiita. 4 Iisa Masi gintu a *gaanuun ka Muusa goydo pey kaate. Paa kat,

nuur kuuk aamin in naar, Buñ yaa giniñco nuu goye in botol do unji.

Jile ka gee okiñco kuuk aamin do Iisa Masi

5 Do bi ka nuur kuuk bariya goye in botol do unji ka Buñdi in *gaanuun, meenji nabi Muusa siir do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okiñji-ak yaa goye in naar di. »* 6 Kar gay, an kaaw taat nu kaawtu do bi ka *goye kaak in botol kaak min do imaandi. Kaaw-at a dak osenno do adiñ aman : « Waa yaa coone ka samaaner ? » Ya ampa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal paaye misa walla ? 7 Dak kaawenno pey do adiñ aman : « Waa yaa paaye do bee kaak sugulgu, wer kaak gee ku mate goyiy ? » Ya pa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal nooye min do muuti walla ? 8 Kar gay, maan ka kaawindi-ak, na maa ? Kii kaawe taat nu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw ta Buñdi, taar as ko moota, ta goy do biñ ho do gelbinen. »† Ta taar-an ko kaaw taat do bi ka imaandi taat gi gaariy do geemir. 9 Ya ki pil biñ do unco ka geemir a Iisa Masi, naar *Rabbine, ho ya ki aamin do gelbinen kadar Buñ nooyig min do muuti, kii gase jile. 10 Asaan naar kaak aamin do gelbiney-ak, Buñ ginig a na goy in botol do unji, ho naar kaak pil biy do unco ka geemir-ak, Buñ yaa jilinji. 11 Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay waan kaak aamin loci, sokañ diyaagdo tak-tak. »‡ 12 Ansi-ak, gaara kadar *Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, nuur sawa di. Asaan okiñco, *Rabbinco rakki di. Naar ko kaak gina sellinṭaw do ay gem kaak ala in sinṭ kunji. 13 Ka seener, nu siir do Kitamner aman

* 9:29 Geegirnay nuur-an, Buñ idig jot (Ezaayi 1.9, Zeneez 19.23-28). † 9:32 'naar kaak ar dambi' : Anne-an, nu kaawa do bi ka Iisa Masi. ‡ 9:33 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14-15, 28.16. * 10:5 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5. † 10:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.4, 30.12-14. ‡ 10:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. § 10:13 Wer ka gase kaawor do Zowel 3.5.

: « Ay gem kaak ala in sin ku Rabbiner yaa gase jile. » §

¹⁴ Ka seener gay, maman njuu indinji ya nju bal aamine loci ? Maman njuu aamine ya nju bal dore ? Maman njuu dore ya waan balco gaare kaawo ? ¹⁵ Ho maman njuuco gaare kaawo ya waan balco naame gee ? Uudin taat nju siirtu do Kitamner aman : « Gee kuuk iya kabarranna ku samaane, nju miinaag adat ku geemir in galal. » *

¹⁶ Kar gay, min gee okinco, daarin di ooyit Kabarre ta Gala. Uudin taat nabi Ezaayi siirtu do Kitamner aman : « Gem kol Rabbiney, ni gaarcot kaawon, kar waa di icta ? » † ¹⁷ Ansi-ak, gee kuuk aamine, imaanco asa min do kaaw taat nju dortu, ho kaaw taat nju dortu-at asa min gaare ka kaawor do bi ka Iisa Masi.

¹⁸ Naar-ak, nu gin pey inde : Kabarre-at, nju bal dorin misa walla ? Ha'a, ka seener, nju dorit ko. Uudin taat nju siirtu do Kitamner aman :

« Do kid okinji, nju dorit gaay ta gay gaare kaawor,

ho kaawco-at, nju gaarit do duniin okintiti. » ‡

¹⁹ Naar-ak, naa inde pey : Kaaw-an, Yuudinna bal ibine baati walla ? An ko kaaw taat Buñ kaawtu min awalle in biy ka nabi Muusa. Na kaaw aman :

« Naako gininjo hasuudinay do gee kuuk kuntodo,

ho naa gine kuu dapine in darre

taat geenti ibanno maanna. » §

²⁰ Kar nabi Ezaayi zeedtu nam na kaawtu bal kolaw kaaw taat asa min do Buñdi aman :

« Njuur kuuk bariyginno, gasintu, ho njuur kuuk indiginno yoo maanna, nu bayinco. »

* **10:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.7.

‡ **10:18** Wer ka gase kaawor do Soom 19.5.

* **10:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 65.1-2.

† **11:4** Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 19.10, 18.

²¹ Kar gay, do bi ka gee ku Israyeel, Ezaayi gaaytu pey aman :

« Min kawtira yoo maako,

nu jaalaaco pise do geemir a njuudu ase,

kar gay, nju karmiygitdo kaawor ho nju newsidu kopo. » *

11

Buñ bal pociñ gee ku Israyeel

¹ Ansi-ak, nu gin pey inde : Buñ pociñ geeñji, gee ku Israyeel walla ? Ha'a, na bal pociñco. Ka seener, nun meendu oki min gee ku Israyeel, min koojinay ku Ibraayim ho min caar ka Benjamin. ² Buñ bal pociñ geeñji kuuk na dobtu min awalle-aku. Nu rawtit kaaw taat nju siirtu do Kitamner do bi ka nabi *Eli walla ? Do bi ka gee ku Israyeel, nabi Eli caactu* do Buñdi aman ³ : « Gem kol *Rabbiney, gee-an deeyig nabiinnañ ho nju eezig *wernañ ku satkiner. Kar dak ko nun keedu di kaak aadaacin ho nju rakaan deendu oki. » ⁴ Kar Buñ gay telkiji maa ? Na telkiji aman : « Ha'a, kin bal dake keejin. Nu ras miday alip peesira (7000) kuuk aadaanu ho bal derse do unji ka maan buñir kaak nju kolyi Baal. » †

⁵ Ampaa ko, do wiktin ta dinka-an oki, goy di gee job kuuk Buñ dobtu in barkiney. ⁶ Gee-ak, Buñ dobig in barkiney, na bal dobin in riy taat nju giniyo. Yampa, ya na dobig in riyco, barkiney-at, siñti barkinno.

⁷ Taar-an gay baati maa ? Taat gee ku Israyeel bariytu min do Buñdi-at, nju bal gasinti. Gee kuuk gasta-ak, illa kuuk Buñ dobtu-ak di. Kar gee ku pey gay, kayco gin bombo. ⁸ Uudin taat nju siirtu do Kitamner aman : « Buñ dibirig kayco, odinco tala purus-purus ho

† **10:16** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1.

§ **10:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom

* **11:2** 'caactu' : Werin daarin, nju

denjingo ooma. »⁹ Sultan Dawuud oki kaaw do Bunji aman :

« Ginu a wer kaak nu teeyiy teenco ka iidiner-ak yaaco kuuniye ar rece.

Ginu a naaco kuuniye maan kaak nuu batke
ho maan kaak Bunj yaa taabiyo.

¹⁰ Ginu a odinco yaa kirkile† nam nu taliydo tak-tak.

Ginu a nuu kooje korindon min oominkaw ta taabiner. »§

¹¹ Naar-ak, naa inde pey : Ya *Yuudinna batke-ak, nu sollaw. Ka ya nu solle-ak, nu ucaw walla ? Hii, nu ucaw. Kar gay, do bi ka nige kaak nu nigtu-ak ko, botol ta jilindi piltu do gee kuuk Yuudinnado. Bunjintu ansi-ak, asaan na raka a Yuudinna yaaco gine hasuudinaw do gee-aku. ¹² Kar sando, ya nige ka Yuudinnar pilit botol a gee ku duniiner yaa gase barkin min do Bunji ho ya Yuudinnado gas gamin dakina wiktin taat Yuudinna jagtu min botol taat samaan-at oki, ka seener, wiktin taat gee ku Israyeel yeep do botol-ata, nuu gase barkin dakin aale !

Olibiye ka jineendi in ka yeero

¹³ Din nu newsa loko, do kun kuuk Yuudinnado. Ka seener, nun *paliine ka Bunji kaak na naamtu do gee kuuk Yuudinnado. Adir portiko in riy taat Bunj beriidu-anta. ¹⁴ Nu giniy pa-ak a wal gee kuuk min tambaar-an yaa gine hasuudinaw ho daarinco yaa gase jile. ¹⁵ Ka seener, Bunj leeyig *Yuudinna serpiya. Ampaa ko, gee ku duniiner gastu botol taat nuu amre in Bunj. Ya ta ampa-ak, do yiriy taat Bunj yaa obin pey samaane in naara, taa kuuniye maman ? Taa kuuniye ar gem kaak nooy min do muuti ho gas goye kaak ta6.

¹⁶ Yampa, ya tee kaak nee awalle kat gi beraag do Bunji-ak, ka dak-ak sa, okinji do Bunji. Ho ya gi bera caar ku etor do Bunji-ak, leeginay sa, okinco loci. ¹⁷ Talon, gee ku Israyeel, nuur ar et kaak nu koly olibiye kaak nu taattu do jineendi. Kar kun kuuk Yuudinnado gay, ku ar olibiye ka yeero. Ar Bunj dukumig leeginay daarin ku et kaak goy do jineendi, kar na iytu ku olibiye ka yeero ho na atig do et ka jineendi-aka. Ansi-ak, kun leegin kuuk nu attu ate-aku, ar ku siya amay kuuk samaane min do et kaak goy do jineendi kaak nu atinko-aka. ¹⁸ Ampa-ak, ku ginno botol taat kuu giniy bees leegin kuuk Bunj dukumtu-aku. Kuu gediraado kuu dapile asaan na kunkonno kuuk gakig caari, illa nu caar kat gakin ko.

¹⁹ Kar waan minninko yaadu kaawe aman : « Nu dukumiig leegin min do et-an a nun kat nuun atin do werco. » ²⁰ Kaaw-an ka seener. Kar gay, dak rawtenno, Bunj dukumiigu-ak asaan nu bal aamine loci ho na atin in ki goyiy do et-ak in imaan taat ki aaminiy loci. Naar-ak, dak dapilenno do bi kaak ki icig werco. Kar gay, goy godom. ²¹ Yuudinna, nuur ar leegin kuuk ta6. Kar ya leegin kuuk ta6 din sa Bunj bal rasi do werco, kin kaak ar leeg taat nu attu aten di-at, naan rase walla ? ²² Talu maman Bunj gaariit sellinkuwiy ho tongukuwiy taat rada ! Na gaaraat tongukuwiy-at do nuur kuuk jag min do botildi, ho na gaaraat sellinkuwiy locin, ya ki goy bombo do sellinkaw-ata. Kar ya ki goydo bombo gay, kin oki, naan dukume ar na dukumiig leegin awalle. ²³ Kar ya gee ku Israyeel kat rasig kaa ka bombinkaw ho nu aamin do Bunji, naa atinco do werco. Asaan Bunj nec atin pey. ²⁴ Ka seener, kin ar

† **11:10** 'kirkile' : Werin daarin, nu kaawa a 'korbile'. § **11:10** Wer ka gase kaawor do Soom 69.23-24.

leeg taat ɲu dukumtu min do oli-biye ka yeero, wer kaak ki coktu. Buɲ dukumiɲciɲ min do oli-biye ka yeero ho ɲa atiɲciɲ do kaak goy do jineendi, wer kaak ki baltu coke. Buɲ nec atiɲ leegin ku oli-biye ka yeero do et kaak ta6-aka. ɲaar-ak, ya ɲa raka yeepiɲ pey leegin ku et kaak ta6-ak do werco, yaaji gine melen di.

Jile ka gee ku Israyeel

²⁵ Gem kol siɲtay, cokiyonɲ naako kaawe maan rakki kaak cigile. Naako gaarɲi-ak asaan ku gedi-raado dapile iɲ ilimko. Maanna-ak a min gee ku Israyeel, daariɲ, kayco gin bombo ho ɲuu goyeɲ ko paa di nam wiktin taat gee kuuk Yuudinnado kuuk yaa aamine yaa necen ja uudin taat Buɲ rakiyo.

²⁶ Ansii kat, Buɲ yaa jilin darre ta Israyeel okintiti ar taat ɲu siirtu do Kitamner aman :
« Gay jile geemir yaa ase min Siyon. Kar nige kaak gee kuuk min tamba ta Yakuub nigtu, ɲaa imiliɲ tak-tak.

²⁷ Taar-an ko jamuwir taat naa obe iɲ ɲuura do wiktin taat naa imiliɲ zunuu-binnico tak-tak. »*

²⁸ Gee ku Israyeel, do bi ka pooce kaak ɲu poociit Kabarre ta Gala, ɲu gin adin ku Buɲdi. Ansi-ak, kuɲ kuuk Yuudinnado gasiig maan kaak samaan-aka. Kar gay, do bi ka do6indi kaak Buɲ do6tu awalle, gee ku Israyeel-ak, ɲuur gee kuuk Buɲ elgig do saan ta aginiyco.

²⁹ Asaan, ya Buɲ ber maan do gemor, ɲa icgigdo pey, ho ya ɲa kol gemo, ɲa yeepdo pey aar tak-tak. ³⁰ Kuɲ gee kuuk Yuudinnado, awalle ku poc karmiyiɲ Buɲ. Kar diɲ gay, Buɲ tala aminduwko do bi ka Yuudinna kuuk poc karmiyiɲ. ³¹ Ansii ko, gee ku Israyeel poocɲu karmiyiɲ Buɲ.

Ampa-ak, ku gas botol a Buɲ yaa tale aminduwko. Ho ɲuur oki, Buɲ yaa tale aminduwco iɲ botol taar-at di. ³² Ka seener, do pooce kaak gee ku duniiner okiɲco poociit taat Buɲ kaawtu, Buɲ gintu a ɲuu kuuniye ar gay danjaayner do poociɲco-aka. ɲa gintu pa-ak a ɲaa gedire gaare tale ka aminduwiy do gee okiɲco.

Tatkaw ta Buɲdi

³³ Talonɲ sellinɲkaw ta Buɲdi taat dakin aale-anta ! Talonɲ ilim ho ibine ka Buɲdi kaak ginno gaase tak-tak ! Ginno waan kaak yaa ibinin pikirrey ho ginno waan kaak yaa ibine baay ta maan kaak ɲa rakiy gine. ³⁴ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buɲdi ?

Ho waa kaak nec taayiɲji ? »†

³⁵ « Waa berji maan awalle ?

Ho waa kaak gin botol taat ɲa 6aayiy boode ? »†

³⁶ Asaan gamin okiɲco asa min loci, ɲu goy iɲ gudurrey ho ɲu goyiy sa do saan tanji di. Loci di *darjine, elgin iɲ elgina ! *Aamin.

12

Goye kaak marbinto iɲ Iisa Masi

¹ Gem kol siɲtay, do bi ka sellinɲkaw ta Buɲdi taat dakin-ata, nu taayaako a kuu bere ziɲkiko mento ar *satkin taat ta6 do unji ka Buɲdi. Satkin-at aawaaji gala ho taar ko abaadin ta ta6 kuu abdiyiɲ Buɲ.

² Dakonɲ icenno goye ka gee ku duniiner. Kar gay, rasonɲ Buɲ yaa jiptiɲ goyiɲko ho ɲaako makin pikirriko iɲ taat marbinto. Ansi-ak, kuu ibine maan kaak ɲa rakiyo : maan kaak samaane, kaak aawaaji gala ho kaak nec tak ar kaak ɲa rakiyo.

* **11:27** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 27.9 ho 59.20-21. † **11:34** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13. † **11:35** Wer ka gase kaawor do Zoob 41.3.

³ Do bi ka barkin taat Bunj berid-
idu, nu kaawa do ay gemo min-
ninko a n̄aa jaalenno ziy. N̄aa tal-
enno ziy pak taat Bunj diyiga. Kar
gay, ay gem di yaa tale ziy ar kaak
kuuniy in̄ gudurre ta imaan taat
Bunj beriji. ⁴ Talon̄, zi ka gemor,
n̄aar rakki di, kar gamnay gay dak-
ina ho ay maan di in̄ riyoy. ⁵ Ansi-
ak, ginte kuuk dakin-an̄ oki, okinte,
gi num do Iisa Masi ho gi kuuniy ar
zi ka gem rakki di. Okinte, gi num
benannite ar gamin kuuk do zi ka
gemor. ⁶ Okinte, Bunj berte bere
keeji keeji uudin ta barkin taat n̄a
bertu do ay gemo. Ya minninte
goy gem kaak Bunj berji bere a n̄aa
kaawe kaawin kuuk asa min do
Bun̄di, illa n̄aa kaawin̄co uudin ta
imaan taat Bunj beriji. ⁷ Ya ka pey,
Bunj berji bere a n̄aa gine riy do
geemir, illa n̄aa ginguwinti. Waan
kaak Bunj berji bere a n̄aa bilde
gee, illa n̄aa bildiguwin̄co. ⁸ Waan
kaak Bunj berji bere a n̄aa iske gee,
illa n̄aa iskiguwin̄co. Waan kaak
Bunj berji bere a n̄aa bere gamin
do geemir, illa n̄aa berguwin̄co in̄
gelbin rakki. Waan kaak Bunj berji
bere a n̄aa tale kaaco ka geemir,
illa n̄aa zeede n̄aa talguwe kaaco
samaane. Waan kaak Bunj berji
bere a n̄aa gaaye gee kuuk aminda,
illa n̄aa gaayguwin̄co in̄ galal.

⁹ Dakon̄ elenno in̄ bin̄kikon
di. Poocon̄ nige tak-tak ho obon̄
tirit do sellin̄kaw. ¹⁰ Elguwon̄
benanniko in̄ gelbin rakki ar sin̄ta
kuuktacco rakki ho zeedon̄ kuu
karmiye benanniko. ¹¹ Zeedon̄
ho rason zegel. Ginoñji riy do
*Rabbiner in̄ niyin rakki. ¹² Do
bi ka maan kaak ku diytu gel-
binko, aaciyon̄. Icon̄ subirraw do
taabinko ho indiguwon̄ Bunj bal
bare*. ¹³ Do gee ku Bun̄di kuuk
gamin arumco, gaayon̄gu, ho obon̄
martiko samaane.

¹⁴ Indon̄co barkin ta Bun̄di
do n̄uur kuuk taaḡiyaako. In-
don̄co a n̄aa barkiyin̄co, yampa,
dakon̄co indenno a n̄aa surpiyin̄co.
¹⁵ Aaciyon̄ in̄ n̄uur kuuk aaciyaw ho
alon̄ in̄ n̄uur kuuk alaw. ¹⁶ Goyon̄
gala benanniko. Dakon̄ bariyenno
a kuu gine riy taat gee yaako bere
horoomin di, kar gay ooyon̄ oki a
kuu gine ay riyo, yoo taat gee talaat
a ta bal baati.

¹⁷ Gem kaak nigaako, dakon̄ji
yeepintido. Zeedon̄ kuu gine gamin
kuuk yaa ale gala do un̄co ka gee
okin̄co. ¹⁸ Ya botol goya, zeedon̄
kuu gine ay maan kaak kuu gedire
giniñji a kuu goye do aapiyer in̄
gee okin̄co. ¹⁹ Gem kol royin kuuk
nu elgiyo, ya gem ginaako taat
samaanno, dakon̄ kappiyenno.
Kar gay, rason Bunj kat yaa ibine
baay. Asaan Rabbin Bunj kaaw do
Kitamner aman : « N̄a nun meendu
kat yaa kappiyin taat n̄u nigiiidu.
N̄a nun meendu kat yaa yeepin taat
n̄u giniidu. »† ²⁰ Kar pey aman : «
Ya adinen̄, mey diyaaga, beriy tee,
ho ya ibin obga, beriy amay. Ya
kin̄ kat ginaaji pa-ak, sokañ yaa
deen̄ji ar ki liyaaji ubal do kaay.
»‡ ²¹ Dak rasenno taat samaanno
yaan̄ gedire. Kar gay, gedirti do
taat samaanno-at in̄ taat samaane.

13

Karaamin do agindaw ku darre

¹ Ay gemo yaa karmiyin̄ agin-
daw ku darrer. Asaan ginno gem
kaak yaa goye tatkaw ka darrer
ya Bunj bal diyin̄ji. Ansi-ak, n̄uur
kuuk agindaw ku darrer sa, n̄a
Bunj kat diyaagu. ² Ampaa ko,
n̄aar kaak pooaat kaaw ta agin-
daw ku darrer, n̄a pooaag maan
kaak Bunj diytu. Ansi-ak, n̄uur kuuk
pooaw, maaniico di iyaat seriin
ta Bun̄di do kayco. ³ Ka seener,
gee kuuk gina samaane, n̄uur ginno

* 12:12 'bare' : Werin daarin̄, n̄u kaawa a 'barniye'. † 12:19 Wer ka gase kaawor do
Deteronoom 32.35. ‡ 12:20 Wer ka gase kaawor do Proberb 25.21-22.

kolaw do gay dukume seriiner, illa njuur kuuk gina taat samaanno. Ya ki raka goye bal kolaw do agindaw ku darrer, gin taat samaane ho njuun ozile. ⁴ Asaan agindaw ku darrer-ak, njuur gay riyor ku Bunđi a njuuko gine sellen. Kar ya kun kat gina taat samaanno gay, giniŋco kolaw. Asaan izinne taat nju gintu ta dukume seriiner-at, taar maalanno. Nju gay riyor ku Bunđi a njuu gaarin dapin̄koy do njuur kuuk gina gamin kuuk samaanno. ⁵ Do saan taar-an, samaane kuu karmiyin̄ agindaw ku darrer. Ya ku karmiyaagu, ku karmiyigido a paa dapin̄ko-at yaako paaye do kaykon di, kar gay, ku karmiyaagu asaan ku iban do gelbinko kadar taar-at ko taat kuu gine.

⁶ Ampa-ak, illa kuu kappiye miiri. Asaan njuur kuuk ica miiri-ak, njuur gay riyor ku Bunđi kuuk gina riyco di. ⁷ Beroŋ do ay gemo maan kaak waaliyga : kappiyon̄ miiri wal patanti do njuur kuuk icaw ho beroŋ horoomine in̄ karaamine do njuur kuuk tur kuuco bere.

Ele ka gijin

⁸ Dakoŋ rasenno daana yaa goye do kayko, illa daan taat kuu ele benanniko. Gem kaak el giji-ak, njaar karmiyig ko tak *gaanuun ka Bunđi okin̄ji. ⁹ Ka seener, do Kitamner, nju siir gaanuun dakina : kun miday, dakon̄ kokin̄nenno daad kara ho kun daad oki, dakon̄ kokinenno miday kara, okin̄ko, dakon̄ deenno gee, dakon̄ kokinenno gamna, dakon̄ elenno gamin ku eenko,* ho goy gaanuun ka pey oki. Kar gay, okin̄ji, na num do gaanuun rakki di kaak kaawa aman : « Kii elin̄ gijin ar zin̄ ka meenjin. »† ¹⁰ Gem kaak elgig giji, njaar niggin̄jido. Ansi-ak, gem kaak el giji-ak karmiyaag gaanuun okin̄ji.

* **13:9** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13-17, Deteronoom 5.17-21. † **13:9** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

Siye ka zin̄kar do yeepe ka Iisa Masi

¹¹ Zeedoŋ kuu giniŋ gamin-an gaay in̄ gaayo, asaan ku ibingit ko wiktin taat din̄ gi goyiy-anta. Wiktin nece taat kuu niine. Ka seener, wiktin taat Bun̄ yaate jilinte tak-tak as ko moota, pak wiktin taat gi aamintu. ¹² Wer gaay ko wale ho pat sa gaay ko coke. Njaar-ak, rasinten̄ gamin okin̄co kuuk gi giniy do gondikor ho sokinte garti, ginte taasine do portikaw. ¹³ Goyinte goye kaak ta6 ar gee kuuk goy do portikaw. Dakinte hadirenno do iidin taat gee gina gamin ku ginindido ho dakinte sakriyenno. Dakinte baayenno munjam ho dakinte goyenno jookumo. Yaman, goyinte godom min giduwa ho min hasuudinaw. ¹⁴ Kar gay, ar kaak ku sokiy garti ku taasinkar, icon̄ *Rabbinte Iisa Masi ar gartiko. Dakon̄ rasenno galal ta zin̄kiko yaako iyin̄ko kuu gine jookumo.

14

Gee kuuk imaanco sooda in̄ kuuk taŋco dakina

¹ Oboŋ samaane gem kaak imaanji sooda ho dakon̄ meelin̄jido do bi ka maan kaak na pakiriyo. ² Ampaa ko, gee daarin̄ pakiriy a njuu gedire tee gamin okin̄co. Kar daarin̄ kuuk imaanco sood gay pakira a illa njuu tee tapar di. ³ Gem kaak tiya gamin okin̄co-ak, illa naa giniŋjido bees njaar kaak taado gamin daarin̄. Kar njaar kaak taado kum oki, illa na dukumaajido seriin do njaar kaak tiyaag gamin okin̄co. Asaan njaar oki, Bun̄ ooyga. ⁴ Yampa, kin̄ gay waa kaak ki taliy zin̄ ar ki gay dukume seriiner do gay riyor kaak kanjinno ? Gay riyor-ak, ya na goy bombo do riyoy wala ya na gale oki, illa tatkuwiy kat gin botol taat njaaji kaawe. Ka

seener, ñaa goye bombo, asaan *Rabbin Buñ gin gudurre taat ñaa gaayinji.

⁵ Gee daariñ pakira a menaw daariñ samaane pak eenço do unji ka Buñdi. Kar daariñ gay a menaw-ak, okiñço sawa di. Ñaar-ak, ay gem di yaa ibine baay samaane ta maan kaak ña pakiriyo. ⁶ Gem kaak pakira a yiriy ta rakki pakgig menaw kuuk daariñ-ak, ña pakiriy pa-ak asaan ña rakaaji bere horoomin do Rabbiner. Gem kaak tiya gamin okiñço-ak rakaaji bere oki horoomin do Rabbiner, asaan ña ozila Buñ do bi ka teenji. Ho gem kaak taado gamin daariñ-ak sa rakaaji bere horoomin do Rabbiner, asaan ñaar oki ozila Buñ do bi ka teenji. ⁷ Ka seener, minninte-añ ginno gem kaak goy do bi ka meenji di, ho muut sa, ginno gem kaak mata do bi ka meenji di. ⁸ Asaan ya gi goy-ak, gi goy a gii gine riy do Rabbin Iisa Masi, ho ya gi mataw oki, gi mata do saan ta riyoy. Ñaar-ak, ya gi goya wal gi mataw oki, gi geenji ku Rabbin Iisa Masi. ⁹ Do bi ñaar-ak ko, Iisa Masi mattu ho ña nooytu min do muuti. Paa ko, ña kuuniyту Rabbin ka gee kuuk mate in kuuk goya oki. ¹⁰ Kar kin gay, maa di ki dukumiiji seriin do sinjin ? Maa di, ki giniig bees ? Okinte, gi 6aa do unji ka Buñdi a ñaate dukume seriine. ¹¹ Asaan, ñu siir do Kitamner aman :

« Rabbin Buñ kaaw aman :

“ Nu goy mento

ho nu kaawaako a
gee okiñço yaa derse do unđu.

Okiñço, ñuu ibine kadar nun Buñ. ”

»*

¹² Ansii ko, minninte-añ, ay gem di, Buñ asa indiñ do taat ña gintu.

Gamin kuuk kuuniya in imaan

¹³ Ñaar-ak, rasinten tak-tak dukume ka seriiner benannite. Kar gay, zeedon ku giniydo maan

kaak yaa iyiñ sintiko ñuu jage min botol ho ñuu gale do zunuubinnar. ¹⁴ Do tanto, in Rabbin Iisa Masi, nu iban tak do kaar kadar do unji ka Buñdi, maan kaak sinji tee-ak ginno kaak *cawarro. Kar gay, ya waan pakira do gelbiney a tee daariñ cawarro, ka seener, loci di, ña cawarro. ¹⁵ Ya ki niga adiy ka sinjin in maan kaak ki tiy-ak, ki rasig ele kaak Buñ rakiyo. Ka seener, Iisa Masi mat do bi ka sinjin-aka. Ampa-ak, dak ñaaminjido sinjin ñaa tare ziy do bi ka teendi di. ¹⁶ Dakon berenno botol gee yaako osinjo do bi ka maan kaak talaako samaane. ¹⁷ Asaan gamin kuuk kuuniy in *Meennaw ta Buñdi gay, ñuur *gaanuunno kaak kaawa do bi ka teendi in ka seendi. Kar gay, ñu gamin kuuk Ruwwin ta Buñdi beriite : *goye kaak in botol do unji ka Buñdi, aapiye ho in galal. ¹⁸ Gem kaak gina riy do Iisa Masi ar ansi-ak, aawaaji gala do Buñdi ho gee sa yaa karmiyinji.

¹⁹ Ansi-ak, zeedinte gii gine gamin kuuk yaate iye aapiy benannite ho kuuk yaate gaayinte gii sinje do imaante. ²⁰ Do bi ka teendi-ak, dak nigintido riy ta Buñdi. Ka seener, do unji ka Buñdi, ginno tee kaak cawarro. Kar gay, ya do bi maan kaak ki tiy di, sinjin yaa jage min botol ta Buñdi, ñaar-ak, tee-ak di aayay. ²¹ Maan kaak samaan-ak, illa kuu rasiñ gamin okiñço kuuk jagaag sintiko min botol ta samaane : tee ka kumar, see ka maamar ho in gamin ku pey oki. ²² Maan kaak ki pakiriy do gelbinen-ak, illa kii obiñ samaane do gelbinen do unji ka Buñdi. Galal do gem kaak adiy osgijido kadar ña nige do wiktin taat ña ica niyine a ñaa gine maanna. ²³ Kar gay, gem kaak adiy osaw do bi ka teendi ho ña tiya paa di-ak, seriin ta Buñdi obig ko. Asaan maan kaak ña giniy-

* 14:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

ak kuunaydo in imaan. Ka seener, gamin okinco kuuk kuunaydo in imaan-ak, nuur zunuubinna.

15

Gine ka gamin kuuk aawa gala do geemir

¹ Nin kuuk bombo do imaandi, nii gedire sosin nuur kuuk imaanco sooda. Ni gediraado nii gine taat aawaani gala lonin di. ² Minninte-an, illa ay gem di yaa gine taat aawa gala do giji a naa gaayinji ho a naa denrin do imaandi. ³ Ka seener, Iisa Masi bal gine taat aawa gala do meenji di. Kar gay, uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Bunju, wariy taat gee wariñcin asdu do kaar. »* ⁴ Kaawin okinco kuuk nu siirtu min awalle do Kitamner, nu siirig a nuute bildinte. Ampaa ko, in subirraw ho in iske kaak gi gastu min do kaaw ta Bunji, gi gin maan kaak gi eriy in imaante. ⁵ Nu inda Bunj kaak bera subirraw ho kaak iska gee a naako gaayinjo a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki. Talon goye ka Iisa Masi ho ginon pa. ⁶ Ampaa ko, kuu obe kuuri okinjo, kuu gedire ozile Bunj, takañ *Rabbinte Iisa Masi, in gelbin rakki.

Ase ka Iisa Masi, naar do gee okinco

⁷ Obon zinikiko samaane ar kaak Iisa Masi obinjo. Ansii kat, gee yaa ozilin Bunj. ⁸ Ka seener nu kaawaako, Iisa Masi as ar gay riyor ka *Yuudinnar a naa necin kaawin kuuk Bunj kaawiico do aginiyco. Naar-ak gaara kadar Bunj necit taat na kaawtu. ⁹ Na as oki a gee kuuk Yuudinnado yaa ozilin Bunj do sellin kuwiy uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

* **15:3** Wer ka gase kaawor do Soom 69.10. † **15:9** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 22.50 ho Soom 18.50. ‡ **15:10** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. § **15:11** Wer ka gase kaawor do Soom 117.1. * **15:12** 'Jeese' : Na takañ sultan Dawuud. Kaaw-an, taar a sultan ka tatko yaa ase min tamba ta Dawuud ho naar ko Iisa Masi, sultan ka tatko kaak Bunj kaawtu a naa naame. † **15:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 11.10.

« Do saan taar-an ko, naan ozile do datik ta gee kuuk Yuudinnado,

ho naa riye a sinjin yaa jaale. »†

¹⁰ Nu siir pey do Kitamner aman :

« Kunj gee kuuk Yuudinnado, aaciyon in nuur kuuk Rabbin doftu ! »‡

¹¹ Nu siir pey aman :

« Kunj okinjo kuuk Yuudinnado, ozilon Rabbin Bunj.

Illa gee ku duniiner okinco yaa ozilin sinji ! »§

¹² Nabi Ezaayi kaaw oki aman :

« Gem rakki min tamba ta Jeese* yaa ase.

Naar uce a naa tee meennaw

do darrinay ku gee kuuk Yuudinnado,

ho gee-ak gay yaa diye gelbinco loci. »†

¹³ Bunj beraate maan kaak gi eriy in imaante. Ampaa ko, nu indiig a naako bere galal dakina ho naako iye aapiy do gelbinko, asaan ku aamin loci. Ansii ko, in gudurre ta Ruwwiney, kuu ibine gay in gaayo kadar maan kaak ku eriy-ak yaa kuuniye.

Riy taat Bunj beriji do Pool

¹⁴ Gem kol sinjay, nun meendu iban tak kadar ku gin sellin kaw dakina ho ku iban gamin okinco kuuk ku nec ibininco. Ampaak, kuu gedire taaye benanniko. ¹⁵ Kar sando, werin daarin do maktunner-an, nu siirko bal kolaw a kuu moyin kaawin kuuk ku bilditu min awalle. Nu siirtu pa-ak, in barkin taat Bunj beridu ¹⁶ a naa gine gay riyor ka Iisa Masi do nuur kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, riy taat nu ginii-at, nu ber zir okinjo do gaare ka Kabarre ta Gala ta Bunji do gee kuuk Yuudinnado

a ɲuu kuuniye ar *satkin taat aawaaji gala do Bunɗi. Ampaa ko, gee kuuk Yuudinnado yaa gine *cawar in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi. ¹⁷ Do bi ɲaar-ak ko, in ɲume kaak nu ɲumtu in Iisa Masi, adir gintu portiko do riyor taat nu giniy do Bunɗi. ¹⁸ Kar ya nu kaawa bal kolaw, illa naa kaawe do bi ka riy taat Iisa Masi gintu in nunu. Riyat, ɲa iyig gee kuuk Yuudinnado a ɲuu karmiyin Bunɗ. ɲa iyig a ɲuu karmiyinji in kaawin kuuk nu kaawiyo, in gamin kuuk nu giniyo, ¹⁹ ho in ay gamin kuuk gaara gudurrey kuuk ɲa gintu do datikko. Gamin kuuk gaara gudurrey-ak, ɲuur gamin kuuk ajbay kuuk ɲa gintu in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi. Ampaa ko, nu gaariit Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min geeger ka Zeruzaleem yoo kid ka Iliiri. ²⁰ Kar lotu-ak, nu raka a naa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk yiriy rakki gee bal dore ɲu kaawa do bi ka Iisa Masi. Nu gintu pa-ak, asaan nu bal rake gine riy do wer kaak gem ka pey ginit ko. ²¹ Ta kuuniy in taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Gee kuuk ɲu balco kaawe biy yaa tale,
ho ɲuur kuuk bal dore ɲu kaawa biy yaa ibine. » †

Martaw taat Pool rakiy ɓaa Room

²² Nu raka ɓaa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk ɲu bal dorinti. ɲaar-aɲ ko maan kaak toddu dees dakina nu baltu ɓaa talinɲko. ²³ Gin elgin dakina, nu gin niyin taat nu ɓaayiko talinɲko, kar nu bal gase kaar. Kar diɲ gay, nu gaasit kat riyor taat do darrinay-aɲku. ²⁴ Nu raka a naako jage do wiktin taat ya nu ɓaa do kid ka Espaɲ. Ka seener, nu gin niyin taat naako ɓaawe ho naa gine dak menaw in kunɲko. Ansi-ak yaadu

aawe gala ho yiriy taat nu deetaw, kuun gaayindu naa icin botilil.

²⁵ Kar diɲ gay, nu ɓaa ja Zeruzaleem a naa gaayin gee ku Bunɗi kuuk goy ede-aku. ²⁶ Ka seener, siɲta kuuk goy do kid ka Maseduwaan in ka Akayi ic niyin a ɲuu cape gurus ɲuu gaayin gee ku Bunɗi kuuk tiya saaro kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem. ²⁷ ɲuur maaniico di ic niyin a ɲuu gaayinco. Kar ka seener gay, ar ɲu tee daanco ho ɲuuco yeepinti. Asaan ɲuur kuuk Yuudinnado-ak gas barkin min do ɲuur kuuk *Yuudinna. Ampa-ak, illa gaminco oki, ɲuu deedin in gee-aku. ²⁸ Wiktin taat nu bercog ko gurus kaak ɲu captu ho nu gaasit riy-anta, naako jagen ja, kar naa biren di Espaɲ. ²⁹ Ampa-ak, nu iban kadar wiktin taat nu ot do werko, naako ote in barkin dakina ta Iisa Masi.

³⁰ Gem kol siɲtay, nu indaako in siɲ ku *Rabbinte Iisa Masi ho in ele kaak Ruwwin ta Bunɗi beriite a kuu indiguwe Bunɗ do bi kanto. In inde ka ku indiyo, ɲumon in nunu a ginte taasine do salaaner. ³¹ Indiguwon Bunɗ a ɲaan gaayindu naa pake min do gee kuuk bal aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Indiguwon oki a gee Bunɗi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem-ak yaa ooyin in gelbin rakki gaay taat nu iyiico-anta. ³² Ampaa ko, ya Bunɗ ooye, naako ɓaawe in galal dakina ho naa jammiyen dak sood in kunɲko. ³³ Bunɗ ka aapiyer yaa goye in kunɲ okinɲko ! *Aamin.

16

Ooya in taayik ta ba aaro

¹ Nu ɲaamaakon boote Poobe taat gina riy do Bunɗi do *Egliz kaak goy do geeger ka Saɲkerees. ² Ya ta ɓaawko, obon samaane in siɲ ku *Rabbine ar kaak kuuniye do gee ku Bunɗi. Ya ta rak gaayko,

† 15:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.15.

gaayonta. Gaayonta, asaan taar oki ob wer do gee dakina ho ta gaayintu nun meendu oki.

³ Ooyonco do kun Priska* in mitti Akilaas. Njur, ni gin riy sawa do Iisa Masi. ⁴ Nu leeyig baarco do bulel do bi kanto. Na nun keedudo di kaak yaa ozilinco. Kar gay, Eglizna okinco kuuk Yuudinnado oki yaa ozilinco. ⁵ Ooyonco oki do gee ku Eglizdi kuuk numa gerco. Ooyonji do Epayneet, royar ka bitu. Min gee kuuk goy do kid ka Aazi, naar di aamin awalle do Iisa Masi. ⁶ Ooyonti do Mariyam taat ginko riy dakina. ⁷ Ooyonco do kun Andronikuus in Juniyaas kuuk jaamar ho nu obinti danaayin sawa. Min paliinna okinco, njur di gee ibingigu ho nu karmiyaagu. Min nu bal aamine misa do Iisa Masi di, njur aamin ko.

⁸ Ooyonji do Ampliyatuus, royar ka bitu do numinni kaak ni numtu in Rabbine. ⁹ Ooyonji do Urbeen kaak ni giniy riy sawa do Iisa Masi ho do Stakiis kaak nu elgiyo. ¹⁰ Ooyonji do Apelees kaak gaar kadar na gin imaan ta ta6 do Iisa Masi. Ooyonco do gee kuuk goy do geriy ka Aristobuul. ¹¹ Ooyonji do Herodiyoon kaak jaamar ho do gee kuuk aamin do Rabbiner kuuk goy do geriy ka Narsiis. ¹² Ooyonco do kun Tripen in Tripoos kuuk gina riy do Rabbine ho ooyonti oki do baar Persiid taat nu elgiyo. Taar oki gin riy dakina do Rabbine. ¹³ Ooyonji do Rupuus kaak sinji ale do riy ta Rabbine ho do yaaco taat gaayintu ar nu ron ka adti. ¹⁴ Ooyonco do kun Asinikrit, Plegon, Hermees, Patrobaas, Hermaas ho do sinja kuuk numa in njura. ¹⁵ Ooyonco do kun Piloloog in Juliy, Neere in booy ho do Olimpaas in do gee ku Bunji okinco kuuk numa in njura.

¹⁶ Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuk tacco rakki. Eglizna ku Iisa Masi okinco ooyko dakina.

¹⁷ Gem kol sinjay, nu taayaako a kuu goye godom min gee kuuk poocaag bilde kaak ku gastu. Ka seener, in pociinco-ak, nu eeraag gee kuuk aamine ho nu jagaag min botol taat samaane. Gee njur-ak, cimor kayko minninco. ¹⁸ Gee ar njur-an, njur ginno riy do Rabbinte Iisa Masi. Nu as tee aditco di. In kaawinco kuuk gala ho pulus-pulus-ak, nu caaciyaag gee kuuk ibanno maanna. ¹⁹ Karaamin taat ku karmiyig Rabb-in-at, gee okinco ibingita. Ansii ko, adir gintu portiko do bi kanjo. Kar gay, nu raka kuu gine ilim taat kuu ibine taat samaane ho kuu etire serek min taat samaanno a kuu kuuniye *cawar. ²⁰ Dak ko sood di, Bun ka aapiyer yaa riginin *Seetanne ho kuuji jaawe kaaci.

Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo !

²¹ Timote kaak ni giniy riy sawa, ooyko. Lisiyuus, Jaason ho in Sosipateer kuuk jaamar oki ooyko.

²² Ho nun Tertiyuus, gay siirindi ka Pool do maktumne-anta, nu ooyko in sin ku Rabbinte.

²³ Gayuus kaak nu goyiy do geriy-an sa, ooyko. Do geriy ko, Egliz okinji numiyo. Erast kaak dummiyaag malle ka geeger ho in sinje Kartuus oki, ooyko dakina.

²⁴ [Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo ! *Aamin.]†

Oziliik ta ba aaro

²⁵ Ozilinter Bun ! Uudin ta Kabarre ta Gala taat nu gaariy-anta, na gin gudurre taat nec yaako denrinjo do imaanko. Kabarre-at, ta kaaw taat do bi ka Iisa Masi ho ta baynaag maan kaak Bun

* 16:3 'Priska': Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

† 16:24 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

rakiy gine, kaak cigil elgin inj elgina. ²⁶ Kar diŋ gay, Buŋ baynig ko waraŋ inj kaawin kuuk nabinna siirtu a gee okiŋco yaa ibiniŋ ar Buŋ kaak goy doo rakiyo. Paa ko, ŋuur kuuk ibinga-ak gin botol taat ŋuu aamine do Buŋdi ho ŋuu karmiyiŋji. ²⁷ *Darjin do Buŋ kaak keeji di gin ilim ! Darjin loci inj Iisa Masi, elgin inj elgina ! *Aamin.

1 Korentiyeen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyeenna kuuk goy do geeger ka Korent. Do wiktin taar-at, geeger naar-ak, sinji ale ho geenji sa dakina. Na goy do biy ka barrer. Do wer-ak ko, nu iyiy gamin min aar barrer, nu taajiriyo. In tajirco-at ko, nu miintu in malle. Ay gem di icy pikirre in abaadin taat na rakiy di ho dakina gina jookumo. Gee ku Eglizdi-ak eer benannico. Kar Pool gay leesaaco ho na raka numin werco rakki. Na rakaaco gaare maman nuu ice goye ka kretiyeennar do datik ta gee kuuk ibanno Buñ.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraat maktumne-anta. In niyin ta meenji Buñ, na kolintu a naa kuuniye *paliine ka Iisa Masi. In sinjte Sosteen, ² ni ooyaako kuñ gee ku *Egliz ka Buñdi ka Korent. Kuñ num in Iisa Masi ho do bi naar-ak ko, kuu kuuniye *cawar do unji. Na kolinjo a kuu kuuniye geenji. Ampaa di oki, na koliig gee okinjo kuuk ala in sin ku *Rabbinte Iisa Masi do ay wero. Naar ko Rabbin kanjo ho kante oki. ³ Tatte Buñ in Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Barkin taat Buñ beriy do geenji

⁴ Nu ozilaag Buñ doo do bi kanjo do barkin taat na beriiko min ku numtu in Iisa Masi. ⁵ Do bi ka numinjo-ak ko, Buñ barkiyinjo do ay maanna, na barkiyig kaawin okinjo kuuk ku kaawiyo ho in ibininjo oki. ⁶ Naar-ak gaara kadar wiktin taat nu kaawiiko do bi ka

Iisa Masi, ku obit kaaw-at samaane do gelbinko. ⁷ Paa ko, min bere okinji kaak Buñ beriy do geemir, yoo rakki sa armaakonno loko, kuñ kuuk yoka asinji ka Rabbinte Iisa Masi. ⁸ Naar ko yaako denrinjo kuu goye bombo yoo do gaase ka duniiner. Paa kat, do yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe-ak, nu gasaakonno oorin tak-tak. ⁹ Buñ kaak kolinjo a kuu nume in ronji Rabbinte Iisa Masi, na necaat tak taat na kaawiyo.

Eere ka gee ku Egliz ka Korent

¹⁰ Gem kol sinjay, nu kaawaako in sin ku Rabbinte Iisa Masi a kaawko yaa gine rakki di nam eere sa goyaado datikko. Nu raka a gelbinko ho pikirriko yaa kuuniye rakki. ¹¹ Ka seener, gem kol sinjay, nu kaawiiko ampa-ak asaan gee daarin min ger ka boote Kilowe kaawdu kadar kaawko bagdo. ¹² Nu kaawiit kaaw-an, asaan minninko, gee daarin diya aman : « Nin-an gee ku Pool », daarin a « Nin-an gee ku Apoloos », daarin a « Nin-an gee ku Piyer » ho daarin a « Nin-an gee ku Iisa Masi ». ¹³ Iisa Masi, naar rakki di. Ku pakira a gii gedire eerin gee kuuk num in naara walla ? Na nun Pool kat kaak nu dooftu ka etor do bi kanjo walla ? Nu *batiziyinjo in sin ku meendu Pool walla ? Ha'a, paado ! ¹⁴ Nu dela barkin do Buñdi do bi kaak nu bal batiziyee yoo waan minninko, illa Krispuus in Gayuus di. ¹⁵ Naar-ak, waan gediraado kaawe a nu batiziyig in sin kunto. ¹⁶ Way, nu batiziyig oki Stepaan in geenji kuuk goy do geriy. Kar gay, nu haraydo kadar nu batiziy waan ka pey. ¹⁷ Asaan Iisa Masi balnu naamindu a naa batiziyee gee. Kar gay, na naamintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Ya nu gaara Kabarre ta Gala, nu kaawa in kaawin kuuk melen di, nu kaawdo in kaawin kuuk gee yaa kaawe a

nun kat gin ilim. Yampa, muutuy ta Iisa Masi taat ka etor yaa gine ar maan ka maala.

Iisa Masi ko gudurre ho ilim ta Bunđi

¹⁸ Do gee kuuk tara zinjico, kaaw taat do bi ka muutuy ta Iisa Masi ka etor, taar ginno baati. Kar do ginte kuuk Bunđi jilaate gay, kaaw-at, taar gudurre ta Bunđi.

¹⁹ Asaan nu siir do Kitamner aman :
« Nun, naa rawtin ilim ta gee kuuk iban kaawna
ho naa pociñ ibine ka gee kuuk iban gamna. »*

²⁰ Ampa-ak, gee ku duniiner kuuk iban kaawin-ak, moo kat nuura ? Moo nuur kuuk iban *gaanuun ka *Yuudinnar-aku ? Moo kat gay meelol-aku ? Bunđi kat gaar kadar ilim ta duniiner-an, taar ar maan ka maala. ²¹ Ay maanna, Bunđi ginaag in ilim ta meenji. Kar gee ku duniiner gay, in ilimco, nu bal ibiniñ Bunđi in ilimji. Do bi naar-ak ko, Bunđi ictu niyine in ilim ta meenji a naa jiliñ gee kuuk aamin do kaaw taat gee ku duniiner talaat ar maan ka maala. ²² Yuudinna raka tale gamin kuuk ajbay ho Grekna gay bariya ilim ta duniiner. ²³ Kar nin gay, ni gaara kaawo taat a *Masi kaak Bunđi dobtu, nu doodig ka etor. Kaaw-an, Yuudinna a nu dorintido ho Grekna gay talaat ar kaaw ta bal baati. ²⁴ Kar do nuur kuuk Bunđi dobtu a nuu kuuniye geenji gay, ya nu *Yuudinna wal Yuudinnado oki, Iisa Masi-ak ko gudurre ho ilim ta Bunđi. ²⁵ Asaan ya gee pakira a Bunđi gin maan ka bal baay oki, maannay-ak pakgit ilim ta geemir serek. Ya gee tala kadar maan kaak Bunđi giniy-ak ginno gudurre, in gudurrey taat ginno-at oki, ta pakgit ta geemir serek.

²⁶ Gem kol sintay, kuñ kuuk Bunđi kolinjo, pakironj. Dakin minninko

gin ilim do unjo ka geemir walla ? Dakin minninko gin gudurre walla ? Dakin minninko baaco tiya meennaw walla ? Ha'a, ginno !
²⁷ Kar gay, Bunđi dobig nuur kuuk ginno ilim do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin ilim-ak yaa gaage maala. Bunđi dobig nuur kuuk ginno gudurre do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin gudurre-ak, sokañ yaa deenco. ²⁸ Bunđi dobig nuur kuuk gee talaag ar maan ka maala, nuur kuuk gee yilaagu ho nuur kuuk masaakanna a paa kat, naa cillin goye ka geemir kaak nu talaag ar na ta6. ²⁹ Bunđi gintu pak-ak, asaan yoo waan sa gediraado dapile do unji. ³⁰ Kar Bunđi gay numinte in Iisa Masi ho in naar di, Bunđi gaariite ilimji. In Iisa Masi ko, Bunđi gininte a gii kuuniye sellen do unji, gii kuuniye geenji kunji ho na jilaate min do zunuubinnite. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Naar kaak dapilaw-ak, illa naa dapile in maan kaak Rabbin gintu. »†

2

Gaare ka kaawor in gudurre ta Ruwwin ta Bunđi

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu asiiko a naako gaarin maan kaak cigile kaak Bunđi bayniite-aka, nu bal gaarin in kaawin kuuk diya meya ho nu balko kaawe ar tatkaw kaak iban gamin dakina. ² Kar gay, wiktin taat nu goyiy in kunjo, illa nu ic niyine a naako kaawe do bi ka Iisa Masi di in muutuy taat ka etor. ³ Do wiktin taar-at, nu bal gine gudurre taat naa gine riy samaane ho kolaw unjidu nam nu aziraw. ⁴ In kaaw taat nu kaawiiko, nu balko gaarin kaaw-at in kaawin ku ilimdi a taa obin kayko. Kar gay, ta Ruwwin ta Bunđi kat gaarko gudurriri. ⁵ Ansi-ak, ta ilim ta geemirro kat naaminjo ku

* 1:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.14.

† 1:31 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23.

aamintu do Iisa Masi. Kar gay, ku aamintu-ak, asaan ku talit gudurre ta Buñdi.

Ilim ta Buñdi

⁶ Kar gay, nin oki, ya ni ñilda gee kuuk darse do imaan, ni ñildaag do bi ka ilimdi. Kar ilim-at gay, taar ta duniinerro ho ta asdo min agindaw ku duniiner. Agindaw-ak, ñuur asa ide. ⁷ Kar gay, ilim ta Buñdi taat ni kaawiy-an, taar ilim taat cigil awalle ho gee bal ibininti. Min Buñ bal kilgiyin misa duniin di, ña siyit ko ilim-ata a ñaate unjinte do *darjiney. ⁸ Min agindaw ku duniiner-an yoo rakki oki bal ibinin ilim-ata. Yampa, ya ñu ibinta, *Rabbin gay darjiner, ñu doodaagdo ka etor. ⁹ Kar gay, ar taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Maan kaak yiriy rakki gem bal taliñ in odoy,

ña bal doriñ in ñeñgey
ho ña bal pakiriñ do kaay,

Buñ siyig do ñuur kuuk elgiga. »*

¹⁰ Sando, maan kaak cigile-an, Buñ baynintiñ in Ruwwiney. Asaan Ruwwin ta Buñdi, taar ibingig ay maanna, nam ka Buñdi kaak cigile oki. ¹¹ Ginno waan kaak ibingit pikirre ta gemor, illa ruwwin ta meenji. Ansi-ak, ginno waan kaak ibingit pikirre ta Buñdi, illa Ruwwin ta meenji Buñ. ¹² Gintey gay bal gase ruwwin taat asa min do duniiner-anta. Kar gay, gi gas Ruwwin taat asa min do Buñdi. Paa kat, gii ibiniñ maan kaak Buñ berite in barkiney. ¹³ Gamin-an, ni kaawgigdo do geemir in ñilde kaak asa min ilim ta geemir. Kar gay, ni kaawa in ñilde kaak asa min Ruwwin ta Buñdi. Ansi kat, ni gaariy baat ta seen ta Ruwwin ta Buñdi do gee kuuk gasit Ruwwin-ata.

¹⁴ Gem keeji di gediraado gasin seen taat asa min Ruwwin ta Buñdi. Loci-ak, ña talaat seen-at ar maan

ka bal baay ho ña gediraado ibininti. Gem yaa ibininti-ak, illa in Ruwwin ta Buñdi ja. ¹⁵ Gem kaak gin Ruwwin ta Buñdi nec ibine baaco ta gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. Kar gay, ginno gem kaak nec gaase baay tanji. ¹⁶ Ka seener gay, ñu siir do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buñdi ?

Ho waa kaak nec taayinji ? »†
Kar ginte gay gin pikirre ta Iisa Masi.

3

Riy ta gay riyor ku Buñdi

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu ñaawiiko, nu bal gedire naako kaawe ar ku gee kuuk jaawa in Ruwwin ta Buñdi. Kar gay, nu kaawaako ar ku gee ku duniiner di. Do imaanko taat do Iisa Masi, ku ar koogin ku ñaada. ² Ansi ko, nu ñildinjo in kaawin kuuk meley di ar see ka buwi. Nu balko ñildinjo in kaawin kuuk rada ar tee ka ander, asaan ku gediraado ibiniño. Yoo ñin oki ku gediraado misa, ³ asaan ku goy misa ar gee ku duniiner. Ka seener, ku hasuudinay ho ku kaasuma benanniko. Ampa-ak gaara kadar ku ar gee ku duniiner ho goyinjo sa ar ka geemir di wal maman ? ⁴ Ya gem rakki kaawa aman : « Nun gem ka Pool » ho ka pey aman : « Nun gem ka Apoloos », ñaar-ak gaarro kadar goyinjo ar ka geemir di walla ?

⁵ Ya ku bariya baaco, Apoloos kat waa, ho Pool gay waa ? Seertini, ni gay riyor ku Buñdi di. Buñ ñaaminti a kuu aamine do Iisa Masi. Ni gina riy taat Buñ berinti di. ⁶ Nun Pool, nu gaarkon kaawa ta Buñdi ar gem kaak taat eto. Apoloos gay, gaayaako in ñilde ar gem kaak leeki amay do et kaak nu taattu-aka. Kar ña Buñ kat maadga. ⁷ Ampa-ak, ñaar kaak taate ho ñaar

* 2:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 64.3. † 2:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13.

kaak lee amay, seerco, njuur geen di. Illa Bunj keeji di tatiko, asaan njaar di maadig et-aka. ⁸ Njaar kaak taate inj ka lee amay, njuur sawa di. Ay gem di, Bunj yaaji bere haginey uudin ta riyoy. ⁹ Asaan seertini, ni gay riyor ku Bunjdi ho kunj gay ar morgo kaak nja gawniyo.

Pey, ku ar ger kaak Bunj piniyo. ¹⁰ Nun gay ar gem kaak gin ilim ho kaak iban pine geray. Inj barkin taat Bunj beriidu, nu teesiit baay ta gerdi do werko ho waan ka pey astu piniñ ger-aka. Kar gay, yaman ay gem di yaa pakire maman nja pine do baay ta ger-aka. ¹¹ Asaan baay ta gerdi, njaar Iisa Masi ho waan gediraado diye ta pey. ¹² Njuur kuuk pina do baa ta ger-aka, daariñ yaa pine inj daabne, wal inj poddine, wal inj dambay kuuk kaalne ho daariñ gay yaa pine inj atay, wal inj balgiga, wal inj idam. ¹³ Yiriy taat Bunj yaa dukume seriine, ay gemo, riyoy yaa bayne warañ. Yiriy taar-at yaa ase inj ako ho ak-at yaa gaare riy ta ay gemo, ya ta samaane wal ta samaanno. ¹⁴ Ya waan pin do ger-aka ho wer kaak nja pintu-ak kat ak taggigdo, Bunj yaaji berin haginey. ¹⁵ Kar ya ak-at teeyig gay, riyoy-at uc maala. Gem-ak, Bunj yaa jilinji. Kar gay, nja gine ar gem kaak do b kiyiw min do aki inj pisinji ku orok.

¹⁶ Ku iban tam kadar kunj ko *ger ka Bunjdi ho Ruwwin ta Bunjdi goy do gelbinko wal maman ? ¹⁷ Ya waan kaak nigaag ger ka Bunjdi, Bunj yaa idinji oki. Asaan ger ka Bunjdi, njaar *cawar ho kunj ko ger ka Bunjdi-aka.

¹⁸ Dakoñ caaciyenno zinjiko : minninko-anj, ya waan kaak pakira kadar nja gin ilim do unjo ka gee ku duniiner, illa nja poocin ilim taar-ata. Paa kat, nja gase ilim taat ta6. ¹⁹ Asaan ilim ta gee ku duniiner, do unji ka Bunjdi, taar bal

baati. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee kuuk gin ilim, inj neendaw ta maaniico di, Bunj yaa obinj ar nju obiy kumin ku yeero inj dada. »* ²⁰ Kitamne kaaw pey aman : « *Rabbin Bunj ibingit pikirrico ta gee kuuk gin ilim ho nja iban kadar taar bal baati. »† ²¹ Ampa-ak, dakoñ pisiriyenno inj sinj ku gemor, asaan okinco-anj, njuur kunjko : ²² nun Pool, Apoloos ho inj Piyer, okintini, ni kunjko. Duniine, goye, muutu, gamin kuuk goy dinja ho kuuk yaa ase neginda, okinco kunjkon di. ²³ Kar kunj gay, kunj gee ku Iisa Masi ho Iisa Masi gay, njaar ka Bunjdi.

4

Taayik ta Pool do gee ku Korent

¹ Nu raka a kuuni tale, nun Pool inj Apoloos, ar gay riyor ku Iisa Masi, ar njuur kuuk Bunj berco riyo a njuu imilin maan kaak nja cigiltu awalle do geemir. ² Ya nju ber riy do gemor, illa nja gaare kadar nja nec nju amniyinji. ³ Do tanto gay, ya kunj kat dukumaadu seriine wal gay dukume seriiner oki, taar-at ginaadudo maanna. Nun meendu oki dukumaado seriine do kaar, ⁴ asaan adir osgitdo maan kaak nu nigtu. Kar gay, inj taaran oki, gaarro kadar nu goy goye kaak inj botiliy do unji ka Bunjdi. Ka dukumaadu seriin-ak, njaar *Rabbin Bunj. ⁵ Do bi njaar-ak ko, ya Rabbin Iisa Masi bal yeepe misa, dakoñ dukumenno seriine. Kar wiktin taat nja yeepe, gamin kuuk cigil do gondikor, nja imilinco warañ, inj pikirre taat cigil do gelbin ka geemir oki. Ampaa ko, ay gem di yaa gase oziliikay min do Bunjdi.

⁶ Gem kol sinjay, do paydin ta maaniiko kat nu kaawtu do bi kanto inj ka Apoloos a niiko gaare kunj oki yaa gine pa. Nu raka a kuu ibine baati ta maliy taat gee

* 3:19 Wer ka gase kaawor do Zoob 5.13. † 3:20 Wer ka gase kaawor do Soom 94.11.

ibingit-anta. Maliy-at aman : « Waan yaa amilenno kara min botol taat Kitamne gaartu. » Nu kaawiy ampa-ak, asaan nu rakaado kuu pisiriye aman : « Nun aada gem kaak tatik aale, kin gay aada ka maala. » ⁷ Maa di ki pakiriy a ki pakgig eenjin ? Gamin okinco kuuk ki gintu-an, waa berjingu ? Na Bun doo di ? Di ya pa-ak, maa di ki pisiriyy ar nu baljin berin bere ?

⁸ Talon kate ! Ku pakira a ku ginig ko gamin okinco. Do botol ta Bunji, ku pakira a ku deet ko gay gamnar. Ku pakira a ku teet ko meennaw. Hey kunjo-anku ! Ya ka seener, ku teet meennaw, nin paliinna oki yaa teen in kunjo. ⁹ Nu kaawiy ampa-ak, asaan nin kuuk paliinna-an, nu pakira a Bun leenti aar ta geemir tak-tak. Ni ar gee kuuk nu obig a nuu deenço do unço ka geemir. Ampa-ak, gee ku duniiner okinco yaa talin taaßinni nam *dubal ku Bunji oki yaa tale. ¹⁰ Ni oliyay do saan ta Iisa Masi, kar kun gay pakira a in Iisa Masi, ku gin ilim dakina ! Ni ginno gudurre, kar kun gay pakira a ku gin gudurre dakina ! Gee dakina pooçaani, kar kun gay pakira a nu jaalaag sinjo ! ¹¹ Nin gay, yoo dinka mey diyaani, ibin sa obinti ho ni bal gine kesuune oki. Gee koocaani ho nu atkaani min ay wero. ¹² Ni gina riy in soriyni a nii gase tee ka binjini. Gee waraani ho nin gay barkiyaagu. Nu taaßiyaani ho nin gay subira di. ¹³ Nu diyaani kaawin ooma ho nin gay telkaaco in taat ool di. Yoo dinka, gee yilaani pakgig gamin okinco kuuk Bun kilgiytu. Nu talaani ar maan kaak nu orig ka suusi.

¹⁴ Nu balko siirin kaawin-an a sokañ yaako deenjo. Kar gay, gem kol kooginay kuuk nu elgiyo, nu siirig a naako taayinjo. ¹⁵ Asaan ya ku gin gee dakina kuuk bildaako do bi ka Iisa Masi oki, takko ñaar rakki di. Wiktin taat nu iyiiko Kabarre

ta Gala, nu gintu takko do goyinjo kaak do Iisa Masi. ¹⁶ Do bi ñaar-ak ko, nu taayaako a kuu ice botilil. ¹⁷ Paa ko, nu ñaamikon Timote. Ñaar ar rondu do imaan. Nu elgiga ho ña gina riy ta Rabbine in botilil. Nu bildiig gee kuuk do *Egliznar okinco a maman nuu goye do botol ta Iisa Masi. Nu ñaamiig Timote a ñaako gaare pey maman nu garkiyig gee a nuu goye do botol-ata.

¹⁸ Gee daarin minninko pakira a nu asaakonno pey. Ampaa ko, nu ñapiltu aale. ¹⁹ Kar gay, ya Bun kat pildu botol, kodok di naako ßaawe. Ya nu ot do werko, nu raka tale riy ta gee ku ñapilaw-aku. Nu raka ibine ya ka seener, nu gin gudurre ta Bunji wala nu kaawa maalan di. ²⁰ Asaan do *Meennaw ta Bunji, kaawin kuuk maalan di-ak, nuur ginno werco, illa riy taat in gudurre ta Bunji. ²¹ Kar kun gay, ku raka maa ? Ku raka naako ßaa in ele ho in dalullaw, wal naako ice donkilo ?

5

Gee kuuk aamine in kuuk ßaaya munjam

¹ Ay wero, nu dora gee kaawa a ku gin maan kaak patiy kaa. Gem rakki minninko weya in daacy ta tacco. Way, maan ñaar-an, gee kuuk ibanno Bun din sa gingigdo. ² In taar-an oki, ku ñapiliy di-ak maman ? In maan kaak kuuniyaw-an, zer kuu gonde dakina ho kuu atkin gem-ak min do ñatikko. ³⁻⁴ Nun gay, ya nu serek minninko oki, ar nu goy do ñatikko ho kelmol sa in kunjon di. Ñaar-ak, nu ñukumji ko seriin in sin ku *Rabbin Iisa Masi do gem kaak ginig maanna-anja. Kunjo oki, do wiktin taat ku ñume ho kelmol goy in kunjo, ñukumonjit seriin-an in gudurre ta Rabbinte Iisa : ⁵ beron gem-ak do *Seetanner a ziy kaak goy kaak do zunuubinnar-ak yaa

nige. Paa kat, do yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe, n̄aa gedire gase jile ka ruwwiney.

⁶ Dapiliŋko-ak, n̄aar ginno baay tak-tak. Ku ibanno ga ? Ya waan gina mappa, n̄a liya gel sood di, kar okiŋji, n̄a uciy gusus. ⁷ Gel-at, taar ar zunuubinna kuuk goy do datikko. N̄aar-ak, rason zunuubinna-ak serek a kuu kuuniye pey *cawar do unji ka Buŋdi. Ka seener, ku kuuniyutu ko cawar-ak, asaan Iisa Masi mat do bi kante ar roŋ tamgi kaak n̄u bertu *satkin awalle do iidiŋ ta *Paakdi. ⁸ Do bi n̄aar-ak, goyinte ar gee kuuk awalle iidiyutu iidiŋ ta Paak iŋ gelbin ka cawar ho iŋ seene. Yampa, dakinte goyenno ar n̄uur kuuk iidiyiit iidiŋ-at iŋ zunuubinna ho iŋ jookumuwco-ata.

⁹ Do maktumner taat nu siirikon dak ko, nu taayin̄ko a kuu goye serek min gee kuuk goyiŋco jookumo. ¹⁰ Nu kaawiy ampa-ak, nu kaawdo do n̄uur kuuk jookumo ho bal aamine misa do Iisa Masi. Nu kaawdo a kuu goye serek tak-tak min gee-aku, n̄uur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk kok-inay, kuuk abdiya margina. Ya ampa-ak, illa kuu rasin duniine ! ¹¹ Nu kaawa do bi ka n̄uur kuuk kaawa a n̄u siŋtiko do Iisa Masi, kar goyiŋco gay jookumo. N̄u atka tamaanaw ta duniiner, n̄u abdiya buŋnay, n̄u wara gee, n̄u sakriyaw ho n̄u kokinay. Goyon serek min gee-aku ho dakon teenno bat iŋ n̄uura. ¹²⁻¹³ N̄uur kuuk bal aamine misa do Iisa Masi gay, n̄a nunno kat yaaco dukume seriine, illa Buŋ meenji. Kar do n̄uur kuuk aamin ko do Iisa Masi gay, ku gin botol taat kuuco dukume seriine. Asaan n̄u siir do Kitamner aman : « Atkon gem kaak jookumo min do datikko. »*

* **5:12-13** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.7.

6

Sin̄ta sakkiyaado een̄co do un̄co ka gee ku duniiner

¹ Kar ya minninko rakki gin kaaw iŋ sinji, maa di n̄a gediriy iyiŋ do un̄co ka gee ku duniiner a n̄uuco talin kaawco ? Samaan-ak zer n̄aa iyiŋ do un̄co ka gee ku Buŋdi kat kuuk yaaco talinti. ² Ku ibanno kadar n̄u gee ku Buŋdi kat kuuk asaaco dukume seriin do gee kuuk do duniiner okiŋco walla ? Kar zer ya kuŋ kat kuuk yaaco dukume seriin-ak, maa di ya ku gin kaaw kapak di, ku gediriy do talinti. ³ Ku ibanno ga ? N̄a ginte ko kuuk yaaco dukume seriin do *dubal ku Buŋdi. Kar zer ya ta ampa-ak, maa di gi gediriy do talin kaawin kuuk do duniiner-anta ? ⁴ Kar gay, ya ku gin kaawin ar n̄uur-an̄ku, maa di ku iyiŋ do n̄uur kuuk gee ku *Eglizdi talaagu ar maan ka maala ? ⁵ Sokaŋ daggikonno walla ? Minninko-an̄ kat ginno tak-tak gem kaak gin ilim ho nec talin kaawin ku sin̄ta kuuk aamin do Iisa Masi walla ? ⁶ Kar kuŋko, minninko rakki iyiy giji do un̄co ka gay dukume seriiner kuuk ibanno Buŋ-ak gay maa ?

⁷ Ka seener, do datikko, ku gin ko gee kuuk sakkiya siŋtiko. N̄aar-ak gaara ko kadar biŋkiko gallo do unji ka Buŋdi. Ya gem gingikonno gamin kuuk iŋ botilco, kuu subire guna min kuu iyiŋ do un̄co ka gay seriiner. Ya gem soka gaminko oki, kuu rasiŋ guna min ku sakkiyiŋji. ⁸ Kar sando, kuŋ maaniikon gay gina gamin kuuk iŋ botilcodo. Iŋ raade, ku tiyaag siŋtiko kuuk aamin do Iisa Masi ! ⁹ Ku ibanno ga ? N̄uur kuuk gina gamin kuuk iŋ botilcodo un̄jaado do *Meennaw ta Buŋdi. Dakon caaciyenno zin̄kiko ! Ibinon tam kadar gee kuuk baaya munjam, kuuk abdiya margina, kuuk kokina miday wal daad kara,

kuuk delesinay, ¹⁰ kuuk kokinay, kuuk atka tamaanaw ta duniiner, kuuk sakriyaw, kuuk wara gee, kuuk gaama gamin ku geemir, okiŋco-aŋ unjaado do Meennaw ta Buŋdi. ¹¹ Ampaa ko, awalle minninko daariŋ gingiyo. Kar diŋ gay, ku gin ko *cawar do unji ka Buŋdi, ku gin ko geenji ho ku goy ko goye kaak iŋ botiliy iŋ siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi ho iŋ gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi.

Ziŋkite, ŋuur ku Buŋdi

¹² Gee daariŋ minninko kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener, kar gay min gamin okiŋco-aŋ, daariŋ gaayaakonno. Nuŋ oki, naa gedire kaawe aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kar gay, nu rasaado zir gamin-aŋ yaadu gedire. ¹³ Ku kaawa pey aman : « Tee, ŋaar 6aa do adir ho ad sa, ŋaar yoka teen di. » Kaaw-an ka seener, kar gay, tee iŋ adi, Buŋ yaa idiŋ seerco. Kar gay, Buŋ bal giniŋ zi ka gemor a ŋaa 6aaye munjam. Zi ka gemor, ŋaar do Rabbiner, ho Rabbn sa, ŋaar do zi ka gemor-aka. ¹⁴ Ka seener, Buŋ kaak nooyig Rabbn Iisa Masi min do muuti yaate nooyinte, ginte oki, iŋ gudurrey ta meenji.

¹⁵ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ŋum iŋ zi ka Iisa Masi. Ampa-ak, ya waan wey iŋ azbiŋca, ar ŋa ic min zi ka Iisa Masi ho ŋa ŋumig iŋ kanti. Taar-at kuunaydo kat bat !

¹⁶ Ku ibanno ga ? Gem kaak wey iŋ azbiŋca-ak, seerco, ŋu ŋum ar zi ka gem rakki. Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Seerco, ŋuu gine ar zi ka gem rakki. »* ¹⁷ Kar gay, gem kaak ŋum iŋ Rabbinte Iisa Masi, seerco, ruwwinco rakki.

¹⁸ Yaman, cimoiŋ kayko cat min 6aaye ka munjam-aka. Zunuubinna okiŋco ku pey, ŋuur kara

min do zi ka gemor. Kar gay, gem kaak 6aaya munjam-ak, ŋaar gina zunuubinna do ziy ka meenji. ¹⁹ Ku ibanno ga ? Ziŋkiko, ŋuur ger ka Ruwwin ta Buŋdi. ŋaar Buŋ kat berkonta ho ta goy do ziŋkiko. Ampa-ak, ziŋkiko, ŋuur kuŋkonno, ŋu ku Buŋdi. ²⁰ Buŋ kappiy dakina a ku kuuniye geenji. ŋaar-ak, iŋ ziŋkiko-aŋ, zeedoiŋ kuu jaaliŋ siŋ ku Buŋdi kuwa iŋ ay maan kaak ku giniyo.

7

Taayiik ta Pool do bi ka obindi

¹ Diŋ naako yeepe kat do maan kaak ku siiriidu awalle aman : « Ya gem obaado daatik sa guna. » ² Kar gay, iŋ goye ka duniiner kaak jookum-aŋ, guna, ay gemo yaa obe daatik ta meenji ho ay geema yaa obe mitik ka meenti. ³ Ya ŋu obe, mitko newsaado kop do daaciy ho daatik sa newsaado kop do mitti. ⁴ Daatik gediraado gine maan kaak ta rakiy di iŋ zit ka meenti, asaan zit-ak, ŋaar ka mitti oki. Ho mitik sa gediraado gine maan kaak ŋa rakiy di iŋ ziy ka meenji, asaan ziy-ak, ŋaar ka daaciy oki. ⁵ ŋaar-ak, do danilco, daatik poocaagdo mitti ho mitik sa poocaatdo daaciy. Kar gay, illa ŋuu deen ja kaawco a ŋuu deediŋ danilco do wiktin sood di, ŋuu unje kayco do inde ka Buŋdi. Kar ya wiktin-at bire, ŋuu yeepe do danilco. Yampa, ŋu gediraacodo do ziŋkiko, paa *Seetanne yaa gase botol taat ŋaa gecinco.

⁶⁻⁷ Do tanto gay, gee okiŋco yaa goye bal daadi ar nunu. Kar gay, nu kaawaakonno a kuu gine ampa. Kar ya ku raka gine pa, sokaŋ obaakonno. Ay gem di iŋ bere kaak Buŋ beriji : rakki, Buŋ berji bere ka anka, ho ka rakki gay, ŋa berji bere ka pey.

⁸ Do ŋuur kuuk bal obe misa ho do murgilgal, nu kaawaaco a

* 6:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

samaane njuu goye bal obe ar nunu.

⁹ Kar ya ku gediraacconno do zinjiko gay, naar-ak, obonj. Ya ku ob-ak, guna min baykon di yaako deenjo.

¹⁰ Din naaco kaawe do nuur kuuk ob ko. Maan kaak naa kaawe-an (na nununno di kaak kaawga, na *Rabbin meenji) daatik rasaagdo mitti. ¹¹ Kar ya daatik rasig mitti gay, illa taa goye maala wal taa amre in mitti, ho mitik sa, totiraaddo daacy.

¹² Din naaco kaawe do nuur kuuk pey. Kaaw-an (na nunu kat kaawta, na Rabbinno) ya sin rakki daacy bal aamine misa do Iisa Masi ho ta ooy a nuu saaye, naa totirintido. ¹³ Ampaa di oki, ya boo rakki mitti bal aamine misa ho na ooy a nuu saaye, taa rasinjido. ¹⁴ Ka seener, mitik kaak bal aamine gay, do bi ka daacy taat aamine, Bun talaag ar na mitti kaak ta6 do unji. Ampaa di oki, daatik taat bal aamine, do bi ka mitti kaak aamine, do unji ka Bunji, ta daacy ta ta6. Pa-ak, kooginco oki, do unji ka Bunji, nu buuminno.

¹⁵ Kar gay, ya naar kaak bal aamine raka totiriika, naar-ak, nu totironj. Ampa-ak, nuur kuuk aamine, nu imil kayco. Kar gay, Bun kolinjo a kuu goye do aapiyer. ¹⁶ Ku ibanno maan kaak yaa kuuniye. Kan daatik taat aamin-anta, ka ibanno wal mitke yaa aamine ho naa gase jilej ga? Kin mitik kaak aamin-anja, ki ibanno wal daacinj yaa aamine ho taa gase jilej ga?

Goye ka gemor do unji ka Bunji

¹⁷ Do wiktin taat Bun kolinjo, kunj goy goye kaak Rabbin Bun weenjo. Ampa-ak, min kaaw taat nu kaawtu-anta, ay gemo yaa obin goyinji naar-aka. Naar-an ko taaye kaak nu taayig *Eglizna okinjo.

¹⁸ Ya gem kaak nu *dukumji ko selno do wiktin taat Bun koliiga, illa naa goye paa di.* Ya gem kaak nu balji dukume misa selno do wiktin taat Bun koliiga, naa bariyenno botol bat ta nuuji dukume selno.

¹⁹ Ya nu dukumji selno wala nu balji dukume oki, ginaado maanna. Maan kaak samaan-ak, illa naa aade taat Bun kaawtu do Kitamner.

²⁰ Illa ay gemo yaa obin goyinji kaak do wiktin taat Bun koliiga.

²¹ Do wiktin taat Bun kolinjin-ak, kin berre walla? Dak moyenno do taar-ata. Kar ya nu beraajin botol taat kii imile kaan-ak, ob baati.

²² Ka seener, berre kaak Rabbin Bun koltu-ak, do unji ka Bunji, na imil ko kaay min berrinjaw. Kar naar kaak berredo do wiktin taat Rabbin Bun koliiga, na berre ka Iisa Masi. ²³ Bun kappiy dakina a kuu kuuniye geenji. Naar-ak, dakon ginenna berrin ku geemir. ²⁴ Ka seener, gem kol sintay, illa ay gemo yaa goye do unji ka Bunji ar goyinji kaak min Bun koliiga.

Taayika do nuur kuuk bal obe ho inj murgilgal

²⁵ Do nuur kuuk bal obe misa, nu bal gine kaaw taat asa min do Rabbinte. Kar gay, inj barkin taat Rabbin Bun beriidu, naa taayinco inj kaaw taat nec nuu obin bombo. ²⁶ Do bi ka taabin taat dinj goy kaate-anta, nu pakira a guna ay gemo yaa goye bal obe.

²⁷ Naar kaak gin ko daatko, naa totirintido. Naar kaak bal ginej gay, naa obenno. ²⁸ Kar ya ki ob gay, ki bal nige maanna do unji ka Bunji. Kar ya gemso kat obe, taar oki bal nige maanna. Kar nuur kuuk ob gay, taabinco yaa gine dakina do duniin-anta ho nu rakaado kuu aawin taabin-anta.

* **7:18** 'njuu goye paa di': Yuudinna daarin, ya nu dukumco selno, nu bariyiy pey botol taat nu ginij zinjiko a gee yaa talin ar nu bal dukume selno. Nu ginij ansi-ak a nuu pocin abaadinco ho nuu ice ta pey.

²⁹ Gem kol sijtay, nu kaawiy ampa-ak, asaan wiktin taat Buḅ beriite, taar sood di. Naar-ak min diḅka, illa ḅuur kuuk gin daad-ak yaa gine riy do Buḅdi ar ḅu bal gine daadi. ³⁰ ḅuur kuuk ala diḅka, ḅuu gine ar ḅu allo. ḅuur kuuk aaciyaw, ḅuu gine ar ḅu aacaydo. ḅuur kuuk gidiya gamna, ḅuu gine ar gamin-aḅ kuḅodo. ³¹ ḅuur kuuk atka tamaanaw ta duniiner, illa ḅuu atkenno tamaanaw-anta, asaan duniin taat diḅ ku taliy-an, taar yaa bire.

³² Nu rakaado kuu ice kellimko. Naar kaak bal obe misa, naar ic kelmoy do gamin ku Rabbin Iisa ho ḅa bariya botol taat ḅaa gine maan kaak Rabbin rakiyo. ³³ Kar naar kaak ob daatik gay, naar ic kelmoy do gamin ku duniiner ho ḅa bariya botol taat ḅaa gine maan kaak daaciy rakiyo. ³⁴ Naar-ak ko, kelmoy deedtu werin seera. Ampaa ko, daatik taat bal gine mitko wala gemso oki, ḅuur ic kellimco do gamin ku Rabbin Iisa, asaan ḅu bariya botol taat ḅuu kuuniye geenji kuḅi in riyco ho in pikirico. Kar daatik taat ob gay, taar ic kelimti do gamin ku duniiner ho ta bariya botol taat taa gine maan kaak mitti rakiyo.

³⁵ Nu kaawtu ampa-ak a naako gaayinḅo, yampa, nu asiraakonno. Kar gay, nu raka a kuu gine maan kaak yaako kuuniyen di ho kaak yaako gaayinḅo kuu aadin *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki.

³⁶ Ya waan minninko ogir gemso ho ḅa taaya do obinti, kar ḅa tala kadar gintit rada do gemso-ata wala ḅa raka obinti asaan niyiney dakina do daatkuwti, naar-ak, illa ḅaa obinti. Na bal nige maanna do unḅi ka Buḅdi. ³⁷ Kar gay, ya waan kaak ic niyin min do gelbiney a ḅa obaado ho ḅa wakaatdo gemsoy, ya ḅu bal asirinḅi ho ḅa tala kadar ḅaaji gedire do ziy, naar-ak, ḅa gin

maan kaak samaane. ³⁸ Ansi-ak, waan kaak obit gemsoy-ak, gin maan kaak samaane, ho waan kaak bal obin tanḅi gay, gin maan kaak samaan paka.

³⁹ Daatik taat mitti goy in odinay, taar ginno botol taat taa obe mitik ka pey. Kar gay, ya mitti mate, naar-ak, ta gin botol taat taa obe mitik kaak ta rakiyo ya ḅa gem ka lisa Masi. ⁴⁰ Kar gay, do tanto, ya ta goy bal mitko, galilti yaa gine dakin paka ho nu pakira kadar kaaworan asa min Ruwwin ta Buḅdi.

8

Taayiika do bi ka kum ka satkiner

¹ Diḅ naako kaawe do bi ka kum kaak ḅu satgiytu do buḅniydi. Ka seener, ginte okinte, gi gin ibine. Ibine-ak ḅaamaag gemo, ḅa dapiliyo. Kar elen gay gaayaag gee, ḅu goyiy bombo do imaanco. ² Ya waan pakira a ḅa iban maanna, naar-ak, ḅa ibanno misa baay ta maanna-aka. ³ Kar naar kaak el Buḅ gay, Buḅ oki ibingig kadar ḅa kanḅi. ⁴ Do bi naar-an, kum kaak ḅu satgiytu do buḅniydi-an, gi gin botol taat gii teenḅi wala kawwi? Gi iban kadar do duniiner-an, buḅnay, ḅuur maan kaak maalan di, asaan Buḅ, naar rakki di ho ginno ka pey. ⁵ Ka seener, gee kaawa a buḅnay goy kuwa ka samaaner ho keder. Do gelbinco, ḅu abdiya buḅnay dakina ho in rabbinnay oki. ⁶ Kar sando, loten gay, Buḅ naar rakki di. Naar ko Tatte, ḅa kilgiyig gamin okinco, ho do saan tanḅi ko, gi goyiyo. *Rabbin binte oki, naar rakki di. Naar ko lisa Masi. In naar di, gamin okinco goyiyo, ho in naar di oki, gi sikimiyo.

⁷ Kar gay, do datikko, goy gee daarin kuuk ibingitdo kaaw-anta. Yoo diḅka, daarin, abdiye ka buḅniydi-ak goy di do kayco. Ya ḅu tiya kum ka *satkiner, ḅu pakira kadar kum-ak, ḅu dapsiyig do

buṅṅay kuuk ka seener. Ansii ko, ṅu aawiy ziṅkico kadar ṅu *cawarro, asaan pikirrico sooda.*
 8 Gamin ku teendi, ṅuur gaaydo gemo do unji ka Buṅṅdi. Ya gi taado, ginno maan kaak yaate arme, ho ya gi tiyaw oki, ginno maan kaak yaate gaayinte.

9 Kuṅ gin botol taat kuu teen gamin okiṅco kuuk ku rakiyo. Kar gay, yaman goyon godom, yampa, ṅuur kuuk bal gine gudurre do imaan yaa jage do saan taṅko. 10 Ka seener, ku gin ibine ṅaar-anjka. Kar ya gee kuuk pikirrico sooda ta-laako ku goy tee kum ka satkiner atta do ger ka marginar, ṅu pakiraado kadar ṅuur oki yaa tee walla ? 11 Ampa-ak, in ibiniṅko-ak ko, ku jagiig siṅtiko kuuk aditco seera, ṅu baay rawte. Kar gay, do saan taṅco ko, Rabbin Iisa Masi mattu. 12 ṅaar-ak, ku gina maan kaak samaanno do siṅtiko-aku ho ku gurḅiliit pikirrico taat sood-ata. Ansi-ak, ku gin zunuubinna do unji ka Iisa Masi. 13 Ampa-ak, ya tee kaak nu tiy di iyaag siṅdu ṅa jagiy min botol ta Buṅṅdi, ṅaar-ak, naa rasiṅ tee ka kumar tak-tak, asaan do saan tanto, nu rakaado siṅdu yaa jage min botol ta Buṅṅdi.

9

Hagin ta riy ta paliine

1 Nun oki gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di, wal maman ? Nun *paliine ka Iisa Masi wal kawwi ? Nu talig Rabbin Iisa Masi, wal nu bal talinji ? Ya ku aamin in siṅ ku *Rabbin Iisa Masi-anj wal in riy taat nu gintu do datikko doo di ? 2 Ya gee daarin pood ooye a nu paliine oki, lokon gay, nu paliine, asaan numinjo kaak ku numtu in Iisa Masi-ak gaara kadar ka seener, nu paliine.

3 Naako kaawe maman nu imiliy kaar do unco ka ṅuur kuuk diyaadu kaawo : 4 ni bal gine botol taat nii gase tee ho see in riy taat ni giniyo walla ? 5 Ya waan minninko gin daatko ho ta aamine, ṅa gin botol taat ṅa jaawguwe riy in taara walla ? ṅaar-anj ko maan kaak paliinna kuuk pey ho in siṅtay ku *Rabbinte Iisa gintu ho Piyer oki. 6 Wal nunu in Barnabaas di kuuk yaa gase tee in soriyini walla ? 7 Maa askiriṅcir kaak meenji di kappiya koyey ? Maa gemir kaak taatgiy eto ho taado ronji ? Maa gemir kaak gooyaw ho saado buwa ?

8 Kaawor-an, taar pikirredo ta geemir di, *gaanuun ka Muusa oki kaaw pa. 9 Ka seener gay, do gaanuun ka Muusa ṅu siir aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakonj gootinjidō biy a pa ṅaa tee ganduulinna. » * Do pikirriko, Buṅ kaawit kaaw-an do bi ka barkiydi walla ? 10 Ha'a, ya taḅ-ak, ṅa kaawa do bi kani. Ka seener, ṅaar kaak gawnaw ho ṅaar kaak sedaw, seerco, ṅu diy kayco do maan kaak ṅuu gase. 11 Ar gay luwor luwiy busumji do morgoy, nin oki gaarit kaaw ta Buṅṅdi do datikko. ṅaar-ak, ya ni pakira a nii gase maan minninko, ku talaag ṅa dakin aale walla ? 12 Ya gee ku pey gin botol do gaminko, ṅaar-ak, nin gay gin paka, wal maman ? Kar in taar-an oki, nin balko indinjo a kuuni bere maanna. Kar gay, ni icit taabin okintiti a paa nii gine maan kaak yaa peyin Kabarre ta Gala ta Iisa Masi yaa sinje in unti.

13 Ku iban tam kadar ṅuur kuuk gina riy do ger ka Buṅṅdi gasa teenco min do riyco-at di ho ṅuur kuuk dapsiyaag malle kaak gee bertu *satkine sa gasaat haginco min do gamin kuuk ṅu bertu-ak di. 14 Paa ko, Rabbinte Iisa kaawtu

* 8:7 Gee ṅuur-ak, aditco osaw do maan kaak kuuniye do ṅuur kuuk aada botol ta Rabbin Iisa Masi. * 9:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4.

oki a njuur kuuk riyco ta gaare Kabarre ta Gala, njuu gase teenco min do riyco-at di. ¹⁵ Kar nun gay, nu bal gine pa. Nu siirgitdo kaaw-an a kuudu naame maanna. Yampa, ya nu mata sa guna min naa inde maanna ! Ginno waan kaak yaa imiliñ maan kaak nu dapiliy-anjka. ¹⁶ Nu dapilaado do bi kaak nu gaara Kabarre ta Gala. Asaan Buñ berduut riy taat naa gaarin Kabarre-anta. Do gaayar ya nun kat gaargitdo Kabarre ta Galan do geemir. ¹⁷ Ya meendu kat dofit riy-anta, nu gin botol taat naa gase maan do koyer. Kar gay, ña meendudo kaak dofta. Ña Buñ kat berduut a naa gininti. ¹⁸ Ñaar-ak, maan kaak naa gase do koyer gay moo ? Maanna-ak, ta galal ta gaare Kabarre ta Gala maalan di. Ya nu gin botol taat naa gase maanna oki, nu boodaado do bi ñaar-anjka.

¹⁹ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di. Kar gay, nu meendu ic niyine naa gine berre ka gee okiñ a naa iye gee dakin aale, njuu aamine do Rabbín lisa Masi. ²⁰ Ya nu goy in *Yuudinna, nu ica goyiñco a naa iyiñco njuu aamine do lisa Masi. Ya gaanuun baldu diye pise oki, wiktin taat nu goy datik ta gee kuuk gaanuun diyco pise, goyindu ar kañco a naa iyiñco njuur oki yaa aamine. ²¹ Ya nu goy in gee kuuk aadgigdo gaanuun-ak sa, nu goy ar ñuura a naa iyiñco oki. Sando, ka seener gay, nu aadaag gaanuun ka Buñdi, asaan nu karmiyaag gaanuun ka lisa Masi. ²² Ya nu goy in gee kuuk bal gine gudurre do imaan sa, nu goy ar ñuura a naa denriñco do imaanco. Ansii ko, nu goyiy in ay gemo ho nu giniy ay maanna a naa iyiñ daariñ minnincó a njuu gase jile. ²³ Riy okintit-an, nu ginaat a Kabarre ta Gala yaa sinje in unji.

Ansii kat, naa gasin hagner taat ta kaawtu do unji ka Buñdi.

²⁴ Ku iban tam kadar do kaasumindi, gee okiñ gadaw kar gem rakki di yaa icin maan kaak ñu diyiiico. Kunjko oki, gadonj kuu icin maan kaak ñu diyiiico-aka. ²⁵ Gee okiñco kuuk raka pakiñ eenco do gadir-ak, njuur taala zinjico ho ñu gedirco do zinjico do gamin dakina. Ñu giniy pa-ak a njuu icin maan kaak ñu diyiiico. Sando, maanna-ak taayaado aale. Kar ginte gay, gi giniy pa-ak a gii icin maan kaak yaa goye doo. ²⁶ Ansii ko, do botol ta Buñdi, nu gaddo munjam. Nun ar gem kaak kaasuma in kutpa ho mennido badam. ²⁷ Nu taabiyaag ko taabiye zir a naaji gedire. Yampa, nun meendu kaak gaarit kaaw ta Buñdi do gee daariñ-anj oki, sinjdu amilaado.

10

Gamin kuuk gee ku Israyeel gaariite

¹ Gem kol sijtay, nu rakaado a ku ibinaado baay ta maan kaak kuuniy awalle do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at, aginiyete okiñco, Buñ diyco uce a taaco gaare botol, ho okiñco, ñu aaltu barre ka dindiko.* ² Okiñco, ñu gintu geenji ku nabi Muusa in *batiziye kaak ñu batiziyiig do ucer ho do barrer. ³ Ñuur okiñco tee tee kaak Buñ paayiico min ka samaaner†, ⁴ ho okiñco, ñu see amay kuuk asa min do Buñdi oki. Amay-ak amila min do dambi kaak Buñ beriico. Dambi-ak jaawa in ñuura ho ñaar ko lisa Masi.† ⁵ Kar anuwco gay, Buñ dapiñ in ñuura. Paa ko, ñu mattu taruwsin do goosiner, do ay wer kaak ñu baayiyo.§

* **10:1** Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.35. ‡ **10:4** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.4-35, Nombir 20.7-11. § **10:5** Wer ka gase kaawor do Nombir 14.16.

6 Gamin kuuk asco do aginiyte-an yaate gaare botol taat samaane. Ampaa kat, gi diydo pey kayte do gamin kuuk samaanno ar aginiyte gingiyo. 7 Ampa-ak, dakonj abdiyenno margina ar gee daarin minninco gingiy awalle. Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Gee goyiy keder a nuu tee ho nuu see, kar nu uciy waare in daadi. »* 8 Dakinte baayenno munjam ar daarin minninco gintu. Min nu gintu paa di, do yiriy rakki di, gee orok seer in subba alip (23 000) mattu.† 9 Dakinte gecinjido *Rabbin Iisa Masi ar nuura. Gee daarin minninco gecga. Ek di aalin deeyigu dakap.‡ 10 Dakinte gujumjumenno do Bunji ar gee daarin minninco. Gee nuur-ak, *dubil ka Bunji gay dee geemir asiigu da.§

11 Gamin okinco kuuk asco-an yaate gaare botol taat samaane. Nu siirig do Kitamner a gii goye godom, asaan gi goy do wiktin taat ba aaro. 12 Ansii ko, gem kaak pakira a na pey bombo, illa naa goye godom pa naa gale. 13 Gece okinji kaak ku aawtu-ak, gee okinco aawaaga. Bunj, naar kaawoy rakki di ho na ooyaado *Seetanne yaako gecinjko in gamin kuuk pakgit gudurriko. Kar do wiktin taat Seetanne gecaakonj gay, Bunj yaako bere gudurre a kuu gedirin gece-aka ho naako pile botol kuu imile kayko.

Peye min gamin ku marginar

14 Naar-ak, nu kaawaako gem kol sintay kuuk nu elgiyo, abdiye ka marginar-an, rasonj serek. 15 Nu kaawaako ar nu kaawa do gee kuuk gin ilim. Kunj maaniiko pakironj do kaawor-anta. 16 Pakirinte do tee kaak gi tiyo

ho do see kaak gi siyo do wiktin taat gi num do bi ka Rabbin Iisa Masi. Ya gi nume, gi dela barkin do Bunji do bi ka *kordin ta barkiner. Wiktin taat gi siya min do kordindi-ata, gi num in baar ku Iisa Masi ho wiktin taat gi deeda mappa gi tiyo oki, gi num in zi ka Iisa Masi. 17 Mappa, naar rakki di, kar ginten gay dakina. Tee ka mappar-ak gaara kadar ginte okinte ar zi ka gem rakki di.

18 Pakirinte oki do abaadin ta gee ku Israyeel. Ka seener, nuur kuuk tiya kum ka *satkiner kaak nu dapsiytu do wer kaak nu pintu in sinj ku Bunji, nu num in Bunj meenji. 19 Ka seener, ya nu num in Bunj, naar-ak gaara kadar kum kaak nu bertu satkin do marginar wal margin maaniico, nuur oki gin paydine walla ? Ha'a, ginno ! 20 Kar gay, nu kaawaako, maan kaak nu beriy satkin do marginar, nu beraag do aaridnar, yampa do Bunjido.* Nun gay rakaado tak-tak kuu nume in aaridna. 21 Ku gediraado see kordindi ta Rabbin Iisa ho kuu see pey ta aaridnar. Ku gediraado kuu tee tee ka Rabbin Iisa ho kuu tee pey ka aaridnar. 22 Gi raka nige adiy ka Rabbinte walla ? Gi gin gudurre pakgiga walla ? Ha'a, kawwi !

Gine gamin kuuk yaaji bere darjin do Bunji

23 Gee daarin kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaawan ka seener. Kar gay, min gamin okinco-an, daarin gaayaakonno. Gee-ak kaawa a nu ginit botol-ata, kar min gamin okinco-an gay, daarin gaayaakonno kuu sinje do botol ta Bunji. 24 Dakonj pakirenno do maan kaak yaako gaayinjo kunj

* 10:7 Gee-ak margico, nu siy berki ka daabner ho nu guniiji. Kar nu tiyo, nu siyo ho ba aar, nu waariy do unji ka margico-aka (Ekzood 32.6). † 10:8 Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1,9.

‡ 10:9 Wer ka gase kaawor do Nombir 21.5-6. § 10:10 Wer ka gase kaawor do Nombir 17.6-14.

* 10:20 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.17.

maaniikon di. Kar gay, pakiron oki do maan kaak yaa gaayin eenko.

²⁵ Ku gin botol taat kuu tee kum okinji ka suuginer bal inde pa aditko yaa ose. ²⁶ Ku gin botol, asaan nu siir do Kitamner aman : « Kida ho in gamin okinco kuuk goy do adiy, nuur ku Rabbin Bunj. »†

²⁷ Ya waan kaak bal aamine kolinjo a ku baa tee do geriy ho ku ooy kuu baawe, taan gamin okinco kuuk na beriiko bal inde, pa aditko yaa ose. ²⁸ Kar gay, ya gem rakki kaawko aman : « Kum kaak ku tiyan, naar gay marginar. » Naar-ak, dakon teenno pey do saan ta gem kaak kaawaako ho in adiy kaak osaw-aka. ²⁹ Nu kaawtu pa-ak, asaan gem-ak adiy osaw, yampa nu kaawdo a aditko osa do bi ka kumar-aka.

Gee daarin yaa inde a ya ni gin botol taat nii tee tee kaak ni rakiy di-ak, maa di nii ice ta naar kaak adiy osaw-aka ho nii rasin ta maaniini ? ³⁰ Ya nu dela barkin do Bunji do tee kaak nu tiy-ak gay, maa di nuun osin pey do tee kaak nu dela ja barkine ?

³¹ Ampaa ko, ya ku tiyaw, wal ku siyaw, wal ku gina ay maanna oki, ginguwon a kuu bere *darjin do Bunji. ³² Dakon ginenna tak-tak maan kaak yaa jage gee min botol ta Bunji, ya nu *Yuudinna, wal nu Yuuddinado, wal gee ku *Egliz ka Bunji. ³³ Goyon ar nunu. Nu zeedaw a naa gine ay maan kaak yaa ajbiye ay gemo. Nu baraydo maan kaak yaan gaayin nun meendu di. Kar gay, nu bariya maan kaak yaa gaaye gee dakin aale a nuu gase jile.

11

¹ Icon botol tanto ar nun oki ictu botol ta Iisa Masi.

Mitko in daatko do unji ka Bunji

† **10:26** Wer ka gase kaawor do Soom 24.1. 2.18-23.

² Nu ozilaako asaan ku pakira lotu do ay maanna ho ku karmiyaag taaye kaak nu taayinjo.

³ Kar gay, nu raka a kuu ibine maan rakki : Iisa Masi, naar goy kaay ka ay mitko. Mitko, naar goy kaati ka daatkor, ho Bunj gay, naar goy kaay ka Iisa Masi. ⁴ Do wiktin taat mitik inda Bunj wal na kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya na gootig kaay, na karmiyigido tatkuwiy Iisa Masi. ⁵ Kar gay, do wiktin taat daatik inda Bunj wal ta kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya ta bal gootin kaati, ta karmiyigido naar kaak goy kaati. Naar-ak, sokaan yaa deenti ar kaati oode. ⁶ Ya daatik kat gootigido kaati gay, maa di duruwti oki ta dukumgido ? Kar ya daatik taat oode wal dukumit duruwti kat talaati sokinnda gay, illa ta gootguwin kaati.

⁷ Ya mitik raka inde Bunj, naa isenno maan do kaay, asaan Bunj kilgiyig ar naara ho na gaara *darjiney. Kar daatik gay, taar gaara darjin ta mitkor. ⁸ Ka seener, Bunj bal kilgiyin mitko min do daatkor, kar gay, ta daatik kat na kilgiyit min do mitkor. ⁹ Bunj bal kilgiyin mitko do bi ka daatkor, illa daatik kat na kilgiyit do bi ka mitkor.*

¹⁰ Ampaa ko, kaati ka daatkor-ak yaa goye goote. Ansi-ak gaara kadar ta karmiyaag kaak goy kaati ho *dubal ku Bunji oki yaa talinti.

¹¹ Taar-an ka seener. Kar gay, do goyinte kaak in *Rabbin Iisa Masi, bal daatko, mitik goyaado, ho bal mitko, daatik sa goyaado. ¹² Asaan uudin taat Bunj kilgiyit daatik min do mitkor, mitik oki, daatik kat weega ho okinco, nu asa min do Bunji.

¹³ Kunj maaniiko pakiron ja. Do tanjo, ya daatik inda Bunj ho kaati bal goote-ak samaane walla ?

¹⁴ Ya ku talaat duniine, kuu ibine kadar mitik kaak rasit durwey

* **11:9** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.26-27,

bolok-ak, sokaŋ sa diyaaga. ¹⁵ Kar gay, daatik taat duruwti bolok-at, samaane, asaan Buŋ bertit durwe bolok a taa goote kaati. ¹⁶ Kar ya gem kaak meeliit kaaw-an gay, ŋaa ibine kadar do aadinni, nini wala *Egliz ka Buŋdi, ni rasgigdo daadi yaa abdiye bal goote ka kayco.

Tee ka Rabbiner

(Matiye 26.26-29, Maark 14.22-25, Luk 22.15-20)

¹⁷ Kar diŋ do maan kaak naako kaawe gay, nu gediraado naako oziliŋko, asaan numiŋko kaak ku numiy-ak iyaako nige kat dakina min siye. ¹⁸ Maan kaak awalle, ŋu kaawiidu-ak a ya ku nume, ku eera benanniko. Nu pakira kadar kaaw-an, seen oki yaa goye. ¹⁹ Ka seener, illa kuu eere benanniko, asaan ya ku erro-ak, maman gee yaa ibiniŋ waraŋ ŋuur kuuk goy goye kaak iŋ botiliy do imaanco ? ²⁰ Ansi-ak, do wiktin taat ku nume, tee kaak ku tiy-ak, dakoŋ diyenno a ŋa tee ka *Rabbin Iisa, ²¹ asaan do wiktin ta teendi-ak, ay gem di tiya maannay. Ansi-ak, gee daariŋ goyiy iŋ meyco ho daariŋ gay sakriyaw. ²² Ku taado ho ku saado do geriyko walla ? Wal ku aanig *Egliz ka Buŋdi ? Ku raka sokaŋ yaa deenco ŋuur kuuk bal gine maanna walla ? Di ku raka naako kaawe maa ? Naako oziliŋko walla ? Ha'a, do bi ŋaar-aŋ, nu ozilaakonno tuk.

²³ Ka seener, an kaaw taat nu gastu min do Rabbinte Iisa Masi ho taat nu gaariiko awalle : Rabbinte Iisa Masi, do aando taat ŋuu beriŋ do pise ka midir, ŋa ictu mappa, ²⁴ ŋa deltu barkin do Buŋdi, ŋa pirsiiiga ho ŋa kaawtu aman : « Ŋaar-aŋ zir. Nu beraakon loko. Ginguwoŋ paa kat kuu moyguwe bir. » ²⁵ Min ŋu teetu, ŋa ictu *kordindi ho ŋa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara Jamaw ta marbinto taat Buŋ asiy obe iŋ gee iŋ baar kunto. Ay

wiktin taat ku siyaata, ginguwoŋ paa kat kuu moyguwe bir. »†

²⁶ Ka seener, ay wiktin taat ku tiya mappa-aka, ho ku siya kordindi-ata, ku gaaraat muutuy ta Rabbin Iisa Masi do geemir. Ginguwoŋ paa nam yiriy taat ŋaa yeepe. ²⁷ Ampaa ko, gem kaak tiyaag tee ka Rabbin Iisa, ho siyaat kordindiy ar ŋu gamin ku maala, ŋaar-ak parik yaa zu6ke do kaay, asaan ŋa aanig zi ho iŋ baar ku Rabbin Iisa Masi. ²⁸ Ansi-ak, ya gem raka tee mappa-aka ho ŋaa see kordindi-ata, illa ŋaa pakiren ja do goyiŋji. ²⁹ Asaan gem kaak pakarro do zi ka Iisa Masi wiktin taat ŋa tiyaw ho ŋa siyaw gay, ŋaar-ak, ŋa meenji di zu6kig parik do kaay. ³⁰ Do saan taar-an ko, minninko goy gee dakina kuuk raɗaw ho kuuk ziŋkico galcoɗo, ho daariŋ kuuk mate oki. ³¹ Ya ginte maaniite pakira do goyinte-ak, Buŋ dukumaatenno seriine. ³² Kar gay, ya Rabbin Buŋ dukumaate seriine oki, ŋa taayaate a ŋaate diyinte do botildi a paa kat seriin taat yaa obiŋ gee ku duniiner-at obiitenno.

³³ Ansi-ak, gem kol siŋtay, ya ku num do tee ka Iisa Masi-ak, yokon ziŋkiko. ³⁴ Ya gem kaak mey diyaaga gay, illa ŋaa teen ja do geriy. Paa kat, ya ku nume, parik zu6kiydo do kayko. Kar kaawin kuuk daariŋ gay, wiktin taat ya Buŋ iyintu do werkon di, naako gaasiŋco.

12

Bere kaak Ruwwin ta Buŋdi beriŋ do geemir

¹ Gem kol siŋtay, nu raka naako kaawe do bi ka bere kaak Ruwwin ta Buŋdi beriŋ do geemir. Nu raka kuu ibiniŋ seen taat do bi ka berindi-aŋka. ² Do wiktin taat ku bal aamine misa do Iisa Masi, ku iban maman ŋu daaŋiŋko nam ku

† 11:25 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.6-8, Zeremi 31.31-34.

abdiytu buɲɲay kuuk kaawdo. ³ Do bi ɲaar-aɲ, nu kaawaako waraɲ : ya gem kaawa a Buɲ yaa surpiyiɲ Iisa Masi, ibinoɲ tam kadar Ruwwin ta Buɲdi ɲaamaagdo ɲaa kaawe ampa. Kar gay, ya gem kaawa a Iisa Masi, ɲaar *Rabbine, illa Ruwwin ta Buɲdi kat ɲaamaag ɲa kaawiy pa.

⁴ Bere ka Ruwwin ta Buɲdi, ɲaar biyuwji dakina. Kar Ruwwin ta Buɲdi gay, taar rakki di. ⁵ Riy taat gi giniy do Buɲdi, taar biyuwti dakina. Kar Rabbin Iisa Masi gay, ɲaar rakki di. ⁶ Goy oki botilay dakina kuuk gi giniig gamin-aɲku, kar Buɲ gay, ɲaar rakki di ho ɲaar bera gudurre do ay gemo a ɲaa gine ay maanna. ⁷ Buɲ beraag bere do ay gemo a ɲaa gaarin gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi. ɲa giniy ampa-ak a bere ɲaar-aɲ yaa gaayin gee okiɲco. ⁸ Do gem rakki, Ruwwin ta Buɲdi berji bere a ɲaa kaawe in ilim, ho do ka pey gay, Ruwwin-at berji bere a ɲaa kaawe in ibine ka gamin ku Buɲdi. Kar Ruwwin ta Buɲdi gay, taar rakki di. ⁹ Do gem ka rakki, Ruwwin taar-at berji imaan taat bombo aale, ho do ka pey gay, Ruwwin taar-at di berji bere a ɲaa coole gee. ¹⁰ Do gem ka pey, Ruwwin-at berji bere a ɲaa gine gamin kuuk ajbay, ka pey gay gas bere a ɲaa kaawe kaawin kuuk asa min do Buɲdi, ka pey gay gas bere a ɲaa eerin ruwwin taat samaane in taat samaanno, ka pey gay gas bere a ɲaa kaawe kaawin kuuk gee ibingido ho ka pey gay gas bere a ɲaa gaarin kaawin-ak in kuuk gee ibingigu. ¹¹ Gamin okiɲco-aɲ asa min do Ruwwin taat rakki-an di. Ta beraag gamin-aɲ do ay gemo ar kaak ta rakiy di.

Egliz ka Buɲdi ar zi ka gemor

¹² Talonɲ zi ka gemor. ɲaar rakki di, kar ɲa gin gamin dakina. Gamin kuuk dakin-ak kuuniy zi ka gem rakki di. Geenji ku Iisa Masi oki

ar zi ka gemor-aka. ¹³ Asaan Buɲ *baptiziyinte okinte in Ruwwiney taat rakki di a gii kuuniye ar zi rakki, ɲa zi ka Iisa Masi. ɲa ginig maanna-ak lote okinte : kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado, kuuk ɓerrina in kuuk ɓerrinno. Gem kaak see amay, amay-ak goy do adiy. Ampaa ko, ginte okinte, Buɲ diyte Ruwwiney taat rakki-an di, ho taar di taat goy do gelbinte.

¹⁴ Zi ka gemor, ɲaar gin gamin dakina. ɲa da kuunaydo in maan rakki di. ¹⁵ Kar ya aseɲ kat kaawa aman : « Nun pisenno, isginno in zinɲa. » In taar-ata oki, ɲa amilaado kara min do zinɲa-aku. ¹⁶ Kar ya denge kaawa aman : « Nun oddo, isginno in zinɲa. » In taar-at oki, ta amilaado kara min do zinɲa-aku. ¹⁷ Kar ya zi ka gemor okinji, ɲa od di ho denge ginno, maman gem-ak yaa cokiye ? Kar ya zi ka gemor okinji, ta denge di ho ete ginno, maman gem-ak yaa nibe ? ¹⁸ Kar gay, Buɲ diyiig ay maanna do zi ka gemor-ak ar kaak ɲa rakiyo. ¹⁹ Yampa, ya zi ka gemor kat kuuniy in maan rakki di, ɲaar-ak wal ɲa zi ka gemor ! ²⁰ Ka seener, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gamnay gay dakina.

²¹ ɲaar-ak, od sa gediraado kaawe do pise aman : « Nu rakaacinno. » Kaa sa gediraado kaawe do ase aman : « Nu rakaacinno. » ²² Kar gay, gamin ku zi ka gemor kuuk gee pakira a wal ɲu bal napaanco oki, ya ɲu ginno, gem gediraado goye. ²³ Gamin kuuk do zi ka gemor kuuk gi talaag ar maan kaak maalan di, gi beraaco horoomine. Kar ɲuur ku sokaɲ gay, gi be-raaco horoomin paka. ²⁴ Gamin ku zinɲkite kuuk gee talaagu-ak, ɲuur turro giico bere horoomin dakina. Kar gay, gamin ku sokaɲ-ak, Buɲ leeyig do zi ka gemor a ɲuu gase horoomin paka. ²⁵ Ansi-ak, eere goyaado do zi ka gemor. Kar gay, do zi-ak, gamin okiɲco-aɲ yaa gaaye

benannico. ²⁶ Do zi ka gemor, ya maan rakki aawa raɗa, ɗaar-ak, zi okinji oki aawaw ho ya ɗu bera horoomine do maan rakki, zi okinji aaciyaw in ɗaara.

²⁷ Sando, kuɗ zi ka Iisa Masi ho ay gem di gin weriy. ²⁸ Ansii ko, Buɗ leetu gee kuuk yaa gine riy do *Eglizdi. Awalle, ɗa lee ja paliinna, ka seerinɗar, nabiinna, ho ka subbinɗar gay, ɗuur kuuk ɓilda gee in kaaw ta Buɗdi. Kar ba aaro, ɗa leetu ɗuur kuuk gina gamin kuuk ajbay, ɗuur kuuk coola gee, ɗuur kuuk ɗa berco bere ka gaaye geemir, ɗuur kuuk tala kaay ka Eglizdi ho ɗuur kuuk kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo.

²⁹ Okinco, ɗu paliinna walla ? Okinco, ɗu nabiinna walla ? Okinco, ɗu ɓilda gee in kaaw ta Buɗdi walla ? Okinco, ɗu gina gamin kuuk ajbay walla ? ³⁰ Okinco, ɗu berco bere ka coole geemir walla ? Okinco, ɗu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo wal ɗu gaaraag kaawin kuuk gee ibingigdo-ak in kuuk gee ibingigu walla ? Ha'a, taar-an taarro. ³¹ Kar kuɗ gay, bariyon bere kaak pakgig eenji.

Din gay, naako gaare botol taat samaan paka.

13

Ele ka geemir

¹ Ya nu kaawa in kaawin ku geemir wal in kaawin ku *ɗubal ku Buɗdi, kar nu ello geen gay, ɗaar-ak, nu ar ale ka sindallel wal koril kuuk diya denɗina. ² Ya nu nec kaawe ar nabiinne, ho nu gin ibine okinji nam nu iban gamin okinco kuuk cigile, ya imaandu nec naa janɗin dambinay oki, kar nu ello geen gay, ɗaar-ak, nu ar maan ka maala. ³ Ya nu deedaag mallel okinji do pokirnar ho nu beraag zir a ɗuu accinji do aki oki, kar nu ello geen gay, ɗaar-ak, gamin

okinco kuuk nu giniy-an yaa uce maalan di.

⁴ Gem kaak el geen gay, ɗaar ic subirraw ho ɗa gin sellinɗaw do geemir. ɗaar hasuudincedo, ɗa pisiraydo ho ɗa dapallo oki. ⁵ ɗa ginno gamin kuuk arro, ɗa baraydo do meenji di, ɗa dapanɗo kodoki ho ɗa obdo kaawin do adiy. ⁶ ɗa aacaydo do gamin kuuk in botilcedo, illa ɗa aaciya do ɗuur kuuk taɓ. ⁷ Do ay wiktine, ɗa saamiya do geemir, ɗa amniyaagu, ɗa diya kaay loco ho ɗa icaaco subirraw.

⁸ Ele, ɗaar gaasdo tak-tak. Kar gay, yiriy rakki, kaawin ku nabiinnar yaa bire, ɗuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo yaa bugume cit-cit, ho ɗuur kuuk gin ibine oki, ibinince yaa rawte. ⁹ Asaan ibine ka maaniite, ɗaar da necdo ho kaawin kuuk nabiinna kaawgite oki, ɗuur da necdo. ¹⁰ Kar gay, yiriy taat maan kaak samaan aale-ak yaa ase, gamin kuuk da necdo-ak yaa bire tak-tak.

¹¹ Wiktin taat nu kapak, kaawor in pikirrer ar ta micor. Kar wiktin taat nu gin ko tatik gay, nu rasit kooginaw. ¹² Din gi talaag gamin purus-purus ar gi tala do sawwapa taat soygume. Kar yiriy rakki gay, gi asiy taliɗ unte waran. Din gay, ibinindu arumdu. Kar yiriy rakki gay, naa ibine tam ar Buɗ ibingin.

¹³ Din gin gamin subba kuuk gaasdo tak-tak : ɗuur ko imaan, ere kaak gi eriyo ho in ele. Kar kaak pakgig okinco-an gay, ɗaar ele.

14

Barkin taat Buɗ beriy do numindi

¹ Min gamin okinco-an, bariyon ja ele. Bariyon oki bere kaak Ruwwin ta Buɗdi beriy do geemir. Min bere okinji-an, bariyon ja a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buɗdi. ² Gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo gay,

na kaawdo do geemir, illa do Bun meenji. Ginno gem kaak ibingit kaawoy, asaan in gudurre ta Ruwwin ta Bunji kat na kaawiy do bi ka gamin kuuk cigile. ³ Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji gay, na kaawa do geemir a naa denrinco do imaanco, naa iskinco ho naa gaayinco nuu baa in unco. ⁴ Naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, denra meenji di. Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji gay, denraag gee ku *Eglizdi.

⁵ Kun okinco, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo-anju. Kar maan kaak nu rakiy samaan paka gay, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji. Ka seener, gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji-ak, pakgig naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, illa ya waan goy ja kaak nec gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu a nuu denrin gee ku Eglizdi. ⁶ Gem kol sijtay, nu indaako, ya nu baawko ho nu kaawaako illa in kaawin kuuk gee ibingigdo-anju, paydinti gay maa? Ha'a, ginno. Naar-ak, guna naako kaawe maan kaak Bun bayniidu, naako gaare ibine wal kaaw taat asa min do Bunji ho naako bildinco maan rakki.

⁷ Di pakiron do gamin ku palindinar, ar suraare wal gonko. Ya alinco kat bagdo samaane, maman gii ibinin riyinco? ⁸ Ya gee baa garta, kat punne allo samaane, maman gee yaa ibine nuu siye zinico do gartar? ⁹ Kunjo oki, ya ku kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo, maman nuu ibinin baat ta kaawko? Naar-ak ar ku kaawa do us di. ¹⁰ Ka seener, do duniiner, gin biyaw dakina ta kaawnar ho ay geen di iban baat ta kaawco. ¹¹ Ya gem kaawaadu in kaawoy ho nu ibingitdo, naar-ak, na marte kaak asa min wer ka pey ho nun oki

marte loci. ¹² Dakon ginno ar gee kuuk kaawa in binico di anju. Kun kuuk bariya bere kaak Ruwwin ta Bun beriy do geemir, bariyon ja bere kaak gaaya gee ku *Eglizdi yaa baa in unco.

¹³ Ampa-ak, ay gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, illa naa inde Bun a naaji bere pey bere kaak naa gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu-aku. ¹⁴ Asaan ya nu inda Bun in kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, ka seener, nu inda Bun do gelbiner, kar kaar gay icdo maanna. ¹⁵ Di ampa-an, naa gine maman? Naa inde Bun in kaawin ku Ruwwin ta Bunji kuuk gee ibingigdo-aku ho in nuur kuuk gee iban baaco oki. Naa riye in riyin kuuk asa min Ruwwin ta Bunji ho in nuur kuuk gee iban baaco oki. ¹⁶ Yampa, ya ku gin do datikko gem kaak as cokiye di ho ki dela barkin do Bunji in kaawin ku Ruwwin ta Bunji-aku, gem-ak ibinaado yoo maanti. Kar ya na ibanno gay, maman naa ooye a « *Aamin » do kaawon-ata? ¹⁷ Ya ki del barkin do Bunji in kaawin kuuk gala oki, in taar-at sa, ki bal gaayin gem-aka.

¹⁸ Nu dela barkin do Bunji asaan nu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo pakgiko kun okinco. ¹⁹ Kar gay, ya nu goy do Eglizdi, guna naa kaawe kaawin sood di kuuk gee iban baaco a naa bilde gee, min naa kaawe kaawin dakin aale kuuk gee ibingigdo.

²⁰ Gem kol sijtay, dakon talintido duniin-an ar koogina. Do bi ka gaminti kuuk jookum gay, kuu-niyon ar koogina. Kar do bi ka pikirre ta maaniikon gay, kuu-niyon ar gee ku aginda. ²¹ Do Kitamner, Bun kaaw aman:

« Naa kaawe do gee-an in gee kuuk kaawco nu ibingitdo.
Naaco kaawe in kaaw ta gee kuuk as min wer ka pey.

Inj taar-an oki, ñu cokiyaadó kaa-wor. »*

²² Ansii ko, bere kaak Ruwwin ta Bunđi beriy do gemor a ñaa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo, ñaar maan kaak gaara do ñuur kuuk bal aamine misa. Yampa, ña gaarro maanna do ñuur kuuk aamine. Kar bere ka Ruwwin ta Bunđi beriy a gem yaa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunđi gay, ñaar maan kaak gaara do ñuur kuuk aamine. Yampa, ña gaarro maanna do ñuur kuuk bal aamine.

²³ Di talon, ya ku ñum do Eglizdi ho okinjo ku kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, ñu talaako ar ku oliyay. ²⁴ Kar gay, ya okinjo ku kaawa kaawin kuuk asa min do Bunđi inj kaawin kuuk gee ibingigu ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa unjiko, ampa-ak, kaawko yaaco unje ho ñuu ibiniñ niginco. ²⁵ Ñuu taliñ warañ niginco kaak cigil do gelbinco. Do bi ñaar-ak, kodok di, ñuu derse nam ñuu noodin unñinco keder ho ñuu ab-diye Bunj aman : « Ka seener, Bunj goy inj kunjo ! »

Gee yaa goye inj karaamine do Eglizdi

²⁶ Di gem kol sintay, kuu gine maman ? Wiktin taat ku ñum do *Eglizdi, minninko, rakki yaako ice riye, rakki yaako bildinjo, rakki yaako kaawe gamin kuuk Bunj bayniiji, rakki yaako gaare kaawo inj kaawin kuuk gee ibingigdo, ho rakki gay, yaako gaarinco inj kaawin kuuk gee ibingigu. Gamin-an okinco, illa ñuuko iskinjo do imaanko. ²⁷ Wiktin taat ku ñume, ya gee daarin raka kaawe inj kaawin kuuk gee ibingigdo, illa yaa gine gee seer wal subba di. Ay gem di yaa kaawe yaa rase do giji. Ya ñu gaase, gem rakki

yaa gaarin kaawinco-ak inj kuuk gee ibingigu. ²⁸ Kar ya ginno gem kaak yaa gaarin kaawinco-ak gay, ñuur kuuk raka kaawe inj kaawin kuuk gee ibingigdo-ak, ñuu pilenno binjico do Eglizdi. Illa ñu inde Bunj do aditco di. ²⁹ Kar do nabiinna gay, seer wal subba yaa ice kaawo. Kar ñuur kuuk pey gay, ñuu cokiyoñco ho ñuu tale ya kaawco-at kat ta6 wala kawwi. ³⁰ Kar gay, ya wiktin taat gem-ak kaawa misa, ya Bunj bayin maanna do gem ka pey, illa gem kaak kaawa-ak yaa bugume. ³¹ Ampa-ak, okinjo, ku gin botol taat kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunđi ho kuu rase do eenjo. Ansii kat, ay gem di yaa gase bilde ho okinjo, kuu iske zinjiko. ³² Gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunđi-ak, illa ña gin gudurre taat ñaa subire do kaawoy. ³³ Asaan ka seener, Bunj, ñaar Bunj ka barjaalinerro, ñaar Bunj ka aapiyer.

Ar kaak ñu gingiy do Eglizna okinco ku gee ku Bunđi, ³⁴ daad yaa pilguwenno binjico wiktin taat ku ñum sawa. Asaan do ñuminjo, ñuur ginno botol taat ñuu kaawe. Illa ñuu goye inj karaamine ar kaak *gaanuun kaawtu. ³⁵ Ya ñu raka inde maan kaak ñu ibanno baay oki, illa ñuu indiguwe midiyco geero. Yampa, daatik ginno botol taa ice kaawo do unjo ka gee ku Eglizdi.

³⁶ Ku pakira a kaaw ta Bunđi tees min loko walla ? Wal ku pakira a kunj keekon di gasta ? ³⁷ Ya gem kaak pakira a ña nabiinco wal ña pakira a Ruwwin ta Bunđi bayinji maanna, illa ñaa ibine kadar kaaw taat nu siiriiko-an, ta kaaw ta *Rabin Bunj. ³⁸ Ya gem kaak cokiyoñdo kaaw-anta, Bunj oki cokiyaagdo.

³⁹ Di ñaar-ak, gem kol sintay, bariyon bere ka Ruwwin ta Bunđi a kuu kaawe kaawin kuuk asa

* 14:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.11-12.

min do Bunđi. Kar gay, dakonco todenno do ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku.
⁴⁰ Kar gay, zeedoŋ ku giniŋ gamin okiŋco in botilco ho in karaamine.

15

Nooye ka Iisa Masi

¹ Gem kol siŋtay, nu raka pey diŋ kuu pakire do Kabarre ta Gala taat nu gaariiko awalle. Kabarreat, ku ooyta ho ku obit samaane do gelbinko. ² In taar ko, Bun jiliiko ya ku obit kaaw-an bombo ar kaak nu gaariikonta. Yampa, imaanko uc maala. ³ Nu ɓildinjo min awalle maan kaak ɲu ɓildintu nun meendu. Maan kaak pakgig gamin okiŋco, ɲaar ko aŋka : Iisa Masi mat do bi ka zunuubinnite ar kaak ɲu siirtu do Kitamner, ⁴ ɲu unjig do maginer ho yiriy ta subbiŋkar gay, Bun nooyiig min do muuti ar taat Kitamne kaawtu. ⁵ Min ɲa nooye, ɲa bayniiji do Piyer ho ɲa bayniico oki do paliinna daarin.* ⁶ Kar ba aaro, ɲa bayniico do maajirna dakin pak miy beey ɲum werco rakki. Min maajirnak, daarin mate, kar anuwco gay goya. ⁷ Min ɲaar-ak, ɲa bayniiji do Zaak, kar ɲa bayniico do paliinna okiŋco.

⁸ Kar min ɲa bayinco ja do ɲuur okiŋco, kar kat ba aar, ɲa baynidu lotu, nun kaak ar mic kaak ɲu weeyig koynay bal nece. ⁹ Asaan min paliinna okiŋco-an, nun di siŋdu allo tak-tak. Zer ya samaanak, nu bal nece ɲuun kolin a nu *paliine, asaan awalle, nu taaɓiyig ko taaɓiye gee ku *Egliz ka Bunđi. ¹⁰ Kar in barkin ta Bunđi gay, nu gintu ar kaak ku talin-aŋka. Barkin taat Bun beriidu-an bal uce maala. Ya taɓ gay, in taar ko, nu gintu riy dakin pak paliinna okiŋco. Kar riy taat nu giniy-an, ɲa nununno

kat ginaata, ta barkin ta Bunđi taat goy in nunu. ¹¹ Ansi-ak, ya ɲa nun kat gaarkon Kabarre ta Gala wal ya ɲu paliinna kuuk daarin sa, kaawni rakki di. An ko kaaw taat ni gaariyo ho taat ku aamintu.

Nooye ka gee ku mate

¹² Ya ni kaawaako a Bun nooyig Iisa Masi min do muuti, maa di minninko, daarin diyiy a gee ku mate, ɲuur nooydo ? ¹³ Ya gee ku mate nooydo, ɲaar-ak, Iisa Masi sa bal nooye. ¹⁴ Ho ya ɲa bal nooye, kaaw taat ni gaariy-an uc us maala, ho imaanko sa, bal baati. ¹⁵ Kar pey, ya ka seener gee kuuk mate ɲuur nooydo, ta-an Bun oki bal nooyin Iisa Masi min do muuti. ɲaar-ak, ni raada in maan kaak Bun gintu, asaan ni kaaw waran a ɲa nooyga. Kar ya kaaw taat ɲu kaawiy-an ka seener, ɲaar-ak, ɲa bal nooyinji. ¹⁶ Asaan ya gee kuuk mate kat nooydo, ɲaar-ak, Iisa Masi oki, Bun bal nooyinji. ¹⁷ Kar ya Bun bal nooyinji gay, imaanko taat ku aamintu loci-at sa, taar us maala ho ku goy misa do zunuubinniko. ¹⁸ ɲaar-ak, ɲuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate, ɲuur-ak rawte zinƙico. ¹⁹ Ya gi diy gelbinte do Iisa Masi do goye ka diŋ di, ɲaar-ak, min gee okiŋco, ginten di ɲuute talinte aminda paka.

²⁰ Kar ka seener gay, Bun nooyig Iisa Masi min do muuti. ɲa ɲaar ko nooy awalle a ɲaa gaare kadar botol pile a gee ku mate yaa nooye oki. ²¹ Ka seener, ar muut unjitu do duniiner in botol ta gem rakki di, ampa ko, nooye oki astu in botol ta gem rakki di.

²² Gee okiŋco mataw asaan ɲu koogin ku Aadum. Ansii ko, ɲuur kuuk ɲum in Iisa Masi, okiŋco yaa gase goye. ²³ Kar gay, ay gem di yaa yoke kamney : Iisa Masi, ɲaar ogirco do gee okiŋco do nooyindi,

* **15:5** 'paliinna daarin' : Do Kitamner, ya ɲu kaawa a orok in seer-ak, ɲu kaawa do bi ka paliinnar ya odinco bal nece oki.

kar kat yaa ase geenji do wiktin taat n̄aa yeepe. ²⁴ Kar ba aaro, duniin yaa gaasen jate. Do wiktin taar-at, Iisa Masi yaa idiñ ruwwinay kuuk jookumo okiñco, in aginduwco okiñco ho in n̄uur okiñco kuuk gin gudurre do duniiner ho n̄aaji berin Meennaw do Tatte Buñ. ²⁵ Asaan Iisa Masi yaa tee Meenuwiy nam yiriy taat Buñ yaaco nosire do adiney okiñco, n̄uu gine wer ka lee asinji.† ²⁶ Adin kaak Buñ asiy ide ba aar-ak, taar muutu. ²⁷ Ka seener, n̄u siir do Kitamner aman : « Buñ diyig Iisa Masi kaaco ka gamin okiñco. »‡ Kar min gamin-an gay, Buñ meenji attanno, asaan n̄aar di kaak berji gudurre do Iisa do gamin-an̄ku. ²⁸ Ka seener, wiktin taat Buñ yaa diyin Iisa Masi kaaco ka gamin okiñco, meenji Buñ di yaa goye kaaci. Hiyya, Buñ keeji di yaa goye tak-tak kaaco ka gamin okiñco.

²⁹ Di talon, gee daarin kuuk gina batem do saan ta siñtico kuuk mat bal batiziye.§ Nu giniy pa-ak a n̄uu gase maa ? Ya gee kuuk mat nooydo-ak, maa di pey gee-ak giniy batem do bi kañco ? ³⁰ Kar nini gay, maa di ay wiktine, ni beriy zin̄kini do taañiner ? ³¹ Gem kol siñtay, kun kawta, nu goy ko do taabin ta muuti di. Nu kaawaako, ya ka seener adir portiko in̄ kun̄ko, asaan ku aamin in̄ siñ ku *Rabbinte Iisa Masi, kaaw taat nu kaawiy-an oki, taar ka seener. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Epeez, n̄u taabiyyin ko taabiye. Nu gintu ar nu taasiña in̄ kumin ku yeero. Ya nu taasiña do bi ka gamin ku duniiner-an, naa gase maa ? Kar pey ya gee kat nooydo min do muuti, n̄aar-ak, gee kaawa seene wiktin taat n̄u kaawiy in̄ kaaw agunuwa aman :

« Taante ho saante, asaan kawta muut yokaate. »*

³³ Yaman, dakon caaciyenno zin̄kiko ! Goye kaak in̄ gee kuuk jookum-ak, n̄aar niga gemo. ³⁴ Naar-ak, yeepon do pikirre taat samaane ho rason gine ka zunuu-binnar tak-tak. Nu tala kadar minninko, gee daarin ibingigdo misa Buñ. Nu kaawtu pa-ak a sokañ yaako den̄ko.

Zi ka gem kaak nooye

³⁵ Kar gay, wal gem yaa inde aman : « Maman gem ka mate nooygiyo ? Kar ya gem-ak kat nooye, n̄aa ice maa zirda ? » ³⁶ Talon kat gem kaak kaay kanjido-an̄ka ! Ya ki luwaw, busumji zooddo di n̄u rocciyot walla ? ³⁷ Ko taat ki luwiy-at, ya n̄a juuju wal ta meriya oki, ki luwa busumco di. Yampa, ki luwdo aarco. ³⁸ Kar busam kuuk ki luwiy-ak gay, Buñ gin̄iig n̄u rocciyi ho n̄u maadiyo. Ay busum di in̄ aaroy ar kaak meenji Buñ rakiyo.

³⁹ Gamin okiñco kuuk siikimaw, zin̄kiko sawado. Zin̄ka ku geemir, ku mallel, ku diidir ho in̄ ku boosir sa, okiñco, n̄u sawado. ⁴⁰ Gamin kuuk ka samaaner in̄ ku keder, n̄uur sawado. N̄uur kuuk ka samaaner, samaanuwo keetiti min ku keder. ⁴¹ Pato ceera keetiti ho koye ceera keetiti. Kaalna sa, ceeriñco sawado, ay kaal di in̄ ceeriñji.

⁴² Ansii di oki, do wiktin taat gee kuuk mate yaa nooye, taa kuuniye pa. Momte kaak n̄u tiisig keder, n̄aar ar busum kaak n̄u luwga. Momte-ak yaa zoode. Kar min n̄a nooye, n̄a zoodaado pey tak-tak. ⁴³ Wiktin taat n̄u tiisig momte-ak, n̄a ka talinno. Kar min n̄a nooye, gee rawdo talin̄ji. Wiktin taat n̄u tiisiiga, n̄a ginno gudurre. Kar min n̄a nooye, n̄a gin gudurre dakina. ⁴⁴ Wiktin

† 15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

‡ 15:27 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

§ 15:29 'gee daarin kuuk gina batem do saan ta siñtico kuuk mat bal batiziye' : Pool kaawiy ansi-ak, n̄a kaawa do bi ka maan kaak gee daarin giniyo. Ampa-ak, n̄a rakaado kaawe a gee yaa gine pa. * 15:32 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 22.13. † 15:36 'rocciyot' : Werin daarin, n̄u kaawa a 'piciyo'.

taat ɲu tiisiiga, ɲaar zi ka gemor di. Kar min ɲa nooye, ɲa gin zi kaak asa min Ruwwin ta Bunɗi. Ya ɲa gin zi ka gemor, ɲa gin oki zi kaak asa min Ruwwin ta Bunɗi. ⁴⁵ Ka seener, ɲu siir do Kitamner aman : « Aadum, ɲaar ko gem kaak awalle, Bun berji siikime. » † Kar Iisa Masi, ɲaar Aadum ka ba aaro. ɲaar ruwwine taat bera goye do geemir. ⁴⁶ ɲa zido kaak asa min Ruwwin ta Bunɗi kat as awalle. Kar gay, ɲa zi ka gemor ja, kar kat astu zi kaak asa min Ruwwin ta Bunɗi. ⁴⁷ Aadum kaak awalle, ɲaar Bun kilgiyig in kida. § Kar Aadum ka seerɲkar gay, ɲaar as ase min kuwa. ⁴⁸ Gee kuuk goy do duniiner-an, ɲuur ar ɲaar kaak Bun kilgiyitu in kida ho ɲuur kuuk goy ka samaaner gay, ɲuur ar ɲaar kaak as ase min kuwa. ⁴⁹ Uudin taat gi ariy gem kaak Bun kilgiyitu in kida, yiriy rakki, gi asiy are oki gem kaak as ase min kuwa. ⁵⁰ Gem kol sintay, cokiyon kaawor-anta : zi ka gemor in kumay ho in baariy unjaado do *Meennaw ta Bunɗi, ho gamin kuuk yaa zooden sa, ɲuur hadiraaɗo in kuuk zoodaado tak-tak.

⁵¹ Cokiyon, naako kaawe maan rakki kaak cigile : gi mataado okinte. Kar gay, okinte, zɲkate asa jipte ⁵² kodok di ar kooce ka columdi. ɲuu jipte do wiktin taat perin ta ba aaro yaa aale. Ya ta aale, gee kuuk mate yaa nooye. ɲuu nooye in zɲka kuuk zoodaado tak-tak. Kar ginte okinte gay, zɲkate yaa jipte. ⁵³ Ka seener, zi kaak yaa zoode, ɲaa jipte in ɲaar kaak zoodaado tak-tak, ho zi kaak kawtan di yaa mate sa, ɲaa jipte in ɲaar kaak mataado tak-tak. ⁵⁴ Wiktin taat zi kaak yaa zoode-ak yaa jipte in kaak zoodaado, ho kaak yaa mate-ak in kaak mataado, ɲaar-

† 15:45 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7.

* 15:54 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 25.8.

ak, kaawin kuuk ɲu siirtu do Kitamner yaa ase kat do werco aman :

« Bun nosiritit tak-tak do muuti, muut ginno pey bat. » *

⁵⁵ « Way kanke muutu, di moon kat ka nosire ?

Way muut-anta, moon kat gudurrike ? » †

⁵⁶ Muutu, taar gin gudurre taat ta diyiygee-ak min zunuubinna kuuk gee giniyo. Kar zunuubinna gay, ɲuur gin gudurre taat ɲu sakkiiyig gee min do *gaanuun ka imila baaco. ⁵⁷ Ozilintej Bunte, ɲaar kaak beraate gudurre taat giiti nosire do muuti in gudurre ta Rabbinde Iisa Masi.

⁵⁸ Ansi-ak, gem kol sintay kuuk nu elgiyo, obon tirit do imaanko ho yoo maan sa eeraakonno. Zeedon kuu ɓaa in unko do riy ta *Rabbin Bun, asaan ku iban tam kadar taaɓin taat ku taabiyyi do ay maan kaak ku giniy in sin ku Rabbiner, taar ucaado maala kat bat.

16

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Do bi ka gaay taat ku capiy do gee ku Bunɗi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ginon ar kaak nu kaawiico do *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. ² Dakonj yokenko a naa ɓaan ja kat kuu cape. Kar gay, min dɲka, ay yiriy ta dumaasdi, ay gem di yaa diye maan do geriy min gurus kaak ɲa gasiyo. ³ Ya nu ot do werko, naa ɲaamin gurus-ak do pise ka gee kuuk kuu doɓe, ɲuu iyin Zeruzaleem. Ya ɲu ɓaawaw, naaco bere makaatamna kuuk gaara kadar goyiŋco in botiliy do unji ka Bunɗi. ⁴ Kar ya taa kuuniye a nun oki yaa ɓaawe, ɲaar-ak, nii obe asinni.

Martaw taat Pool rakiy ɓaawe Korent

§ 15:47 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7.

† 15:55 Wer ka gase kaawor do Ooze 13.14.

⁵ Nu ɓaako taliŋko, kar gay, naa aaden ja min kid ka Maseduwaan, asaan nu ic niyin min awalle a naa aaden ja min ede. ⁶ Ya nu otko, naa gine menaw minaw-minaw in kuŋko wal naa gaasin siteen okiŋji sa, nu ibanno misa. Ampaa ko, wal kuun gaayindu di naa sinje in undu do martuwir do wer kaak nu ɓaayiy di. ⁷ Asaan nu rakaado naako taliŋko kay asindu di. Ya Buŋ ooye-ak, nu raka gii taaye sawa do werko. ⁸ Kar diŋ gay, naa goye anne do geeger ka Epeez nam iidin ta Pantekoot. ⁹ Nu raka goye anne, asaan Buŋ pildu botol a naa gine riy dakina do geeger-aŋka yoo adin goy dakina oki.

¹⁰ Ya Timote otko, obon samaane. Paa kat, ŋa gasiydo maan kaak yaaji unje kolaw, asaan ŋaar oki gina riy do *Rabbine ar nunu. ¹¹ Waan sa yaa aaniŋjido. Kar gay, gaayonŋa do martuwiy, ŋaa icin botiliy in aapiye nam ŋa asiin gasindu, asaan nu yokaag anne in sinja.

¹² Do bi ka sinje Apoloos, nu iskig dees dakina a ŋaako ɓaawe in sinja kuuk pey. Kar gay, ŋa bal gine niyin tak-tak taat ŋaako ɓaawe diŋka. Ya Buŋ pilji botol di, ŋaako ɓaawe-aka.

Taayiika in ooy ta ba aaro

¹³ Goyon mento ho obon tirit do imaanko. Dakon ginenna kolaw ho goyon bombo. ¹⁴ Elon benanniko do gamin okiŋco kuuk ku giniyo.

¹⁵ Gem kol sinjay, ku ibingig ku Estepanaas in gee kuuk goy do geriy. Ku iban kadar do kid ka Akayi, ŋuur di kuuk aamin awalle do Iisa Masi ho ŋu unje kayco a ŋuu gine riy do gee ku Buŋdi. Naar-ak, nu taayaako : ¹⁶ karmiyon gee kuuk ar ŋuur-aŋku ho karmiyon oki ŋuur okiŋco kuuk taaɓiya do riyor in ŋuura.

¹⁷ Adir portiko do asiŋco kan Estepanaas, Portunatuus ho in Akaykuus. Kuŋ goy serek. Kar ya nu talaag sinja-aŋ, ar nu taliŋko ko kuŋko oki. ¹⁸ Nu oolit gelbiner ar ŋu ooliig gelbinko. Naar-ak, diyon do kayko kadar gee ar ŋuur-aŋ icon kuwa.

¹⁹ Gee ku Eglizna kuuk goy do kid ka Aazi ooyko. Akilaas in Priska* ho in gee ku Egliz kuuk numa gerco ooyko dakina in sin ku Rabbin Iisa. ²⁰ Sinja okiŋco ooyko dakina.

Ooyon oki benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuk tacco rakki.

²¹ Nun meendu Pool kat siiriig kaawin ku ba aar-aŋ in pise ka meendu.

²² Ya gem kaak elgigdo *Rabbin-ak, Buŋ, ŋa surpiyga.

Gem kol Rabbinni, asu !

²³ Rabbin Iisa yaako barkiyinjo okiŋko.

²⁴ Okiŋko, nu elgiiko in sin ku Iisa Masi. Nu ooyko dakina.

* **16:19** 'Priska' : Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

2 Korentiyeen

Maktumne ta seerinkar taata Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an oki, na Pool kat siirta. Na siirit do kretiyyenna kuuk goy do geeger ka Korent, asaan nu goy di eera benannico. Na siiriita-ak asaan minnino, goy gee kuuk kaawa a na paliinno ho daarin tirig dengginco do bilde kaak samaane na bildiigu. Do saan taar-at ko, na imiliy kaay unco. Na gaariico maman na giniy riy ta paliinnar. Goyinji ho riyoy taat na giniyo, nuur ar kuuk Iisa rakiyo. Nu kuuniyту pa-ak, do saan ta gudurre taat Iisa beriji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kaak kuuniy *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bunji kat nu siiraakon maktumne-anta. In sinje Timote, ni naamaat maktumne-an do *Egliz ka Bunji kaak nuna do geeger ka Korent ho do gee ku Bunji okinco kuuk goy do kid ka Akayi okinji. ² Tatte Bunji ho in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiynko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji

³ Ozilinten Bunji, naar ko Takan Rabbinte Iisa Masi. Naar Tati kaak tala amindaw ta geemir ho na salaagu. ⁴ Naar ko kaak salaate do ay wiktin taat kaawin patiy kayte a paa kat ginte oki, in sale kaak gi gastu min do Bunji, gii gedire salinco nuur kuuk taaBiya in ay kaawna. ⁵ Asaan in riy taat ni giniy do Iisa Masi do bi kaak ni num in naara, ni taaBiya dakina ho in nune-ak oki, Bunji salaani dakina. ⁶ Ya ni moya do bi ka taaBiner-ak, ni moya a Bunji yaako salinjo ho naako jilinko. Ya Bunji salinti-ak, na

salinti a kunjo oki yaa gase sale kaak nec kuu gedire icin in subirraw, taaBin taat ar nini oki aawiyanta. ⁷ Ni diy kayni loko a ku goy bombo ho ni iban tam kadar Bunji salaako ar kaak na saliini, asaan kun sa taaBiya ar nin taaBiyy-anja.

⁸ Gem kol sinjay, ni raka kuu ibine maman ni taaBiyytu do kid ka Aazi. TaaBin-at patiy kayni ho gudurrini gaas tak-tak, nam ni ibanno kadar nii goye pey do duniiner. ⁹ Do wiktin taar-at, ni iban tam kadar nii yoka ko menuwni di. Ta kuuniyту pa-ak a ni diyaado kayni in ta maaniini di. Kar gay, illa nii diye kayni in Bunji kaak nooyaag gee min do muuti. ¹⁰ Bunji jilinti min do muut taat ar taaranta ho naani jile pey. Ka seener, ni diy kayni loci a naani jilguwe pey. ¹¹ Kunjo oki gaayaani in inde ka Bunji. In inde kaak gee dakina indiy-ak ko, ni gasiy barkin min do Bunji. Ampaa ko, gee dakina yaa dele barkine do Bunji do bi kani.

Pool dak min do martuwiy ta Korent

¹² Maan kaak galni ho ni ibiniy do kayni, naar ko anja : do goyinni kaak do duniiner ho in kunjo, ni goy in gelbinni kaak *cawar ho in goye kaak ta6 kaak Bunji rakiyo. Ni goydo in ilim ta maaniinin di, kar gay, ni goy in barkin ta Bunji. ¹³⁻¹⁴ Ka seener, ni balko cigile yoo maanna. Gamin okinco kuuk ni siiriiko-an, nuur kuuk kuu gedire garkiyinco ho kuu gedire ibine baaco. Nu raka a kuu ibine tam kadar yiriy taat *Rabbini Iisa yaa yeepe, nii gase horoomin do bi kanjo uudin taat kunjo oki yaa gase horoomin do bi kani. Yoo dinja, ku bal ibine baat ta kaawanta. Kar dinj gay, nu raka a kuu ibinin tak-tak.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ibina do gelbiner kadar ku pakira ampa. Ansii ko, nu ictu niyine a naa baan ja do werko, kar kat naa bire do kid

ka Maseduwaan. Do yeepindu oki, naa aade pey min do werko kar galilko yaa deele. Min pa-ak, kuun gaayindu naa baawe do kid ka Zuude. ¹⁷ Wiktin taat nu iciit niyin-an, nu bal pakire samaane walla ? Wal nu gina ar gee ku duniiner kuuk ooya kaawo, kar ba aar nu nakiriyo walla ? Ha'a, paado ! ¹⁸ Kaaw taat ni kaawiiko-at, taar rakki di, wala aaro wala unḡa. Buḡ meenji iban. ¹⁹ Kaaw taat do bi ka Iisa Masi, Roḡ ka Buḡdi, ni gaarkonta, nunu, Silaas ho in Timote. Kaaw-at, taar seerro, taar ko taat rakki-an di. ²⁰ Asaan in Iisa Masi kaak rakki-an di, kaawin okinco kuuk Buḡ kaawtu yaa nece do werco. Ampaa ko, do bi ka Iisa Masi gi ooyiy « *Aamin » do Buḡdi a giiji bere *darjine. ²¹ Ka seener, na Buḡ meenji ko kaak deŋraani do botol ta Iisa Masi in kuḡko oki. Buḡ meenji kat doḡinte do riyoy, ²² na diyte maan ar tompo kaak gaara kadar gi kuuniy geenji ho na berte Ruwwiney do gelbinte. Ruwwin-at, taar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

²³ Buḡ oki saadiner, ya nu raada sa, na daanu ! Nu bal baawe do werko Korent, asaan nu rakaado pey naako iye taabine. ²⁴ Kuḡ ob ko tirit do imaandi. Naar-ak, ni rakaado niiko asirinḡo do maan kaak kuu aamine. Kar gay, ni raka a gi gine riy sawa yaako aawe gala.

2

¹ Ansii ko, nu ictu niyine a nu baado pey do werko pa aditko yaa nige pey ar kaak awalle nu nigtu. ² Asaan ya nun kat nigig aditko-ak, waa kaak yaadu bere pey galal ? Waan kaak nu nigig adiy-ak, naa gedire naadu bere galal walla ? Ha'a, beraadudo ! ³ Di talon, nu siiriiko awalle-ak asaan pa ya nu ot do werko, adir yaa nige in gee kuuk zer yaadu bere galal. Yampa,

nu iban tam kadar wiktin taat adir aawiidu gala, kuḡko oki yaako aawe gala. ⁴ Wiktin taat nu siiriikon maktumne-at, gindu rad aale ho nu pakira dakina nam zulindu sa miḡe. Asaan nu rakaado aditko yaa nige, kar gay, nu raka a kuu ibine maman nu elgiiko dakina.

Saamiye do gem kaak nige

⁵ Ya waan kaak niga adat ku geemir, na nigdo ad kanto di, kar gay, na nigaag aditko okinḡo. Nu jagumaado, asaan minninko, daarin, na nigig aditko dakina ho daarin gay sood dak di. ⁶ Gem kaak niga adat ku geemir-ak, seriin taat gee kuuk dakina dukumiiji-at necig ko. ⁷ Ansii ko, dinḡa-an, kuuji saamiye ho kuu iskinji, yampa kaaw-at yaa patiye kaay nam naa tazziye* maala. ⁸ Naar-ak, nu raka kuuji gine gamin kuuk yaaji gaare kadar ku elgiga. ⁹ Talon, nu rakaako gecinḡo ho naa tale ya ku karmiyaag taayindu wala kawwi. Ansii ko, nu naamiikon maktumne-ata. ¹⁰ Gem kaak ku saamiyji, nun oki saamiyji. Ya nun kat gin maan do adir kaak naaji saamiye, nu saamiyji a naako gaare kuḡko oki yaa gine pa do unji ka Iisa Masi. ¹¹ Gininte ampa, paa kat, *Seetanne gasiydo botol taat naate nosire, asaan ka seener, gi ibingit pikirrey tam.

Moye ka Pool do geeger ka Trowaas

¹² Wiktin taat nu ottu do geeger ka Trowaas a naa gaarin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi, nu ibintu kadar Buḡ pildu botol berel taat naa gine riy ede. ¹³ Kar gay, gelbiner bal weye weriy rakki, asaan nu bal gasin sinḡe Tiit. Paa ko, nu beriico ooyar ta ba aaro do gee ku Trowaas ho nu ictu botol taat deeta do kid ka Maseduwaan.

Nosirraw taat in Iisa Masi

* 2:7 'tazziye' : Werin daarin, nu kaawa a 'oole'.

¹⁴ Ozilintey Bunte, njaar kaak be-
raate nosirraw doo in nnume kaak
gi numtu in Iisa Masi, njaar ko
kaak ogiraate do ay maanna. Na
naamaate gi gaariy kabarey do
gee okinco. Kabarre-at, taar ar dee
kaak gala kaak icaag wer okinji.
¹⁵ Wiktin taat gi gaariita, gi ar itir
kaak Iisa Masi bertu do Bunji a
yaaji aawe gala. Itir-ak diya do gee
okinco : do nuur kuuk Bunji jilaagu
ho do nuur kuuk tara zinƙico. ¹⁶ Do
nuur kuuk tara zinƙico-ak, na dee ka
muuti kaak iya gee do muuti ho do
kuuk daarin gay, na dee ka goyindi
kaak bera goye do geemir. Ansi-
ak, waa nec ginin riy-anta ? ¹⁷ Ni
arro gee dakina ku pey kuuk ber
zinƙico do gaare ka kaaw ta Bunji a
nyuu jalle gurus. Kar gay, na Bunji
kat naaminti. Ni kaawa in gelbin rakki
do unji in nnume kaak ni numtu in
Iisa Masi.

3

Jamaw ta marbinto

¹ Maaniini di bariya pey botol
taat nii gaare zinƙini walla ? Niiko
bere makaatamna kuuk gaara
kadar goyinni in botiliy do unji ka
Bunji ar kaak gee daarin gingiyo
walla ? Niiko indinƙo kuuni bere
makaatamna-aku walla ? ² Na kun
maaniikon ko maktumnini taat
Iisa Masi siirtu do gelbinni. Gee
okinco yaa gedire ibininti ho nu
garkiyinti. ³ Ka seener, ni iban tam
kadar kun ko ar maktumne taat
Iisa Masi siirtu ho na nin kat kuuk
iykonta. Na bal siirin in anƙir,* kar
gay, na siirit in Ruwwin ta Bunji
kaak goy mento. Na bal siirin do
tariñcilnal ar nu siiriig *gaanuun
awalle, kar gay, na siirit do gelbin
ka geemir.

⁴ Ni kaawtu pa-ak, asaan in Iisa
Masi ho do unji ka Bunji, ni iban
tak do kayni kadar kaaw-an ka

seener. ⁵ Ni gediraado diye kayni
do gudurre ta maaniinin di a nii
gine riy ar taar-anta. Kar gay,
ta gudurre taat asa min do Bunji
kat gaayinti ni gediri ginin riy-
ata. ⁶ Bunji kat gaayaani ni kuuniy-
tu gay riyor a nii gaarin do geemir
*Jamuwiy ta marbinto. Jamaw ta
marbinto-at, nu bal siirinti ar kaak
nu siirig gaanuun awalle, kar gay,
ta Ruwwin ta Bunji taat goy in
ginte. *Gaanuun-ak, njaar iyaag gee
do muuti. Kar Ruwwin ta Bunji gay
bera goye ka gaasdo.

⁷ Gaanuun kaak iya gee do muut-
ak, nu siirig do tariñcilnal do wik-
tin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-
at ko, *darjin ta Bunji bayniiji do
Muusa. Wijeeney irna cuu nam
gee ku Israyeel gedarro taaye tal-
inti.† Sando, na irne kaak taaydo.
⁸ Ya gaanuun-ak bayin in darjine,
riy ta Ruwwin ta Bunji yaa gine
darjin jaarik paka. ⁹ Ka seener, ya
gaanuun kaak iya seriin ta Bunji
bayin in darjine, maan kaak gi-
naag gee a nyuu kuuniye sellen do
unji ka Bunji gay yaa gine darjin
jaarik paka ! ¹⁰ Ansii ko, maan
kaak awalle gin darjine-ak, din ar
na bal gine yoo darjin rakki, asaan
darjin taat marbinto bayne ho ta
pakgit taat awalle serek. ¹¹ Ya
maan kaak taayaado din sa gin dar-
jine, njaar-ak, darjin ta maan kaak
goy doo yaa gine jaarik paka !

¹² Ansii ko, ni kaawiy waran
do unco ka geemir asaan ni iban
tam kadar gamin-an ka seener.
¹³ Ni ginno ar Muusa kaak awalle
gootaat wijeeney in zimilla a gee
ku Israyeel talaagdo irne ka dar-
jin taat sawlaw-ata.‡ ¹⁴ Kar gee-
ak gay, kayco dibire, yoo dinƙa oki,
nyuur kuuk garkiyaag makaatamna
ku Jamaw ta awalle-at, ar zimilla-
ak goy di misa todaaco ibine. Nu
goyiy di misa-ak, illa in nnume kaak

* 3:3 'anƙir' : Nu amay ku bikdi. † 3:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.29. ‡ 3:13 Wer
ka gase kaawor do Ekzood 34.33.

in j Iisa Masi kat n̄uu sawle. ¹⁵ Ka seener, yoo diŋka, ya gee ku Is-rayeel garkiyaag makaatamna ku Muusa, ar zimilla-ak todaaco ibine. ¹⁶ Kar gay, ar kaak n̄u siirtu d̄o Kitamner aman : « Do wiktin taat gem yeep d̄o *Rabbiner, zimilla-ak, Bun̄ imiliigu. » § ¹⁷ Sando, Rabbin-ak gay, n̄aar ko Ruwwin ta Bun̄di. Do wer kaak Ruwwin ta Rabbin Bun̄ goyiy-ak, horrinaw sa goya. ¹⁸ Naar-ak, ginte okinte, wi-jeente pile ho ya gee talaate ar n̄u tala darjin ta Rabbin Bun̄. Bun̄ jip-taag goyinte a gii kuuniye ar n̄aara. Gi bir min darjin taat kapak nam darjin taat jaarik paka. Taar-an riy ta Rabbin meen̄ji giniyo, n̄aar Ruwwin ta Bun̄di.

4

Kabarre ta Gala ar maan kaak gasd̄o badam

¹ Bun̄, in sellin̄kuwiy, n̄a berintin riy-anta. Naar-ak, nin oki tazz-iyaa d̄o bat. ² Ni p̄ocig gamin kuuk gee giniy in̄ cigile ho kuuk iya sokaŋ. Ni taggid̄o gee in̄ neendaw ho ni welkigitd̄o kaaw ta Bun̄di. Kar gay, ni kaawaat seen waraŋ a gee okiŋco yaa ibine tak d̄o kayco kadar kaawni ka seener d̄o un̄ji ka Bun̄di. ³ Gee kuuk tara zin̄kico d̄o un̄ji ka Bun̄di gay ibin̄gitd̄o baati ta Kabarre ta Gala taat ni gaariy-anta. N̄u talaat ar maan kaak n̄u gootig in̄ zimilla. ⁴ Gee-ak amnayd̄o d̄o kaaw-ata asaan *Seetanne dibirig kayco dec. Seetan-ak, n̄aar bun̄ ka duniin-anta* ho n̄a todco d̄o geemir, n̄u talgitd̄o portikaw ta Kabarre ta Gala taat kaawa d̄o bi ka *darjin ta Iisa Masi. N̄uur kuuk talaag Iisa Masi ar n̄u talaag meen̄ji Bun̄. ⁵ In̄ kaawni taat ni gaariyo, ni kaaw d̄o d̄o bi kani, kar gay, ni kaawa d̄o bi ka Iisa Masi,

n̄aar *Rabbine. Kar nini gay, ni tala zin̄kini ar ni gay riyko d̄o bi ka Iisa Masi. ⁶ Wiktin taat Bun̄ kilgiyit duniine, n̄a kaawtu aman : « Do gondikaw-an, portikaw, ta caapu. » † N̄a meen̄ji Bun̄ di oki kaak caapit portikuwiy d̄o gelbinni a n̄aani pilin̄ kayni, nii ibinin darjiney taat irn̄a d̄o wijeeneey ta Iisa Masi.

⁷ Kar gay, nin kuuk icig maan kaak gasd̄o badam-ak, ni ar gamin kuuk n̄u pintu pinen di. Ansi-ak a gee yaa ibine waraŋ kadar gudurre taat ajbay-an asa min d̄o Bun̄di yampa, ta min loninno. ⁸ Gee tiryinti ko tiryē ar miye ka saayar, kar nin gay bal deete burga. Ni ic kelimni, kar gay, ni bal tazzi-ye. ⁹ N̄u taaḅiyinti ko taaḅiye, kar Bun̄ gay rasgininno bat. N̄u orinti keḅer, kar nin gay bal mate. ¹⁰ Ar n̄u deeyig Iisa Masi, n̄u bariya botol taat n̄uuni dee nini oki. Kun kawta, ni icit muutuy ta Iisa meeda n̄ugila, a goyin̄ji oki, gee yaa talin̄ji waraŋ in̄ goyinni. ¹¹ Ya ni goy misa in̄ odinni oki, gee bariya botol doo taat n̄uuni dee d̄o bi ka Iisa Masi. Ampaa ko, in̄ zin̄kini kuuk yiriy rakki asa mate oki, gee talaag waraŋ goyin̄ji ka Iisa. ¹² Kun kawta, ni ooyaat muutu a kuu gase goye kaak taḅ.

¹³ N̄u siir d̄o Kitamner aman : « Nu aamin d̄o kaaw ta Bun̄di, ampaa ko, nu kaawtu d̄o biy. » † Imaanni taat d̄o Bun̄di oki pa. Ni aamina d̄o kaawoy, ampaa ko, ni kaawiy d̄o biy. ¹⁴ Ka seener, ni iban kadar Bun̄ kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min d̄o muut-ak yaani nooye oki in̄ n̄aara, ho in̄ kun̄ko, Bun̄ yaate iyinte okinte d̄o un̄ji. ¹⁵ Taaḅin okintit taat ni aawiy-an, ta d̄o bi kan̄ko. Ampaa ko, barkin ta Bun̄di sin̄jiy nam n̄uur kuuk gasit kabarre-at wadiriy

§ 3:16 Wer ka gase kaawor d̄o Ekzood 34.34. Seetanne hokumiyaw ho n̄a gin gudurre dakina. taḅ. † 4:6 Wer ka gase kaawor d̄o Zeneez 1.3.

* 4:4 'bun̄ ka duniin-anta' : Do duniin-an, n̄aar ko bun̄co ka gee kuuk ibin̄gitd̄o Bun̄ kaak taḅ. † 4:13 Wer ka gase kaawor d̄o Soom 116.10.

gaay in gaayo. Ansi-ak, gee kuuk ozila Bun sa, dakinuwco yaa gaaye oki. Gamin-an okinco bera darjin do Bunji.

Darjin taat eraate

¹⁶ Do bi naar-ak ko, gi tazziyaado bat. Ya do zin kite, gi aawa gudurrite arma sood-sood oki, do gelbinte, Bun gaayaate gudurre kun kawta. ¹⁷ Ka seener, *darjin taat eraate, taar yaarko ho ta goy doo. Ya gi pakira do darjine-at, ar taa binte taat din ka-an, taar sood di ho taa biren di. Taa bin-at siyaaten zin kite do darjin taat yaarko-ata. ¹⁸ Gi bal diye odte do gamin kuuk gee talaagu, kar gay, do nuur kuuk gee talgig do. Asaan gamin kuuk gee talaagu-ak, nuur taay do, kar kuuk gee talgig do gay, nuur goy doo.

5

¹ Ka seener, zin kite kuuk gi goy in do duniiner-an, nuur ar kuraarne taat yiriy rakki asa nige. Kar gay, gi iban kadar Bun siyte ko zin ka ku pey kuwa ka samaaner. Zin ka-ak, nuur ar ger kaak Bun pintu, kaak yaa goye doo. Ger-ak, nuur geenno kat pinga. ² Din gay, gi neya kat dis-dis, gi raka a illa Bun yaate ise pey zin ka kuuk marbinto-aku. ³ Ansii kat, ya na iste zin ka kuuk marbinto-ak, na gasaatenno pey tukinka*. ⁴ Wiktin taat gi goy in zin kite kuuk ar kuraarne do duniiner-ak, gi taa biyaw ar gi icil goro. Ka seener, gi rakaado rasi zin kite, kar gay, gi raka a Bun yaate bere zin ka kuuk marbinto. Paa kat, zin ka kuuk marbinto-ak yaa makinco nuur kuuk yaa maten di-ak in kuuk mataado tak-tak. ⁵ Na Bun meenji kat gininte a gii gasin zin ka kuuk marbinto-an ku. Na berte Ruwwiney ar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

⁶ Do bi naar-ak ko, doo gi gingiy do kolaw tak-tak. Gi iban kadar ya gi goy in zin kite-an di, naar-ak gi goy serek min wer kaak *Rabbin lisa Masi goy in. ⁷ Ka seener, gi goy do in maan kaak gi taliig in odinte, kar gay, gi goy in imaan. ⁸ Gi ginno kolaw kat bat ho gi raka ko rasi zin kite-an ku a gii baawe goye do serpey ta Rabbin. ⁹ Ya gi goy do zin kite-an ku wala gi rasgu oki, gi raka gine maan kaak yaaji aawe gala. Maanna-ak, gi rakaag pak gamin okinco. ¹⁰ Asaan ginte okinte yaa baawe do unji ka lisa Masi a naate dukume seriine ho ay gem di yaa gase haginey uudin ta riyoy taat do duniiner, ya ta samaane wal ta samaanno.

Bun amrig gee okinco in botol ta Iisa Masi

¹¹ Karaamin ta Rabbin, ni ibingit tak. Paa ko, ni bariyiy botol taat a illa nii gaarin do gemir, nuur oki yaa ooyinti. Bun ibingini rakki rakki ho nu raka kadar kun maaniiko oki yaani ibine pa. ¹² Ni rakaado a maaniinin di yaa gaare pey zin kini loko. Kar gay, ni rakaako bere botol taat kuu dapile do bi kani. Paa kat, kuu ibine maman kuuco telke do nuur kuuk dapilaw in gamin ku duniiner kuuk gee taliy-an di ho isgig do in kuuk atta do adir. ¹³ Ya ku talaani a ni oliyay ar kaak gee daarin kaawiy oki, oliyakuwni-at asaan ni ber zin kini do riy ta Bunji. Kar ya kayni kat do werco gay, ampa-ak asaan ni rakaako gaayin ko. ¹⁴ Ka seener, ele ka lisa Masi kat goyinti len-len†, asaan ni iban tak kadar gem rakki mat do bi ka gee okinco. Ampaa ko, do unji ka Bunji-ak, ar gee okinco-an mat in naara. ¹⁵ Naar mat do bi ka gee okinco a nuur kuuk goy misa do duniiner-an goyaado goye ka maaniico di, illa nuu goye

* 5:3 'tukinka': Tukinkin taar-an arro taat gi ibingiy-anta, taar ta ruwwiner. † 5:14 'goyinti len-len': Werin daarin, nu kaawa a 'naamin ni-nuuk'.

do bi ka ñaar kaak mate ho nooye do bi kaŋco.

¹⁶ Ñaar-ak ko, min diŋka, ni talaagdo pey gee ar ñu geen di. Zer awalle-ak, Iisa Masi sa, ni talaag ar ña gem di. Kar diŋ gay, ni talgigdo pey pa. ¹⁷ Ya gem kaak ñum in Iisa Masi-ak, ñaar gem kaak marbinto. Goye kaak awalle-ak, baay bire. Diŋka-aŋ, goye kaak marbinto ase. ¹⁸ Gamin okiŋco kuuk ni kaawiy bico-aŋ, ñuur asa min do Buŋ kaak amrinte in ñaara in botol ta Iisa Masi ho diŋ ña berte riyo a gico gaarin kaaw ta amrikar-an do geemir. ¹⁹ Ka seener, in Iisa Masi, Buŋ amrig gee okiŋco in ñaara ho ña bal asiriŋco ñuu kappiye do bi ka nigiŋco. Ho diŋ, ña leenti a ni 6aa gaarin kaaw taat do bi ka amrikar-an do geemir.

²⁰ Do bi ñaar-aŋ, ni gay tabiri-ikar ku Iisa Masi. Ka seener, in kaaw taat ni kaawiy-at, ar ña meenji Buŋ kat kaawaako. Ni wak-ilaako aman : « In siŋ ku Iisa Masi, ooyon a Buŋ yaako amriŋko in ñaara. ²¹ Buŋ gintu nam ñaar kaak bal gine zunuubinna tak-tak iciig zunuubinnite okiŋco do kaay. Ansii ko, in botol ta Iisa Masi-ak, gi giniy sellen do unji ka Buŋdi. »

6

¹ Ampa-ak, uudin ni gina riy in Buŋ, ni iskaako : dakon talintido barkin ta Buŋdi taat ku gastu-an ar maan ka maala. ² Ka seener, Buŋ kaaw aman :

« Do wiktin taat nu diytu, nu cokiyig aliŋko.

Ho do yiriy ta jilindi, nu asiŋko gaaya. »*

Gem kol siŋtay, cokiyon, taar-an ko wiktin taat Buŋ diytu a ñaa gine selliŋkaw ho ñaa jile gee.

³ Ni rakaado tak-tak a nii gine gamin kuuk yaa tode botol ta Buŋdi yoo do waan rakki oki, asaan ni

rakaado gee yaani ose do riy taat ni giniyo. ⁴ Kar gay, do gamin okiŋco kuuk ni giniyo, ni gaara ziŋkini kadar ni gay riyor ku Buŋdi kuuk ta6. Paa ko, ya ni taabiyaw, wal ni gin kaawna, wal ni moya dakina oki, ni icaag gamin-aŋ do kayni in subirraw dakina. ⁵ Gee koocinti ho ñu unjinti dajaayne. Ñu isininti gee ho riy patiy kayni. Ni gasdo weyi ho ni gasdo tee. ⁶ Kar nin gay, ni gaara a ni gay riyor ku Buŋdi in *cawirkuwni, in ibininni, in subirruwni, in selliŋkuwni, in gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi ho in ele kaak ni elgig gee in gelbinni okiŋji. ⁷ Ni goy in kaaw taat ka seener ho in gudurre ta Buŋdi. Goye kaak in botiliy do unji ka Buŋdi gay, ni iciig ar garta taat nii taasine gee wala nii gooye ziŋkini. ⁸ Gee daarin beraani horoomine ho daarin gay gininti bees. Daarin ozilaani ho daarin gay waraani. Ñu talaani ar ni gee kuuk raada, sando nin gay kaawa seene. ⁹ Ñu talaani ar ni awraatinna, sando ñu ibingini tam. Ñu talaani ar ni gee kuuk mataw, sando ni goy mento. Ñu taabiyaani, kar gay, ñu balni dee. ¹⁰ Ñu ginaani ni taliy aminda, sando aditni gay doo portik di. Ñu talaani a wal ni pokirna, sando in botol tani kat gee dakin giniy gay gamnar do unji ka Buŋdi. Ñu pakira a ni bal gine yoo maanna, sando ka seener gay, ni gin gamin okiŋco do pisinni.

¹¹ Gem kol siŋtay ku Korent, ka seener, ni kaawko waraŋ ho ni eliŋko in gelbin rakki. ¹² Ka seener, ni eliŋko, kar kuŋ gay pood elinni ar kaak nin elgiiko. ¹³ Ñaar-ak, nu kaawaako ar nu kaawa do koogin ku meendu : gaaronniŋ eliŋko ar kaak nin elgiiko. Kuŋko oki, elonni in gelbin rakki !

Tene ka denŋer do bi ka jamaw

¹⁴ Dakon obenno jamaw in gee kuuk bal aamine. Ya ku obaw-ak,

* 6:2 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.8.

ku gina ar barkay kuuk ñu diyco zuug. Yampa, maan kaak sellen in kaakjookumo, maa biidir kaak yaa ñumiñco ? Portikaw in gondikaw oki, maa biidir kaak yaa ñumiñco ? ¹⁵ Iisa Masi in *Seetanne, ñuu gedire dee kaawco walla ? Gem kaak aamine in kaak bal aamine oki, maa biidir kaak yaa ñumiñco ? ¹⁶ *Ger ka Buñdi in buñnay ku gee kuuk ibanno Buñ, maa biidir kaak yaa ñumiñco ? Ka seener, ginte gay, gi ger ka Buñ kaak goy mento. Ar kaak Buñ meenji kaawtu aman :

« Nun, naa goye ho naa jaawe in ñuura,

naa gine Buñco ho ñuu gine geendu.

»†

¹⁷ Do bi ñaar-ak ko, *Rabbin Buñ kaawiico do geenji aman :

« Gee kuuk jookum-ak, pikon botilco

ho etiron minninco serek.

Dakon wakenno yoo maan kaak *cawarro

ho nun gay yaako obinjo. »‡

¹⁸ Rabbin Buñ, mee gudurri ñiytu pey aman :

« Nun, naa gine takko

ho kun gay yaa gine kooginar. »§

7

¹ Gem kol royin ku bitu, Buñ kaawte a ñaate berin gamin-an okiñco. Ñaar-ak, acinte zin kite ho gelbinte min do gamin okiñco kuuk cawarro. In karaaminte taat gi karmiyiig Buñ-ak, zeedinte gii goye cawar do unji.

Pool adiy portiko in gee ku Korent

² Gaaronni kadar ku elgiini do gelbinko ! Ni bal nige maan do gemor, ni bal jage yoo gemo min do imaanji ho ni bal tee yoo gemo in neendaw. ³ Dakon pakirenno do kaawor-an a naako diye kaawo. Kar gay, uudin taat nu kaawtu

ɗak ko, ni elgiiko dakina. Ginno maan kaak yaate eerinte, wala do goyinte, wala do muutte. ⁴ Nu diy amaanner dakina loko ho ku berdu galal dakina. In taañin okintit taat ni taañiyiyo oki, nu bal tazziye tak-tak, galilil dakina.

⁵ Ka seener, wiktin taat ni ottu do kid ka Maseduwaan, ni bal gase kayni. Ay taañine, ni aawta. Gee poccinti seene in kaawna ho kolaw sa unjinti. ⁶ Kar Buñ kaak iskaag gee kuuk tazziy-ak gay, iskinti in asinji ka Tiit. ⁷ Maan kaak iskinti-ak, ña asinji ka Tiitdo di, kar gay, ta kaawoy taat ña kaawinti a man ku giniiji gamin kuuk iskiig do gelbiney. Ña kaawinti a ku gin niyin taat a illa kuun talin pey. Ña kaawinti oki kadar aditko nige do maan kaak kuuniye ho maman ku zeediy a kuudu male. Ansii ko, galilil gintu pey dakin aale.

⁸ Do bi ñaar-an ko, ya maktumner taat awalle nu siiriiko nig aditko oki, nu kaawaado a ya nu bal siirinti oki guna. Ka seener, awalle, nu pakira a ya nu bal siirin maktumner-an sa guna, asaan nu tal maman ta nigig aditko. ⁹ Kar diñ gay, adir portiko. Adir portik-ak asaan aditko nige walla ? Ha'a. Adir portiko asaan in nige kaak aditko nigtu-ak, ku ibiniig niginjo ho ku jiptiig goyinjo. Nige ka aditko-ak, Buñ kat rake. Ampa-ak, ni balko nige yoo maanna. ¹⁰ Asaan nige ka adir kaak Buñ rakiy-ak, ñaar iyaag gee a ñuu jipte goyinjo. Jipte ka goyinjo-ak pila botol ta jile geemir. Ampa-ak, ya gee-ak aditco nige oki, samaan di. Kar nige ka adir kaak asa min pikirre ta duniiner gay iyaag gee do muuti. ¹¹ Talon ja, in nige ka adir kaak Buñ rakiy-ak gay, kuu gasen kat maa ? Diñ ku zeeda a kuu gine

† 6:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 26.12, Ezekiyeel 37.27. ‡ 6:17 Wer ka gase kaawor

do Ezaayi 52.11. § 6:18 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. * 7:11 'karkiya' : Werin daarin, ñu kaawa a 'yokaw'.

maan kaak kuuniye. Ku karkiya* a kuu imile kayko. Inj maan kaak do botiliido, ku dapinaw ho ku gina kolaw do Bunji. Ku raka a illa kuun talindu. Ku ber zinjiko do riyor. Ya ku tala gem kaak nigaw, ku diyig do botildi. Do taar-an, ku gaar zinjiko kadar ku ginno oorin tak-tak do kaawin-anju.

¹² Ansi-ak, nu balko siire do saan ta naar kaak nige wala do saan ta naar kaak nu nigji. Kar gay, nu siiriiko-an, nu raka a kunj maaniiko yaa ibine do unji ka Bunji maman ku elgiini. ¹³ Do bi naar-ak ko, min ni taliig maan kaak ku gintu-ak, kelimni weytu.

Ya kelimni weye oki, aditni gintu pey gal aale min ni taliit galal ta Tiit, asaan kunjko okinjo ko berji galal nam kelmoy weytu. ¹⁴ Ka seener, do unji ka Tiit, nu dapiltu do bi kanjo. Ya nu dapilaw-ak, nu ginno sokañ. Kar gay, uudin taat ni kaawkon seen doo, dapile kaak ni dapiltu do unji ka Tiit-at oki gaar kadar na do botiliy. ¹⁵ Ampaa ko, ya na pakira do karaamin taat ku karmiyiiga ho maman ku naamiig inj horoomine ho inj kolaw, ele kaak na elgiiko-ak, naar dakina aale. ¹⁶ Nu aaciyaw asaan naa gedire diye kaar inj kunjko do ay maanna.

8

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Gem kol sintay, ni raka a kuu ibine maman Bunj gaarit barkiney do *Eglizna kuuk do kid ka Maseduwaan. ² Gee-ak taa6iy ko taa6iye. Inj taar-at oki ho inj pokirruwco, galilco gaaya di nam nu beriig mallico oyaw do riy ta Bunji. ³ Nun sa saadine, gee-ak, inj niyin ta maaniico, ay gemo bertu ta gudurrey, kar nu bertu dakina nam pak ta gudurrico. ⁴ Nu wakiltu ko wakile a niico bere botol taat nuur oki yaa naame gaayco do

gee ku Bunji kuuk do geeger ka Zeruzaleem.* ⁵ Maan kaak nu gintu-an pakgig kaak ni pakiriyo. Nu ber ja zinjiko do Bunji, kar kat uudin taat Bunj rakiyo, nu rastu zinjiko loni. ⁶ Ampaa ko, ni kaawiji do Tiit a naa gaasin riy ta capindi taat na teestu do werko-ata. ⁷ Do botol ta Bunji, ku gay gamnar do ay maanna. Imaanko dakina, ku gin ibine ka kaawor ho ku iban gamna. Do ay maanna, ku zeeda do riyor inj gelbin rakki. Ku elgiini dakina. Ampaa ko, do bi ka gaayan, gaaronj oki a ku gee kuuk gina oyaw.

⁸ Do bi ka gaayan, nu asir-gikonno. Kar gay, nu raka kuu ibiniñ maan kaak gee ku pey giniyo. Ampaa kat, kuu gedire gaare ka seener maman ku elgig eenjo. ⁹ Asaan ku iban maman *Rabbinte Iisa Masi gaariit barkiney : naar kaak malle okinji do pisinji, na gin ziy pokirinçe do saan tanjo,† a paa kat inj pokirruwiyy-at, do imaanko, kuu gine gay gamnar.

¹⁰ Ampa-ak, nu taayaakon di, kunj kuuk ic niyin awalle ta geemir min alginda a kuu cape do bi ka sintiko ho kunjkon di oki kuuk tees awalle. ¹¹ Dinj gaason riy-anta inj ta gudurriko. Uudin taat ku ictu niyin ku teesiita, zeedonj oki inj niyin taat kuu gaasinti. ¹² Ka seener, ya gi bera maan do Bunji inj gelbin rakki, Bunj ooyaag bere-aka. Maan kaak gi beriy-ak, Bunj tala min do malle kaak gi gintu. Ya gi bal gine oki, Bunj meenji iban.

¹³ Nu rakaado naako giniñko pokirna tak-tak a kuu gaaye gee ku pey. Kar gay, nu raka a okinjo kuu nece. ¹⁴ Dinj kunj goy do aayar ho kuu gedire gaayin nuur kuuk tee arumco. Ansii kat, yiriy taat tee arumko, nuur kuuk goy do aayar-ak yaa gedire gaayinjo oki. Paa kat,

* 8:4 Wer ka gase kaawor do Roomen 15.26.

† 8:9 Wer ka gase kaawor do Matiye 8.20.

okinjo, kuu nece. ¹⁵ Uudin taat n̄u siirtu do Kitamner aman :
 « N̄aar kaak sok dakina, ginno dakin aale.
 Ho n̄aar kaak sok sood gay, maan arumgiyido. » †

Tiit in eenji

¹⁶ Nu zeeda a naako gaayinjo. Ozilintin Bun, asaan n̄a berji niyin ar taar-anta do Tiit oki. ¹⁷ Ni kaawji do Tiit a n̄aa baawe do werko ho n̄a ooye. Kar ka seener gay, n̄aar meenji oki ic niyin min awalle a illa n̄aako baawe. ¹⁸ Ni n̄aamkonj Tiit ho in sinj rakki ka pey. Sinj-ak, gee ku *Egliznar okinjo ozilaaga do riy taat n̄a giniyo ta Kabarre ta Gala. ¹⁹ Ta taar-anno di. Sinj-ak, gee ku Egliznar kat do b̄ga a n̄aa baa marti in nini, n̄aani gaaye do deede ka gamin ku gaayor. Riy taat sellen-an yaaji bere *darjin do meenji *Rabbine ho ta gaara oki kadar ni gin niyin taat nii gaaye gee.

²⁰ Ka seener, gurus kaak dakina gee capiy-ak yaa goye do pisinni ho nin kat yaa tale kaaci. Ni zeedaw a n̄u osaaninno do bi ka gurus-aka. ²¹ Ni zeedaw a nii gine sellen do unji ka Rabbin Bun ho do unjo ka geemir oki.

²² Ni n̄aamko oki sinj ni rakki ka pey in n̄uura. Sinj-ak, ni ibintu kadar n̄a ber ziy okinji a n̄aa gine riy do Bunji, asaan n̄a gaarintin niyiney dees dakina. Kar dinj gay, n̄a zeeda dakin dakina do riy-anta, asaan n̄a amniyinjo tak-tak. ²³ Ampaa ko, do bi ka Tiit, n̄aar gina riy do Bunji in nunu a niiko gaayinjo. Kar do bi ka sinja kuuk gaayaaga-ak gay, n̄u Eglizna kat n̄aamgu. Riyco taat n̄u giniy-at beraaji darjin do Iisa Masi. ²⁴ N̄aar-ak, ginonco gamin kuuk gaara kadar ka seener ku

elgiigu. Ansii kat, gee ku Egliznar kuuk n̄aamgu-ak yaa dore ho n̄uu ibine kadar kaawin kuuk ni kaawtu samaane do bi kanjo-an, n̄uur do botilco.

9

Bun el gem kaak bera in galal

¹ Nu ginno pey kaaw taat naako siire do bi ka gaay taat do gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ² asaan ni iban kadar ku gin niyin ta berindi. Do unjo ka gee ku goy do kid ka Maseduwaan*, nu dapiltu do bi kanjo ho nu kaawco aman : « Sinja kuuk goy do kid ka Akayi siy ko zinjico min alginda do berindi. » Hiyya, min n̄u taliit niyinko, gee dakina minnino unje pisinjo. ³ Nu n̄aamaakonj sinja-an a kaawin kuuk nu kaawtu do bi kanjo ucaado maala. Nu raka a kuu siye zinjico do gaay-ata ar kaak nu kaawtu ko. ⁴ Yampa, ya ni baawko sawa in gee ku Maseduwaan ho ni gasinjo ku bal siye zinjico-ak, kayni yaa waase. N̄uu waase-ak, asaan ni kaawco kadar ku siy ko zinjico. Kar kayko kunjonj gay yaa waase paka. ⁵ Ansii ko, nu pakirtu kadar samaane naaco kaawe do sinja-an n̄uudu ogire do werko. N̄uur ko yaako gaayinjo do cape ka gaay taat ku kaawtu a kuu bere. Paa kat ya nu ote, nii gasin gaay-at ku capit ko. Ansi-ak, yaa gaare kadar ku berit in oyaw ho in gelbin rakki.

⁶ Ibinonj samaane kadar gem kaak luwa busam sood-ak, n̄aa sede oki sooda, kar gem kaak luwa busam dakin-ak gay, n̄aa sede oki dakina. † ⁷ Ampaa ko, ay gem di yaa bere maan kaak n̄a pakiriy do kaay, bal gujumjume ho bal asire. Asaan Bun, n̄aar el gem kaak bera in galal. ⁸ Bun gin gudurre taat

† 8:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.18.
 watiine min darre ta Grees. Egliz ka Pilip, ka Tesalonik in ka Bere goy do kid-aka.

* 9:2 'kid ka Maseduwaan' : N̄a kid kaak goy

† 9:6 Wer ka gase kaawor do Proberb 22.8.

ɲaako bere gamin dakina yoo maan sa armaakonno. Ampaa ko, do ay wiktine ho in ay maanna, kuu gine maan kaak necin̄ko, in̄ kaak paka oki a kuu gine ay riy taat samaane.

⁹ Ar kaak ɲu siirtu do Kitamner aman:

« ɲa gina oyaw dakina do pokirnar ho sellin̄kuwiy goy doo. » †

¹⁰ Buɲ bera busam do gay luwor ho ɲa beraaco pey gamin ku teendi. § Loko oki, ɲaako bere busam, ɲaako wadirin̄co ho ɲaa maadin̄co a paa kat, sellin̄kuwko yaa gine gaay in̄ gaayo. ¹¹ Ampaa ko, do ay maanna, Buɲ yaako bere dakina nam kuu gedire gine oyaw do ay wiktine. Ansi-ak, do bi ka gaayko taat ni-ico iye-at ko, gee dakin yaa dele barkin do Buɲdi. ¹² Asaan riy ta capindi-an gaayaag gee ku Buɲdi ku Zeruzaleem ho ta iskaag pey gee dakina a ɲuu dele barkin do Buɲdi.

¹³ Ka seener, min ɲu taliit riy taat ku gintu-an, gee dakina yaa ozilin̄ Buɲ asaan ku gaarit imaanko do Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in̄ karaamin taat ku karmiyiiga. ɲuu dele barkin oki do Buɲdi do bi ka oyuwko taat ku giniy loco ho do gee okin̄co. ¹⁴ Do bi ka barkin taat dakin aale Buɲ beriiko-at, ɲuu inde Buɲ dakina do bi kan̄ko. Ansi-ak, ɲuuko gaare kadar ɲu elgiiko dakina. ¹⁵ Barkin do Buɲdi do bere kaak ɲa beriite kaak pakgig gamin okin̄co.

10

Malo ta Pool do bi ka riyoy

¹ ɲa nun meendu Pool, nun ko kaak gee kaawiy bir a ya nu goy do datikko, nu dalulle ho ya nu serek minninkon̄ gay, nu ton̄go. Ku iban kadar Iisa Masi gay, ɲaar sellen̄ ho dalulle. In̄ siɲ kun̄ji, nu taayaako. ² Nu kaawaako a wiktin taat naa ɲaawe do werko-ak, dakonnu asirindudo naa gine

ton̄go. Ka seener, naa kaawe bal kolaw do ɲuur kuuk pakira a goyinni ar ka gee ku duniiner di. ³ Ka seener, ni gee ho goyinni oki ar ka geemir di. Kar gay, ni taasan̄do ar gee ku duniiner taasin̄iyo. ⁴ Asaan garti kuuk ni taasin̄iy-ak, ɲuur min do duni-inerro. Gudurrico asa min do Buɲdi. Garti-ak gin gudurre taat ɲuu dimin̄ werin kuuk bombo kuuk adin ku Buɲdi goyiyo. Ka seener, in̄ garti-ak, nii nigin pikirre ta jookumo taat gee diyyi kayco ⁵ ho niico nosire do ɲuur kuuk jaala zin̄kico ho in̄ gaminco kuuk ɲu todif do geemir a pa ɲuu ibinin̄ Buɲ. Kar gay, ni gaayaag gee a pikirrico okintiti yaa ase in̄ pikirre ta gee kuuk karmiyaag Iisa Masi. ⁶ Ho wiktin taat ku gaar ko kadar ku karmiyaw-ak, nin gay siy ko zin̄kini a ni rasaagdo ɲuur kuuk karmaydo.

⁷ Ibinon waran̄ seen ta gamnar ! Ya gem kaak pakira a ɲa gem ka Iisa Masi-ak, illa ɲaa diye do kaay kadar nin sa geenji ku Iisa Masi ar ɲaara. ⁸ *Rabbin baldu bere izinne taat naa nigin imaanko, kar gay, ɲa berdu izinne taat naako gaayin̄ko do imaandi. Ya nu dapila aale in̄ izinne taat Rabbin beriidu-anta, sokaɲ sa diyaanno. ⁹ In̄ makaatamna kuuk nu siiriiko-an, nu rakaado kuu pakire kadar nu rakaako ise kolaw. ¹⁰ Asaan gee daarin̄ kaawa aman : « Do makaatamna kuuk Pool siirtu-an, ɲa zeedaw ho ɲa kaawa in̄ mitkaw. Kar ya ɲa goy do datikten̄ gay, ɲa oolo ho kaawnay sa ku kan̄jir. » ¹¹ Gem kaak kaawa pa-ak, illa ɲaa diye do kaay kadar ya ni goy do datikko, goyinni yaa kuuniye tak-tak in̄ maan kaak ni siirtu do wiktin taat ni goyiy serek minninko.

¹² Ka seener, gee daarin̄, maanico di gaara zin̄kico. Wayya, nin-an sa gecaado a nii nece in̄ ɲuura

† 9:9 Wer ka gase kaawor do Soom 112.9. § 9:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.10.

wala nii kaasume in̄ n̄uura. Gee-ak maaniico di tala ya zin̄kico necgu ho n̄uur maaniico di kaasuma zin̄kico. N̄aar-an̄ ko maan kaak gaara kadar kayco jage ! ¹³ Nin-an̄ gay gediraado jaale zin̄kini aale kara min riy taat Bun̄ berinti. Ya ni jaala zin̄kini, nii jaale illa in̄ riy taat Bun̄ berinti ho kun̄kon̄ sa atta do riy-anta. ¹⁴ Wiktin taat ni baawtu do werko, ni bal aalin riy taat Bun̄ berinti-anta. Nin di kuuk as awalle do werko ho iykon Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka lisa Masi. ¹⁵ Ansi-ak, nii gediraado jaale zin̄kini in̄ riy taat gee ku pey gintu. Kar gay, ni raka a imaanko yaa baa in̄ un̄ti. Ampaa ko, nii gedire gine riy taat taḅ do werko, kar in̄ taar-ata oki, ni patiyaatdo taat Bun̄ berinti. ¹⁶ Paa kat, nii gedire nii iyin Kabarre ta Gala nam nii aalin̄ gun̄girko, nii baa do kid̄in̄ kuuk pey. Ampaa ko, ni baayido gine riy do wer kaak gee ku pey gintu ko ho nii ozile zin̄kini in̄ riyco-ata.

¹⁷ Kar gay, n̄u siir do Kitamner aman : « N̄aar kaak ḁapilaw-ak, illa n̄aar ḁapile in̄ maan kaak *Rabbin̄ gintu. »* ¹⁸ Ka seener gay, Bun̄ ooy-gigdo n̄aar kaak ozila ziy, illa n̄aar kaak gasa oziliik min do Rabbiner.

11

Pool in̄ paliinna kuuk ginno seene

¹ Hadi, din̄ ya kuu gedire kuun subirindu-ak, nun naa ḁapile do kaawor ar oliyo. Ka seener, ku subirintu ! ² Nun hasuudiñce do bi kan̄ko ho hasuudinuwir-at, taar asa min do Bun̄di. Nu berin̄ko do gem rakki di kaak yaa kuuniye mitikko, n̄aar ko lisa Masi. Nu rakaako gaarin̄ko do un̄ji ka gem-ak ar gemso taat *cawar ho bal aawe mitik tak-tak. ³ Kar gay pakiron̄ do yaate Hawwa. Ar aal caaciyit in̄ neenduwiyo, nu gina kolaw a pa gee

yaako un̄je pikirre taat jookumo ho n̄uuko jagin̄ko kuu rasiñ obin̄ko kaak tirit ho cawar do lisa Masi. ⁴ Ka seener, ya waan asko ho n̄a gaaraako kaaw taat kaawa do bi ka lisa ka pey min kaak ni gaariiko, ku subiriig di. Ho ya waan gaaraako ruwwine wala kabarre ta gala taat pey min taat ku gastu min loni, ku subiriig di oki. Hey kun̄ko-an̄ku !

⁵ Kun̄ pakira a n̄uur kuuk gaaraat kaaw-an, n̄uur paliinna kuuk taḅ paka. Kar do tanto gay, n̄u pakginno in̄ maanna. ⁶ Ya nu bal gine ibine ka kaawor ar n̄uur oki, nu ibingig tak maan kaak nu kaawiyo. Do ay maanna ho do ay wiktine, ni gaarko waran̄ kadar ni ibingig maan kaak ni kaawiyo.

⁷ Wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala ta Bun̄di, nu gaarkon maalan di. Ampaa ko, nu ontu zir a naako jaalin̄ko kuwa. Ansi-ak, nu nig maanna walla ? ⁸ Wiktin taat nu gin̄iy riy do ḁatikko, n̄u *Eglizna daarin̄ kat gaayintu in̄ maanna. Ansi ko, nu ictu gurus minn̄inco a naako gaayin̄ko. ⁹ Ampaa ko, wiktin taat nu goyiy do werko, nu bal oome yoo waanna do gamin kuuk arumdu, asaan sin̄ta kuuk as min kid̄ ka Maseduwaan̄ iydu gamin okin̄co kuuk nu rakiyo. Do wiktin taar-at, nu bal rake goye baako ho naa goyen̄ ko paa di doo. ¹⁰ In̄ seen ta lisa Masi taat goy in̄ nunu, nu kaawaako : do kid̄ ka Akayi okin̄ji, ginno yoo waan kaak yaadu toḁin̄ maan kaak adir gintu portik-an̄ka. ¹¹ Maa di nu kaawiy ampa ? Ku pakira a nu kaawiy pa-ak asaan nu elgiikonno walla ? Ha'a, paado. Bun̄ oki iban̄ kadar nu elgiiko.

¹² Nun naa wakile pey, naa icin̄ goyindu ka din̄ka-an̄ di. Paa kat, naa nigin̄ pikirre ta n̄uur kuuk bariya botol taat n̄uu ḁapile a n̄uur oki gina riy ar nini. ¹³ Gee n̄uur-

* **10:17** Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23, 1 Korentiyeen 1.31.

ak, ka seener ɲu paliinnado. ɲu gina zɪnkico a ɲu paliinna ku lisa Masi, kar ka seener gay, ɲu gay riyor kuuk caaciya gee. ¹⁴ Dakoŋ aɓbiyenno do bi ka kaawor-anta, asaan *Seetanne meenji oki gina ziy ar ɲa *dubil ka Bunɗi kaak irɲa wic-wic. ¹⁵ Naar-ak, ya ku talaag gay riyoy oki gina zɪnkico ar ɲu gin riy in botol, dakoŋ aɓbiyenno. Kar gay, ba aar, ɲuu gasin taŋco uudin ta riyco.

Taaɓin ta Pool

¹⁶ Nu deelaakon pey kaaw-anta : nu rakaado gem yaan talindu a nu oliyo. Kar gay, ya ku pakira kadar nu oliy-ak, rasonnu nun oki, naa dapilen dak sooda. ¹⁷ Kaaw taat naa kaawe-an taar arro taat *Rabbin rakiyo, kar gay, nu kaawa ar oliyo in dapilindu. Ka seener, nu gin botol taat naa dapile. ¹⁸ Gee dakina dapila in gamin ku duniiner di. Naar-ak, nun oki, naa dapilen dako. ¹⁹ Talon ja ! Ku diya a ku gee kuuk gin ilim. Kar kodok di, ku maanikon ooyig ɲuur kuuk oliyay. ²⁰ Ya gee ginaako ar berrina, ya ɲu teeko in neendaw, ya ɲu pokiriyaako, ya ɲu isaako binɗa ho ya ɲu basaako oki, ku subira di. ²¹ Ni baltu gine ar ɲuur-ak asaan ni bal gine gudurre walla ? Taar-an di yaadu unje sokaŋ walla ? Ha'a, unjaadudo.

Gee daarin dapilaw, ɲaar-ak, ya nu kaawa ar oliyo sa, nun oki yaa dapile ar ɲuura. ²² Ya ɲu kaawa a ɲu *Hebru, nun oki Hebrunce. Ya ɲu kaawa a ɲu gee ku Israyeel, nun oki Israyeelince. Ya ɲu kaawa a ɲu min tamba ta Ibraayim, nun oki min tambaay. ²³ Ya ɲu kaawa a ɲu gay riyor ku lisa Masi, ɲaar-ak (nun naa kaawe ar oliyo) nu gay riyor ka lisa Masi pakgig serek. Taaɓin taat nu taaɓiytu do riyor-at, taar dakin pakgigu. ɲu obintu danjaayne dees dakina pakgigu. ɲu

koocintu dees dakina pakgig serek. Ho nu gal do taaɓiner ar naa mate dees dakina pakgigu oki. ²⁴ Dees beey, *Yuudinna koocin ko kooce, min kordin orok pood-ak illa rakki di kawwi.* ²⁵ Dees subba, gee koocintu in donkilo ho yiriy rakki gay, ɲu dawintu in dambay a ɲuun deendu. Dees subba, do barrer, markab nooriygiy in nunu, ho yiriy rakki nu eeltu ho nu waltu do amiydi. ²⁶ Dees dakina do martuwir, duniin gasintu : balal gaay teendu ho nu gal do pise ka gay dukume botilniidi. Nu gas taaɓin min do sinɗar kuuk Yuudinna ho min do gee kuuk Yuudinnado oki. Nu gas taaɓin do geegirniidi, do kalaaner ho do barrer. Nu gas taaɓine in gee kuuk gina zɪnkico a ɲu sinɗa. ²⁷ Nu taaɓiy ko taaɓiye do riyor ho nu gas do weyi. Mey deentu ho ibin obintu. Dees dakina, nu eela meya. Us deentu ho kesuun oki teedu saaro. ²⁸ Nu osaaakonno duniin taat gasintu okintiti. Kar gay, goy pey maan rakki : kelmol goy leŋ-leŋ do *Eglizna okinco ho kun kawta, nu moya loco kon di. ²⁹ Ka seener, ya waan kaak ginno gudurre, ɲaar-ak ar nunu oki aawa pa, ho ya waan kaak jag min do imaanji gay, nun sa adir radaanu.

³⁰ Wayya, ya nun kat dapilaw-ak, naa dapile in gudurrer taat sood-anta. ³¹ Bun, ɲaar Takaŋ Rabbin lisa Masi, ɲaar ko kaak gee oziliy doo, ɲa iban kadar nu raaddo. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Damaas, guberneer kaak ginaaji riy do sultan† kaak ɲu koliy Aretaas leetu askirna do botilay ku geegirdi a ɲuun obindu. ³³ Kar gay, sinɗa kuuk goy ede-ak saalintu do barner, ɲu ɲolpin min do pineetir ka durdurrer ho ɲu paayin kara min do geeger-aka. Paa kat,

* **11:24** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.3. † **11:32** 'sultan' : Do darre ta Room, do wiktin taar-at, sultan, ɲaar pakgig guberneer. ‡ **11:33** Wer ka gase kaawor do Akt 9.23-25.

nu paktu min do guberneer kaak rakaan obindu.†

12

Gamin kuuk Bun bayniiji do Pool

¹ Illa naa dapile dapilen di ya naar kat ginno paydiney oki. Kar gay, naa kaawe do bi ka gamin kuuk *Rabbin bayniidu ho na gaariidu.

² Nu iban gem rakki kaak aamin do Iisa Masi.* Gin ko elgin orok in pood, Bun coonig gem-ak kuwa ka samaan ka baay ka subbinjar. (Ya nu kaawa a Bun coonga, nu ibanno ya na coonig in ziy wala ya na coon ruwwiney di, illa Bun keeji di iban.)

³⁻⁴ Hii, nu iban kadar Bun iyig gem-ak do janni. (Nu ibanno maman na iyiiga, illa Bun keeji di iban.) Min Bun iyiiga, na dortu kaawin kuuk gem gedarro kaawinco. Kaawin-ak, yoo waanna bal gine botol taat naa deelinco. ⁵ Naa dapile do bi ka gem-aka. Kar do tanto gay, naa dapile-ak illa in gudurrer taat sood-anta.

⁶ Ya nu raka dapile-ak, nu ginaado ka olay, asaan naa kaawe seen di. Kar gay, nu rakiydo dapile-ak, asaan nu rakaado gee yaa pakire kaawin kuuk pakgig gamin kuuk nu giniyo ho nu kaawiyo.

⁷ Ka seener, Rabbin gaardu gamin kuuk patiy kaa. Kar gay, na rakaado a naa dapile in gamin-anjku. Paa ko, na diyiiidu taa6in ooma ar *Seetanne kat naamdu dubiley asiin koocindu a paa kat nu dapiliydo. ⁸ Dees subba, nu inditu Rabbine a naa etirin taa6in-an serek minniner.

⁹ Kar naar gay telkiidu aman : « Barkinuwir necincin ko. Ki aawaat gudurrer okintiti, illa do wiktin taat gudurren gin ja sooda. » Naar-ak, naa dapile illa in gudurrer taat sood-ata a gudurre ta Iisa Masi yaan gooyindu. ¹⁰ Ampaa ko, nu aaciyiy in gudurrer taat sood-ata.

Ya do bi ka Iisa Masi ko, nu warintu, nu gastu kaawin ku duniiner, nu taa6iyintu ho pikirrer patiytu kaar oki, nu aaciya di. Asaan wiktin taat gudurrer gin sood-ak kat, nu bombo.

Pool ic kelmoy do Egliz ka Korent

¹¹ Ya nu kaawa ka olay, na kunj kat asirintu nu kaawiy pa. Zer na kunj kat kuuk yaan gaarin do geemir. Ya nu ar maan kaak maala oki, paliinninko kuuk ta6 paka-ak pakginno in maanna. ¹² Ku talig in odinko gamin kuuk gaara kadar ka seener nu *paliine : do taa6in okintiti, Bun berdu subirraw dakina, ho in nunu ko, Bun gintu gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Kaawondu ja, maa maannir kaak nu ginig do *Eglizna daarin di ho lokon gay, nu bal ko giniiji ? Illa nu iban maan rakki di : nu bal goye baako. Ya ku talaat kaawor-an kat do botiltido, naar-ak saamiyondu !

¹⁴ Talon, nu gaay ko baawe ka subbinjar do werko ho nu goyaado baako. Nu rakaado gaminko, illa kunj maaniiko. Asaan ka seener, aginay kat rabbay kooginco, yampa koogin rabbaydo aginiyco.

¹⁵ Do tanto gay, galdu naa orin ka pisindu ho naa berin zir okinji do saan tanjo. Ya nu elgiiko aal ansiak, kuun elindu sooda walla ? ¹⁶ Ku ooy kadar nu bal goye baako-aka. Kar daarin gay a nu neenduwu ho nu teenko in neendaw-ata. ¹⁷ Talon nuur okinco kuuk nu naamiiko-aku. Ku pakira a nu teenko in gem rakki minnincin walla ? ¹⁸ Nu kaawji do Tiit a naa baawe do werko ho nu naamko sin rakki ka pey kaak ku ibingiy in naara. Tiit teenko in neendaw walla ? Tiit in nunu, kaawni ho botilni rakkido walla ? ¹⁹ Ya ni kaawa ampa-ak, min awalle, ku pakira a wal ni bariya botol taat nii imile kayni unkon di

* 12:2 'gem rakki kaak aamin do Iisa Masi' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka meenji di.

walla ? Ha'a, imilaado ! In nume kaak ni numtu in Iisa Masi, ni kaawa do unji ka Bundi. Gem kol royin ku bitu, gamin okinco-an, ni kaawaako a imaanko yaa 6aa in unti. ²⁰ Asaan ya nu 6aawko, nu gina kolaw a wal adir ginaado gala in kunjko ya nu gasinjko ku goy goye kaak arro ho kunjko oki, aditko ginaado gala in nunu asaan naako leese. Nu gina kolaw a wal gidaw, wal hasuudinaw, wal dapinjko, wal eere ka zinjkar, wal dukume ka geemir, wal ose ka geemir, wal dapile, wal gine ka gamin kuuk munjam goy do datikko. ²¹ Nu gina kolaw a wal Bunj yaa onin kaar do bi kanjo. Nu gina kolaw a wal zulindu yaa mine do bi ka gee dakina minninko kuuk wakila di gine zunuubinna ar kaak awalle ho kuuk bal rasinj gine ka gaminco kuuk *cawarro, in goyinco kaak jookumo in 6aayinco kaak munjam-aka.

13

Taayika in ooy ta ba aaro

¹ Naar-an, nu siya zinjkar a naa 6aawe pey ka subbinjar do werko. Ya nu otko, ta kuuniye ar kaak nu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw yaa mate in saadinna seer walla subba. »* ² Wiktin taat nu 6aawtu ka seerinjar do werko-ak, nu kaawit ko kaaw-anta ho yiriyta, ya nu ginno do werko oki, nu deelaakon pey. Nu kaawaat do nuur kuuk min awalle gin ko zunuubinna ho do nuur okinco ku pey : neginda, ya nu yeep pey do werko-ak, yoo waan sa nu rasaado. ³ Min ku raka tale maan kaak gaara kadar in nun ko, Iisa Masi kaawiy do geemir, naar-ak, naako gaarinji. Iisa Masi, naar oollo unjo, kar gay, na gaaraat gudurrey do datikko. ⁴ Ka seener, wiktin taat nu doodiig ka etor, na bal gine gudurre do ziy.

Kar dinj gay, na goy in gudurre ta Bundi. Nin gay num in Iisa Masi. Kar in numinni-ak oki, ni ginno gudurre do zinjini. Kar gay, wiktin taat ya ni ot do werko, niiko gaare kadar ni goy in naara in gudurre ta Bundi.

⁵ Pakiron ja do goyinjo ka maaniko, kuu tale ya ku goy do imaandi. Ya ku talaag goyinjo gaara kadar ku goy do imaandi, kuu ibine tak kadar Iisa Masi goy do gelbinko. Kar ya goyinjo gaarro imaankonj gay, naar-ak wal ku goy in nuur kuuk ginno imaan. ⁶ Kar nin gay, ni pakira a ku iban tam kadar ni gin gamin kuuk gaara imaanni-ata. ⁷ Maan kaak ni indiy Bunjak a ku giniydo yoo maan kaak samaanno. Ni rakaakonno gaare kadar binjini gala. Kar gay, ya gee daarinj pakira a binjini gallo oki, ni raka kuu gine gamin kuuk samaan di. ⁸ Ka seener, ni gediraado nii gine gamin kuuk toda seen ta Bundi, illa nii ginej ko riy tanti di. ⁹ Ya ni ginno gudurre, aditni portiko ya kunj kat gin gudurre. Do bi naar-ak ko, ni indigiy Bunj a kuu yeepe do botol taat samaan tak-tak. ¹⁰ Ampaa ko, gamin okinco-an, nu siiraakonju min nu goy misa serek. Nu siirig min dinja-an, asaan ya nu ot do werko, nu rakaado naako leese in izinne taat *Rabbin beridu. Izinne-at, na berduut a naako denrinjo, na baldu berin a naako niginjo.

¹¹ Hiyya, gem kol sinjay, goyonj kate ! Goyonj do galal ho bariyonj botol taat samaane taat yaako iyinjo kuu kuuniye gee kuuk ta6. Iskonj zinjiko, ginonj kaawko yaa nume rakki ho goyonj in aapiye. Ampaa ko, Bunj kaak el gee ho kaak iya aapiye yaa goye in kunjko.

¹² Oyonj oki benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuk tacco rakki.

* 13:1 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

Gee ku Bun̄di okin̄co ooyko dak-
ina.

¹³ Barkin ta Rabbin Iisa Masi yaa
goye in̄ kunjko okin̄ko, in̄ ele kaak
asa min̄ d̄o Bun̄di, ho in̄ n̄ume kaak
gi n̄umtu rakki in̄ Ruwwin̄ ta Bun̄di.
Nu ooyko dakina.

Galaat Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Galaasi Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Kretienna kuuk do kid ka Galaasi. Gee-ak, njuur Yuudinnado. Kar gay, Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi barjilgu. Yuudinna raka a gee-ak yaa aade gaanuun ka Muusa nam njuu dukume selno oki. Naar-ak ko, Pool kaawaaco a paado. Nu gase jile-ak, illa in jimaan taat do Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹⁻² Gem kol sijtay, nun Pool in sijta kuuk aamin okinco kuuk goy in nunu, ni siiriit maktumne-an do gee ku *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. Nun *paliine ka Iisa. Nun, nu geenno kat diyintu paliine. Gemno ja kat kaawe kar nu gintu paliine. Kar gay, na Iisa Masi in Tatte Bunj kaak nooyig min do muuti kat kaawe, kar nu gintu paliine. ³ Nu indaako Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi, njuuko barkiyinjo ho njuuko iye aapiye. ⁴ Iisa Masi ber ziy do muuti, asaan Bunj yaate saamiyin zunuubinnite. Na beriig ziy pa-ak, asaan gamin kuuk samaanno kuuk do duniiner ginaatenno pey maanna. Na gintu pa-ak ar kaak Tatte Bunj rakiyo. ⁵ Ozilinten Bunje, dinja ho elgin in elgina. *Aamin.

Kabarre ta gala, taar rakki di

⁶ Goye kanjo-an patiy kaar. Bunj kolinjo in barkin ta Iisa Masi, kar kunj gay, kodok di ku poociiga ho ku cokiya kabarre ta pey. Loko-ak a ta samaane. ⁷ Ka seener gay, ginno Kabarre ta Gala ta pey ar ta nu kaawiiko-anta. Nu kaawiiko pa-ak, asaan nu tala kadar goy gee daarin kuuk barjilaako. Nu raka makin Kabarre ta Gala taat kaawa

do bi ka Iisa Masi. ⁸ Ya gem kaak iyko kabarre ta pey min tani-an, ya na nini wala ya na *dubil ka Bunji kaak asa min kuwa oki, do gaayay. ⁹ Ni kaawkonta ko, ho din nu deelaakon pey : ya gem iyko kabarre ta pey min taat ku dortu, do gaayay.

¹⁰ Ya loko-ak, nu siira asaan gee yaan ozilindu wala ? Ha'a ! Nu raka a Bunj kat yaan ozilindu. Ya loko-ak, ku pakira a nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir walla ? Ha'a ! Zer ya nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir-ak, nu gediraado naa gine gay riyor ka Iisa Masi.

Pool gaara maman na gintu paliine ka Iisa

¹¹ Gem kol sijtay, nu raka kuu ibine kadar Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-an, gem bal imilin min do kaay. ¹² Nu bal dorin min do geemir ho gem baldu garkiyinti. Na Iisa Masi kat gaarduuta.

¹³ Ku iban di, do goyindu ka awalle, wiktin taat nu aadiy aadanna ku *Yuudinnar, nu taa6iyiig gee ku Bunji dakina. Zer, nu rak totirinco. ¹⁴ Min geenni kuuk ni maadtu sawa ho kuuk aada aadanna ku Yuudinnar, nun di pakgigu. Nun beriig zir okinji do aadanna ku aginiyni.

¹⁵ Kar Bunj gay, wiktin taat nu balnu weendu misan di, na do6intu ko. Na kolintu in barkiney, naaji gine riyo. ¹⁶ Wiktinti astu, na gaariiduug Ronji, asaan naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Do wiktin taar-at, nu bal 6aa inde taaye min do gemor. ¹⁷ Nu bal 6aa Zeruzaleem a naa taliin paliinnay ku Iisa kuuk awalle. Kar gay, nu uctu kodok di, nu deettu do kid ka Arabi. Kar nu yeepu Damaas. ¹⁸ Min naar-ak, gintu elgin subba, kar nu 6aawtu Zeruzaleem a nu 6aayiy taliin Piyer. Nu goytu in naar menaw orok in beey. ¹⁹ Nu bal

tale *paliine ka pey ka Iisa. Illa nu tal Zaak di, sinji ka Rabbinte Iisa.

²⁰ Inj Buñ-añka, taat nu kaawiy-an ka seener. Nu raaddo.

²¹ Min ñaar-ak, nu uctu min Zeruzaleem ho nu deettu jaawe do kid ka Siri inj ka Silisi. ²² Gee kuuk aamin do Iisa Masi kuuk goy do kid ka Zuude balnu talindu misa inj odinco. ²³ Illa ñu dor gee kaawa bir di. Gee-ak diya aman : « Ñaar-añ gem kaak taabiyy gee awalle, diñ ña newse nam ña kaawa do bi ka imaan taat do Iisa Masi taat awalle ña rak niginti. » ²⁴ Wiktin taat ñu doriit kaawor-at, ñu teestu oziliñ Buñ do bi kanto.

2

Pool num inj eenji paliinna Zeruzaleem

¹ Goytu kee elgin orok inj pood, nu yeeptu Zeruzaleem inj Barnabaas. Tiit sa aadinti. ² Nu ñaawtu anner-ak, asaan Buñ kat diydu aman : « Baa Zeruzaleem. » Min ni ottu, ni numtu inj agindaw keetini. Nu gaariicot baat ta Kabarre ta Gala taat nu kaawtu do gee kuuk Yuudinnado. Asaan lotu, nu rakaado a riyor taat nu gintu ho nu giniiy diñka yaa uce maala. ³ Kar gidu Tiit gay, ñaar Grekinçe. Kar gay, ñu balji diye a ñuuii *dukume selño. ⁴ Gee daariñ unje datikni, ñu gina zinjico a ñu siñtini. Ñu rakaaji dukume selño. Gee ñuur-ak unje kokunuwda, ñu raka tale baani a nin aaddo pey *gaanuun ka *Yuudinnar, asaan ni ic botol ta Iisa Masi. Ñuur gay rakaani gine pey ñerrin ku gaanuun ka Yuudinnar. ⁵ Nin gay balco bere pijjin tak-tak. Ni raka kadar Kabarre ta Gala yaa goye do werti, kuñ sa yaa dorinti.

⁶ Gee talaagu daariñ a ñu aginda, kar nun gay isginno inj aginduwco, asaan Buñ, ñaar doodo gee min do wijeenco. Min nu gaariicot Kabarre ta Gala do agindaw-ak, ñu baltit gaaye maanna. ⁷ Kar gay,

ñu ibin kadar Buñ kat berduut Kabarre ta Gala-at uudin taat ña beriiñit do Piyer. Lotu-ak, Buñ diydu a naa gaarin do gee kuuk Yuudinnado. Do Piyer gay, ña diyji a ñaa gaarin do Yuudinnar. ⁸ Asaan Buñ ko darjiyyig Piyer *paliine ho ña ñaamiig do Yuudinnar. Nun sa, ña ñaar di oki darjiyintu paliine. Ña ñaamintu do gee kuuk Yuudinnado. ⁹ Gin agindaw kuuk siñco alaw : kuñ Zaak, Piyer inj Yaaya. Ñu ibina kadar Buñ kat berduut riyoy do pisindu. Hiyya, ñu ooyinti inj pise seertini inj Barnabaas. Do wer-ak, ni deetu kaawni a nunu inj Barnabaas yaa ñaawe gaare Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Ñuur gay yaa ñaa do Yuudinnar. ¹⁰ Illa gay, ñu kaawinti kaaw rakki, aman : « Pakironj do siñtiko kuuk pokirna kuuk goy Zeruzaleem. » Nun sa obit kaaw-at bombo do adir.

Leese ka Pool do Piyer

¹¹ Min ñaar-ak, Piyer ñaawtu do geeger ka Antiyoos. Wiktin taarat, nu leesiiji do unço ka geemir, asaan ña nige. ¹² Min awalle ña tiya sawa di inj gee kuuk Yuudinnado. Kar Zaak ñaamtu gee. Wiktin taat ñu ottu, Piyer etirtu. Ña bal tee pey inj gee ku Yuudinnado. Ña gina kolaw do geemir, ñuur kuuk raka gee okinço yaa *dukume selño. ¹³ Siñtay Yuudinna daariñ sa pood tee ar Piyer. Barnabaas sa ictu baaco, ña aadiigu. ¹⁴ Wiktin taat nu taltu kadar ñu bal jaawe samaane ar seene ta Kabarre ta Gala, nu diyiji do Piyer do unço ka geemir aman : « Kiñ Yuudiñçe, kar goyiñinj gay ar ka gee kuuk Yuudinnado. Ki bal aade gaanuun ka Yuudinnar. Di maman ki rakiyy gee kuuk Yuudinnado yaa ice goye ka Yuudinnar ? »

Kabarre ta Gala taat Pool gaariyo

¹⁵ Nini, ɲu weenti *Yuudinna di. Nini attanno in gee kuuk ibanno Bunj. ¹⁶ Kar gay, ni iban kadar Bunj ke darjaydo gemo a ɲa goy in botol do bi kaak a ɲa aada *gaanuun ka Muusa. ɲa ibiniig a ɲa goy in botol-ak, illa ya ɲa ooyit kaaw ta Iisa Masi. Nin Yuudinna sa aamin in Iisa, Bunj yaani ibine a ni goy in botol, wal a ni aada gaanuun ? Ha'a, asaan ni aamin in Iisa Masi. Ka seener, gem ke goyaado in botol do unji ka Bunji, asaan ɲa aada gaanuun. ¹⁷ Ni raka goye in botol do unji ka Bunji, asaan ni diy gelbinni do Iisa Masi. Hadi, Yuudinna kaawa kadar ni gin zunubinna, asaan ni bal aadiŋ gaanuunco. Ya taar-an gay, ɲa Iisa kat iya gee do zunubinnar walla ? Ha'a, ta seenno kat bat. ¹⁸ Ya nu pociig gaanuun, kar ba aar, nu yeepiiji, ɲaar-ak, nu nig kate.

¹⁹ Kar nun gay, do bi ka gaanuundi, nu goyaado pey ar ka gaanuundi. Ampaa ko, naa gedire goye tak do Bunji. Wiktin taat ɲu doodig Iisa Masi ka etor, nu mat in ɲaar sawa. ²⁰ Goye kaak nu goyiy-an, nu meendudo kat goya, ɲa Iisa Masi kat goy do gelbiner. Goyindu kaak nu goyiy do duniiner-an, nu berig gelbiner do Ronj ka Bunji kaak elintu ho ɲu deeyig do bi kanto. ²¹ Nu pooaatdo barkin ta Bunji. Ya gem gina ziy a ɲa goy in botol do unji ka Bunji, asaan ɲa karmiya gaanuun, ɲaar-ak muutuy ta Iisa Masi, taar maan ka maala.

3

Maman Bunj jiliy gemo

¹ Gee ku Galaasi, kuŋ kayko jage. Ka seener, gem goya kaak rakaako rawtiŋko. Kar ku tal di, ɲu gaarko maman Iisa Masi, ɲu doodiig ka etor. ² Naako

indinŋon ja kaaw rakki : ya loko-ak, Ruwwin taat Bunj beriikooan, ɲa berkon asaan ku karmiya *gaanuun ka Yuudinnar walla ? Ha'a ! Bunj berkon Ruwwiney asaan ku cokiyit Kabarre ta Gala ho ku aamin loci. ³ Kuŋ ke, kayko gintu ampa-an kat maa ? Min awalle, ku diy gelbinko do Ruwwin ta Bunji, kar diŋ gay, maa di ku diyiy gelbinko do gudurre ta maaniikon di ? ⁴ Bunj gaarko gamin dakina, kar ku taliig gamin-an yaa bire maalan di walla ? Ha'a ! ɲu biraado maala. ⁵ Bunj berkon Ruwwiney ho ɲa gaarko gamin dakina kuuk ajbay. Ya loko-ak, asaan ku karmiya gaanuun ka *Yuudinnar walla ? Ha'a ! Asaan ku obit Kabarre ta Gala do aditko.

⁶ Naako kaawe : Pakiron do bi ka Ibraayim. ɲu siir do Kitamner aman : « Ibraayim, ɲaar diy gelbiney in Bunj. Do bi ka imaanji-at ko, Bunj taliig a ɲa goy in botol do unji. »* ⁷ In taar-at ko, ya gee diy gelbinco do Bunji, ɲuu gine koogin ku Ibraayim. ⁸ Min daayum, ɲu siir do Kitamner a gee kuuk Yuudinnado yaa aamine do Bunji ho Bunj yaa taliŋ a ɲu goy in botol do unji. Do bi ɲaar-ak ko, Ibraayim obiit kabarre ta gala bombo min awalle. Kabarre-at gay, Bunj diyji aman : « Naa barkiyin tamba ta gee ku duniiner okinco do bi kanjin. »† ⁹ Hiyaa, ar kaak daayum Ibraayim aamintu do Bunji ho Bunj barkiyiiga, diŋka-an sa, Bunj barkiyaag gee ku aamina loci.

¹⁰ Gi iban di kadar gee kuuk gina zinŋkico sellen do unji ka Bunji do saan ta a ɲu karmiya gaanuun, gee ɲuur-ak, do gaayico. Asaan ɲu siir do Kitamner aman : « Gee ku karmaydo gaanuun okinji doo, seriin ta Bunji eraagu. »‡ ¹¹ Gi iban di oki kadar gem ke goyaado in botol do

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 3:8 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.3. ‡ 3:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 27.26.

unji ka Bunji do saan ta gaanuundi di. Asaan nu siir do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. » § 12 Kar gay, karmiye ka gaanuundi asdo min aamine kaak do Bunji. Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, naar di yaa gase goye ka gaasdo. » *

13 Do taar-at ko, seriin ta Bunji obiite, asaan gi bal karmiyin gaanuun okinji. Kar din gay, Iisa Masi makinte. Seriin ta Bunji, na icit do kaay. Paa ko, na jiliite min do seriin ta gaanuundi. Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak nu zikidig ka etor, naar di, seriin ta Bunji obga. » † 14 Do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu-ak ko, gee ku Yuudinnado yaa gase barkin taat Bunj kaawiji do Ibraayim. Do bi naar-ak di oki, in imaan, gii gase Ruwwin ta Bunji taat naa kaawtu.

Maan kaak Bunj diyiji do Ibraayim a naaji bere

15 Gem kol sintay, naako ice kaaw rakki taat gi ginaat kun kawta. Ya gee seer kat deet kaawco ho nu ob jamaw, gem ginno kaak yaaco dukumin jamuwco. Waan ke gediraado yaati gaaye maan kaati. 16 Pakiron do maan kaak daayum Bunj diytu a naaji gine do Ibraayim ho do ronji. Do Kitamner, nu bal siire aman : « Maan kaak Bunj yaaji gine do Ibraayim in kooginay kuuk dakina », kar gay, nu siir aman : « Do ronji rakki di. » † Ronji naar-ak, naar ko *Masi. 17 Cokiyon, an ko kaaw taat nu rakiiko kaawe : Bunj, naar ob jamaw in Ibraayim. Kar gin elgin miy poof in orok subba, kar kat *gaanuun amiltu. Do taar-at ko, gaanuun gediraado dukumin jamaw taat Bunj obtu in

Ibraayim. Kaaw taat Bunj kaawiji do Ibraayim sa, gaanuun gediraado dukuminti. 18 Ya yiriy rakki, Bunj yaa bere gamin do gee kuuk karmiya gaanuun di, naar-ak, na be- raado maan kaak na kaawtu a naa gine. Ka seener gay, Bunj barkiyig Ibraayim ar taat na diyiji.

19 Kar di gaanuun gay gin pey maa ? Gaanuun gaara nige ka geemir, asaan gee yaa ibinin niginco. Gaanuun-ak goytu kee nam na ertu wiktin taat ronji ka Ibraayim-ak astu, loci ko Bunj kaawtu do Ibraayim. Ya na as ko- ak, gaanuun bal gine pey gudurre. Wiktin taat Bunj paayig gaanuun, na berig ja do dubilji. Dubal-ak gaariig ja gaanuun do Muusa ho nu goytu datikco, nu gaara gaanuun do geemir. 20 Gem kaak jaawa datko, naar bal gine riyoy ya ta kaaw ta gem rakki di. Bunj gay, naar rakki ho meenji di kaawji do Ibraayim.

Riy ta gaanuun

21 Kar di ansi-ak, *gaanuun kat dukumiit kaaw taat Bunj kaawtu walla ? Ha'a, bal dukuminti. Bunj bal paayin gaanuun a naa bere goye do geemir, asaan naar-ak, gee sa yaa goye in botol do unji ka Bunji in botol ta gaanuundi. 22 Do Kitamner gay, nu siir a gee okinco goy do zunuubinnar di. Paa ko, Bunj yaa barkiyin gee okinco kuuk aamin do riy taat Iisa Masi gintu.

23 Min awalle, gee bal gasin botol taat nuu aamine do Iisa. Wiktin taar-at, gaanuun, naar goy ar gem kaak gooya gee ku dajaayner. Gi karmiyig kee nam Bunj gaariite botol taat gii aamine do Iisa Masi. 24 Ansi-ak, gaanuun goyte ar gem kaak gooya koogina. Na gooyiite kee nam Iisa Masi astu. Do bi naar-ak ko, gi gintu gee kuuk goy in botol do unji ka Bunji, asaan gii aamin in

§ 3:11 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

† 3:13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 21.32.

* 3:12 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5.

† 3:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.7.

loci. ²⁵ Din̄ka-an̄, gi gin ko botol ta gii aamine dō Iisa. Gaanuun bal pey gine gudurre kaate.

²⁶ Dō bi kaak ku aamin dō Iisa Masi ko, ku gintu koogin ku Bun̄di. ²⁷ Kun̄ kuuk n̄u *batiziyin̄ko, ku gin rakki in̄ Iisa Masi. Din̄ka-an̄, ku ic ko goyiñji kan̄ji ar gem kaak is batik ta marbinto. ²⁸ Ya gem kaak Yuudin̄ce wala Yuudin̄cedo, n̄u sawa di. Ya gem kaak berre wala berredo, n̄u sawa di. Miday in̄ daadi, n̄uur sawa di. Okin̄ko, ku sawa di, asaan in̄ Iisa Masi, ku gin ko ar gem rakki di. ²⁹ Kar ya in̄ Iisa Masi, ku gin ko gem rakki di, n̄aar-ak, okin̄ko, ku koogin ku Ibraayim. Barkin taat Bun̄ diytu a n̄aaji bere dō Ibraayim-at, kun̄ sa yaa gasinti.

4

¹ Cokiyon̄, naako kaawe kaaw rakki. Pakiron̄ dō kaaw ta micor. Wiktin taat n̄a kapaki, n̄a cokiya kaaw ta tacco. Dō kaay, n̄a iban kadar gamin ku tacco yaaji d̄ake loci, kar goyiñji gay ar goye ka berrinar. ² Wiktin taat mic-ak goy misa kapak-ak, geen di tabiraaji ho n̄uur di gooyaag gamnay. N̄u giniiji ansii di kee nam n̄aa are uudin taat tacco rakiyo. ³ Kaaw taar-an kaawaate lote oki. Wiktin taat gi bal gasin misa botol taat samaane, gi berrin kuuk aada gamin ku duni-ner. ⁴ Kar ba aaro, wiktin ta Bun̄ diytu astu, n̄a n̄aamiiten̄ Ron̄ji kaak amil min dō adti ka daatkor. N̄aar sa karmiyyiig *gaanuun ka *Yu-udinnar. ⁵ Ansi-ak, n̄aa imilin̄ gee kuuk goy dō serre ta gaanuundi ho n̄aate pile botol gii ginen̄ ko koogin ku Bun̄di.

⁶ Asaan ku koogin ku Bun̄di. An-sii ko, Bun̄ n̄aamiite Ruwwin ta Ron̄ji goyiy dō gelbinte ho taar ko koola aman : « Baaba ! Tanni ! » ⁷ Hiyya, ampa-ak, ku amil ko min dō berrinaw ta gaanuundi. Ku gin ko koogin ku Bun̄di. Min ku gin ko kooginay-ak, n̄aa gedire n̄aako bere

gamin okin̄co kuuk n̄a kaawtu n̄aa bere dō kooginay.

Moye ka Pool dō gee ku Galaasi

⁸ Awalle taat ku bal ibinin̄ misa Bun̄, ku goy berrin ku marginar. Margin-ak gay, dō un̄ji ka Bun̄di, n̄u maanno tak-tak. ⁹ Kar din̄ gay, kun̄ ibingig ko Bun̄, taat nu rakiy kaawe-an gay Bun̄ ibingitko. Hadi maa di ku rakiy yeepe pey aaro ? Margina, n̄uur tañco gaase, n̄u ginno gudurre. Maa di pey ku rakiy yeepe berrinco ? ¹⁰ Ku diya gelbinko dō menaw daarin̄ di, dō koyin daarin̄, dō wiktin daarin̄ ho dō elgin daarin̄. ¹¹ Goye kan̄ko-an̄ un̄jidu kolaw. Akuun riyor taat nu giniy-an yaa uce maala.

¹² Gem kol sintay, dō wiktin taat nu goyiy in̄ kun̄ko, nu ic goyiñko. Din̄, nu raka kun̄ sa yaa ice goyindu kaak nu pociig gaanuun ka Yu-udinnar. Kun̄ baldu nige maanna. ¹³ Ku iban kadar wiktin taat nu gaariikon̄ Kabarre ta Gala awalle-ak, nu radaw. ¹⁴ Dō wiktin taar-at, ku taafiyy dō bi ka raduwar. In̄ taar-at din sa, ku balnu yilindu ho ku balnu ginindu maan ka maala. Kar gay, ku obintu ar *dubil ka Bun̄di wala ar Iisa Masi meen̄ji. ¹⁵ Wiktin taar-at, galko kon di. Kar din̄ gay maa asko ? Nu iban tam kadar dō wiktin taar-at, zer nec kuudu imile odinko, kuudu bere. ¹⁶ Din̄ gay, ku icintu adin-an̄ asaan nu kaawaako seen-an̄ka wal maman ?

¹⁷ Gee kuuk nu kaawiiko-ak, n̄uur rakaako iyin̄ko moota, sando dō aditco, n̄u samaanno. N̄u raka a kuudu newse kopo, kar kuu deete in̄ n̄uur tak-tak. ¹⁸ Samaane kuu bere zin̄kiko doo dō maan kaak gala. Ya gi goy sawa, wal ya nu serek min-ninko oki, nu raka kuu icin paa di. ¹⁹ Gem kol kooginay, zin̄kar oolintu ar daatik taat wiyaw. Zin̄kar ooliin ampa-ak, nam gee yaa tale goyinte ar goye ka Iisa Masi. ²⁰ Dō tanto-ak, nu raka gii n̄umen̄ ja kat naa

ibine maman naako gaariṅ gamin daariṅ. Yampa, diṅka-aṅ, ta patiy kaar.

Pool ic bico kaṅ Agaar in Zaara

²¹ Kaawondu ja ! Kuṅ kuuk raka goye do serre ta gaanuundi, ku dorgitdo kaaw ta gaanuundi walla ? ²² Maan kaak ṅu siirtu do Kitamner-ak a Ibraayim gin koogin seera. Ka rakki, berrey ko weeyiiga, ho ka seeriṅkar gay, ka daaciy taat berredo. Berrey, siṅti Agaar. Daaciy ta geer gay, siṅti Zaara. ²³ Berrey, taar weeyig roṅti ar ka eenti daadi. Kar Zaara gay, Buṅ diṅ ja min awalle a taa wee mico, kar kat ta weetu. ²⁴ In kaaw taat daad ku seer-aṅ, Buṅ rakaate diye maa ? Na rakaate diye a daad ku seera gaara jamaw taat seer taat na obtu. Berre, taar gaara jamaw taat Buṅ obtu in Muusa ka damba taat ṅu koliy Sinayi. Kooginti ku Agaar, ṅuur ta weeyig berrina. ²⁵ Ya geen kat kaawa do bi ka Agaarak, ṅu kaawa do bi ka jamaw taat na obtu ka damba ta Sinayi do kid ka Arabi. Agaar gaara pey geeger ka Zeruzaleem kaak diṅka ho in geenji. Okinco, ṅu berrin ku gaanuundi. ²⁶ Kar gay, daaciy ta geer gay, taar ko gaara geeger ka Zeruzaleem kaak goy kuwa ka samaaner. Taar ko yaate. ²⁷ ṅu siir do Kitamner aman :

« Kanke daatik taat mogina, adke yaa gine portiko.

Kanke taat bal aawe taabin ta weendi, yillu kon di.

Asaan daatik ta mitti rasta, taa wee koogin dakin pak daatik ta geero. »*

²⁸ Kuṅ gay, gem kol siṅtay, ku gin ko koogin ku Buṅdi. Asaan ṅaar kat diṅ min awalle a kuu gine kooginay. Ar Isaaka, yaaco weeyiiga, asaan Buṅ kat diṅ a taa weenji. ²⁹ Do wiktin taar-at, mic

kaak ṅu weeyig ar ka eenji koogina, joriyaaṅit do ṅaar kaak ṅuu weeyig in gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi. Kar yoo yiriya, ta deeta ansii di. ³⁰ Kar kuṅ gay pakiron ṅo kaaw taat ṅu siirtu do Kitamner aman : « Atkit berre-an in roṅti min geero. Paa ger-aṅ yaaji dake do roṅti ka berrer. Illa ṅaaji dake do roṅti ka daaciy ta geer di. »† ³¹ Kar gem kol siṅtay, diṅka-aṅ ginte koogin ku berredo. Taar daaciy ta geer kat weente.

5

Dakon rawtinno horrinuwko

¹ Iisa Masi imilinte min do berrinaw, ansi-ak, gi goyaado berrin tak-tak. Ampa-ak, oboṅ ziṅkiko samaane ku yeepiydo pey berrina.

² Cokiyon samaane ! Nun Pool kat kaawaako. Ya ku raka a ṅuuko *dukume selṅo, ṅaar-ak, maan kaak Iisa Masi gintu-aṅ bir usu. ³ Nu diyaako pey a ya gem kaak ṅu dukumji selṅo-ak yaa karmiyin *gaanuun okinji. ⁴ Kar kuṅ kuuk raka goye in botol do unji ka Buṅdi asaan ku karmiya gaanuun-ak, kuṅko-ak jag ko min botol ta Iisa Masi ho ku parse ko min do barkin ta Buṅdi. ⁵ Nin gay, ni diy gelbinni do Buṅdi. Pa-ak, ya ni aamin loci, nii goye in botol do unci. Ta taar-an ko, ni eriy in gudurre ta Ruwwin ta Buṅdi. ⁶ Ya gem kat gin ko rakki in Iisa Masi-ak, ya ṅa dukum selṅo wala ṅa bal dukume oki, ginno kaawo. Maan kaak samaan-ak, illa gi aamin ko loci di. Aamine ṅaar-ak akilaate gi elgiy ziṅkite.

⁷ Min awalle-ak, ku zeeda ko, kar diṅ gay, waa todko a kuu icenno seene ? ⁸ Kaawin kuuk ṅu kaawiiko-ak, ṅuur bal amile min Buṅ kaak kolinjo. ⁹ Dakon rawtinno kaaw agunuw taat kaawa aman : « Gel sood di gossaag

* 4:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.1. † 4:30 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.10. * 5:9 In danja, gee kaawa a 'kan ka ak di nec erin damba okintiti'.

kurgal dakina. »* ¹⁰ Asaan ginte okinte, gi gin ko rakki in *Rabbinte Iisa Masi. Nu iban tam kadar kuu ase in tanto di. Gem kaak barjilaako gay, ya nya gine waa oki, seriin ta Bunđi eraaga.

¹¹ Gem kol siŋtay, nu diya pey do geemir a ŋuu dukume selno walla ? Ha'a. Ya nu kaaw ampa-ak, maa di ŋu rakiin taabiyyindu ? Naar-ak, kaaw taat nu kaawiy do bi ka muutuy ta Iisa taat ka etor-at, radaagdo pey. ¹² Gee kuuk barjilaako-an, ŋuu ticiŋco†.

¹³ Gem kol siŋtay, kuŋ Bun kolinŋo a kuu goye horrina. Ya ku horrina-ak, dakoŋ diyenno a kuu gine maan kaak ku rakiy di. Illa kuu ele zinŋkiko ho kuu ginguwe riy benanniko. ¹⁴ Gaanuun okinji, nyaar numa do kaaw taat aman : « Kii elin gijin ar zin ka meenjin. »‡ ¹⁵ Kar gay, ya ku goya ar gamin ku yeero kuuk uma zinŋkiko ho awra zinŋkiko, pakiron yampa, kuu kirbiye zinŋkiko.

Goye kaak in Ruwwin ta Bunđi

¹⁶ Cokiyon, naako kaawe a rason Ruwwin ta Bunđi yaako diyinŋo do botildi ho dakoŋ aadenno galal ta zinŋkikon di. ¹⁷ Gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo, nyaar bağdo sawa in gamin kuuk Ruwwin ta Bunđi rakiyo. Ho gamin kuuk Ruwwin ta Bunđi rakiy sa bağdo sawa in gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo. Gamin kuuk seer-an, nyaar eere. Naar-ak, ku sediraad kuu gine ta samaanno taat gelbinko rakiyo. ¹⁸ Ya Ruwwin ta Bunđi kat diyinŋon ko do botildi, nyaar-ak gaanuun bal pey gine gudurre kaako.

¹⁹ Gi ibingig gamin okinco kuuk amila min do gelbin ka gemor. Gamin-ak, nyaar ko-anŋu : gine ka gamin kuuk arro, baaye ka munjam, nige, ²⁰ margina, melem, adinaw, hasuudinaw, dapinŋo,

mackirraw, eere, ²¹ ele ka gamin ku geemir, see kaak aale, tee kaak aale, in gamin kuuk pey ar nyaar-anŋu. Nu kaawkon ja ko min awalle ho diŋ nu deelaakon a gee kuuk ginaag gamin nyaar-an unjaado do *Meennaw ta Bunđi.

²² Kar maan kaak Ruwwin ta Bunđi beriy gay, nyaar maa ? Taar bera ele, galal, aapiye, subirraw, barkine, sellinŋaw ho amaanne. ²³ Ta bera dalullaw, ki gediriiji do zin. Kar gaanuun gay, nyaar bal todiŋ gamin nyaar-anŋu. ²⁴ Kar gee kuuk aadaag Iisa Masi, nyaar rasig gamin kuuk samaanno kuuk goy do gelbinco. Nu gingigdo pey. ²⁵ Taar Ruwwin ta Bunđi ko bearaate goye. Ansii ko, ta jaawinte in gudurre ta Bunđi. ²⁶ Dakinte icenno zinŋkite, dakinte dapinno do eente ho dakinte ginno hasuudinaw do zinŋkite.

6

Gaaye ka zinŋkite

¹ Gem kol siŋtay, ya ku gas gem kaak nigaw, kuŋ kuuk Ruwwin ta Bunđi gooyaako, diyonŋa do botol ta samaane. Kar gay, diyonŋa in dalullaw di. Nu diyaako okinŋo, kuŋ sa pakiron, dakoŋ nigenno do bi ka gem-anŋa. ² Gaayguwon zinŋkiko, kuu sosguwe gor ta benanniko. Ya ku gina ansi-ak, ku ginig ko maan kaak Iisa Masi rakiyo. ³ Ya gem kat gina ziy tatiko, kar nyaar tatikdo, nyaar-ak, nyaar ajimiya ziy di. ⁴ Ay gem di yaa tale goyinji. Ya goyinji kat baa ko samaane, nyaar-ak, riyoy taat nyaar gintu yaaji aawe gala. Nyaar tala do goye ta eenji. ⁵ Kar ay gem di yaa ginin riyoy taat Bun beriji.

⁶ Gem kaak nyaar gaaraaji kaawin ku Bunđi-ak yaa deedguwinco gamnayan in gem kaak bildaaga.

† 5:12 'ticiŋco' : Werin daarin, nyaar kaawa a 'kirciŋco'. ‡ 5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

⁷ Ibinon tam kadar gee kanjaado in sin ku Bunđi. Busam kuuk gem luwtu di, ɲaa sede.* ⁸ Ya ki aada ta ziŋ, saawin ta ziŋ yaan ide. Kar gay, ya ki aada ta Ruwwin ta Bunđi, Ruwwin ta Bunđi yaan bere goye ka gaasdo. ⁹ Zeedinte gininte oyaw, asaan ya gi rawdo gine oyaw, gi asa gasin taat Bun yaate bere ya wiktinti nece. ¹⁰ Do bi ɲaar-ak ko, diŋka, min gi gin di wiktin-an, gininte oyaw do gee okinco, kar oyaw taat dakin gay gininten do sintite kuuk aamin in lisa Masi.

Leesiika in ooy ta ba aaro

¹¹ Talon maman diŋ nu siiri-iko. Nu siiriiko aginda-aginda-an in pise ka meendu. ¹² Gee kuuk raka a kuuco *dukume selno-an, ɲuur raka a gee yaa taliŋco di. Nu rakiydo diye a muutuy ta lisa Masi taat ka etor-at yaa jile gee, asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa taabiyoŋco. ¹³ Gee okinco kuuk ɲu dukumco selno-ak sa karmiygigdo *gaanuun okinji. Nu rakiy a kuu dukume selno-an, asaan ɲuu dapile a ansi kat kuu ase in taŋco. ¹⁴ Nun gay dapallo. Ya nu dapilaw, nu dapilaw in et ka lisa Masi kaak ɲa mattu. Do bi ka et-aŋka, nu mat min gamin ku duniiner. Do uŋco, nu gin ko ar gem kaak mat di. ¹⁵ Ya gem kaak ɲu dukumji selno wala ɲu balji dukumen sa, ginno kaawo. Taat samaan-at, gii gine ar ɲu weente marbinto. ¹⁶ Gee okinco kuuk ic botol ta marbinto-an, ɲuur ko geenji ku Bunđi. Bun yaaco iye aapiye in barkine.

¹⁷ Neginda-ak, gem yaan bar-jilindudo pey, asaan delin kuuk goy do ziŋkar-an gaara a nu gemoy ka lisa.

¹⁸ Gem kol sintay, an di taat nu rakiiko siire. Barkin ta *Rabbinte lisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

* 6:7 Wer ka gase kaawor do Zoob 4.8, Proverb 22.8, Ooze 8.7.

Epeeziyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Epeez Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Epeez ho do kuuk do geegirnay kuuk moota. Na siirit do wiktin taat na goyiy danaayne a nuu moye bilde kaak na bildiigu. Bildinji-ak a Iisa nooy min do muuti. Do saan taaran ko, nu ictu goye kaak marbinto ho Egliz okinji gintu ar gem rakki do unji ka Bunji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Bun dootu *paliine ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu siiraakon do kun gee ku Bunji kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo ho kuuk goy do geeger ka Epeez. ² Tatte Bun ho in *Rabbin Iisa Masi yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye.

Sellinkaw taat Bun giniite pakgig gamin okinco

³ Delinte barkin do Bun kaak weeyig Rabbinte Iisa Masi. Na berte barkine ho in gamin kuuk asa min ka samaaner kuuk gaayaate do botol ta Bunji. Na gintu pa-ak, asaan gi num in Iisa Masi. ⁴ Awalle, min Bun bal kilgiyin misa kida, na doointe asaan ginte num ko in naara. Ampaa ko, gi goyiy *cawar, bal zunuubinna do unji. Do bi ka ele kaak na elgiite, ⁵ na ictu niyin min awalle a naate gininte ar kooginay do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu. An ko maan kaak na raktu in sellinkuwiy. ⁶ Do bi naar-an, ozilinte Bun do barkin taat dakina na beriite in Ronji kaak na elgiy dakina.

⁷ Ka seener gay, in *satkin ta Iisa Masi, gi gastu jile ho zunuubin-nite sa, nu saamiyiitengu. Ampaa ko, Bun gaariite barkin taat dakinata. ⁸ Ka seener, na berte barkin dakina. Ansi-ak, na gininte gee kuuk gin ibine in ilim dakina. ⁹ Na gaarten maan kaak cigil awalle na rakiy gine. Maan kaak cigile-ak, in sellinkuwiy, na ictu niyine a naa ginin in Iisa Masi. ¹⁰ Maanna-ak, naa gininji ya wiktiney nec ja. Do wiktin-at, naa numin gamin okinco kuuk ka samaaner in ku keder. Naaji berin do Iisa Masi, asaan naar ko yaa goye tatkuwco.

¹¹ Gamin okinco, Bun ginig in niyin taat na ictu min awalle. Na ginig gamin-ak ar taat na rakiy di. Ampaa ko, in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, na doointe min awalle a gii kuuniye geenji. ¹² Na doointe a gii ozile tatkaw ta Bunji, ginte kuuk min awalle diy gelbinte do Iisa Masi.

¹³ Kar kun ko oki, ku cokiyit seen ta Bunji, taar ko Kabarre ta Gala taat iyaako jile, ho ku aamintu in Iisa Masi. Paa ko, ar kaak Bun kaawtu awalle, na beriiko Ruwwiney, ar dele* taat gaara kadar ku geenji. ¹⁴ Ka seener, Ruwwiney-at gaara kadar gii gasin pey haginte do wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak. Ozilinten tatkaw ta Bunji!

¹⁵ In taar-at ko, nu oziliig Bun do bi kan ko, asaan nu dor kadar ku aamin in Rabbin Iisa ho nu kaawdu pey maman ku elgig gee ku Bunji. ¹⁶ Min nu dortu pa-ak, nu oziliig Bun gaay in gaayo. Ya nu inda Bun, nu rawat do biko. ¹⁷ Nu indaag naar kaak naamig Rabbinte Iisa Masi, naar ko Tatte Bun kaak gin *darjine a naako bere ilim in gudurre ta Ruwwiney, ho naako gaare botol taat kuu ibinin samaane. ¹⁸ Nu indaag pey a naako pilin kayko

* 1:13 'dele' : Werin daarin, nu kaawa a 'dolo'.

kuu ibine waraj maan kaak kuu ere in imaanko. Ka seener, Buḅ kolinḅo a kuu gasin maan kaak ku eriy-aka. Nu indaag a ḅaa piliḅ kayko kuu ibinin haginko taat dakin paka taat ḅaa bere do geenji ku meenji. ¹⁹ Nu indaag pey a kuu ibinin oki gudurrey taat dakina aale. Gudurrey-at ko gaayaate, ginte kuuk aamin in ḅaara, ho taar di, Buḅ gaarit okintiti ²⁰ wiktin taat ḅa nooyiḅ Iisa Masi min do muuti ho ḅa diyiiḅ do serpey ta meeda kuwa ka samaaner. ²¹ Do werak, Iisa Masi goy kaaco ka gamin okinḅo : wala ḅuur kuuk gin izinne ka samaaner, wala ḅuur kuuk gin gudurre keder kuuk gee talgiḅdo, wala ḅuur kuuk goy diḅka, wala ḅuur kuuk yaa ase neginda. ²² Buḅ berjiḅ gamin okinḅo do pisinji. ḅa diyiiḅ tatkaw ka gamin okinḅo† ho tatkaw ka *Eglizdi oki. ²³ Egliz ka Buḅdi, ḅaar ko zi ka Iisa Masi. Iisa Masi goy do ay wero, kar gay, ḅa goy tak-tak in Egliz-aka.

2

Jile kaak gi gastu in barkin ta Buḅdi

¹ Awalle, do bi ka zunuubiniko ho gamin kuuk samaanno ku giniyo, ku goy ar gee kuuk mate do unji ka Buḅdi. ² Ku jaawiy ar gee ku duniiner di ho ku cokiyiy kaaw ta *Seetanner. Seetan-ak goy datik ta samaane in kida ho ḅa gina riy in ḅuur kuuk pociḅ Buḅ. ³ Awalle, ginte okinte sa ar ḅuur di. Do goyinte, gi gina gamin kuuk arro, kuuk zinḅkite rakiy di. Ampaa ko, do bi ka gelbinte kaak samaanno-ak, seriin ta Buḅdi eraate ar ḅuura.

⁴ Kar Buḅ gay tala aminduwte. Ho do saan ta ele kaak ḅa elgiite dakina, ⁵ wiktin taat gi goyiy misa ar gee kuuk mate do bi ka zunuubinnite, Buḅ berte goye kaak marbinto in Iisa Masi. Cokiyon,

in barkin ta Buḅdi kat ku gastu jile. ⁶ In ḅume kaak gi ḅumtu in Iisa Masi, Buḅ nooyite min do muuti in ḅaara. Ampaa ko, gi gastu botol gii goye in ḅaara kuwa ka samaaner. ⁷ In sellinḅkuwiy taat ḅa gaariite in Iisa Masi-ak, ḅa raka gaare elgin in elgina, kadar barkiney, taar dakin paka ! ⁸ In barkin ta Buḅdi kat ku gastu jile, in botol ta imaandi. Jile-an, ḅaar asdo min loko, ḅa bere kaak Buḅ beriite. ⁹ ḅa asdo min do riy taat ku giniyo. Ansii ko, waan sa gediriyo do ozile ziy ka meenji. ¹⁰ Ka seener, ḅa Buḅ kat ginit riy in ginte. In ḅume kaak gi ḅumtu in Iisa Masi, ḅa kilgiyinte a gii gine riy taat samaane. Gamin kuuk samaane kuuk gi giniy-ak, Buḅ siyiḅ min awalle a gii ginguwiḅo.

Gee okinḅo ḅum in Iisa ar zi ka gem rakki

¹¹ Kuḅ kuuk Yuudinnado, pakironḅ do goyinḅo kaak awalle ! *Yuudinna talaako a ku gee kuuk bal *dukume selḅo. ḅu gina zinḅkico a ḅu gee ku Buḅdi, asaan ḅu dukum selḅo. ¹² Awalle, ku goy serek min Iisa Masi. Do datik ta gee ku Buḅdi, ku ar marti. Buḅ ob jamaw dakina in gee ku Israyeel-aku ho ḅa gaarco maan kaak ḅa asiico gine. Kar kuḅ gay attanno. Do adiy ka kidar, ku bal gine maan kaak kuu gedire ere in imaanko ho ku ibingigdo Buḅ tak-tak. ¹³ Kar diḅ gay, in ḅume kaak ku ḅumtu in Iisa Masi, kuḅ kuuk awalle goy serek min Buḅ, ku kuuniyitu geenji do saan ta baar ku Iisa Masi. ¹⁴ ḅaar kaak iyaate aapiye, ḅaar ko meenji Iisa. Ka seener, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, okinḅo, ḅa ḅumig ar gee kuuk darrico rakki. Awalle, gin gunḅar datik ta Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado. Kar diḅ gay, min Iisa bertu ziy do muuti, ḅa tarwiliḅ gunḅar kuuk ginig gee

† 1:22 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

awalle ɲu goyiy adine. ¹⁵ Ampaa ko, *gaanuun ka Yuudinnar kaak diya aman : « Ginoŋ anta-anta », ɲa deeyiiga. ɲa gintu ansi-ak a ɲaa ɲumiŋ Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado. Gee okiŋco-aŋ, ɲa ɲumig in ɲaara, ampaa ko, ɲa iytu aapiye do datikco. ¹⁶ Wiktin taat ɲa mattu ka etor, ɲa ɲumiig gee okiŋco werco rakki ho ɲa amriig in Buɲ. Ampaa ko, adinaw taat awalle goy datikco-at, ɲa imiliit tak-tak. ¹⁷ ɲa as do adiy ka kidar a ɲaa gaare Kabarre ta Gala taat iya aapiy do kuɲ kuuk goy serek ho ɲuur kuuk goy moota oki. ¹⁸ Do bi ka maan kaak ɲa gintu ho in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat rakki di, ginte okinte, gi gin botol taat gii unje do unji ka Tatte Buɲ.

¹⁹ In taar-at ko, diɲ kuɲ kuuk Yuudinnado, ku martido pey. Ku arro gee kuuk asa min mombina. Ku gin ko gee ku darrer. Ku atta in gee ku Buɲdi nam ku kuuniy gee kuuk adiy ka gerco rakki, ɲaar ko, *ger ka Buɲdi. ²⁰ Kuɲ ar dambay kuuk ɲu pintu gero. Kar baay ta ger-ak gay, ɲuur paliinna in nabiinna. Iisa Masi gay, ɲaar oki ar dambi. Kar ka dambi-ak, dambay ku pey oskitu kuwa. ²¹ In ɲaar ko, ger okiŋji peyiy bombo ho ɲa cooniyo nam ɲa neciy ger kaak *cawar ka *Rabbiner. ²² In ɲume kaak ku ɲumtu in Iisa Masi, ku ɲum in gee okiŋco kuuk aamin in ɲaara. Ampaa ko, kuu gine ar wer kaak Buɲ goyiy in Ruwwiney.

3

Riy taat Pool giniy do gee kuuk Yuudinnado

¹ Nu goy daɲaayne do bi ka riy taat Iisa Masi beriidu. Riy-at a naa gaare Kabarre ta Gala do kuɲ kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, nu indiig Buɲ do bi kanjo. ² Ka seener, Buɲ in barkiney, ɲa beriiduut riy-anta a naako gaayinjo. ³ Buɲ

gaarduug maan kaak cigil awalle. Do bi ka maan kaak cigile-ak, do maktumne-anta, nu siirkoŋ ja ko. ⁴ Ya ku garkiyaata, kuu ibine kadar ka seener, nu ibingig maan kaak cigil do bi ka Iisa Masi kaak Buɲ ɲaamtu. ⁵ Wiktin ta bire, Buɲ bal gaariŋ maanna-ak do geemir. Kar diɲ gay, in botol ta Ruwwiney, ɲa gaarig do paliinnar ho do nabiinna kuuk ɲa doɓtu do riyoy. ⁶ Maan kaak naa kaawe-aŋ ko kaak cigil awalle : Do saan ta Kabarre ta Gala ho in ɲume kaak ɲu ɲumtu in Iisa Masi, gee kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado ɲum ar zi ka gem rakki ho ɲuu deediŋ sawa maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaa bere do kooginay.

⁷ Buɲ berdu barkine. ɲa iyintu do riyor a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. ɲa ginig maanna-aŋ in gudurrey. ⁸ Min gee ku Buɲdi okiŋco, nun di siɲdu allo tak-tak. Kar in taar-an oki, Buɲ berdu riyo a naa iye kabarre do bi ka Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. Ka seener, kabarre-at, taar gal aale nam gee gedarro ibine baati. ⁹ Kar ɲa berdu pey riyo a naa gaare do gee okiŋco maman Buɲ yaa neciŋ maan kaak ɲa ictu niyin min awalle a ɲaa gine. Maan kaak ɲa rakiy gineŋ gay, ɲa cigilig min odin ku geemir min kilgiye ka duniiner. Kar diɲ gay, ɲa imilig kara. ¹⁰ In gee ku *Eglizdi, ɲa imilig a gamin kuuk hokumiya in kuuk gin gudurre kuwa ka samaaner yaa ibinin ilim ta Buɲdi in ay biyuwti. ¹¹ Min Buɲ bal kilgiyin misa duniine, ɲa ictu niyine a ɲaa giniŋ maanna-aka, kar ɲa giniig in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. ¹² In ɲume kaak gi ɲumtu in Iisa Masi ho do bi ka imaante, gi gin botol taat gii unje bal kolaw do unji ka Buɲdi. ¹³ Ampaa ko, nu kaawiiko aman : « Zeedoŋ a ziŋkiko yaako oolinjonno do bi ka taabin taat nu taaɓiyiy do bi kanjo. Ya

nu taabiya oki, taabin-an yaako iye *darjin taat kuu ere in imaanko. »

Maman Iisa elgiite

¹⁴ Ya nu pakira do maan kaak Tatte Bunj giniite, nu dersi do unji. ¹⁵ Naar ko, gee okinco kuuk goy ka samaaner wal do kidar koliig in sinji. ¹⁶ Nu indaag naar kaak gin *darjin yaarko a naako denrin gelbinko in gudurre ta Ruwwiney. Nu indaag a kuu gase gudurre taat kuu goye bombo do imaanko. ¹⁷ Nu raka a Iisa Masi yaa goye do gelbinko do bi ka imaanko. Ho in ele kaak kuu elin Bunj ho kuu ele zinikiko sa, nu raka a kuu goye ar atay kuuk caarco paay baata, wala ar ger kaak nu ecirig dulaayinnay baata. ¹⁸ Ansii ko, in gee ku Bunji okinco, kuu gedire ibinin ele ka Iisa. Ka seener, na elgiite dakina. Ya ku coona kuwa, wal ku ona baata, wal ku baa momo sa, elinji, naar dakin paka. ¹⁹ Ka seener gay, gem gediraado ibinin ele ka Iisa Masi, asaan na pakgig gamin okinco kuuk gi ibingiyo. In taar-an oki, nu indaag Bunj a naa miinin gelbinko in barkiney taat dakin aale.

²⁰ Gudurre ta Bunji nec gine gamin kuuk pak ay maan kaak gi indiyi ho gi pakiriy oki. Gudurre-at gina riy do fatikte. ²¹ Gee ku *Eglizdi, beron darjin do Bunji. In sin ku Iisa Masi, ozilinten sinji ay wiktine, elgin in elgina. *Aamin !

4

Goyinte ar zi ka gem rakki

¹ Nun kaak goy do danjaayner do bi ka riy taat *Rabbin beriidu, nu kaawaako a zeedon kuu goye goye kaak kuuniy in kole kaak Bunj koliniko. ² Do ay maanna, kuuniyon dalullay, icon subirraw ho soso benanniko in ele. ³ Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi goyiy ar zi ka gem rakki in botol ta aapiyer. Ampa-ak, zeedon kuu goye in

aapiye ar gee kuuk zico rakki do unji ka Bunji. ⁴ Ka seener, zi ka Iisa Masi, naar rakki di, ho Ruwwin ta Bunji oki, taar rakki di. Maan kaak Bunj kolinte a gii ere in imaante oki, naar rakki di. ⁵ Rabbinte sa, naar rakki di. Imaante, taar rakki di. *Batemte, naar rakki di. ⁶ Bunj sa, naar rakki di. Na Tacco ka gamin okinco, na gina riy in gamin okinco ho na goy do fatik ta gamin okinco. ⁷ Kar gay, ay gem di, Bunj berji bere kaak kuuniy in riy taat Iisa Masi beriji. ⁸ Ampaa ko, nu siirtu do Kitamner aman :

« Wiktin taat na coontu kuwa, na begiriico do adiney,

ho na bertu bere do geemir. »*

⁹ Kaaw taat nu siirtu a « na coon kuwa-ak », baati maa ? Ta raka kaawe a na paay ja ko awalle baata min kida. ¹⁰ Gem kaak paay-ak, naar di kaak coon ka Bunji a na miinin werin okinco. ¹¹ Naar di oki kaak deeda bere do geemir. Gee daarin, na berco bere ka paliinnar, daarin, na berco bere ka nabiinnar, daarin, na berco bere ka gaare ka Kabarre ta Gala, pey daarin, na berco bere ka agindaw ku *Eglizdi, ho daarin gay, na berco bere a nuu bilde gee in kaaw ta Bunji. ¹² Na gintu pa-ak a naa gaayin gee ku Bunji nuu gine riyoy. In taar-at kat, gee ku Bunji yaa gine dakina. ¹³ Ansii di, do bi ka imaante, ginte okinte yaa nume ar zi ka gem rakki di in ibine kaak gi ibinin Ronj ka Bunji. Ya gi gina ampa-ak, gii darse nam gii nece tak in Iisa Masi ar taat Bunj rakiyo. ¹⁴ In taar-at kat, gi goyido pey ar koogina. Paa kat, gee kuuk bariya botol taat nuu jagin eenco in raadin-ak, nu gediriyo nuute rawtinte min botol ta ta6. Kar do wiktin taar-at, gi kuuniyaado pey ar maan kaak us yangaag anne-anne do amiydi. ¹⁵ Kar gay, wiktin taat gi gaara

* 4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 68.19.

seen ta Bunđi in ele, gi maada in ay maanna do Iisa Masi, ñaar ko kaay ka Eglizdi. ¹⁶ In Iisa Masi di, zi okinji yaa gine rakki ho kaas okinco sa yaa ñume ho ñuu goye bombo. Kar wiktin taat ay maanna gin ko riy taat samaane, zi okinji yaa maade ho ñaa gase gudurre in ele ka zinjar.

Goye kaak awalle in kaak marbinto

¹⁷ Yaman cokiyon kaaw taat nu kaawiiko-anta ! In sin ku Bunđi, nu taayaako aman : dakon goyenno pey ar gee kuuk ibanno Bun. Gee-ak, ñuur aadaat pikirrico taat ginno baati. ¹⁸ Ñu pooc ibine taat samaane. Goye kaak Bun beriite-ak, ñuur attanno, asaan ñu ibanno bat botol ta seener ho kayco bombo. ¹⁹ In gamin kuuk *cawarro kuuk ñu giniyo, sokañ sa daggigdo. Ñu gina gamin kuuk jookumo, ho gamin-ak, ñu ginaag kon di, ñu rasgigdo. ²⁰ Kar kuñ gay, ñu balko bildinjo pa do bi ka Iisa Masi. ²¹ Nu iban kadar ku dor ko ñu kaaw biy. Ñu bildinjo, kuñ gee ku Bunđi, maman kuu jaawe in botol ta seen ta Iisa Masi. ²² Pa-ak gay, illa kuu rasiñ goyinjo kaak awalle. Gamin kuuk jookumo kuuk awalle ku gingiy-ak, ñuur rawtaako. Gamin-ak caaciyaako nam ku idiy zinikiko. ²³ Diñ gay, illa kuu rasiñ Bun kat yaa newsiñ gelbinko in pikirriko. ²⁴ Ho ar kaak gem isiy batik taat marbinto, kuñko oki, kuuniyon gee kuuk marbinto. Icon goye kaak marbinto kaak Bun rakiy a kuu goye in botol ho *cawar do unji. Goye ñaar-ak ko iya seen ta Bunđi.

²⁵ Ampa-ak, rason raade. Ay gem di yaa kaawe seene do eenji, asaan ginte okinte ñum ar zi ka gem rakki. ²⁶ Ya kuñ kat dapine, dakon ginno zunuubinna. Dakon goyenno in dapinkiko nam pat yaa gale. ²⁷ Dakon rasenno botol

do *Seetanne ñaa goye kaako. ²⁸ Gem kaak kokan, illa ñaa rasin kokinuwiya a ñaa gine riy in soriy ta meenji. Ampaa ko, ñaa gase maan ka teendi ho ñaa gine pey maan ñaa bere do gee kuuk bal gine. ²⁹ Dakon kaawenno kaawin kuuk yuutu. Kar gay, kaawon kaawin kuuk gala, kuuk gaaya gee ho kuuk yaa denrin do imaanco. Kaawin-ak yaa gine gala do ñuur kuuk cokiyaagu. ³⁰ Dakon kaawenno kaawin kuuk samaanno, asaan kaawin-ak yaa dapinin Ruwwin ta Bunđi. Ruwwin-at, taar maan kaak gaara kadar ku gee ku Bunđi nam yiriy taat Bun yaako jilinjo tak-tak. ³¹ Rason ad ka yuutinjaw, dapinjo, gidaw, in nige ka binjar. Motol-an, rason tak-tak. ³² Kar gay, kuuniyon sellen ho dalullay do eenjo. Saamiyon benanniko ar kaak Bun saamiyiko in Iisa Masi.

5

Goye kaak do portikaw

¹ Kuñ koogin ku Bunđi. Ña elgiiko dakina. Ampa-ak, ginon ar taat takko Bun giniyo.* ² Do goyinjo kun kawta, elguwon zinikiko. Pakiron maman Iisa Masi elinte ho ginon ar ñaara. Ñaar elinte nam ña bertu ziy *satkine do Bunđi do bi kante. Satkin-at aawaaji gala do Bunđi. ³ Kuñ gee ku Bunđi. Ampa-ak, dakon kaawguwenno bat do bi ka 6aayindi, do bi ka gamin kuuk *cawarro ho do bi ka hasuudinaw. ⁴ Dakon kaawguwenno kaawin munjam, kuuk ginno baaco ho kuuk arro. Kar gay, delguwon barkin do Bunđi. ⁵ Ibinon samaane kadar min gee kuuk 6aaya munjam, kuuk *cawarro ho kuuk gaama gamin ku geemir, ginno waan kaak yaa gase haginey do *Meennaw ta Bunđi in ta Iisa Masi. (Ka seener,

* 5:1 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

gem kaak gaama gamin ku geemir-ak gay, ñaar ar gem kaak abdiya margina, asaan ña elgig gamin ku duniiner pak Buñ.)

⁶ Dakoñ rasenno zinjiko a gee yaako ajiminjo in kaawin kuuk maala. Asaan gamin kuuk jookum-an ko nigaag adiy ka Buñdi. Ansii ko, Buñ dapiniy in ñuur kuuk karmiygitdo kaawoy. ⁷ Ñaar-ak, dakoñ ginenna ar gee ñuur-aku. ⁸ Asaan awalle, kuñ goy do gondikor, ho diñ gay, min ku ñumtu in *Rabbine, ku goy do portikaw ta Buñdi. Ampa-ak, jaawguwoñ ar gee kuuk goy do portikaw-ata. ⁹ Gee kuuk jaawa do portikaw-at, ñuu iye ay maan kaak sellen, kaak 6aa in botol ho kaak iya seene. ¹⁰ Zeedoñ a kuu ibiniñ maan kaak aawaaji gala do Rabbinte. ¹¹ Dakoñ unjiguwenno kayko in gee kuuk gina gamin do gondikor. Kar gay, imilon kara gamin kuuk jookumo ñu giniy-aku. ¹² Gamin kuuk ñu giniy in cigile-ak, gee gina sokañ taat ñuu kaawe bico oki. ¹³⁻¹⁴ Ya baaco amile, gee yaa ibiniñ gamin kuuk ñu giniy-aku, asaan maan kaak goy do portikaw-ak, ñaar goy wara. Do bi ñaar-ak ko, ñu ñiytu aman :

« Kiñ kaak weyaw-an, niin kate ! Niin min ñatik ta gee ku mat-anju a Iisa Masi yaa been in portikuwiy kaaci. »

¹⁵ Ñaar-ak, pakiron do goyiñko. Dakoñ jaawguwenno ar gee kuuk oliyay, kar gay, jaawoñ ar gee kuuk gin ilim. ¹⁶ Do wiktin ta diñkan-an, gee gina gamin dakina kuuk jookumo. Ñaar-ak, ginguwoñ riy taat samaane. Dakoñ peyenno. ¹⁷ Do bi ñaar-ak ko, dakoñ kuu-niyenno ar gee kuuk oliyay. Kar gay, zeedoñ kuu ibiniñ maan kaak Rabbinte eriy minninko. ¹⁸ Dakoñ sakriyenno, asaan see kaak aale-ak niga gemo. Kar gay, rason

gelbinko yaa miine in Ruwwin ta Buñdi. ¹⁹ Deñroñ zinjiko in riyin ku Buñdi, riyin kuuk ozila Buñ in kuuk gaayaako do imaanko. Riyguwoñ riyin do Rabbinte ho ozilguwoñ sinji. Ginguwoñ in gelbinko okiñji. ²⁰ Do ay wiktine, ozilon Tatte Buñ in sin ku Rabbin Iisa Masi do gamin okiñco.

Daadi in midiyco

²¹ Kuñ kuuk karmiyaag Iisa Masi, karmiyguwoñ benanniko oki. ²² Kuñ daad, ay geem di yaa karmiyguwe mitti ar taat Rabbin Iisa Masi rakiyo. ²³ Asaan ay mitko, ñaar tatkaw ka daaciy, ar Iisa Masi tatkaw ka *Eglizdi. Ka seener, Iisa Masi, ña Gay Jilindi ka gee ku Eglizdi kuuk ar ziy. ²⁴ Ampaa ko, ar gee ku Eglizdi karmiyiig Iisa Masi, daad oki yaa karmiy midiyco.

²⁵ Kuñ miday oki, elguwoñ daditko ar taat Iisa Masi elgig Eglizji. Ña elig nam ña bertu ziy bi kanji. ²⁶ Ña bertu ziy do Eglizdi a Egliz-ak yaa kuuniye *cawar in amay ho in kaawoy. Ña gintu pa-ak a Egliz-ak yaa neciñ tak maan kaak Buñ rakiyo. ²⁷ Ña raka a Egliz yaa kuuniye do unji ar gemso taat siy ziti ya ta 6aa do wer ka ñubilti. Ña raka a taa ase in samaanuwti, cawirkuwti ho bal oorne. Taa ase pey ziti salañ-salañ, bal dele ho bal maan kaak samaanno ka pey. ²⁸ Ñaar-ak, miday oki, illa ñu elguwiñ daditco ar kaak ñu elgig zinjiko ku maaniico. Gem kaak el daaciy-ak ar ña el ziy ka meenji. ²⁹ Ginno gem kaak ello ziy. Kar gay, ña beraaji tee ho ña tala kaaci, ar taat Iisa Masi giniy do Eglizji. ³⁰ Asaan Egliz-ak, ñaar ko zi ka Iisa ho ginte okinte min do zi-aka. ³¹ Ar taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Do bi ñaar-ak ko, gem yaa rasiñ ger ka tacco in yaaco, ña 6aayiy goye in daaciy ho ñuu gine ar zi ka gem rakki di. »† ³² Kaaw-an

† 5:31 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

gin seen taat cigil atta. Din, nu kaawa do bi ka maan kaak awalle nu kaawiiko do bi ka lisa Masi in Eglizji. ³³ Kaaw-an kaawa loko oki, illa ay mitko yaa ele daacyi ho ay daatko yaa karmiyin mitti.

6

Aginay in kooginco

¹ Do kun koogina, karmiyon aginiyko. *Rabbin raka a kuu gine pa, asaan taar-an do botilti. ²⁻³ Ku iban kadar *gaanuun ka Muusa kaawa aman : « Ber horoomin do takko in yaako. » Ho do naar kaak karmiyig gaanuun-ak, nu siir do Kitamner aman : « Kii gase goye ka gala ho menuwin kuuk do duniiner sa yaa gine dakina. »*

⁴ Do kun aginay, dakoŋ dapiŋguwiŋcodó kooginko maala. Kar gay, taayguwoŋgu ho bildiguwoŋ do botol ta Rabbin Buŋ.

Berrina in geenço

⁵ Do kun berrina, karmiyon geenko kuuk obinjo. Karmiyonŋu ho giniŋco kolaw. Giniŋco riy in gelbin rakki ar taat ku giniy do Iisa Masi. ⁶ Dakoŋ ginenna riy samaane uŋco ar ku raka nuuko ozilinjon di. Kar gay, ar gay riyor ku Iisa Masi, ginguwoŋ riy taat Buŋ rakiy in gelbin rakki. ⁷ Ginoŋ riy in gelbin ka portiko ar ku ginaat riy-at do Buŋdi, yampa do geemirro. ⁸ Ibinon kadar riy taat samaane ku giniy-at, ya ku berrina wala ku horrina oki, Buŋ meenji yaako kappiye.

⁹ Do kun geenço ku berrinar, ginoŋ paa do berrinko oki. Dakoŋ ginguwiŋcodó rada. Ibinon kadar in berrinko, ku gin tatkaw rakki kaak goy ka samaaner ho tatkaw-ak, naar eerro gee.†

Gamin ku taasiŋkar

¹⁰ Cokiyon gaasuw ta kaawor. Zeedoŋ a kuu gase gudurre in nume kaak ku numtu in Rabbine ho in gudurrey taat dakin-ata. ¹¹ Sokon gamin ku taasiŋkar okiŋco kuuk Buŋ beriy do geemir. Ampaa ko, kuu peye bombo ya *Seetanne as a naako gecinjo in neenduwiŋ. ¹² Asaan taasiŋkite, taar in geenno. Kar gay, taar in gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ho kuuk gin gudurre. Gii taasiŋe in kuuk hokumiya kuwa, in kuuk gin gudurre do gondikor ho in agindaw kuuk goy kuwa ka samaaner-aku. ¹³ Do bi naar-an, sokon gamin kuuk Buŋ beriy ku taasiŋkar-aku. Paa ko, ya yiriy ta jookumo asaako oki, kuu peye bombo kuu taasiŋe in adine. ¹⁴ Ansi-ak, siyoŋ zinjkiko. Ar kaak gee duuniy karrabiŋce, duunguwon seen ta Buŋdi bombo do zinjkiko. Ho ar kaak gee isgiy saapine, isguwon seriin taat in botilti. ¹⁵ Ar kaak gee isgiy nugira, isguwoŋ obe ka tirit do gaare ka Kabarre ta Gala ta aapiyer. ¹⁶ Ar kaak gee sokgiy darginan, icguwon imaan do ay wiktine, asaan imaan-at nec yaako gooyinjo min do garti ku adiner. ¹⁷ Ooyoŋ pey jile ar kaak gee isgiy jakumne ta taasiŋkar ho icon pey *seepin kaak Ruwwin ta Buŋdi beriiko. Seepin-ak, taar ko Kaaw ta Buŋdi. ¹⁸ Do ay maanna, indiguwoŋ Buŋ. Indiguwoŋ do ay wiktine ar taat Ruwwin ta Buŋdi gaariiko ho dakoŋ peyenko. Goyoŋ mento. Indiguwoŋ Buŋ do bi ka geenji okiŋco. ¹⁹ Indiguwoŋ oki do bi kanto a Buŋ yaadu bere kaawin kuuk in botilco ho naa gedire gaariŋ bal kolaw maan kaak cigile ka Kabarre ta Gala. ²⁰ Do saan ta Kabarre ta Gala-at ko, Buŋ tabirintu. Ka seener, nun gay tabiriikar ka Buŋdi kaak nu doodig

* **6:2-3** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16. † **6:9** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

in jinzirre. Ansi-ak, indiguwon
 Bun a naa gaarin Kabarre-at bal
 kolaw ar taat kuuniy naa kaawe.

Ooy ta ba aaro

²¹ Nu raka kuu ibine maman nu
 goyiyo ho riy taat nu giniyo. Am-
 paa ko, sinƙe Tisik kaak gi elgiyo
 ho gina riy in ginte do *Rabbin
 Iisa yaako iyin kabarrer okintiti.

²² Nu naamaaga a naako iyin kabar-
 rini ho naako denriŋko. ²³ Tatte

Bun ho Rabbin Iisa Masi yaako iye
 aapiye ho yaako bere ele in imaan.

²⁴ Bun yaa barkiyin okinco kuuk
 elgig Rabbinte Iisa Masi in ele ka
 gaasdo tak-tak. Nu ooyko dakina.

Pilipiyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Pilip Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Pilip. Na siirit do wiktin taat na goyiy danjaayne. Na ozilaag do gaay taat na gastu minninc. Na taayaagu ho na denjaag do imaanco. Ya taabin dakin ase oki, do ay wiktine, aditco yaa gine portiko asaan nu num in Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraakon maktumne-anta in gidu Timote. Nin kuuk gay riyor ku Iisa Masi, ni siiraat loko, kuñ gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Pilip do bi ka Iisa Masi. Nu siiraat ja do aginduwko in nuur kuuk gaayaagu, ho ba aar, loko okinjo. ² Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Inde ka Pool in oziliika

³ Kun kawta, ya nu pakira loko, nu ozilaag Bunj do bi kanjo, ⁴ ho ya nu inda Bunj do bi kanjo-ak, nu indaag in galal. ⁵ Nu indiy pa-ak, asaan ku gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala min ku aamintu do Iisa Masi yoo dinja. ⁶ Nu iban tak kadar Bunj kaak tees gine riy do gelbinko yaa gaasinti oki. Riy-at yaa 6aa in unti di kee nam yiriy taat Iisa Masi yaa yeepe do duniiner.

⁷ Ya nu pakira loko ampa-ak, ta uudinti di, asaan kelmol goy in kuñ okinjo. Nu kaawiy pa-ak, asaan ya nu gaara Kabarre ta Gala, wal nu kaawaaco kadar taar di taat ka seener, wala dinja ya nu goy do danjaayner sa, Bunj numinte sawa, kuun gaayindu do riy taat Bunj beriidu in barkiney. ⁸ Bunj iban kadar nu elgiiko okinjo in gelbin rakki ar kaak Iisa Masi elgiiko.

⁹ An ko maan kaak naa indiguwe Bunj do bi kanjo, nu indig a kuu elguwe zinjiko gaay in gaayo, paa kat, kuu ibinin pey Bunj paka ho kuu gedire kuuco girse do gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. ¹⁰ Paa kat, kuu ibine maan kaak samaane kuu gine, ho yiriy taat Iisa Masi yaa ase, gelbinko yaa gine portik kar, ho waan sa gediraado yaako karminjo. ¹¹ Nu inda pey Bunj a in barkin ta Iisa Masi, kuu gine riy dakina taat in botilti. Nu indiig pa-ak, asaan ya goy gee ku talaat riyko, nuu jaalin sin ku Bunji kuwa ho nuu ozilinji.

Kabarre ta Gala sinja in unti

¹² Gem kol sintay, nu raka kuu ibine kadar taabin taat nu gastu-an, ber botol ta sinje Kabarre ta Gala. ¹³ Ampaa kat, askirin okinjo ku sultan ho in gee okinjo kuuk goy ede-ak ibintu kadar nu goy danjaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁴ Min sinja kuuk aamin in Iisa Masi talintu kadar nu goy do danjaayner-ak, dakina, imaanco taat do Rabbinte Iisa yaa gaaye pak ta awalle. Ansii kat, nuu gaare Kabarre ta Gala bal kolaw.

¹⁵ Ka seener gay, min gee kuuk gaara kaaw ta Iisa Masi, daarin ginii hasuudinaw, nu bariya meel di. Kar daarin gay gaarig Iisa Masi in gelbin rakki. Do tanco-at, nu raka a kaaw ta Bunji yaa totire. ¹⁶ Gee nuur-ak gay gaara kaaw ta Bunji in ele, asaan nu iban kadar ya nu goy do danjaayner sa, nu gaara do geemir a Kabarre ta Gala taar seene. ¹⁷ Kar nuur kuuk gelbinjo pondik-ak gay, nuur gaaraat Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in hasuudinaw, asaan nu raka a nuun pakindu di. Ya do pikirrico-at, nu raka pey gaayin taabiner taat do danjaayner-anta.

¹⁸ Kar gay, okintit-an ginaado maanna ! Ya nu gaara Kabarre ta Gala Iisa Masi in pikirrico taat

samaane wal samaanno, Kabarre-at yaa totiren di ho adir yaa gine portiko. Adir yaa gine pey portik-ak, ¹⁹ asaan nu iban kadar ku inda Bunj do bi kanto ho Ruwwin ta Iisa Masi gaayinu. Ampaa kat, taabiner-an uciydo maala do unji ka Bunji ho njaan jilindu. ²⁰ Gin maan rakki kaak nu rakiyo ho nu yokiy in gelbin rakki. Maanna-ak a sokañ diyaanno tak-tak. Kar gay, min diñka baay in unti, kin asaadu muutu wala asaadudo, nu raka a gelbiner yaa goye bombo. Paa kat, gee yaa oziliñ Iisa Masi do bi kanto.

²¹ Ka seener, ya lotu-ak, ya muut balin icindu sa, naa gine riy do Iisa Masi di. Kar ya nu mat oki, guna ! ²² Kar gay, do goyindu, ya naa gedire gine riy taat samaane do Iisa Masi, nu ibanno maan kaak naa ice : kin muutu wala pakiya ! ²³ Min gamin kuuk seer-an, dobiñco yaadu gine rada. Ya lotu-ak, nu raka muutu guna, nu baay gasin Iisa Masi kuwa ka samaaner, naa goye in njaara. ²⁴ Kar gay guna, naa goye anne in kunjo, naako gaayinjo. ²⁵ Asaan nu iban tak kadar taa kuuniye ansi, naa goye in kunjo, naako gaayinjo, kuu sinje in unjo, ho kuu gase galal ta pey do bi ka imaanko. ²⁶ Kar ya nu yeep ko in kunjon gay, kuu oziliñ Iisa Masi dakina do bi kanto.

Taayik ta Pool

²⁷ Ya ar maa oki, goyguwoñ ar gee kuuk aamin in Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Ya nu yeepe wal ya nu bal yeepe oki, goyguwoñ pa naa doren di gee yaa kaawe biko kadar ku goy bombo, ku eerro zinjiko ho ku gina riy taat rada sawa in gelbin rakki. Paa kat, Kabarre-at yaa sinje in unti. ²⁸ Dakon ginenna kolaw bat do gee kuuk taabiyaako. Kar ya ku gingicodo kolaw, njaar-ak gaara kadar Bunj yaako jilinjko, kunjo ho

njuur gay, nja asa idinco. Okintitan asa min do Bunji. ²⁹ Nu kaawiy pa-ak, asaan Bunj berko botol kuu aamine in Iisa Masi ho kuu taabiye oki do bi kanji. ³⁰ Din, ku gina kaawin in gee kuuk pocit Kabarre ta Gala sawa-sawa ar kaawin kuuk nu gintu wiktin taat nu goyiy in kunjo. Ho ar taat ku ibingiy-at, diñ oki, do darjaayner anne, kaawin njuur goy di.

2

Dalullaw in nume ka gee ku Bunji

¹ Ku num ko in Iisa Masi, ansi-ak, gelbinko yaa goye bombo. Ku iban kadar nja elgiiko, ansi-ak, gelbinko yaa weye. Ku num ko in Ruwwin ta Bunji, ku el zinjiko ho ku tala amindaw ta benanniko. ² Ampa-ak, adir yaa gine portik aale. Ya pikirriko kat gin rakki, kuu elguwe zinjiko ho ruwwinko in gelbinko yaa gine sawa. ³ Dakon ginenna maanna do unco ka eenjo a nuuko talinjko. Ho dakon talenno maan ka maaniikon di. Kar gay, kuu-niyon dalullaw ho talon eenjo ar nu kaalne pakgiko. ⁴ Waan ke bariyenno paydin ta meenji di, kar gay, nja bariye oki paydin ta eenji.

⁵ Ginon samaane do eenjo ar gee kuuk num in Iisa Masi.

⁶ Ka seener, Iisa Masi nec in Bunj.

In taar-an oki, nja obgijido tirit,

⁷ kar gay, nja ooy rasin gamin okinco ku samaane

kuuk goy kuwa ka samaaner
ho nja astu do duniiner.

Nja gin ko ar gemo do datik ta
geemir;

ho gee ibinig ar gemo.

Nja gintu ziy ar gay riyor di.

⁸ Nja goy dalulle.

Nja karmiyig Bunj do ay maanna.

Nja rasig ziy nam nja ooytu muutu,
muut ta eemner taat kuwa ka
etor.

⁹ Do bi njaar-ak ko, Bunj nooyig min
do muuti

ho ña diyiiig gem tatik pakgig gee okiñco.

Ña diyiiiji siñ kuuk pakgig siñ okiñco.

¹⁰ Buñ gintu pa-ak, asaan ña raka a gamin kuuk siikimaw kuuk goy kuwa ka samaaner, kuuk goy keder in kuuk goy baata, okiñco yaa derse do unji ka Iisa.

¹¹ Njuu ozilin Tatte Buñ ho ñuu diye do unco ka geemir okiñco aman:

« Iisa Masi, ñaar *Rabbine ! »*

Riy ta kretiyennar

¹² Kar gem kol sinjay, kunj sa ar taat ku karmiygiy Buñ min awalle, zeedon kuu gaare in goyiñko kadar Buñ jilinon ko. Gaaron in dalullaw ho in karaamin ta Buñdi. Ginon do wiktin taat nu goyiy in kunjko ho ginon pak taar-anta ya nu kawwi oki. ¹³ Asaan ña meenji Buñ kat gina riy do gelbinko. Nnaako gaayiniko kuu ele maan kaak ña elgiyo, ho kuu gine maan kaak ña rakiyo.

¹⁴ Ay maan kaak ku giniyo, ginon bal meelo ho bal gidaw. ¹⁵ Paa kat, kuu gine *cawar paka, waan ke diyaakonno kaawo, asaan ku koogin ku Buñdi, ho ku ic goye kaak samaane, bal oorne do datik ta gee ku duniiner. Gee ku duniiner-ak gay, ñuur gina gamin kuuk samaanno ho goyiñco jookumo. Ya goyiñko samaane, kuu gine ar akinay kuuk caapit duniine min do gondikor, ¹⁶ ho kuuco gaare Kabarre ta Gala taat bera goye ka gaasdo. Ya ku gina ampa-ak gay, naa jaale zir kuwa do unji ka Buñdi wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe, asaan naa ibine kadar riy taat rad nu giniyan ucaado maala.

¹⁷ Imaanko, taar ar *satkine taat ku beriy do Buñdi. Ho nun meendu gay, ya ñu deentu sa, baarir yaa

mine ñuu gaaye do satkinko. Ya ta as ampa-ak, adir yaa gine portiko ho galilko yaa nece in tanto. ¹⁸ Aditko yaa gine portiko, ho okinte, galilte yaa gine sawa.

Naame kan Timote in Epaprodiiit

¹⁹ Kar gay, nu raka naako naamin Timote kodok, ya Rabbinte Iisa pilji botol. Ansi-ak, ñaa gedire ñaadu iye kabarriko ho gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁰ Naar keeji di kaak pikirrey as ar tanto ho kaak pakira dakina loko. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan gee okiñco ku pey tala ko riy ta maaniico di, ñu tallo riy taat Iisa Masi rakiy a ñuu gine. ²² Kar Timote gay, ku iban kadar ña gaar dees dakina a ña gem sellen. Ña gin riy in nunu do totire ka Kabarre ta Gala. Ña gaayintu ar kaak mic gaayiy tacco do riyor. ²³ Nu raka ja tale maan kaak yaadu ase anne, kar kat, naako naaminji. ²⁴ Kar gay, Rabbin berdu imaan kadar nu meendu baayiyko talinjo kodok.

²⁵ Kar do bi ka Epaprodiiit gay, ku tabirduug ar manjikko ñaadu iye gaayko ya nu rak maanna. Ña ar sinjo ka meendu kaak gin riy in nunu do gaare ka Kabarre ta Gala. Ña ar askirinco kaak taasiña ba serper in adine. Kar din gay, nu pakirtu kadar naako naaminji. ²⁶ Naako naaminji-ak, asaan ña raka pey a illa ñaako talinjo okinjo. Gelbiney weydo, asaan ña iban kadar ku dor raduway. ²⁷ Ka seener, ku dor raduw sikig rada nam ña gaay mate, kar Buñ tal aminduwiy, ña cooliiga. Ho nun oki, Buñ tal aminduwir wiktin taat ña cooliiga, paa kat taabiner gaayido pey. ²⁸ Ampaa ko, nu uctu kodok a naako naaminji. Ansii kat, ya ku talga, aditko yaa gine portiko, ho nun gay, gelbiner yaa weye do bi kanjo. ²⁹ Pa-ak, ñaamon in galal dakina, asaan kunj sinja, ho

* 2:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

Rabbinko rakki di. Karmiyonga in gee okinco kuuk ar njaara. ³⁰ Na ooyit muutu do riy ta Iisa Masi ho na leeyig baariy do bulel wiktin taat na iyidu gaayo. Gaay-at, kun maaniiko gediraado kuudu iyinti.

3

Diye ka amaanner do Iisa Masi

¹ Gem kol sintay, aditko yaa gine portiko do bi ka maan kaak *Rabbinte Iisa giniiko. Ginaadudo rada ya nu deelaat pey kaaw taat nu siiriiko min awalle, asaan nu iban kadar kaaw-at yaako gaayinjo. ² Goyon godom min do gee kuuk ar kan. Gee njuur-ak, aditco pondiko ho riyco sa samaanno. Nu min gee kuuk el *dukume selno kaak bal baay. ³ Nu kaawiy pa-ak, asaan ginte kat gee ku Bunji kuuk ta6. Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi abdiyiy Bunj ka seener. Aditte portiko, asaan gi num ko in Iisa Masi. Gi diy gelbinte in njaara di ho gi attanno in gee kuuk ica zinjico a nu dukum selno.

⁴ Kar gay, ya goy gee kuuk ica zinjico asaan nu aada *gaanuun ka Yuudinnar, kanto gay pak kanco. Ya waan goy kaak pakira kadar na gin seen dakina, nun gay pakgiga. ⁵ Min nu weentu, nu dukumiidu selno wiktin taat nu gintu mena porpod ar kaak Bunj diyico do aginiyni. Nun min gee ku Is-rayeel, min tamba ta Benjamin. Aginiydu, njuur Yuudinna, nun oki Yuudinje. Awalle, nu atta in Pariziyenna ho nu aada gaanuun ka aginiydi ar njuura. ⁶ Gaanuun-ak, nu obiig bombo nam nu teesit taabiyn gee ku *Eglizdi dakina. Kar nu karmiyig gaanuun okinji nam waan gediraado gase maan minniner kaak njaan osindu.

⁷ Awalle, gamin-an, nu talaag ar njuun gaayindu do botol ta Bunji. Kar din gay, do bi ka Iisa Masi, nu tala kadar gamin-an gaayaanno

do botol ta seener, nu gamin kuuk maalan di. ⁸ Gamin-an, nu pociig tak-tak, asaan din, nu iban maan kaak samaan paka kadar Iisa Masi, njaara ko Rabbiner. Do bi njaara-ak ko, nu pociig gamin-an okinco ho nu talaag gamin-an ar gamin kuuk ka suusi, asaan nu raka gine gem ka Iisa Masi ⁹ ho nu raka nume tak in njaara. Ya Bunj gina a gem yaa goye in botol do unji, na gingigdo do saan ta a gem-ak karmiyaag gaanuun okinji, kar gay, do saan ta a na aamin do Iisa. Illa Bunj di ginaag gemo na goyiy in botol do unji, ho na ginaag gem goyiy in botol-ak, illa njaara kaak aamin in Iisa Masi. ¹⁰ Maan kaak nu rakiy-ak, illa naa ibinin Iisa Masi samaane ho naa aawin gudurre taat Bunj gaartu wiktin ta na nooyig Iisa min do muuti. Nu ooy taabine ar njaara oki taabiytu. Nu ooyit oki muutu ar njaara mattu. ¹¹ Ho nu diy kaar a Bunj yaan nooyindu min do muuti ar njaara nooytu.

¹² Nu rakaado diye kadar nu necit ko riyor, ho nu gediraado diye kadar nun ke bal gine oorin tak-tak. Kar gay, nu zeeda a naa obin maan kaak Iisa Masi kaawtu a njaadu bere, asaan meenji kat dobinu ho na obintu wiktin taat nu goyiy misa do duniiner. ¹³ Gem kol sintay, nu iban kadar nu bal ote misa do wer kaak Bunj rakiyo. Kar gay, maan rakki goya : nun pakarro tak-tak do gamin kuuk nu gintu min awalle, illa gay, nu zeeda do maan kaak gila unju. ¹⁴ Gay gadir, njaara aatila gadiy nam na otiy wer kaak na baay peye, kar kat, nu berijit haginey. Ar taar-an di, naa sinje nam naa ote gase haginey taat Bunj yaadu bere. Bunj kolaate a njaate bere haginte gi baay goye kuwa ka samaaner do bi ka maan kaak Iisa Masi giniite.

¹⁵ Ginte okinte kuuk gin ko aginda do botol ta Bunji, pikirrite kuuniya ansii. Ho ya ku gin pikirre

ta pey gay, Bun yaako gaayin ko kuu gase pikirre taat do werti. ¹⁶ Ya ta6-ak, aadinten ko botol taat Bun gaariite-an di.

¹⁷ Gem kol sintay, okin ko icon goyindu. Ku talig goyindu wiktin taat nu goyiy way gerko. Naar-ak, aadon gee ku iciig goye naar-aka. ¹⁸ Nu kaawko min awalle, ho din gay, nu deelaakon pey in alindu : goy gee dakina kuuk goyinco gaara kadar nu adiney ku Iisa Masi ho nu rakaado gee yaa dore kadar na mat ka etor. ¹⁹ Gee nuur-ak, Bun yaa idinco. Do goyinco, nu bera galal do zin kico di. Ya nu gina gamin ku sokañ oki, galco di. Illa nu pakira ko do gamin kuuk gee talaag kaalne do duniiner di. ²⁰ Kar ginter gay, gi gee kuuk darrite duni-inno. Darrite ta ta6 gay, taar kuwa ka samaaner, ho din gay gi yokaag yeepinji ka Gay Jilinte, Rabbinte Iisa Masi. ²¹ Ya na yeepe, naate newsin zin kite kuuk ginno gudurre in zin ka ku pey kuuk gin gudurre. Zin ka nuur-ak yaa are zin ka kuuk na gastu wiktin taat Bun nooyiig min do muuti. Na gin gudurre taat na goyiy kaaco do gamin okinco, ho in gudurre-at ko, naa newsin zin kite.

4

¹ Gem kol sintay, do bi ka maan kaak nu kaawiiko-ak, goyon bombo do imaanko in *Rabbinte Iisa Masi ho karmiyonga. Kun sintar do imaandi ho nu elgiiko dakina. Nu rakaako talin ko. Ya nu pakira loko, adir galdu, asaan nu iban kadar riyor bal uce maala. Kun gaaraadu kadar nu nosir do riyor.

Bilde ka iye aapiyer

² Kan Ebodi in gaake Sintis, baanon, yaman goyon gala, asaan ku geenji ku Rabbin Iisa Masi. ³ Kar kin roy ka bitu, gaayig daad kuuk seer-an nu goye gala. Asaan nu goy ba serper, nu gaayintu do totire ka

Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Riy-an ginco rada. Daad-an, ni gin riy sawa, in Kilema ho in eendu okinco kuuk gaayintu. Okinco, Bun siirig sinco do Maktumne taat gin sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo.

⁴ Ay wiktine, aditko yaa gine portiko do bi ka Rabbinte Iisa Masi ! Nu deelaako pey, aditko yaa goye portiko !

⁵ Gaaron do unco ka geemir okinco kadar ku gee dalullay. Dakon rawtenno kadar Rabbinte Iisa Masi gaay ko yeepe. ⁶ Dakon moyenno tak-tak, kar gay, ya maan askon sa, indiguwon Bun do ay maan kaak ku rakiyo. Ho do wiktin taat ku inda Bun, ozilonga oki. ⁷ Bun yaako iye aapiye ho naako gaayin ko. Ya taabin gasin ko, aapiy ta Bundi yaako imilin koluwko in moyin ko oki, asaan ku geenji ku Iisa Masi. Kar aapiy taat Bun beriyat, taar pakig gamin okinco kuuk gee gasiyo.

⁸ Hiyya, din gay, gem kol sintay, pakiron do gamin ku seener, do gamin ku karmiyindi, do gamin kuuk samaane, do gamin kuuk goy do werco, do gamin kuuk ginno oorne, do gamin ku elindi, ho do gamin kuuk sinco alaw. Pakiron do gamin kuuk gee talaag samaane do odor nam gee din sa ozilaagu. Gamin ar nuur-an ko, nu rakiy kuu obe baaco rikimit. ⁹ Dakon rasiñcodo gamin okinco kuuk ku bilditu min lotu ho ku ooytu. Ginoñ gamin okinco kuuk ku dortu nu kaawtu, ho ku taltu nu gintu. Ansii kat, Bun kaak iya aapiye yaa goye in kun ko.

Oziliig ta Pool do gee ku Pilip

¹⁰ Adir gintu portiko ho nu ozilaag Rabbinte Bun, asaan ku pakira pey kaatu. Nu iban kadar awalle oki, ku pakir kaatu. Kar gay, ku bal gase pisin ko kaak kuudu iye gaayko. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak,

nu ceerro a nu raka maanna. Ka seener gay, ya arumdu maa oki, nu tala maan ka meendu di. ¹² Nu iban goye ka pokirraw ho nu iban oki goye ka gay gamnar. Nun usin goye do galal ay wiktine, ya maan asaadu ta maa, ya adir aaye wal mey diyaanno, ya nu goy do aayar wal do armikar. ¹³ Nu gedirtu ginin gamin okinco-an, asaan Iisa Masi kat berdu gudurre. ¹⁴ Kar gay, kuŋ gaar sellin kuwko, ku gaayintu wiktin taat nu goyiy do taabiner.

¹⁵ Kar gay, kuŋ gee ku Pilip, ku iban kadar min gee ku Buŋdi okinco, kuŋ keekon di kuuk gaayintu ho ŋaamdu gurus maala. Nun gaayinŋo ho kuŋ oki gaayintu. Ku gaayintu wiktin taat ku teestu dore Kabarre ta Gala ho wiktin taat nu gaaytu deete do kid ka Maseduwaan. Do wiktin taar-at, kuŋ keekon di gaayintu. ¹⁶ Nu kaawiy pa-ak, asaan min wiktin taat nu goyiy misa do kid ka Maseduwaan, do geeger ka Tesalonik, ku iygiydu gaayko ya nu rak maanna. ¹⁷ Wala a gaayko taat ku ŋaamiidu-an kat nu rakiyo, kar gay, nu raka a Tatte Buŋ yaako barkiyinŋo pey pak min taat ku gintu-anta. ¹⁸ Kar diŋ gay, nu gasig kat gamin okinco kuuk nu rakiyo, ŋu dakin aale. Maan armaadudo pey min Epaprodiiit iyduut gaayko. Maan kaak ku gintu-an ar ku ginji *satkin taat diya gala do Buŋdi ho Buŋ gay ooyta asaan satkin-an aawaaji gala.* ¹⁹ Ho do bi ka Iisa Masi, Buŋdu kaak gin gamin dakin kuuk ta6 yaako berin gamin okinco kuuk arumko. ²⁰ Ozilinter Tatte Buŋ inŋ *darjiney elgin inŋ elgina! *Aamin.

Ooy taat ba aaro

²¹ Oyoŋco do gee ku Buŋdi kuuk goy inŋ kuŋko, inŋ sinŋ ku Iisa Masi. Sinjtite kuuk goy inŋ nunu oki ooyko dakina. ²² Gee ku Buŋdi okinco kuuk goy do geeger-anŋka, inŋ gee

kuuk gina riy do Sultan ka Room oki ooyko dakina.

²³ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

* 4:18 Wer ka gase kaawor do Ekzood 29.18.

Koloosiyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Koloos Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna ku Koloos wiktin taat na goyiy dajaayne. Na siirco asaan goy gee daarin kuuk jagaag min do botol taat samaane. Gee nuur-ak raka a nuu aadin Iisa ho nuu aade pey aadanna ku aginiydi. Do bi naar-an ko, Pool kaawiico a : Iisa Masi, naar goy mento ho ginno waan kaak yaa pakiñji. Naar di, izinne okintit do pisinji ho naar di goy kaaco ka gamin okinco kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Naar di kaay ka Eglizdi ho kretiyenna gay yaa gine rakki ar ziy kanji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Buñ doftu *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Sinje Timote kaak goy in nunu oki ooyko dakina. ² Nu siiraat do kunj gee ku geeger ka Koloos kuuk Buñ doftu a kuu gine geenji ho kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo. Tatte Buñ yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye !

Pool ozilaag Buñ do bi ka gee ku Koloos

³ Kun kawta, ni inda Buñ ho ni ozilaaga do bi kanjo, naar kaak Takan *Rabbinte Iisa Masi.* ⁴ Ni ozilaaga asaan ni dor gee kaawa do bi ka imaanko taat do Iisa Masi ho in ele kaak ku elgig gee ku Buñdi okinco. ⁵ Imaanko goy bombo asaan wiktin taat Kabarre ta Gala taat gaara seen ta Buñdi astu awalle do werko, nu gaarkon maan kaak Buñ dummiyiiko kuwa ka samaaner. Min naar-ak, kuu ere wiktin taat kuu gasinji. ⁶ Min yiriy taat ku doriit Kabarre ta Gala ho

ku ooyiit seen ta barkin ta Buñdi, Kabarre-at totirtu do werko. Ka seener; diñ Kabarre-at totir do adiy ka kidar okinji ar et kaak wiya ronj dakina. ⁷ Gem kaak gaarkon kaawat, na Epapraas kaak gina riy in nini ho ni elgiy dakina. Naar ko icit riyini do werko ar gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁸ Naar ko gaarkon ele kaak Ruwwin ta Buñdi beriiko.

⁹ Do bi naar-ak ko, min yiriy taat ni doriit kabarrikon di, nin oki rawatdo biko do salaanni. Ni indaag Buñ a naako bere ibine in ilim taat asa min do Ruwwiney. Ni indaaga a naako bere ibine do ay maanna a kuu ibine karan maan kaak na rakiyo. ¹⁰ Paa kat, kuu ice goye kaak kuuniy in gee ku Buñdi ho kuu ginguwe taat na rakiyo. In riyko okintiti, kuu gine ar et kaak wiya ronj dakina ho ibininjo do Buñdi sa yaa gaaye. ¹¹ Buñ yaako gaayinjo in gudurrey taat asa min kuwa. Paa kat, kuu ice subirraw ho kuu pake min ay maan kaak yaako ase. In galal, ¹² delonj barkin do Tatte Buñ, naar kaak pilkon botol a kuu gase haginko in nuur kuuk Buñ doftu kuwa ka samaaner do wer kaak portikuwiy ceeriyo. ¹³ Na imiliite min do gudurre ta gondikor ho na iyyite do meennaw ta Ronji. Ronji-ak, na elgig dakina. ¹⁴ In sinj kunji, gi gas saamiye ka zunuubin-nite ho Buñ imiliite min goye kaak samaanno.

Riy ta Iisa Masi

¹⁵ Waan bal taliñ Buñ yiriy rakki.

Kar Iisa kat ar naara ho na gaartenja.

Min gamin okinco kuuk Buñ kilgiyту,
naar di awalle ho na pakgigu.

¹⁶ In naar di, Buñ kilgiyiig gamin okinco
kuuk kuwa ka samaaner in
kuuk keder,

* **1:3** "Takan Rabbinte Iisa Masi" : Iisa Masi, naar ar Aadum. Na bal gine gem kaak weega. Ampa-ak, na ginno tacco, illa Buñ.

ɲuur kuuk gee talaagu in kuuk gee
talgiɗo,

ɲuur ruwwinnay kuuk gin gudurre
ho kuuk gin hokumnaw do
pisiŋco.

In ɲaar di, Buɲ kilgiyiig gamin
okiŋco
a ɲuu kuuniye kuɲji.

17 Min gamin okiŋco kuuk ɲu kil-
giytu,

ɲaar goy ko min awalle,
ho in ɲaar di, gamin okiŋco-an
goyiy do werco.

18 ɲaar di goy kaaco ka gee okiŋco
kuuk aamin loci.

In ɲaar di, goye ka marbinto teestu.
ɲa nooy awalle min gee kuuk nooy
min do muuti.

Ampaa kat, ɲa ogiriico do gamin
okiŋco.

19 Iisa ɲaar ampa,
asaan Buɲ kat ic niyine
a gudurrey okintiti yaa goye in
ɲaara.

20 ɲa gintu ampa-ak, asaan in ɲaar
di,

ɲa rakiy amriɲ gamin okiŋco
kuuk ɲa kilgiytu,
keder ho kuwa.

Ampaa kat, in baar kuuk Ronji
miɲtu ka etor,

ɲa iytu aapiy do gamin okiŋco.

21 Awalle, kuɲ serek min Buɲ. In
gamin kuuk samaanno ku pakiriyo
ho ku giniyo, ku gintu adiney.

22 Kar diɲ gay, in muut ta Ronji taat
ka etor, Buɲ amriɲko in ɲaara. Paa
kat, kuu gedire goye *cawar do unji
bal oorin tak-tak. 23 Kar gay, goyon
bombo ho obon imaanko samaane.
Dakon rasintido Kabarre ta Gala.
Taar di taat ku dortu ho ku diytu
gelbinko. Gay riyor ku Buɲdi gaarit
do adiy ka kidar okiɲji ho nun Pool
oki in ɲuura.

Taaɓin ta Pool do bi ka Eglizdi

24 Diɲ gay adir galdu do bi ka
taaɓin taat nu taaɓiyiy do saan
taɲko. Paa kat, in zir ka meendu,
nu awit taaɓin taat Iisa Masi
taaɓiytu do bi ka *Eglizdi, ɲaar kaak

ziy ka meenji. 25 Nu gintu gay riyor
ka Eglizdi ar taat Buɲ gaariidu a
naa gine do saan taɲko. ɲa berdu
riy taat naa gaare kaaw ta Buɲdi
okintiti. 26 Kaawoy-at, ɲa maan
kaak Buɲ cigiltu awalle do aginiydi
ho diɲ gay, ɲa baynig do geenji ku
meenji. 27 ɲa rak a ɲuu ibine baat
ta kaaw ta taɓ taat yaa iye barkin
dakina do gee kuuk Yuudinnado.
Taar ko anta : Iisa Masi, ɲaar goy
do gelbinko, paa ko, kuu ere yiriy
taat kuu unje do *darjin ta Buɲdi.
28 ɲa Iisa Masi ko kaak ni kaawiy
biy. Ni minaag gee okiŋco ho ni
garkiyaagu in ibine okiɲji kaak
Buɲ berinti. Paa kat, in numiŋco
kaak ɲuu nume in Iisa Masi, ɲuu
darse do imaanco. 29 Do bi ɲaar-ak
ko, nu zeediy nu giniy riy samaane
in gudurre taat Iisa beriidu.

2

1 Nu raka kuu ibine mamanan nu
oosiy kaar do riyor do bi kaɲko,
do bi ka siɲta kuuk goy do geeger
ka Lawodiise in ɲuur ku pey kuuk
balnu talin tak-tak in odinco. 2 Nu
inda Buɲ asaan kuu zeede duune
masisko, kuu ele ziɲkiko in gelbin
rakki ho kuu gase ibine kaak taɓ
kaak asa min do Buɲdi. Paa kat,
kuu ibiniɲ maan kaak Buɲ cigiltu
awalle, ɲaar ko Iisa Masi. 3 In ɲaar
di, kuu gase ibine in ilim kuuk
gasdo badam. 4 Nu siiraako-an
asaan waan jagikonno in kaawin
ku raadiner. 5 Ka seener, ya nu
kawwi datikko oki, gelbiner gay
goy in kuɲkon di. Adir galdu
do goyiɲko kaak samaane ho do
imaanko taat ku obtu bombo do
Iisa Masi.

Goye ka geenji ku Iisa

6 Ansi-ak, ku ooy ko kadar Iisa
Masi, ɲaar Rabbinko. Ampa-ak,
zeedoɲ kuu goye ar gee kuuk num
in ɲaara. 7 Obon imaanko bombo
taa paaye caari. Ginoɲ ar gem
kaak pinig geriy bombo. Zeedoɲ
imaanko yaa gaaye loci ar taat

7 nu bildiiko. Ozilguwoŋ Buŋ in gelbin rakki. ⁸ Yaman, pakronco do gee kuuk yaako ase in kaawin ku raadiner, paa nuuko jaginŋko. Gee nuur-ak, kaawinco asdo min do Iisa Masi. Nu asa min aadanna ku aginiyco in bilde ka kaawin ku duniiner di. ⁹ Dakoŋ icenno kaawinco asaan in Iisa Masi di, Buŋ ic zi ka gemor ho ŋa goy tak-tak in ŋaar di. ¹⁰ Min ku num in ŋaara, barkin okintiti, ŋaar kat berkonta. Na goyiy kaaco ka gamin kuuk gin gudurre kuwa ho keder. ¹¹ Ku iban kadar *Yuudinna dukuma selno do kooginco. Pa-ak gaara kadar nu kunco. Kar *dukume ka selnoŋ kanŋoŋ gay, arro ta gee-anŋku. Naar dukume ka selnoŋ kaak ta6 ka Iisa Masi, kaak gaara kadar Buŋ imilinŋko min goyinŋko kaak samaanno ka awalle. ¹² Paa ko, min nu *batiziyinŋko do amiydi, ar ku mate ho nu tiisinŋko in Iisa. Kar in ŋaar ko ku nooytu min do muuti oki asaan ku aamin in gudurre ta Buŋdi taat nooyiig min do muuti. ¹³ Awalle, ku goy ar gee ku mate do unji ka Buŋdi do saan ta zunuubinniko, ho do saan taat a ku goy in gee kuuk ibanno Buŋ, kuuk bal dukume selno. Kar din gay, okinte, Buŋ berte goye kaak marbinto in sin ku Iisa Masi. Naar ko saamiyten zunuubinnite okinco. ¹⁴ Saamiye ka zunuubinnite-ak, ar nu siirig zunuubinna-ak do maktumner, kar Buŋ gay sooyiig tak-tak. Paa ko, wiktin taat nu doodiiig Iisa ka etor, gamin okinco kuuk nigaate do unji ka Buŋdi ar nu doodgu in ŋaara. ¹⁵ Ampaa ko, ŋa yiimiit garta ta agindaw kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Na eebiyiigu do unco ka geemir ho ŋa gaarco kadar Iisa begirco wiktin taat ŋa mattu ka etor.

¹⁶ Ansi-ak, ya waan osaako do maan kaak ku tiyo wala ku siyo, do bi ka iidiner, do goye ka koyer,

wala do yiriy ta sabitdi, dakoŋ cokiyyenno kaawoy. ¹⁷ Gamin okinco-an, nuur ar kelim ta maan kaak ta6 kaak yaa ase ba aaro. Kar maan kaak ta6-ak, ŋa Iisa Masi meenji ho ŋa as ko. ¹⁸ Goyoŋ godom min gee kuuk gina zinŋkico dalullay, kuuk abdiya *dubal ku Buŋdi ho kuuk oba tirit do gamin kuuk nu sooniyo. Ya nu osaako, dakoŋ cokiyyenno kaawco. Gee nuur-ak, dapal asaan nu naal kayco in pikirrico ¹⁹ ho nu icdo botol ta Iisa kaak kaay ka *Eglizdi. Ka seener gay, Egliz ŋaar zi ka Iisa, ho in ŋaar ko, zi okinji goyiyo ho kaasi in caari numiyo. Kar in ŋaar ko zi-ak maadiyo ar taat Buŋ rakiyo.

Muutuy ta Iisa in nooyinji

²⁰ Ku mat ko in Iisa Masi ho ku amil ko tak-tak min bilde ka kaawin ku duniiner. Kar maa di pey ku giniiy ar duniin-an tanŋko ho ku rakiy aade bilde ka kaawin ku duniiner-aku ? ²¹ Bilde ŋaar-ak kaawa aman : « Dakoŋ icenno maanna ! Dakoŋ nelendo maanna ! Ho dakoŋ wakenno tak-tak ! » ²² Gamin okinco kuuk nu bilditu-an, baaco yaa biren di. Gamin-ak, nuur ko bilde in gaanuun kuuk geen di imilig min do kayco. ²³ Ka seener, do pikirre ta gemor, gamin-an, nuur gin ilim dakina : nu abdiya Buŋ keeco, nu gaariy zinŋkico ar nu dalullay ho nu taa6iya zinŋkico. Kar sando, gamin-an bera galal ta zinŋkico di, yampa, nu gaaygigdo do unji ka Buŋdi.

3

¹ Kuŋ nooy ko in Iisa Masi. Pa-ak, zeedoŋ kuu bariye gamin kuuk asa min kuwa do wer kaak Iisa goyiyo, do meeday ta Buŋdi. ² Pakronco do gamin-anŋku, dakoŋ pakirenno do nuur kuuk goy keder. ³ Asaan do bi ka goye kaak do duniiner-an, ar ku mat in Iisa Masi, ho din gay,

goyiŋko kaak marbinto-ak, gee tal-gigdo misa, ƚaar cigil in ƚisa do unji ka Bunɗi. ⁴ Na ƚisa Masi ko berkon goye kaak marbinto-aka. Kar do wiktin taat ƚaa asiy bayne in *dar-jiney, kuŋ oki yaa bayne in ƚaara ho kuu aawin darjiney.

Goye ka awalle in ka diŋka

⁵ Do saan taar-an, imilon ƚin do gelbinko gamin kuuk samaanno ku duniiner. Gamin-ak, ƚuur ko aŋku : baaye ka munjam, gine ka gamin kuuk arro in kuuk *cawwaro, pikirre taat samaanno ho tamaanaw. (Kar tamaanaw gay, taar gin ar margi). ⁶ Gamin ƚuur-aŋ ko iya dapiŋko ta Bunɗi do ƚuur kuuk icdo kaawoy. ⁷ Awalle, kuŋ oki ic goye kaak ar kaŋco.

⁸ Kar diŋ gay rason ƚamin okiŋco kuuk samaanno. ƚuur ko : dapiŋko, nige ka adir ho motol. Rason ƚey nige kaak ku nigiy biŋkiko in Bun ho leesko taat amila gallo. ⁹ Dakoŋ raadenno benanniko asaan kuŋ rasig ko goyiŋko ka awalle in aadannay kuuk jookum-aŋku ¹⁰ ho diŋ ku ic goye ka marbinto ar gem kaak is kesuun taat marbinto. Kar Bun yaako gaayguwiŋko kuu are ƚaara gaay in gaayo. Paa kat, kuu ibiniŋ tak-tak Bun kaak kilgiyinte. ¹¹ In goye ka marbinto-ak, ginno ƚey *Yuudinna wala kuuk Yuudinnado, ginno gee kuuk *ɗukum selno wala kuuk bal ɗukume, ginno awraatinna wala masaakanna, ginno ɓerrina wala horrina. Naar kaak pakgig gee okiŋco-aŋ, ƚaar ƚisa Masi, ho ƚa goy do gelbin ka gee okiŋco kuuk aamin in ƚaara.

¹² Bun eliŋko ho ƚa dobiŋko a kuu gine geenji. Do saan taar-an, ginguwoŋ ƚamin kuuk kuuniy do geenji. Gamin-aŋ a kuu gine sellen do geemir, kuu tale amin-duwco, kuu icenno ziŋkiko, kuu ice subirraw ho kuu kuuniye dalullay.

¹³ Soson ziŋkiko. Ya rakki minninko kat gid in giji, saamiyoŋ benanniko ar kaak *Rabbin Bun saamiyiiko loko. ¹⁴ Do gamin okiŋco-aŋ, ele ka ziŋkar di paka, asaan ele-aŋ ko yaako ƚumiŋko tak-tak kuu gine ar zi ka gem rakki. ¹⁵ Aapiy taat ƚisa Masi iyiiiko yaa goye do gelbinko. Do aapiy taar-at ko, Bun kolinŋko, ku gintu ar zi rakki. Kar ƚey, ozilon Bun doo. ¹⁶ Kaaw taat ƚisa Masi gaariiko yaako goye do gelbinko in barkinuwti okintiti. In ibine okiŋji kaak ku gastu min do kaawoy-ata, taayguwoŋ ho bildiguwoŋ benanniko. Riyon riyin ku oziliikar in gelbin rakki ho in riyin okiŋco kuuk asa min Ruwwin ta Bunɗi. ¹⁷ Ay maan kaak ku rakiy kaawe ho gine, ginon in siŋ ku Rabbin ƚisa Masi, ho in siŋ kuŋji, delonji barkin do Tatte Bun.

Maman gee ku Bunɗi yaa obe ziŋkiko

¹⁸ Do kuŋ daadi, karmiyon midiyko ar ku karmiygiy Rabbin Bun.

¹⁹ Kuŋ miday oki, elguwoŋ daditko ho dakonco imilenno odina.

²⁰ Do kuŋ koogina, karmiyon aginiyko do ay maanna. Taar-at ko taat Bun rakiyo.

²¹ Do kuŋ aginay, dakon nigenno adat ku kooginko, pa gartico yaa yiime.

²²⁻²³ Do kuŋ ɓerrina, karmiyon geenko do ay maanna. Dakon ginenna riy do unco di a ƚuuko oziliŋko. Kar gay, ginonco riy in gelbin rakki ar ku gina riy do Rabbin Bun meenji. Dakon ginenna ar ku giniy do geemir di. Ampa-ak, ku gaara kadar ku karmiya Rabbin Bun. ²⁴ Diyoŋ do kayko kadar Rabbin Bun asaako berin haginko taat ƚa dummiytu do geenji. Tatkuwko kaak taɓ kaak ku giniiji riyo, ƚaar ƚisa Masi. ²⁵ Kar gem kaak gina

maan kaak samaanno gay, taaji peye do kaay asaan Buḅ erro gee.*

4

¹ Kar do kuḅ geeḅo ku Ɔerrinar gay, oboḅ Ɔerrinko samaane ar taat Buḅ rakiyo. Diyoḅ do kayko kadar kuḅ oki gin Tatkuwko kaak goy kuwa ka samaaner.

Taayiik ta ba aaro

² Oboḅ tirit do salaanko ho indiguwoḅ Buḅ inḅ oziliika. ³ Wiktin taat ku inda Buḅ, dakonni rawtenno. Indonḅ Buḅ a ḅaani pile botol taat nii gaarin kaawoy. Ampa-ak, nii gedire kaawe do bi ka maan kaak cigil awalle kaak Buḅ gintu inḅ Iisa Masi. Do bi ka maan kaak cigile-ak ko, ḅu obintu daḅaayin-aḅka. ⁴ Indondu Buḅ, naa gaarin kaaw-an waraḅ do geemir a ḅuu ibinin samaane, asaan Buḅ kat berduut riy-anta.

⁵ Inḅ gee kuuk ibanno Buḅ oki, goyoḅ inḅ ḅuura inḅ ilim taat asa min do Buḅdi. Ay wiktin taat Buḅ berikon di, kaawoḅo do bi ka Iisa Masi. ⁶ Buḅ yaako gaayinḅo kuu ibine telke do ay gemo ho kaawinko yaa gine gal ar yiime.

Ooy taat ba aaro

⁷ Sinḅe Tisik kaak ni jaawiy sawa yaako iyin kabarrer okintiti. Ni elgiga ho ḅa unḅe kaay inḅ nini do riy ta *Rabbiner inḅ gelbin rakki. ⁸ Nu ḅaamaakonḅa a kuu gase kabarrini ho gelbinko yaa weye. ⁹ Nu ḅaamaakonḅ inḅ sinḅe Onezim. Naar oki ginaat riy inḅ gelbin rakki ho ni elgiga. Naar min kaḅkon di. Ya ḅu otko, ḅuuko ose ay maan kaak kuuniy do werni.

¹⁰ Aristaark kaak goy do daḅaayner inḅ nunu ooyko dakina ho inḅ Maark oki kaak roḅ ka meerco ka takanḅ Barnabaas. Nu kaawkonḅ dak ko do bi ka Maark-aka. Ya ḅa Ɔaawko, oboḅ samaane. ¹¹ Iisa

kaak ḅu koliy pey Zustuus ooyko oki dakina. Min gee kuuk gina riy inḅ nunu do bi ka *Meennaw ta Buḅdi, ḅuur subba-aḅ di min *Yuudinna kuuk aamine. ḅu iskintu dakina. ¹² Epapraas oki ooyko dakina. Naar oki min kaḅkon di. Na gay riyor ka Iisa Masi ho ḅa peydo inde Buḅ do bi kaḅko inḅ gelbin rakki a kuu goye bombo, kuu maade do imaanko ho kuu ibine tam maan kaak Buḅ rakiyo. ¹³ Nu imilaakon ta adir kadar ḅa taafiya dakina do bi kaḅko ho do sinḅa kuuk do geeger ka Lawodiise inḅ ka Hiyerapoliis. ¹⁴ Royte Luk kaak daptoor inḅ Demaas oki berko ooyco.

¹⁵ Ooyoḅo do sinḅa ku Lawodiise, inḅ boote Nimpa ho do gee ku *Egliz kaak ḅumgiy do gerti. ¹⁶ Ya ku garkiyiit maktumne-anta, ḅaamon do Egliz ka Lawodiise, ḅuur oki yaa garkiyinti. Kar garkiyon oki taat ḅuuko ḅaame min Lawodiise. ¹⁷ Kar kaawonḅi do Arsip aman : « Pakar do riy taat Rabbin beriiḅin, kii ginin inḅ botilti. » ¹⁸ Nun meendu Pool kat siirig kaawin kuuk ba aar-aḅku : Dakonḅ rawtenno kadar nu goy do daḅaayner. Buḅ yaako barkiyinḅo. Nu ooyko dakina.

* 3:25 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

1 Tesalonisiyen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna kuuk goy do geeger ka Tesalonik. Geeger-ak do kid ka gee kuuk Yuudinnado. Menaw kuuk Pool gaarit Kabarre ta Gala do geeger-ak yaa nece ar suugin subba pa. Do menaw njuur-ak, Yuudinna kuuk goy do geeger-ak, daarin pocit kaawoy ho nu atkiga (Akt 17.1-10).

Kar ba aaro, Pool siircot maktumne-an asaan na raka pey gaaye do bildinji kaak na bildiigu do wiktin taat na goytu in njura. Na aaciyaw asaan in taabin taat nu taaɓiyiigu do bi ka imaanco oki, gamin dakina ɓaa samaane do werco. Na yeepaaco oki do kaawin kuuk nu inditu. Indinco-ak aman : daarin mataw ho Rabbin Iisa gay arig misa. Kar gee kuuk mata-an gay, maa yaaco ase? Kar ya Rabbin kat as kodok gay, njuu gine pey maa riyra?

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kuñ kuuk geenji ku Tatte Bunj ho *Rabbinte Iisa Masi. Bunj yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner

² Do bi kanjo okinjo, ni ozilaag Bunj doo ho ni rawitgikonno do salaaner. ³ Do unji ka Tatte Bunj, ni pakirgiy doo do imaanco in elinjo kaak naamaako ku giniy riy dakina ho ere kaak ku eriy *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki. ⁴ Gem

kol sinjay, ni iban kadar Bunj elgi-iko ho na doɓinjo kuu gine geenji.

⁵ Ka seener, wiktin taat ni iyikon Kabarre ta Gala-an, taar arro kaaw ta maalan di, asaan Ruwwin ta Bunji gaayiini, ni ibintu tam kadar kaawni ka seener. Ampa-ak Kabarre-at asko in gudurre. Kuñ maaniiko iban maman ni goyiy in kuñko ho ku talinti ni obiiko wero.

⁶ Kar kuñ gay iciig goyinni ho in ka Rabbin Iisa Masi, asaan in taaɓin taat gee taaɓiyiiko-an oki, ku obit samaane kaaw ta Bunji in galal. Galal-an taar asa min Ruwwin ta Bunji.

⁷ Paa kat, ku gaariy in goyinjo do gee ku Bunji okinjo kuuk do kid ka Maseduwaan in ka Akayi, maman njuur oki yaa goye.

⁸ Ampaa ko, do werko, kaaw ta Rabbin bal peye do kid ka Maseduwaan in ka Akayi di. Kar gay, gee kuuk goy do wer okinjo gas kabarre kadar ku aamin do Bunji. Ampa-ak, ya ni kaawaado pey biti sa ginaado maanna ⁹ asaan njuur maaniico osa maman ku obinti do werko, maman ku rasiig marginko ho ku newsitu abdiye Bunj kaak goy mento ho taɓ. ¹⁰ Ho nu osa pey maman kuu yoke Ronji Iisa. Bunj nooyiig Iisa min do muuti, na cooniig kuwa ho naa yeepe naate jilinte min dapinjo ta Bunji taat yaa paaye do kaaco ka gee kuuk bal aamine loci.

2

Riy taat Pool gintu Tesalonik

¹ Gem kol sinjay, kuñ maaniiko iban tam kadar asinni kaak ni astu do werko-an, naar maalanno. ² Ku iban kadar wiktin taat ni ɓaayiy kat talin werko, ni uc min geeger ka Pilip ho min gee ku geeger-ak, daarin taaɓiyinti dakina ho nu warinti ko ware. In taaɓin taat ni gastu-at oki, min ni ottu do werko, Bunj iskonti ni gaariikon Kabarrey ta Gala. ³ Ka seener gay,

* 1:1 'Silben': Na naar ko nu koliy oki Silaas.

ya ni taaya gee a ŋuu aamine dɔ Iisa, kaawni raadenno, gelbinni sa pondikdɔ ho ni ginno oki pikirre taat nii gale gemo. ⁴ Paadɔ, Buɲ tal ja ta aditni, kar kat ŋa doɓinti a nii gaare Kabarre ta Gala. Ampak, ni baraydɔ botol taat yaaco ale gala dɔ geemir, illa dɔ Buɲdi di. Naar kat ibingig gelbinni. ⁵ Ku iban tam kadar yiriy rakki ni bal kaawe kaawin ku pulus-pulus dɔ geemir ho ni balko ase tak-tak iɲ tamaanaw ta gurusdi. Buɲ kat saadinni. ⁶ Ni bal rake waan yaani ozile, wala kuɲko, wala gee ku pey. ⁷ Yampa, nin paliinna ku *Masi yelee, nec nii gine taat ni rakiy di. Kar gay, min ni astu dɔ werko, ni gin zɪɲkini dalullay ar daatik taat tala kaaco dɔ kooginti. ⁸ Iɲ ele kaak ni elgiiko dakin-aɲ, ni gaarkon Kabarre ta Gala taat asa min dɔ Buɲdi. Iɲ ele ŋaar-aɲ, ni ic kelimni aale loko ya waan indiini a nii bere zɪɲkini oki, dɔ bi kaɲko, ni poocaadɔ. ⁹ Gem kol siɲtay, pakiron ja dɔ riy taat rada ni gintu dɔ werko. Aando yiriyo, ni gina riy taat nii gase maan kaak nii okume. Paa kat, ni baltu goye ar gor taat ooma dɔ rakki minninko dɔ wiktin taat ni gaariiko Kabarre ta Gala taat asa min dɔ Buɲdi.

¹⁰ Ni goy goye kaak *cawar ho iɲ botiliy iɲ kuɲ gee kuuk aamine, yoo oorin sa, ni bal gine. Do taaran, kuɲ saadonna ho Buɲ oki tale. ¹¹ Ku iban kadar ay waan minninko, ni taayig ar tati taayiy kooginay. ¹² Ni taayinɲko, ni iskinɲko ho ni wakillo kadar goyinɲko yaa kuuniye ar kaak Buɲ rakiyo. Naar ko kolinɲko kuu unje dɔ Meennuwiy ho dɔ *darjiney.

¹³ Ni ozilaag Buɲ doo asaan wiktin taat ni gaariiko kaawoy, ku cokiya ho ku obta. Ku bal obinti ar kaaw ta gemor di, ku obit ar kaaw

ta Buɲdi. Ka seener, taar kaaw ta Buɲdi ho dɔ kuɲ kuuk aamine, ta gina riy dɔ gelbinko. ¹⁴ Gem kol siɲtay, gee ibiniiko kadar kaawat gina riy dɔ gelbinko, asaan kuɲ maaniiko oki aad min botol ta *Eglizna ku Buɲdi kuuk goy dɔ kid ka Zuude. Gee ku Eglizna-ak, ŋuur aamin dɔ Iisa Masi ho *Yuudinna taabiyyig dakina. Kar kuɲko oki, gee ku maaniiko taabiyyinɲko dakina. ¹⁵ Aginiyco ku Yuudinnar kuuk taabiyyig gee-ak deeyig nabiinna kuuk awalle. Goytu kee, pey daarin deeyig *Rabbin Iisa. Pey wiktin tante astu, daarin asinte taabay oki. Ansi-ak, ŋu nigaag adiy ka Buɲdi ho ŋu kuuniya adin ku gee okinco,* ¹⁶ asaan ŋu todaani gaare kaaw ta Buɲdi dɔ gee kuuk Yuudinnado a ŋuu gase jile. Ansi-ak, zunuubinnico gaaya gaayen di nam ŋu nectu dɔ werco. Ampa-ak, dapiɲko ta Buɲdi paayco ko kaaco.

Pool raka yeepe Tesalonik

¹⁷ Gem kol siɲtay, min gi totirtu, ni deet serek, kar gay kelimni goy iɲ kuɲkon di. Ni gin niyin tak-tak taat ni ɓaa pey talinɲko. Naar-ak ko, ni zeediy a illa niiko ɓaawe. ¹⁸ Ni raka yeepe nam nii ote dɔ werko. Nun meendu Pool gec deele a naa ɓaawe, kar *Seetanne gay todinti botol. ¹⁹ Ni rakiy pey ɓaa talinɲko-ak, asaan ni eriig Rabbinte Iisa iɲ galal dɔ saan tanɲko, ho wiktin taat ŋaa yeepe, nii jaale kayni kuwa ho nii gase haginni dɔ unji ar taat ŋu beriy dɔ gee kuuk nosire. ²⁰ Ka seener, dɔ saan tanɲkon ko, ni jaaliy kayni kuwa ho ni aaciyiy dakina.

3

¹ Do bi ŋaar-ak ko, ni bal gedire pey nii goye bal kabarriko. Paa ko, ni ictu niyin taat ni daktu keetini dɔ geeger ka Aten, ² ho siɲte Timote gay, ni ŋaamiikonɲa.

* 2:15 'ŋu kuuniyutu adin ku gee okinco': Pool oki Yuudinɲe. Ŋa kaawdɔ dɔ bi ka Yuudinnar okinco. Ŋa kaawa dɔ ŋuur kuuk todaaco gaare kaaw ta Buɲdi dɔ gee kuuk Yuudinnado.

Njaar gina riy do Bunđi ta gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi. Ni naamiikon ga-ak a njaako denriŋko ho njaako iskiŋko do imaanko. ³ Paa kat, yoo waanna rasiit do botiliy do taabin taat gasiŋko-anta. Asaan kuŋ maaniiko oki iban kadar taabin ar taar-an yaate ase. ⁴ Wiktin taat ni goyiy in kuŋko, ni kaawkon dak ko biti. Kuŋ maaniiko tal in odinko kadar kaaw-an as do werti. ⁵ Do saan taar-at ko, min nu bal gedire pey yoke kabarriko, nu naamiig Timote a njaay iye kabarre ta imaanko, asaan nu gin kolaw a wal *Seetanne gecinŋko ho ku rasit imaan. Ya ku rasta-ak gay, riy taat ni gintu do werko-an uc usu.

⁶ Din di Timote yeepinti min do werko ho kabarre taat nja iyintian gala. Nja kaawinti do bi ka imaanko, do ele kaak ku elgiy zinjiko ho nja kaawinti a ku pakira samaane loni ho ku raka pey njaame in nini ar taat nini oki rakiyo. ⁷ Ansii ko, gem kol sintay, in taabin taat ni aawiyo ho in pooce kaak gee poočiini oki, kabarre taat a ku goy in imaanko berinti gudurre. ⁸ Din, goye ka duniiner gininti gala asaan ni dor kadar imaanko taat do *Rabbiner, ku obit bombo. ⁹ Ni ibanno maman nii gedire dele barkin do Bunđi do bi kanŋko ho galal okintiti taat ni aawiy do unji ka Bunđi do bi kanŋko. ¹⁰ Aando yiriyo, ni inda Bun in gelbin rakki a njaani pile botol gi baayiy dak njaame ho niiko bildinŋko a imaanko yaa 6aa in unti.

¹¹ Ni inda Tatte Bun in Rabbinte Iisa Masi yaani pile botol taat niiko 6aawe. ¹² Rabbin Iisa yaako gaayinŋko a ele kaak kuu elgiy zinjiko ho ku eliy gee okinŋo yaa 6aa in unji. Ni raka a kuu ele zinjiko ar kaak nin elgiiko. ¹³ Bun yaako denriŋko do imaanko. Ampaa kat, do wiktin taat Rabbinte Iisa yaa yeepe in geenji okinŋo*, kuu gine

*cawar ho bal oorŋe do unji ka Tatte Bun.

4

Goye kaak Bun rakiyo

¹ Ba aaro, gem kol sintay, ni taayaako ho ni indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi a kuu zeede kuu 6aa in unko ar kaak ku bilditu baani awalle. Ku bilde maman kuu goye goye kaak Bun rakiyo, ho din gay, ku icig ko goye njaar-aka. Njaar-ak, 6aan in unko. ² Taayik taar-an asa min do Rabbinte Iisa Masi ho ku ibingit ko min awalle. ³ Taat Bun rakiy-at, a kuu goye *cawar do unji ho kuu goye godom min 6aaye ka munjam. ⁴ Nu kaawaako okinŋko, ay gem di yaa gedire do zinjay. Ampaa kat, kuu goye in horoomine, cawar do unji ka Bunđi. ⁵ Dakon gineno ar gee kuuk ibanno Bun. Gee njuur-ak, galal ta zinjiko njaamaag nu giniy gamin kuuk jookumo. ⁶ Ya gem kaak gina ampa-ak, nja nigaag adiy ka sinji ho nja taraaga. Njaar-ak, dakon gineno pa. Ni kaawkon ho ho ni mininŋo tak-tak do bi njaaranjka, asaan gee kuuk gina ansi-ak, dapinŋko ta Bunđi yaa paaye kaaco. ⁷ Ka seener gay, Bun dakinte kollo do goye kaak cawarro. Nja kolinte do goye kaak cawar do unji. ⁸ Njaar-ak, gem kaak pooaat kaaw-anta, nja pooado kaaw ta gemor di, nja pooaat kaaw ta meenji Bun kaak beraako Ruwwiney.

⁹ Gem kol sintay, ni ginno pey kaaw taat niiko siire do bi ka ele ka zinjiko. Asaan kuŋ maaniiko, Bun meenji bildinŋko maman kuu ele benanniko. ¹⁰ Ku elgig gee ku Bunđi okinŋo kuuk goy do kidin ku Maseduwaan. Gem kol sintay, ni taayaako, zeedon pey kuu ele zinjiko gaay in gaayo ¹¹ ho kuu goye do aapiyer bal kaawo. Talon riy ta maaniikon di ho ginon riy in

* 3:13 'geenji okinŋo': Njuur dubal ku Bunđi in njuur kuuk aamin in sin ku Iisa oki.

tiŋgiko ar kaak ni kaawiiko. ¹² Paa kat, ku ociydo do geemir ho goyiŋko yaa gine samaane do uŋco ka gee kuuk bal aamine misa inŋ Iisa Masi.

Yeepe ka Rabbiner

¹³ Gem kol siŋtay, ni raka kuu ibiniŋ maan kaak yaaco ase do gee kuuk aamine ho mate. Ansii kat, ku goyiyo do aminda ar gee kuuk haraydo a ŋuu nooye min do muuti. ¹⁴ Gi aamin kadar Iisa mate ho Buŋ nooyig min do muuti. Ampaa ko, ŋuur kuuk aamin inŋ Iisa ho mate, gi aamin kadar Buŋ yaa nooyiŋco ho ŋaa numiŋco inŋ ŋaara.

¹⁵ Ka seener, ni kaawaako kaaw taat *Rabbin meenji kaawtu a : ginte kuuk goy mento do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, gi ogiraacodo do ŋuur kuuk mat ko. ¹⁶ Gee yaa dore maan kaak gaara yeepe ka Iisa Masi, inŋ gaay ta tatkaw ka *ɗubal ku Buŋdi ho inŋ ale ka perner ta Buŋdi. Do wiktin taar-at, meenji Rabbin Iisa Masi yaa paaye min kuwa, ho ŋuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate-ak yaa nooye awalle. ¹⁷ Kar ba aaro, ginte kuuk goy misa mento gay, Buŋ yaate cooninte sawa inŋ ŋuura do ucar a gii ŋaame inŋ Rabbin Iisa kuwa ka samaaner. Ansii ko, gii goye doo inŋ ŋaara. ¹⁸ Ŋaar-ak, iskiŋuwonŋ ziŋkiko inŋ kaawin-anju.

5

¹ Gem kol siŋtay, do bi ka wiktiner inŋ yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, ni ginno pey kaaw taat ni-iko siire. ² Asaan kuŋ maaniiko iban tam kadar yiriy ta Rabbiner, taar yaa ase ar kokin ka aandor. ³ Yiriy-at yaa ase do wiktin taat gee kaawa aman : « Hay, aapiy as kat do darrer ho barjaalin sa ginno pey ! » Kar do wiktin taar-at di, tala kar omaayin di galco do kayco ar daatik taat enaw do weenti ho wer kaak ŋuu imile kayco sa ginno.

⁴ Gem kol siŋtay, gee kuuk goy do gondikor, yiriy ta Rabbiner yaaco soke yooma. Kar kuŋ gay arro gee ŋuur-aku. ⁵ Asaan, okiŋko, ku goy do portikaw ho ku gina gamin kuuk kuuniya yiriyo. Yampa, gi goydo do gondikor ho gi ginno gamin kuuk kuuniya aando di. ⁶ Do taar-at ko, dakinte weyenno ar ŋuura. Kar gay, goyinte mento ho gedirinte do ziŋkite. ⁷ Asaan gee kuuk weyaw, ŋuur weya inŋ aando, ho gee kuuk sakriyaw sa, ŋuur sakriya inŋ aando. ⁸ Kar ginte, gee ku portikaw gay, gii gedire do ziŋkite. Imaan inŋ ele yaate gooyinte ar saapine do ziŋkite ho ere kaak gii ere jile yaate gooyinte ar jakumne ta taasinkar do kayte.* ⁹ Gii gine ampa-ak, asaan Buŋ balinte do binte a ŋaate taa biyinte inŋ dapiŋkoy. Kar gay, ŋa do binte a gii gase jile inŋ Rabbiner Iisa Masi. ¹⁰ Ŋaar kat mat do bi kante. Paa ko, ya gi mate wala gi goy mento sa, yiriy taat ŋaa yeepe-ak, gii goye sawa inŋ ŋaara. ¹¹ Ŋaar-ak, iskiŋuwonŋ ho denjiŋuwonŋ ziŋkiko do imaanko ar kaak ku giŋgiyo.

Taayiika inŋ ooy ta ba aaro

¹² Gem kol siŋtay, ni raka kuu karmiyiŋ gay riyor ku Buŋdi kuuk gina riy inŋ kuŋko. Asaan gee ŋuur-ak, Rabbin kat leeyig a ŋuu tale kaako ho ŋuuko taayiŋko. ¹³ Do bi ka riy taat ŋu giniyo, elguwonŋu ho berguwonŋo horoomin dakina. Kar kuŋ gay, dakonŋ gidenna benanniko.

¹⁴ Gem kol siŋtay, nu kaawaako : leesonco do gee kuuk zegilay, iskonŋ gee kuuk yiimit gartico, sosonŋ gee kuuk ginno gudurre† ho iconŋ subirraw inŋ gee okiŋco. ¹⁵ Yaman, goyonŋ godom, ya rakki minninko niŋjin, dakiy yeeppenno. Kar gay, giŋguwonŋ sellen benanniko ho do

* 5:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.17. † 5:14 'gee kuuk ginno gudurre' : Anne-anŋ raka kaawe do bi ka gee kuuk gudurrico wala imaanco sooda.

gee okiŋco. ¹⁶ Goyonɗo doo in galal.

¹⁷ Indiguwoŋ Buɗ, dakoŋ peyenno.

¹⁸ Ozilonɗo Buɗ do ay maanna. Njuur-aŋ ko gamin kuuk Buɗ rakiy kuu gine do goyiŋko kaak in Iisa Masi.

¹⁹ Ya Ruwwin ta Buɗdi gina riyti do gelbinko, dakonti todenno.

²⁰ Ya Buɗ kaawko in biŋka ku nabiinnar, dakoŋ pociŋcodo kaawinco. ²¹ Kar gay, ibinoŋ ja baaco ta gamin-aŋ okiŋco, kar

kat, kuu obe njuur kuuk samaane.

²² Cimoŋ kayko min ay maan kaak samaanno.

²³ Meenji Buɗ ka aapiyer yaako giniŋko kuu kuuniye *cawar do goyiŋko okiŋji. Paa kat, ruwwinko, kelimko ho ziŋkiko yaa goyeŋ ko paa di okiŋco bal oorne nam yiriy ta yeepiŋji ka *Rabbinte Iisa Masi.

²⁴ Naar kaak kolinɗo-ak, kaawoy rakki di, ho ka seener, naa necin taat na kaawtu.

²⁵ Gem kol siŋtay, indonni Buɗ oki.

²⁶ Ooyonco do siŋta dakina in gine ka cuud ar siŋta kuuk tacco rakki.

²⁷ In siŋ ku Rabbiner, nu kaawaako : garkiyon maktumnean do uŋco ka siŋta okiŋco.

²⁸ Buɗ yaako barkiyiŋko in barkin ta Rabbinte Iisa Masi ! Nu ooyko dakina.

2 Tesalonisiyen Maktumne ta seerɩŋkar taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne ta seerɩŋkar-an do kretiyenna ku Tesalonik. Pool deelaag kaawin daariɩ kuuk na siirtu do maktumne taat awalle. Na siiriico-ak, asaan nu barjile do bi ka yeepe ka Iisa. Daariɩ kaawa a na yeep ko, daariɩ gay a na gaay ko yeepe ho nu rasit riyco a nuu yokinji ja. Pool kaawaaco a nuu ice subirraw do gamin kuuk yaa ase neginda. Ya nu yokaag Iisa ho na yeepdo kodok oki, nuu rasaatdo riyco. Nu tale goyiɩco kaak 6aa in unji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kuɩ kuuk geenji ku Tatte Buɩ ho ku *Rabbinte Iisa Masi. ² Tatte Buɩ ho Rabbin Iisa Masi yaako barkiyiɩko ho yaako iye aapiye.

Pool iskaag kretiyenna ku Tesalonik

³ Gem kol siɩtay, illa ni ozila Buɩ doo do bi kanjo. Ozilinni-ak do botiliy di, asaan imaanko sinja in unti ho ele ka zinikiko sa gaaya gaayen di. ⁴ Do saan taar-an, galni ni kaawiy do bi kanjo do Eglizna ku Buɩdi. Asaan in taabin taat nu taabiyyiiko ho in goyiɩko kaak rad-ak oki, ku ic subirraw ho ku ob tirit do imaanko.

⁵ Taar-an gaara kadar Buɩ dukuma seriin in botilti. Asaan in taabin taat nu taabiyyiiko do bi ka Meennuwiyy-at oki, Buɩ yaako gininjo sellen kuu ture unje do

Meennuwiyy-ata. ⁶ Ka seener gay, Buɩ dukuma seriin in botilti : naaco peyin do kayco do nuur kuuk taabiyaako. ⁷ Kar kuɩ kuuk taabiyyaw-an gay, kuu jammiiye in nini oki do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe min kuwa in dubilji. Dubilji-ak, nuur gin gudurre ⁸ ho nuu ase in naara do portikaw taat ar ak taat oba bilim-bilim. Naa taabiyyiɩco nuur kuuk ibingigdo Buɩ ho kuuk karmiygitdo Kabarre ta Gala ta Rabbinte Iisa Masi. ⁹ Gee nuur-ak, haginco ta taabiner, taar gaasaado tak-tak. Nu goye serek min do Rabbinte ho min do gudurre taat gaara *darjiney. ¹⁰ Wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, yiriy taar-at, geenji yaa jaalin sinji kuwa ho gee okinjo kuuk aamin in naara yaa ozilinji dakina. Kuɩ sa yaa goye in gee nuur-aku, asaan ku aamin do kaaw taat ni gaariiko.

¹¹ Do saan taar-an ko, ni indiy Buɩ doo do bi kanjo. Ni indaaga a naako gaayinjo a ku tur goye kaak na kolinjo do unji-aka. Ni indaag pey Buɩ, in gudurrey, naako gaayinjo kuu gine gamin kuuk sellen kuuk ku rakiy gine, ho riy taat ku gingiy do bi ka imaanko oki yaa kuuniye samaan tak-tak. ¹² Ampaa kat, do bi kanjo, nuu jaalin sinj ku Rabbinte Iisa kuwa, ho do bi kanji, nuu jaalin sinj ku maaniiko oki. Okinjo-an asa min barkin ta Buɩte ho in ta Rabbinte Iisa Masi.

2

Gamin kuuk yaa ogire do yeepe ka Iisa

¹ Gem kol siɩtay, nu rakaako kaawe do bi ka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe ho man Buɩ yaate numinte in naara. ² Ampaa ko, ya waan kaawaako a yiriy ta *Rabbiner taar as ko, dakon barjilenno kodok di. Ya waan

* 1:1 Silben : Na naar ko nu koliiy oki Silaas.

kaawaako ar ɲa gin kaaw taat asa min do Buɲdi wala min loni, wala ɲa as in maktumne do pisinji ar ɲa nin ko berjita oki, dakon ginenna kolaw. ³ Dakon raseno zinƙiko ɲuuko jaginjo in ay maanna. Yiriy rakki yaa ase taat gee ku duniiner yaa pociɲ Buɲ tak-tak ho Gay nige duniiner yaa gaare ziy, ɲaar kaak Buɲ dukumji ko seriine. Nu kaawaako, ya gamin-aɲ bal ase, yiriy ta Rabbine asaado misa. ⁴ Gem ɲaar-ak adine. ɲaa jaale ziy a ɲaar di tatik min gamin okiɲco kuuk gee ku duniiner koliy Buɲ ho kuuk ɲu abdiyio nam meenji oki baay unje do *ger ka Buɲdi ho ɲaa kaawe a ɲaar kat Buɲ.

⁵ Ku rawte ga ? Wiktin taat nu goyiy in kuɲko-ak, nu kaawgiko do bi ɲaar-aɲka. ⁶ Kar diɲ gay, kuɲ ibingig maan kaak toɲaaji bayne do Gay nige duniiner-aka. ɲa yoka wiktiney yaa ase. ⁷ Kar diɲ gay, riyoy taat samaanno tees ko in cigile do duniiner. Kar ɲa yoka wiktin taat ɲaar kaak toɲaaji yaaji pile botol. ⁸ Do wiktin taar-at, Gay nige duniiner-ak yaa bayne waraɲ. Kar ya Rabbin Iisa yeepe, ɲaa idiɲji in ceere ka *darjiney, ho ɲaa aayin yarap in us kaak amila min do biy. ⁹ Min Gay nige duniiner-ak goy misa do duniiner, ɲaa gine riy in gudurre ta *Seetanner. ɲaa gale gee in ay maan kaak ajbay ho kaak gaara gudurrey. ¹⁰ ɲaa jagin in ay maan kaak jookumo, ɲuur kuuk baa do rawtiɲco. ɲu baay rawte-ak, asaan ɲu bal obin seen taat zer yaa jilinco ho ɲu bal elinti. ¹¹ Paa ko, Buɲ yaako ɲaame gudurre taat yaa newsin pikirrico a ɲuu obe tirit do raadindi. ¹² Ampa-ak, okiɲco, Buɲ yaako dukume seriine, ɲuur kuuk bal aamine do seener ho do galilco, ɲu giniiy gamin kuuk in botilcodo.

Pool kaawaaco a ɲuu goye bombo

¹³ Gem kol siɲtay, Buɲ elgiiko dakina. Illa nii ozile Buɲ doo do bi kanjo, asaan ɲa doɲinjo min do teesindi a kuu gase jile. Ku gasiig jile ɲaar-ak, asaan Buɲ gininjo *cawar in Ruwwiney ho in imaanko taat ku aamintu do seeney. ¹⁴ Do jile ɲaar-aɲ ko, ɲa kolinjo in Kabarre ta Gala taat ni gaariiko. Paa ko, kuu gasin haginko ta *darjin ta Rabbinte Iisa Masi. ¹⁵ Do saan taar-an, gem kol siɲtay, goyon bombo. Obon samaane bilde kaak ni bildinjo in binjini, wala in makaatamna kuuk ni ɲaamiiko. ¹⁶ Tatte Buɲ elinte ho in barkin tanji, ɲa berte maan kaak iskaate doo ho in ere kaak gi eriy in galal. Ni indaaga ho ni inda oki meenji Rabbinte Iisa Masi ¹⁷ yaako iskinjo ho yaako bere gudurre kuu gine sellinjaw in ay kaaw taat ku kaawiyo ho in ay riy taat ku giniyo.

3

Pool raka a ɲuuco inde Buɲ

¹ Ba aaro, gem kol siɲtay, nu raka a kuuni inde Buɲ. Indonja a kaaw ta *Rabbiner yaa totire kodok ho gee yaa karmiyinti ar kuɲ karmiyiita. ² Indonjo oki Buɲ a ɲaani imile min pise ka gee kuuk jookumo ho motilay. Asaan ka seener, min gee okiɲco kuuk cokiyit Kabarre ta Gala-an, sando goy di kuuk bal aamine. ³ Kar gay, Rabbin, ɲaar kaawoy rakki di. ɲaako bere gudurre ho ɲaako gooyinjo min do *Seetanner. ⁴ Rabbin diyit do gelbinni a niiko amniyinjo kadar ku icig taaye kaak ni taayiiko, ho neginda oki, kuu ginguwe ampa. ⁵ Ni inda Rabbin yaako gaare a Buɲ elgiiko dakina ho ɲaako gaayinjo kuu ice subirraw ar meenji Iisa Masi ictu.

Pool leesaaco do zegiliydi

⁶ Gem kol siɲtay, ni kaawaako in siɲ ku Rabbin Iisa Masi, goyon serek min siɲta okiɲco kuuk gina

zegel ho aadgigdo bilde kaak ni bildinjo. ⁷ Kuɗ maaniiko oki iban maman kuu gedire ice goyinni. Asaan do wiktin taat ni goyiy in kuɗko-ak, nin zegilaydo ⁸ ho ni bal goye do baa ta waanna nii tee maalan di. Kar gay, ni taaɓiye aando yiriyo, ni gina riy in soriyani. Paa kat, ni baltu oome yoo waan minninko. ⁹ Ka seener, ni gin botol taat zer kuuni gaaye. Kar gay, ni gintu pa-ak, ni rakaako gaare maman kuu ice goyinni. ¹⁰ Asaan do wiktin taat ni goyiy in kuɗko-ak, ni taayinjo aman : « Gem kaak pooce gine riy-ak, illa ɗaa pooce tee oki. »

¹¹ Sando, ni dor ɗu kaawa kadar minninko, gee daarin zegilay ho riyco a illa ɗuu saalenjo ko caram-caram do gamin ku geemir di. ¹² Do gee ɗuur-aku, ni kaawaaco ho ni taayaagu in sinjo ku Rabbin Iisa Masi a ɗuu gine riy bal kaawo, ɗuu tee tee ka soriy ta maaniico.

¹³ Kar kuɗ sinjo gay, ginonjo sellenjo ho dakonjo rawenno tak-tak. ¹⁴ Ya waan karmiygitdo kaawni taat do maktumne-anta, gaaronjo do gee okinjo ho dakonjo rakenno jamuwiy tak-tak. Paa kat, sokaɗ yaa deenji. ¹⁵ Kar gay, dakonjo talinjidjo ar adine, leesonji ar sinjo.

Ooy ta ba aaro

¹⁶ Rabbin, ɗaa goye in kuɗko okinjo. ɗaar kaak iya aapiye do geemir, meenji yaako iyin loko oki do ay wiktine ho do ay riy taat ku giniyo. ¹⁷ Ooy-an, nun meendu Pool kat siirit in pisindu. ɗaar-anjo ko maan kaak gaara kadar maktumne-an asa min lotu. Ampaa ko, nu siirgiy do ay maktumner. ¹⁸ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kuɗko okinjo. Nu ooyko dakina.

1 Timote Maktumne ta awalle taat Pool siiriiji do Timote Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Timote. Timote, naar yaaco Yu-udiŋca ho ta aamin do Iisa Masi. Taar ko taayig do imaan. Kar tacco gay Grekiŋce. Timote aamin do Iisa Masi ho do martuwiy ta Pool, werin daariŋ, Timote oki gaayaaga. Kar ba aar gay, na gaarji riy dakina. Riy-at ko taat kretienna leeyiy gamin ku Eglizdi in botilco. Kar daariŋ gay bera bilde kaak in botiliido. Do saan taar-an ko, Pool taayaagu a: illa njuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner, njuu peyenno min riy ta gaare Kabarre ta Gala, njuu indiguwe Buŋ sawa ho njuu doŋe agindaw kuuk ta6.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in izinne ta Buŋ kaak jilaate ho ta *Rabbinte Iisa Masi, naar ko gi eriy in amaanne.

² Nu siiraat lociŋ do kin Timote. In imaanji taat do Iisa Masi, kin ar rondu kaak ta6. Tatte Buŋ ho in Rabbinte Iisa Masi, njuun barkiye, njuu tale aminduwiŋ ho njuun iye aapiye.

Taayik ta Pool do bi ka gay raadindi

³ Do wiktin taat nu 6aay Masedowaan-ak, nu taayiiciŋ a kii goye do geeger ka Epeez di. Paa kat, kiico tode do gee daariŋ kuuk bilda gee in bilde kaak arro in imaan ta ta6. ⁴ Kiico kaawe a njuu rasiŋ maliyin kuuk aginiyco imiliy min do kayco di ho in ose ka siŋ ku tambaaco taat lidiib-ata. Njuur-ak iya meelo. Nju nnumno

in maan kaak Buŋ rakiy gine. Maanna-ak gem gasiiga-ak, illa ya na aamin do Iisa Masi. ⁵ Taaye kaak nu taayiiciŋ-an, nu raka a njuu ele ziŋkico in ele kaak asa min gelbin ka *cawar, min pikirre taat samaane ho min imaan taat ta6. ⁶ Gee-ak jag min botol taat samaan-anta ho in meel taat bal baati di, nju ictu botol ta pey. ⁷ Nu gina ziŋkico ar nju agindaw ku *gaanuun ka Buŋdi. Nju bilda gee ar njuur kat ibingig gaanuun, kar sando, njuur maaniico oki ibingitdo baat ta kaawco ho bilde kaak nju bildi in niyinco.

⁸ Gi iban kadar gaanuun kaak Buŋ diytu, naar samaane ya gi aadaag in botiliy. ⁹ Illa kuu diye do kayko kadar Buŋ bal diyiŋ gaanuun do gee kuuk sellen, na diyiŋ do njuur kuuk pocc kaaw ta Buŋdi, do kuuk adiney ku Buŋdi, do kuuk motilay ho do kuuk jookumo. Buŋ diyiŋ gaanuun do njuur kuuk karmiyigido, do kuuk nigaag gamin ku Buŋdi, do kuuk diyaag aginiyco ho do kuuk diya gee. ¹⁰ Na diyiŋ do njuur kuuk 6aaya munjam, do miday kuuk bariya ziŋkico ho daad oki kuuk gina pa, do gee kuuk taajira 6errina, do gay raadindi, ho do njuur kuuk looga bal botol. Na diyiŋ do njuur okiŋco kuuk gina gamin kuuk jookumo kuuk arro bilde kaak ta6. ¹¹ Bilde-an, gi gasig min do Kabarre ta Gala. Buŋ kaak goy in *darjiney kat berduut Kabarre taat Gal aale-anta.

Pool ozilaag Iisa Masi

¹² Nu ozilaag *Rabbinte Iisa Masi asaan na talintu ar gem kaak tur gine riyoy ho na berdu gudurre taat naaji gininti. ¹³ Zer awalle, nu nig bir in naara, nu taabiyyig geenji ho nu warga. Kar Buŋ gay tal aminduwir, asaan nu bal aamine misa do Iisa Masi ho nu ibanno maan kaak nu giniyo. ¹⁴ Rabbinte paayduut barkiney dakin aale in imaan taat na diyiidu do gelbner

ho in ele kaak ɲa beriidu. Nu gasiig gamin kuuk seer-aɲ asaan nu num in Iisa Masi. ¹⁵ Ka seener, Iisa Masi as do duniiner a ɲaa jilin gee kuuk jookumo. Kaaw-at nec gee okiŋco yaa obin bombo. Kar min gee kuuk jookum-ak, nun gay jookum pakgig serek. ¹⁶ Kar gay, Buɲ tal aminduwir. ɲa taltu pa-ak asaan ɲa raka kadar in nunu kaak jookum pakgig gee okiŋco-aɲ ko, Iisa Masi yaa gaare subirruwiɲ ok-intiti do gee kuuk yaa aamine loci ho kuuk yaa gase goye ka gaasdo. In subirraw taat Buɲ ictu in nun kaak jookum pakgig gee okiŋco-aɲ, ɲuu ibine kadar ɲaaco saamiye loco oki.

¹⁷ Do Sultan kaak keeji di Buɲ, kaak ginno teesiɲji wala gaasiɲji, kaak matdo, kaak gee talgigdo, loci ko horoomine in *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

¹⁸ Gem kol ronji Timote, bilde kaak nu bildiicin-aɲ aada kaawin kuuk nabiinna kaawtu awalle do bi kanji. Kaawin-aɲ yaan bere gudurre kii gine riy taat Buɲ beriji ar ki taasiɲa taasiɲka taat ta. ¹⁹ Do taasiɲkar, obit imaanjin bombo ho taasan in pikirre taat samaane Buɲ rakiyo. Gee daarin pood icin pikirre taar-ata, paa ko, ɲu nigii imaanco tak-tak. ²⁰ Min do gee-ak, goy Himene* in Alekzandir†. Nu berig do pise ka Seetanner‡, paa kat, ɲuu diye do kayco kadar ɲu gediraa do nige binjico in Buɲ.

2

Taayika do bi ka salaaner

¹ Min gamin okiŋco, maan kaak awalle nu rakiy gee yaa gine-ak a ɲuu indiguwe Buɲ do gee okiŋco, ɲuoco salkiyuwe in loklikiŋco ho ɲuu ozilguwiɲji do bi kanco.

² Salkiyuwon do sultinniidi ho do ɲuur okiŋco kuuk hokumiyaw. Paa kat, gii goye in aapiye, bal kaawo, ho do ay maanna, gii gaare in goyinte kadar gi karmiya Buɲ ho gii goye sellen do unco ka geemir oki. ³ ɲaar-aɲ ko maan kaak sellen ho kaak samaane do unji ka Buɲ kaak jilaate. ⁴ ɲa raka a gee okiŋco yaa gase jile ho ɲuu ibinin seeney. ⁵ Ka seener, Buɲ, ɲaar rakki di ho gem rakki di goy datik ta Buɲ in gee. Gem-ak, ɲaar ko Iisa Masi. ⁶ ɲaar kaak ber ziy *satkine a ɲaa jilin gee okiŋco. ɲaar-aɲ ko maan kaak as do wiktiney kaak gaara kadar Buɲ raka jile gee. ⁷ Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ diyintu gay gaare kaawor ho *paliine. Nu raaddo, nu kaawa seene. ɲa diyintu a naa bildin gee kuuk Yuudinnado do bi ka imaan taat do Buɲdi ho do seeney.

Maman miday in daadi yaa goye do unji ka Buɲdi

⁸ Ampa-ak, do ay wero, nu raka miday yaa salkiyuwe, ɲuu jaalguwe pisiŋco* in gelbin kaak cawar†, wala dapiŋko wala meelo.

⁹ Nu raka oki a daadi yaa isguwe kesuun taat kuuniye do unji ka Buɲdi ho taat icaado odin ku midir. Nu siyaado zinjico in dee ka duruwco kaak arro. ɲu isguwenno daabne do zinjico, wala duura, wala kesuun taat kaalin aale. ¹⁰ Kar gay, ɲuu gaarguwe samaanuwco in gamin kuuk samaane ɲu gingiyo kuuk tur do daad kuuk karmiya Buɲ. ¹¹ Do wiktin ta bildindi, daad yaa goyguwe in bugumco di ho ɲuu cokiyuwe in karaamine. ¹² Nu balco bere izinne do daatir taat ɲuu bilde miday wal ɲuu goye kaaco. Kar gay, illa ɲuu goye in bugumco

* 1:20 Wer ka gase kaawor do 2 Timote 2.17.

† 1:20 Wer ka gase kaawor do 2 Timote 4.14.

‡ 1:20 Wer ka gase kaawor do 1 Korentiyen 5.5.

* 2:8 'jaalguwe pisiŋco' : Ya Yuudinna

salkiyaw, ɲu jaala pisiŋco. † 2:8 Wer ka gase kaawor do Soom 134.2, Lamantasiyon 2.19.

di. ¹³ Nu kaawiy pa-ak asaan Bun kilgiyig ja Aadum, kar kat astu Hawwa. ¹⁴ Kar pey Aadum bal rase ziy *Seetanne yaaji unje berkile, kar daatik kat ras ziti, Seetanne unjiitit berkile ho ta nigtu do unji ka Bunji. ¹⁵ Inj taar-at ko, daatko-at yaa gase jile inj weenti. Kar daad okinco gay yaa gase jile-ak ya nu ob tirit do imaanco, do elinco, ho do goyinco kaak *cawar ho kaak tur do unji ka Bunji.

3

Agindaw ku Eglizdi

¹ Kaaw taat naako kaawe-an nec kuu obin bombo : Ya gem kaak raka goye tatkaw ka *Eglizdi, na do6 riy taat samaane. ² Tatkaw ka Eglizdi-ak yaa kuuniye gem kaak ginno maan kaak nuuji diye kaawo. Naa kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Naa kuuniye gem kaak gedirco do zinjay ho kaak pikirrey inj goyinji kuuniye do unji ka Bunji. Naa kuuniye pey gem kaak oba marti ho kaak gedar bilde gee. ³ Na kuuniyaado gem kaak sakriyaw ho kaak adiy tongo. Kar gay, naa gine dalulle ho oola. Na kuuniyaado gem kaak yaa talenno gurus. ⁴ Inj horoomin taat kuuniye do tatkaw-aka, na gedirji do geriy ho kooginay sa karmiyaaga. ⁵ Ya gem kaak balji gedire do geriy ka meenji-ak, maman naa tale do kaay ka Egliz ka Bunji ? ⁶ Tatkaw ka Eglizdi-ak kuuniyaado gem kaak daabiney aamine, paa na jaale ziy ho seriin ta Bunji yaa obinji ar ta obiig *Seetanne. ⁷ Naa kuuniye gem kaak gee kuuk bal aamine oki kaawa samaane do bi kanji. Paa kat, waan nigaado biy inj gem-aka ho na galaado do wiktin taat Seetanne geaaga.

Pool kaawa do bi ka diyaakirnar

* 3:14 'carka' : Werin daarin, nu kaawa a 'jawka'.

⁸ Gay riyor ku Bunji kuuk nu koliy *diyaakirna oki yaa kuuniye gee kuuk gin horoomine ho kuuk kaawa seene. Nu kuuniyaado gee kuuk sakriyaw wala kuuk bariya gurus inj botol taat jookumo. ⁹ Inj gelbin ka *cawar, nuu obin bombo seen taat Bun bayintu do bi ka imaan. ¹⁰ Gee-ak, nuu tale ja baaco. Ya nu balco gase maan kaak nuuco diye kaawo, nuu gine kat riy do Bunji ar diyaakirna. ¹¹ Daad sa yaa kuuniye kuuk gin horoomine. Nu osguwenno eenco. Nu gedirco do zinjkico ho nec gee yaa amniyinco do gamin okinco. ¹² Ay diyaakirinco yaa kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Naa gedire samaane do kooginay ho do geriy oki. ¹³ Diyaakirna kuuk ginaat riyco samaan-ak, gee okinco yaaco bere horoomine ho nuu obe tirit do imaanco taat do Iisa Masi bal kolaw.

Seen taat Bun bayintu

¹⁴ Nu pakira a naan 6aa kodok di. Kar gay, nu siiraajinj carka* maktunne-anta, ¹⁵ asaan ya nu gediraado 6aa kodok oki, kaawin kuuk nu siirtu-an yaako gaare man kuu goye inj gee ku Bunji ar gee kuuk adiy ka gerco rakki. Gee ku geer-ak, nu gee ku Egliz ka Bunji. Bun-ak, naar goy mento. Nu beraati gudurre do seen ta Bunji ar dulaayne taat peyaag gero. ¹⁶ Nu kaawaako, seen ta imaante taat awalle cigile, taar dakina ! Dinj gay Bun bayinta :

Iisa Masi ic zi ka gemor ho na bayintu do duniiner.
Ruwwin ta Bunji gaarig kadar na sellen do unji ka Bunji.

Naar kaak *dubal ku Bunji taltu.
Gee kaaw do bi kanji do gee ku duniiner okinco.

Do kid okinji, gee dakina aamintu loci

ho kuwa ka samaaner, Bunj cooniig do *darjiney.

4

Pool minaag Timote do bi ka gay raadindi

¹ Ruwwin ta Bunji kaaw waran kadar do wiktin ta ba aaro, gee daarin yaa rasin imaanco a nuu aade ruwwinnay kuuk raada ho in bilde kaak asa min do aaridnar. ² Gee-ak rasaag gay raadindi jagiig in kaawinco. Gay raadindi-ak kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti. Nu ibanno do be maan kaak samaane asaan pikirrico nig ar nu beesit in hadinne kaak nee dindik bun do aki. ³ Gee-ak bera bilde kaak toda obe ka daatir ho kaak toda tee daarin. Kar gay, Bunj kilgiyig gamin ku teendi-ak a gee kuuk aamine loci ho kuuk ibingit seeney yaa teenco in dele ka barkiner do Bunji. ⁴⁻⁵ Gamin okinco kuuk Bunj kilgiyitu-an, nuur samaane. Kaaw ta Bunji kaawa a nu samaane ho in dele ka barkiner kat gi ooyiig a nu samaane. Pa-ak, ginno yoo tee rakki kaak gee yaa pooce. Ila gee yaa delen ja barkin do Bunji, kar kat, nuu tee.

Gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi

⁶ Gaarig gamin-an do sintan. Paa kat, kii kuuniye gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi ho kii gaare kadar ki sinja in unji do kaawin ku Bunji kuuk ki aamintu ho in bilde kaak sellen ki aadiy in gelbin rakki. ⁷ Dak cokiyenno maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di ho kuuk arro in imaante. Kar gay, zeedu kii goye sellen do unji ka Bunji. ⁸ Ka seener, taale ka zinjar, naar samaane do gamin sood di. Kar waan kaak goyinji gaara kadar na karmiya Bunj gay, in taar-at ko, na ibiniy kadar na gas goye kaak ta6 dinja ho neginda oki. ⁹ Kaaw taat nec gee okinco yaa obe bombo, taar ko anta : ¹⁰ ya gi oosa kayte

do riyor ho gi sila do bi ka imaante, gi giniy ampa-ak asaan gi diy gelbinte in Bunj kaak goy mento. Na jilaag gee okinco, kar gay, illa gee kuuk aamin ja kat yaa gasin jile naar-aka.

¹¹ Taar-an kaaw taat kii taayguwe gee ho kii bildiguwinco. ¹² Waan ke aanaacinno do saan taat a ki kapak. Kar gay, illa kii kuuniye gem kaak gee kuuk aamine yaa ice goyinji, elinji, imaanji, *cawirkuwin ho nuu kaawe ar kinke. ¹³ Kadar ta naa baawe, ber zin do iskindi, do bildindi ho do garaan ta Kitamner do unco ka gee kuuk aamine. ¹⁴ Dak rawtinjido bere kaak Ruwwin ta Bunji berijin. Maanna-an, ki gasig do wiktin taat nabiinna kaawtu do bi kanji ho agindaw ku *Eglizdi leetu pisinco do kaan. ¹⁵ Ginig gamin-an okinco do botilco, ber zin okinji do riy-anta. Ansi-ak, gee okinco yaa tale kadar ki sinja in unji. ¹⁶ Ob zin ho pakar do bildinji. Dak rasiinco do bat. Ansii kat, Bunj yaan jile kinke in kuuk cokiyaacin oki.

5

Maman Timote yaa taaye gee

¹ Taayig gem ka zabe ar na takko. Dakiy zeedenno. Taayig dubal ar nu sintan. ² Taayig ajusinna ar nu aginiyjin. Taayig oki gemsar ar nu sintan in gelbin kaak *cawar, bal rake ka daatkuwco.

Pool kaawa do bi ka murgilgildi

³ Do murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco, tal kaaco in horoomine. ⁴ Kar gay, ya murgil taat gin koogina wala koogin ku kooginti, illa nuu bilde maman nuu gaare ja imaanco min geero ho nuu kappiyin oki taa6in taat aginiyco taa6iyiico. Taar-an ko taat Bunj rakiyo. ⁵ Murgil taat ginno waanti tak-tak, taar diy kaati in Bunj. Aando yiriyo, ta goy inda Bunj ho ta loklikaaji a naa gaayinti.

6 Kar murgil taat bariya galal ta duniiner, ya ta jaawa kay asinti oki, ar ta mat di. 7 Taar-an ko kaaw taat kiico kaawe do murgilgal, nuu goye bal oorne. 8 Gem kaak tallo kaaco ka jaamay wala ka aginiyyi ku meenji-ak, pocit imaanji. Gem njaar-ak, gem kaak bal aamine do Iisa Masi oki guna minninee.

9 Ya nu siira sin ku murgilgildi, illa nu tala ya elginti nec ja orok bijigiy ho taa kuuniye daatik taat bal unje miday. 10 Daatko-at, nuu ibinin ja do gamin okinco kuuk samaane ta gintu : ta taayig kooginti, ta obig marti samaane, ta acig asinco* ku gee ku Bunji, ta gaayig gee kuuk aminda ho ta gin ay riy taat samaane.

11 Do murgilgal kuuk elginco bal nece orok bijigiy gay, dak siirin do sinco. Asaan ya saawin ta zin kico kat jagaag min botol ta Iisa Masi ho nu obiy pey miday, 12 seriin ta Bunji yaa obinco asaan nu rasit niyinco taat awalle nu ictu do Iisa Masi†. 13 Kar pey, uudin taat nu ginno riy taat nuu gine-ak, nu unjigiy gero in gero. Nu gina hawne, nu kaawa kaawin kuuk kuunay do ho nu unja bin kico do kaawin kuuk isgig do. 14 Do bi njaar-ak ko, nu rakiy a murgilgal nuur-ak yaa obe pey miday, nuu wee koogina ho nuu obe geriyco samaane. Ansi-ak, adinte gasiy do botol taat nuu nige bin kico in ginte. 15 Asaan goy ko murgilgal daarin kuuk jag min botol taat dalan ho nu aadig *Seetanne. 16 Kar gay, ya geem taat aamine kat gin jaamti murgilgal, taa gaayinco. Ansii kat, *Egliz yaaji dake kaay ho nja gaayen ko murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco.

* 5:10 'acig asinco' : Do darre ta Yuudinnar, ace ka asindi gaara obe ka martir kaak samaane (Yaaya 13.1-17). † 5:12 'nu rasit niyinco taat awalle' : Awalle, ya daatik raka a nuu siirin sinji in murgilgal-ak, taa ooye gine riy do Iisa Masi ho taa pooce obe mitik ka pey. ‡ 5:18 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. § 5:18 Wer ka gase kaawor do Matiye 10.10, Luk 10.7. * 5:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19:15.

Agindaw ku Eglizdi

17 Agindaw kuuk gooyaag Egliz samaane, nec nuuco bere ho-roomine in haginco. Nuur kuuk riyco ta gaare kaawor ho ta bilde geemir, tanco yaa pake ta eenco. 18 Asaan Kitamne kaaw aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjo biy pa nja tee ganduulinna »‡ ho pey, « Gay riyor oki gin botol taat nja gasin haginey. »§ 19 Ya nu diyaaji kaaw do tatkaw ka *Eglizdi-ak, dak ooyenno, illa ya saadinna goy ja seer subba.* 20 Ya waan dee jookumo, leesiy do unco ka geemir. Ansii kat, gee ku pey oki yaa gine kolaw.

21 Nu kaawaajin waran do unji ka Bunji, do unji ka Iisa Masi ho do unco ka *dubal ku Bunji kuuk na doftu : karmiyig kaawin-an okinco bal dofe ka geemir ho dak ginenco samaane do gee daarin di. 22 Ya ki raka lee pisinjin do kaay ka gemor a nja gine riy ta Bunji, yoku ya wiktinti as ja. Ya gee ku pey gina gamin ku jookumo, dak unjenno kaan. Kar gay, goy goye kaak *cawar do unji ka Bunji.

23 Do bi ka adin kaak tiyaacin kon di-ak, dak seenno amay keeco di, kar gay, saa oki maam sood ku *bindi. Paa kat, nuu den adin kaak tiyaacin-aka.

24 Gee daarin zunuubinnico tala waran min nu balco misa dukume seriin di. Kar gee daarin gay gina zunuubinna in cigile, ho gee ibingig do illa ya nu dukumco ja seriine. 25 Gamin kuuk samaane oki pa. Daarin, gee talaag waran ho nuur kuuk tallo misa sa goyaado ko cigil di, nu asa bayne.

6

Karaamin ta berrinar do geenço

¹ Do bi ka berrin kuuk aamine, okiñço, ñuu karmiye geenço ho ñuuco bere horoomin dakina. Paa kat, ñu nigaado binƙico in sin ku Bunɗi ho ñu cillaagdo bildinji. ² Ya geenço kuuk ñu ginaaco riyō kat aamine, illa ñuu karmiyinço. Ya ñu pōoca karmiyinço do saan taat a ñu sinƙa, pa-ak, ta bal ase. Ñuuco ginguwe riy dakin paka asaan gee kuuk gasa min do riyco-ak, ñuur gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ñu sinƙa kuuk ñu elgiyo.

Bilde ka jookumo in ele ka mallel

Naan gaare maan kaak kii bilde gee ho maman kii taayinço. ³ Ya gem bilda gee in bilde ka pey ho ya ña jaga min kaawin kuuk ka seener ku *Rabbinte Iisa Masi in bilde ka arro ka imaante-ak, ⁴ ña dapila maalan di. Ña ibanno maanna. Ña el bariye meelo ho ña el gidaw do baaco ta kaawnar. Naar-an ko maan kaak iya hasuudinaw, meelo, nige ka binƙar ho pikirre taat samaanno do gemor. ⁵ Ampa-ak, gee meela lagat-lagat in pikirrico taat ginno baati. Ñu ginno tak-tak seen ta Bunɗi. Do tanço, ñu pakira a wal imaan ta do Bunɗi-at, taar botol ta ñuu gase malle.

⁶ Ka seener, gem kaak gin imaan do Bunɗi gin ko malle dakina, ya ña hamdiy in kaak Bunɗi beriji. ⁷ Asaan gi bal iye yoo maanna do duniiner ho gi gediraado oki ice yoo maanna minninti. ⁸ Naar-ak, ya gi tiyaw ho siyaw, ho gi isaw-ak di, necinten ko. ⁹ Kar ñuur kuuk raka gine gay gamnar gay, niyinco taat kuunaydo in botol ta Bunɗi ñaamiig ñu galiy do pise ka *Seetanner. In ele ka gamin ku duniiner-ak, ñu idiy zinƙico ho ñu rawtiig goyinço. ¹⁰ Ele ka mallelan, ñaar ko baaco ta gamin okiñço

kuuk jookumo. Gee daarin diya kayco do bariye ka malle, ansii ko ñu jagtu serek min do imaan ho ñu iytu taabin dakina do kayco.

Obe ka tirit do imaandi

¹¹ Kar gay, kin kat gem ka Bunɗi, goy serek min gamin-anƙu. Baray maman kii gine ay maanna in botiliy, kii gaare in goyinji kadar ki karmiya Bunɗi, kii obin imaanjin bombo, kii ele gee, kii ice subirraw ho kii goye dalulle. ¹² Taasan taasinƙa taat ta do imaandi. Ob tirit do goye ka gaasdo. Goye ñaar-ak ko Bunɗi kolinjin do wiktin taat ki piltu bin do unço ka saadonna dakina a ki aamin do Iisa Masi. ¹³ In sin ku Bunɗi kaak bera siikime do ay maanna ho in sin ku Iisa Masi kaak gaar imaanjin do unji ka guberner Pilaat*, nu kaawaajin aman: ¹⁴ gin ay maan kaak Bunɗi kaawijin in gelbin kaak *cawar ho bal oorne nam yiriy taat *Rabbinte Iisa Masi yaa bayne. ¹⁵ Bayninji-ak yaa kuuniye do wiktin taat meenji Bunɗi diytu.

Ñaar keeji di Sultan kaak ta, Galal tanji gaasaado tak-tak, Ña Sultan ka sultinniidi ho ña Rabbin ka rabbinniidi.†

¹⁶ Ñaar keeji di kaak matdo.

Ña goy do portikaw taat waan sa baatido moota.

Ginno waan kaak talga

ho ginno waan kaak yaa gedire talinji.‡

Horoomine ho in gudurre loci doo ! *Aamin.

Taayik ta Pool do gay gamnar

¹⁷ Do ñuur kuuk gay gamnar kuuk goy do adiy ka kidar-an, kaawco a ñu jaaleno zinƙico. Kaawco a ñu diyenno kayco do malle kaak yaa uce us maala. Kar gay, ñuu diye gelbinco in Bunɗi. Ñaar kat beraate ay maanna, ña beraate dakina, ampa kat gii

* 6:13 Wer ka gase kaawor do Yaaya 18.36-37, 19.11. † 6:15 Wer ka gase kaawor do Deteronom 10.17, Soom 136.3. ‡ 6:16 Wer ka gase kaawor do Soom 104.2, Ekzood 33.20, Yaaya 1.18.

aaciye. ¹⁸ Kaawco a ηuu gine sellin^{kaw}, ηuu kuuniye gay gamnar dō gamin kuuk samaane ηu giniyo, ηuu gine oyaw ho ηuu deedguwe gaminco in gee ku pey. ¹⁹ Ya ηu gina pa-ak, ηuu nūme malle kaak samaane dō unji ka Bun^{di} ho kaak neginda ucaadō usu. Ansii kat, ηuu gase goye kaak taḅ.

Ooy ta ba aaro

²⁰ Gem kol ronji Timote, obig gamin kuuk Bun berii^{jin}-aⁿ samaane dō adin. Gooy zin min meel taat bal baati ho taat arro in imaan. Gooy oki zin min meel taat gee talaat ar ηa ibine kaak taḅ, kar sando ta raadine. ²¹ Gee daarin icig ibine njaar-aka. Ampaa ko, ηu jagtu serek min imaan.

Bun yaako barkiyin^{ko} okin^{ko}. Nu ooyko dakina.

2 Timote Maktumne ta seerinkar taat Pool siiriiji do Timote Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an, ɲa Pool di oki siirit do Timote. ɲa goy daɲaayne ho ɲa iban kadar menuwiy sa yaa gaasen di. Paa ko, ɲa ɲaamiiji do Timote. Maktumne-an kaawa do bi ka goyiŋji ka Pool, ɓildinji kaak ɲa ɓildiy gee ho taabiney taat ɲa taabiy do saan ta Kabarre ta Gala. Pool taayaag a ɲa ginenna kolaw do taaɓin taat yaaji ase. Illa ɲaa gaare kaaw ta Bunji in botilti. Do ɓildinji, ɲa amilaado kara min ɓilde ka Pool in kaak paliinna ɓilditu. Illa ɲuu aade ta Kitamner, asaan ay maktumne ta Bunji, taar kaaw ta meenji Bun. Taar ta ɓilde seen ta Bunji, ta gaayaag gee yaa ibiniŋ niginco, ɲuu yeepe do botol taat samaane ho ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo.

Ooy ta Pool

¹ ɲa nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bunji, naa gaare kaawoy taat ɲa kaawtu a ɲaa bere goye ka gaasdo. Goye-ak, gee gasaag in ɲume kaak in Iisa Masi.

² Nu siiraat locin do kin Timote. Kin nu elgin ar ron ka meendu. Tatte Bun ho in *Rabbinte Iisa Masi yaan barkiye, ɲuu tale aminduwin ho ɲuun iye aapiye.

Pool ozilaag Bun do bi ka Timote

³ Nu ozila Bun kaak nu abdiyiy in gelbin kaak *cawar ar kaak aginiydu gintu awalle. Wiktin taat nu inda Bun, nu ozilgiyga do bi kanji ho aando yiriyo, nu rawatdo bin. ⁴ Nu moyig zulinji kuuk wiktin taat gi totiriyo ho nu raka a illa gii

ɲaame kat adir yaa miine in galal. ⁵ Nun bal rawte maman ki aaminu do Iisa Masi in gelbin rakki. Imaanji-at ar ta yaako ta yaarko Loyiiz ho ta yaako Eenis gintu min awalle. Kar din oki nu iban tam kadar imaan taar-at di goy do gelbinen. ⁶ Do bi ɲaar-ak ko, nu iskiicin a kii obin samaane bere ka Bunji kaak ɲa barkiyinjin do wiktin taat nu leetu pisindu do kaan. ⁷ Asaan Bun balte bere ruwwin taat unja kolaw, kar gay taat bera gudurre, ele ho in gedire do zinjar.

⁸ Pa-ak, dak ginenna sokaŋ ya ki kaawa do geemir do bi ka *Rabbinte. Nun ɲu obintu daɲaayne do bi ka Kabarre ta Gala. ɲaar-ak, dakor ginenna oki sokaŋ tak-tak. Kar gay, ooyit taaɓine do bi ka Kabarre ta Gala in gudurre taat Bun beriijin ar nun oki ooyiita. ⁹ ɲaar Bun kat jilinte ho doɓinte a gii kuuniye geenji. ɲa balinte dobe do saan ta riy taat samaane gi gintu, kar gay, ɲa doɓinte in niyin ta meenji ho in barkin tanji. ɲa berten barkin-an in botol ta Iisa Masi min Bun bal kilgiyin misa duniine ¹⁰ ho ɲa gaarten kat dinka in ase ka Iisa Masi, Gay Jilinte. ɲaar ko gedirtit do muuti, ho in gaare ka Kabarre ta Gala, ɲa bayinteg waran goye ka gaasdo.

¹¹ Bun doɓintu *paliine, ɲa berduut Kabarre ta Gala-at do pisindu a naa gaarinti ho naa ɓilde gee in taara. ¹² Do bi ɲaar-ak ko, nu taaɓiyiy do daɲaayner-an ka. Kar gay, nu ginno sokaŋ, asaan nu ibingig waan kaak nu aaminu loci ho nu iban tam kadar ɲa gin gudurre taat ɲaa gooyin maan kaak ɲa beriidu* nam yiriyo taat ɲa asiyo dukume seriin do geemir.

¹³ Kaawin kuuk taɓ nu ɓildicin-ak, obig do adin ho gaarig do geemir. Goy bombo do imaan ho do ele kaak Bun beriy do ɲuur

* 1:12 'maan kaak ɲa beriidu' : Maanna-ak, ta Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

kuuk num in Iisa Masi. ¹⁴ Bun berji amaanne taat ta6. Dummiyit samaane in gudurre ta Ruwwin ta Bunji taat goy in ginte.

Pool ozila Bun do bi ka Onesipoor

¹⁵ Ki iban kadar gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Aazi, okinco rasintu. Minninco-ak goy oki Pigeel ho in Hermozeen. ¹⁶ Kar Onesipoor gay, Rabbin yaa barkiyin in geenji, asaan naa iskintu dakina. Na baldu gine sokañ, nun kaak goy do danjaayner, ¹⁷ kar gay, min na ottu do geeger ka Room di, na bariyin kee nam na gasintu. ¹⁸ Nu inda Rabbin naa tale aminduwiw do yiriy taat na asi dukume seriine. Ka seener, kin oki ibingit tam riyoy taat na gintu lotu do geeger ka Epeez.

2

Askirin kaak ta6 ka Iisa Masi

¹ Gem kol ronji, in barkin ta gi gastu min do Iisa Masi-an, zeedu kii goye bombo. ² Kaawin kuuk ki dortu amil min do bir do unco ka saadonna ku dakin-ak, gaarcog do gee kuuk nu amniyaagu, kuuk nec bilde gee ku pey.

³ Icit taa6in in nunu ar ki askirin kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁴ Ya askirin raka a tatkuwiw yaa ozilinji-ak, naa tale riyoy di ho isgigdo in riy ta gee kuuk askirnado. ⁵ Kar do gee kuuk kaasuma in gadi, naar kaak pakig eenji gasaatdo haginey ya na bal karmiyin *gaanuun ka gadir. ⁶ Gay gawnar kaak taa6iya jelket-jelket do morgoy, ya gamnay nee, illa meenji ja aawaagawalle. ⁷ Gem kol ronji, pakirit samaane kaaw taat nu kaawiijin-anta ho *Rabbin yaan gaaye kii ibine baati okintiti.

* **2:17** 'Himene' : Naar ko kaak Pool kaawtu bi do maktumne ta Timote taat awalle (1 Timote 1.20). † **2:18** 'Nu kaawa a Bun nooyinte ko' : Gay raadiner nuur-an kaawa a Bun nooyaado zi ka gemor, illa na nooya kelim ta gemor do wiktin ta na aamin do Iisa Masi ho na gas goye kaak marbinto.

⁸ Kii pakirguwe do Iisa Masi. Uudin ta Kabarre ta Gala kaawtu, naar min tamba ta sultan Dawuud ho Bun nooyig min do muuti. Taar ko Kabarre taat nu gaariy-anta ⁹ ho do bi kanti ko, nu taa6iyiy nam nu duuniig pisindu ar nu gem kaak jookumo. Kar kaaw ta Bunji gay, nu gediraado duuninti. ¹⁰ Ansii ko, nu icit taa6in-an okintit do kaar do bi ka nuur kuuk Bun do6tu. Paa kat, nuur kuuk num in Iisa Masi, nuu gase jile ho in *darjin taat gaasdo tak-tak. ¹¹ Kaawin kuuk din naan kaawe-an, nuur nec gee okinco yaa obin bombo :

« Ya gi mat in Iisa Masi, gii goye oki in naara.

¹² Ya gi ica subiraw do taa6iner, gii hokumiye in naara do meenuwiw.

Kar ya gi pooçaag gay, naar oki yaate poccinte.

¹³ Ya gi gina maan kaak in botiliido, naar gay ginaag doo in botiliy.

Asaan na tatarro do maan kaak meenji kaawtu. »

Gay riyor kaak Bun oziltu

¹⁴ Kii moyguwin gamin-an do gee kuuk aamine ho kiico kaawe waran in sin ku Bunji a nuu gidenna do bi ka baaco ta kaawnar di. Gidaw, taar gaaydo gem in maanna, illa ta rawtaag nuur kuuk cokiyaata. ¹⁵ Zeedu, kii peye do unji ka Bunji ar gem kaak tur Bun yaa ozile ho ar gay riyor kaak ginno sokañ do riyoy ho kaak gaariit kaaw taat ka seener in botili. ¹⁶ Dak unjenno kaan do kaawin kuuk bal baaco ho kuuk kuunaydo in imaan. Asaan gee kuuk gina ampa-ak, datikco yaa gine serek in Bun gaay in gaayo. ¹⁷ Gee nuur-ak, bildinco ar mut kaak gornaw. Min gee-ak goy oki Himene* ho in

Pileet. ¹⁸ Njuur rasit botol ta ta6. Nju kaawa a Buñ nooyig ko gee min do muuti.† Ansii ko, nju jagiig gee dakina min do imaanco. ¹⁹ Kar gay, gee kuuk aamin do lisa Masi, njuur goy ar dulaayinna ku gerdi. Dulaayinna-ak, Buñ kat pingu ho nju goyiy bombo. Dulaayinna-ak, nju siirco aman : « Rabbin Buñ ibingig geenji ku meenji. »‡ Ho pey aman : « Njaar kaak kaawa a nja gem ka Buñdi-ak, nja atire serek min do gamin kuuk in botilcodo. »

²⁰ Do ger ka gay gamnar, kii gase parkak dakina. Do yiriy ta iidiner, nju imila parkak ku daabner in ku poddiner. Kar yiriy ta maalan gay, nju imila parkak kuuk nju waytu waye wala kuuk nju pintu pine. ²¹ Ansi-ak, gem kaak cal ziy min gamin kuuk jookum-an, njaar ar parkak ku iidiner-anju. Nja gin ko *cawar do unji ka Buñdi. Nja nec ko ginin riy ta tatkuwiy do botilti. Ho nja siy ko ziy nja gine ay riy taat samaane.

Gay riyor ku Buñdi

²² Gem kol ronji, dak unjenno zin do dubilaw. Kar gay, zeedu kii bariye botol ta sellinjaw, ta imaan, ta elindi ho ta aapiyer in gee kuuk inda Rabbin Buñ in gelbin kaak *cawar. ²³ Rasit oki meel taat maala, bal baati. Kin iban tam kadar meel, taar iya giduwa. ²⁴ Kar gay riyor ku Rabbin Buñ gay, njuur giddo in gee. Illa gay, njuu ginguwe sellinjaw do gee okinco, njuu ibine bilde gee ho wiktin taat gee osaagu, njuu ice subiraw. ²⁵ Do gee kuuk ooydo kaawo, njuuco gaarin seene in kaaw taat oola. Paa kat, wal Buñ yaaco gaaren di botol taat njuu ibinin niginco, njuu jipte goyinco ho njuu ibinin seen ta Buñdi. ²⁶ Paa kat, kayco yaa ase, njuu amile min do pise ka *Seetanner kaak obiig awalle nju giniy maan kaak nja rakiyo.

† 2:19 Wer ka gase kaawor do Nombir 16 : 5.

3

Menaw ku ba aaro

¹ Gem kol ronji, iban tam kadar do menaw ku ba aaro, wer yaa ase rada. ² Do wiktin taar-at, gee yaa tale adat ku maaniico di ho nju talenno gurus. Njuu kaawe do unco ka geemir a njuur di gee, njuu jaale zinjkico, njuu nige binjkico in Buñ ho kaawco baado in aginiyco. Ya waan beraaco maan sa, nju ozilaagdo ho nju karmiyaagdo gamin ku Buñdi. ³ Nju tallo amindaw ta geemir, nju saamaydo, nju os gee, nju gedarro do zinjkico ho ya nju tala gee taabi yaw, njuur gay galco. Gelbinco rakaado tak-tak gamin ku samaane kuuk Buñ rakiyo. ⁴ Nju isan do geemir, nju gina gamin bal kayco. Do goyinco a illa njuu jaalguwe zinjkico kon di. Nju el galal ta duniiner pak Buñ. ⁵ Nju gaar zinjkico ar nju gin imaan, kar do kayco gay, nju pakira kadar ta ar maan ka maala kaak ginno gudurre. Gee njuur-an, pik botilco serek. ⁶ Min gee-anju, daarinco unjiy ko do geray ku geemir, njuu caaciyaag daad kuuk imaanco bal paaye caari a njuu ooye kaawco. Daad-ak, zunuubinnico dakina. Nju aada ay galal ta zinjkico di. ⁷ Daad-ak el cokiye bilde ka marbinto, kar gay, nju gedarro ibinin seen ta Buñdi. ⁸ Njuur kuuk caaciyaag daad-ak pocit seene uudin taat awalle Janees in Jambirees* pociig kaawin ku Muusa. Gee njuur-ak, pikirrico jookumo ho imaanco sa yaa uce us maalan di do unji ka Buñdi. ⁹ Kar gee-ak gay, riyco baado in unti asaan gee okinco yaa ibinin kadar nju gee kuuk bal gine kay, ar awalle nju ibiniig raade kan Janees in Jambirees.

Obig bombo bilde kaak ki gastu

¹⁰ Kar kin gay, wiktin ta nu bildiy gee, ki cokiyintu. Ki tal maman nu goyiyo, gamin kuuk

* 3:8 Wer ka gase kaawor do Ekzood 7.11-12.

nu giniyo, imaandu, subirruwir, elindu, maman nu diyiy gelbinder do riyor, ¹¹ maman nu taabiyo. Ki ibingit taaŋin okintit taat asdu do geeger ka Antiyoos, ka Ikoniyoom in ka Listir. Maa taaŋinir taat nu bal aawinti ! Kar *Rabbinte jilgiinu min ay taabine. ¹² Ka seener, nuur kuuk num in Iisa Masi ho raka goye sellen do unji ka Bunđi, nuu taabiyoŋco okiŋco. ¹³ Kar gee kuuk jookumo ho caacay gee gay, jookumuwco-at yaa gaaye gaayen di. Nuur kuuk caaciya gee, goy oki kuuk yaa caaciyoŋco. ¹⁴ Kar kin gay, ob tirit do bilde kaak ki gastu ho kaak ki ooytu in gelbin rakki. Ki ibingig nuur kuuk bildiŋcin. ¹⁵ Min ki kapak di, ki ibingig ko makaatamna ku Bunđi. Nuur kuuk beraaji ilim kii gase jile kaak asa min imaan taat do Iisa Masi. ¹⁶ Ay maktumne ta Bunđi, taar kaaw ta meenji Bunđ. Kaaw-at, taar ta bilde seen ta Bunđi, ta gaayaag gee yaa ibiniŋ nigiŋco, nuu yeepe do botol taat samaane ho nuu goye goye kaak Bunđ rakiyo. ¹⁷ Ampaa kat, gay riyor ka Bunđi yaa kuuniye gem kaak siy ko zinkay tak a na nec gine ay riy taat samaane.

4

Taayik ta ba aaro

¹ Do unji ka Bunđi ho do unji ka Iisa Masi, naar ko yaa ase dukume seriin do gee kuuk goya in kuuk mate ho naa tee *Meennuwi, cokay nu kaawaajin waran aman : ² Ya gee raka cokiye kaawnaŋ wala ya nu rakaado oki, wakal gaarit kaaw ta Bunđi. Bildig gee ho iskiŋ okiŋco. Do nuur kuuk jaawa badam, kii gaarin nigiŋco ho kiico leese. Okintit-an, ginit in subirraw dakina. ³ Aasaan wiktin yaa ase taat

gee ooyaagdo tak-tak bilde kaak taŋ-anka. Illa nuu ele galal ta zinkico ho nuu nume gay bildindi dakina kuuk yaaco kaawe kaawin kuuk dora gala do denjer di. ⁴ Do werak, nuu tirin denjingo do seen ta Bunđi a nuu cokiye maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di. ⁵ Kar kin gay, gedar do zin do ay maanna, icit taaŋin do kaan, ginit riy ta gaare Kabarre ta Gala, ho kuunay gay riyor ka Bunđi kaak ginaat riyor in botilti.

Pool, wiktiney nece

⁶ Kar nun gay, wiktin taat naa rasin duniine gaay ko. Nu ber ko zir ar *satkin do Bunđi. ⁷ Nu taasin taasiŋka taat taŋ,* nu gaasig ko wer ka gadir ho nu ob baati ta imaan. ⁸ Min yiriyta, hagin taat nuu bere do nuur kuuk nosire eraan kuwa ka samaaner. Hagin-at, na kadumuul kaak Bunđ beriy do nuur kuuk goy goye kaak in botiliy, aasaan *Rabin Iisa Masi, naar gay dukume seriiner in botilti. Naar kat yaadu berinti do yiriy taat naa dukume seriin do geemir. Na beraadud do lotu di, kar gay, naa berin oki do nuur okiŋco kuuk era asiŋji in gelbin rakki.

Kabarre ta Pool

⁹ Zeedu, kii ase kodok-kodok kiin gasindu. ¹⁰ Nu rakiy kii ase-ak, aasaan sinthe Demaas, naar el galal ta duniiner kat paka ho na rasintu, na deet do geeger ka Tesalonik. Kresans gay deet kar do kid ka Galaasi ho Tiit sa deet do kid ka Dalmasi. ¹¹ Anne-an dak ko Luk di in nunu. Ya ki asaw, iyig oki Maark, aasaan na nec gaayindu dakina do riyor. ¹² Kar Tisik gay, nu naamig kar do geeger ka Epeez.

¹³ Ya ki asaw, iyorduut batkor ta usi taat nu rastu wer kan Karpuus do geeger ka Trowaas. Iyig oki

* 4:7 'taasiŋka taat taŋ' : Taar-an kaawa do bi ka riy taat Pool gintu do Iisa Masi in gelbin rakki.

† 4:13 Awalle, nu siya makaatamna in pardina wala in zamam, nu siiriico ho nu maliyiig maliye. Nuur kuuk nu siyiig in zamam-ak kaalne ho taayaw.

makaatamna. Dak rawtiñcodó kuuk ñu siytu inj zamam-aku.†

¹⁴ Alekzandir kaak garpo nigdu dakin aale. Rabbin yaaji yee pin uudin taat ña gintu. ¹⁵ Kinke oki goy godom min ñaara, asaan ñaar pooçig tak-tak ñildinte.

¹⁶ Do wiktin taat awalle ñu iy-intu do uñco ka gay ñukume seriner nu osiy bir, ginno gem kaak gaayintu. Okinco, ñu rasintu. Buñ yaaco saamiye. ¹⁷ Inj taar-an oki, Rabbin goy inj nunu. Ña berdu gudurre nu gaariit Kabarre ta Gala do geemir nam okinco kuuk Yu-udinnado sa cokiya. Nun ar gem kaak Rabbin jilig min do biy ka boorir. ¹⁸ Rabbin yaan jilindu min do ay maan kaak jookumo ho ñaan iyindu do Meennuwiw kuwa ka samaaner. Locin di *darjine elgin inj elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹⁹ Ooyco do kuñ Priska‡ inj mitti Akilaas ho inj geenji ku Onesipoor.

²⁰ Erast, ñaar ñak do geeger ka Korint ho Tropim gay, nu rasig do geeger ka Mile asaan ña rañaw.

²¹ Zeeñu kii ase kodok-kodok min us daado misa-añka.

Kuñ Ebuluus, Pudans, Linuus, Kilodiya ho inj sinja okinco kuuk aamine ooyji dakina.

²² Rabbin, ñaa goye inj kinke. Ñaako barkiyinjo okinjo ! Nu ooyko dakina.

† 4:19 'Priska' : Ñu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Tiit Maktumne taat Pool siiriiji do Tiit Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Tiit. Na siirit do wiktin taat na goyiyi danjaayne. Min nu bal obin misa Pool danjaayne, Tiit gaayig in riy ta gaare Kabarre ta Gala. Kar ba aaro, Pool gaarji riy do kid ka Kreet. Kid naar-ak goy datik amiydi. Riy ta Tiit-at a naa gaayin kretiyenna nu leeyin gamin ku Eglizdi in botilco. Pool taayig Tiit a maman na dobe agindaw ku Eglizdi. Na diyiji oki a naa taaye gee maman nuu goye goye kaak Bun rakiyo, wala nuur kuuk zafe, wala dubal in gema, wala berrina.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool, berre ka Bunji kat siirit maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi a naa iyin nuur kuuk Bun dobtu-ak a nuu obin imaanco bombo ho nuu ibinin samaane bilde kaak Iisa bildiigu. ² Hiyya, nuu diye do kayco kadar nu asa goye in naar tak-tak. Asaan awalle, min Bun kilgiyiit duniine, na kaawco ko do geenji a nu asa gase goye ka gaasdo. Hadi ginte iban kadar Bun, naar raaddo tak-tak. ³ Bun dobtu wiktine a naa gaarin kaawoy do geemir in riyor taat nu giniyo. Ta taar-an ko riy ta jile geemir taat Bun kaawiidu a naa gine ho na beriiduut do pisindu.

⁴ Kinj Tiit, nu icinjin ar ki rondu ka meendu, asaan seerte gi aamin do Iisa Masi. Nu indaajin Tatte Bun in Gay Jilinte Iisa Masi, nuun barkiye in nuun iye aapiye do gelbinen.

Dobe ka agindaw ku Eglizdi

⁵ Wiktin taat nu uctu min kid ka Kreet, nu indinjin a kii dake, kii gaasin riy taat dak annere. Riy

taat nu rakiy ki gine gay, kii lee agindaw ku *Eglizdi do ay geeger ka Kreet. Wiktin taat nu goy in kinke nu taayinjin aman : ⁶ Tatkaw ka Eglizdi, naa goye godom. Naa obe daatik rakki di. Kooginay sa yaa aamine in Iisa Masi. Nuur sa yaa goye godom ho nuu karmiyin aginiyco. ⁷ Bun, naar berjit riyoy do tatkaw ka Eglizdi. Do taar-an ko, ay tatkaw ka Eglizdi yaa gine gem sellen. Naa ginenna gem kaak a tanji di yaa tee ho naa dapiinnenno munjam. Naa sakriyenno ho na koocenno eenji. Na ginenna gem kaak diya gelbiney do maan ka gemor. ⁸ Illa tatkaw-ak yaa gine gem kaak oba gee gerci ho naa gine gem kaak el gine riy taat sellen. Naa ginenna gem ka hallel. Na eerro gee. Naa nigenno ho na gedirji do ziy. ⁹ Amaanney ta ta6 taat gee gaariiji yaa goye bombo. Ansi-ak, naa gedire gaaye eenji in bilde ka seene ho naaco gedire do gee kuuk meelaw.

¹⁰ Nu diyiji ansi-ak, asaan gee dakina goy ku pooa ice kaaw ta agindaw ku Eglizdi. Ka seener gay, gee nuur-ak goy datik ta nuur kuuk diya aman : « Gee kuuk amine, okinco yaa dukumen ja selno. » Gee nuur-ak bilda eenco in kaawin kuuk do botilcodo a nuu jagin min botol ta ta6. ¹¹ Kar kinj Tiit gay, todco nuu bildenna gee. Asaan ya nu bilda gee in kaawin kuuk do botilcodo-ak, nu niga geray ku geemir. Nu bildiy gee pa-ak, asaan nu rakiy gase minninco gurus. ¹² Taaye, gin nabiinca rakki min gee ku Kreet kaak kaaw aman : « Gee ku Kreet, nuur el raade, nu ar kumin ku yeero kuuk motilay, nu zegilay ho teenco gay teenno. » ¹³ Kaaw ta nabiinca-an do botilti. Hadi ya kaawoy-at kat goy di do botilti gay, kinj, zeedu, leesco dakina asaan nuu aamine do kaawte. ¹⁴ Pey nu cokiyenna kaawin ku *Yuudinna imiltu min do kayco

ho ɲu aadiyɔ pey aadanna ku gee kuuk pootal kaaw ta seener. ¹⁵ Do gee kuuk bal nige do unji ka Bunɗi, ginno maan kaak yaa ni-ginɗo min kara. Kar do gee kuuk nigaw ho amnayɔ do lisa gay, min gamin kuuk ɲu giniyo, ginno maan kaak sellen. Kun kawta, ɲu pakira ko do gamin ku jookum di ho ɲu eergigɔ gamin kuuk sellen in gamin kuuk jookumo. ¹⁶ Gee kuuk amil min do botildi-ak, ɲuur diya a ɲu ibingig Bun, kar goyiŋco gay gaarro kadar ɲu ibingig Bun ka seener. Gee yilaagu, ɲu karmayɔ Bun ho ɲu gedarro gine maan rakki kaak sellen oki.

2

Bilde kaak taɓ

¹ Kar kin Tiit gay, gaarco do geemir bilde kaak taɓ. ² Kaawco do jammir a ɲuu gedire do zinjico, ɲuu goye godom ho ɲuu goye goye kaak gee yaa karmiyinco. ɲuu obin pey imaanco bombo, ɲuu el-guwe zinjico ho ɲuu icguwe subir-raw. ³ In taar-an ko, kiico diye do ajusinna a ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo do gamin okiŋco kuuk ɲu giniyo. Diyo a ɲuu osenno eenco ho ɲuu peye min see kaak aale. Diyo a ɲuu taaye eenco in taaye kaak samaane. ⁴ In taar-an kat, ɲuu gaare do eenco daad ku cewey maman ɲuu goye. ɲuuco gaare maman ɲuu elin midiyco in kooginco, ⁵ maman ɲuu goye godom ho ɲuu talen ko midiyco di. Maman ɲuu obe geriyco, ɲuu gine *cawar ho ɲuu karmiye midiyco. Paa kat, waan nigiyɔ biy in kaaw ta Bunɗi.

⁶ Do dubal in gemsal oki, kondirco do leesindi a ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo ⁷ do gamin okiŋco kuuk ɲu giniyo. Kin Tiit sa gin taat sellen asaan dubal in gemsal-an yaa ice botilin. Ya ki bilda gee sa, bildig in bilde kaak in botiliy, paa kat, ɲuu karmiye. ⁸ Illa kaawon yaa ase

do werti di. Waan gediraado yaan mee. Ansi-ak, sokaŋ yaa deen adinte ɲu gediriyɔ gase maan kaak jookumo min lote.

⁹ Do ferrinar, diyo a ɲuu ginin riyco taat geenco diyiico a ɲuu gine. Ansi-ak, yaaco aawe gala. ɲuu meeliŋcodo geenco. ¹⁰ ɲuu kokiniŋcodo. Illa ɲuu gine taat geenco yaa oziliŋco. Ampa-ak, in goyiŋco, gee yaa karmiyin kaaw ta Bunɗi, Gay Jilinte.

¹¹ Asaan Bun, ɲaar gaarit barkiney taat ɲaa jilin gee okiŋco. ¹² Taar ko gaaraate maman gii jipte goyinte, gii pociŋ gamin kuuk goy do duniiner. Ansi kat, gii ibine do goyinte ho gii goye goye kaak Bun rakiyo ho sellen do unji ka Bunɗi. ¹³ In taar-an ko, gii diye do gelbinte do yiriy ta taɓ taat gi eriyoy. Yiriy taar-at kat, Iisa Masi kaak Bunɗe ho Gay Jilinte yaa yeepe in *darjiney. ¹⁴ Do bi kanten ko, Iisa Masi rastu ziy, ɲu deeyiiga asaan ɲaate jilinte min do gamin kuuk samaanno ho ɲaate aciŋ zunuubinnite. Ansi-ak, gii gine geenji, gii zeede gine taat samaane.

¹⁵ An ko kaaw taat kiico kaawe in zeede. Kiico leese ho kii gaayiŋco. Dak rasenno gee yaan gine ar maan ka maala.

3

Goye ka gee ku Bunɗi

¹ Kin Tiit, deelcot kaaw do gee ku Bunɗi a ɲuu karmiyin agindaw ku darrer yoo *gaanuunco. Deelco a ɲuu gine taat sellen do eenco. ² Diyo a ɲuu diyenno kaaw do eenco, illa ɲuu gine sellen benannico. ɲuu goye dalullay in gee okiŋco. ³ Asaan awalle ginte oki gee kuuk oliyay, gi newsiji kop do Bunɗi, gi jag min botol taat samaane. Gi gin berrin ku gamin okiŋco ar ele ka maanni ho gamin kuuk bera galal. Gi el nigen di. Gi hasuudinay. Gi gina taat gi rakiy di. Gi ello zinjite. ⁴ Kar gay,

Bun̄ kaak jilinte gaarte sellin̄kuwiy in̄ elin̄ji lote okinte. ⁵ Nā jilinte min̄ dō zunuubinnar asaan̄ n̄a tal aminduwte. Nā balte jilinte asaan̄ gi gin̄ taat in̄ botilti. Bun̄ jilinte in̄ Ruwwiney taat̄ n̄a beriite. Ta acten̄ zunuubinnite. Gi gintu gee kuuk marbinto ho gi ictu goye kaak marbinto. ⁶ Bun̄ miinten̄ gelbinte in̄ Ruwwin ta Iisa Masi kaak Gay Jilinte beriite. ⁷ Ansi-ak, Bun̄ in̄ elin̄ji, n̄a gin̄inte gi goyiy in̄ botol dō un̄ji asaan̄ gii gine kooginay kuuk yaa gase goye ka gaasdō kaak gi eriyo. ⁸ Ka seener, kaaw-an dō botilti.

Ansi ko, nu rakiy a kiiti wakile dō kaaw-anta. Asaan̄ n̄uur kuuk aamin dō Bun̄di yaa zeede gine sellen̄. Kaaw taar-an yaa gaayin̄ gee okin̄co. ⁹ Kar gay, kaway min̄ gamin̄ ku tambaar, kaway min̄ gee kuuk el giduwa ho kuuk el meelo dō bi ka gaanuundi. Asaan̄ gamin̄ ar n̄uur-an̄ bal gine paydinco. N̄u gaaydō gee. ¹⁰ Ya goy gem kaak el eere gee, karumga, kar kiiji deele pey. Ya n̄a icdō gay, kiiji newse kopo. ¹¹ Kin̄ iban̄ kadar gem kaak gina ansi-ak, n̄aar jag min̄ dō botol taat samaane. Ya n̄a baa ansi di-ak, n̄a tara ziy ka meen̄ji.

Ooy ta ba aaro

¹² Nu rakaan̄ n̄aame gem rakki kaak baan̄ make : Artemaas wala Tisik. Yā n̄a ote, uc parak ki asiin̄ gasindu kodok dō geeger ka Nikopoliis asaan̄ nun̄ ic niyine, nu raka gaasin̄ ribba ede. ¹³ Baan̄u, gaayig Zenaas gay dukume seriner, in̄ Apoloos. Obco wero dō martuwco. Nu rakaadō maan̄ yaaco arme. ¹⁴ Dō sin̄tite sa, illa n̄uu ibine kadar n̄uu gaaye gee kuuk ya gamin̄ armaaco. Ansi kat, goye ka gee ku Bun̄di uciydō maala.

¹⁵ Sin̄ta okin̄co kuuk goy anne in̄ nunu ooyin̄ dakina. Kin̄ sa, ni diyaaajin̄ : ooyco dō sin̄tite kuuk el-giite kuuk goy annere.

Okin̄ko, Bun̄ yaako barkiyin̄ko. Nu ooyko dakina.

Pilemon Maktumne taat Pool siiriji do Pilemon Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Pool kat siirjit do Pilemon. ɲa siirit do wiktin taat ɲa goyiy daɲaayne. Pilemon, ɲaar aamin do Iisa Masi min awalle. Kar ɲa gin berre rakki, sinji Onezim. Onezim gay gadtu ho ɲa ɲaamtu in Pool. Wiktin taat Onezim goyiy in Pool, ɲaar oki aamintu do Iisa Masi. Kar ba aaro, Pool siirji do Pilemon a ɲaaji saamiye do Onezim ho ɲa ɲaamijig in maktumne-anta. Pool indaag Pilemon a ɲa talaagdo pey Onezim ar berrey, kar gay, ɲaa obin ar sinjo.

Ooy ta awalle

¹ Maktumne-an, nun Pool in sinje Timote kat siirta. Nun, ɲu obintu daɲaayne asaan nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Ni siirit loci, kin Pilemon. Ki roy ka bini ho ki gaayaani do riy ta Iisa Masi. Ni ooyjin dakina. ² Ooyti do boote Apiya. Ooyiy oki do sinje Arsip, ɲaar kaak zeeda in nini do totire ka Kabarre ta Gala. Do *Egliz kaak numa do gerin oki, ooyco dakina. ³ Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji do bi ka Pilemon

⁴ Kun kawta, ya nu inda Bun, nu rawatdo bin. Nu dela barkin do Bunji do bi kanjin, ⁵ asaan gee kaawa do bi ka imaan taat ki gintu do Rabbinte Iisa Masi ho do ele kaak ki elgig gee ku Bunji. ⁶ Nu inda Bun a imaan taat numinte yaa sinje in unti. Ansii kat, kii ibinin ay maan kaak gi gintu in goye kaak gi goyiy in Iisa Masi. ⁷ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgiy gee, adir miin in galal ho ki denrin dakina. Ka

seener, ki denrig gelbin ka gee ku Bunji.

Pool indaag Pilemon a ɲaa obin Onezim samaane

⁸⁻⁹ Ka seener, nu gin botol naan kaawe do maan kaak kii gine. Kar gay, nu rakaado gine pa. Ansi-ak, nu indaacin do saan ta elindi di. Nun Pool, ki iban kadar nu za6 ko ho ɲu obintu daɲaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁰ Kar din gay, nu indaacin do bi ka Onezim kaak ar roj ka adir do daɲaayner-anja. ¹¹ Awalle, ɲa baljin gine riy samaane, kar din gay, ɲa obte wer seerte. ¹² ɲaar-ak, nu ɲaamaajinga, ɲaar kaak nu elgig min do adir.

¹³ Ka seener, nun goy do daɲaayner do bi ka Kabarre ta Gala. Nu raka ɲaa goye in nunu a ɲaan gaayindu do wiktin taat ki ginno. ¹⁴ Kar gay, nu gediraado gine maan bal kaawon, asaan nun asiraacinno, illa in niyin ta meenjin.

¹⁵ Tuuliy Bun imilig Onezim min do pisinjin do wiktin sood di, kar din gay, ɲaa yeepen ko, ɲaa goye tak-tak. ¹⁶ Dak talinjido pey ar berre. ɲaar pakgig ko berre serek, ɲaar sinjin do Iisa Masi. Nu elgig dakina, kar kin gay yaa elin pey paka. Kii elinji-ak asaan ɲa gem ar kinje ho asaan ɲa sinji oki do Iisa Masi.

¹⁷ Hadi, ya kin kat icintu ar royan, ya Onezim-ak ote, obig ar ɲa nun di. ¹⁸ Ya ɲa nigjin wala ya ki aadaag daana, diyduut do kaar. ¹⁹ Nun Pool ko siirjin kaawin-anju in pise ka meendu. Naan kappiye ay maan kaak ki giniji do kaay ka Onezim. Kar gay, kinje sa, ki iban kadar nu aadaacin daana. Nu gaayincin ki aamintu do Iisa Masi, taar-at ko daanan. ²⁰ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgig Rabbinte, nu raka ki ginin riy taat nu rakiy-anta. Ampa-ak, denrig gelbiner in sinj ku Iisa Masi.

²¹ In siire kaak nu siirijin-an, nu iban kadar kii gininti ho kii gine pak taar-anta oki. ²² Kar nu inda pey maan ka pey : kiidu bariye zuga, asaan nu iban kadar Buṅ yaa cokiyaṅ indinṅko. Naan imilin min do daṅaayner ho naako baawe.

Ooy ta ba aaro

²³ Epapraas sa, ṅu obig daṅaayne anne in nunu, asaan ṅa gaara kaaw ta Iisa Masi. Na ooyjin dakina.

²⁴ Eendu kuuk ni giniy riy ta Buṅdi, kuṅ Maark, Aristaark, Demaas in Luk sa ooyjin dakina.

²⁵ Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyaṅko okinṅko. Nu ooyko dakina.

Hebru Maktumne taat ɲu siirtu do gee ku Hebru Pile ka kaawor

Waan ibanno gem kaak siirit maktumne-anta. Kar gay, kaak siirta-an ibingig aadanna ku Greknar ho ɲa ibingig oki rakki rakki makaatamna ku Jamaw ta Awalle. Maktumne-an, ɲa siirit do Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi. Yuudinna-ak, ɲu kolaag oki a ɲu Hebru. Gee-ak oole nam daariɲ dakko ko soof di, ɲuu rasin imaanco asaan ɲu bal gase ɓilde kaak necgu. Ansii ko, ka siirit maktumne-an raka gaare ɓilde kaak ta6 ka Iisa Masi. Bildiɲi-ak a : Iisa, ɲaar keeji di mee satkiner do Jamaw ta Marbinto. ɲaar di kaak goy datik ta geemir in Bun ho ɲaa gedire ginin riy-anta asaan ɲaar di gemo ho Bun. Muutuy taat ka etor, taar satkin ta ta6 lote. Min taaran, Bun rakaado pey satkine. Ansi-ak, ginte okinte kuuk num in Iisa, gii gedire sinje moota in Bun bal kolaw.

Bun kaaw in biy ka Ronji

¹ Awalle, in binka ku nabiinnar, Bun deesco kaawe do aginiyte in botilay dakina. ² Din gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa kaawte lote in biy ka Ronji. In ɲaar ko, Bun kilgiyiit duniine in gamin okiɲco kuuk goy kuwa ho keder, ho ɲa rasi-ijig okiɲco-an do pisiɲji. ³ In Ron ɲaar-ak ko, gee taliy portikaw ta *darjin ta Bunɲi, ho in ɲaar ko, gee yaa ibiniɲ Bun, ɲaar maman, asaan Ron-ak ara ko ɲaar di tak. Gamin

okiɲco kuuk kuwa ho keder-ak goy in gudurre ta kaawoy. Min ɲa piltu botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Bunɲi, ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okiɲco. ⁴ Ampaa ko, Bun gaartu kadar Ron-ak pakgig *dubal ku Bunɲi serek. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diyiiji oki sin kuuk pakgig kuɲco.

Ron ka Bunɲi pakgig dubal ku Bunɲi

⁵ Ka seener, yiriy rakki, Bun bal kaawe do rakki min dubilji aman :

« Kinke-an ko Ronɲu,

min yiriya-an, ɲuu ibine kadar nun

ko takko. »*

Ho ɲa bal kaawe tak-tak do bi ka rakki minninco aman :

« Nun, naa gine Tacco kanji

ho ɲaar gay yaa gine Ronɲu kanto.

»†

⁶ Kar gay, Ron ka Bunɲi, ɲaar di kaaco ka gamin okiɲco.† Wiktin taat Bun rakiy ɲaamin Ronji do duniiner, ɲa kaawtu aman :

« Dubal ku Bunɲi okiɲco yaa ab-diyiɲji. »§

⁷ Do bi ka dubilji-ak, Bun kaawtu aman :

« Dubal kunto, ɲuur ar usu

ho gay riyor kunto, ɲuur ar lesas ku

aki. »*

⁸ Kar do Ronji gay, ɲa kaawji aman :

« Kin kaak Bun, ki goy doo ka sees ka sultan.

Ki hokumiyaag gee in botol.

⁹ Ki el gamin kuuk in botilco

ho kuuk jookum gay, ki yilaagu.

Ampaa ko, kin kaak Bun,

Takko Bun doɓiɲcin a ki pakgig eenji

* 1:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † 1:5 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. ‡ 1:6 'ɲaar di kaaco ka gamin okiɲco' : In kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'Ronji kaak ɲa weetu awalle'. Kar kaaw-an gay kaawdo kadar Bun gin koogin ku pey kuuk ɲa weeyig ba aaro. Ta kaawa a Iisa, ɲaar ar ron kaak ɲu weetu awalle, asaan ɲaar di kaaco ka gamin okiɲco. § 1:6 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. * 1:7 Wer ka gase kaawor do Soom 104.4. † 1:9 'sewe kaak ɲa etiliijn do kaan' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ɲu etila sewe do kaa ka gemor-ak gaara kadar ɲu darjiyaag sultan. ‡ 1:9 Wer ka gase kaawor do Soom 45.7-8.

ho in sewe kaak ɲa etiliijin do kaan-
ak,†

adin gintu portiko. »‡

¹⁰ Buɲ kaawtu pey aman :

« *Rabbine, do teesindi, ɲa kinken
di kilgiyig kiɗa

ho samaan sa, ɲa kinken di siyig in
pisiinjin.

¹¹ Gamin okiɲco kuuk ki kilgiyту-
an yaa bire,

kar kin gay goy doo.

Gamin kuuk ki kilgiyту-ak yaa
zoode ar kesuun zoodiyo.

¹² Ar batik taat ɲu maliyiita, kii
maliyin gamin-aku.

ɲu asiy makiɲco ar kaak gee makiy
kesuune.

Kar kin gay makaado, ki goy uudi-
nen di

ho menuwin gaasaado tak-tak. »§

¹³ Yiriy rakki, Buɲ bal kaawe do
rakki min dubilji aman :

« As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do
adinen,

ɲuu gine wer ka lee asinjin. »*

¹⁴ Ka seener, *dubal ku Buɲdi
okiɲco, ɲuur ruwwinnay kuuk gina
riy do Buɲdi. Buɲ ɲaamiig a ɲuu
gaayin gee kuuk yaa gase jile.

2

Jile ka taɓ kaak Iisa iyiite

¹ Do bi ɲaar-ak, zeedinte gii obe
tirit do kaaw taat gi dortu a gi
jagaado min botol taat samaane.

² Ka seener, kaaw taat *dubal ku
Buɲdi iyiico do aginiyte, taar ic
kat riyti. ɲaar kaak bal karmiyin
kaaw-ata ho ɲa aalta, ɲa gasit tanji
uudin ta niginji. ³ Ya ɲuur kuuk
awalle bal karmiyin kaawo gasit
tanco, maman gii imile kayte ya gi
ginig bees jile kaak taɓ-aɲka. Jile
ɲaar-ak, *Rabbin meenji ko gaarig
awalle. Kar ɲuur kuuk cokiyig in
denjinco gay diyte kadar kaaw-at
ka seener. ⁴ Buɲ meenji gaay pey

do kaawco in gamin kuuk ɲa gintu
do datikte : ay gamin kuuk ajbay,
kuuk gaara gudurrey ho in bere
ka Ruwwiner kaak Buɲ deediico ar
kaak ɲa rakiyo.

Iisa gaar botol ta jilindi

⁵ Ka seener, do bi ka duniin taat
yaa ase taat gi kaawiy biti-an, Buɲ
balco berin do pise ka dubilji. ⁶ Kar
gay, ɲu siir do Kitamner aman :

« Gem gay, ɲaar waa kina, ki
pakiriy kaaci ?

Ron gemor gay, ɲaar waa kina, ki
taliy kaaci ?

⁷ Do wiktin sood, ki ginig kapak
nam dubal ku Buɲdi din sa
pakgiga.

Ki berji *darjine ho horoomin ar
sultan

⁸ ho gamin okiɲco, ki berjig do
pisiinji. »*

Ya Buɲ berig gamin okiɲco do
pisiinji, ɲaar-ak gaara kadar ginno
yoo maanna kaak ɲa balji berin
do pisiinji. Kar din gay, gi tallo
misa kadar gamin okiɲco-an goy
do pisiinji. ⁹ Kar gay, maan kaak gii
gedire ibine-ak, ɲaar ko aɲka : do
wiktin sood, Iisa, Buɲ ginig kapak
nam dubal ku Buɲdi din sa pakgiga.
Kar din gay, ɲu berji darjine ho
horoomin ar sultan, asaan ɲa seet
taaɓin ta muuti. Ansi-ak, in barkin
ta Buɲdi, ɲa icit muut do kaay do
saan ta gee okiɲco.

¹⁰ Buɲ kilgiyig gamin okiɲco ho
in ɲaar ko, ɲu goyiyo. Buɲ raka iye
gee dakina do darjiney ar kooginay
in botol ta Iisa Masi. Ampaa ko,
Buɲ gintu a Iisa, ɲaar kaak yaa pile
botol ta jile geemir, ɲaa bireɲ ja
min do taaɓiner, kar kat, ɲaa nece
tak ar kaak Buɲ rakiyo. ¹¹ Iisa ko pil
botol a gee yaa gine *cawar do unji
ka Buɲdi. Ampa-ak, Iisa ho in ɲuur
kuuk cawar-aku, okiɲco, ɲuu gine
ar gee kuuk tacco rakki. Do bi ɲaar-
ak ko, ɲa kolaagu a sinjar ho sokan

§ 1:12 Wer ka gase kaawor do Soom 102.26-28.

* 2:8 Wer ka gase kaawor do Soom 8.5-7.

* 1:13 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

daggigdo. ¹² Paa ko, ŋa kaawtu do Buṇdi aman :

« Naa kaawe do sinṭar do bi kaṅjin. Do wer kaak gee num dakina, naa oziliṅ sinjin. »†

¹³ Ŋa kaawtu pey aman :

« Nun, naa diye amaanner okintiti do Buṇdi. »‡

Pey aman :

« Nun ko aṅka in gee kuuk Buṇ beriidu ar kooginar. »§

¹⁴ Uudin taat koogin-aṅ okiṅco, baarco ho zinṅico, ŋuur ku geemir di, Iisa oki ic zi ar kaṅco ho goyiṅji sa ar ka geemir. Awalle, ŋaar kaak gin gudurre ta muuti, ŋaar *Seetanne. Kar Iisa gay, in muutuy, ŋa imiliit gudurre ta Seetanner tak-tak ¹⁵ ho ŋuur kuuk do goyiṅco okiṅji, ŋu ar ɓerrina asaan ŋu gina kolaw do muut-at, ŋa imiliit koluwco. ¹⁶ Asaan ka seener, asiṅji kaak do duniiner, ŋa bal ase a ŋaa gaaye dubal ku Buṇdi. Kar gay, ŋa as gaaye tamba ta Ibraayim. ¹⁷ Do bi ŋaar-ak ko, do ay maanna, illa ŋaa are sinṭay. Ansii ko, ŋaa kuuniye *mee satkiner ka tatko kaak tala amindaw ta geemir ho kaak gina riy ta Buṇdi in botilti. Ansi-ak, ŋaa imiliṅ zunubinna ku geemir a ŋaa amriṅ in Buṇ. ¹⁸ Uudin taat Iisa meenji seet taabine ta gecindi, ŋa nec mogiṅ* ŋuur kuuk goy do gecindi.

3

Iisa pakgig Muusa

¹ Gem kol sinṭay, do saan taaran, diyon pikirriko do Iisa Masi. Ka seener, ku kuuniy gee ku Buṇdi ho ŋa kolinṅo a ku ɓaayiy goye ka samaaner. Diṅ gay, pakiron do Iisa Masi, ŋaar gay tabiriikar ka Buṇdi ho ŋaar ko *mee satkiner ka tatko do imaan taat gi gaariyo.

† **2:12** Wer ka gase kaawor do Soom 22.23. ‡ **2:13** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.17. § **2:13**

Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.18. * **2:18** 'mogiṅ' : Werin daariṅ, ŋu kaawa a 'sakuwiṅ'.

* **3:2** 'do geriy okiṅji' : Ger ka Buṇdi okiṅji, anne-aṅ kaawa do bi ka gee ku Buṇdi okiṅco do wiktin ta nabi Muusa.

² Awalle, uudin taat Muusa ginit riy taat gaara kadar Buṅ nec amniyiṅji do geriy okiṅji,* Iisa oki gaar kadar Buṅ kaak diyig do riyorak nec amniyiṅji. ³ Ka seener, ar kaak ŋu jaaliṅ sin ku gem kaak pina gero pak ger meenji, Iisa oki, ŋuu jaaliṅ sinji kuwa pak Muusa. ⁴ Geray okiṅco gin gay piniṅco. Kar ŋaar kaak pinig gamin okiṅco gay, ŋa meenji Buṅ. ⁵ Muusa gay, ka seener, ŋaar nec a Buṅ yaa amniyiṅji ar gay riyoy do *ger ka Buṇdi okiṅji. Riyoy-at ta gaare do geemir kaaw taat Buṅ asiya kaawe neginda. ⁶ Kar Iisa Masi gay, ŋaar nec a Buṅ yaa amniyiṅji ar Roṅ kaak goy do kaay ka ger ka Buṇdi. Kar geriy-ak gay, ŋaar ginte, ya gi zeeda obe tirit do imaante ho do maan kaak gi eriyoy. Maan kaak gi eriy-ak denraate gi kaawiy bal kolaw do unco ka geemir.

Jamiyne taat Buṅ bertu do geenji

⁷ Do saan taaran, uudin taat Ruwwin ta Buṇdi kaawiy aman :

« Yiriya, ya ku cokiyaat gaay ta Buṇdi,

⁸ dakon tirinco do denṅinko ar kaak aginiyko gintu

do wiktin taat ŋu pociiga ho ŋu gecigi do goosiner.

⁹ Ka seener, Buṅ kaaw a do menawak,

aginiyko talig gamin okiṅco kuuk nu gintu

do elgin kuuk orok pood.

Kar in taaran oki, ŋu pociintu ho ŋu gecintu.

¹⁰ Ampaa ko, adir nigtu in gee-aku ho nu kaawtu aman :

« Gee-aṅ, pikirrico jaga jagen di.

Ŋu bal ibiniṅ maan kaak nu eriy minninco. »

¹¹ Ansii ko, in adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nju unjaado tak-tak do wer ka jamiyner

kaak nu siyiico ! ” »†

¹² Gem kol sintay, goyon godom, paa waan minninko adiy yaa gine pondiko nam na aaminydo ho njaaji newse kop do Bunj kaak goy mento. ¹³ Kar gay, kun kawta, iskiguwoy zinjiko. Ansii kat, yoo waan minninko, rasiydo zinjay a zunuubinna yaa caaciynji ho kaay yaa gine bombo. Ginguwoy pa do wiktin taat kaaw taat a « Yiriyta » goy tiya misa. ¹⁴ Ka seener, ya gi oba tirit yoo gaasuwa do imaan taat gi gastu, naar-ak, gi geenji ku lisa Masi ko.

¹⁵ Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunji,

dakon tiriñcodo denginko

ar kaak aginiyko pooctu kaawoy. »†

¹⁶ Naar-ak, nuur kuuk cokiyit gaay-ata ho pocit kaawoy, nu kun waa ? Nju gee okinco kuuk Muusa imiltu min darre ta Meser. ¹⁷ Do elgin kuuk orok pood, Bunj, adiy nigtu-ak in kun waa ? Adiy nig in nuur okinco kuuk gin zunuubinna ho mat do goosiner. ¹⁸ Do wiktin taat Bunj togiltu aman : « Nju unjaado tak-tak do wer ka jamiyner-ak », na togil do kun waa ? Na togil do nuur okinco kuuk pocit kaawoy. ¹⁹ Ansii ko, gi ibintu kadar gee-ak bal unje do wer ka jamiyner-aka, asaan nu poc aamniye do Bunji.

4

¹ Bunj kaaw a naa pile botol do geemir nuu unje do jamiyner-ata. Ho kaawoy-at, taar tiya yoo yiriyta. Ampa-ak, zeedinte a minninko, yoo waanna goyaado kaak yaa pakire a na as ba aaro ho na

† 3:11 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-11.

* 4:3 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11. † 4:4 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.2. † 4:5

Wer ka gase kaawor do Soom 95.11. § 4:7 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * 4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.7 ho Zoozuwe 22.4.

gediraado unje do wer-aka. ² Asaan gi dorit kabarre ta samaane taat kaawa do bi ka jamiyner-at ar kaak awalle nuur oki doriit do goosiner. Kar loconj gay, kabarre-at uc usu asaan nu bal ooyin in imaan. ³ Kar ginte kuuk aamin gay, gii unje do jamiyner-ata. Do bi ka jamiyner-at, Bunj kaaw aman :

« In adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nju unjaado tak-tak do wer ka jamiyner

kaak nu siyiico ! ”* »

Kar sando, min Bunj gaasiit riyoy ta killiginer, wer ka jamiyner-ak, naar goy ko. ⁴ Ka seener, do bi ka yiriy ta peesirinjar, wer rakki do Kitamner nu kaaw aman : « Bunj gaasit riyoy okintit in mena bijigiy. Do yiriy ta peesirinjar gay, na jammiyту. »† ⁵ Pey do wer kaak gi garkiyiy dinka-anjka, Bunj kaaw aman : « Nju unjaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico. »† ⁶ Nuur kuuk awalle dorit kabarre taat samaan-at baltu unje do wer jamiyner-ak, asaan nu poc karmiyin Bunj. Kar gay, goy gee kuuk yaa gedire unje do wer-aka. ⁷ Ansii ko, Bunj diytu pey wiktin taat gee yaa unje do wer-aka ho nu koliit a « Yiriyta ». Do bi naar-ak ko, do Kitamner, Bunj kaawtu in biy ka Dawuud aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bunji,

dakon tiriñcodo denginko. »§

⁸ Zer, ya ka seener, Zoozuwe iyiig aginiyte bal kaawo do wer ka jamiyner-ak*, min taar-an, Bunj kaawaado pey do bi ka yiriy ta pey. ⁹ Ampaa ko, ar kaak Bunj jammiyту min do riyoy ta killiginer in yiriy ta peesirinjar, botol ta jamiyner ar taar-an goya do gee

† 3:15 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8.

ku Buñdi oki. ¹⁰ Ka seener, gem kaak unje do wer ka jamiyner kaak Buñ siytu-ak, ñaa jammiye min do riyoy ar Buñ jammiytu min tanji. ¹¹ Ansi-ak, zeedinte gii unje do wer ka jamiyner-aka. Gininte in ay botol pa waan minninte yaa aade ta aginiyte kuuk tar zin̄kico do wiktin taat ñu pootu karmiyin Buñ.

¹² Ka seener, kaaw ta Buñdi, taar ar maan kaak goy mento ho ta gina riyti in gudurre. Ta ar *seepin kaak bin̄kay paaf pakgig paade ka ay seepine. Ta unja do gemor nam ta deediig gelbine in ruwwine ho ta kiliig ñaamiik ta kaasir in loolo.† Pikirre in kaawin kuuk goy do adiy ka gemor oki, ta bayniigu ya ñu samaane wala ñu samaanno. ¹³ Min gamin okin̄co kuuk Buñ kilgiyту, ginno kaak cigil do unji. Kar do unji ka Buñdi, ñaar kaak gii ose bin̄kiteñ gay, gamin okin̄co-an, ña ibingig rakki rakki ho ña talaagu warañ.

Iisa mee satkiner ka tatko

¹⁴ Min gi gin ko *mee satkiner ka tatik pakgig gay satkiner okin̄co, ñaar-ak obinte bombo do imaante taat gi gaariyo. Mee satkiner-ak coon ka samaaner. Ñaar ko Iisa, Ron̄ ka Buñdi. ¹⁵ Ka seener, gi gin mee satkiner ka tatko kaak nec adiy yaa radin̄ji do wiktin taat gudurrite sooda. Asaan in gece kaak ñu geçiiga, ña aawit taabin okintit taat gi aawiyo, kar gay, ña bal gine zunuubinna kat bat. ¹⁶ Ñaar-ak, sin̄jinte moota bal kolaw do wer kaak Buñ hokumiyiy in barkiney. Eden̄ ko, Buñ yaa tale aminduwte ho ñaate bere barkiney-ata. Ampaa kat, ñaate jorkinte do wiktin taat ya duniin gasinte.

5

¹ Ka seener, ay mee satkiner ka tatko, ñu doḡig min datik ta geemir

a ñaa gine riy ta Buñdi do bi kañco. Riy-at, ñaa iye gamin ku berindi do Buñdi ho ñaaji gine satkine do bi ka zunuubinna ku geemir. ² Gay satkiner-ak nec tale amindaw ta ñuur kuuk ibanno maanna ho jagaw, asaan ñaar meen̄ji oki aawaat gudurrey sooda do gamin dakina. ³ Do saan ta gudurrey taat soof-ata, illa ñaa ginen̄ ja *satkin do zunuubinna ku meen̄ji, kar kat do ku geemir. ⁴ Waan gediraado darjiye ziy a ña mee satkiner ka tatko. Illa Buñ kat kola gemo a ñaa gine riy-ata ar awalle, ña koliig *Haruun.

⁵ Iisa Masi oki, ña meen̄jido kat darjiy ziy a ña *mee satkiner ka tatko. Kar gay, ña Buñ kat darjiyga, wiktin taat ña diyiji aman :

« Kin̄ke-an̄ ko Ron̄du, min yiriya-an̄, ñuu ibine kadar nun ko takko. »*

⁶ Do wer ka pey, ñu siir do Kitamner aman :

« Kin̄ gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »†

⁷ Wiktin taat Iisa goyту do duniiner, ña inditu Buñ ho ña loklikiiji in koriya ho in̄ zulan oki. Ña indiig ñaar kaak nec jilin̄ min do muuti ho do bi ka karaamin taat ña karmiyiig Buñ, Buñ cokiyiig alin̄ji. ⁸ Ña Ron̄ ka Buñdi. Kar in̄ taar-ata oki, ña bilde karaamin in̄ botol ta taaḡiner. ⁹ In̄ goyin̄ji, wiktin taat ña nectu ko tak ar kaak Buñ rakiyo, ña piltu botol a gee okin̄co kuuk icit kaawoy yaa gase jile kaak goy doo. ¹⁰ Buñ diyig mee satkiner ka tatko ar kaak ña diyig Melkisedek-aka.

Obe kaak bombo do imaandi

¹¹ Do bi ñaar-an̄, ni gin kaawin dakina kuuk niiko kaawe. Kar gay, gaarin̄co yaa gine rada, asaan din̄, kayko icdo kodok. ¹² Wiktin-an̄ nec ko zer kuu garkiye gee. Kar sando, illa ñuuko garkiyin̄ko pey in̄ gamin ku melen̄ do bi ka kaaw ta Buñdi. Kun̄ko-an̄ ar koogin kuuk

† 4:12 'lolo': Werin daarin̄, ñu kaawa a 'lando'. * 5:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7.

† 5:6 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

siya misa buwa, yampa, ande, ku gediraado teenji. ¹³ Naar kaak siya buwa-ak, naar ar mic kaak ibanno misa maan kaak samaane in kaak samaanno. ¹⁴ Kar ande gay, naar do gee kuuk aginda kuuk usin ko eeriñ gamin kuuk samaane in kuuk samaanno, asaan taar ko taat nu gingiy do goyiñco.

6

¹ Naar-ak, rasinten gamin kuuk melen do bi ka Iisa Masi ho news-inte do gamin kuuk kuuniy do gee kuuk aginda. Gi yeepaado pey do kuuk melen-aku. Gamin-ak, nuur ko anku : ibine ho rase ka nigindi kaak iya gee do muuti, ice ka imaan taat do Buñdi, ² bilde do bi ka batemdi*, in lee ka pisindi, nooye ka gee kuuk mate ho seriin taat Buñ asiyo dukume do geemir. ³ Sinjinte in unte ! Naar-an ko maan kaak gii gine ya Buñ pilte botol.

⁴ Pakiron do nuur kuuk yeep do goyiñco kaak awalle. Awalle, Buñ pilig odinco in portikuwiyo, nu aawit sellin kaw taat asa min kuwa ho nu gas Ruwwin ta Buñdi. ⁵ Nu elit kaaw ta Buñdi in galilti ho nu aawit gudurre ta goye ka marbinto kaak in imaan. ⁶ Kar in taar-an oki, nu yeep do goyiñco kaak awalle. Gee-ak, gi gediraado pey iyinco ka seerinkar a nuu jipte goyiñco. Ya ampa-ak, ar nuur maaniico doodaag pey Ron ka Buñdi ka etor ho nu iyaaji sokañ do unco ka geemir.

⁷ Ka seener, morig kaak aay amay ho niyaaco gamin samaane do nuur kuuk gawnaaga-ak, Buñ barkiyya. ⁸ Kar gay, morig kaak amil pompal kuuk gin jamay wala rapinga-ak, na ginno paydiney. Dakji sood di, nuu muwinji ho nuuji diye ako a nuu idin tak-tak.

⁹ Gem kol sinjay, ya ni kaawa ampa oki, ni iban tak kadar botol taat ku ictu-an samaane. Taar ko taat iya gee do jilindi. ¹⁰ Ka seener, Buñ, naar ginno gamin kuuk bal botol. Na rawtaat do riyko ho ele kaak ku gaartu in sinji ho ku gaariyo yoo dinka do geenji. ¹¹ Kar maan kaak ni rakiyo minninkon gay, illa kuu zeede kuu obin imaanko yoo do gaasuwar. Ampaa kat, maan kaak ku eriy in imaanko yaa ase tak do weriy. ¹² Yampa, dakon gin-nenno zegilay. Kar gay, icon botol ta nuur kuuk aamine ho ica subirraw. Gee-ak gasaag maan kaak Buñ kaawtu a naaco bere.

Maan kaak Buñ kaawtu a naa bere do geenji

¹³ Ku iban kadar wiktin taat Buñ kaawiji do Ibraayim a naaji bere maanna, na togiltu in sin ku meenji. Na togiltu in sinji-ak asaan ginno waan kaak tatik pakgiga. ¹⁴ Na togiltu aman : « Ka seener, naan barkiye dakina ho naa wadiriñ kooginan. »† ¹⁵ Min Buñ togiltu pa-ak, Ibraayim subirtu kee nam na gasiig maan kaak Buñ kaawiji. ¹⁶ Ka seener, ya gee togilaw-ak, nu togila in maan kaak tatik pakgigu. Ya nu togila ampa-ak, kaaw matiyo, ginno pey yeepe ka aaro. ¹⁷ Ampaa ko, wiktin taat Buñ kaawtu do Ibraayim-ak, na raka gaare waran do nuur kuuk yaa gasin maan kaak na kaawtu kadar na welkaat do kaawoy. An-sii ko, na gaayitit do kaawoy in togiliika. ¹⁸ Ka seener, maan kaak Buñ kaawtu ho in togiliikay, seerco makaado tak-tak, asaan na gediraado raade. Ampa-ak, do ginte kuuk rasig gamin okinco a gii obe tirit do maan kaak Buñ kaawtu ho gi eriy, kaaw-an yaate iskinte dakina. ¹⁹ Do ginte gay, maan kaak

* 6:2 'bilde do bi ka batemdi' : Kaaw-an, in kaaw ta Grek, ta kaawa a 'bilde kaak do bi ay biyaw ta batemdi'. Wal ta raka kaawe do bi ka ay biyaw ka batem kaak kretiyenna giniyo, wal do bi ka ay ace ka abaadiner. † 6:14 Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.16-17.

gi eriy-ak gaayaate gi goyiy bombo ar dambi kaak awkido tak-tak. In maan kaak gi eriy-ak, gi nec aade min do maan kaak ar zimilla ho gii unje do wer kaak Bun goyiyof, atta do wer kaak *cawar aale. ²⁰ Do wer kaak cawar aale-ak ko, lisa ogiriite, na unjitu do bi kante. Ampaa ko, lisa, Bun diyig *mee satkiner ka tatko kaak goy doo, ar kaak awalle, na diyig Melkisedek-aka.

7

Melkisedek sultan ho gay satkiner

¹ Awalle, Melkisedek-ak, naar sultan ka Saleem ho na gay satkiner ka Bun ka kuwa. Yiriy rakki, wiktin taat Ibraayim nosirico do sultinnay daarin ho na yeepiy min do gartar, Melkisedek naamiiga ho na barkiyiga. ² Do wer-ak, min gamin okinco kuuk Ibraayim gaamtu min do gartar-ak, na beriji zakaane do Melkisedek. Min gamin kuuk orok, na beriji rakki rakki. Melkisedek, naar sultan ka Saleem. Sin kuuk Melkisedek-ak kaawa a « sultan kaak hokumiya in botol, » ho kuuk a sultan ka Saleem-ak gay kaawa a « sultan ka aapiyer ». ³ Melkisedek-ak, do Kitamner, nu bal kaawe a na gin tacco wal yaaco wal aginiyji ku aginda. Nu bal kaawe do bi ka weenji wala do bi ka muutuy. Na ar Ronj ka Bunji, na gay satkiner kaak goy doo.

⁴ Talon ja, tatkaw ta Melkisedek ! Na gem tatik nam tatte Ibraayim din sa berji zakaaney min gamnay kuuk na gaamtu min do gartar. ⁵ Ka seener, koogin ku Lebi, nuur kuuk gina riy ta gay satkiner, in *gaanuun ka Bunji, nu gin botol ta ice zakaaner min do sintico, gee ku Israyeel. Kar sando, nuur oki min tamba ta Ibraayim. ⁶ Melkisedek,

naar min caar ka Lebido. Kar gay, in taar-at oki, Ibraayim berji zakaane. Kar pey min kaatiya, Melkisedek barkiyiig Ibraayim kaak Bun kaawtu a naaji bere maanna-aka. ⁷ Kar sando, gee iban tak kadar waan kaak barkiya gem-ak, naar pakgig kaak na barkiyiyo. ⁸ Koogin ku *Lebi kuuk ica zakaane min do sintico-aku, nuur oki mata ar geen di. Kar Melkisedek kaak Ibraayim berji zakaaney-ak gay, naar goy in odinay ar kaak Kitamne kaawiyo. ⁹ Kooginay ku Lebi kuuk ica zakaan-aku, wiktin taat Ibraayim berit zakaaney do Melkisedek, ta ar tacco Lebi oki berit ko tanji in pise ka Ibraayim. ¹⁰ Ibraayim-ak, naar min aginiyji ku aginda ku Lebi ho Lebi gay goy misa do maasoy wiktin taat Melkisedek naamiiga.

¹¹ Wiktin taat Bun beriico gaanuun do gee ku Israyeel, nu koogin ku Lebi kat asa gine riy ta gay satkiner. Kar ya botol kat goya taat koogin ku Lebi-ak yaa necin tak riy taat Bun rakiyo, maa di Bun naamiy gay satkiner ka pey ? Gay satkiner ka pey-ak, naar aaddo botol ta *Haruun ar koogin ku Lebi, kar gay, na aada botol ta Melkisedek. ¹² Kar ya nu makaag gay satkiner in kaak aada botol ta pey-ak, gaanuun oki, illa nuu makinji. ¹³ Ya ni kaawa ampa-ak, ni kaawa do bi ka *Rabbinte. Kar naar gay min caar ka Lebido, na min caar ka pey. Caar naar-ak, yiriy rakki, waanco bal gine riy ta gay satkiner. ¹⁴ Gee okinco iban kadar Rabbinte, naar min caar ka Zuuda. Do bi ka caar naar-ak, yiriy rakki, Muusa bal kaawe a nu gina riy ta gay satkiner.

Gay satkiner kaak goy doo

† 6:19 'maan kaak ar zimilla do wer kaak Bun goyiyof': Awalle, wiktin taat nu piniig ger ka Bunji, nu caaltu zimilla a nuu cigilin wer kaak cawar aale. Wiktin taat lisa mattu ka etor, zimilla-ak eertu datko min kuwa yoo kefer (Matiye 27.51).

¹⁵ Njaar-anj maan kaak gi talaag waranj : gay satkiner kaak pey nu kaawiy-ak, njaar ar Melkisedek.

¹⁶ Ya nu diyig gay satkiner, nu bal diyin do saan ta gaanuun kaak kaawa do bi ka tambaaco. Kar gay, nu diyig gay satkiner, illa in gudurre ta goye kaak idaado tak-tak. ¹⁷ Ka seener, nu siir do Kitanner aman :

« Kinj gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »*

¹⁸ Ampa-ak, gaanuun kaak awalle, nu deeyiga asaan na ginno gudurre ho na bal necin riyoy.

¹⁹ Ka seener, gaanuun ka Muusa bal nece iye gee a nuu nece tak ar taat Bunj rakiyo. Kar dinj gay, nu gaarte maan ka erindi kaak samaan pak ka awalle ho maanna-ak gaayaate gi sinjiy moota in Bunj.

²⁰ Pakironj oki do togiliik ta Bunji-ata. Gay satkiner ku awalle, nuur gin gay satkiner bal togiliik ar taar-anta. ²¹ Kar Iisa gay, nu diyig gay satkiner in togiliika wiktin taat Bunj meenji togiliiji aman :

« Nun *Rabbin kat togile ho nu yeepaado pey aaro :

kinj gay satkiner kaak goy doo. »†

²² Paa ko, in Iisa, gi iban tak kadar jamaw taat samaan pak ta awalle yaa ase do werti.

²³ Min kaatiya, gin maan ka pey : do jamaw taat awalle-at, gee dakina gin riy ta gay satkiner ho ay gem di rasiy do giji, asaan muut rasgig do nuu ginin riyco doo. ²⁴ Kar Iisa gay, do bi ka goyinj ka gaasdo, njaar gay satkiner kaak goy doo. ²⁵ Paa ko, nuur kuuk asa do Bunji in sinj kunjji, naa gedire jilinj tak-tak. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan doo, na gay mento a naa inde Bunj do saan tanco.

²⁶ Iisa kon di *mee satkiner ka tatik kaak kuuniyte. Njaar goy *cawar, bal oorne do unji ka Bunji. Na bal gine zunubinna. Na goy

serek min gay zunubinna ho Bunj coonig kuwa ka samaaner do wer kaak na goyiyo. ²⁷ Iisa, njaar arro agindaw ku gay satkiner ku pey. Agindaw ku gay satkiner nuur-ak, kun kawta, illa nu gina ja *satkinkan do zunubinna ku maaniico, kar kat, nu giniy do ku geemir. Kar Iisa gay, wiktin taat na bertu ziy satkine do bi kante, na ginit mena rakki di gaasiititi. ²⁸ Do gaanuun ka Muusa, nuur kuuk nu leeyig meennay ku satkiner ku aginda-ak, nuur gee kuuk ginno gudurre. Min gaanuun ka Muusa-ak, ta togiliik ta Bunji kat as ba aaro. In togiliik-at, njaar kaak na diyту doo mee satkiner ka tatko-ak, njaar Ronji. Bunj ginig na necit tak riy taat Bunj rakiyo. Na necit mena rakki di gaasiititi.

8

Iisa mee satkinte ka tatiko

¹ Cokiyon, an baat ta kaawor : gi gin *mee satkiner ka tatko ar kaak gi kaawtu dak ko biy. Na daktu goy ka samaaner do meeday ta njaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ² Do wiktin ta Muusa, nu siy *kuraarin ta Bunji. Kar dinj gay, mee satkiner ka tatko-ak gina riyoy do kuraarin ta ta6. Kuraarin taar-at, *Rabbin meenji kat siyta, yampa, nu geenno.

³ Ay mee satkiner ka tatko, nu diyig a naa iye gamin ku berindi do Bunji ho naaji gine *satkine. Ampa-ak, kante oki, illa naa gine maan ka berindi. ⁴ Kar ya mee satkinte ka tatiko-ak kat goy do kidar, na ginaado tak-tak riy ta gay satkiner, asaan kuuk gina riy ta satkiner ar taat *gaanuun kaawtu-ak, nuur goy ko. ⁵ Ar gem taliy kelmoy do sawwapa, riy ta gay satkiner-ak sa, taar ar kelim ta riy ta ta6 nu giniy do wer kaak Bunj goyiyo. Njaar-anj ar maan kaak kuuniyji do

* 7:17 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4. † 7:21 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

Muusa do wiktin taat ɲa siyiy kuraarin do Bunɗi. Do wiktin taar-at, Bunɗi kaawji aman : « Ya ki siya kuraarne, zeedu kii siyin ar taat nu bayniiji ka dambar-aka. »*
 6 Diɲ gay, riy taat Bunɗi gaariiji do Iisa Masi-at, taar pakgit taat awalle serek. Kar jamaw taat ɲu diyig Iisa Masi datik ta geemir in Bunɗi gay, taar oki pakgit taat awalle serek. Asaan in jamaw-at, maan kaak Bunɗi kaawtu a ɲaa gine pakgig ɲaar kaak ɲa kaawtu awalle do gaanu-undi.

Jamaw ta awalle in ta marbinto

7 Ka seener, ya jamaw ta awalle-at kat necit ko riyti, maman Bunɗi yaa obe jamaw ta pey ? 8 Kar sando, Bunɗi leesco do geenji aman :

« Nun *Rabbin kat kaawaw : do menaw kuuk yaa ase-aku, naa obe jamaw ta marbinto in gee ku Israyeel ho in ku Zuuda.

9 Jamaw taar-at arro taat nu obtu in aginiyco

wiktin taat nu imiliig min darre ta Meser ho nu ogiriico.

Uudin taat ɲu bal karmiyin jamaw-ata,

nun Rabbin kat kaawaw, nun oki newsico kopo.

10 Nu kaawa pey aman :

do jamaw taat naa obe in gee ku Israyeel-an,

ya menaw ɲuur-ak bire,

naa unjin gaanuundu do kayco

ho naa diyin do gelbinco.

Naa gine Bunɗi

ho ɲuur gay yaa gine geendu.

11 Yoo waan minninco ucaado inde giji wal sinji

a ɲaaji gaare botol taat ɲaan ibinindu.

Asaan okinco, ɲuun ibinindu,

min kuuk aginda yoo kuuk ɲaada.

12 Naaco saamiyin niginco okinji

ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico tak-tak. »†

13 Ya Bunɗi kolaat jamaw-at a ta marbinto, ɲaar-ak, ar ɲa ginit taat awalle-at maan kaak taay ko. Kar sando, maan kaak taaye ho za6-ak, ɲaar baay gaay ko bire.

9

Abaadin ta awalle

1 Do jamaw ta awalle-at, Bunɗi ber *gaanuun kaak gaara maman gee yaa abdiyinni ho goy pey wer ka abaadiner kaak ɲu siytu. 2-3 Do

wer ka abaadiner-ak, ta kuraarin taat dukum deelna seera in zimilla. Do deel taat bitta taat ɲu koliy «

*wer kaak cawar », ɲu diy maan ka hadinner binɗay peesira kuuk

gin gindiski ho oba ako. Ta gin oki taabul kaak ɲu liyiy mappa

kaak ɲu beriy satkin do Bunɗi. Do deel ta atta taat ɲu koliy «

wer kaak cawar aale », 4 ta gin taabul ka daabner kaak ɲu onniy

*dokkanne. Ta gin oki *sandumne taat gaara jamaw taat Bunɗi obtu

in geenji. Sandumne-at, ɲu siyiit in atay ho aarti gay daabne. Do

atti ka sandumne-at, ɲu diy parik ka daabner kaak gin tee kaak ɲu

koliy « maan* » ho in kunɗin ka *Haruun kaak imil booyaw. ɲu

lee pey tariɗilna kuuk Bunɗi siirtu gaanuunji ka jamaw ho ɲa berijiig

do Muusa. 5 Do kaati ka sandumner, gin gamin seer kuuk ɲu siytu

in daabne. Gamin-ak, ar *dubal ku Bunɗi kuuk ɲu kolaag « seruubinna

» ho ɲu gaara kadar Bunɗi goy do wer-aka. Kelim ta gezgirco gootaag

kaati ka sandumne-ata.* Kar diɲ gay, wiktin ginno taat naako osin

kaawin-an rakki rakki.

6 Gamin okinco-an, ɲu leeyig in botilco do kuraarin taat ɲu

* 8:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 25.40. † 8:12 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.31-34.

* 9:5 'kaati ka sandumner' : Do aadin ta Yuudinnar, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale-aka ho ɲa ergigiy baar do kaati ka sandumner-ata. ɲaar-an maan kaak gaara kadar zunuubinna ku gee ku Israyeel, Bunɗi saamiyco (Ekzood 25).

siytu do Bunđi ho kun kawta, gay satkiner unjigiy do wer ka bitta-aka a n̄uu gine riyco.† 7 Do deel ta atta gay, illa mee satkiner kaak tatik do unja keeji, mena rakki di do elgol. Wiktin taat n̄a unja do wer-ak, illa n̄a iya baar kuuk n̄u gintu *satkin do Bunđi. Baar-ak, n̄a beriig do Bunđi do nige ka meenji ho in̄ nige ka geemir kaak bal niyinco.‡ 8 In̄ maanna-an̄, Ruwwin ta Bunđi gaariite kadar wiktin taat kuraarin taat n̄u siytu awalle goy misa, waan ginno botol taat n̄aa unje do wer kaak *cawar aale kuwa ka samaaner. 9 Gamin-an̄ gaara maan kaak kuuniya din̄ka : gee kuuk abdiyaag Bun̄, n̄uur bera bere ho gina satkinkan do Bunđi. Kar gaminco-ak necaado ginin pikirrico tak ar taat Bun̄ rakiyo. 10 Gamin-ak, n̄uur ko kaawin kuuk do bi ka teendi ho ka seendi, in̄ ay ace kaak n̄u aciyo. Kaawin-an̄, n̄uur do bi ka gamin kuuk gee talaagu di. Aadanna-ak, n̄uu goye kee nam wiktin taat Bun̄ asiy makin̄ in̄ kuuk marbinto§.

Masi ber ziy satkine do saan tante

11 Kar Iisa Masi gay bayin ar *mee satkiner ka tatko a n̄aate bere gamin kuuk samaane kuuk goy ko. N̄a unje do kuraarin taat pakgit serek taar taat n̄u siytu keder ho taat nec tak ar taat Bun̄ rakiyo pakgita oki. Kuraarin taat n̄a un̄jitu-at, n̄u geenno kat siytu ho min gamin kuuk Bun̄ kilgiytu do duniiner-an̄, taar ginno. 12 Masi unje mena rakki di do *wer kaak cawar aale-aka. Do wer-ak, n̄a bal iye baar ku awgir wala ku aj-jalinnar a n̄aa bere do Bunđi. Kar gay, n̄a ber baar ku meenji kuuk min̄ do saan tante. Taar-an̄ nec ko yaate jilinte tak-tak. 13 Do aadin

† 9:6 Wer ka gase kaawor do Nombir 18.2-6.

§ 9:10 'kuuk marbinto' : Anne-an̄ kaawa do bi ka Jamaw ta marbinto taat Bun̄ obtu in̄ gee in̄ botol ta lisa Masi.

ta *Yuudinnar, n̄u erga baar ku awgir in̄ ku barkiydi do geemir a zin̄kico yaa gine cawar. Ampaa di, berka oki, n̄u eriita ho butti gay, n̄u kokiriy do geemir. Ya gamin-an̄ kat nec ginin̄ zi ka gemor *cawar oki, 14 baar ku Iisa Masi gay pakgig serek ! Iisa Masi, in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bunđi taat goy doo, n̄a bertu ziy do Bunđi ar satkin taat nec tak ar taat Bun̄ rakiyo. Ampaa ko, in̄ baariy, pikirrite yaa gine cawar min gamin kuuk iya gee do muuti. Ansii kat, gii nece gine riy do Bun̄ kaak goy mento.

Jamaw taat Bun̄ duuntu in̄ baar

15 Iisa Masi, do jamaw ta marbinto-at, n̄aar ko goy datik ta geemir in̄ Bun̄. N̄a goy datikco a n̄uur kuuk Bun̄ koltu-ak yaa gase haginco min gamin kuuk Bun̄ kaawtu a n̄aaco bere do geenji. Gamin-ak, n̄uur goy doo. Gee-ak gin botol taat n̄uu gasin haginco-at do saan ta muut ta Iisa. Asaan in̄ muutuy-at ko, n̄a jiliig gee min do nigin̄co kaak n̄u nigtu do jamaw ta awalle. 16 Ya waan kat siirig malley okin̄ji do katkitdi, wiktin taat n̄u raka deedin̄ do kooginay-ak, illa n̄uu ibine ja kadar n̄a mat ka seener. 17 Ka seener, maan kaak n̄u siirtu do katkitdi-ak, n̄u deedaagdo ya meenji goy misa in̄ odinay, illa ya n̄a mat ja. 18 Ansii ko, jamaw ta awalle ictu riyti-ak, illa in̄ baar kuuk n̄u ergiy-aku. 19 Ka seener, wiktin taat awalle Muusa uctu do un̄co ka geemir, n̄u garkiycog ja ay maan kaak Bun̄ rakiy n̄uu gine. Min n̄a garkiycoga, n̄a ictu baar ku ajjalinnar in̄ ku awgir, amay, law ku dindiko ho leeg ta pompil kaak n̄u koliig Isoop. Kar n̄a ergiico baar do gee okin̄co ho n̄a ergiitit oki do maktumne taat n̄a siirig gaanuun-aka. 20 Wiktin taat n̄a ergiico, n̄a

‡ 9:7 Wer ka gase kaawor do Lebitik 16.2-34.

kaawiy aman : « Njuur-añ baar kuuk gaara jamaw taat Buñ obtu in kuñko a kuu karmiyinti. »* ²¹ Min Muusa ergitu baar do geemir ho do maktunner-at, ña ergitu pey do kuraarin taat ñu siytu do Buñdi ho do gamin ku abaadiner okiñco. ²² Ka seener, gaanuun kaawa a anuwco ta gamnar giniy *cawar-ak, illa in baar ja. Ansi-ak, bal miñe ka baarir, yoo waan gasaado saamiye ka zunuubinnay.

Satkin ta Iisa Masi sooya zunuubinna

²³ Gamin kuuk goy do kuraarin taat ñu siytu do Buñdi kuuniyту *cawar-ak, illa in *satkine. Kar gay, ar taat gi kaawtu ko, gamin-ak, ñuur ar kellam ku gamin kuuk goy kuwa-aku. Ya gamin kuuk keđer kat kuuniy cawar-ak illa in satkin ja, maaniico gamin kuuk kuwañ gay yaa kuuniye cawar-ak, illa in satkin taat samaan pak satkinkan kuuk ñu giniy keđer-aku. ²⁴ Ka seener, *Masi bal unje do kuraarin taat geen di siytu, taat ar kelim ta wer kaak kuwa-aka. Kar gay, ña unje do taar ta ta6 kuwa-ata ho diñ ña goyiy do unji ka Buñdi do bi kante. ²⁵ Awalle, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale in baar ku mallel. Kar Masi gay, tanji paado. Ña bal unje ka samaaner dees dakina a ñaa bere ziy satkine. ²⁶ Yampa, ta-añ ña taa6iy taa6in ta muuti dees dakina min kilgiye ka duniiner. Ya ta6 gay, do wiktin ta ba aaro, ña bayin mena rakki di a ñaa sooyin zunuubinna ku geemir in satkiney. ²⁷ Buñ gintu a gee okiñco yaa mate mena rakki di, kar kat, ñaaco dukume seriine. ²⁸ Ampaa ko, Iisa Masi oki bertu ziy satkine mena rakki di a ñaa sooyin zunuubinna ku gee dakina. Wiktin taat ñaa bayne ka seerinkar, ña asaado

pey sooyin zunuubinna ku geemir, ñaa ase a ñaa jiliñ ñuur kuuk eraaga.

10

Satkin ta Iisa Masi taat mena rakki di

¹ Ka seener, *gaanuun ka Muusa, ñaar ar kelimco di ta gamin kuuk yaa ase neginda. Kar gay, ña arro sawa-sawa in gamin okiñco kuuk goy kuwa-aku. Ampa-ak, ya gee gina *satkinkan ñuur-ak di elgin in elgina, ñuur kuuk bariya botol a ñuu sinje moota in Buñ-ak, gaanuun necaado tuk, ñaa giniñco ñuu nece tak ar taat Buñ rakiyo. ² Yampa, ya satkinkan-ak nec ko ñuu kuuniye *cawar do unji ka Buñdi-ak, ñuu ibinin cawirkuwco ho ñuu rasiñ satkinkan-aku. ³ Ka seener gay, satkinkan-ak, illa ñu iyaag gee ay elgo, ñu moyig zunuubinnico. ⁴ Asaan baar ku awgir in ku barkiydi, ñuur bal gine gudurre tak-tak taat ñuu ace zunuubinna.

⁵ Do saan taar-an ko, wiktin taat Iisa Masi rakiy ase do duniiner, ña kaawiiji do Buñdi aman :

« Ki bal rake a ñuun gine satkine wala ñuun iye bere, kar gay, ki pinig zir.

⁶ Ki aacaydo in satkin ta mallel taat ñu eriyjin wala in satkinkan kuuk ñu gintu do bi ka zunuubinnico.

⁷ Hiyya, nu kaawtu aman : “ Buñdu ! Nun ko-añka.

Nu as gine maan kaak ki rakiyo. Hii, nu as ar kaak ñu siirtu do bir do Kitamner. ”*⁸

⁸ Do wer-ak, ña teestu ja kaawe aman : « Ki bal rake a ñuun gine satkinkan, ñuun iye bere, ñuun ere malle, ñuun bere satkine do bi ka zunuubinnar. Kiñ gay bal aaciye in gamin-añku. » Kar sando, gaanuun ka Muusa kaaw a ñuu giniñ gamin-añ okiñco. ⁹ Kar ba aaro, *Masi kaawtu pey aman :

* 9:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.8.

* 10:7 Wer ka gase kaawor do Soom 40.7-9.

« Bunđu ! Nun ko anka. Nu as gine maan kaak ki rakiyo. » Wik-tin taat na kaawtu pa-aka, na as deen satkinkan kuuk awalle ho naa makin in tanji. ¹⁰ Ansii ko, in niyin taat Bun ictu, Iisa Masi bertu ziy satkine mena rakki di gaasiititi a naa aciñ zunuubinnite, gii gine cawar do unji.

¹¹ Kun kawta, gay satkiner ku *Yuudinnar okinco gingiy riyco in ka peyinco. Nu gingiy satkinkan nuur-ak di doo. Kar satkinkan-ak gay gedarro tak-tak imilin zunuubinna ku geemir. ¹² Kar Iisa Masi gay, satkiney tanji, taar mena rakki di gaasiititi ho ta goy doo. Min na berig ziy satkin do zunuubinna ku geemir, na daktu diy baay ka samaaner do meeday ta Bunđi. ¹³ Din na yoka a Bun yaaco nosire do adiney, nuu gine wer ka lee asinji. † ¹⁴ Ampaa ko, in satkiney taat mena rakki di-at, na gintu a nuur kuuk na ginaag cawar-ak yaa nece tak do werco doo.

¹⁵ Taar-an ko taat Ruwwin ta Bunđi oki kaawiite. Ta teestu ja kaawe aman :

¹⁶ « *Rabbin Bun kaaw aman :

“ Ya menaw nuur-ak bire, naa obe jamaw in nuura.

Do jamaw-at, naa unjin gaanu-undu do kayco

ho naa diyin do gelbinco. ”

¹⁷ Na gaaytu pey aman :

“ Naaco saamiyin niginco okinji ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico tak-tak. ” ‡ »

¹⁸ Ka seener, ya zunuubinnico kat nu saamiycogu, satkinkan bal gine pey galilco.

Diye ka gelbiner in Bun

¹⁹ Ampa-ak, gem kol sintay, in baar ku Iisa kuuk na bertu satkin-ak, gi gin botol taat gii unje do wer kaak *cawar aale-aka. ²⁰ In ziy ka meenji, na pilte botol taat

gii aade min do maan kaak ar zimilla kuuk gootig wer kaak cawar aale-aka. Botol taat na piltu-at, taar marbinto ho ta bera goye kaak ta6. ²¹ Ansi-ak, gi gin *mee satkiner ka tatko kaak tala do kaay ka *ger ka Bunđi kaak kuwa ka samaaner. ²² Ampa-ak, sinjinte moota do unji ka Bunđi in gelbin rakki bal kolaw do saan ta imaante. Sinjinte in gelbin kaak ac min pikirre taat jookumo ho in zinka kuuk ac in amay kuuk cawar. ²³ Obinte tirit do maan kaak gi eriy in imaante ho gi gaariy-aka, asaan Bun necaat tak taat na kaawtu. ²⁴ Bariyinte botol taat gii iskiguwe zin kite a gii elguwe benannite ho gii ginguwe gamin kuuk samaane. ²⁵ Numinte kaak gi numgiy-an, dakinte rasiñido ar gee daarin rasiyo. Kar gay, iskinte zin kite do imaan ho gininte gaay in gaayo, asaan ku iban ko kadar yiriy ta *Rabbiner, taar gaay ko.

²⁶ Ya waan ibingit seen ta Bunđi kat na wakila gine zunuubinna in niyiney, ginno pey satkin ta saamiye zunuubinnar. ²⁷ Waanna-ak, taat dakji-at, illa naa ere in kolaw yiriy taat Bun yaa dukume serine. Yiriy taar-at, ak taat girzan-at yaa idin jot, nuur kuuk newsiji kop do Bunđi. ²⁸ Naar kaak nepidig *gaanuun kaak Muusa siirtu, nuu deenji bal kaawo ya saadonna seer wal subba goya. § ²⁹ Kar do tanjon gay, naar kaak yilaag Ron ka Bunđi, kaak talaag baar ku Iisa ar nu maan kaak maala ho kaak ginaat bees Ruwwin ta Bunđi taat bera barkine, ku pakarro kadar tanji-at yaa gine rad paka wal maman ? Baar ku Iisa, nu nuur doo di baar ku jamaw ta marbinto kuuk ginig gee cawar-aku ? ³⁰ Ka seener, gi ibingig naar kaak kaaw aman : « Na nun meendu kat yaa yeepin taat

† **10:13** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ‡ **10:17** Wer ka gase kaawor do Jereemi 31.33-34.

§ **10:28** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.6.

ɲu nigtu. Ɗa nun meendu kat yaa kappiyin kaaco do taat ɲu gintu. »* Kar ɲa diytu pey aman : « *Rabbin Bun yaa dukume seriin do geenji. »† ³¹ Radji aale do ɲaar kaak gal do pise ka Bun kaak goy mento !

³² Kar gay pakiron do goyin ko kaak awalle wiktin taat Bun pillig kayko. Do menaw ɲuur-ak, gee taabiyyin ko dakina ho in taabin taat ginko dakin-at oki, kun gay subire.

³³ Werin daarin, ɲu warin ko ho ɲu taabiyyin ko do unco ka geemir. Kar werin daarin gay, ku galiy uciy in ɲuur kuuk ɲu taabiyaag pa.

³⁴ Ka seener gay, taabin ta ɲuur kuuk ɲu taabiyaag do danayner, ku aawaat do zin kiko ho wiktin taat ɲu sokiig gaminko, ku rascog in aditko kuuk portiko. Aditko portik-ak asaan ku ibin kadar ku gin gamin kuuk samaan paka ho kuuk yaa taaye doo. ³⁵ Ampa-ak, maan kaak ku eriy in imaan-ak, dakoŋ rasiŋjido. Asaan in ɲaar ko, kuu gasin haginko dakina. ³⁶ Ya ku raka necin taat Bun rakiyo ho kuu gasin maan kaak ɲa kaawtu a ɲaako bere-ak, illa kuu ice subirraw ho kuu goye bombo. ³⁷ Kitamne kaaw aman :

« Pey dak mena sood di, sood tak-tak†, ek di, ɲaar kaak yaa ase-ak, yaa ase. Ɗa taayaado.

³⁸ Gem kaak jaawa untu in botol yaa goye do saan ta imaanji.

Kar ɲaar kaak yeepa aar gay, adir ginaado gal in ɲaara. »§

³⁹ Do tantes gay, gi attanno in gee kuuk yeepa aaro ho baayiy tare zin kiko-aku. Kar gay, gi atta in ɲuur kuuk diya gelbinco in Bun a ɲuu gase jile.

11

Imaan ta gee ku awalle

* **10:30** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.35. † **10:30** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.36. ‡ **10:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 26.10. § **10:38** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.3-4. * **11:5** Wer ka gase kaawor do Zeneez 5.24.

¹ In botol ta imaan, gi gin ko maan kaak gi eriy ho gi ibinig ko tak maan kaak gee talgido. ² Do bi ka imaanco ta gee ku awalle ko, Bun gaartu kadar adiy portik in ɲuura.

³ In imaan ko, gi ibintu waran kadar Bun kilgiyig gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder in kaa-woy. Ampaa ko, gi ibintu kadar gamin okinco kuuk gee talaagu asa min ɲuur kuuk gee talgido.

⁴ In imaan, Abeel bertu *satkin do Bun di taat pakgit ta Kayen. Do saan ta imaanji-at ko, Bun meenji ooyit satkiney ho ɲa taliig a ɲa goy in botol do unji. Abeel, ɲaar mate. Kar do bi ka imaanji taat ɲa gintu-at, ɲa kaawaate yoo din ka.

⁵ In imaan, wiktin taat Henok goyiy in odinay, Bun cooniig kuwa in ɲaara. Ampaa ko, ɲa pakiig min do muuti. Yoo waan sa bal gasinji, asaan ɲa diyig do serpey. Ka seener, min Bun bal coonin misa, Kitamne kaaw a Bun, adiy portik in ɲaara.* ⁶ Yampa, Bun, adiy ginaado portik in gem kaak ginno imaan. Ka seener gay, ɲaar kaak raka sinje moota in Bun, illa ɲaa ooye kadar Bun goya ho kadar ɲaaco gaarin selin kuwi do ɲuur kuuk bariyaaga.

⁷ In imaan, Nowe iciig taaye ka Bun di do maan kaak yaa ase neginda ho kaak gee talgido misa. Ampaa ko, ɲa siytu markab tatko a ɲaa jilin geenji ku geriy. In maan kaak ɲa gintu, ɲa gaartu kadar gee ku duniiner, ɲuur jookumo. Ho in botol ta imaanji, Bun taliig a ɲa gem kaak goy in botol do unji.

⁸ In imaan, Ibraayim icit kaaw ta Bun di wiktin taat ɲa koliiga. Ɗa uctu min darrey ho ɲa deettu do darre taat Bun kaawtu a ɲaaji bere. Kar do deetinji, ɲa ibanno wer kaak ɲa baayiyo. ⁹ In imaan, Ibraayim

daktu goy ar awraatiñce do darre taat Bunj kaawtu a ñaaji bere. Na daktu goy do kuraarner. Isaaka inj Yakuub oki atta inj Ibraayim do maan kaak Bunj kaawtu a ñaaji bere-aka ho ñuur sa goy inj kuraar-nay di ar Ibraayim. ¹⁰ Kar Ibraayim gay era geeger kaak Bunj meenji pakirtu do piniñji ho ña meenji Bunj kat kaak yaa piniñji. Geeger-ak bombo ho eezaado tak-tak.

¹¹ Inj imaan, Zaara daacyi ta Ibraayim, ya ta mogina ho ta zaŕe oki, ta weetu ho ta gintu atan geemir. Ta weetu-ak, asaan ta amniy tak-tak inj ñaar kaak kaawit kaaw-ata. ¹² Ansii ko, min gem rakki kaak zab ko tak-tak amiltu tamba dakina ar kaalna wal ar yir kaak do bi ka barrer ho gem gedarro osinji.

¹³ Gee-ak okinco obit imaan bombo yoo muutco. Kar gay, gamin kuuk Bunj kaawiico-ak, ñu bal taliñ ñu as do werco. Kar gay, ta ar ñu talig ko gamin-ak min serek ho ginco gala. Paa ko, ñu ibintu kadar ñu goy ar awraatinna ho marti do duniiner. ¹⁴ Kar ya ñu kaawa pa-ak gaara warañ kadar ñu bariya darre ta maaniico. ¹⁵ Darre taat ñu bariyy-at, ta darre taat ñu rastudo-ata. Yampa, ta-anj ñu yeepe. ¹⁶ Kar gay, darre taat ñu bariyy-at, ta darre ta taŕ taat goy ka samaaner. Do bi ñaar-ak ko, Bunj ginno sokañ taat ñu kolin a ña « Bunjo ».

¹⁷ Inj imaan, Ibraayim berig ronji satkin do Bunji wiktin taat Bunj rakiy tale baay. Inj maan kaak awalle Bunj kaawiji a ñaaji gine oki, Ibraayim ooytu berin ronji kaak danjiro†. ¹⁸ Ka seener gay, min awalle, Bunj kaawji aman : « Inj ronji Isaaka kat, baan yaa miine inj koogina ar kaak nu kaawijiñ. »‡
¹⁹ Kar Ibraayim gay pakirtu kadar

Bunj gin gudurre taat ñaa nooye gem min do muuti. Do saan taar-an ko, Bunj berijiig ronji ar ña yeeppiig min do muuti.

²⁰ Inj imaan, Isaaka barkiyiig Yakuub inj Ezaayu do bi ka maan kaak yaa ase neginda.

²¹ Inj imaan, Yakuub, do wiktin taat menuwiy gaay gaase, ña barkiyiig kooginay ku Yuusup rakki rakki. Min ña barkiygu, ña denjirtu inj donjkiloy ho ña ontu abdiye Bunj.

²² Inj imaan, Yuusup, do wiktin ta ña rakiy mate, ña kaawtu a gee ku Israyeel asa amile min darre ta Meser. Kar ña bertu izinne do maan kaak ñuu gine inj kaasiy.§

²³ Inj imaan, min Muusa ñu weeyiiga, aginiyi cigiliig nam koyin subba. Ñu gintu pa-ak, asaan ñu tal samaanuwiy ho ñu bal gine kolaw do taat sultan kaawtu.

²⁴ Inj imaan, min Muusa gin ko tatiko, ña rakaado a ñuu kolin pey a ña ronji ka romoy ta Sultan ka Meser. ²⁵ Na icit taaŕin inj gee ku Bunji. Na tal kadar taaŕin-at guna min galal ta duniiner taat do menuwir di ho taat iyaag gee do zunuubinnar. ²⁶ Kar do ta Muusa gay, ña icit taaŕine ar taat lisa Masi asiy aawe ho ña talaat ar maan kaak pakgig malle ka Meser serek. Asaan ka seener, ña tala maan kaak Bunj asiji bere neginda.

²⁷ Inj imaan, Muusa amiltu min Meser ho ña baltu gine kolaw do dapinco ta sultan. Na peytu bombo ar gem kaak talaag Bunj kaak gee talgido. ²⁸ Inj imaanji, Muusa iidiyitu iidin ta *Paakdi ho ña kaawiico do gee ku Israyeel a ñuu ooye baar do botilay ku geriyco. Ampaa kat, *dubil ka Bunji gay dee geemir baltu deen awaw ku miday ku gee ku Israyeel.

† 11:17 'danjiro' : Werin daarin, ñu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. ‡ 11:18 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. § 11:22 Wer ka gase do Zeneez 50.24-25.

²⁹ In imaan, gee ku Israyeel aaliig barre ka Dindiko bal boose ka asiŋco. Kar min gee ku Meser raka aalen gay, amay teeyig okiŋco.

³⁰ In imaan, durdurre ka geeger ka Zeriiko eeztu. Gee ku Israyeel jarbig* geeger-ak mena bijigiy, kar yiriy ta peesiriŋkar gay, wiktin taat ŋu jarbiy-ak, durdurre-ak eeztu dizic. ³¹ In imaan, azbiŋca rakki siŋti Raab baltu mate in ŋuur kuuk newsiji kop do Buŋdi, asaan ta obig samaane ŋuur kuuk gee ku Israyeel ŋaamtu a ŋuu tale baat ta darrico.

³² Naa kaawe pey maa ? Wiktin ginno taat naako ose rakki rakki do bi ka Zedeyon, Baraak, Som-som, Zepte, Dawuud, Samiyeel ho nabiinna daariŋ oki. ³³ Nuur oki, in imaan taat ŋu gintu, ŋu ictu darrinay, ŋu hokumiyy in botol, ŋu gasit taat Buŋ kaawtu a ŋaaco bere ho ŋu sokumiig biŋkico ku boornar. ³⁴ Nu deet ak ta oba bilim-bilim, ŋu waal min aside ka *seepiner, ya gudurricco arme oki, ŋu gas gudurre min do Buŋdi, ŋu gintu gee kuuk siŋco alaw do gartar nam ŋu atik askirna dakina ku darrinay ku pey. ³⁵ In imaan, daad gasiig pey geeŋco kuuk mate do wiktin taat ŋu nooytu.

Kar daariŋ gay, ŋu gaarcot ko gaare nam ŋu mattu. Ya waan raka jiliŋco oki, ŋu pocaw, asaan ŋu raka gase maan kaak taŋ paka. Maanna-ak, ŋaar ko nooye kaak Buŋ asiy nooyiŋco. ³⁶ Pey daariŋ, ŋu ajimiyig ko ajimiye ho ŋu koocig in kordiŋgo, kar daariŋ, ŋu duunig in jinzirre ho ŋu unjiig daŋaayne. ³⁷ Pey daariŋ, ŋu zeerig in dambay nam ŋu deeyiigu, daariŋ, ŋu gerkidig gerkide nam ŋu dukumiig seera, ho daariŋ gay, ŋu deeyig in seepine. Pey daariŋ bal gine geray, ŋu jaawa anne anne, kesuun teeco saaro nam ŋu duuna zamam ku

awgir di. Gee-ak pokirna tak-tak, ŋu taabiyaagu ho ŋu gaaraacot ko gaare. ³⁸ Gee ŋuur-ak, sellinŋuwco dakina nam duniin sa bal nece ooyiŋco ! Nu jaawa anne-anne do kalaaner, ka dambiniidi, do girpiniydi† ho do biddindi.

³⁹ Gee-ak, okiŋco, in imaanco taat ajbiyig Buŋ-ak oki, ŋu bal gasiŋ maan kaak ŋa kaawtu a ŋaaco bere. ⁴⁰ Ka seener, Buŋ siyaate maan kaak samaan aale pakgig gamin okiŋco. Na raka a gee-ak yaa nece tak ar kaak ŋa rakiyo. Kar gay, ŋu gediraado nece tak bal ginte.

12

Diye ka gelbiner in Iisa

¹ Talon ja imaan ta gee kuuk gi kaawtu dak ko bico-anŋu ! Nuur ar saadonna kuuk leyinte datko. Saadinnuwco-at, ŋu gaaraat in goyiŋco kaak samaane do botol ta imaandi. Do saan taar-an gay, rason gamin okiŋco kuuk todaate siŋje do goyinte kaak do botol ta Buŋdi. Rason oki zunuubinna kuuk daaŋaate melen paa di ho zeedinte do gad kuuk Buŋ kaawiite. ² Pakirinte doo do Iisa, ŋaar kaak durcit baat ta barar ta imaante ho kaak yaa gininti taa nece do werti. Ka seener, galal taat ŋaa aawe do gaasindi-at, ŋa ibinit min awalle. Gee talaat muut ta ka etor ar maan ka sokaŋ. Kar Iisa gay isgig do tuk. Ampaa ko, ŋa ooyiit muut-ata. Kar diŋ gay, ŋa diy baay do meeday ta Buŋdi, wer kaak Buŋ hokumiyo.

³ Talon ja maman Iisa ictu subirraw wiktin taat gay zunuubinnar taabiyyiga. Ampa-ak, zeedon ku rasiydo taabin yaa patriye kayko nam imaanko yaa oole. ⁴ Asaan do taasiŋkiko taat ku taasiŋiy in zunuubinna, ku bal taasiŋe misa yoo do muuti. ⁵ Ku rawtig ko taaye kaak Buŋ taayiŋko ar ŋa taaya

* **11:30** 'jarbe' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'kaare'. † **11:38** 'do girpiniydi' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'do pugurumnyiidi'.

kooginay-aka walla ? Nja taayinƙo aman :

« Gem kol ronji, ya *Rabbin diyaacin do botildi, dak talinƙido taayinji-ak ar maan ka maala.

Ya nja leesaajin oki, zinƙan yaa oolenno.

⁶ Asaan njaar kaak Rabbin diyiy do botildi-ak,

njaar ko kaak nja elgiyo

ho njaar kaak nja taaɓiyiy-ak,

njaar ko kaak nja taliy ar ronji. »*

⁷ Icon subirraw do taaɓinko, asaan in taar ko, Bun diyiiƙo do botildi ar kooginay. Yampa, nja maa micir kaak tacco diyigido do botildi ? ⁸ Ya Bun diyigikonno do botildi ar kaak gee okinco gingiy do kooginco, njaar-ak gaara kadar ku kooginaydo, ku buumina.

⁹ Okinte, gi gin aginiyte kuuk weente. Nu diyaate do botildi ho gi karmiyaagu. Ya nuur din sa gi karmiyaagu, Tatte Bun ka kuwan gay, illa gii karmiyanji pak nuura. Paa kat, gii gase goye kaak taɓ. ¹⁰ Aginiyte diyaate do botildi do menuwir di ar taat nu rakiyo. Kar Bun gay diyaate do botildi a njaate gaayinte gii kuuniye *cawar ar njaara. ¹¹ Ka seener, ya nu diyaate do botildi, do wiktin taar-at awgitenno gala, illa ta rada adi. Kar ba aar gay, nuur kuuk nu diyig do botildi-ak gasiig maan kaak aadaag diye kaak do botildi-aka. Maanna-ak, njaar ko weye ka gelbiner do bi ka *goye kaak in botol do unji ka Bunɗi.

Taayika in mino

¹² Do saan taar-an ko, gem kol sintay, paanon kocingilinƙo kuuk oolaako ho denon gipiyko kuuk aziraw-aku. ¹³ Jaawon do botilay kuuk dalan a njaar kaak oygaw,

asinji bodiniydo, illa gay, nja gase aapiy ta ziy.

¹⁴ Zeedon kuu goye do aapiyer in gee okinco ho goyon goye kaak *cawar do unji ka Bunɗi. Njaar kaak goydo ampa-ak talaagdo Rabbin Bun tak-tak. ¹⁵ Yaman, ginon yoo waan minninko yaa newsenno kop do barkin ta Bunɗi. Zeedon a maan yaa amilenno min do gelbinko ar et kaak caariy diya gee. Ya maan kaak samaanno-an amil minninko, nja barjile gee nam anuwko, njaako niginƙo. ¹⁶ Ginon a waan minninko goyido kaak yaa ɓaaye munjam ho kaak yaa kanje in gamin ku Bunɗi. Dakon gineno ar Ezaayu kaak berit aawnuwiy† do sinji do bi ka teendi di. ¹⁷ Ku iban kadar ba aaro, nja bariytu botol taat tacco yaaji yeepin barkin taat nu beriy do aawo-ata, kar tacco gay pooce. In alinji, nja loklikiji do tacco a wal njaaji gedire din ga, kar gay, nja bal gedire newsin gelbin ka tacco.

¹⁸ Kar kun gay, wiktin taat ku sinjitu moota in Bun, ta arro wiktin taat gee ku Israyeel sinjitu do damba Sinayi taat nec nuu wakinti. Do wiktin taat ku sinjitu-ak, ginno ak taat oba jilik-jilik, ginno uc pondiko, ginno gondikaw taat dulum ho ginno kurumbiin gidi-gidi. ¹⁹ Ku bal dore ale ka perner wala gaay ta Bunɗi. Kar gee ku Israyeel gay, min nu doriit gaayay, kolaw obiigu ho nu marmiltu a njaaco kaawenno pey maan kaawra. ²⁰ Nu marmiltu ampa-ak, asaan kaaw taat nu dortu-at patiy kayco. Kaaw-at aman : « Ya waan kaak wakit damba-an, nuu zeerin in dambay, nuu deenji ya nja malle oki. »‡ ²¹ Gamin okinco kuuk Bun gaariico-ak isco kolaw aale nam meenji Muusa oki kaawtu aman : « Kolaw unjidu nam nu aziraw. »§

* 12:6 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.11-12. † 12:16 'berjit aawnuwiy' : Do aadin ta Yuudinnar, aawo gasa barkin dakina min do tacco pakgig sintay. ‡ 12:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 19.12-13, Deteronoom 5.23-25. § 12:21 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.19.

22 Kar kuŋ gay sinje moota in damba taat ŋu koliiy *Siyon ho in geeger ka Buŋ kaak goy mento. Geeger-ak, ta Zeruzaleem taat goy kuwa ka samaaner do wer kaak *dubal ku Buŋdi ŋum dil-dil in galal. 23 Ku sinje moota do wer kaak gee dakina kuuk aamine ŋumtu, ŋuur kuuk ŋu siirig ko sinco do maktumne taat goy kuwa. Gee kuuk aamin-ak, ay gem di ar aaw ka Buŋdi. Ku sinje moota in Buŋ, ŋaar kaak gay dukume seriiner do gee okiŋco, ho moota pey in gee kuuk goy goye kaak in botiliy ho mat taaye. Gee-ak, diŋ ŋu ginig nam ŋu neciit tak taat Buŋ rakiyo. 24 Ku sinje moota in Iisa. Do jamaw ta marbinto, ŋaar ko goy datik ta geemir in Buŋ. Ku sinje moota in baariy kuuk miŋ ka etor. Baariy-ak pakgig ku Abeel serek.*

25 Yaman, laaŋ deŋginko samaane kuu cokiyiŋ ŋaar kaak kaawaako ! Ka seener, gee ku Israyeel poozig ŋaar kaak minaagu keder ho ŋu bal pake min do seriiner. Kar gintenŋ gay, ya gi newsaaji kop do ŋaar kaak kaawaate min kuwa ka samaaner, tante-at yaa gine maman ? 26 ŋaar kaak gaayay azirig kid awalle-ak, diŋ gay, ŋa kaawaate pey aman : « Do menaw kuuk yaa ase, nu aziraagdo kid keeji di, kar gay, naa aziriŋ pey kida in samaane oki. »† 27 Kaaw taat a « naa azire pey-at » gay gaara waraŋ kadar gamin kuuk Buŋ kilgiyту ho kuuk yaa azire yaa sawle, illa ŋuur kuuk yaa dak-ak, kuuk azarro. 28 *Meennaw taat Buŋ yaate bere-an, waan gediraado azirinti. Do saan taar-an ko, delinte barkin do Buŋdi ho abdiyintenga in kolaw ho in horoomine ar taat ŋa rakiyo.

* 12:24 'Baariy-ak pakgig ku Abeel serek' : Baar ku Abeel, ŋuur ku kayar, asaan wiktin taat Kayen deeyiiga, Buŋ kaaw a baariy koola min keder a ŋu asa kappiyin kayay (Zeneez 4.10). Kar baar ku Iisa gay, ŋuur ku jilindi, asaan in muutuy taat ka etor, ya gem kaak aamin loci yaa gase jile.

† 12:26 Wer ka gase kaawor do Aaze 2.6. * 13:5 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.6,8, Zoozuwe 1.5. † 13:6 Wer ka gase kaawor do Soom 118.6.

29 Yampa, ya gi ginno ampa-ak, Buŋte, ŋaar nec yaate idinte ar ak taat tiyaw.

13

Goye kaak Buŋ rakiyo

1 Elguwoŋ ziŋkiko ar sinŋa kuuk tacco rakki. 2 Dakoŋ rawtenno obe ka martir. Ka seener, in obe ka martir-ak, gee daariŋ ob *dubal ku Buŋdi ho ŋu ibinigido. 3 Pakiroŋ do gee kuuk ŋu obtu danjaayne ho ginonŋ ar kuŋko oki, ŋu obiŋko in ŋuura. Pakiroŋ do gee kuuk ŋu taabiyaagu, ho kuŋ oki, ginonŋ ar ŋu taabiyaako.

4 Gee okiŋco, illa ŋuu bere ho-roomin do obindi. Do ŋuur kuuk ob gay, nu kaawaaco, illa ŋuu karmiyiŋ obiŋco, ŋuu kokinenno kara. Yampa, Buŋ asaaco dukume seriin do gee okiŋco kuuk baaya munjam ho do ŋuur kuuk kokina daadi wal miday kara.

5 Do goyiŋko, dakonŋ elenno gurus aale. Hamdiyonŋ in maan kaak ku gintu di. Asaan Buŋ meenji kaaw aman : « Nu rasaacinno keejiŋ ho nu newsaajinno kop tak-tak. »*

6 Do saan taar-an ko, nii kaawe bal kolaw aman :

« *Rabbin Buŋ ko kaak gaayaanu.

Nu ginaado kolaw tak-tak.

Gem in odinay seer ar kunto di,

ŋaan ginin maman ? »†

7 Pakroŋco do aginduwko kuuk gaarkon kaaw ta Buŋdi. Talonŋ ja maman ŋu goyту nam ŋu mattu ho icon imaan taŋco. 8 Iisa Masi makoado tak-tak, wala diŋka, wala wiktin taat bire, wala taat yaa ase neginda. 9 Yaman, dakonŋ rasenno ziŋkiko ŋuuko jagiŋko in ay bilde kaak arro in imaanko. Ka seener gay, maan kaak samaan-ak, illa

gelbinte yaa denre in barkin ta Bun̄di. Yampa, nu denraado in *gaanuun kaak kaawa do bi ka teendi. Gaanuun ar n̄aar-aŋ bal gaayin̄co in maanna nuur kuuk aadaaga.

¹⁰ Ka seener, gi gin wer ka satkiner. Kar gay, maan kaak nu bertu *satkin do wer-ak, gay satkiner ku *Yuudinnar ginno botol taat nuu teen̄ji. ¹¹ Ya taŋ gay, baar ku mallel kuuk nu bertu satkin do bi ka zunuubinnico-ak, mee satkiner kaak tatik iyiig do *wer kaak cawar. Kar kumco gay, nu eriig kara do kalaaner. ¹² Ampaa ko, Iisa oki mattu kara min geeger ka Zeruzaleem a gee yaa kuuniye *cawar in baar ku meen̄ji. ¹³ Ansi-ak, ginte oki amilinte kara do wer kaak na goyiyo ho ooyinten̄ yile kaak gee yaate yilinte ar n̄aara. ¹⁴ Asaan diŋ gi ginno wer ka goyindi kaak yaa taaye doo. Kar gay, gi bariya ka neginda. ¹⁵ In̄ Iisa Masi ko, gi abdiyiy Bun̄ ho gi oziliy sin̄ji. Ampa-ak, gi bera doo satkin ta oziliikar do Bun̄di. ¹⁶ Dakoŋ rawtenno gine ka sellin̄kaw ho in̄ gaay ta zin̄kiko. Asaan satkinkan nuur-aŋ kat aawaaji gala do Bun̄di.

¹⁷ Karmiyon̄ aginduwko ho onon un̄co. Ka seener, nuur di tala kaako doo ho neginda Bun̄ asa indin̄co. Ginoŋ a nuu gaasin riyco in̄ galal bal niize. Yampa, ya nu niizaw-ak, kuu uce maala.

Inde ka Bun̄di

¹⁸ Gem kol sin̄tay, indiguwonni Bun̄. Ni iban do kayni kadar gelbinni *cawar, asaan do goyinni, ni ic niyin taat nii ginguwe taat samaane ay wiktine. ¹⁹ Maan kaak paka nu rakiy minninko-ak, illa kudu inde Bun̄ a n̄aadu pile botol naako yeepe kodok.

²⁰ Bun̄ kaak iya aapiye nooyig *Rabbinte Iisa min do muuti ho na gintu gay goyindi kaak tatiko. In̄

baariy kuuk mine, na duuniit jamaw taat Bun̄ obtu in̄ gee ho ta dukumaado tak-tak. ²¹ Bun̄ yaako bere gudurre kuu gine ay riy taat kuuniy in̄ niyiney. In̄ botol ta Iisa Masi, n̄aate gaayinte gii necin̄ ay maan kaak na rakiyo. Locin̄ di *darjine elgin in̄ elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

²² Gem kol sin̄tay, kaawin kuuk nu n̄aamiiko a naako iskin̄ko-aŋ, oboŋ samaane do aditko in̄ subirraw. Asaan maktumner-an, taar kaawinti sood di. ²³ Nu minaako kadar sin̄te Timote, nu imilig min dan̄aayne. Ya na as kodok-ak, niiko baawe seertini.

²⁴ Ooyon̄co dakina do aginduwko okin̄co ho do gee ku Bun̄di okin̄co. Nuur kuuk goy Itali oki ooyko dakina.

²⁵ Barkin ta Bun̄di yaa goye in̄ kun̄ko okin̄ko ! Nu ooyko dakina.

Zaak Maktumne taat Zaak siirtu Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Zaak kat siirit do kretiyenna kuuk goy do ay wero, ya ɲu Yuudinna wal Yuudinnado. ɲa taayaag maajirnay ku Iisa okiŋco do goyiŋco kaak ɲuu goyguwe kun kawta. Taayinji daarin, ɲa diy odoy do gay gamnar. ɲa kaawa a gem kaak gin imaan ka seener, ɲu ibiniig min do riy ta samaane taat ɲa giniyo. Kar ya riyoy samaanno gay, imaanji turro imaan ta tab.

Ooy ta awalle

¹ ɲa nun Zaak, gay riyor ka Buɲdi ho ka *Rabbin Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu ooyaako dakina, kun gee ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okinji*.

Ibine kaak Buɲ beriyo

² Gem kol siɲtay, do ay taabine, aaciyoŋ dakina. ³ Asaan ku iban kadar ya ku kondira in imaan do ay taabiner, kuu kuuniye gee kuuk gin subirraw. ⁴ Kar zeedoŋ kuu ice subirraw gaay in gaayo nam kuu nece tak ar taat Buɲ rakiyo, bal oorne, do unji ka Buɲdi ho imaanko sa, maan armaatido pey.

Inde ka ilimdi min do Buɲdi

⁵ Ya minninko, gin gem kaak ilimji arme, illa ɲaa inde Buɲ ho Buɲ yaaji berinti. Asaan in sellin kuwiy, Buɲ gina oyaw do gee okiŋco bal kaawo. ⁶ Kar gay, illa gem-ak yaa inde in imaan, bal ose ka adir. Asaan gem kaak adiy osaw-ak, ɲaar ar amay ku barrer kuuk us yanjaag meeda ɲugila. ⁷ Gem ta ɲaar-ak, ɲa diyenno kaay a Rabbin Buɲ yaaji

bere maanna. ⁸ Asaan adiy seer ho do ay maan kaak ɲa rakiy gine, ɲa obgiido tirit.

Pokirinŋe in gay gamnar

⁹ Siɲ kaak pokirinŋe, illa ɲaa aaciye asaan Buɲ jaalig sinji kuwa ¹⁰ ho ɲaar kaak gay gamnar oki, illa ɲaa aaciye asaan Buɲ cillig sinji. Ar booyaw kuuk solla do kalaaner, gay gamnar sa taayaado. ¹¹ Tapar kuuk booye-ak, ya pat coke, ta giniy tonjo ho tapar-ak aayiyo. Ya ɲu aaye, booyaw-ak solliyo ho samaanuwco rawtiyo. Paa ko, gay gamnar-ak asiy mate wiktin taat ɲa gina riyoy di.

Taabine in gece ka gemor

¹² Galal do ɲaar kaak obit imaanji bombo do taabiner. Asaan wiktin taat taabin-at gaase, ɲaa gase hagin taat ɲuu bere do ɲuur kuuk nosire. Hagin-at, taar goye ka gaasdo kaak Buɲ kaawtu a ɲaaco bere do ɲuur kuuk elgiga.

¹³ Ya gelbin ka gemor ɲaamaag do zunuubinnar, ɲa diyenno aman : « Buɲ kat ɲaamintu do zunuubinnar. » Asaan Buɲ gediraado ɲaame gemo ɲaa gine maan kaak samaanno ho ɲaar meenji sa, waan gediraado ɲaaminji. ¹⁴ Kar gem kaak raka gine zunuubinna gay, taar niyin ta meenji di ɲaamig ɲa giniy taat samaanno ho ɲa galiy do zunuubinnar. ¹⁵ Niyin taat samaanno taat goy do gelbiner, taar ar daatik taat iciy adi ho ta wiyo. Ampaa di oki, niyin-at wiyiy zunuubinna. Kar wiktin taat zunuubinna-ak nec do werco, ɲu iy muutu.

¹⁶ Gem kol siɲtay, dakoŋ rasenno zinŋiko ɲuuko caaciyoŋko. ¹⁷ Ay bere kaak samaane ho ay maan kaak nec tak ar kaak Buɲ rakiyo, Buɲ kat beraatenju. Gamin-aŋ asa min Buɲ kaak kilgiyig pato, koye in

* **1:1** 'gee ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okinji' : 'Do Kitamne taat in kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'tamba ta Israyeel taat orok in seera'. ɲuur ko gee ku Buɲdi. Kar gay, anne-aŋ, tamba ta Israyeel taat orok in seer-at gaara gee okiŋco kuuk aamin do Iisa Masi do wiktin ta Zaak.

kaalna. Yiriyo maka in aando, kar Bun gay makdo ho na rasi tenno do gondikor ar kaak pat gingiyo. ¹⁸ In niyin ta meenji ho in kaawoy taat ka seener, Bun beriite goye ka marbinto, paa kat, gii gine awallico min gamin okinco kuuk na kilgiyu.

Cokiye in karmiye ka kaaw ta Bun di

¹⁹ Gem kol sintay, moyon do kaaw taat naako kaawe-anta : ya waan kaawaako, laan denjinko samaane kuu cokiye kaawoy, ho ya ku raka kaawe, pakiron ja kayco ho dakon dapinguwenno kodok. ²⁰ Asaan gem kaak dapine, naar ginno maan kaak in botiliy do unji ka Bun di. ²¹ Do bi naar-an, rason gamin okinco kuuk jookumo ho in kuuk nigaako do unji ka Bun di. Kar in dalullaw, obon kaaw taat Bun diytu do gelbinko, asaan ta nec yaako jilinko.

²² Ya ku cokiya kaaw ta Bun di, dakon cokiyenno maalan di, kar gay ginon ar taat ta kaawtu. Yampa, ku tara zin kiko ku maanikon di. ²³ Asaan naar kaak cokiyaat kaaw ta Bun di ho ginno ar kaak ta kaawtu-ak, naar ar gem kaak tala wijeene y ta meenji do sawwapa. ²⁴ Min na talta, na deetiyo ho kodok di na rawtiita. ²⁵ Kar gay, gem kaak bariya baay ta *gaanuun ka Bun di kaak imilaag zunubinnite kuuk ginaate berrina, na rasaagdo tak-tak. Na rawtaagdo kodok maan kaak na cokiya ho na gina ar taat gaanuun-ak kaawtu. Gem naar-ak, Bun yaa barkiyinji do ay maan maan kaak giniyo.

²⁶ Ya waan pakira a na gay abaadiner, ho biy gay, na gedirgijido, na tara ziy ka meenji ho abaadiney sa uc usu. ²⁷ Abaadin taat ta6 ho taat bal oorin do unji

ka Tatte Bun, taar ko tale do kaaco ka gollina in murgilgal kuuk goy do taabiner†, ho taar ko ta gooye zin kar min gamin okinco kuuk nigaate do duniiner-anta.

2

Eere ka geemir naar samaanno

¹ Gem kol sintay, dakon eerguwinco do gee, asaan ta bal kuuniye in imaanko taat in *Rab-binte Iisa Masi, naar gay *darjiner. ² Cokiyon, gin kaaw rakki taat diya a ku num do wer rakki ho gee seer kat as do wer-aka. Ka rakki gay gamnar kaak is kesuune taat samaane, ho do kormoy oki, na is korkid* ka daabner. Kar ka rakki gay, pokirin ce kaak is kesuun taat tiziw-tiziw. ³ Wiktin taat gay gamnar-ak unje, ku uciy ku ooyiiji, kar ku kaawiiji aman : « Gem kol sin te, as goy anne, wer-an kat kanjin. » Kar gay, wiktin taat pokirin ce-ak unje, ku talaag paa di ho ku kaawiiji aman : « Kinke-an pey in ka asinji di wal 6aa goy keder anner di ! » ⁴ Ya ku gina ansi-ak, ku eera zin kiko ho ku tala gee ar gay dukume seriiner kuuk aditco pondiko.

⁵ Gem kol sintay, cokiyon samaane ! Nuur kuuk gee talaag ar nu pokirna, Bun gay do big a nuu gine imaan dakina. Ampa-ak, nuu goye ar gay gamnar do unji ho naaco berin haginco taat na kaawtu a naa bere do nuur kuuk elgiga. Hagin-ak, naa unje kaak do *Meennuwi y. ⁶ Kar kun gay, ku talaag pokirna-an ar maan kaak maala ! Yaman pakiron, nuur kuuk taabiyaako ho kuuk sakkiyaako, nuur-ak kun waa ? Nuur gay gamnar-ak doo ko, wal maman ? ⁷ Nu nuur di pey kuuk waraag sin ku ta6 kuuk Bun diyiko.

† 1:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 1.17. 'garaarin ce'.

* 2:2 'korkid' : Werin daarin, nu kaawa a

8 Ka seener gay, ya ku aada *gaanuun ka Meennaw ta Bunji ar kaak Kitamne kaawiy aman : « Kii elin giji ar zin ka meenjij », † naar-ak, ku gina samaane. 9 Kar gay, ya ku eera gee, ku gina zunuubinna ho gaanuun-an yaako gagire asaan ku nepidga. 10 Ka seener, gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, kar ka rakki di, na nepidga, ar na nepidig ko okinji. 11 Do gaanuun-ak, Bunj kaaw aman : « Kunj miday, dakonj kokinenno daad kara, ho kunj daad oki, dakonj kokinenno miday kara » ‡, ho na kaaw pey aman : « Dakonj deenno gee. » § Ansi-ak, ya waan gooya ziy min do bariye ka daatir wala ka midir, kar na dee gemo, naar-ak, na bal karmiyin gaanuun. 12 Ampa-ak, do ay kaaw taat ku kaawiy ho ay maan kaak ku giniyo, ginonj ar gee kuuk iban kadar Bunj yaaco dukume seriine in gaanuun kaak imilaate min do zunuubinna kuuk ginaate berrina. 13 Ka seener, gem kaak tallo amin-daw ta eenji, Bunj talaajido amin-daw ya na dukumaaji seriine. Kar naar kaak tala amindaw ta eenji gay, naa nosire wiktin ta seriiner.

Imaan in riyti

14 Gem kol sintay, ya waan kaawa a na gin imaan, kar na gaarro imaanji in riyti gay, galilti maa ? Imaan taar-an yaa jilinji walla ? Ha'a, taa uce maalan di. 15 Cokiyon, gin kaaw rakki taat diya a kuu gin sinta kuuk arumco tee in ise. 16 Ya nu baawko oce ho ku naamiigu aman : « Baan kate, Bunj yaako bere maan kaak ku rakiyo. » Ya ku balco bere maanna, ansi-ak, galilti maa ? 17 Ampaa ko, in imaan oki. Ya ta keetit di ho bal riyti, taar us maalan di.

18 Gem rakki yaa kaawe aman : « Daarin gin imaan, kar daarin gay gin riy taat samaane. » Kar nun gay yaaji telke aman : « Gaarduut imaanji taat goy bal riyti tare ! Kar nun gay, naan gaare tanto in riyti taat samaane. » 19 Ki aamin kadar Bunj naar rakki di. Naar-ak samaane ! Aaridna oki aamina pa, nam kelimco amila min kolaw. 20 Kinj kaak kaan bombo-anjka ! Ki raka tale maan kaak gaara a imaan taat bal riyti uca maala-anta walla ? 21 Kaawor ja, maman Bunj taliig tatte Ibraayim a na goy in botol do unji ? Na taliig a na goy in botol do unji-ak wiktin taat Ibraayim ooytu berin ronji Isaaka satkine. 22 Tal kate, imaanji baa sawa in riy taat samaane na giniyo. In riy taat na ginij-at ko, imaanji nectu tak in taat Bunj rakiyo. 23 Maanna-ak astu do botilij ar taat Kitamne kaawtu aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Bunj. Do bi ka imaanji-at ko, Bunj taliig a na goy in botol do unji. » * Paa ko, Bunj koliig a na royay. † 24 Ku iban kadar Bunj talgido gemo a na goy in botol do unji in imaan keetit di, kar gay, na talaat oki riyoy taat gaara imaanji.

25 Pakirinte oki do geem rakki sinti Raab. Taar gay azbinca min awalle. Kar gay, do bi ka riy taat samaane ta gintu, Bunj talit a ta goy in botol do unji. Riyti-ak, ta obiig samaane nuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu ‡, ho do deetingo, ta nolpiig in botol ta pey.

26 Ka seener gay, gem kaak si-ikamno, naar mate. Ho imaan taat bal riyti, taar oki mate.

3

Gedire do leeser

† 2:8 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. ‡ 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. § 2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13, Deteronoom 5.17. * 2:23 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † 2:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 41.8, 2 Kronik 20.7. ‡ 2:25 'nuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu' : Nu baaw tale baat ta darrico ho nu asiy taasiingco (Zoozuwe 2).

¹ Gem kol sijntay, riy ta bilde geemir-an, gee dakina yaa bariy-intido. Asaan ku iban kadar nin kuuk bilda gee-an, seriin tani yaani gine rad paka. ² Kar gay, okinte, gi niga di do gamin dakina. Ya gem kaak gedirji do biy, naar-ak nec tak ar kaak Bun rakiyo ho na gedirji do ziy okinji. ³ Ya gi isaaco layumnay do pisiydi, gi gediriy joominco ho aaniyinco in botol taat gi rakiyo. ⁴ Pakiron pey do markab kaak tatiko. Nu duunaaji zimilla kuwa ho us tongo kat akilaaga. Kar gay, naar kaak suugiyaaga-ak aaniyiig wer kaak na rakiyo in et kapak di ar denko. Markab-ak tatko ho et gay kapak di. ⁵ Lees ta gemor oki pa. Min do zi ka gemor, taar kapak, kar ya ta osa gay, taa gedire gine gamin kuuk gidim.

Pakiron do kan ka aki kaak nec erin et okinji kaak do kalaaner. ⁶ Leese, taar ar ako ho min loti ko amiliy kaawin dakina kuuk jookumo. Taar min gamin kuuk Bun leetu do zi ka gemor ho ta nigaag zi okinji. Leese, taar ar ak taat amila min ba oole ho taat eraag goyinte tak-tak. ⁷ Ku iban kadar gee nec iye kayco ku ay biyaw ta kunnar : ku yeero, kuuk zewaw, kuuk poypiyaw ho kuuk goy do amiydi. Ka seener, okinco, nu iy kayco. ⁸ Kar lees ta gemor gay, ginno waan kaak yaati gedire. Taar gallo ho ta goydo werti rakki. Taar gin kop taat diya gee. ⁹ In lees-at ko, gi oziliy Tatte Rabbin Bun, ho in taar di oki, gi surpiyiy gee kuuk Bun kilgiyru ar naara. ¹⁰ Min do bin kite nuur-ak di, amila oziliika ho suruupine. Gem kol sijntay, ampa-ak ta bal ase. ¹¹ Min od ta amiydi rakki di bokgiy amay kuuk gala in kuuk yuutu walla ? ¹² Gem kol sijntay, yiriy rakki ku tal buguwa weetu coone walla ? Wala bayur weetu gapra ? Od ta amiydi oki pa, taat boka amay ku yuutu, bokdo pey kuuk gala !

Ilim taat Bun beriyo

¹³ Minninko gin gem kaak gin ilim ho kaay icaw walla ? Ya goya, illa naa gaarguwe in goyinji kaak samaane ho in riyoy taat na giniy in dalulluwiy ho in ilimji. ¹⁴ Kar gay, dakon dapilenno ya gelbinko miin in hasuudinaw ho in kaasume ka eenko. Asaan ya ku dapilaw-ak, ku nigii seen ta Bunde. ¹⁵ Ilim taar-an asdo min do Bunde. Taar ta duniiner, geen di imilit min do kayco ho ta asa min do aariddi. ¹⁶ Asaan wer kaak hasuudinaw in kaasume goy-ak, barjile oki goya in ay maan kaak jookumo. ¹⁷ Kar ilim taat asa min do Bunde gay, taar *cawar ja, kar ta iya aapiye, ta dalulle, ta amra gee, ta tala amindaw ta geemir ho ta gina riy taat samaane. Ta erro gee ho ta kaawdo in bit di ho ta adti keetiti. ¹⁸ Nuur kuuk iya aapiy do eenco, nuur ar gay gaw-nar. Busum kaak nu luwiy-ak, taar aapiye. Ho gamin kuuk nuu gaase gay, naar goye kaak in botiliy do unji ka Bunde.

4

Ele ka duniiner

¹ Yampa, giduwa ho taasiika kuuk benanniko, nuur asa min momo ? Nuur asa min pikirre taat samaanno taat taasiina do aditko. ² Do gelbinko, ku raka maanna, kar ku gasgigdo. Ampaa ko, ku diyiy gee, aditko miin in hasuudinaw, ku saariy motol, ku taasiiniyo, kar ku gediraado gasin maan kaak ku rakiyo. Ku gasgigdo-ak, asaan ku indigigdo Bun. ³ Zer ya ku indaw oki, ku gasaagdo, asaan ku inda in pikirre taat samaanno. Maan kaak ku inditu-ak, ku rakiy kanje in naar maalan di. ⁴ Talon ja gee kuuk aadgigdo Bun ar taat na rakiy-anta ! Kun ibanno kadar waan kaak el duniine, naar adin in Bun walla ? Ka seener, naar

kaak diy kaay inj duniine, naar-ak adin ka Bun̄di. ⁵ Kitamne kaaw aman : « Ruwwin taat Bun̄ diytu do gelbinte, na ooygitido. » Kaaw-an, dakon talintido ar maan kaak maala. ⁶ Kar barkin taat Bun̄ beriite-at, taar dakin paka. Asaan Kitamne kaaw pey aman : « Njuur kuuk jaala kayco, Bun̄ yaa pociñco. Kar njuur kuuk ona kayco gay, naa barkiyiñco. »* ⁷ Ampa-ak, karmiyon Bun̄, goyon bombo min *Seetanne ho naa gade serek minninko. ⁸ Sinjon moota inj Bun̄ ho naar oki yaako sinje.† Kun̄ gay zunubinnar, acon pisiñko min do zunubinniko ! Kun̄ kuuk aditko seera, ginon a gelbinko oki yaa kuuniye *cawar. ⁹ Ibinon a ku aminda do bi kaak ku goy do zunubinnar, alon ho goyon ar gee kuuk muut deegu. Sitiñko yaa rafile ale ho galiñkon gay yaa rafile morke. ¹⁰ Onon kayko do unji ka *Rabbin Bun̄ ho naako jaaliñko kuwa.

Ose ka geemir samaanno

¹¹ Gem kol sintay, dakon osenno zinjiko. Ya ku osaagu wala ku tala zinjiko ar ku gay dukume seriinco, ku niga biñkiko inj *gaanuun ka Bun̄di ho kun̄ maaniiko dukumaaji seriin do gaanuun-aka. Ya ku dukumaaji seriine, naar-ak gaara kadar ku karmiyigido. ¹² Illa gay, na Bun̄ kat berig gaanuun do geemir. Naar keeji di ka dukuma seriiner. Naar di nec jile gee ho nec idiñco. Kar kun̄kon gay, ku pakira a ku kun̄ waa, ku giniy zinjiko ar gay dukume seriiner do eenko-aku ?

Jaale ka zinjkar samaanno

¹³ Cokiyonnu ! Gee kuuk diya a yiriyta wal kawta, nu baa do geeger rakki, njuu gine elgo, njuu taajire

* **4:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34. †

4:8 Wer ka gase kaawor do Zakariya 1.3, Malasi 3.7. * **5:3** 'taar nadaan-at ko yaa imile baako' : Kaaw-an kaawa a gee kuuk dummiyaag mallico nam na nigiy maala ho bergigido do gee kuuk gamin arumco-ak, nu gina maan kaak samaanno do unji ka Bun̄di.

ede wal njuu gasen di gurus dak-ina. ¹⁴ Gee njuur-ak, taat yaa ase kawta, nu ibingita walla ? Ha'a, nu ibingitdo. Goye, naar ar mooy kuuk onnaw ho dij di us totiriigu. ¹⁵ Zer kun̄ yaa kaawe aman : « Ya Bun̄ rakaw, gii goye ho gii gine maan ta anka wal anka. » ¹⁶ Ka seener gay, ku jaala zinjiko ho ku pisiriya maalan di. Gamin njuur-an samaanno. ¹⁷ Yampa, naar kaak iban di gine maan kaak sellen ho gingigdo, naar-ak unje ziy do zunubinnar.

5

Taabine do gay gamnar

¹ Yaman, kun̄ko gay gamnar, cokiyon taat naako kaawe-anta ! Alon ho marmilon do taabin taat asaako ! ² Gaminko yaa zoodo ho kesuunko sa, gujin yaa cokinti. ³ Daabniko ho poddinko, nadaane yaa obinco. Taar nadaan-at ko yaa imile baako* do yiriy ta dukume seriiner. Ta teen zinjiko ar ako. Kun̄ bariya malle di, ku baayiy inj unko. Kar sando, duniin taar gaay gaase. ⁴ Njuur kuuk gin riy ta sedindi do morginko, ku todcog maan kaak waaliyaagu. Ansii ko, nu booda sa ar nu booddo nam boodiñco-ak coon kuwa ka Bun̄di, naar Mee Gudurri. ⁵ Do goyiñko, ku teet duniine. Ku gina gamin kuuk ku rakiy di. Ku tiyaw ho ku siyaw nam ku neer birgin-birgin ar barkay kuuk jazaarinna dapsiyiyo. ⁶ Gee kuuk ginno oorone oki, ku diyco kaawo ho ku deeyiig maalan di. Njuur gay balko pile biñkiko.

Subirraw inj inde ka Bun̄di

⁷ Gem kol sintay, di pa-ak, icon subirraw nam yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe. Talon gay gawnar.

Ŋu iciy subirraw kee nam amay ku kabuŋ paayiyo ho ku ribbar peyiyo. Kar gaminco niyiyo ho ŋu aaciyyi dakina in gamin kuuk ŋu jallitu. ⁸ Kuŋko oki, icon subirraw pa ho duunon masisko, asaan yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe, taar gaay ko.

⁹ Gem kol sinṭay, dakoŋ gujumjumenno benanniko, yampa, Buŋ yaako dukume seriine. Talon, gay dukume seriiner goy do botol ta geero. ¹⁰ Gem kol sinṭay, pakiron do nabiinna kuuk awalle. Ŋu kaaw in sin ku Buŋdi, kar in taaŋin taat gasgu-at oki, ŋu ic subirraw. Kuŋko oki, goyon pa. ¹¹ Ka seener, gi ozilaag nabiinna-ak asaan ŋu goy bombo, ŋu bal rasin botilco. Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka Zoob. Do taaŋiner, gem-ak ic subirraw kee, kar ba aaro, Rabbin Buŋ barkiyiig dakina. Ka seener gay, Rabbin Buŋ, sellinṭakuiy dakina ho tale ka aminduwiyy oki pa.

¹² Gem kol sinṭay, naako kaawe maan rakki kaak kuu obe do kayko : dakoŋ togilenno tak-tak, wala in Buŋ, wala in kiŋa, wala in maan ka pey. Ya ku ooy sa ooyon ho ya ku poot sa pooton. Paa kat, seriin ta Buŋdi obiikonno.

¹³ Ya goy minninko waan kaak aawa taaŋine, illa ŋaa indiguwe Buŋ. Ya goy minninko waan kaak adiy portik sa, illa ŋaa riyguwe riyin ku oziliikar. ¹⁴ Ya waan kaak raŋaw, illa ŋaa kolguwe agindaw ku *Eglizdi. Ŋuuji inde Buŋ ho ŋuuji etile sewe do kaay in sin ku Rabbin Iisa. ¹⁵ Inde ka Buŋdi kaak in imaan-ak yaa jilinji. Rabbin Buŋ yaa copilinji ho ya gem-ak gin zunuubinna oki, ŋaaji saamiyico. ¹⁶ Do saan taar-an ko, kuu gaar-guwin zunuubinniko benanniko ho ku indiguwe Buŋ do eenko. Paa kat, kuu coole. Ya gem kaak goyinji in botiliy kat inda Buŋ, indinji-ak

gin gudurre dakina. ¹⁷ Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka *Eli. Naar gem ar ginten di. Kar yiriy rakki, ŋa indiig Buŋ in gelbin rakki a amay nokaado. Ek di amay peytu. Do kiŋ-ak, ŋu baltu noke nam elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁸ Min paak, ŋa indiig pey Buŋ, kar amay paaytu ho gamin amiltu, ŋu neetu.†

¹⁹ Gem kol sinṭay, ya goy minninko waan kaak rasit botol ta seener ho waan ka pey yeepig do botol-ata, ²⁰ ibinon tak kadar ŋa jilig gem kaak rawte-ak min do muuti. Na yeepig gay zunuubinnar-ak min do botol taat samaanno ho Buŋ yaaji saamiyin zunuubinnay kuuk dakin-aku.

† 5:18 Wer ka gase kaawor 1 Ruwa 17.1, 18.1, 18.42-45.

1 Piyer

Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Piyer kat siirta. Naar min paliinna kuuk orok in seera. Na siirco do kretiyenna kuuk ɲu taabiyaagu do saan ta imaanco. Na siirco a ɲaa denriɲ do imaanco ho ɲuu diye gelbinco do maan kaak ɲu eriyu. Na iskaag a ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat doɔgu. Na siirco kadar ya ɲu goydo ampa-ak, gee kuuk bal aamine yaaco diye kaawin maala.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Piyer, *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Nu siiraat loko, kuɲ gee kuuk Buɲ doftu kuuk totir ar awraatinna do kid ka Pont, ka Galaasi, ka Kapadoos, ka Aazi, in ka Bitini. ² In niyin taat Tatte Buɲ gintu min awalle, ɲa doɔinjo. In Ruwwiney, ku gintu geenji. Paa kat, kuu karmiyin Iisa Masi ho ɲaako acinjo in baariy a kuu kuuniye *cawar do unji ka Buɲdi. Buɲ yaako barkiyinjo ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo.

Ere ka taɔ

³ Ozilinten Buɲ, ɲaar Takan Rab-binte Iisa Masi ! Do bi ka amin-duwiy taat dakin-at, ɲa weente pey wee kaak marbinto in nooye kaak ɲa nooyig Iisa Masi min do muuti. Ansi-ak, gi gin ere ka taɔ ⁴ kadar Buɲ ginaate gamin kuwa. Gamin ɲuur-ak, wala ɲu rawtaw, wala ɲu nigaw, ho samaanuwco sa rawtaado tak-tak. Na dummiyaakon gamin-an kuwa ka samaaner ⁵ ho kuɲ ko ɲa gooyiy in gudurrey in botol ta imaanko a kuu gase jile kaak gaay ko ɲuu gaarinji do wiktin taat duniin gaay gaase.

⁶ Do bi ɲaar-an, ku gin botol taat kuu aaciye, ya din do wiktin sood ku taabiya in ay taabine oki. Ya taɔ-ak, kuu taabiyeɲ ja ampa. ⁷ Taabin taat asko-an, taar ta tale baako ya ku gin imaan ta taɔ wala kawwi. Ku iban kadar daabne, ɲaar asa rawte. Imaanko gay, taar pakgig daabne serek. Talon ja, daabne kaak asa rawte din sa, ɲu leeyig do aki a ɲuu tale ya ɲa taɔ wala kawwi. Naar-ak, imaanko oki, ɲuu talinti pa. Kar ya ta taɔ gay, do yeeɲinji ka Iisa Masi, kuu gase ozile, *darjine ho horomine do unji ka Buɲdi. ⁸ Iisa kaak ku bal talin yiry rakki sa, ku elgiga ho ya ku talgigdo oki, ku aamin in sinji. Paa ko, galilko gintu dakina nam ta kaaworro. ⁹ Galilko gintu dakina asaan ku gasaag maan kaak ku eriy in imaanko : ɲaar ko jile.

¹⁰ Jile ɲaar-an, min awalle, nabiinna bariy baay kuwa keder ho do bi ka bere kaak Buɲ yaako bere-aka, ɲu kaawig min awalle. ¹¹ Ruwwin ta Iisa Masi goy in nabiinna-anjo ho ta gaarco taabin taat ɲa asiy taabiye ho in darjin taat ɲaa gase oki. Nabiinna-ak bariya botol taat ɲuu ibine wiktin taat gamin-an yaa ase ho mam ɲuu kuuniye. ¹² Buɲ bay-incot do nabiinna-ak kadar kaaw taat ɲu gastu-an, ɲu ɲuurro kat yaa talin a ta as do werti, kar gay, ɲa kuɲko. Taar ko Kabarre ta Gala taat ɲu gaariiko dinja in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat ɲa ɲaamtu min kuwa. Maaniico *ɗubal ku Buɲdi sa raka ibinin maan ɲaar-anja.

Goye kaak sellen do unji ka Buɲdi

¹³ Do bi ɲaar-an, siyon zinjiko ho gedironco, diyon gelbinko in maan kaak Buɲ yaako bere wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe. ¹⁴ Ar koogin kuuk karmiya tacco, dakon yeepenno pey do galal ta zinjiko taat awalle, do wiktin taat odinko

bal pile misa do seen ta Kabarre ta Gala. ¹⁵ Bunj kaak kolinjo, naar *cawar. Ampaa ko, kunjko oki, illa goyinjko yaa kuuniye cawar ar njaara. ¹⁶ Ka seener gay, do Kitamner, Bunj kaaw aman : « Goyon cawar asaan nun cawar. »*

¹⁷ Ya ku inda Bunj, ku kolaag a na Takko. Kar naar gay, dukuma seriin do ay gemo inj riy taat na giniyo ho na erro gee. Ampaa ko, min ku siikima misa-anj gay, illa goyinjko yaa gaare kadar ku karmiya Bunj. ¹⁸ Awalle, ku ic goye ka aginiyko kaak bal paydiney-aka. Kar Bunj gay jilinjko min goye naar-aka inj maan kaak kaalin aale. Na balko jilinjko inj maan kaak yaa rawte, ar daabne wala poddine. ¹⁹ Kar gay, na jilinjko inj baar ku Iisa Masi kuuk kaalin aale-aku. Iisa Masi, naar ber ziy *satkine ar roj tamgi kaak bal gine oorin tak-tak. ²⁰ Min Bunj bal kilgiyin misa duniine, na dobig do saan taar-ata, ho do menaw-anj, do wiktin taat duniin gaay gaase, na gaarig do saan tanjo. ²¹ Inj botol ta Iisa Masi, ku aamintu do Bunjdi. Na nooyig Iisa Masi min datik ta gee kuuk mate ho na darjiyga. Ansii ko, ku diyii imaanko do Bunjdi ho ku diyii gelbinko oki loci.

²² Wiktin taat ku ooyit seen ta Bunjdi, ku gintu cawar do unji a kuu ele sijtiko inj gelbin rakki. Ampaak, elguwonj zinjiko inj gelbinko okinji. ²³ Asaan ya nu weenjo wee kaak marbinto-ak, nu weenjo inj kaaw ta Bunjdi. Nu balko weenjo inj maan kaak yaa rawte. Kar gay, kaaw ta Bunjdi-at, taar ar maan kaak goy mento ho ta goy doo. ²⁴ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gee okinco, nuur ar gaño
ho maan kaak jaalaag sinjo gay,
naar ar booyaw.

Gaño, naar aayaw, ho booyaw, nuur sollaw.

²⁵ Kar Kaaw ta Rabbin Bunj gay, taar goy doo. »†
Kaaw-at, taar ko Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-ata.

2

¹ Naar-ak, gamin okinco kuuk naako kaawe-anj, rasonju : motol, raade, kaaw taat inj binjo di, hasu-udinaw ho ose ka geemir. ² Kar gay, ar koogin kuuk daabinco wee ho nu raka a illa nu see buw ku aginiyco, kunjko oki, bariyonj Kaaw ta Bunjdi. Kaaw-at, taar ar buw kuuk cawar kuuk gaayaako kuu maade do imaanko, paa kat, kuu gase jile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ku aawit ko sel-linj kaw ta *Rabbin Bunj. »*

Gee ku Bunjdi ar dambay ku gerdi

⁴ Sinjonj moota do Rabbin Iisa. Rabbin Iisa-ak, naar ar dambi kaak samaane ka pinindi, kar gay, na goy mento. Awalle, gee pooig ar dambi kaak maala. Kar Bunj gay dooga ho na kaalin aale do unji. ⁵ Kunjo oki ar dambay kuuk goy mento. Naar-ak, ginonj a kuu kuuniye ar dambay kuuk nu soktu ho nu piniig ger ka Ruwwin ta Bunjdi. Ampaa ko, kuu gine ar gay satkiner do unji ka Bunjdi, kuu ginin riyoy, ho do saan ta Iisa Masi, Bunj yaa ooyin riy-ata. ⁶ Asaan Bunj kaaw do Kitamner aman :

« Talon, anj ko dambi kaak nu doftu.

Nu diyaag do geeger ka Siyon.
Do dambi-anj ko, dambay ku pey
yaa oske kuwa.

Waan kaak aamin loci, sokañ
diyaagdo tak-tak. »†

⁷ Do kunj kuuk aamine, dambi naar-anj ar maan kaak kaalin aale. Kar do nuur kuuk bal aamineñ gay,
« Dambi-ak, gay pinindi acciga.

* **1:16** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

* **2:3** Wer ka gase kaawor do Soom 34.9. † **1:25** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.6-8.

† **2:6** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. ‡ **2:7** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

Kar gay, ñaar ko gin dambi ka pinindi

kaak pakgig eenji serek. »†

⁸ Kitamne kaaw pey aman :

« Ña dambi ka batkindi.

Ñaar di oki kaak solla gee. »§

Gee kuuk bal aamine-ak batkiyo, asaan ñu pooc karmiyin kaaw ta Bunđi. Taar-an ko taat eraagu.

⁹ Kar kuñko gay, kuñ tamba taat Bunđ dođu, kuñ gay satkiner ku sultan, kuñ darre taat geenti *cawar ho kuñ ko gee ku Bunđi. Ña imiliñko min do gondikor ho ña iyinñko do portikaw a kuu gaare gamin okiñco kuuk ajbay ña gintu.

¹⁰ Awalle, ku gee ku Bunđido. Kar diñ gay, ku gin geenji. Awalle, Bunđ bal tale aminduwko. Kar diñ gay, ña tala aminduwko.

Goye ka gay riyor ku Bunđi

¹¹ Gem kol roynay ku bitu, kuñ kuuk ar awraatinna ho marti do kidar, nu kaawaako : goyon godom min galal ta zinñkiko taat nigaako do unji ka Bunđi. ¹² Goyon goye kaak samaane do datikco ta gee kuuk ibanno Bunđ. Ampaa ko, ya ñu osaako ho ñu talaako ar gee kuuk jookum sa, ya ñu talaat riy taat samaane ku giniy-at, ñuu ibinin riy-ata ho ñuu ozile Bunđ do yiriy taat ñaa ase.

¹³ Do saan ta ele ka Rabbiner, karmiyon gee okiñco kuuk hokumiyaako. Sultan ka tatiko, karmiyonga asaan ña pakgig kuuk hokumiya okiñco. ¹⁴ Guberneerna, karmiyongu asaan ña ñaamgu a ñuuco dukume seriin do ñuur kuuk gina taat samaanno ho ñuu oziliñ kuuk gina taat samaane.

¹⁵ Asaan ka seener, maan kaak Bunđ rakiy-ak, illa kuu ginguwe sellen a paa kat kuu sokumiñ biñkico ku gee kuuk oliyay ho kuuk ibanno maanna-anñku. ¹⁶ Dakon goyenno ar ferrin ku zunuubinnar. Goyon

ar gee kuuk gas ko kayco. Kar gay, dakon taliñjido gase ka kayko-ak ar maan kaak kuu cigilin oorinko. Illa gay, kuu gine ar gay riyor ku Bunđi. ¹⁷ Ampa-ak, beron horoomin do gee okiñco, elguwon siñtiko, ginon kolaw do Bunđi ho karmiyon sultan ka tatiko.

Botol taat Iisa Masi gaariite

¹⁸ Kuñ kuuk gay riyor, karmiyon geenko in gelbin rakki. Dakon karmiyenno ñuur kuuk ginaako samaane ho elgiikon di. Karmiyon oki ñuur kuuk ginaako rada. ¹⁹ Ka seener gay, do bi ka karaamin ta Bunđi, ya gem ic subirraw wiktin taat ñu taabiyaag bal botol, ña gin maan kaak samaane. ²⁰ Ya ñu taabiyaako asaan ku nig maanna-ak, waa yaako oziliñko ? Kar gay, ya ku bal nige maanna ho ñu taabiyaako, ya ku subir do wiktin-anta, taar-at ko samaane do unji ka Bunđi. ²¹ Do taar-an ko, Bunđ kolinñko. Asaan meenji Iisa Masi taabiyo do saan tanñko. Ansi-ak, ña gaarko botol a kuu aadiñji.

²² Ña bal gine zunuubinna ho yiriy rakki, raadin bal amile min do biy.*

²³ Ñu warga, kar gay, ña bal telke in wariya.

Ñu taabiyaaga, kar gay, ña balco kaawe a ñuur oki asa aawe taabine.

Illa ña rasig in Bunđ kaak dukuma seriin in botilti.

²⁴ Kuwa ka et kaak ñu doodiiga, ña icig zunuubinnite do kaay.

Ña gintu ampa-ak a zunuubinna diyaatenno pey pise.

Ho gii goye goye kaak in botiliyo do unji ka Bunđi.

Ka seener, in mutiyji-ak ko, ku gastu aapiy tak-tak.

²⁵ Awalle, ku goy ar tamgi kuuk rawte. Kar diñ gay, ku gin ko gay gooyindi kaak tala kaako.

§ 2:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14. *

2:22 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.9.

3

Daadĩ in midiyco

¹ Kuñ daad oki, karmiyon midiyko. Paa kat, ya midiyko daarin bal aamine misa do kaaw ta Bunji oki, in goyinjo kaak samaan-ak, nuu aamine. Ya ku balco kaawe yoo maanna oki, ² min nu talig goyinjo kaak *cawar ho in karaaminko, wal nuu aamine din ga ? ³ Dakon diyenno kayko do samaanaw taat kara : ar dee ka kayko kaak arro, ise ka gamin ku daabner ho kesuun taat kaalin aale. ⁴ Kar gay, bariyon samaanaw taat cigil atta do gelbinko taat goy doo. Samaanaw-at, nuu talin in dalulluwko ho in oolinjuwko. Njuur-aj ku gamin kuuk kaalin paka do unji ka Bunji. ⁵ Taaye, gin elgina, daadkuuk karmiyaag Bun ho kuuk diyaag gelbinco in njara gingiy ampa. Daad-ak karmiyig midiyco. ⁶ Ya ku talig goye ka Zaara, daaciy ta Ibraayim, ku tal maman ta karmiyig mitti nam ta kolaag a « rabbiner* ». Ya ku gina sellinjaw ho ku rasdo yoo maanna yaako unje kolaw taat yaako barjilinko, kuu gine ar kooginti ku Zaara.

⁷ Kuñ miday oki, ay gem di yaa goye gala in daaciy. Ibinonj kadar gudurre tanco in tanjo, taar sawado. Beronco horoomine, asaan nuur oki yaa gase haginco, taar ko goye kaak Bun beriite in barkiney. Ginguwonj ampa, paa kat, maan toditido do salaanko.

Gine ka sellinjaw

⁸ Ba aar gay, ginguwonj a pikir-riko ho kaawko yaa gine rakki di. Elon benanniko ar sinja, ginguwon sellen ho goyon dalullay. ⁹ Ya waan ginko maan kaak samaanno, dakonji yeepinjido. Ya waan waraako, dakonji yeepintido in wariya, kar gay, barkiyonga. Asaan do taar-an ko, Bun kolinjo,

ho ampaa ko, kunjo oki yaa gase barkin min do Bunji. ¹⁰ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gem kaak raka goye gala
ho raka tale mena ku galal sa,
illa njaa raadenno ho njaa warenno gemo.

¹¹ Gem-ak, illa njaa newse kop do gamin kuuk jookumo

ho njaa gine taat samaane.

Illa njaa bariye botol ta aapiyer ho njaa aadinti.

¹² Asaan *Rabbin Bun diy odoy
do nuur kuuk jaawa in botol

ho njaa diyit dengey do salaanco.

Kar nuur kuuk gina taat samaanno gay,

nj newsaaco kopo. »†

¹³ Waa yaako gine maan kaak samaanno, ya ku zeeda gine taat samaane ? ¹⁴ Ya ku gina maan kaak in botiliy ho nu taabiyaako do biy oki, aditko, nu ginonj portiko. Dakonj ginenna kolaw do waanna ho dakonj barjilenno. ¹⁵ Kar gay, ibinonj do gelbinko kadar Iisa Masi kaak Bun doftu-ak, njaa keeji di *cawar, ho njaa ko *Rabbinjo. Ay wiktine, siyonj zinjiko kuu gedire telke ya nu indaako do bi ka maan kaak ku eriy in imaan. ¹⁶ Kar gay, kaawonco in dalullaw ho in taat ool di. Zeedonj a pikirriko yaa gine samaane. Ampaa kat, nuur kuuk osaako do bi ka goyinjo kaak in Iisa Masi-ak, sokañ yaa deenjo. ¹⁷ Ya ku taabiya do bi ka maan kaak samaane asaan Bun kat rake, njaa-ak, guna min kuu taabiye do bi ka maan kaak samaanno.

¹⁸ Ka seener gay, Iisa Masi meenji taabiya taabin ta muuti mena rakki di gaasiititi do bi ka zunuubinna ku gee okinjo. Njaa kaak bal gine oorin tak-tak, njaa mattu do bi ka kunj kuuk gin oorne a njaa iyinjo do unji ka Bunji. Nu deeg ziy, kar gay, Bun nooyig min do muuti in gudurre ta Ruwwin

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.12. † 3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 34.13-17.

ta Bunđi. ¹⁹ In gudurriti-at ko, ɲa ɓaawtu gaare Kabarre ta Gala ɗo ɲuur kuuk ba oole. ²⁰ ɲuur kuuk ba ool-ak, ɲuur ko kuuk awalle pooç kaaw ta Bunđi ɗo wiktin ta Nowe. Do wiktin taar-at, nabi Nowe siya markab ka tatko ho Bunđi gay ic subirraw a gee-ak yaa ice kaawoy. Kar gay, gee sood di unjitu ɗo markabar a ɲuu jile zinjiko min ɗo amiydi. ɲuur kuuk unje-ak, ɲuur gee porpod di. ²¹ Amay kuuk ɗo wiktin ta Nowe-ak, ɲuur gaara amay ku *batemdi kuuk jilaako diŋ di. Batem kaak taɓ gay, ɲaar ace ka tinjorro. Illa gay, ɲaa ice ka niyiner ɗo aade ka Bunđi in pikirre taat cawar. Gamin okiŋco-aŋ yaa ase ɗo werco in nooye ka Iisa Masi. ²² Min ɲa nooye, ɲa coontu ka samaaner ho ɲa goytu ɗo meeday ta Bunđi. Do wer-ak, ɲa hokumiyaag *ɗubal ku Bunđi. ɲa hokumiyaag oki gamin kuuk gin izinne ho in kuuk gin gudurre kuwa ho gee talgido.

4

Goye kaak marbinto

¹ Iisa Masi seet taaɓin ɗo ziy. Paa ko, kuŋko oki, siyoŋ zinjiko kadar taaɓin ar taar-an, kuu seenti oki. Ka seener, ɲaar kaak seet taaɓin ɗo ziy-ak rasig ko zunuubinna. ² Min diŋka, menaw kuuk ɗak kuu goye ɗo duniiner-an, illa kuu rasin galal ta zinjkar ho kuu goye goye kaak Bunđi rakiyo. ³ Ka seener gay, awalle, ku taŋkil zinjiko aale in gamin kuuk gee kuuk ibanno Bunđi giniyo : in ɓaaye kaak munjam, in ele ka gamin ku eenko, in tee ho see kaak aale, in gine ka marginar ho in gamin ku pey ku sokaŋ. ⁴ Diŋ gay, gee kuuk ibanno Bunđi-ak ajbiye asaan ku rasig gamin ku sokaŋ-aku. Paa ko, ɲu wariiko. ⁵ Kar gay, yiriy rakki, Bunđi asa di indiŋco, ɲaar kaak yaaco ɗukume seriine ɗo gee kuuk goya in kuuk mate oki.

⁶ Do saan taar-an ko, Iisa gaariicot Kabarre ta Gala ɗo gee kuuk ba ool-aku. Gee okiŋco, ɲuuco ɗukume seriine ɗo goyiŋco kaak ɲu goyiy ɗo duniiner. Kar gay, gee ɲuur-ak, Iisa gaarcot Kabarre-at a ya ɲu ɗukumco seriin ɗo goyiŋco kaak ɲu goytu oki, diŋ gay, in gudurre ta Ruwwin ta Bunđi, ɲu pilco botol taat ɲuu gase goye kaak taɓ ɗo unji ka Bunđi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁷ Duniin-an, taar gaay ko gaase. ɲaar-ak, goyoŋ goye ka ilimdi ho gediroŋ ɗo zinjiko, paa kat, kuu gedire salkiye. ⁸ Maan kaak pak gamin okiŋco-aŋ, illa kuu elguwe zinjiko in gelbin rakki. Asaan in ele ka zinjkar-ak, goy gamin dakina kuuk niga adat ku geemir, kar kodok di, gee rasiigu. ⁹ Obguwoŋ martiko samaane benanniko, bal gujumjume. ¹⁰ Minninko, ay gem di gin bere kaak Bunđi beriiji a ɲaa gaayguwe eenji. Ya ku gina ampaak, kuu kuuniye ar gay riyor kuuk obig samaane ay bere kaak Bunđi beriico. ¹¹ ɲaar kaak gas bere ka gaare kaawor, illa ɲaa gaarguwe kaawin kuuk asa min ɗo Bunđi. ɲaar kaak gas bere kaak gine ka riy ɗo geemir, illa ɲaa ginguwin riyoy in gudurre taat Bunđi beriiji. Do gamin okiŋco-aŋ, illa gee yaa bere *darjin ɗo Bunđi in siŋ ku Iisa Masi. Locin di, darjine in gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Taaɓin ta gee kuuk aamine

¹² Gem kol siŋtay, dakon ajbiyenno ya taaɓin ginko dakina. Dakon pakirenno kadar ɲa maan kaak kuunayɗo ɗo gee ku Bunđi. Taaɓin-at yaa gaare ya ku aamin ka seener wala kawwi. ¹³ Kar gay, in taaɓin-at, aaciyon, asaan ku gas botol ku hadirtu ɗo taaɓin ta Iisa Masi. Ampaa ko, wiktin taat ɲaa ase in *darjiney, aditko yaa miine in galal. ¹⁴ Ya ɲu waraako asaan ku aamin ɗo Iisa Masi, aditko yaa gine

portiko, asaan Ruwwin ta Bunđi, taar gudurriri dakina ho ta goy in kuŋko ! ¹⁵ Ya waan minninko seet taađine, ŋa seentido do saan taat a ŋa dee gemo, wal ŋa kokine, wal ŋa gin maan kaak jookumo, wal ŋa unje kaay do kaawin ku geemir. Gamin ŋuur-aŋ samaanno. ¹⁶ Kar gay, ya ŋa seet taađine do saan taat ŋa kretiyeŋce, ŋaa ginenna sokaŋ. Ila gem-ak yaa dele barkin do Bunđi asaan ŋa nec icin siŋ-aku.

¹⁷ Ka seener, wiktin ase ta dukume seriiner. Seriin-at yaa teeseŋ ja min geenji ku Bunđi. Kar ya ta as ampa-ak, ŋuur kuuk pood aamine do Kabarre ta Gala ta Bunđi gay, taŋco yaa gine maman ? ¹⁸ Ar taat Kitamne kaawtu aman :

« Ya gem kaak ɓaa in botol gas jile in raɗa,

ŋaar kaak karmaydo Bun
ho kaak goy in zunuubinnay
gay,

tanji yaa gine maman ? »*

¹⁹ Ansii ko, ŋuur kuuk ŋu taađiyiyo asaan ŋu gina maan kaak Bun rakiyo, illa ŋuu diye gelbinco do ŋaar kaak kilgiygu ho ŋuu ginguwe sellinƙaw. Ŋaar kaak kilgiygu-ak, ŋaar pikgitdo kaawoy.

5

Tale ka kaar do gee ku Bunđi

¹ Nu gin oki taaye do agindaw ku *Eglizdi kuuk goy datikko. Nun sa tatkaw ar ŋuura. Nu talit taađin ta Iisa Masi in odinar ho naa gase oki hager ta *darjiney taat yaa bayne. Taaye kaak naa kaawe-aŋ ko kaak nu taayiig agindaw-aku.

² Ar gay goyin kuuk samaane, gooyon gee kuuk Bun amniyiiko. Dakon ginenna ar ŋu asiraako asire, kar gay, gooyon in niyinko ar kaak Bun rakiyo. Dakon ginenna a kuu gase malle, illa gay, gooyon in gelbin rakki. ³ Do gee kuuk Bun amniyiiko-aku, dakon ginenna a

tanƙon di yaa tee. Ila gay, goyon goye kaak samaane nam ŋuu ice goyinƙo. ⁴ Paa kat, wiktin taat tatkaw ka gay gooyindi bayne, kuu gase kadumuul kaak gaara kadar ku nosire. Kadumuul-ak yaa goye doo.

⁵ Kar kuŋ dubal oki, karmiyon aginduwo. Kuŋko okinƙo, do goyinƙo kaak benanniko, onon zinƙiko. Asaan Kitamne kaaw aman : « Bun newsiico kop do kuuk jaala zinƙico, kar gay, ŋa barkiyaag ŋuur kuuk ona zinƙico. »* ⁶ Ampa-ak, onon zinƙiko do unji ka Bunđi, ŋaar kaak gin gudurre. Paa kat, ŋaako jaalinƙo ya wiktinti nece. ⁷ Rason pikirriko okintit taat barjilaako loci, asaan ŋaar ko tala kaako.

⁸ Gediron do zinƙiko ho goyon mento, asaan adinko *Seetanne jarba aarko ar boori kaak neyaw ho bariya waan kaak ŋaa tee. ⁹ Kuŋ gay, obon imaanko bombo ho duunon masisko. Ibinon kadar sinƙiko kuuk do adiy ka kidar okinji taađiya ar kuŋko. ¹⁰ Barkin okintit asa min do Bunđi ho ŋa kolinƙo a kuu unje do *darjiney taat goy doo in nume kaak ku numtu in Iisa Masi. Ampaa ko, min kuu taađiye pey do wiktin sood-ak, ŋaako yeepinƙo do werko, ŋaako bere gudurre, ŋaako denrinƙo ho ŋaako gaayinƙo kuu goye bombo. ¹¹ Locin di gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹² Ŋa sinƙe Silaas kaak tur ŋu amniyinji kat gaayintu, nu siiriikon maktumne ta kapak-anta. Nu siiriikonta-aŋ a naako iskinƙo. Nu raka a kuu ibine tak kadar barkin ta Bunđi taat ku gastu-at, taar taɗ.

¹³ Ŋuur kuuk Bun doftu do geeger ka Babiloon ooyko dakina, in rondu Maark oki. ¹⁴ Ooyon benanniko in

* 4:18 Wer ka gase kaawor do Proberb 11.31.

* 5:5 Wer ka gase kaawor do Proberb 3.34.

gine ka cuud ar sin̄ta kuuk tacco
rakki.

Kuṅ okin̄ko kuuk ṅum in̄ Iisa
Masi, Buṅ yaako iye aapiye. Nu
ooyko dakina !

2 Piyer

Maktumne ta seerin^{kar} taat Piyer siirtu Pile ka kaawor

Do maktumner-an, ɲu kaaw kadar ɲa Piyer kat siirta. ɲa min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siircot do kretiyenna okinco, asaan goy gee kuuk raka jaginco min Kabarre ta Gala. Gee-ak eeraag kretiyenna ho ɲu iyaag ɲuu gine gamin kuuk jookumo ar ɲuura. ɲa taayaagu a ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat doɓgu. ɲuu icenno kaaw ta gay raadindi, kar gay, ɲuu obe bombo do ɓilde kaak amila min do Kitamner. Ka seener, Rabbīn Iisa Masi yaa yeepe. Ila ɲuu yokinji in aapiye ho in galal. ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo.

Ooy ta Piyer

¹ Nun Simon Piyer, gay riyor ka Iisa Masi ho *paliiney. ɲa nun ko siirit maktumne-anta. Nu sirkon loko, kuɲ gee kuuk aamin do Iisa ar kaak nin aamintu. Imaante taat sellen-an, gi gasit min do Iisa Masi, ɲaar ko Buɲte ho Gay Jilinte. ɲaar ko gin ay maanna in botiliy. ² Buɲ yaako barkiyinjo ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo in ibine kaak taɓ ka Buɲdi ho ka *Rabbinte Iisa Masi.

Botol ta gee ku Buɲdi

³ ɲa Iisa Masi ko garten Buɲ kaak kolinte ho gi ibiniiga a gii unje do *darjiney ho gii ice goyinji kaak samaan paka. Ansi-ak, in gudurrey, ɲa berte gamin okinco. Paa kat, gii ice botiliy ho gii goye goye kaak Buɲ rakiyo. ⁴ In botol taar-at ko, ɲa beriite gamin kuuk aginda ho taɓ kuuk awalle ɲa diytu a ɲaate bere. Kar ya ku gasgu-ak, kuu pake min gamin ku jookum kuuk gee ku duniiner elgiyo ho kuu gine sellen ar Buɲ.

⁵ Do saan taar-an ko, kuɲ kuuk diy gelbinko do Iisa Masi, zeedon a kuu jaawe do botol taat samaane. Ya ku jaawa do botol taat samaan-at, ibinon maan kaak Buɲ rakiyo. ⁶ Ya ku ibinig maan kaak Buɲ rakiy-ak, gedironco do zinikiko. Ya ku gedirco do zinikiko-ak, icon subirraw. Ya ku ic subirraw-ak, karmiyon Buɲ. ⁷ Ya ku karmiyig Buɲ-ak, karmiyon zinikiko ar sinja. Ya ku karmiyig zinikiko-ak, elguwon oki gee okinco. ⁸ Ya ku ginig ko gamin-anjo ho ku giniig gaay in gaayo, kuu ibinin pey *Rabbinte Iisa Masi pak ka awalle. Goyinjo yaa sinje in unji ho riyko sa, kuu necinti. ⁹ Kar ya gem kaak gingig do gamin-anjo gay, ɲaar ar noolo ho ɲa tallo samaane. ɲa rawte kadar Buɲ saamiyig zunubinnay kuuk awalle ɲa gintu.

¹⁰ Gem kol sinjay, uudin taat Buɲ kolinjo ho ɲa doɓinjo, zeedon pey a kuu necin gamin okinco. Ya ku gina pa-ak, ku rawtaat do botol ta Buɲdi. ¹¹ In taar-an ko, Buɲ yaako pile botol kuu unje do Meennaw ta Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Do wer-ak, gii goyenjo ko tak-tak.

¹² Do bi ɲaar-ak ko, nu moy-aakon pey gamin-anjo, kar gay, ku ibinig ko ho ku goy ko bombo do seen taat ɲu gaariiko. ¹³⁻¹⁴ Rabbinte Iisa Masi, ɲaar minintu a naa matejo ko moota. Paa ko, ya lotu-ak, ta samaane nu moyiikonjo gamin-anjo dinja, min nu bal mate misa-anjo. ¹⁵ Nu zeediy pa-ak, asaan ku moyinjo gamin-anjo in menaw, ya nu mate.

Darjin ta Iisa Masi

¹⁶ Awalle, ni kaawko maman Rabbinte Iisa Masi astu in *darjiney. Do wiktin taar-at, ni osko kaawin kuuk maalan di kuuk geen di imiltu min do kayco walla ? Ha'a, nin talit darjiney-at in odinni. ¹⁷ ɲa gasit darjiney-at min do Tacco

Buñ. Ni goya wiktin taat ña gaari-ita. Maanna-añ kuuniy do wiktin taat ni doriig Buñ kaak tatik paka kaawtu min kuwa. Ña diytu aman : « Ñaar-añ Ronju, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. »¹⁸ Ni goy kuwa ka damba ta Buñdi wiktin taat ña kaawit kaaw-anta. Do wiktin taar-at, ni dorig in denginni.

¹⁹ Ansii ko, ni aaminiiy dakin paka do kaaw taat nabiinna kaawtu-anta. Kuu diye denginko samaane do kaawco, asaan taar ar lampa taat beena* do gondikor. Laañ denginko samaane nam pat yaa coke ho kaal ka Belbel sa yaa amile. Yirii taar-at di, ku asiy tale wer warañ. ²⁰ Kar gay, ibinon kaaw-an samaane : kaawin kuuk awalle nabiinna kaawtu ho ñu siirtu do Kitanner, gem keeji gediraa do gase baaco. ²¹ Kaawin ku nabiinnar, gem bal imilin min do kaay ka meenji. Ta Ruwwin ta Buñdi kat beraaco botol, ñu kaawit kaaw taat ñu dortu min do Buñdi.

2

Kaawo do bi ka gay raadindi

¹ Min awalle, nabiinna kuuk raada goy sawa in gee ku Buñdi. Din sa, gee ku bilda gee in raadine goy do datikko. Ñu asiy bilde gee in raadinco. Raade ñaar-ak yaa idin gee nam ñu asiiji newse kop do *Rabbinte Iisa Masi kaak jiliig min do zunuubinnico. Do taar-an, dak ko sood di, Buñ yaa taabiyoñco dakina. ² Gee dakina asa ice botol taat jookumo. Do bi kanco ko, gee asiy nige binjico in botol ta seener. ³ Gee kuuk bilda in raadin-ak diy kaaco do gamin ku duniiner. Ñu asiiko raade ñuuko jaginjo min do botildi. Gee ñuur-ak, seriin ta Buñdi eraagu. Dak ko sood di, ñu asa idinco tak-tak.

⁴ Yoo *dubal ku Buñdi kuuk nig awalle sa, Buñ balco saamiye. Ña

sokiigu ho ña oriig ba oole. Ñuu goye in jinzirriñco do wer kaak gondiko nam yirii taat Buñ asiy dukume seriine. ⁵ Yoo aginay kuuk awalle nige oki, Buñ balco saamiye. Ña paayiico amay kuuk teeyiig gee okinco kuuk icdo kaawoy. Illa ña jil Nowe di in eenji peesira ku pey, asaan ña taaya gee in botol. ⁶ Buñ dapintu oki do geeger ka Sodom ho in ka Gomoor. Ña idiig ram in ako, illa dak but di.* Ansi-ak, ñaa gaartu maman ñaa idin gee kuuk karmiygigdo. ⁷ Do wiktin taar-at, ña jiliig Loot di, asaan ña goy in botol do unji ka Buñdi ho ña taabiyo dakina do nige kaak gee nigiiji do Buñdi.† ⁸ Ña goy sawa in gee kuuk gina jookum-aku. Ña talig gaminco kuuk ñu giniyo. Kun kawta, ña talaagu, ña doraagu, ho maanna-añ radaag adiy asaan ña gem kaak goy in botol do unji ka Buñdi. ⁹ Maanna-añ gaara maman Buñ yaa jilin gee kuuk ica kaawoy min do taabiner ho maman ñaa gooyin gee kuuk goydo in botol nam yirii ta seriiner. ¹⁰ Ñaa paaye taabin dakin paka do ñuur kuuk aada galal ta zinjico ho kuuk poocaat izinne ta Buñdi. Gee kuuk bilda gee in raadin-ak, ñuur ica zinjico, ñu ginno kolaw kat bat, ñu karmiygigdo ñuur kuuk gin *darjin kuwa ka samaaner ho ñu waraagu oki. ¹¹ Yoo dubal ku Buñdi kuuk bombo aale sa nigdo binjico in gee ñuur-aku do unji ka Buñdi.

¹² Kar gee kuuk bilda gee in raadin-ak gay gina ta kayco di. Ñu ar kumin ku yeero kuuk gee atikgiyo. Ñu waraag gamin kuuk ñu ibanno baaco. Ñuu deenco ar kaak gee diyy kumin ku yeero. ¹³ Buñ asa taabiyoñco ar kaak ñuur taabiyoñco eeñco. In yiriyo oki, ñu el teen duniine. Ya ku goy sawa, ku tiyaw, goyinoñco rada, ho sokan

* 1:19 'beena' : Werin daarin ñu kaaw a 'beena'. * 2:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.24.

† 2:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.1-16.

oki yaako deenko. Ya ɲu raadaako oki, galco di. ¹⁴ Odinco berel, ɲu rawdo gine zunuubinna. Ya gee kuuk imaanco sood-ak, ɲu jagiigu, ɲu unjiig do zunuubinnar. ɲu diyiy kaaco do gamin ku duniiner. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi obig ko.

¹⁵ Gee-ak rasit botol ta Buɲdi, ɲu aada botol ta maaniico. ɲu ic botiliy ta Balaam, ronji ka Bosor. Gem-ak el ice gurus ho ɲa giniy jookum do geemir. ¹⁶ Yiriy rakki, Buɲ leesji asaan ɲa bal ice kaawoy. Yiriy taar-at, durkul kaak kaawdo din sa nam pil biy ho ɲa kaawiiji ar ka geemir. ɲa toɲiiji botol do nabiinco-ak, pa ɲa giniɲ gamnay kuuk arro-aku.†

¹⁷ Gee kuuk bilda gee in raadin-ak ar beenay kuuk amiyco ice. ɲu ar uc kuuk us jaawaagu anneanne. Gee ɲuur-ak, Buɲ siyco ko wer kaak gondiko. ¹⁸ ɲu el kaawe dakina in gamin ku ɲapilindi kuuk bal baaco. Ansii ko, ɲu jagiig gee kuuk daaɲinco ic botol ta Buɲdi. ɲu raka a ɲuu yeepinco do goye kaak ɲu goyiy awalle in ɲuura, ɲuu gine gamin ku sokaɲ kuuk maaniico rakiyo. ¹⁹ ɲu raadaaco do geemir a ɲuuco bere horrinaw, kar sando maaniico gay berrin ku zunuubinnar. Ka seener, gem goyiy berre do ay maan kaak begirji. ²⁰ Ya goy gee kuuk aamin in *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi ho ɲu amil ko min gamin kuuk *cawarro kuuk niga gee, kar pey, ɲu yeepiy ɲu ginaag gamin-aku nam gamin-ak gedirico, gee ɲuur-ak niginco yaa pake pey ka awalle. ²¹ Ansi-ak, ya ɲu bal ibinin botol ta seener sa guna min ɲu ibiniita ho ɲu rasiita, kar ɲu cokaydo pey kaaw ta Buɲdi taat ɲu bildiigu. ²² Giniɲco-an ar dele ka danjal taat diya aman : « Kan jube, kar meenji yeepiy pey teen gamnay kuuk ɲa jubtu-aku. » †

ak pey ar dele ka danjal taat diya aman : « Ya kinziir ɲu acga, jammiy sood di, ɲa yeepiy pey tunjile do golɲi. »

3

Gaase ka duniiner

¹ Gem kol sintay, an maktumne taat seerinƙar taat nu siiriiko. Do taat awalle in taat dinƙa, nu moy-aakonƙ gamin-anƙu, asaan kuu gase pikirre taat taɓ. ² Nu raka kuuco pakire do kaawin kuuk nabiinna kuuk Buɲ doɓtu kaawtu min awalle ho in kaaw taat *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi kaawtu ho taat paliinna kuuk asko loko min do Buɲdi gaariikonta. ³ Nu raka kuu ibine kadar awalle min duniine yaa gaase, gee asa amile ɲuu gine taat ɲu rakiy di, ɲu asiiko yilinƙo ⁴ nam ɲu asiy diye aman : « Iisa Masi diy a ɲaa yeepe, kar diɲ gay ɲa moo ? Aginduwte mate ho maan bal make, gee goy ar ka awalle-ak di uudin taat min Buɲ kilgiyinte. » ⁵ Gee ɲuur-ak pooɓ icin kaaw taat Buɲ kaawtu awalle min do kilgiye ka duniiner. ɲa kilgiyig samaane in kiɗa. ɲa deediig kiɗa in amay. ⁶ In amay-ak di pey, Buɲ idiig gee kuuk awalle. ɲa idiig gee kuuk do adiy ka kiɗar okinco, wiktin taat ɲa paayiico amay do wiktin ta Nowe. ⁷ Buɲ diy pey a samaane in kiɗa kuuk gi taliy-an, Buɲ asa rasin ansii di kee nam yiriy ta seriin ta ba aaro, kar ɲa asiy erinco radinɗan. Gee kuuk bal ice kaawoy, ɲaa idin jot.

⁸ Kar gay, gem kol sintay, gin kaaw rakki, dakonƙ rawtintido. Do Buɲdi-ak, yiriy ta rakki in elgin kuuk alip, ɲuur nec di. ⁹ Goy gee kuuk pakira a Rabbinte, ɲaar ooma, ɲa taaya aale. Sando, tanji gay ampaado. ɲa subiriy-ak do bi kanƙo, ɲa raka kadar ay gemo yaa

† 2:16 Wer ka gase kaawor do Nombir 22.4-35.

§ 2:22 Wer ka gase kaawor do Proberb 26.11.

jipite goyiñji ho ñaa gase jile, ña rawtaado.

¹⁰ Rabbinte Iisa Masi, ñaar yaa yeepen di ta6. Yiriy taat ñaa yeepe, gem ibinaatdo ar ase ka kokinor. Yiriy taar-at, gee asa dore hawin dakin pak awne ka bunđi ho samaan asa sawle. Gamin okiñco kuuk gi taliy kuwa ka samaaner, ñu asa erinco tak-tak. Kida in gamin okiñco kuuk do adiy asa ide jot.

¹¹ Hadi, ya gamin-añ kat asa ide ansi-ak, kuñ gay pakiron do goyiñko. Goyon sellen do unji ka Bunđi ho ginon uudin taat Bun rakiyo. ¹² Kuñ yoka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe. Hadi, zeedon kuu gine ar taat ni kaawiko, asaan ñaar yaa yeepe kodok di. Yiriy taar-at, samaane, ñu asa erinji tak-tak, ho gamin kuuk kuwa ka samaaner sa asa relle okiñco.

¹³ Bun gay diyte a ña asa siye samaane in kida kuuk marbinto. Do wer-ak, gamin okiñco yaa goye do botilco do unji ka Bunđi. An ko maan kaak gi diytu kayte.

¹⁴ Gem kol sintay, do bi ñaar-añ, nu diyaako a zeedon kuu jaawe do botol taat samaane, asaan kuñ yoka yeepe ka *Rabbinte. Ansi-ak, ya ña yeepe, ñaako gasinjo sellen, bal oorne ho kuu goye in aapiye do unji. ¹⁵ Ibinon kadar maan kaak peyiig Rabbinte Iisa Masi min do yeepinji-ak, ña raka gii gase jile. Sinje Pool, ñaar kaak gi elgiyo, ñaar sa siirko do bi ñaar-añka. Ñaar Bun ko berji ibine, ña siirtu. ¹⁶ Do makaatamnay okiñco, ya ña kaawaako do bi ñaar-ak, ñaar sa kaawa ko ar tanto-an di. Ka seener gay, goy kaawnay kuuk rada. Gee kuuk ibanno maanna ho obdo bombo makiig kaawnay ku Pool uudin taat ñu makiig kaawin daarin ku Kitamner. Ansi-ak, ñu rawtiy zinikico.

¹⁷ Gem kol sintay, kuñ gay, nun mininjon ko. Pakiron do goyiñko, asaan gee kuuk niga sinj ku Bunđi

jagikonno min do botilko. Ansii ko, ku rawtiido botilko taat ku obtu bombo min awalle. ¹⁸ Zeedon a kuu aade Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Ek di ñaako barkiyinjo gaay in gaayo ho kuñ sa yaa ibinin pey pak ka awalle. Delintenji barkin min dinja ho elgin in elgina ! *Aamin.

1 Yaaya Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk min awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-anta. Njaar di oki siirit Kabarre ta Gala ho ɗa min paliinna ku Iisa Masi. Nja siirit do kretiyyenna kuuk goy do kid ka Aazi. Eglizna daarin barjile, asaan ɗu gas bilde kaak arro. Paa ko, Yaaya kaawiico karaan : Iisa, njaar di Masi kaak Bun doftu ho njaar di Ronj ka Bunɗi. Njaar di oki ele ho portikaw. Gi ibinaag gamin-aɗ in botol ta Iisa. Nja saamiycog zunuubinnico in baariy a ɗuu gine cawar do unji ka Bunɗi. Gi ibinaag oki do bi ka Ruwwin ta Bunɗi taat gaarcoga. Kretiyyenna kuuk ta6 gay obit imaanco bombo ar taat ɗu gaariico min do teesindi. Bun gay elgig dakina, paa ko, ɗa ɗaamiig Iisa mattu do saan taŋco. Ya ɗuur kat elgiga, njaar-ak, ɗuu bere oki zinƙico do eenco.

Iisa, njaar Kaaw taat bera goye

¹ Ni kaawaako do bi ka njaar kaak ɗu koliy Kaawo kaak goy min do teesindi ho kaak bera goye do geemir. Gem-ak, ni dorig in denjinni, ni talig in odinni, ni pandiyga ho ni wakig in pisinni. ² Gem kaak bera goye-ak gaar ziy ho ni talga. Nin gay saadinnay. Do bi njaar-aɗ ko, ni gaariiko goye ka gaasdo. Goye njaar-ak, ɗa goye kaak do serpey ta Tatte Bun, ho goye-ak bayinte waraɗ. ³ Maan kaak ni taltu ho ni dortu-ak, ni gaaraakon loko oki. Ampaa ko, kuu ɗume in nini in ɗume kaak ni ɗumtu in Tatte Bun ho in Ronji Iisa Masi. ⁴ Ni siirkonj gamin-aɗ a aditte yaa gine portiko.

Jiwi kuuk do portikaw

⁵ Bun njaar portikaw, ginno gondikaw do weriy tak-tak. An ko kaaw taat ni dortu min do biy ka Iisa Masi ho ni gaaraakonta. ⁶ Ya gi kaawa a gi ɗum in Bun, kar gi goy do gondikor gay, gi raada ho gi ginno seene. ⁷ Kar gay, ya gi jaawa do portikaw uudin taat Bun goyiy do portikaw-at, gi ɗum ko benannite ho baar ku Ronji Iisa Masi actenɗu ko zunuubinnite okiŋco, gi goyiy *cawar.

⁸ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna, njaar-ak, gi tara zinƙite ku maaniite ho gi ginno seene. ⁹ Kar gay, ya gi gaara zunuubinnite waraɗ, njaar-ak, Bun kaak nec gi amniyiɗji ho kaak gina ay maan in botiliy, ɗaate saamiyiŋco a gii goye cawar, bal oorine do unji. ¹⁰ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna-ak, njaar-ak, gi diyaaji raadin do Bunɗi ho kaawoy sa ginno do gelbinte.

2

¹ Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-aɗ a kuu unjenno do zunuubinnar. Kar gay, ya waan gin zunuubinna, gi gin gem kaak yaate male do unji ka Tatte Bun. Njaar ko Iisa Masi kaak gina ay maan in botiliy. ² Njaar ber ziy satkine a Bun yaate saamiyiɗ zunuubinnite. Bun gay, njaar saamiyaatenno zunuubinnite kunte di, kar gay, ɗaa saamiye oki ku gee ku duniiner okiŋco.

Gem kaak ibingig Bun, njaar cokiya kaawoy

³ Ya gi karmiyaat kaaw ta Bunɗi, ansi-ak gaara kadar ka seener gi ibingig Bun. ⁴ Ya gem diya a ɗa ibingig Bun ho ɗa karmiygitdo kaawoy, njaar-ak, ɗa raada ho ɗa ginno seene. ⁵ Kar gem kaak karmiyaat kaaw ta Bunɗi gay, njaar elgig Bun min do gelbiney. Pa-ak, gi iban tak kadar ginte in Bun, gi ɗum rakki. ⁶ Ya gem kat diya a ɗa ɗum in Bun, ɗaa goye ar kaak Iisa goytu.

⁷ Gem kol roynay, kaaw taat nu kaawiiko-an, taar kaawdo taat marbinto, kar gay, ta taar ko taat min awalle nu kaawiiko-at di. Kaaw-at, taar sawa di in taat ku dortu-ata. ⁸ Kar gay, kaaw taat nu siiriiko-an, taar marbinto. Goyinji ka Iisa, naar gaara kadar kaaw-an taar seene ho goyinjo kanjo sa gaaraw. Asaan gondikaw sa sawlaw, ho portikaw ta seener sa beena* ko.

⁹ Gem kaak diya a na goy do portikaw, kar na ello eenji, naar-ak goy misa do gondikor. ¹⁰ Kar gay, ya gem kaak elgig sinji, naar goy do portikaw ho maan ginno do gelbinye kaak yaa naamin do nigindi. ¹¹ Kar gem kaak yila sinji gay, naar goy misa do gondikor. Na jaawa do gondikor-ata ho na ibanno wer ka na baayiyoy, asaan in gondikaw-at, na ar noolo.

Diye ka kaar do gamin ku duniiner

¹² Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an, asaan Bun saamiykon ko zunubinniko in sin ku Iisa Masi. ¹³ Kun aginydu, nu siiraakon gamin-an, asaan ku ibingig naar kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema oki, nu siiraako, asaan ku begirji do *Seetanner.

¹⁴ Gem kol kooginay, nu siirko pey, asaan ku ibingig Tatte Bun. Kun aginydu, nu siirko, asaan ku ibingig gem kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema, nu siirko, asaan ku goy bombo, ku icit kaaw ta Bunde do gelbinko ho ku begirji do Seetanner.

¹⁵ Dakon diyenno kayko do gamin ku duniiner ho dakon elguwincofo. Ya gem kaak el gamin ku duniiner, ibinon kadar na elgigdo Tatte Bun. ¹⁶ Gamin ku duniiner gay, naar ko : ele ka

gamnar, diye ka kaar do gamin kuuk gee taliyo, ho ice ka zinjar do gamin kuuk gee giniyo. Gamin naar-an, okinco, naar ku duniiner di, naar asdo min do Tatte Bun. ¹⁷ Ibinon kadar duniin-an, taar gaasa ko ho gamin okinco kuuk gee elgiy sa rawta ko. Kar ya gem gina taat Bun rakiy gay, naa gase goye ka gaasdo.

Adiney ka Iisa

¹⁸ Gem kol kooginay, dak soof di, duniin yaa gaase. Ku dor kadar adiney ka Iisa yaa ase. Ka seener gay, adiney dakin as ko. Asinco-an gaara kadar duniin gaasa ko. ¹⁹ Adiney-an, min awalle nu goy in ginte, kar gay, gi sawado, ho paa ko, nu amiltu minninte. Zer, ya gi sawa, nec nuu goye in ginte. Maanna-an gaara kadar ka seener, nu in gintenno.

²⁰ Kun gay, Iisa Masi berko Ruwwiney. Ansii ko, okinjo, ku ibiniit seene. ²¹ Nu balko siire a ku ibingitdo misa seene. Kar gay, ku ibingit ko ho ku iban kadar min seen ta Bunde, ginno maan ka raadiner atta.

²² Ansi-ak, waa kaak raadaw ? Illa na gem kaak diya a Iisa, naar Masido kaak Bun naamtu. Gem naar-ak di raadaw. Gem kaak pocig Tatte Bun ho in Ronji, naar-ak ko adiney ka Iisa Masi. ²³ Ya gem kaak pocig Ronji ka Bunde, na pocig Tacco Bun oki. Kar gay, ya gem kaak ooyig Ronji, na ibingig Tacco Bun oki.

²⁴ Kun gay zeedon a kaawin kuuk ku dortu min awalle yaa goye do gelbinko. Ya gamin-an goy ko pak, kunjo oki, gelbinko yaa gine rakki in Tacco Bun ho in Ronji. ²⁵ Iisa Masi, naar diy a naate bere goye ka gaasdo.

²⁶ Nu siirkon gamin-an do bi ka gee kuuk asaako gecinjo kuu rawte. ²⁷ Kun gay, Ruwwin taat Iisa

* 2:8 'beena' : Werin daarin, nu kaawa a 'beena'.

Masi beriiko, taar goy in kunko. Do saan taar-an, ku yokaado pey gem ka pey kat asaako bildinjo, asaan Ruwwin taar gaaraakon ko gamin okinco. Gamin kuuk ta gaariiko-an gay, nuur ka seener di. Raadin rakki sa, nu bal gine. Do bi naar-ak, icon kaaw taat Iisa Masi gaariiko ho goyon in gelbin rakki in naara.

²⁸ Gem kol kooginay, din gay, goyon in gelbin rakki in Iisa Masi a yiriy taat naa yeepe, gii goye bombo ho sokañ rakki sa diyaatenno do unji. ²⁹ Ku iban kadar Iisa Masi gin ay maan in botiliy. Paa ko, kuu ibine oki kadar gem kaak gina maan kaak in botiliy, naar oki ron ka Bunji.

3

Koogin ku Bunji

¹ Talon maman Tatte Bunj elinte ! Na elinte nam na koliite a gi kooginay. Ka seener gay, ginte kooginay ! Paa ko, gee ku duniiner ibingitenno a gi koogin ku Bunji, asaan nu bal ibinin Tatte Bunj.

² Gem kol roynay, dinka-an, ginte koogin ku Bunji ko. Taat gi asiy gine neginda gay, gi ibingitdo misa. Kar gay, gi iban kadar ya Iisa Masi yeepe, gi asa are ar naara, asaan gi asa talinji uudiney. ³ Gem kaak diy gelbiney do kaaw taar-an yaa gine *cawar ar kaak Iisa Masi gintu.

⁴ Gem kaak gina zunuubinnar-ak, naar pooce karmiyin *gaanuun ka Bunji. Asaan gine ka zunuubinnar, naar ko pooce ka gaanuun ka Bunji. ⁵ Kar gay, ku iban di kadar Iisa Masi, naar as do duniiner, naa ace zunuubinna ku geemir ho naar gay bal gine zunuubinna tak-tak. ⁶ In taar-an, ya gem goy in Iisa Masi in gelbin rakki, na ginno zunuubinna. Ya gem kaak gina zunuubinna-ak, naar bal talin Iisa Masi ho na ibingido.

⁷ Gem kol kooginay, gooyon zinjkite min gale ka geemir. Gem

kaak gina maan kaak in botiliy, naar meenji goy in botol do unji ka Bunji, uudin taat Iisa Masi goytu in botol. ⁸ Gem kaak gina zunuubinna gay, naar asa min do *Seetanner, asaan Seetanne, naar gina zunuubinna min do teese ka duniiner di. Maan kaak iyig Ron ka Bunji do duniiner gay a naa peyin riy taat Seetanne giniyo.

⁹ Gem kaak Bunj weetu gay, naar ginno zunuubinna, asaan maan kaak Bunj beriji goy in naara. Ya Bunj kon di Tacco-ak, naar ginno zunuubinna. ¹⁰ Kar di, in maman gi asiy ibine a nuur-an koogin ku Bunji, ho nuur-an ko Seetanner ? Ya gem kaak ginno gamin kuuk in botilco ho na ello sinji-ak, naar-ak gem ka Bunjido.

Ele ka zinjar

¹¹ Kaaw taat ku dortu dak ko min awalle, taar kaawa a gii elguwe zinjkite. ¹² Ginte nigaado ar Kayen, asaan na amil min do Seetanner, na deeyig sinji ka meenji. Maa di na deeyig sinji Abeel ? Na deeyiga-ak, asaan riy taat Kayen gintu-an samaanno. Kar riy ta sinji Abeel gay, taar in botilti.

¹³ Gem kol sintay, dakon ajbiyenno ya gee ku duniiner yilaako. ¹⁴ Ginte iban kadar dinja, gi pak min do muuti ho gi gas ko goye kaak ta6, asaan gi el sintite. Gem kaak ello sintay-ak, naar goy misa do muuti. ¹⁵ Gem kaak yila sinji-ak, naar ar gem kaak diya gee. Ku iban di kadar gem kaak diya gee-ak, naar gasaado goye ka gasdo.

¹⁶ Ansii ko, gii ibine maman gii elguwin gee : Iisa Masi, naar ber ziy do bi kante. Ginte oki, gii bere zinjkite do bi ka sintite. ¹⁷ Ya gem kaak gin gamna, kar na talaag sinji kaak bal gine maanna ho na bal tale aminduwi, maman naa diye a na elgig Bunj ? ¹⁸ Gem kol kooginay, ta botiltido ya gii elguwin sintite in

biŋkiten di. Kar gay, gii elguwiŋco ka seener ho giico berguwe pisinte.

¹⁹ Ya gi el ziŋkite-ak, gi ibina kadar ginte goy in seen ta Bunđi. Ansi-ak, gelbinte portiko do unji.

²⁰ Ka seener, ya do gelbinte, gi pakira a gi nig sa, aditte portiko, asaan Bun iban gamin pak taat gelbinte ibiniyo. Na iban ay maanna.

²¹ Gem kol roynay, ya ka seener, gi haraydo do gelbinte, ansi-ak, gii gine bombo ya gi inda Bun. ²² Naar beraate gamin okiŋco kuuk gi indiga, asaan gi karmiya kaaway ho gi gina taat awaaji gala.

²³ Kaaw taat na kaawiite-an gay a gii aamine in sin ku Ronji Iisa Masi ho gii elguwe ziŋkite ar taat na kaawtu. ²⁴ Gee kuuk karmiyaat kaaw ta Bunđi, nuur in Bun, gelbiŋco rakki, ho Bun oki goy in nuura. Gi iban kadar Bun goy in ginte, asaan Ruwwiney taat na beriite gaaraatenga.

4

Ibine ka Ruwwin ta Bunđi

¹ Gem kol roynay, gee dakina kuuk goy do adiy ka kidar, maanico di diya a nu nabiinna. Do bi naar-an, dakon amniyiŋcodo okiŋco, gee kuuk diya a nu gin Ruwwin ta Bunđi. Kar gay, ibinon ja baaco, ya ruwwinco-at asa min do Bunđi wal kawwi. ² Talon maman kuu ibine kadar gem-an gin Ruwwin ta Bunđi. Ku ibininji ya na kaawa bal cigile a Iisa Masi, naar wee ar ka geemir. ³ Kar gay, ya gem kaak bal ooye a Iisa Masi wee ar kaak geemir-ak, naar-ak bal gine Ruwwin ta Bunđi. Gem naar-ak asa min Adin ka Iisa. Ku iban di kadar Adin ka Iisa asaw. Hadi, dinka, naar as ko do duniiner.

⁴ Gem kol kooginay, kun gay koo-gin ku Bunđi, ku gedirco do nabiinna nuur-aku, asaan Ruwwin taat goy in kunjo, taar pakgit ruwwin

taat goy in gee kuuk goy do duniiner. ⁵ Nabiinna nuur-ak kaawa do bi ka gamin kuuk goy do duniiner di, asaan nu asa min do duniiner. Ampa-ak, gee ku duniiner cokiya kaawco. ⁶ Gintey gay gee ku Bunđi. Gem kaak ibingig Bun, na cokiya kaawte. Gem ka ibingigdo Bun gay cokaydo kaawte. Ampaa kat, gii ibinin Ruwwin ta seener ho ruwwin ta raadiner.

Ele kaak asa min do Bunđi

⁷ Gem kol roynay, elguwinte ziŋkite, asaan ele asa min do Bunđi. Ya gem kaak el eenji, naar ko ron ka Bunđi ho na ibingig Bun. ⁸ Kar ya gem kaak ello eenji gay, naar-ak ko kaak ibingigdo Bun, asaan Bun naar ele. ⁹ Ampaa ko, Bun gaartu kadar na elgiite : na naamiig Ronji ka dangiro* do duniiner a naate bere goye ka ta6. ¹⁰ Talon, ampaa ko ele : Bun, naar elinte awalle. Na naamiiten Ronji. Na bertu ziy*satkine, asaan Bun yaate saamiyin zunuubinnite. Ansi-ak, na gintenno kat elig Bun awalle.

¹¹ Gem kol roynay, ya Bun elintey ko dakin ansi-ak, ginte oki, gii elguwe ziŋkite.

¹² Ginno gem kaak talig Bun. In taar-an oki, ya gi el ziŋkite, Bun goy in ginte, ho ele kaak na elinte-ak ot ko do weriy.

¹³ Ansi-ak, gi iban ko kadar Bun goy in ginte ho gi num ko in naara : gi ibintu-ak asaan Bun beriite Ruwwiney. ¹⁴ Tatte Bun naamiig Ronji a naa jile gee. Nin gay taliig maanna-anka ho ni kaawa biy do geemir. ¹⁵ Ya gem kaawa bal cigile a Iisa, naar Ron ka Bunđi, Bun goy in naara, ho naar sa goy in Bun. ¹⁶ Ni iban kadar Bun elgiite ho ni amniy in kaaw taar-anta. Ele, naar asa min do Bunđi. Gem kaak gin ele, naar goy in Bun ho Bun sa goy in naara. ¹⁷ Maan kaak gaara

* 4:9 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

kadar ele ot do weriy-ak, gii talin do yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir. Ginte ginaado kolaw, asaan goyinte kaak do duniiner, naar ar goynji ka Iisa. ¹⁸ Ya gem kaak el eenji, naar ginaado kolaw, asaan ele kaak ta6-ak, naar atkaat kolaw. Ka seener gay, gem giniy kolaw-ak ya na iban kadar seriin yaa pociinji. Do taar-an ko, gem kaak gina kolaw-ak, elinji bal ote misa do weriy.

¹⁹ Gi eliy zin kite-ak, asaan Bun kat elinte awalle. ²⁰ Ya gem diya a na elgig Bun, kar sinji gay, na elgig do, naar-ak raada. Ka seener gay, gem kaak ello sinji kaak na talaaga, gediraado elin Bun kaak na talgig do. ²¹ An ko kaaw taat Iisa Masi kaawiite : ya gem kaak elgig Bun, naa elguwin sinji oki.

5

Gedire do gamin ku jookumo

¹ Ya gem kaak aamin a Iisa, naar Masi kaak Bun naamtu, gem naar-ak ron ka Bun di. Gem kaak elgig Tacco Bun, naar-ak elgig kooginay oki. ² Ya gi elgig Bun ho gi karmiyaat kaawoy, naar-ak, gi iban kadar gi elgig koogin ku Bun di oki. ³ Ya ka seener, gi elgig Bun, naar-ak nec gi ginin taat na rakiyo. Maan kaak Bun rakiy gii gine-ak, naar oomno do kayte. ⁴ Asaan koo-gin ku Bun di okinco, nuur pakgig gamin ku duniiner kuuk jookumo. Kar maman gi pakgig gamin-an ku? Gi pakgig in imaante taat do Iisa. ⁵ Ginno waan kaak gedirco do gamin-an ku, illa naar kaak aamin kadar Iisa, naar Ron ka Bun di.

Gamin kuuk gaara kadar Iisa, naar Ron ka Bun di

⁶ Iisa Masi aste do duniiner. Na as aawin amay kuuk nu *batiziyiiga ho na as mine baariy ku meenji do wiktin ta muutuy. Na bal ase in amay di, kar gay, na as in baariy oki. Ruwwin ta Bun di kat diyaate

kadar gamin-an, nuur ka seener, ho Ruwwin ta Bun di, taar seene. ⁷ Ka seener gay, gin gamin subba kuuk kaawaate seene a Iisa, naar Ron ka Bun di. ⁸ Gamin-an gay, nuur Ruwwin ta Bun di, in amay kuuk nu batiziyiiga ho in baariy kuuk mine. Gamin-an, okinco, kaawco rakki di. ⁹ Ya gee kaawa bico ka gamin kuuk nu taltu, gi ica kaawco. Kar kaaw ta Bun di gay, taar pak taŋco. Ho meenji Bun kaawko do bi ka Ron ji. ¹⁰ Gem kaak aamin do Ron ka Bun di, na iban do gelbiney kadar gamin-an, nuur ka seener. Gem kaak bal aamine do Bun di gay, naar-ak diyaaji raadin do Bun di, asaan na bal ooyin kaaw taat Bun kaawtu do bi ka Ron ji. ¹¹ Kaaw taat Bun kaawiiten gay, taar a na berte goye ka gaas do, ho goye-ak asa min do Ron ji. ¹² Ya gem kaak gelbiney rakki in Ron ka Bun di, gem naar-ak gasiig goye naar-aka. Kar gem kaak gelbiney seer in Ron ka Bun di gay gasaag do goye-aka.

Gaasuw ta maktumner

¹³ Nu siirkon maktumne-an loko, kuuk kuuk aamin in Ron ka Bun di, kuuk diya do kayko kadar ku gasig ko goye ka gaas do.

¹⁴ Gi iban tak kadar ya gi inda maan min do Bun di, naate berinji ya na num in maan kaak na rakiyo. ¹⁵ Hadi, ya gi iban kadar na cokiyaag indinte, ansi-ak, gi iban kadar maanna-an, na bertenja ko.

¹⁶ Ya gem tala sinji gina zunuubinna kuuk iyaag do do muuti, gem-ak yaaji inde Bun do bi ka sinji-aka, ho Bun yaaji bere goye. Taar-an do nuur kuuk gina zunuubinna kuuk iyig do do muuti. Kar gay, goy zunuubinna kuuk iya gee do muuti. Do zunuubinna nuur-ak, nu bal kaawe a kuu indiguwe Bun do geemir. ¹⁷ Nige okinji, nuur zunuubinna do unji ka Bun di, kar gay, goy zunuubinna daarin kuuk iy do gee do muuti.

18 Gi iban di kadar koogin ku Bunđi, ɲuur ginno zunuubinna in menaw, asaan Roŋ ka Bunđi gooyaagu, ho *Seetanne sa bal gine gudurre kaaco.

19 Gi iban kadar ginte gee ku Bunđi. Kar gee ku duniiner gay, ɲuur ku *Seetanner.

20 Gi iban kadar Roŋ ka Bunđi, ɲaar as do duniiner a ɲaate gaariŋ gamin-aŋku. Ampaa ko, diŋ, gi ibingig Buŋ ka seener. Gi ɲum ko in Buŋ, asaan in Roŋji Iisa Masi sa, gi ɲume. ɲaar Buŋ ka seener ho ɲa beraate goye ka gaasdo.

21 Gem kol kooginay, goyoŋ godom min margina.

2 Yaaya

Maktumne ta seerinjkar taat Yaaya siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-an ɗo Egliz rakki. Na kaawaaco maman ɗuu ele zinjico. Ele-ak gaara kadar ɗu karmiyaat taat Bunj kaawtu. Na kaawaaco oki a Iisa, ɗaar gemo ho ɗa Ronj ka Bunji. Ya gem asco ho ɗa beraaco bilde kaak arro ar ɗaar-ɗanka, ɗuu icenno kaawoy.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka Eglizdi kat sirke loke, kanj taat Bunj doɓtu inj kooginke kuuk nu elgiy min ɗo gelbiner. Kar gay, ɗa nunno di kaak elgiiko, gee okinco kuuk ibingit seen sa elgiiko. ² Ni elgiiko asaan okinte, gi gin seene, ho seen-at goy inj ginte elgin inj elgina. ³ Tatte Bunj inj Ronji Iisa Masi yaate barkiyinte. Njuur seerco yaate saamiye ho ɗuute oolinj aditte. Ampaa ko, ginte kuuk aada seene, gii elguwe zinj kite.

Ele ka zinjkar

⁴ Wer galdu dakina, asaan nu dor kadar kooginke daarinj aada botol ta seener uudin taat Tatte Bunj kaawiite. ⁵ Dinj gay, gem kol yaaco, ɗu diyaake aman : « Gii elguwe zinj kite. » Kaaw taar-an, taar marbintoɗo, ta taar di taat gi dortu dak ko min ɗo teesindi. ⁶ Ya gi el zinj kite, gii gine maan kaak Bunj kaawtu. Kaaw taar-at ko taat ku dortu min ɗo teesindi.

Botol ta seener

⁷ Nu kaawiiko ansi-anj, asaan gay raadiner dakina totir ɗo adiy ka kidar. Nju ooyɗo kadar Iisa Masi, ɗu weeyig ar ka geemir ho ɗa as ɗo duniiner. Ya gem kaak kaawa ansi-ak, ɗaar adiney ka Iisa Masi ho ɗa jaga gee. ⁸ Do taar-an, goyon

mento, paa kat riy taat ku gintuan ucaado maala, ho ku asiy gase maan kaak Bunj diytu a ɗaako bere.

⁹ Ibinonj kadar ya gem ic kaaw ta Iisa Masi, ho ba aar, ɗa jag min ɗo kaaw-anta ho ɗa jaguma kaawin ku pey, gem-ak kaawco ɗumaado inj Bunj. Kar gay, ya gem kaak icaag kaawin kuuk Iisa biliditu gee ho ɗa jagɗo, ɗaar-ak ɗa ɗum inj Tatte Bunj ho inj Ronji oki, kaawco rakki. ¹⁰ Inj taar-an ko, ya gem ɓaa ɗo werko, kar ɗa bilde gee inj kaawin kuuk arro ku Iisa Masi, gem ɗaar-ak, dakonj obinjido geero ho ooy sa, dakonji ooyenno. ¹¹ Ya gem kaak ooyji-ak unje ko ziy ɗo gamin kuuk samaanno kuuk gem-ak giniyo.

Ooy ta ba aaro

¹² Goy gamin dakin kuuk nu rakiiko siire, kar gay, nu rakaado siirinj ɗo maktumne-anta. Nu raka ɓaa talinjko, ansi-ak, gi ɓaayiy kaawe bi inj bi. Paa kat, aditte yaa gine portiko. ¹³ Gem kol booy taat Bunj doɓtu, koogin ku booke ooyke. Nu ooyko dakina.

3 Yaaya

Maktumne ta subbi^{kar} taat Yaaya siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɗa Yaaya kat siirta. Na siirit do gem rakki ɗu kolaag Gayuus. Naar min agindaw ku Eglizdi. Na ozilaag do bere kaak ɗa beriy do kretiyenna kuuk ɓaaw do werco. Do Egliz ɗaar-ak, gin gem rakki oki ɗu kolaag Diyotreep. Naar gay obdo siinta kuuk kretiyenna. Do saan taar-at ko, Yaaya leesiji.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka *Eglizdi ko siirjin maktumne-anta. Nu siirit locin, kin royar Gayuus kaak nu elgiy do gelbiner.

² Gem kol royay, nu raka kii goye cewey ay wero. Nu iban kadar goyinjin kaak do unji ka Bunɗi, ɗaar do botiliy. Nu raka aapiy ta zin oki. ³ Adir portiko, asaan goy siinta kuuk as min do werko ho ɗu kaawa kadar ki gin seene ho ki aada botol ta seener. ⁴ Maan kaak berdu galal dakin-ak, nu dor kadar kooginar aada seen ta Bunɗi.

Gayuus gina taat Bunɗi rakiyo

⁵ Gem kol royay, kin gem sellen do riyon. Ki obaag siinta samaane yoo marti oki. ⁶ Siinta kuuk ki obtu-an asinti kaaw do Eglizni a ki elgig dakina. Gee ɗuur-an, ya ɗu otji, nu raka ki gaayinco ar kaak Bunɗi rakiyo. ⁷ Martuwco-an, taar do bi ka Iisa Masi. Njur icdo maan min do gee kuuk bal aamine do Iisa Masi. ⁸ Do taar-an ko, gii gaayguwin gee ar ɗuur-an, asaan ginte oki unje pisinte do riy taat ɗu giniy do bi ka seener.

Diyotreep in Demetriyus

⁹ Zer, nu siir maktumne do *Eglizko, kar Diyotreep gay bal icin

kaawor, asaan ɗa el gine ziy tatik do unco ka geemir. ¹⁰ Neginda, ya nu ɓaawe, nu ɓaako gaarin gamin kuuk jookum kuuk ɗa gintu uudin taat ɗa nigig siinte. Pey min ɗuur-an, ɗa gina gamin kuuk samaanno paka. Na obdo siinta kuuk aamin do Iisa Masi do geriy ho ya gee kuuk obaag siinta-ak sa, ɗa todaaco ho ɗa atkaagu min do Eglizdi.

¹¹ Gem kol royay, dak icenno botol ta gee kuuk jookum-an, kar gay, ic botol ta gee kuuk sellen. Ya gem kaak gina gamin kuuk sellen, ɗaar gem ka Bunɗi. Kar gem kaak gina gamin kuuk jookum gay, ɗaar bal ibinin Bunɗi misa.

¹² Demetriyus gay, gee okinco ozilaaga. Goyinji sa gaara kadar ɗa gina gamin kuuk in botilco. Nin oki kaawa biy kadar ɗa mitko. Ho kin Gayuus oki iban kadar ni kaawa seene.

Ooy ta ba aaro

¹³ Goy gamin dakina kuuk nu rakiin siire, kar gay, nu rakaado siirin do maktumne-anta. ¹⁴ Nu raka gii nume moota, gii kaawe bi in bi neginda ya nu ɓaawjin ooye.

¹⁵ Bunɗi yaan iye aapiy do gelbinen. Royinte okinco kuuk goy anne ooyjin. Kin sa ooyco do royinte okinco kuuk goy annere rakki rakki. Nu ooyko dakina.

Zuud Maktumne taat Zuud siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɲa Zuud kat siirta. ɲa siirit do kretiyenna, asaan do datikco, goy gee daarin kuuk bera bilde kaak arro : ɲu iyaag do goye kaak jookumo, ɲu eeraag gee ku Eglizdi, ɲu waraag dubal ku Bunɗi ho ɲu poocaag Iisa. Kar gay, Zuud kaawa a Iisa keeji di Tatkuwte ho Rabbinte. Do saan taar-an ko, do maktumne-an, Zuud taayaag kretiyenna do maan kaak yaaco ase neginda do gee kuuk jookum-anƙu. ɲa deɲraag gee ku Eglizdi a ɲuu obe tirit do imaanco, asaan Bun ɲec gooyiŋco, ɲu galiydo do zunuubinnar.

Ooy ta Zuud

¹ ɲa nun gay riyor ka Iisa Masi kaak ɲu koliy Zuud, sinji ka Zaak, kat siiraat maktumne-anta.

Nu siiraacot do ɲuur kuuk Tatte Bun koltu, ɲa elgiyo ho ɲa leeyiy keeco do Iisa Masi.

² Nu inda Bun a ɲaa tale amin-duwko. Nu indaag a kuu goye do aapiyer ho elinji sa yaa goye in ƙunjo gaay in gaayo.

Kaaw do bi ka gay raadiner

³ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, nun diy kaar tak a naako siire do bi ka jile kaak Bun yaate jilinte okinte. Kar diɲ gay, nu tala kadar illa naako iskinjo kuu obe tirit do imaanco. Imaan-at, taar Bun berit tak-tak do geenji ku meenji. ⁴ Nu iskiiko-ak asaan nu iban kadar gee kuuk jookumo unje kokunuwda do datikko. Gee-ak, in goyiŋco kaak jookum-ak, ɲu

nigiit barkin ta Bunte. In barkinat, ɲu pakira a ɲuu gedire gine gamin kuuk jookumo kuuk gelbinco rakiyo, asaan Bun yaaco saamiyen di. Ansii ko, ɲu pociig Iisa Masi, ɲaar keeji di Tatkuwte ho *Rabbinte. Do bi ka gee-ak, Kitamne kaaw ko min awalle kadar seriin yokaagu.

⁵ Nu iban kadar ƙun ibingig samaane kaawin okiŋco kuuk naako kaawe. Kar gay, nu raka kuu pakire maman Rabbin Bun jiliig geenji ku Israyeel min darre ta Meser, kar ba aar gay, ɲa deeyiig ɲuur kuuk bal icin kaawoy.*

⁶ Pakiron pey do *dubal ku Bunɗi daarin kuuk pociig goyiŋco kaak Bun beriico ho ɲu rasig wer kaak ɲa leeyiigu. Bun obiigu, ɲa duuniig in jinzirrina ɲu goyiy do wer kaak gondiko nam yiriy ta yaarko taat Bun asiy dukume seriin do gee okiŋco. ⁷ Pakiron oki do geeger ka Sodom in ka Gomoor† ho in kuuk moota. Gee ku geegirnay-ak unje kayco do gamin kuuk jookumo ku ginindido‡ ar kaak dubal ku Bunɗi-ak gintu awalle. Diɲ gee-ak gasit kat taŋco do ak taat matdo tak-tak. ɲuur-an gaara gamin kuuk yaaco ase do gee kuuk gina ar gee ɲuur-aku.

⁸ Kar in taar-an oki, gee kuuk cigil datikko-ak gina di gamin ar ɲuur-aku. ɲu soona sooniik taat iyaag ɲu nigiy ziŋkico in gamin ku ginindido-aku. ɲu aaniiit tatkaw ta Bunɗi ho ɲu wariig ɲuur kuuk goy ka samaaner in *darjinco. ⁹ Kar talon tatkaw ka dubal ku Bunɗi kaak ɲu koliy Miseel. Wiktin taat ɲa meeliy in *Seetanne do bi ka zi ka Muusa din sa, ɲa bal warinji. Illa ɲa kaaw kaawen di aman : « Seriin ta Bunɗi yaaŋ obe ! » ¹⁰ Kar gee-ak gay wara maan kaak ɲu ibingigdo

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.51, Nombir 14.29-30. † **1:7** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirniico asaan goyiŋco jookum aale (Zenecz 19.24-28). ‡ **1:7** 'gamin kuuk jookumo ku ginindido' : Miday kuuk 6aaya ziŋkico ho in gamin kuuk pey.

ho maan kaak nu ibingiga-ak oki, nu ibiniig ar malle kaak pakarro. In ibiniŋco-ak ko, pilaaco botol taat nu 6aayiy ide tak-tak. ¹¹ Do gaayiyco ! Njuur kuuk ic botol ta Kayen. § Nju bariya gurus in gamin kuuk jookumo ar Balaam gintu.* Ho nu idiig ziŋkico do barjiliŋco taat nu pooig Bun ar Koore gintu.† ¹² Ka seener, ya ku nume ho ku tiya sawa in siŋta, nuur gay nigaag goyŋko. Nu tiyaw ho nu siya dakin dakina, nu ginno sokaŋ. Nu pakira do adat ku maaniico di. Nuur ar uc kuuk aada wer kaak us 6aay di ho paaydo amay. Ho nuur ar pey atay kuuk waado in ribbi. Atay-ak yaa aaye tak-tak ar atay kuuk nu rotgu. ¹³ Gamin kuuk jookumo kuuk nu giniy-ak, nuur ar amay ku barrer kuuk aasa kur6ul6ul-kur6ul6ul ho paka toppiyo. Nuur ar pey kaalin kuuk gada tuuy-tuuy ho ibanno wer ka nu 6aayiyo. Kar Bun gay siyco wer kaak nuu goye doo do gondikaw taat dulum.

¹⁴ Do bi ka gee nuur-ak ko, gem kaak nu koliy Enok kaawtu min awalle. Enok gay min tamba ta Aadum taat 6aay ka peesiriŋkar. Na kaawtu ar nabiiŋce aman : « Talon, Rabbin‡ asa in dubal ku Bun di kuuk *cawar ho gee gedarro osiŋco. ¹⁵ Na asa dukume seriin do gee okiŋco kuuk do duniiner. Naaco peyin do kayco do gamin okiŋco kuuk jookumo nu gintu asaan nu pooig maan kaak Bun rakiy a nuu gine. Ho naa taabiŋco do biŋkico kuuk amil gallo do saan taŋji. » § ¹⁶ Nuur gee kuuk goy gujumjumaw di ho aditco portikdo tak-tak. Nuur aada ko galal ta ziŋkico di. Nu jaala ziŋkico ho nu kaawa kaawin ku gala a nuu gase maanna min do gemor.

Taayiika do gee kuuk aamin do

Iisa

¹⁷ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, pakiron do kaawin kuuk *paliinna ku *Rabbinte Iisa Masi kaawtu min awalle do bi ka maan kaak yaa ase neginda. ¹⁸ Nu kaaw aman : « Do wiktin taat duniin gaay gaase, yaa amile gee kuuk samaatinay. Gee-ak yaa aade galal ta ziŋkico taat jookum-at di. » ¹⁹ Gee nuur-ak, riyco a illa nuu eere geen di. Pikirrico, taar ta geemir di, nu ginno Ruwwin ta Bun di do gelbinco. ²⁰ Kar kun kuuk nu elgiy-an gay, zeedon imaanko taat Bun beriko yaa 6aa in unti. Salkiyguwon in gudurre ta Ruwwin ta Bun di. ²¹ Goyon in ele ka Bun di. Diyon amaanniko do Rabbinte Iisa Masi. In sellin kuwiy, naako bere goye ka gaasdo.

²² Talon amindaw ta gee kuuk aditco osaw. ²³ Ya kuu gedire jilin min do aki, naar-ak jilon gu. Do gee daariŋ gay, talon aminduwco, kar goyon godom min gee-aku. Yilon zunuubinnico ar gee yiliy kesuun taat gin tingo zirid-zirid-ata.

Oziliik ta ba aaro

²⁴⁻²⁵ Ozilinte *darjin ta Bun kaak rakki di.

Naar ko jilaate in botol ta Rabbinte Iisa Masi.

Naar nec naako gooyiŋko,
pa kuu gale do zunuubinnar.

Na nec naako unjiŋko do darjiney,
bal orne ho in galal dakina.

Locin di darjine, tatkaw, gudurre
ho in izinne

min awalle, diŋka ho elgin in
elgina ! *Aamin.

§ 1:11 Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.

† 1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 16.

§ 1:15 Wer ka gase kaawor do Zeneez 3.18, 21-24.

* 1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 22 yoo 24.

‡ 1:14 'Rabbin' : Nu kaawa bi ka Rabbin Iisa Masi.

Apokalips Gamin kuuk Bun bayniji do Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, na Yaaya kat si-irta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho in makaatamna subba ku pey. Naar min paliinna ku Iisa Masi. Min Iisa Masi nu weeyiiga, gin ja elgin dakina kat Yaaya siiriit maktumne-anta. Do wiktin taarat, kretiyenna daarin taabiya do bi ka imaanco, daarin gay, gartico yiime, asaan Iisa asdo kodok. Paa ko, Yaaya iskiig gee kuuk aamine a nuu peye bombo, nuu yoke nosirraw taat Bun yaaco bere.

Do maktumne ta Apokalips, Yaaya siir makaatamna peesira. Na siirig do Eglizna kuuk peesira kuuk do kid ka Aazi (Turkiya). Kar ka seener gay, na raka kaawe do kretiyenna okinco kuuk do adiy ka kidar. Na gaara pey kadar Kabarre ta Gala ta Iisa Masi, taar do gee okinco.

Do maktumne-an, gin kaawin kuuk jarba jarbe ho in gamin kuuk gee talaagu tale : ar ose kaak peesira kaak gaara gamin kuuk nec sawa-sawa ho ose kaak bi-jigiy gay kaak gaara gamin kuuk bal nece misa. Maan kaak portiko gaara nosirraw, ka dindiko gaara motol. Barre, naar wer kaak aaridna okinco goyiyo. Maan kaak ar jona gaara aaridna okinco ho maan biida gay ginaaji riyo.

Kitamne kaawa in geeger ka Babilon. Geeger naar-ak, meenuwiy jookumo. Ron tamgi kaak koollo gaara Iisa. Naar di kaak ber ziy do muuti. In muutuy-at ko, na nosirtu. Ba aaro, Bun yaa kilgiye geeger ka Zeruzaleem kaak marbinto kaak naa paaye min kuwa ar bere ka Bunde.

Teese ka kaawor

¹ An ko gamin kuuk Iisa Masi bayniico do geenji do taat yaa ase. Gamin-an, Bun berjig do Iisa Masi a naaco gaarin do gay riyoy okinco, kar naar gay naamiig *dubiley do gay riyoy Yaaya a naaji gaarin loci. Gamin-ak taayaado di nuu ase. ² Meenji Yaaya kat kaawe kadar gamin kuuk na taltu-an, nuur kaawin kuuk asa min do Bunde ho ka seener, na Iisa Masi kat gaarjiigu. ³ Galal do naar kaak garkiyaat maktumne-anta. Galal oki do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta nabiincer-ata. Galal pey do nuur kuuk obit bombo kaaw taat nu siirtu-anta, asaan wiktin, taar as ko moota.

Ooya do Eglizna kuuk peesira

⁴ Gem kol sintay, maktumne-an, na nun Yaaya kat siirkon loko, kun *Eglizna kuuk peesira kuuk goy do kid ka Aazi. Bun yaako barkiyin ko ho naako iye aapiye. Nu barkiyaako in sin ku Bun kaak goy min awalle, kaak goy dinja, ho kaak yaa ase. Nu barkiyaako pey in sin ku ruwwinnay kuuk peesira kuuk goy do unji ka Bunde do wer kaak na hokumiyo. ⁵ Ho nu barkiyaako oki pey in sin ku Iisa Masi kaak meenji saadin kaak ta6, kaak nooy awalle min do gee kuuk mate, ho kaak goy kaaco ka sultinnay ku duniiner.

Do naar kaak elgiite ho jilinte min do zunubinnite in *satkin ta baariy, ⁶ ho do naar kaak gininte ar gay satkiner kuuk sultinco rakki do unji ka tacco Bun, loci di *darjine ho gudurre elgin in elgina ! *Aamin.

⁷ Kocilon, na asa min ka samaaner in uca* ! Gee okinco yaa talin in odinco, nam gee kuuk waacig in waayine oki. Ho adiy ka kidar okinji yaa morke do saan

* 1:7 'uca' : Werin daarin, nu kolaag a 'goci'.

tanji. Ka seener, maanna-an yaa ase uudiney ampa ! Aamin.

⁸ *Rabbin Bunj kaak gudurre okintit do pisinji diy aman : « Nun ko Alpa ho Omega†, nun kaak goy min awalle, kaak goy dijka ho kaak yaa ase. »

Iisa Masi bayinji do Yaaya

⁹ Naar nun sinjo Yaaya. Gi rakki di in Iisa Masi : okinte gi unje do *Meennaw ta Bunji, taaʒinte sa sawa, ho in taaʒin-at oki, gi subira di. Nu obintu danaayne do kidkaak nu kolij Patmoos datik barrer. Nu obintu do saan ta nu gaara kaaw ta Bunji ho nu kaawa seen ta Iisa Masi. ¹⁰ Yiriy rakki ta dumaasdi, Ruwwin ta Bunji asintu miin tak ho nu dora maan aaror ar gaay ta gemor. Ta dora rada ar perne† ¹¹ aman : « Maan kaak ki taliy-an, ic maktumne ho siirig atta. Kar naamit maktumne-at do Eglizna kuuk peesira : Egliz ka Epeez, ka Ismiirn, ka Pergam, ka Tiyaatiir, ka Sardees, ka Piladelpi, ho in ka Lawodiise. »

¹² Min nu doriit kaaw-at, nu newsitu naa talin gaay taat kaawaadu-ata. Do wer-ak, nu taltu lampin peesira ku daabner. ¹³ Kar datik lampinar-ak gay, gin waan ar gemo. Na is batko ho do gonʒumoy gay, na duun karrab ka daabner. ¹⁴ Kaay gay sopir portik kar ar nirne ho odinay sa gizig ar ubal. ¹⁵ Asinji gay, ar hadinne kaak mirgiti ho gaayay oki ar baal kaak asa gidi-gidi-gidi. ¹⁶ Gem-ak ob kaalin peesira do pisinji kaak meeda. *Seepiney binjay seer paad nata-ta-ta amila min do biy. Kar wijeney gay, irna wic-wic ar pato.

¹⁷ Wiktin taat nu taliiga, nu galto do unji ar gem kaak mate. Kar naar gay diyiiiduug pisinji ka meeda do kaar, kar na kaawiidu aman : «

Dak ginenna kolaw. Na nun kaak awalle ho kaak ba aaro. ¹⁸ Nun kaak goy mento. Nu mattu kar dij gay nu goy mento elgin in elgina. Nu gedirtit do muuti ho ba ool sa, nun di kaati. ¹⁹ Dij di siirig okinco, gamin kuuk ki taltu, nuur kuuk goy dijka in kuuk yaa ase neginda. ²⁰ Naan gaare kat baaco ta kaalin ku peesir kuuk ki taltu do meedar ho in lampin ku peesir ku daabner. Kaalin kuuk peesir-ak, nuur dubal ku Bunji ku Eglizna kuuk peesira. Lampin kuuk peesir-ak gay, nuur Eglizna kuuk peesira. »

2

Maktumne do Egliz ka Epeez

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka *Egliz ka Epeez aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak obig kaalin kuuk peesira do meedar ho kaak jaawa datik lampin kuuk peesira ku daabner. ² Nu ibingit riy taat ku giniyo, in zeede kaak ku zeediyo, in subirraw taat ku subiriyo. Ku gedarro sosin gee kuuk jookumo. Ku gecig gee kuuk gina zinʒiko paliinna kar sando, nu paliinnado. Ku maanikon di imil bayco. ³ Ku gin subirraw. Taaʒinko gintu dakina do bi kanto ho ku balnu rasindu bat. ⁴ Kar gay, nu gidaako asaan ku rasig elinjo kaak awalle. ⁵ Pakiron min momo ku sollitu ! Jipton goyinjo ho ginon riy ar taat ku gintu awalle. Yampa, ya ku da jiptido goyinjo, naako baawe ho naa icin lampiko min do werti. ⁶ Kar gay, ku gin maan rakki kaak abiyintu : ku pocit riy ta gee kuuk nu kolij Nikolayiit ar nun pociita.

⁷ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

† 1:8 'Alpa ho Omega' : In kaaw ta Grek, nu garti kuuk nu siiriyo (maan kaak nu kolij 'alphabet'). 'Alpa' ta garta taat awalle ar 'A' in nassariinca ho 'omega' gay taat gaasuwa ar 'Z'. † 1:10 'perne' : Werin daarin, nu kolaat a 'parna'.

« Do kuuk nosire, naaco bere botol taat njuu okide ho njuu tee min roŋ ku et kaak bera goye ka gaasdo kaak goy do janni. »

Maktumne do Egliz ka Ismiirn

⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Ismiirn aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak awalle ho kaak ba aaro. Nun ko kaak mate ho kaak nooye. ⁹ Nu ibingit taabinko ho pokir-ruwko. Kar do unji ka Bunđi gay, ku gay gamnar. Nu dorig ise ka binjar ka gee kuuk gina zinjico a nju *Yuudinna, sando nju Yuudinnado, njuur gee kuuk num in sin ku *Seetanner di. ¹⁰ Dakoŋ moyenno do taaŋin taat unko. Seetanne yaako gecinjo, naa unje gee dakin minninko do danjaayner. Gece naarak yaa taaye ar mena orok pa. Ampa-ak, obon imaanko bombo yoo muutko. Do njuur kuuk nosire, naaco bere kadumuulco ka goye ka gaasdo.

¹¹ « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, njuu aawaatdo muut ta seerinjar. »

Maktumne do Egliz ka Pergam

¹² « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Pergam aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ob *seepine kaak binjay seer paad nata-ta-ta-aka. ¹³ Nu iban kadar ku goy do wer kaak Seetanne hokumiyo. Do wer-ak ko, nju deeyig Antipaas, saadiner kaak ta6. Inj taar-anta oki, ku aadiin nun di. Ku bal rasin imaanko. ¹⁴ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku gin gee minninko kuuk ica kaaw ta Balaam. Awalle gem-ak isinig Balaak, naaco ise gu6a do gee ku

Israyeel. Na raka a njuu tee kum ka marginar ho njuu 6aaye munjam.*

¹⁵ Goy pey gee datikko kuuk ica kaawin ku Nikolayit. ¹⁶ Jiptoŋ goyiŋko, yampa naako 6aa kodok di, naa taasiŋin gee-ak in seepin kaak amila min do bir.

¹⁷ « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere tee kaak cigile kaak nju koliy “maan”†. Ho naaco bere pey dambi portiko. Dambi-ak, nju siirji sinj marbinto kuuk waan sa ibanno baaco, illa naar kaak gasig dambi-ak di iban. »

Maktumne do Egliz ka Tiyaatiir

¹⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Tiyaatiir aman :

« Nun meendu Roŋ ka Bunđi kat kaawaako. Nun ko kaak odinar gizig ar ako ho asindu irnaw ar hadinne kaak nju sokiyya. ¹⁹ Nu ibingig gamin okiŋco kuuk ku giniyo : elinjo, imaanko, riyko ho in subirruwko. Ho nu iban pey kadar gamin kuuk ku giniy ba aaran pakgig kuuk awalle. ²⁰ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku balti tode do geem taat nju koliy Zezabeel‡ taat diya a ta nabiŋca. Geem-at jagiig gay riyor. Ta kaawiico a njuu 6aaye munjam ho njuu tee kum ka marginar. ²¹ Do geem-at, nu rastit wiktin taat taa jipte goyinti, kar taar gay pooe rase azbinnuwti. ²² Talon, naa accinti, taara in geenti kuuk ic botilti do danal ku diiginer, nam njuu rasin riy taat ta 6ildiigu. ²³ Naa deen maajirinti okiŋco kuuk aadaata. Paa ko, Eglizna okiŋco yaa ibine kadar na nun ko kaak ibingit pikirrico ho in taat gelbinco

* **2:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1-2, 31.16. † **2:17** ‘maan’ : Na tee kaak Bun beriico do gee ku Israyeel wiktin taat nju amiltu min darre Meser ho nju goyiy do goosiner (Ekzood 16.13-16). ‘maan kaak cigile’ : Naar ko tee kaak marbinto kaak Bun beriite in Iisa Masi (Yaaya 6.48-51).

‡ **2:20** ‘Zezabeel’ : Ta geem taat abdiya margina (1 Ruwa 16.31, 19.1-2, 2 Ruwa 9.22-30). § **2:23** Wer ka gase kaawor do Soom 7.10, Zeremi 17.10, Soom 62.13.

rakiyo. Kar naaji kappiye do ay gemo do riyoy taat na gintu. §

²⁴ « Kar kuḡ gee ku Tiyaatiir, nu kaawaako do kuḡ kuuk pooçig bilde-aḡka ho kuuk pooç ibiniḡ gamin kuuk cigile ku Seetanner-aḡku. Nu diyaakonno pey maan oom kaako, ²⁵ illa kuu obiḡ bombo maan kaak ku gastu-aḡ nam naa yeepe.

²⁶⁻²⁸ « Do kuuk nosire ho kuuk gina riyor nam do gaasinti, naaco bere hokumnaw do piḡiḡo ar nun gasit min do Tanni. Nuu tooriḡo gee ku duniiner iḡ kuḡin ka hadinner. Nuu dimiḡo ar kaak ku dimiy parkak* ku golḡi. Kar naaco bere oki Belbel, kaal ka datik kawtira.

²⁹ « Ya ku gin deḡgina, laaḡ deḡginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

3

Maktumne do Egliz ka Sardees

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Buḡdi ka *Egliz ka Sardees aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak gin ruwwinnay ku Buḡdi kuuk peesira iḡ kaalin kuuk peesira. Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar gee taliiko a ku goy mento, sando gelbinko mate do unḡi ka Buḡdi. ² Niinoḡ ho zeedoḡ do imaanko, pa kuu mate tak-tak. Riy taat ku giniyan ajbiygigdo Buḡ. ³ Moyoḡ ja do kaaw taat ku gastu awalle. Pakironḡ maman ku doriita. Obon kaaw-an bombo ho jiptoḡ goyiḡko. Ya ku bal niine, naako ase ar kokino iḡ wiktin taat ku ibingitdo. ⁴ Yampa, minninko do geeger ka Sardees goy kuuk bal okiyin kesuunco. Nuu ise kesuun portiko ho nuu jaawe iḡ nunu, ginno pey maan kaak yaaco tode.

⁵ « Ampaa ko, nuur kuuk nosire yaa ise kesuun portiko. Do maktumne taat nu siirtu siḡ ku gee kuuk gas goye ka gaasdo, nu sooy-aagdo siḡo tak-tak. Ho naa diye do unḡi ka Tanni ho do unḡo ka dubilḡi a nuur-aḡ gee kunto.

⁶ « Ya ku gin deḡgina, laaḡ deḡginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Piladelpi

⁷ « Siir maktumne do *dubil ka Buḡdi ka Egliz ka Piladelpi aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak Sellenḡ ho kaak Taḡ. Nun kaak obig kerle ka sultan Dawuud. Ya nun kat pilit botol, waan gediraado dibirinti ho ya nun kat dibirta oki, waan gediraado pilinti. ⁸ Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar ya gudurriko sood oki, ku obit kaawor bombo ho ku balnu pooçindu. Paa ko, nu piliiko botol taat waan gediraado dibirinti. ⁹ Taloḡ gee ku *Seetanner kuuk gina ziḡkico a nu *Yuudinna, kar sando nu Yuudinnado. Gee nuur-ak, nu raada maalan di. Naa asiriḡo nuu derse do unḡo, nu asiḡ ibine kadar nu elgiiko. ¹⁰ Ar kaak kuḡ obit kaawor bombo, nun oki naako gooyiḡko min do taaḡin taat asa do duniin okintiti a taa gece gee ku adiy ka kidar. ¹¹ Nun gaay ku yeepe. Obon bombo kaaw taat ku gastu. Paa kat, waan gediraado naako nosire naa icinḡ kadumuulko.

¹² « Kuuk nosire, nuu goye ar du-laayne do *ger ka Buḡdi kar nuu paaye caari. Naa siire siḡ subba do unḡinco : siḡ ku tanni Buḡ, siḡdu kuuk marbinto, iḡ siḡ ku hellin ta Buḡdu taat na paaytu min kuwa ho taat nu koliy Zeruzaleem taat marbinto.*

¹³ « Ya ku gin deḡgina, laaḡ deḡginko samaane, kuu cokiye

* **2:26-28** 'parkak' : Werin daariḡ, nu kolaag a 'parki'. * **3:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 62.2.

kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Lawodiise

¹⁴ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Lawodiise aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ɲu koliy *Aamin. Nun ko saadin kaak ta6 kaak kaawa seene. Inj nun ko, Bunđ kilgiyig gamin okiŋco. ¹⁵⁻¹⁶ Nu ibingit riy taat ku gintu. Riyko-an gaara kadar ku tonḡodo ho ku oollo oki. Wala ku tonḡo wala ku oola ! Nu rakaado kuu goye zoom ampa. Ya ku goy ampa-ak, naako picinŋo kara ! ¹⁷ Ku diya aman : “ Ni denir ko, ni deet ko gay gamnar, ni rakaado pey maanna. ” Kar ka seener gay, ku aminda ho taabin sa rasgikonno. Ku ar noolna, pokirna ho tukinkin di. ¹⁸ Njaar-ak ason, naako taayinŋo kuu gidiye min lotu daabne kaak nee do aki. Paa kat, kuu gine gay gamnar kuuk ta6. Kuu gidiye pey kesuun portiko kuu ise. Paa kat, waan talaado sokinŋo. Kar kuu gidiye oki dawne kuu etile do odinko. Paa kat, kuu tale karanj. ¹⁹ Gee okinŋo kuuk nu elgiyo, nu leesaaco ho nu taayaagu.† Njaar-ak gay, zeedon pey ho jipton goyinŋo. ²⁰ Talonnu ! Nu peya wer geero ho nu ooyaako. Ya ku dorig gaayar ho ku pilit botilko, naa unje gerko, gii tee sawa.

²¹ « Do kaak nosire, naaji bere botol ɲaa asiyo goye inj nunu do wer kaak nu hokumiyo. Ar nun oki, min nu nosirtu, nu daktu goy inj Tanni do wer kaak ɲa hokumiyo.

²² « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

4

Nu ozilaag Bunđ do wer kaak ɲa hokumiyo

¹ Min njaar-ak, nu tala pey botol pil waakilak ka samaaner. Nu dortu pey gaay tonḡo ar perne taat kaawdu awalle. Ta kolintu aman : « As cok anne, naan gaariŋ maan kaak yaa ase ngingda. »

² Kodok di, Ruwwin ta Bunđi minintu. Ek di nu taltu pey ka samaaner-aka, do wer-ak gin sees ka sultan. Sees-ak gay waan goyji kuwa. ³ Waanna-ak irna cuu* ar dambay kuuk gasdo badam. Ho do wer ka seesdi-ak, *darjin ta Bunđi irna cuu balan† ar dambay kuuk samaan-aku. ⁴ Nu taltu pey seesin ku sultan orok seer inj pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Seesin-ak gay, aginay orok seer inj pood goyco kuwa. Aginay-ak is kesuun portiko ho inj kadumuulna ku daabner. ⁵ Min do sees-ak, irne cippit-cippit, awne dindirindindirim ho hawin cayyi oki. Do unji ka sees kaak datko, gin akinay peesira. Akinay-ak gay, ɲuur ko ruwwinnay ku Bunđi kuuk peesira. ⁶ Ho do unji ka sees-ak gay goy pey wer ar barre kaak yaraan ar gazzaza.

Gin pey gamin kuuk siikimaw pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Unđa aaro, zinŋico okinŋo gin odina. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak : ka awalle ar boori, ka seerinŋar ar ijilinŋe, ka subbinŋar wijeene ar ta gemor, ho ka poodinŋar gay ar sersir‡ kaak zewaw. ⁸ Gamin kuuk pood-ak, okinŋo gin gezgir bijigiy bijigiy. Gezgirco-ak anuwco odin di, min kara yoo atta oki. Aando, yiriyo, ɲu riya di. Riyinco gay aman :

« Sellen, sellen, sellen,

† 3:19 Wer ka gase kaawor do Proberb 3.12. * 4:3 'irna cuu ar dambay kuuk gasdo badam' : Inj kaaw ta Grek, ɲa irne ka dambay kuuk ɲu koliy 'jaspe' ho 'sarduwaan'. † 4:3 'irna cuu balan ar dambay kuuk samaan-aku' : Inj kaaw ta Grek, ɲa irne ka dambay kuuk ɲu koliy 'emerood'.

‡ 4:7 'sersiro' : Werin daariŋ, ɲu kolaag a 'sarsiro'.

Kiŋ *Rabbin Buŋ kaak gudurre okintiti do pisinji.

Ki goy min awalle, ki goy diŋka ho ki asa goye. »

⁹ Gamin kuuk pood siikimaw-ak, ŋu riyiyo ho ŋu oziliy Buŋ kaak goy ka seesji elgin in elgina. Nu karmiyaaga ho ŋu deliiji barkine. Ho ay wiktin taat ŋu tees riye-aka, ¹⁰ aginay kuuk orok seer in pood-ak gay, dersiyo do unji ka waan kaak goy ka seesji. Nu abdiyaag ŋaar kaak goy elgin in elgina. Kar ŋu ceepiig kadumuulinco ho ŋu leeyig do unji ho ŋu diy aman :

¹¹ « Rabbinni ho Buŋni, lociŋ di *darjine, oziliika, in gudurre.

Kiŋken di kilgiyig gamin okiŋco.

Kiŋ kat kilgiyig in saawin ta meenjin. »

5

Roŋ Tamgi nec pilin maktumne

¹ Kar waan kaak goy do sees ka sultan-ak, nu taliig ŋa gin maktumne maliye do pisinji kaak meeda. Ta siir do atti ho do aarti. Maktumne-at, ŋu ŋaarit werin peesira. ² Kar nu taltu pey *dubil ka Buŋdi kaak gin gudurre. Na indigiy in gaay tonjo aman : « Waa nec pirgin maktumne-anta ho ŋaa pilinti ? »

³ Kar gay, ginno bat waan kaak yaa gedire pilinti ho ŋaa taliŋ atti : wala kaak asa min kuwa, wala kaak min keder, wala kaak min ba oole. ⁴ Do wer-ak, zuliŋdu miŋtu dakina asaan ginno waan kaak nec yaa pirgin maktumne-anta ho ŋaa taliŋ atti. ⁵ Hiyya, min aginay kuuk goy do wer-ak, rakki kaawiidu aman : « Bugam laa ziŋ, dak alenno. Taliŋ ŋaar-aŋ ko kaak begire. Na boori* kaak asa min caar kaŋ Zuuda ho min caar kaŋ Dawuud. Maktumne taat

ŋaar werin peesir-at, ŋaa gedire pirgiŋco ho ŋaa pilinti. »

⁶ Kar nu taltu pey waan pey datko do wer kaak Sultan goyiyo. Aginay in gamin kuuk siikimaw leyig datko. Naar gay, *Roŋ Tamgi. Ziy tala ar ŋu deega. Kaay amil geepay peesira ho odinay sa peesira. Odinay-ak, ŋuur ruwwinnay ku Buŋdi kuuk ŋa ŋaamiy ay wero do adiy ka kidar. ⁷ Hiyya, Roŋ Tamgi-ak sinjitu do wer kaak Sultan goyiy-aka a ŋaa icin maktumne-at min do pisinji ka meeda. ⁸ Min ŋa iciita, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak dersiyo do unji. Nu gin maan ar kungine do piŋco in bajaŋgina ku daabner. Bajaŋgina-ak, aditco miin in *dokkanne. Dee ŋaar-ak, ta salaan taat gee ku Buŋdi giniyo. ⁹ Do wer-ak, ŋu riytu riy taat marbinto aman :

« Kiŋ nec kii icin maktumne-anta, ki pirgiŋ werin kuuk ŋaare. Asaan ŋu deenŋin ho in *satkin tanjin kat

ki iyig gee do Buŋdi, min ay tamba, min ay caaro, min ay kaawo, ho min ay darre.

¹⁰ Ki gingu ar gay satkiner kuuk sultinco rakki a ŋuu gine riy ta Buŋte.

Ŋuu hokumiye do duniin okintiti. »

¹¹ Kar nu taltu pey ho nu dortu *dubal ku Buŋdi dakina nam gem gedarro osiŋco. Nu leyig sees ka sultan, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak datko. ¹² Nu riya rada aman :

« Roŋ Tamgi kaak ŋu deetu, ŋa nec gase gudurre, ibine, in izinne, oziliika, *darjine, in karaamine. »

¹³ Kar nu dortu pey gamin okiŋco kuuk Buŋ kilgiyitu kuuk goy ka samaaner, kuuk goy do adiy ka kidar, kuuk goy ba oole, ho kuuk

* 5:5 'boori' : Werin daarin, ŋu kolaag a 'buuri'.

goy do amiydi. Okinco, nu riy aman
: « Ozilintenɗa jaar kaak goy ka sees ka
sultan
inɗa jaar Roɗ Tamgi.
Oziliika, karaamine, darjine,
gudurre
okinco loci, elgin inɗa elgina. »

¹⁴ Hiyya, gamin kuuk siikimaw-ak
diytu aman : « *Aamin ! » Kar
aginay-ak gay ontu do jaar kaak
goy ka sees ka sultan ho nu abdiyyi-
ga.

6

Roɗ Tamgi pirgit maktumne

¹ Min jaar-ak, nu taltu *Roɗ
Tamgi pirgiig wer rakki ka mak-
tumne kaak nu naartu min kuuk
peesir-aku. Min na pirgiiga-ak,
nu dortu rakki min gamin kuuk
siikimaw-ak kooltu inɗa gaay taat ar
bunɗa kaak awɗaw aman : « Asu ! »

² Wiktin taat nu elliyyo, nu taltu
pis portiko. Dalɗiy kaak nepga gin
dempo* ho nu berji pey kadumuul.
Na deettu inɗa nosirraw ho na birtu
pey nosire unɗa.

³ Kar Roɗ Tamgi-ak pirgiig wer
ka seerinɗa kaak nu naartu. Min
na pirgiiga, nu dortu min do gamin
kuuk siikimaw-ak, ka seerinɗa
kooltu aman : « Asu ! » ⁴ Min pa-ak,
nu taltu pis ka pey astu amal. Pis-
ak gay dindiko. Kar dalɗiy kaak
nepig gay, nu berji *seepin tatko.
Pey, nu berji izinne a naa atkin
aapiy min do duniiner, naa guniɗ
gee nuu taasine ho nuu dee ziɗkico.

⁵ Kar Roɗ Tamgi-ak pirgiig wer
ka subbinɗa kaak nu naartu. Min
na pirgiiga, nu dortu min do gamin
kuuk siikimaw-ak, ka subbinɗa
kooltu aman : « Asu ! » Min
pa-ak, nu taltu pis pondiko. Kar
dalɗiy kaak nepig gay gin kilo ka
geemindi do pisinji. ⁶ Min do gamin
kuuk siikimaw-ak, nu dor gaay
ar ta gemor amila minninco. Ta

kaawtu aman : « Gurus kaak nu
gasiy do eel ta riyor, nec ko gidiey
*kordin ta juujur. Kar ta meriyar
gay, kordindi ar subba. Sewe inɗa
maam ku *binɗi gay, tamannico
yaa goye do werti. »

⁷ Kar Roɗ Tamgi-ak pirgiig wer
ka poodinɗa kaak nu naartu. Min
na pirgiiga, nu dortu min do gamin
kuuk siikimaw-ak, ka poodinɗa
kooltu aman : « Asu ! » ⁸ Min pa-
ak, nu taltu pis biidi. Kar dalɗiy
gay, sinji Muutu ho ba oole gay
aadaaga. Nu deediɗ kid werin poodi
ho nu berco izinne taat nu dee gee
do wer ka rakki. Daarinɗa, nu deen-
co inɗa seepine, daarinɗa inɗa meya,
daarinɗa inɗa raduwnay, ho daarinɗa
gay, kumin ku yeer kat asa deen-
co.†

⁹ Kar Roɗ Tamgi-ak pirgiig wer
ka beeyinɗa kaak nu naartu. Min
na pirgiiga, do baay ta wer kaak
nu ginii *satkin do Bunɗi, nu taltu
kellam ku gee kuuk nu deetu asaan
nu ooyiit kaawoy ho nu gaariit
bal kolaw do geemir. ¹⁰ Do wer-
ak, kellam-ak kooltu rada aman
: « *Rabbine, kinke kaak Sellenɗa
ho kaak Ta6, kimin kiico dukume
seriin do nuur kuuk ic kayni do
duniiner ? Kimin kiico peyin kaaco
? » ¹¹ Do wer-ak, nu isiico kesuun
portik kar ho nu kaawiico a nuu
ice subiraw sood asaan wiktinti bal
ase misa. Nu ere nam nuur kuuk
nuu dee yaa nece karaat.

¹² Kar Roɗ Tamgi-ak pirgiig wer
ka bijigiinɗa kaak nu naartu.
Min na pirgiiga, kid azirtu linɗic ho
pat sa mattu pondiko ar batik ta
morkindi. Kar koy gay newsitu
dindik bunɗa ar baar. ¹³ Kar kaalin
sa sollitu min kuwa ar roɗ ku etor
kuuk bal nee misa solliyo ya us
abira rada. ¹⁴ Samaan sa, maliy
dal-dal-dal ar maliye ka argar.
Dambinay okinco deet min do
werinco inɗa kid kaak datik amiydi
oki. ¹⁵ Kar gee okinco kuuk goy do

* 6:2 'dempo' : Werin daarinɗa, nu kolaat a 'deepo'. † 6:8 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel
14.21.

adiy ka kidar cigil do biddindi ho ka dambiniidi. Sultinnay, agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar, gay gamnar, gee kuuk bombo, gee kuuk maala in 6errina, okinco gad cigile. ¹⁶ Do werco-ak, nu kolaag kat dambinay ho in kotat aman : « Sollonni do kayni ho gootonni. Paa kat, Sultan kaak goy ka sees-ay talaaninno ho *Ronj tamgi-ak sa dukumaaninno seriin in dapinkoy.† ¹⁷ Asaan wiktin nec ko taat naa dukume seriin do geemir ho yiriy taar-at, waa yaa gedire imile kaay ? »§

7

Dubil ka Bunđi diyaaco tompo do gee ku Bunđi

¹ Min njaar-ak, nu taltu *dubal ku Bunđi pood. Nu pey do werin pood, do ay wer kaak us asiyo. Nu peyiig usu, a paa kat, na abiriydo tak-tak, wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi. ² Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi kaak pey asa min coke ka pati. Do pisinji, na ob tompo ka Bunj kaak goy mento. Na koliig rada dubal ku Bunđi kuuk pood-aku. Dubal-ak, Bunj berco botol taat nu nigin kida ho in barre. ³ Na diyico aman : « Yaman, dakoŋ nigenno maanna wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi, illa ya ni diyco ja tompo ka Bunđi do unŋinco ku gee kuuk gina riy do Bunte. »* ⁴ Waan waawduug gee kuuk nu diyco ko tompo-aka. Nuur gay, nec miya in orok pood in pood alip gemo (144 000). Tambaaco gay asa min caar okinji ka Israyeel.

⁵ Min caar ka Zuuda, orok in seer alip.

Min caar ka Ruben, orok in seer alip.

Min caar ka Gaad, orok in seer alip.

⁶ Min caar ka Azeer, orok in seer alip.

Min caar ka Neptali, orok in seer alip.

Min caar ka Manaase, orok in seer alip.

⁷ Min caar ka Simeyon, orok in seer alip.

Min caar ka Lebi, orok in seer alip.

Min caar ka Isakaar, orok in seer alip.

⁸ Min caar ka Zabiloon, orok in seer alip.

Min caar ka Yuusup, orok in seer alip.

Kar min caar ka Benjamin, orok in seer alip.

Gee dakina asa min ay wero

⁹ Min njaar-ak, nu taltu pey gee dakin aale, nam waan gedarro osinco. Gee-ak gay, asa min ay darre, ay caaro, ay tamba, ho ay kaawo. Okinco, nu is kesuun portik kar ho nu ob cargo† do pisinco. Nu pey do unji ka sees ka Sultan ho do unji ka *Ronj Tamgi. ¹⁰ Nu kaawiy rada aman : « Jile asa min do Bunte kaak goy ka sees ka Sultan ho in *Ronj Tamgi ! » ¹¹ Do wer kaak Sultan, aginay, in gamin kuuk si-ikimaw goyiy-ak, *dubal ku Bunđi okinco leyig datko. Nu dersitu do unji ka Sultan nam nu noodig unŋinco keder, kar nu abdiyig aman

† « Ka seener, taa kuuniye ansi.

Berontenji do Bunte oziliika,

darjine in ibine,

barkine in karaamine,

gudurre in bombinkaw,

elgin in elgina. *Aamin. »

¹³ Min njaar-ak, rakki min aginay-ak, indintu aman : « Gee kuuk kesuunco portik kar-ay, ki ibingig nuur kun waa ? Kar nu asa min momo ? » ¹⁴ Nun gay telkiiji aman : « Gem kol tacco, kin kat iban. »

† 6:16 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. § 6:17 Wer ka gase kaawor do Zowel 2.11. * 7:3

Wer ka gase kaawor do Ezekiyeele 9.4-6. † 7:9 'nu ob cargo do pisinco' : Gee nuur-ak, ya aditco portiko, nu soka cargo ho nu caktiyiyo.

Kar ɲa telkiidu aman : « ɲuur-aɲ gee kuuk aawit diigin taat yaarko ho ɲu obit botol ta Bunɲi bombo. Kesuunco, ɲu coopiit do baar ku Roɲ Tamgi, kat ki taliy ɲu newsitu portik kar-aɲku. ¹⁵ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu peygiy do unji ka Bunj kaak goy kuwa ka seesji. Yiriyo aando, ɲu abdiya ɲaar di do geriy. Kar ɲaar kaak goy do seesji-ak gay yaa tale kaaco. ¹⁶ Mey sa diyaagdo ho ibin sa diyaagdo. Pato in cirti sa, yaaco gine ool di ho tongaw sa er-aagdo tak-tak. ¹⁷ Asaan Roɲ Tamgi kaak goy moota in sees ka Sultan-ak, yaaco raɓile gay gooyiɲco. ɲa iɲiɲco do wer kaak gin odin ku amiydi kuuk bera goye ho Bunj gay yaaco sudin zuliɲco. »

8

Roɲ Tamgi pirgit maktumne ta ba aaro

¹ Kar *Roɲ Tamgi-ak pirgiig wer ka peesiriɲkar ka maktumner. Min ɲa pirgiiga, wer astu bugam dil ka samaaner nam serip ta pati*.
² Do wer-ak, nu taltu *ɗubal ku Bunɲi peesira pey do unji. ɲu berco perinna oki peesira.

³ Kar gin ɗubil ka Bunɲi kaak pey astu ho ɲa peytu moota do wer kaak ɲu giniy *satkin do Bunɲi. *Wer ka satkiner-ak, ɲu siyiig in daabne. Do pisiɲji, ɗubil-ak ob bajaɲ ka daabner. ɲu berji *dokkanne dakina a ɲaa onne. Paa kat, mooyiy ho in salaana ta gee ku Bunɲi yaaji coone min wer ka satkiner kaak goy do unji ka Bunj kaak goy kuwa ka seesji. ⁴ Paa kat, mooy ku dokkaner in salaane ta geenji okiɲco yaaji coone min do pise ka ɗubil-aka. ⁵ Min pa-ak, ɗubil-ak iciig bajaɲga-aka, kar ɲa leeyiiji ubal min wer ka satkiner ho ɲa dawiiig keder. Min ɲa dawiiig di, buɲ iriɲtu cippit ho ɲa awiɲtu

dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu liɲic.

Paane ka perinnar kuuk bijigi

⁶ Kar ɗubal ku Bunɲi ku peesira kuuk gin perinna do pisiɲco-ak siy ziɲkico a ɲuu paane.

⁷ Dubil kaak awalle paantu. Min ɲa paantu di, kirido ho ako amse in baar ɲoktu. Ek di ak teestu ere gamin dakina. Kiɗa, wernay subba, weriy ka rakki ere. Atay, werinco subba, werco ka rakki oki ere. Ho gamin ku balaɲ okiɲco er tak-tak.

⁸ *Dubil ka Bunɲi ka seeriɲkar paantu. Min ɲa paantu, ɲu ictu maan tatik ar damba taat ob ako ho ɲu acciig do barrer. Ek di barre, wernay subba, weriy ka rakki raɓiltu baar. ⁹ Ho min gamin okiɲco kuuk goy do barrer-ak, werinco subba, werco ka rakki gamnaya mattu. Ho min markabna okiɲco, werinco subba, werco ka rakki oki nigtu.

¹⁰ Dubil ka Bunɲi ka subbiɲkar paantu. Min ɲa paantu, kaal tatko ob ako galto min kuwa ka samaaner. Min balal okiɲco in odin ku amiydi okiɲco, werinco subba, werco ka rakki, kaal-ak galco. ¹¹ (Kaal kaak gal min kuwa-ak, ɲu kolaag Abisint, pa-ak a « yuutu ».) Amay deeftu werin subba, werco ka rakki newsitu yuutu nam gee dakina kuuk see amay-ak mattu.

¹² Dubil ka Bunɲi ka poodiɲkar paantu. Min ɲa paantu, pato, werinti subba, werti ka rakki gintu gondiko. Ho koye in kaalin sa, werinco subba, werco ka rakki gintu gondiko. Min ɲaar-ak, ɲu irando ko samaane. Yiriyo ho aando, werinco subba, werco ka rakki goy gondik di.

¹³ Min ɲaar-ak, nu taltu pey sersir kaak zewaw kuwa. Nu dortu ɲa kooliy rada aman : « Taabine,

* 8:1 'nam serip ta pati' : In nassarinca, ɲu kaawa a 'demi-heure' wala a '30 minutes'.

taaḅine ! Taaḅin ḁo gee ku duniiner. Dak ḁubal ku Buḅdi subba, ya ḅu paan ja, kar kat taaḅin yaa aseen kate ! »

9

¹ ḁubil ka Buḅdi ka beeyiḅkar paantu. Min ḅa paantu, nu taltu kaal kaak gal min kuwa ka samaaner. Nu berji kerle kaak ḅaa piliḅ bee kaak sugulḅul, wer kaak seetinnay goyio. ² Kaal-ak piliḅ bee-aka. Min ḅa piliḅga, mooy astu amal min atta ar mooy ku baalel. Mooy-ak nam gootit pato. Ek di wer astu gondik dulum. ³ Min ḁo mooy-ak astu amal baḅi. Bag-ak teriḅtu ḁo adiy ka kiḁar okiḅji. Nu berco gudurre ar ta erindilel. ⁴ Nu kaawco a ḅu teenno maan kaak balaḅ, wala gaḅo, wala atay, illa ḅu atke gee kuuk Buḅ balco diye tompo ḁo uḅnincō di. ⁵ Kar gay, ḅu toḁco a ḅuu deenno gemo, illa ḅu kaawco a ḅuu taaḅiyiḅ gee nam koyin beey. Taaḅincō-at gay, ar raḁe ka erindilel. ⁶ ḁo wiktin taarat, gee aliit muut sa, ḅu gasḅitḁo. Nu rakaat muutu ho taar gay gaḁa serek minnincō.

⁷ Baḅi-ak ar piḅay kuuk ḅaa garta. ḁo kayco ḅu ḅin ḅamin ar kadumuulna ku daabner ho wiḅeenco gay ar ta geemir. ⁸ Duruwco bolok ar ta daatir ho saanḅo gay ar ku boorir. ⁹ Kar ḁo ḅoḅgumincō, ḅu is saapinna ku hadinner. Kar ḅezgirco gay, ala ridi-di-di ar piḅay kuuk ḁaaḅa puusna ho ḅu rees ḅaa garta. ¹⁰ Baḅi-ak aayico ḅin kope ar ta erindilel. In aayico-ak gay, ḅuu taaḅiyiḅ gee koyin beey. ¹¹ Meeḅco gay, ḁubil rakki kaak goy tatkaw ka ḅuur kuuk goy ḁo bee kaak sugulḅul-aka. ḁubil-ak, ḅu kolaag « Abadoon » in kaaw ta *Yudinnar, ho in kaaw ta Grek gay « Apoliyoon ». Siḅ-ak ḁiya aman : « Ka nige wernar. »

¹² Taaḅin taat awalle bire. Min taar-an ḁiḅin seer asa pey aarti.

¹³ Min ḅaar-ak, ḁubil ka Buḅdi ka biḅiḅiyiḅkar paantu. Min ḅa paantu, nu dortu gaay amila min ḁo geepay kuuk poḁ kuuk goy *wer ka satkiner ḁo unḅi ka Buḅdi. ¹⁴ Gaay-at kaawtu ḁo ḁubil ka Buḅdi ka biḅiḅiyiḅkar aman : « Pikḅu ḁubal ku Buḅdi kuuk poḁ kuuk ḅu ḁuuntu ḁo barre kaak ḅu koliy Epraat. » ¹⁵ Hiyya, ḅu pikiḅgu. ḁubal kuuk poḁ-ak, min ḁaayum ḅu era ya elgo-at, koy-at, yiriy-at ho pat-at yaa ase. Nu era a ḅu ḅaa dee gee ku duniiner : gee-ak werincō subba, ḅu gas izinne a ḅuu deen wer ka rakki. ¹⁶ Kar nu taltu ḁalḅay askirna astu. Nu kaawiḁu a ḅu miy seer maliyuun (200 000 000). ¹⁷ ḁalḅay-ak, nu tal ḅu is saapinnay ku gartar. Saapinnay-ak dindik ar ako, balaḅ ciḁit ar samaane ho mirḅiti. Kar kay ku piḅico gay ar ku boornar ho min ḁo biḅkico amila ako in mooy in maan ar ak ta baruukiner. ¹⁸ ḅamin kuuk amila min ḁo biḅkincō-ak dee gee ḁakina : gee okiḅco werincō subba, wer ka rakki ḅu deeyigu. ¹⁹ Piḅay-ak, gudurrico amila min ḁo biḅkico ho min ḁo aayico oki. Aayico gay ar ku aalna. Nu ḅin kay ho ḅu umiy gee.

²⁰ In taaḅin taat asco-at oki, gee ḁariḅ goy di kuuk bal mate. In taar-an oki, ḅu bal jipte goyiḅco kaak samaanno. Nu bal pikiḅ botol ta aariddi. Nu abḁiya misa margin kuuk maaniico di siytu in daabne, poḁdine, hadinne kaak mirḅiti, ḁambay, wal in atay. Margin-ak tallo, dorro ho jaawḁo. Kar gay, ḅu bal rase botilco. ²¹ Gee-ak rasḁo goyiḅco : dee ka geemir, olḅuwco, ḅaayiḅco kaak munḅam, wala kokunuwco.

10

Dubil ka Buḅdi in maktumne ta kapaki

¹ Min ḅaar-ak, nu taltu *ḁubil ka Buḅdi kaak pey paaya min ka

samaaner. Na gin gudurre ho na goy do datik ucer. Kar arumban* gay leyig kaay. Wijeeney irna wicwic ar pato ho asinji gay ar lesas ku aki. ² Na ob maktumne kapak taat nu pilit ko do pisinji. Asinji ka meeda, na diyig do barrer ho kaak nugila gay kara. ³ Kar na astu kool rada ar boori. Min na kooltu pa-ak, nu dortu awne ka bunji dindirimdindirim dees peesira. ⁴ Min nu doriig bun awintu-ak, zer nu 6aa siirin maan kaak nu kaawtu. Min pa-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner. Gaay-at kaawiidu aman : « Dak siirinji do maan kaak awne ka bunji kaawtu ho dak imilinjido kara oki. »

⁵ Min naar-ak dubil ka Bunji kaak nu taltu paayig asinji do barrer ho kara-ak jaaliig pisinji kaak meeda kuwa. ⁶ Do wer-ak, na togiltu inj sin ku Bunj kaak goy elgin inj elgina, naar kaak kilgiyig samaane, inj kida, amay, ho inj gamin okinco kuuk goya. Na astu togal aman : « Maanna-an yaa kuuniye din di. » ⁷ Kar na kaawtu pey aman : « Min awalle, Bunj kaawco do nabiinnay kuuk ginaaji riyo a na gin maan kaak cigile na asiy gine. Wiktin taat ya dubil ka Bunji ka peesirinjar paan ja kat maanna-ak yaa kuuniye. »

⁸ Gaay taat nu dortu min kuwa-at kaawdu pey aman : « Baa icit maktumne taat nu pilit ko min do pisinji ka dubil ka Bunji kaak asinji do barrer ho kara-aka. »

⁹ Min nu 6aawtu, nu kaawiji do dubile-ak aman : « Berorduut maktumne ta kapak-anta. » Kar naar gay telkiidu aman : « Icta kar eeymta. Taan aawe ar yiime do bin. Kar ya ki sidit gay, taan radin adin. »

¹⁰ Hiyya, dubil-ak beriiduut maktumne-ata, nu eeymiita. Do

bir, nu aawiit ta ar yiime. Kar min nu sidit gay, ta radaag adir.

¹¹ Kar nu kaawiidu pey aman : « Ki 6aa pey gaarin maan kaak Bunj kaawtu a naa gine do gee dakina min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay sultan. »

11

Saadinna kuuk seera

¹ Do wer-ak, nu beriidu et ka geemindi ho nu kaawiidu aman : « Uc 6aa geemig *ger ka Bunji ho inj *wer ka satkiner. Kar osig gee kuuk salkiya atta-aku. ² Kar hoosin* ta ger ka Bunji gay, dak geemintido. Rasig wer-ak paa di, asaan Bunj berig do nuur kuuk abdiyigido. Gee nuur-ak yaa jaawe do geeger ka Bunji koyin orok poof inj seera. ³ Nu naamiig saadinnar kuuk seera. Nu is kesuun ta morkindi kar nuu gaarin kaawor do geemir mena alip inj miy seer inj orok bijigiy (1260). »

⁴ Saadinna kuuk seer-ak, nuur atay seer kuuk nu koliy olibiye inj lampin seer kuuk goy do unji ka *Rabbin Bunj kaak goy do kaay ka kidar. ⁵ Ya waan kat rakaaco nige-ak, ak kon di amila min do binjico ho diyig adinco. Ka seener, ya gem kat rakaaco nige-ak di, na matiyo. ⁶ Wiktin taat nu teesit riyco yoo do gasinti, nu gin gudurre taat nuu peyin amay kuuk nokaw. Nu gin pey gudurre taat nuu newsin amay baar, ho nuu taabiyin gee ku duniiner inj ay taabine ay wiktin taat nu rakiy di.

⁷ Kar gay, min nu gaastu gaare kaaw do bi ka Bunji, kum ka yeer rakki yaa amile min do bee kaak sugulgul-aka a naa taasinjico. Naaco begire ho naa deenco. ⁸ Kar momtinco gay, nu rasiig do geeger ka tatik do wer kaak gee numgiyo. Geeger-ak, nu diyiji sinj a Sodom

* **10:1** 'arumban': Werin daarin, nu kolaag a 'sadiik kaalo'. * **11:2** 'hoosine': Werin daarin, nu kolaat a 'boor tanjiyar'.

wala Meser ho do geeger-ak di oki, nu doodig Rabbincu kuwa ka etor. ⁹ Gee dakina astu taliñ momtin-aku nam mena subba in serpe ho nu tođco a nuu tiisinqodo. Gee nuur-ak asa min ay tamba, ay caaro, ay kaawo, ho ay darre. ¹⁰ Gee ku adiy ka kidar alco gala asaan nu deeyig gee kuuk seer-aku. Nabiinna kuuk seer-an taađiyig gee ku duniiner dakina. Do wer-ak, nu iidiytu ho nu deedu gamin benannico.

¹¹ Min mena kuuk subba in serpe-ak birtu, Buñ biyiriico us do etiniyco, ek di nu nooytu ho nu uctu kay asinqo. Min nu taliig gee-ak kolaw obiigu tak-tak. ¹² Saadinnak dortu gaay rada min kuwa ka samaaner kaawaaco aman : « Coonon kuwa anne ! » Ek di min do unco ka adinco, nu coontu ka samaaner datik ucar. ¹³ Wiktin taar-at di, kid astu azar liñic. Geeger-ak, wernay orok, wer ka rakki eez dizic ho gee alip peesira mattu. Kar kuuk pak gay, kolaw obiigu ho nu diytu aman : « Kin ko Buñ kaak goy kuwa ka samaaner, ki gaarit gudurreñ ! »

¹⁴ Taađin ta seerinqar taar bir ko ho ta subbiñkar gay asaako-ata.

Paane ka đubil ka Buñdi ka peesiriñkar

¹⁵ Min ñaar-ak, *đubil ka Buñdi ka peesiriñkar paantu perney. Min ña paantu, nu dortu gaayay kaawa rada min ka samaaner aman :

« Diñ duniin okintit goy do pisinji ka Rabbin Buñte

in *Masi kaak ña dođu.

Ñaar kaak hokumiya elgin in elgina. »

¹⁶ Min nu gaasit kaawco, aginay kuuk orok seer in pood kuuk leyig sees ka Sultan-ak ontu do unji ka Buñdi nam nu noodfiig unñinco kedex, kar nu abdiyyiga. ¹⁷ Nu kaawtu aman :

« *Rabbin Buñ, kin kaak gudurre okintiti do pisinji.

Kin Buñ kaak goye ho diñ sa ki goya.

Ni delaajin barkine

asaan in gudurre tanjin kat, ki teet *Meennuwin.

¹⁸ Gee kuuk kunjido dapin dak ko in kinke,

kar diñ gay, kin yaa dapinen kat loco.

Wiktinti as kate

taat kii dukume seriin do gee ku mate,

kii oolin aditco ku nabiinna kuuk gay riyon,

kii oole oki aditco ku geenjin okinqo

ho kuuk karmiyaacin,

kuuk aginda wala kuuk ñaada.

Kii idin kat gee kuuk niga kida ! »

¹⁹ Min ña gaasiit kaawoy-ak di, *ger ka Buñdi kaak kuwa ka samaaner astu pila. *Sandumne taat gaara jamaw taat Buñ duuntu in geenji bayintu waran atta do ger-aka. Do wiktin taar-at, buñ irintu cippit ho ña awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu liñic, ho kirdo oki sollitu dakina.

12

Daatko in maan ar joña

¹ Min ñaar-ak, nu taltu maan kaak patiy kaa bayintu ka samaaner. Taar geema. Pat gay leyit ar kesu-unti ho koy goy ba asinti. Kaalin orok in seer gay goy do keskees kaak ta istu do kaati. ² Daatko-at gin adi. Ta raka wee, kar atti taađiyaata nam ta koolaw.

³ Pey, maan kaak ajbay bayintu pey ka samaaner. Nu taltu maan ar joña* kaak tatik aale. Ña gizig ar ako. Kayiy peesira, kadumuulin-nay ar ku sultinniidi oki peesira, kar geepiyji gay orok. ⁴ Ña daañiig kaalin in aayey ho ña oriig kedex : werinco subba, ña oriig wer ka rakki. Kar joñ-ak pey do unti ka

* 12:3 'joña' : Werin daarin, nu kolaag a 'maara'.

daatik ta wiyaw-ata. Na yoka ya ta wee di, kar na teen ronji. ⁵ Daatko-at weetu mitko. Naa hokumiye darinay okiŋco kuuk do duniiner, naa taaŋiyiŋco in kunginey ka hadin-ner. Min ta weeyig mic-ak di, nu iciiga, kar nu iyiiŋ do unji ka Bunji do wer kaak na goyiyo. ⁶ Min naar-ak, daatko-at gadtu do goosiner do wer kaak Bunji siyiitit loti a taa goye ho naa tale kaati. Taa goye ede menaw alip in miy seer in orok bijigiy (1260).

⁷ Kar ka samaaner astu bayan garta. *Dubil ka Bunji kaak nu koliy Miseel gay taasiŋaw in joŋa kaak gizig ar ak-aka. Ay waan di gin dubilji do aaroy. ⁸ Kar Miseel in geenji gay begirco do kuŋ joŋa. Werco kaak nu goyiy kuwa ka samaaner sa, nu todcoga. ⁹ Nu atkiig joŋ-ak keder in dubilji okiŋco. Naar di aal kaak min awalle galiig gee ku duniiner okiŋco, naar ko nu koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ».

¹⁰ Kar nu astu dor gaay tonŋo min ka samaaner. Ta diytu aman : « Hiyya, wiktin taat Bunji yaa jiliŋ gee as kate. Na gaarit gudurrey in Meennuwiyy. Diŋ izinne goy do pise ka *Masi kaak na doŋtu. Waan kaak sakkiiyiŋ siŋtite-aŋ, nu atkiig min kuwa. Awalle, yiriyo aando, na sakkiiyaag geente do unji ka Bunte. ¹¹ Kar siŋtite gedirji in baar ku *Ronj Tamgi ho in kaaw ta Bunji taat nu gaartu do geemir. Nu bal ele ziŋkico nam nu ooyit muutu oki. ¹² Joŋ-ak, nu atkiig keder. Do bi naar-ak ko, kuŋ kuuk goy kuwa ka samaaner-ak, aaciyon†. Kar kuŋ kuuk goy keder in barre gay, talon taabi-anta ! Seetanne goy-ak do datikko. Na dapin aale ho na iban wiktiney dak ko sood di. »

¹³ Wiktin taat joŋ-ak taltu nu atkiga ho na goyiy ko keder-ak,

na teestu atkin daatik ta wee-ata. ¹⁴ Kar daatko-at gay, nu beriitit gezgir ar ku sersiri ho taa deete do goosiner do werti kaak Bunji yaa tale kaati. Do wer naar-ak, ta goyту serek min do joŋi elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁵ Min naar-ak, joŋ-ak astu pic amay dakina ar baala a paa kat, amay yaa naalinti. ¹⁶ Kar kid gay, jorkiit daatko-ata. Na astu doos cankuur ho amay kuuk amila min do biy ka joŋ-ak coltu atta. ¹⁷ Min joŋ-ak taliig maanna-ak, na dapintu. In dapinkoy taat in daatko-at, na yeeptu taasiŋe in koogin ku kooginti. Koogin-ak gay, nuur kuuk karmiyaag *gaanuun ka Bunji ho kuuk ooyit seen taat Iisa Masi gaariico.

¹⁸ Hiyya, joŋ-ak daktu pey do bi ka barrer.

13

Gamin seer kuuk badam

¹ Min naar-ak, nu taltu maan biida* amila min do amiydi. Maanna-ak kayiy peesira ho geepiyyi gay orok. Ay geep di gin kadumuul ka sultan ho do kay kuuk peesir-ak gay, nu siirco kaawin ku ware Bunji. ² Maan biida-ak ar kerdew. Kar biy in asiŋji gay ar ku boorir. Joŋ-ak berjit gudurrey, seesji, in izinne dakina. ³ Min kay ku peesir-ak, rakki awirtu. Mut-ak ar yaa deenji deenji, kar na astu coola. Min gee taliig na coole, okiŋco, nu ajbiyту ho nu teestu aadiŋ maan biida-aka. ⁴ Do wer-ak, gee okiŋco teestu abdiyŋ joŋ-aka asaan na berji gudurrey do maan biida-aka. Ho nu abdiya pey maan biida-ak aman : « Waa ar maan biida-aŋka ? Waa yaa taasiŋinji ? »

⁵ Do wer-ak, nu beriiji botol taat naa pisiriye ho naa nige biy in Bunji. Na gastu gudurre taat naa gine paa

† **12:12** 'aaciyon' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagino'. * **13:1** 'maan biida' : Werin daarin, nu kolaag a 'maan biidira'.

di nam koyin orok pood in seer. ⁶ Ek di na teestu nige biy in Bun ho na warig sinji. Na warig pey wer kaak Bun goyiyo, in nuur kuuk goy kuwa ka samaaner. ⁷ Nu berji izinne taat na taasine in gee ku Bundi nam naaco nosire. Paa kat, naa goye kaaco ka gee okinco : gee kuuk min ay caaro, ay tamba, ay kaawo ho ay darre. ⁸ Gee kuuk goy do adiy ka kidar okinco yaa abdiyinji. Nuur okinco kuuk sinco ginno do maktumne ta gee kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Min kilgiye ka duniiner, nu bal siirin sinco do maktumne ta *Ronj Tamgi kaak nu deetu.

⁹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane ! ¹⁰ Ya Bun kat kaawe kadar nuu obe gem danayne, ka seener nuu obinji. Kar ya Bun kaaw kadar nuu dee gem in *seepine, ka seener nuu deen in seepine. Do bi naar-ak ko, gee ku Bundi yaa gaare subirruwco in imaanco. »

¹¹ Min naar-ak, nu taltu pey maan biida ka pey amila min keder. Maanna-ak gin geepay seer ar ku Ronj Tamgi. Kar na kaawa ar maan kaak ar jon-aka. ¹² Na gin gudurre ar ta maan biida kaak amil awalle min do amiydi-aka ho na goyiy do unji. Na kaawiico do gee ku duniiner aman : « Illa kuu abdiye maan biida ka awalle kaak mutuy ar yaa deenji deenji ho cool-aka. » ¹³ Maan biida ka seerin kar gin gamin kuuk ajbay aale, nam na paay ak min ka samaaner do unco ka geemir. ¹⁴ In gamin kuuk ajbay kuuk na gintu do unji ka maan biida-aka, na galiig gee ku duniiner. Na kaawiico a nuu waye maan ar maan biida kaak awalle, naar kaak nu asidtu in seepine kar natke-aka. ¹⁵ Nu berji gudurre do maan biida ka seerin kar a maan kaak nu waytu-ak yaa teese siikime. Hiyya, na teestu kaawe ho naa

dee ay gem kaak pood abdiyinji. ¹⁶ Kar maan biida ka seerin kar-ak kaawiico do gee okinco a nuu diye tompo do pisinco ku meeda ho do unningo, wala gee ku aginda wala ku naada, wala gay gamnar wala pokirna, wala ferrina wala horrina.

¹⁷ Nuur kuuk bal gine tompo-ak, ginno botol taat nuu gidiye maanna ho ya nu imil gamin ku gidiyir oki, ginno waan kaak yaaco gidiyinco. Tompo naar-ak, na gin sin ku maan biida kaak awalle, sin-ak, ose kaak kuuniy in sinji.

¹⁸ Goyon neenduway. Ya goy gem kaak neenduwo, naa ibine baaco ta sin ku maan biida-aka. Ose kaak nu osgiy-ak gaara pey sin ku gemor. Ose naar-ak ko miy bijigiy in orok bijigiy in bijigiy (666).

14

Gee ku Bundi riya riyin ku marbinto

¹ Min nu jaaliig pey kaar, nu tala *Ronj Tamgi kuwa ka damba taat nu koliy *Siyon. Nuur kuuk goy in naar gay, gee miya in orok pood in pood alip (144.000). Okinco, nu diyco tompo do unningo kaak gin sinji in sin ku Tacco. ² Kar nu dortu pey gaay min kuwa ka samaaner. Gaay-at tongo ar amay kuuk asa gidi-gidi-gidi ho ar bun kaak awaw. Ta dora gala ar ale ka gonki. ³ Kar gee kuuk nu diyco tompo ka Ronj Tamgi do unningo-ak, okinco, nu riya riy ta marbinto do unji ka sees ka sultan, do aginiydi, ho do gamin kuuk pood siikimaw-aku. Riy taat nu riy-at, waan gedarro riyinti, illa gee kuuk gin tompo ka Ronj Tamgi-ak di gedar riyinti, nuur kuuk Bun jilig min do duniiner. ⁴ Gee nuur-ak, zin kico *cawar. Yiriy rakki, nu bal kanje in daadi. Nu aadig Ronj Tamgi do ay wer kaak na baayiyo. Gee nuur-ak, Ronj Tamgi in tacco Bun jilig awalle min do adiy ka kidar a nuu goye

kuñjin. ⁵ Nju kaawdo raadine ho kaaw sa ñu diygicodo.

Dubal ku Bunđi subba

⁶ Min ñaar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunđi kaak zewa kuwa. Nja gin Kabarre ta Gala taat yaa goye tak-tak. Taar-at, ñaa gaarin do werin okinco, do ay darre, ay caaro, ay kaawo ho ay tamba. ⁷ Dubil ka Bunđi-ak kaawtu rada aman : « Karmiyon Bunj ho beronji darjine. Kar wiktin taar nece taat ñaa dukume seriin do geemir. Abdiyoy ñaar kaak kilgiyig samaane in kida, barre in odin ku amiydi ! »

⁸ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka seerinkar. Nja diytu aman : « Nju idta, ñu idta. Babiloon, hellin taat yaarko-an, ñu idta. Gee kuuk min darrinay okinco see aaye in baaye kaak munjam-anjka. »*

⁹ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka subbinakar. Nja diytu aman : « Talon ja ay gem kaak abdiya maan biida-aka in maan kaak ñu waytu ar ñaar-aka ! Talon ay gem kaak gas tompoy ka maan biida do unji wal do pisinji. ¹⁰ Gem ñaar-ak yaa seen taabin taat asa min do Bunđi. Taabin taar-at ar dapinko ta Bunđi taat ña leeyit bal amse do *korindir. Kar gem-ak, ñu accin do aki. Naa taabiye do wer ka aki in mooy ku baruukiner do unco ka *dubal ku Bunđi kuuk *cawar ho do unji ka *Ronj Tamgi. ¹¹ Mooy ku taabinco-ak goy coona di elgin in elgina. Njuur kuuk abdiy maan biida in maan kaak ñu waytu, ho in ñuur kuuk gas tompo oki, ñu gasaado pey kayco taat ñuu jammiye. Yiriyo aando, ñu taabiya kon di. »

¹² Do bi ñaar-an ko, gee ku Bunđi kuuk karmiya kaawoy ho kuuk goy bombo do botol ta Iisa Masi yaa gaare subirruwco.

* **14:8** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 21.9.

† **14:20** 'miy subba kilomeetir' : Awalle, ñu geema in maan kaak ñu koliig 'estaad'. Estaad alip in miy bijigi yaa nece ar kilomeetir miy subba.

¹³ Do wer-ak, nu dortu pey gaay min ka samaaner. Ta kaawiidu aman : « Siir aman : “ Galal min dinjka do ñuur kuuk mat do bi ka riy ta Bunđi ! ” Kar Ruwwin ta Bunđi gay gaay aman : “ Hii, ka seener, galal loco. Rasongu, ñuu jammiye. Do jammiyinco-an, riyco taat samaan ñu gintu-an ucaado maala. ” »

Wiktin ta sedindi

¹⁴ Kar nu taltu maan ka pey. Maanna-ak gay, ta uce portiko taat gin waan ar ronj gemor kuwa. Waanna-ak maliy kadumuul ka daabner ka sultan, kar do pisinji, ña ob gool paad nata-ta-ta. ¹⁵*Dubil ka Bunđi ka pey amiltu min do *ger ka Bunđi, kar ña kaawiiji rada do ñaar kaak goy kuwa ka ucer-at aman : « Icit goolan, ñaa sedu. Wiktin ta sedindi nec ko ho gamin kuuk kefer oki nee ko. »† ¹⁶ Hiyya, waan kaak goy kuwa ka ucer-at iciit goolata, ña dukumiig gamin kuuk kefer nam ña gaasig kid okinji in sede.

¹⁷ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka pey. Njaar oki amil min do ger ka Bunđi ho ña gin gool do pisinji kaak paad nata-ta-ta.

¹⁸ Kar dubil ka Bunđi ka pey kaak gin izinne do aki amil min do wer ka ñu giniy *satkin do Bunđi. Wer-ak, ña koliig giji kaak ob gool do pisinji-aka ho ña diyiji aman : « Obit goolan-anta ho ñaa sedu maan ar ronj ku karumder-aku. Njuur nee ko. » ¹⁹ Hiyya, dubil ka Bunđi-ak iciit goolay, kar ña birtu sede. Min ña gaas in sede, ña baawtu do wer kaak ñu miyiigu ka dukitkar. Dukitka-at gaara dapinko ta Bunđi. ²⁰ Wer kaak ñu miyiy ronj-ak kara min do helliner. Wiktin taat ñu miyiigu-ak, baar kon di amilaw ho ñu ñaaliiy ar amay ku baali. Baalak, bolikuwiy yaa nece miy subba

† **14:15** Wer ka gase kaawor do Zowel 4.13.

kilomeetir† ho ya pis aala baal ka baarir-ak, baar-ak nam isaaji layumne.

15

Dubal ku Bunđi iyit taabin ta ba aaro

¹ Min njaar-ak, nu taltu pey maan tatko ho kaak ajbay ka samaaner. *Dubal ku Bunđi peesira iyaat taabin taat peesira taat asa ba aaro. Ya ta as ja kat Bunđ adiy yaa oole.

² Kar nu taltu pey maan ar barre kaak irna 6arlin ho min do barre-ak amila ako. Do wer-ak, nu taltu oki gee kuuk nosirco do maan biida-ak in maan kaak nu waytu-aka, ho kuuk pooc a nuuco diye tompo kaak gaara sinji. Njur gay pey do bi ka barrer. Kar do pisinco gay, Bunđ berco maan ar gonko. ³ Nu riyiy riy ta Muusa, gay riyor ka Bunđi, in ta *Ron Tamgi aman :

« *Rabbin Bunđ gudurre okintiti do pisinji.

Riy taat ki giniiy-an taar dakina ho ta ajbay.

Kinje ko Sultan ka darriniydi, gamin kuuk ki giniiy-an okinco nuur do botilco ho nuur ka seener.

⁴ Maa gemir kaak gingijido kolaw loci ?

Maa gemir kaak poocajin bere darjine ?

Kin keejin di sellen.

Gee okinco ku darriniydi asa derse do unjin.

Njuu tale waran riy taat ki giniiy-an taar do botilti. »

⁵ Min njaar-ak, ger ka Bunđ ka kuwa astu pil pey, in *kuraarin ta Bunđi taat nu koly « tabernaakile ». ⁶ Kar nu taltu pey dubal ku Bunđi kuuk peesira kuuk iyit taabin taat peesir-ata. Nu amiltu min do *Ger ka Bunđi. Nu is ke-suun samaane portik kar ho do gonjuminco gay, nu duun karrab ka daabner. ⁷ Min gamin kuuk

poof siikimaw-ak, rakki ber *kordindi ta daabner do ay dubil ka Bunđi. Kordindi-at miin in dapiŋko ta Bunđi, njaar kaak goy elgin in elgina. ⁸ Do wer-ak, mooy miiniig ger ka Bunđi. Mooy-ak gaara darjine in gudurre ta Bunđi. Waan unjaado do ger njaar-aka, illa taabin taat peesira taat dubal ku Bunđi iytu-an yaa gaasen ja.

16

Kordindin ku peesira

¹ Min njaar-ak, nu dortu gaay tonjo amila min do *ger ka Bunđi. Gaay-at kaawiico do *dubal ku Bunđi kuuk peesir-ak aman : « Baan, weeronj keder *kordindin kuuk miin in dapiŋko ta Bunđi-ata.

» ² Do wer-ak, dubil ka Bunđi ka awalle weeriit tanji keder. Ek di mutay gubiran ho rada amiltu min do zinŋico ku gee kuuk gin tompo ka maan biida-aka ho ku abdiya maan kaak nu waytu-aka.

³ Kar dubil ka Bunđi ka seerinjar weeriit tanji do barrer. Ek di amay-ak raŋiltu ar baar ku gem kaak mate. Hiyya, gamin okinco kuuk goy do amiydi-ak sa mattu.

⁴ Kar njaar ka subbinjar weeriit tanji do baalildi ho do odin ku amiydi. Ek di amay-ak raŋiltu oki baar. ⁵ Min njaar-ak, nu dortu dubil ka Bunđi kaak gin izinne do amiydi kaawtu aman : « Kin di Bunđ ka sellen, kin kaak goy min awalle ho kaak goy dinŋa, kin kaak dukumit seriin in botilti. ⁶ Do gee kuuk min baar ku geenji ho ku nabiinnar-ak, pey ki berco baar nu seetu-anju. Hadi din nu gasit kat tanco ! » ⁷ Kar nu dortu pey gaay taat kaawa min wer kaak nu giniiy *satkin-ak aman : « Ka seener, gem kol *Rabbin Bunđ, kin kaak gudurre okintiti do pisinji. Kin kaak dukuma seriin in botilti ho in seene. »

⁸ Kar dubil ka Bunđi ka poofinjar pakiit tanji do pati. Ampaa ko, pat

tonguwti gaaytu nam ta eriig gee ar ako. ⁹ Tonḡaw-at ḡodkiig gee ḡadək-ḡadək ho ḡu teestu nige biḡkico iḡ Buḡ kaak iycot taaḡin-anta. Iḡ taar-at sa, ḡu pooċi bere darjine ho ḡu pooċ jipte goyiḡo oki.

¹⁰ Kar ka beeyiḡkar pakiit kordindiy ḡo wer kaak maan biida-ak goyiy ka seesji. Ek di wer ka meenuwiy* gintu gondiko. Hiyya, gee kuuk ede-ak teestu umiḡ biḡkico asaan taaḡinco gin dakina. ¹¹ Min taaḡinco ginco dakina ho mutiyco oki radaagu, pey ḡu niga biḡkico iḡ Buḡ ka kuwa. Iḡ taar-at di oki, ḡu jiptigigḡo goyiḡo.

¹² Kar ka bijigiyiḡkar weeriit kordindiy ḡo barre kaak tatko ḡu koliy Epraat. Ek di barre-ak amiyji ictu. Paa kat, sultinnay kuuk asa min coke ka pati asiy bire melenḡ ya ḡu ḡaa garta. ¹³ Min ḡaar-ak, nu taltu pey seetinnay subba. Nuur gay, ar kaltam. Rakki amiltu min ḡo biy ka maan kaak ar joḡ-aka. Ka rakki amiltu min ḡo biy ka maan biida-aka. Kar ka pey gay amiltu min ḡo biy ka nabiḡcer kaak raada-aka. ¹⁴ Nuur ruwwinnay ku aaridnar kuuk gingiy gamin kuuk ajbay. Nu ḡaawiico ḡo sultinnay ku duniiner okiḡo a ḡuu numiḡco ḡu ḡaa garta. Garta taar-at yaa kuuniye yiriy taat yaarko. Yiriy taar-at ta meenji Buḡ kaak gudurre okintiti ḡo piḡnji.

¹⁵ Kar *Rabbin Iisa gay diytu aman : « Yaman, nun naa ase ar kokino ! Galal ḡo ḡaar kaak goy mento ho ḡo ḡaar kaak sorro kesu-oney. Paa kat, wiktin taat naa ase, nu gasaagḡo tukinka ho sokaḡ sa diyaagḡo. »

¹⁶ *Seetinnay-ak numiig sultinnay okiḡo ḡo wer kaak ḡu koliy « Harmagedon » iḡ kaaw ta *Yuudin-nar.

¹⁷ Do wer-ak, ḡubil ka Buḡdi ka peesiriḡkar pakiit kordindiy kuwa.

Min ḡa pakiit di, nu dortu gaay tonḡo amila min ḡo sees ka sultan kaak goy ḡo ger ka Buḡdi aman : « Hiyya, diḡ ta nec kate ! » ¹⁸ Min ḡaar-ak buḡ iriḡtu cippit ho ḡa astu awaḡ dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu liḡic. Min Buḡ kilgiyig gee yoo diḡka, yiriy rakki, ḡa bal azire ampa. ¹⁹ Min ḡaar-ak, kid cirtu caḡkuur. Hellin taat yaarko deedtu werin subba ho hellinnan kuuk ḡo darrinay okiḡo ḡim kamac-kamac. Buḡ bal rawtin hellin taat ḡu koliy Babiloon taat yaarko-ata. Na bertit see min kordindiy taat miin iḡ dapinḡoy ho ḡa diytit aman : « Illa ka seenti. » ²⁰ Kid okiḡi kaak goy ḡatik amiydi sawiltu baata ho dambinay sa sawiltu kiliw. ²¹ Kirdo aginda sollitu ḡo kayco ku geemir. Rakki, oomiḡkuwti yaa nece ar serip ta suwaal ta koor. Gee-ak niga pey biḡkico iḡ Buḡ ḡo bi ka taaḡin taat rad aale-ata.

17

Azbiḡca ta yaarko

¹ Min ḡaar-ak, rakki min *ḡubal ku Buḡdi kuuk peesir-ak, astu kaaw aman : « As naaḡ gaare man Buḡ yaa taaḡiyin azbiḡca taat yaarko-anta, taar taat goy ḡo wer kaak amiyji dakina. ² Sultinnay kuuk ḡo duniiner weytu iḡ taara ho gee ku duniiner aay ḡaayiḡinti ar ḡu see aaye. »*

³ Min ḡaar-ak, Ruwwin ta Buḡdi miinintu ho ḡubil-ak iyiin ḡo goosiner. Do goosiner-ak, nu tal daatik rakki taat ḡep maan biida. Maan biida-ak dindik buḡ. Kayiy peesira ho geepiyji orok. Do ziy okiḡi, ḡu siir siḡ ku ware Buḡdi. ⁴ Daatko-at gay is gamin kuuk kaalin aale. Ta is kesuune dindik buḡ, gamin dakina ku daabner, ḡuurti iḡ kaato. Do pisinti, ta ob

* **16:10** 'meenuwiy' : Werin daariḡ, ḡu kaawa a 'minay'.
Zeremi 51.7.

* **17:2** Wer ka gase kaawor ḡo

*kordindi ta daabner. Kordindi-at miin in gamin kuuk samaanno kuuk ta giniy in azbinuwti. ⁵ Kar sinji gay, nu siirig do unji aman : « Babiloon taat yaarko, yaaco ta azbinnar ho in gamin kuuk jookumo ku duniiner. » Sin-ak gay gee ibanno baaco. ⁶ Daatko-at, nu taltu kadar ta see aaye in baar ku gee ku Buñdi. Ta see baar ku gee kuuk nu deeyig asaan nu kaaw bal kolaw do bi ka lisa Masi.

Min nu taliit pa-ak, nu ajbiyту. ⁷ Kar *dubil ka Buñdi-ak indintu aman : « Maa ginaacin ki ajbiyiy ampa-anka ? Cokay, naan imile baat ta daatko-anta ho in maan biida kaak ta neptu. Maan biida-ak kayiy peesira ho geepiyji orok. ⁸ Maan biida kaak ki taltu-an, awalle na goy in odinay, kar dij gay na mate. Yiriy rakki na asa di amile min bee kaak sugulgul-aka ho gee kuuk sinjo ginno do maktumne taat bera goye ka gaasdo asiy ajbiye. Kar ya na amile oki, naa 6aayiy di mate. Do maktumne-at, Buñ siir min kilgiye ka duniiner sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. »

⁹ Kar na diyту pey aman : « Rason gee in ibiniñco nuu ibiniñ gamin-anku. Maan biida-ak gin kay peesira. Kay ku peesir-ak, nu dambinay kuuk peesira in sultinnay kuuk peesira. Dambinay kuuk peesir-ak, daatko-at goyco kuwa. ¹⁰ Kar min sultinnay kuuk peesir-ak gay, beey paay ko, rakki tiya meennuwiy diñka, ho ka rakki gay yaa ase misa. Kar ya kaak ba aar as coka oki, naa taayaado. ¹¹ Kar maan biida kaak goy awalle ho dij mat-ak, na min sultinnay ku peesira ho naar di sultan ka porpodinjar. Gaasuway, illa iden di.

¹² « Kar geepay ku maan biida-ak, nu sultinnay kuuk orok kuuk bal coke misa. Nuu teen meennuwco sawa in maan biida-aka, kar nu taayaado. ¹³ Sultinnay

kuuk orok, okiñco, kaawco rakki di. In gudurrico ho in izinnico, nuu gaayin maan biida-ak do ay maan kaak na rakiy gine. ¹⁴ Sultinnay-ak yaa taasiñin *Ron Tamgi, kar naar gay yaaco nosire, asaan naar di *Rabbin ka rabbinniidi ho Sultan ka sultinniidi. Naaco nosire in nuur kuuk na koltu ho na doftu ho bal rase botiliy. »

¹⁵ Min naar-ak, dubil ka Buñdi-ak kaawiidu pey aman : « Amay kuuk ki taltu-an, wer-ak ko azbiñca-at goyту do bico, nu gee kuuk min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay wer kaak gee numiy dakina. ¹⁶ Kar geepay kuuk orok-aku in maan biida-ak gay, ba aaro, nuu yilin azbiñca-ata. Nuu sokiñ gaminti okiñco nam taa dake tukinka. Kar nuu obin nuu teenti. Kar gamin kuuk dak gay, nuuco naame ako. ¹⁷ Buñ kat diyit do gelbinco a nuu giniñ maanna-an ar kaak na rakiyo. Paa kat, sultinnay-ak deet kaawco a nuu gaayin maan biida-ak do ay maanna nam gamin okiñco kuuk Buñ kaawtu yaa kuu-niye.

¹⁸ « Ya do daatik taat ki taltu, taar ko hellin taat yaarko taat goy do kaaco ka sultinnay ku duniiner okiñco. »

18

Buñ idit hellin ta Babiloon

¹ Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Buñdi ka pey asa min ka samaaner. Gudurrey dakina ho darjiney gay ceeriig kid okiñji cuu. ² Na kooltu rada aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon hellin ta yaarko-an, nu idta. Dij gay, ta gin ger ka aaridnar. Aaridna kuuk gallo okiñco goy ede. Diid kuuk gee taggid do in kumin kuuk gee yilaagu sa, okiñco goy eden di. ³ Do adiy ka kidar, gee okiñco see min 6aayinti ho sultinnay sa 6aayit ko 6aaye. Kar taajirna ku duniiner sa gin gay

gamnar in gaminti kuuk samaan paka. »

⁴ Min njaar-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner aman : « Kun geendu-anku, amilon kara min do hellin-anta, yampa, kun sa yaa gine ar kaak nu ginny-anka. Taa bin taat asa gale kaaco-an, yaako gale loko oki. ⁵ Amilon asaan zunuubinnico nuur gaaye nam nu ot ka samaaner ho Bun rawtaagdo gamin kuuk nu ginny in botilcodon-anku. ⁶ Taa bin taat ta taabiyyig gee, yaati yeepe do kaati. Gaare kaak ta gaariit do geemir-ak, loti gay nuuti gaarin paka. See kaak yuutu ta bertu do geemir-ak, loti gay beronti see kaak yuut paka. Ya ta ber rakki, kun gay deelonti seer. ⁷ Awalle, ta gas gamin dakina kuuk samaan paka, ho din gay taa bin kat yaa gasinti. Awalle, sinji ale, ho din gay sinji yaa cille maala. Ta kaawiy do atti aman : « Nun gay ar sultanca. Nun murgillo ho morken sa, nu aawaagdo tak-tak. » ⁸ Do bi njaar-ak ko, in yiriy rakki di, taa bin okintit yaati ase do kaati. Taa bin-at ta raduw taat diya gee, morke, meya ho ak kat yaa idinti. *Rabbin Bun kaak yaati dukume seriin-at, njaar gin gudurre ! »

⁹ Do adiy ka kidar, sultinnay okinco kuuk baay munjam in taara ho kuuk aawiig gaminti kuuk samaan paka-ak yaa tale mooy ku helliner taat eraw. Do bi kanti ko, zulinco yaa mine ho nuu morke. ¹⁰ Sultinnay-ak, min nu tal taa bin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho nuu peye serek minninti. Do wer-ak, nuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talon kat hellin ta Babiloon taat sinji alaw ho gin gudurre-an kobir ako. In pat rakki di, Bun dukumiitit seriine ! »

¹¹ Taajirna kuuk do duniiner okinco yaa mine zulinco ho nuu morke do bi kanti, asaan waan sa ginno pey tak-tak kaak yaa gidiiyin

gaminco : ¹² daabniico, poddinco, kaatincio, in duurco. Waan gidaydo pey too binco kuuk waskinco nelelelele, too binco kuuk dindik muzgiram wala dindik bun, ho too binco kuuk gin lawa nomook. Ho nu gidaydo pey atiyco kuuk gasdo badam ho kuuk kaalne, gaminco kuuk nu siytu in saan ku garyir, nu garpitu in hadinne ka mirgiti, wal nuur kuuk nu siytu in atay wala in dambay. ¹³ Waan gidaydo pey gaminco ar itirna, tapar kuuk diya gala, maam ku *binji, sewe, koo, kurgal, barkay, tamgi, pisay, wal puus ka pisiydi. Nuur kuuk gidiiy ferrina wala gee kuuk nu obtu maala gasaado pey waan ka gidiiyco. ¹⁴ Hiyya, taajirna-ak kaawiitit aman : « Gaminke okinco kuuk samaan paka-aku, nu eriig do aki. Mallike okinji kaak ka gintu-ak baay bire ho ka gasaagdo pey tak-tak. » ¹⁵ Do wer-ak, min taajirna kuuk gas malle in suuginco min ede-ak talit taa bin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho nuu peye serek minninti. Do wer-ak, nuu mine zulinco ho nuu morke. ¹⁶ Nuu koole aman : « Way duniine, way duniin anta ! Talon hellin taat yaarko-an id dakumac. Ta duun zimilla waskinco nelelelelele, in too bin muzgiram wal dindik bun ho pey ta is daabne, kaato in duura. ¹⁷ In pat rakki di, gaminti okinco idtu ! »

Gee okinco kuuk gina riy do amiydi oki yaa peye serek minninti, yoo nuur kuuk gina riy in markabin kuuk aginda in aginduwco in gee kuuk baa marti in nuura oki. ¹⁸ Gee nuur-ak, min nu taliit hellin-at er gaase, nu kooltu aman : « Wayyayo, min do duniiner pey ginno hellin yaarik ar taar-anta. » ¹⁹ Kar nu altu ko ale ho nu morkitu nam nu lee kid do kayco. Do alinco nu diya aman : « Way duniine, way duniin-anta. Talon kat hellin taat yaarko-an ide. Nuur

okiŋco kuuk gina riy in markabna gasiig mallico minninti di ho diŋ sa ta ide in pat rakki di. »

²⁰ Kuŋ kuuk goy ka samaaner, aaciyon!

Kuŋ gee ku Buŋdi, aaciyon!

Kuŋ *paliinna in nabiinna, aaciyon!

Buŋ dukumtit seriin do gamin kuuk samaanno ta giniiko.

²¹ Min ŋaar-ak, dubil ka Buŋdi rakki kaak gin gudurre daktu ic dambi oom pakgig dukitka. Min ŋa iciiga, ŋa acciig durum do barrer, kar ŋa diytu aman : « Nu accin oki hellin taat yaarko ta Babiloon durum ampa. Hiyya, ŋu talaatdo pey tak-tak. ²² Yaman, Babiloon, min loke, waan doraado pey tak-tak palindina, goŋkinay, suraarnay, wala perinna, ho hawin ta eygir oki, waan doraatdo. Waan talaado pey gay panor, ²³ ho portikaw ta lampinar oki, waan talaatdo. Koriya wala yillika ta obindi oki waan doraado. Taa gine pa, asaan min do duniiner okintiti, taajirinke sinco ale min ŋuur okiŋco ho ka tarig gee okiŋco ku darriniydi in olguwke. »

²⁴ Do hellin ta Babiloon-at ko, baar ku nabiinnar in ku gee ku Buŋdi ŋaaltu, ŋuur ko baar ku gee okiŋco kuuk ŋu deetu do adiy ka kidar.

19

Riy ta nosiraw ka samaaner

¹ Min ŋaar-ak, nu dortu hawin cayyi min ka samaaner ar ta gee dakina, ta kaawa aman : « *Alleluuya ! Ozilinter Buŋte ! ŋaar kaak gin jile, darjine, in gudurre do pisinji. ² Seriinay kuŋjin, ŋuur ka seener ho do botilco. Buŋ dukumtit seriin do azbiŋca taat yaarko taat nigig kida in azbinnuwti. Ho ŋaati peyin do kaati do dee kaak ta deeyig gay riyor ku Buŋdi. » ³ Kar hawin-at kaawa pey aman : « Alleluuya ! Ozilinter Buŋte ! Mooy ku hellin taat yaarko-an coona di

elgin in elgina. » ⁴ Kar aginay kuuk orok seer in pood-aku, in gamin kuuk pood siikimaw-ak dersitu do unji ka Buŋ kaak goy ka seesji ho ŋu diyiji aman : « *Aamin. Alleluuya ! Ozilinter Buŋte ! »

Tee ka iidin ta obe ka Roŋ Tamgi

⁵ Nu dortu pey gaay amila min do sees ka Sultan aman : « Ozilinter Buŋte, kuŋ okiŋko gay riyor ku Buŋdi kuuk karmiyaaga, kuŋ gee kuuk aginda in kuuk ŋaada. » ⁶ Nu dortu pey hawin cayyi ar ta gee dakina, ta gidi-gidi-gidi ar balal kuuk miine ho ta dindirimdindirim ar awŋe ka buŋdi. Ta diya aman : « *Alleluuya ! Ozilinter Buŋte ! Ozilinter *Rabbinte kaak gudurre okintiti do pisinji. ŋaar kaak icit Meennuwiyy do pisinji. ⁷ Aaciyinte ho goyinte do galal. Berinterji *darjine. Yiriy ta obe ka *Roŋ Tamgi as ko ho gemsoy sa siy ko ziti. ⁸ Nu istit kesuun taat giteenti irŋaw, samaane, ho *cawar. » (Giteen-ak gaara gamin kuuk samaane gee ku Buŋdi giniyo.)

⁹ Kar *dubil ka Buŋdi-ak kaawidu aman : « Siir aman : " Galal do ŋuur kuuk ŋu koltu do iidin ta obe ka Roŋ Tamgi. " » Kar ŋa kaawtu pey aman : « ŋuur-aŋ kaawin kuuk ta6 ku meenji Buŋ. »

¹⁰ Min ŋaar-ak, nu dersitu do unji a naa abdiyinjji. Kar ŋaar gay kaawidu aman : « Kaway, dak ginenno pa. Nun oki gay riyor ar kinke in sintan kuuk obit bombo seen taat Iisa Masi gaartu. Illa Buŋ keeji di kii abdiye ! »

Kaaw taat Iisa Masi gaartu-an, taar ko baat ta kaaw taat nabiinna kaawtu.

Dalŋiy kaak pisoy portiko

¹¹ Min ŋaar-ak, nu taltu samaane pile ho pis portiko bayintu. Dalŋiyey gay sinji Sellen ho Ta6. ŋa dukuma seriin in botili ho ŋa taasiŋa oki pa. ¹² Odinary gizig ar ako ho ŋa maliy kadumuulna

dakina ku sultinniidi. Nu siirji sin do ziy kuuk meenji di iban baaco. ¹³ Batkoy okiy in baar. Naar ko kaak nu kolij « Kaaw ta Bunji ». ¹⁴ Askirna kuuk ta samaaner aadaaga in pisay portikinay. Okinco, nu is kesuun taat giteenti samaane, portiko ho *cawar. ¹⁵ Min do biy amila *seepin kaak paad nata-ta-ta. In seepin-ak, naa deen gee ku darriniydi. Naa toorinco in konjin ka hadinner. Ar nu miyiy karumde ka dukitkar, naa oryin gee in dapinco ta Bunji, naar kaak gudurre okintiti do pisinji. ¹⁶ Nu siirig sinji ku pey do batkoy ho do tumkey aman : « Sultan ka sultinniidi ho Rabbin ka rabbinniidi. »

¹⁷ Kar nu taltu pey *dubil ka Bunji pey datik pati. Na kolij rada okinco diid kuuk zewaw kuwa, na diytu aman : « Asoj kuu tee tee kaak asa min do Bunji. ¹⁸ Taan kum ka sultinniidi, ka agindaw ku askirnar in ka askirinco, ka pisiydi in ka dalnijyco. Taan kum ka gee okinco : kuuk berrina in kuuk horrina, kuuk aginda in kuuk naada. »

¹⁹ Kar nu taliig maan biida-ak numtu in sultinnay ku duniiner in askirinco. Nuu baay taasiin dalnijy kaak gin askirin do aaroy. ²⁰ Dalnijy-ak in askirnay obiig maan biida in nabiinco kaak raada-aka. Nabiinco-ak, na naar ko kaak gin gamin kuuk ajbay do unji ka maan biida-aka. Paa kat, na jagiig gee kuuk nu diyco tompo ka maan biida-aka ho kuuk abdiyiy maan kaak nu waytu-aka. Min nu obiig seerco, nu oriig mento di do ak ta baruukiner. ²¹ Dalnijy-ak in seepin kaak amila min do biy, na deeyig okinco askirnay ku maan biida-aka. Hiyya, diid okinco paaytu, nu teetu ko tee kumco nam nu jubaw.

20

Elgin alip ku meennaw

¹ Min naar-ak, nu taltu *dubil ka Bunji rakki paaya min ka samaaner. Do pisinji, na ob kerle kaak nuu pilin bee kaak sugulgul in jinzirrina kukumac-kukumac. ² Na obig maan kaak ar jon-ak bombo. Naar ko aal ka daayum kaak nu kolij « *Seetanne », wal « Diyaabul ». Min na obga, na duuniig in jinzirre a naa goye elgin alip. ³ Hiyya, na acciig do bee-aka ho na dibiriig dec in kerle ho na naariig min kuwa. Paa kat, do elgin kuuk alip-ak, na gedirydo pey naa jagin gee ku duniiner. Kar gay, ya elgin-ak bir di, nu pikin naa jaawe dak sooda.

⁴ Ba aaro, nu taltu seesin ku sultan. Gee kuuk goyaaco gay, Bu berco izinne taat nuu dukume serine. Kar nu taltu pey kellam ku gee kuuk nu deetu, asaan nu obit bombo kaaw ta Bunji in seen taat Iisa Masi gaariico. Nu bal abdiye maan biida-ak in maan kaak nu waytu ar naara ho nu bal ooye a nuuco diye tompo ka maan biida, wala do unjinco, wala do pisinco. Gee nuur-ak yaa nooye ho nuu teen meennaw in Iisa Masi nam elgin alip. ⁵ Nooye naar-ak ko, nooye ka awalle. Gee kuuk bal nooye-ak, nuur yaa yoke ya elgin kuuk alip-ak bir ja. ⁶ Galal do kuuk hadir do nooye kaak awalle-aka ! Nuur geenji ku Bunji ko ho muut ta seerin kar ginno pey gudurre kaaco. Nuu gine gay *satkiner ku Bunji in ku Iisa Masi, ho nuu teen meennaw sawa in Iisa Masi do elgin alip.

Bu nosirji do Seetanner

⁷ Ya elgin kuuk alip-ak bir di, nuu imilin Seetanne min do danaayner ⁸ ho na baay galin pey gee min darrinay kuuk do adiy ka kidar okinji, nuur kuuk nu kolij Goog ho Magoog. Naa numinco a nuu taasiine. Dakinuwco yaa nece ar yir ka do baali. ⁹ Min nu numtu, nu terintu

pey do adiy ka kidar okinji. Nu baayiy leyiñ wer kaak gee ku Bunđi goyiyo, taar-at ko hellin taat Bunđi elgiyo. Ya nu leyig di, ak yaa paaye min kuwa, taa idiñ okinco. ¹⁰ Naar Seetanne kaak jagiig gee-ak, nuu acciñ do ak ta baruukiner. Do wer naar-ak ko, nu oriig maan biida in nabiinçe kaak raada-aka. Do wer-ak, nuu taabiye yiriyo aando, elgin in elgina.

Seriin ta ba aaro

¹¹ Kar nu taltu sees tatik ka sultan. Sees-ak portiko ho waan goyji kuwa. Kida in samaane sawil kiliw min do unji ho waan sa talgig do pey tak-tak. ¹² Kar nu taltu pey gee kuuk mate, ku aginda in ku naada, okinco, nu pey do unji ka sees ka sultan. Do wer-ak, nu piliig makaatamna. Kar nu pil maktumne ta pey, taar ko maktumne taat nu siirtu siñ ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. Bunđi dukumco seriin do gee kuuk mate do ay maan kaak nu gintu ho kaak nu siirtu do maktumner. ¹³ Gee kuuk amay teeyig sa, amay pakgu kara. Muut sa rasiig geenti ho ba ool sa imiliig kunti kara. Bunđi dukumco seriin do ay maan kaak nu gintu. ¹⁴ Muutu in ba oole gay, nu oriig do koriy taat berel ta aki. Taar-an ko muut ta seerinkar. ¹⁵ Ya gem kaak nu bal siirin sinji do maktumne ta goye ka gaasdo, nuu acciñ do koriy-ata.

21

Samaane in kida ku marbinto

¹ Kar nu taltu samaane in kida kuuk marbinto. Samaane in kida kuuk awalle-ak, nuur sawle, yoo barre oki. ² Kar nu taltu hellin ta Bunđi, taar-at ko Zeruzaleem ta marbinto taat Bunđi paaytu min kuwa. Ta ar gemso taat siy ziti ya ta 6aa naame in dubilti. ³ Nu dortu gaay rada taat asa min sees ka Sultan aman : « Diñka-añ, Bunđi siy ko

weriy datik geemir ho naa goye in nuura. Nuu gine gee ku meenji ho Bunđi meenji sa, yaa goye in nuura. ⁴ Naa suudiñ zuliñco okinco. Muut sa goyaado pey, wala ale, wala morke, wala taabine, asaan duniin taat awalle, taar bir ko. »

⁵ Hiyya, naar kaak goy ka seesji-ak ictu kaawo aman : « Cokiyon, diñ gamin okinco nu ginaag marbinto. » Kar na diytu pey aman : « Siirig kaawnar-añku, nuur ka seener ho ginno raadin atta. »

⁶ Kar na diytu pey aman : « Diñka-añ ta nece, nun ko Alfa ho Omega, ka teesindi ho ka gaasuwa. Ya kaak ibin diyaaga, naaji bere amay maalan di kuuk bera goye ka gaasdo. ⁷ Do gem kaak nosire, naaji bere haginey, naa gine Bunđi ho naar gay yaa gine rondu. ⁸ Kar gay, do nuur kuuk bal nosire, nuu oriñco do koriy ta ak ta baruukiner. Gee nuur-ak ko kuuk rasit imaanco, kuuk jookumo, kuuk imaanco oole, kuuk dee gee, kuuk 6aay munjam, gay olgil, gay marginar ho gay raadindi. Taar-at ko muut ta seerinkar. »

Zeruzaleem ta marbinto

⁹ Min *dubal ku Bunđi kuuk peesira kuuk obiig *kordindin kuuk peesira kuuk miin in taabin ta Bunđi-ak, rakki asiidu kaawo aman : « As ki talin daacyi ta *Ron Tamgi taat daabinti obe. »

¹⁰ Ruwwin ta Bunđi miinintu, ho dubil ka Bunđi-ak iyintu ka damba taat yaarko ho bolok. Kar na gaariiduut hellin taat *cawar, taar Zeruzaleem taat Bunđi paaytu min kuwa. ¹¹ Darjin ta Bunđi caapaata yoo hellin okintiti irna cuu nam diya odina ar dambi kaak kaalne nu koliy « jasje ». ¹² Hellin taar-at, nu pinig durdurriti bolok ho figira*. Botiliyti orok in seera ho dubal ku Bunđi orok in seera sa pey do botilay-aku. Do ay botol, nu siir

* 21:12 'figira' : Werin daarin, nu kaawa a 'bakar'.

sinj ku caar ka gee ku Israyeel kuuk orok in seera. ¹³ Do coke ka pati gin botilay subba. Inj gale ka pati gin botilay subba. Munsakne gin botilay subba ho watiine oki gin botilay subba. ¹⁴ Durdurre ka hellin taarat gin dulaayinna orok in seer. Do dulaayinna-ak, nu siir sinj ku paliinnay ku Ronj Tamgi kuuk orok in seer-aku.

¹⁵ Dubil ka Bunji kaak kaawdu-ak gin maan ka geemindi ka daabner do pisinji. Na geemiit hellin-ata in botiliiti ho in durdurriti. ¹⁶ Hellin-at, unti, aarti, meeda in nugila okinco sawa-sawa, ho bolukuwti, daatkuwti in tulliti oki sawa-sawa di. Dubil ka Bunji-ak geemiig werin okinco ho ay wer, na geem orok in seer alip (12000) estaad†. ¹⁷ Dubil ka Bunji-ak geemiig durdurre-aka. Durdurre-ak nec kocingil miya in orok poof in poof (144). ¹⁸ Nu pinig in dambay kuuk kaalne nu kolij « jasje ». Ho hellin-at, nu pinit in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa. ¹⁹ Dulaayinna ku durdurre ka hellin-at, nu siirig in ay biyaw ta dambay kuuk kaalne. Dulaayin taat awalle, nu siirit in dambay kuuk nu kolij « jasje », ta seerinjar in « sapiir », ta subbinjar in « kalseduwaan », ta poodinjar in « emerood », ²⁰ ta beeyinjar in « sardoniks », ta bijigiyinjar in « sarduwaan », ta peesirinjar in « krizoliit », ta porpodinjar in « beril », ta parrikinjar in « topaaz », ta orokinjar in « krizopraaz », ta orok in rakki in « hiyaasant », ho ta orok in seerinjar gay in « ametist ». ²¹ Botilay kuuk orok in seer-ak, nuur duur kuuk orok in seera. Ay botol di gin duure duure. Botol taat berel ta datik helliner, taar in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa.

²² Do hellin-at, nu bal tale *ger

ka Bunji asaan meenji Bunj kaak gudurre okintiti do pisinji goy do wer-aka in *Ronj Tamgi. ²³ Hellin-at wala raka caape ka pati wala ka koyer, asaan darjin ta Bunji caapaat ko. Kar gay, Ronj Tamgi-ak ko ar lampiti. ²⁴ Gee ku darrinay okinco yaa jaawe do portikuwiy ho sultinnay kuuk do adiy ka kidar yaa iyin mallico do hellin-ata. ²⁵ Botilay ku hellin-at dibiraado in yiriyo. Ho min aando ginno-ak gay, nu dibiraagdo tak-tak. ²⁶ Nuuti iyin mallico in gamin okinco kuuk nu gintu do duniiner. ²⁷ Maan kaak gallo unjaado tak-tak do hellin-ata, wala gem kaak gina gamin kuuk jookumo, wala gay raadindi. Illa nuur kuuk sinjo siir do maktumne ta goye ka gaasdo. Taar ko ta Ronj Tamgi.

22

¹ Hiyya, *dubil ka Bunji-ak gaariduuug barre kaak naala min do baay ta sees ka Bunji in ka Ronj Tamgi. Barre-ak, amiyji irnaw 6arlin ho bera goye ka gaasdo. ² Nu aadiy min botol taat berel taat datik helliner, kar barre-ak deed werin seera. Et kaak bera goye ka gaasdo goy datikco. Et-ak do elgol, na wiya dees orok in seera. Ay koy di, na wiyo. Kar tapirji gay coola gee ku darriniydi. ³ Suruupin sa goyaado pey tak-tak.

Sees ka Bunji in Ronj Tamgi di yaa goye do hellin-ata ho gay iryor ku Bunji gay yaa abdiyinji. ⁴ Nu talin kat wijeeneey ho nuu siirin sinj ku Bunji do unjinco. ⁵ Do wer-ak, aando sa goyaado ho waan sa rakaado pey portikaw ta lampinar wala ta pati, asaan *Rabbin Bunj yaa caapin portikuwiy loco. Hiyya, nuu teen meennaw elgin in elgina.

Iisa gaay ko yeepe

† 21:16 'orok in seer alip estaad (12000)': Ya nece ar alip seer in miy poof (2400) kilomeetir.

⁶ Kar *dubil ka Bunđi-ak kaawid-
idu aman : « Kaawin-an, nuur
ka seener, ginno raadine. *Rab-
bin Bun, naar ko berco Ruwwin
do nabiinna, na naamiig dubiley
a naaco gaarin do gay riyor maan
kaak yaa ase neginda. »

⁷ Iisa Masi diya aman : « Cokiyon
! Nu gaay ko yeepe. Galal do
kuuk obig bombo do aditco kaawin
kuuk asa min do Bunđi kuuk siir do
maktumne-anta. »

⁸ Nun Yaaya ko talig gamin-an
in odinar ho nu dorig in denginar.
Min nu doriigu ho nu taliigu, nu
dersitu do unji ka dubil ka Bunđi-
ak a naa abdiyinjji. ⁹ Kar naar gay
kaawiidu aman : « Kaway, dak
ginenno pa. Nun sa gay riyor ar
kinke in sintan kuuk nabiinna ho
kuuk obig bombo kaawin kuuk do
maktumne-anta. Illa Bun keeji di,
kii abdiye ! »

¹⁰ Kar na diytu pey aman : «
Imilig kara kaawin kuuk asa min
do Bunđi kuuk siir do maktumne-
anta. Dak cigilinco do, asaan wiktin
taar gaay ko nece. ¹¹ Ya gem gina
gamin kuuk in botilco do, rasig naa
gine in unji. Ya gem gina gamin
kuuk cawarro, rasig naa ginen di.
Ya gem gina sellen, rasig naa gine
do sellinkuwi. Ho ya gem goy
*cawar do unji ka Bunđi, rasig naa
baa in taar-at di. »

¹² Iisa diytu pey aman : « Cokiyon
! Nu gaay ko yeepe. Naa kappiye
do ay gemo do riyoy taat na gintu.
¹³ Nun Alpa ho Omega, kaak awalle
ho kaak ba aaro, ka teesindi ho ka
gaasuwa. »

¹⁴ Galal do gee kuuk acit kesu-
unco. Nuuco bere botol nu baay

tee ron ku et kaak bera goye ka
gaasdo ho nuuco rase pey botol nu
baay unje do helliner. ¹⁵ Kar nuur
kan kuuk maala, in gay olgil, gee
kuuk jookumo, gay dee geemir, gay
marginar, gee kuuk el raade ho gay
raadiner, okinco, nu unjaado tak-
tak !

¹⁶ « Naar nun Iisa Masi kat
naamig dubilel a naako gaarin
gamin-an do kun kuuk goy do
*Egliznar. Nun ko caar kaak amila
min Dawuud. Na nun ko Belbel ka
datik kawtira. »

¹⁷ Ruwwin ta Bunđi in daacyi ta
*Ron Tamgi kolaag aman : « Asu
! » Naar kaak dorig kaawin-an oki
kolaag aman : « Asu ! »

Naar kaak ibin diyaag sa, naa ase.
Naar kaak raka see amay kuuk bera
goye ka gaasdo sa, naa ase naa see
maalan di.

Gaasuwa ta kaawor

¹⁸ Nun Yaaya ko kaawaako do
kun okinco kuuk dorig kaawin
kuuk asa min do Bunđi kuuk siir
do maktumne-anta. Ya waan kaak
gaayaati do kaaw-anta, Bun yaaji
gaayin taabin taat nu siirtu do
maktumner. ¹⁹ Ya gem kat imil
maan min do kaaw-anta, Bun yaa
imilin haginey min do et kaak bera
goye ka gaasdo ho na unjaado do
hellin ta Bunđi ar taat nu siirtu do
maktumner.

²⁰ Iisa Masi kaak gaarit seen-an
diya aman : « Ka seener, nu gaay
yeepe. »

Nun Yaaya gay ooy aman : «
*Aamin, *Rabbin Iisa asu. »

²¹ Rabbin Iisa yaako barkiyinco
okinco.